Ludmila Vaňková

CVAL RYTÍŘSKÝCH KONÍ

PRVNÍ DÍL TRILOGIE

© Ludmila Vaňková, 1988

LEŤ ORLE!

Dravec, který dosud bež mávnutí křídel plul s vznešenou nedbalostí v bledém zimním blankytu, náhle ožil, změnil směr klouzavého letu a plavnou spirálou se snášel níž. „Objevil kořist! Za ním!“ Čekající družina se dávala do pohybu zvolna. Jen jeden z nich, útlý a beze zbraně, se pustil tryskem za odvážně ujíždějícím jezdcem, který se hnal cesta necesta po svahu dolů, až za ním vlál tmavohnědý kožešinový plášť s bílými skvrnami břišek, jako když letící orel rozpíná křídla. Byl prostovlasý a zlatoplavé kadeře mu splývaly na šíji, jako by v barevném podobenství chtěly zdůraznit příbuznost s královským ptákem, který se právě střemhlavým pádem se staženými křídly jako šíp, vystřelený jistou rukou z kuše, vrhal k zemi docela nedaleko. Než první jezdci vyrazili z lesa, už bylo slyšet jen žalostný bekot unášeného jehněte a proklínání ovčáka, který bezmocně hodil kámen za ulétajícím lupičem. Když spatřil skupinu ozbrojenců, ulekaně se odmlčel a znepokojeně se ohlédl po ovečkách. Co je to orel proti žoldnéřům!

Ten, který se zastavil až u něj, na žoldnéře nevypadal. Výraz jeho tváře se sice podobal dravčímu, ale rysy byly jemné, skoro ženský krásné. Zádumčivě pozoroval vzdalujícího se orla s uchvácenou kořistí a v jeho očích byla smutná závist a touha.

„Pane,“ odvážil se ovčák, „budu žebrák, jestli...“

„Padni na kolena, hňupe!“ okřikl ho jeden z dojíždějících jezdců. „Nevíš, co se sluší před králem?“

Ovčák poklekl. „Smiluj se, pane!“ vypravil ze sebe s jektajícími zuby.

Král potřásl hlavou, vzdychl a vrátil se pohledem na zem. „Tobě je zima?“ zeptal se a už sahal po sponách svého skvostného pláště, ale útlý muž vedle něj ho jemně zadržel.

„Beraní kožich mu stačí, Vaše Veličenstvo,“ zašeptal francouzsky. „Ovčák! Určitě jich má doma tucet.“

„Tak co chce?“ Král netrpělivě pohlédl na třesoucího se muže. Ten konečně vstal a chopil se jeho třmene.

„Orel mi unesl jehně!“ vykřikl zoufale. „Teď, zrovna teď! Ovečky jsou můj jediný majetek, pane. Smiluj se!“

Král mlčky vztáhl ruku za sebe. Jeho lidé se začali naoko horlivě šacovat. „Co je to?“ zamračil se a podíval se do dlaně, kde se cosi stříbrně zatřpytilo.

„Groš, Vaše Veličenstvo. Ale je to jen ovčák, jistě stačí měď.“

Král káravě zavrtěl hlavou. „Guillaume!“ řekl s výčitkou. „Mou štědrost opěvuješ v písních, ale ve skutečnosti ji nevidíš moc rád, co? Můj měšec. Celý!“ dodal přísně, když za zády zaslechl podezřelé cinkání. Vzal váček, ostatně už značně splasklý, a hodil ho ovčákovi. „Kup si celé stádo. A nezapomeň, že ti ho dal český král.“

Ovčák taktak uskočil, jak se hnali pryč v šíleném trysku. Zem byla provlhlá, ani obláček prachu. Když dozněl dusot koní, byl by přísahal, že se mu to jen zdálo. „Jehně,“ řekl zlostně a podíval se do prázdného blankytu. „To mě ta poslední pastva přišla draho. Stejně tráva už namrzla a za nic nestojí.“

Jak se hnul, ve váčku to zazvonilo, a teprve teď mu došlo, že možná nemá proč naříkat. Nahlédl dovnitř, honem zatáhl šňůrku, vytřeštěně se zadíval před sebe a pak ho znovu rozevřel, pomaličku a s posvátnou opatrností. Stříbro! Lesklo se uvnitř, až přecházel zrak, když po něm zahrálo světlo dne.

„Jsem boháč!“ vydechl ohromeně. „Jakže to říkal? Český král! Kéž ho Bůh věčně ochraňuje! Denně se budu za něj modlit. Boháč jsem!“

Jan Lucemburský se zastavil u zbytků dravčí hostiny a vzhlédl. Vysoko na skále nad uzounkou stezkou seděl nasycený orel, načepýřený a spokojený, a přimhouřenýma očima přezíravě shlížel do údolí.

„Je to on?“ zeptal se.

„Nejspíš. Nejvýš jeho družka. Pár orlů ovládá krajinu široko daleko. Jiného by tu nestrpěl.“

„A přece jednou přijde možná silnější a vyžene ho.“

Jan se obrátil a zahleděl se stejným směrem. K jihu. Družina za jeho zády vyměňovala znepokojené pohledy. Zima na sebe nechávala dlouho čekat, ale dny na konci roku bývají krátké a noci bez sněhu temnější.

Před nimi na příkrých srázech se sice bělal, ale už bylo hezky po poledni.

Ledově zafičelo, vítr rozhodil královy dlouhé vlasy a pokropil je sněhovým jíním. Jan si narazil klobouk, který mu starostlivý básník podával, a přitáhl si kožich k tělu. „Díky, Guillaume, za opatrnost. Bez pláště by se mi moc špatně jelo.“

„I bez peněz. Vaše Veličenstvo,“ odvážil se Guillaume de Machault, básník a pěvec a také sekretář českého krále. „Máme jen pár grošíků.“

„Pár grošíků!“ zasmál se král Jan opovržlivě. „Nebo nic, to už je přece jedno. Nečekáš, doufám, že já budu někde nakupovat sýr za pár grošíků. Ne, páni, postěme se. U mého švagra v Innsbrucku nás za odměnu čeká skvělý hodokvas. Na to si potrpí odjakživa.“

„Vždyť ještě nejsme za průsmykem!“ zděsil se Machault. „To ani vy nemůžete dokázat do večeře! Spokojme se skromnějším noclehem.“

„Skromnějším? Pro mne? Nikdy. Nebudeme-li dnes večeřet, tak zítra se nacpeš k prasknutí. Jen vydrž.“

Machault závistivě pohlédl na orla. Ten už se nažral dosyta a teď si spokojeně čistil peří. Ne, srovnání s králem nesedělo, přes stejné vybarvení. Jan Lucemburský byl hbitější než orel, a když se mu to nehodilo, vůbec nepodléhal tělesným potřebám. Neklidná krev ho hnala z místa na misto, a jestliže dva měsíce proseděl v Tridentu, bylo to s podivem dlouho. A určitě ne jenom tak.

„Orel,“ řekl Jan zádumčivě. „Až znovu rozepne křídla, kam poletí?“

Jako by rozuměl jeho výzvě, mohutný pták nad nimi popoběhl na kraj srázu, dvakrát třikrát zamával perutěmi, prudce se vznesl, jak

zachytil vítr, a v jeho proudu bez hnutí plachtil dolů k jihu. Jan ho sledoval očima, dokud nezmizel, hluboce vzdychl a rozpřáhl ruce, jako by chtěl napodobit orlí let. „Znamení," zašeptal spíš pro sebe. „I kdybych váhal..." Obrátil zprudka koně. „Kupředu!" křikl. „Zdržíme se jen pár dní. O moje zlato nikdo nemusí mít strach. Dřív či později se orel vždycky vrhá po kořisti."

ZLATÉ ROUNO

Řím, hlava velkolepé starověké říše, padl nájezdem barbarů a jeho místo na staletí převzala mocná Byzanc. Papež byl pouhým římským biskupem s rovnocennými právy v kruhu patriarchů. Trůn císařů se posunul k východu a západ se změnil v drsný kraj místních různic a šarvátek. Až za tři sta let Karel, syn Pépinův, jemuž historie dala přídomek Veliký a římská církev Svatý, jako první z těch, kdo přešli ze severu Alpy, získal v Římě z rukou papeže císařskou korunu a slavné jméno Augustus. Jeho říši, která sahala od Atlantiku k Odře, od severního moře za Pyreneje po Ebro a přes Alpy hluboko do Itálie, se říkalo od těch dob říše římská.

Jen podle jména. Spojení nesourodých celků nemohlo přinést zdravé ovoce. Papež žárlivě střežil svou moc na poloostrově a každý císař, přicházející přes Alpy, hleděl z ní aspoň kousek urvat. Bohatá Itálie žila protichůdnými hesly, jak se právě hodilo. Dvě strany, guelfové a ghibellini, ale stranictví slouží jen za záminku k vlastním úchvatům. Papež proti císaři! Když se nepohodneš s jedním, zaštítí tě druhý a ostatně jsou oba daleko.

Než byl na římský trůn povýšen Lucemburk Jindřich Sedmý, půl století se žádný římský král nevypravil přes Alpy, aby v Římě získal nejvyšší důstojnost. Jindřich se pokusil obnovit císařství v plné slávě. Pln velkých světlých snů o sjednocení Itálie se vydával na cestu. Zemřel zahořklý, zapleten do válečných sporů a neschopen v rozvrácené zemi uskutečnit svůj sen, protože sen o míru se nedá uskutečnit zbraní. Jehně se zlatým rounem cenilo vlčí zuby. A oškubat je? To nikdo nedokázal docela.

Orel nad údolím. Český král ho sledoval se vzrušeným úsměvem. Družina za jeho zády byla tentokrát početnější. Za jeho pobytu v Innsbrucku ji shromáždil tridentský biskup, aby byla dost mohutná pro slávu osvoboditele a zase nebudila obavy z plenění. V Brescii, která českého krále zvala první, přece vědí, čí je syn. Jeho otec kdysi do jejich města vnikl průlomem v hradbách jako dobyvatel po dlouhém krutém obléhání. Syn ale přichází v míru. Vojsko dorazilo před ním, vyprostilo město z obležení a zahnalo tvrdošíjného nepřítele. Teď se blíží ten, jehož přítomnost bude zárukou proti dalším útokům. Jemu se otevře Východní brána a uvítá ho volání slávy, jásot lidu a zlatý déšť. Český král, nestranný mírotvorce, vítězí pouhým zvukem svého jména. Zázrak? Je to jen prozíravost a vůle k činu.

A taky potřeba. Žádný zlatý důl se neotevře tak hluboce a štědře jako pokladny bohatých lombardských měst. Kraj, který volá po mužném skutku. Kdekdo si na něm vylámal zuby, ale vždycky to byli jen papežové a císaři.

Janův úsměv zesílil. Papežové a císaři? Jsem obojí a přitom žádný z nich. Mne pověřil jen Bůh — a já. Leť, orle! A až uvidíš své jehně se zlatým rounem, neváhej.

Vzdálený dravec začal kroužit stále těsnější spirálou. Teď!

Jan nevyčkal konce střemhlavého pádu a pobodl koně. Dolů, přímo ke břehu kypící řeky, která ho zavede k modrému jezeru.

KOŘENY

Rod hrabat z Lucemburku byl starobylý a odvozoval svůj původ v mužské linii podle legendy od víly Meluzíny a v ženské podle skutečnosti přes Kapetovce od Karla Velikého.

Také Přemyslovci byli starý královský rod a jejich původ sahal do hlubin pohanské nepaměti dávno dřív, než spatřil světlo světa Karel Veliký.

Po staletí se pohybovali ve zcela jiné sféře zájmů, sňatků i příbuzenství. Poslední stopu společné krve jim oběma přinesly

princezny z císařského rodu Hohenštaufů o sto let dříve, než Eliška Přemyslovna podala ve Špýru ruku synovi císaře Jindřicha, čímž dvě vladařské dynastie v osobách svých dědiců splynuly v jedno. A s nimi krev dávných předků ze všech krajů Francie až od břehů Atlantiku se všemi vládnoucími rody římské říše a daleko na východ do zemí Piastovců, Rurikovců, Arpádovců a až do Byzance.

Jan Lucemburský, český král. Oslňující společník, dvorný rytíř, na válečném poli hrdina. Nejskvělejší osobnost při slavnostech všech evropských dvorů, po kterých rozstrkal své děti jako kukačka vajíčka.

Děti se probudily uprostřed noci. První se rozeřval kojenec. K neutišení. Chůva ho spěchala pohoupat, ale vpůli cesty se zarazila.

„Ježíši!“ vykřikla srdceryvně.

Tři rozcuchané hlavy se zvedly jako na povel. Třesk zbraní zdola z nádvoří byl nepochybný. A blížil se.

„Nebreč!“ okřikla šestiletá Markétka mladší Jitku, která začala natahovat, a bosýma nohama vyskočila z postele. „Co je?“ zeptala se bůhvíproč šeptem chůvy, která stála uprostřed místnosti jako solný sloup.

„Já nevím, Výsosti. Něco se stalo.“

Chůva se vzpamatovala, vzala z kolébky malého Přemysla a sedla si do křesla, mumlajíc konejšivá slova. Na chvilku ztichl, ale při vzrůstajícím povyku zdola zase škytl a rozplakal se, tentokrát tichounce a bolestně. Markétu rozrazila zima a srdnatost ji opustila. Vlezla si pod peřinu k sestře a prudce ji objala. Tiskly se k sobě a vzlykaly.

Jen tříletý Václav zůstal sedět a poslouchal. Také nechápal, co se děje, ale pro něj to nebylo nic tak zvláštního. Teprve se učil rozumět záhadám okolního světa. Tohle byla jedna z nich. Podle toho, jak se chovaly sestry a chůva, patrně znamenala víc než jiné. Z neznáma, kterého se všichni báli, šel na něj také strach. Ale zmužile ho přemáhal a svíral ve tmě drobné pěstičky. Nebylo to tak dávno, co

ho dal otec vysadit na vysokého koně a projížděl se s ním po nádvoří Hradu.

„Tak je to správné, chlapče," řekl spokojeně, když dítě výskalo nadšením z houpavého kroku, místo co by se ustrašeně dožadovalo bezpečí na zemi jako jeho obě starší sestry. „Muž a král se nesmí bát ničeho. Pamatuj si, že nic proti tobě není tak veliké a mocné, aby ses toho zalekl a couvl."

Samozřejmě nakonec spadl a natloukl si, když se kůň pod ním dal do klusu. K otcově spokojenosti ani nemukl, ač to bolelo, a řádně. Pamětliv jeho slov se znovu dral do sedla.

Tady ale otec nebyl. Hrdlo se mu na chvilku stáhlo, ale přemohl se při vzpomínce na maminku. Ani ona neměla ráda, když se bál. „Jsem hrdina," řekl nahlas a hlásek se mu nebezpečně zatřásl. „Nebrečím."

Dveře se rozlétly. Matka čtyř capartů v nich na chvíli zůstala stát jako zkamenělá, pak se vrhla na kolena k Václavovi a divoce ho objala.

Vyděsil se. „Ty pláčeš, maminko?" hlesl nevěřícně.

„Nepláču." Slzy se jí řinuly z očí, ale hlas zněl pevně. Sytý, hluboký, nádherný hlas, jehož sametový zvuk chlapec zbožňoval. Přivinul se k ní a popotáhl.

„Já taky ne," vzlykl. „Vážně, jsem hrdina."

Zůstali tak do rozednění. Pak matka vstala, naposled ho políbila a sklonila se k ztichlým holčičkám. „Vlámali se do věže," řekla hluše, jako by podivným zvukům zvenčí mohla rozumět. „Musíme být stateční." Dala tichý rozkaz chůvě, pohladila zlehka po tváři spícího kojence a odešla. Chlapec se dlouho díval na dveře, jako by tušil, že ji právě viděl naposledy.

Pak už bylo všechno jako divný sen. Řinčení zbraní sice ustalo, ale po nádvořích a po chodbách se rozléhal dupot nesčíslných kroků, výkřiky a vzrušené hlasy, jednu chvíli se Václavovi zdálo, že mezi nimi rozeznává otcův. Chůva chvějícími se rty drmolila modlitby. Potom vešel pán, kterého Václav občas vídal v Praze, usmál se na něho docela vlídně, vzal ho za ruku a řekl, pojď. Vedl ho po schodech dolů, pořád dolů až někam do sklepa. Tam už zůstal.

Nebylo tam zle, komůrka byla pohodlná a nebyl sám, pořád se u něj střídali vojáci. Někteří si s ním dokonce i hráli. Jejich žertování se Václavovi líbilo, bylo obhroublé a docela jiné, než jaké kdy slýchal v královských komnatách. Ale brzy se objevil vážný kněz, který ho začal vyučovat a pohoršené ho peskoval, když mu po žoldnéřích opakoval sprostá slova nebo chtěl dovádět. A úzké okénko bylo vysoko až u stropu a občas v něm ve sněhu zahlédl botu, jak kolem někdo přešel. Ven ho nepustili.

Ne, tady na hradě Lokti se mu nelíbilo. A stýskalo se mu. Zmizela matka i sourozenci. Jedinkrát za ním zajel na skok otec. To už za oknem bylo vídat bosá chodidla a místo sněhu bylo na zemi nastláno slámy. Chlapec se tvářil zatvrzele. Podle narážek, které tu a tam vyslechl, se mu zdálo, že před ním stojí viník jeho věznění.

„Vida," řekl král napůl pobaveně a napůl nevrle, „krev se nezapře. Tak ty mě nemáš rád?"

„Chci pryč."

„Už je všechno v pořádku. Přijel jsem pro tebe."

Chlapec se rozzářil. „Pojedeme za maminkou?"

Odpovědi se mu dostalo brzy, i když otec otázku přeslechl. Nejspíš záměrně.

Jiný hrad v lesích. Až na to, že Václav už nebyl ve sklepě, ale v panských komnatách. A směl na nádvoří i rozhlížet se z věže. Zpestřením tu byl občasný příjezd purkrabího, který mu vynesl vždycky aspoň divokou projížďku po lesích, nebo dokonce vzrušující léč. Ale pan Oldřich Pluh tu často nepobýval. Měl hodnost a povinnosti při dvoře, jak Václavovi vysvětlil učený kaplan, který mu dával lekce. Jeho otec sem zavítal všehovšudy jedinkrát, brzy po té veliké slávě, kdy na Křivoklát přivedli zajatého vévodu Habsburka. Václav byl při tom, když ho vedli velkou síní, kde se z ničeho nic uvolnil kamenný znak Rakouska, který tu býval ještě z časů krále Přemysla Otakara, a roztříštil se o podlahu zrovna před vznešeným vězněm.

„Boží prst," řekl tehdy kaplan. „Rakousko je znovu v prachu před mocí českého krále. Dobře si to zapamatuj, Výsosti."

V té době šestiletý Václav už chápal leccos. Byl vnímavý, učil se snadno a taky se učil rád. Vlastně to bylo jediné, co mu zbylo. Bez dětských druhů a zábavy. Děti hradní čeládky se mu vyhýbaly, uctivě se klaněly a rozpačitě se usmívaly, když je zval ke svým hrám. Rodiče je okamžitě odháněli s ulekanými tvářemi. Pan purkrabí přísně zakázal všechny styky svého urozeného svěřence se sprostou chasou.

Otcův příjezd přinesl konečně po třech letech změnu. Hrad ožil davem švadlen a krejčíků. Přibyl nový klerik k vzdělávání mladého prince, ale Václav mu nerozuměl ani slovo. Otec Jeroným se tvářil ustaraně. „Brzy tě opustím, Výsosti."

„Proč?" vykřikl Václav zklamaně. „To tu mám zůstat jen tak? Kdo mě bude učit."

„Pan de Viviers," usmál se kaplan a pohladil ho po vlasech. „Musíš se naučit francouzsky."

„Jak, když mu nerozumím?"

Skutečně se moc nenaučil za těch několik týdnů, které uplynuly v stálém zmatku a zkoušení nových šatů, než se znovu objevil král s oslňujícím průvodem. Vydali se na cestu. Václav jel šťastně po otcově boku, jeho blaženost zmenšovaly jen nové šaty, které ho strašně tísnily. K službám dostal dva komorníky, kteří ho den co den krutě sešněrovali, aby na upjatých kabátcích dokázali zapnout nekonečné řady knoflíků od pasu přes ramena až k zápěstím na konec stažených rukávů. Závistivě se díval na otce, který se v tom prožluklém vystrojení pohyboval, jako by s ním byl srostlý.

„Jedeme do Francie?" zeptal se nesměle.

„Do Paříže." Král se zadíval dopředu se zasněným úsměvem. „Kéž bychom mohli rychleji!"

Cesta uběhla jako sen, na jehož konci čekalo na chlapce ohromující probuzení. Z hluboké samoty se obratem dostal k nejhlučnějšímu dvoru, kde si zpočátku připadal jako lapené zvířátko. Ale rychle se naučil nosit nádherné šaty a zakrátko brebtal jen s občasným zaškobrtnutím cizí řečí, která mu pomalu vytlačila z paměti jeho mateřštinu. Češtinu už nikdy neslyšel. Krásná francouzská královna Marie, jeho teta, se sice česky trochu naučila

za několik let, která strávila s Eliškou Přemyslovnou v Praze, ale co s češtinou v Paříži! Václav si rychle zvykl a byl rád, když mu vyprávěla aspoň o matce.

Krátce po jeho příjezdu ho najednou, docela nečekaně, oženili. Ani nevěděl jak. Nevěsta, dívenka stejně stará jako on, byla něžná světlovláska s obrovskýma modrýma očima a bílou pletí. Sestra Filipa z Valois, přítele Václavova otce. Při slavnosti biřmování, která předcházela sňatku, byl francouzský král, Mariin choť, malému synovci kmotrem a propůjčil mu svoje jméno, slavné už od časů zakladatele římské říše. Karel. Od té chvíle mu tak říkali.

Sňatek v jeho životě moc nezměnil. S houfem svých vrstevníků a samozřejmě s manželkou, která ho dlouho zajímala daleko méně než mladí páni, hrající si na rytíře od dětských let, doprovázel francouzský královský dvůr při jeho cestování. Sem tam, od leníka k leníkovi, od města k městu. To dělal každý panovník a ani francouzský král nebyl výjimkou.

Každý? Václav, teď vlastně Karel, si nevzpomínal, že by kdy slyšel, že jeho otec jezdí po Čechách. Po pravdě řečeno v Paříži býval příliš často, než aby vůbec mohl po Čechách jezdit. A když nebyl ve Francii, posílali za ním vzkazy do Lucemburska. Do Čech ne. Jak taky, když se ani pořádně nevědělo, kde to je. Čechy? Ovšem, taková země je. Jan Lucemburský je přece český král. Tím znalost končila.

Ano, český král je v Paříži pojem, ale jeho království je asi z pohádky. Nikdo tam nikdy nebyl. Jen šedí mniši, kteří občas přicházeli do Cîteaux na generální kapituly svého řádu. Starý opat z kláštera kdesi u Prahy Karla jednou vyhledal. Ale neřekl mu nic.

Chlapec často litoval, že mu hrdost zabránila vyzvídat. Rád by byl slyšel o mamince od někoho, kdo ji dobře zná. Dítěti v něm se často stýskalo po pohlazení. Tak málokdy se mu ho dostávalo! Jen letmo v královských komnatách. Maminka. Teplá náruč. Polibek, úsměv, pohlazení, hlas láskyplně šeptající polozapomenutá slova v řeči, která se zvolna propadala do neznáma, až z ní nezbylo nic. I otec, kterého tu a tam přece jen vídal, se pro něj stával záhadou tím větší, jak se jeho obzor rozšiřoval a učil se chápat i nejsložitější dění. *Jeho*

pochopit nemohl. Tajemství kolem něj bylo stejně vzrušující jako do mlhy vzdálených vzpomínek k nerozeznání zahalená matka.

Setkání s otcem bývala letmá a nijaká. Také se nedalo říci, že by si ho král nějak obzvlášť všímal. Když přijel, nevyhledával synka nikdy, ale občas se setkali ve společnosti, jejímž byl český král vždycky středem, obdivován a neodolatelný. Karel byl nezřízeně pyšný na to, že je jeho syn, a blažený, když si ho tu a tam všiml a položil mu ruku do vlasů, zatímco se jeho pozornost už zase obracela jinam. Milenci v nesnázích za ním jezdili kraj světa. Soudil je v soudech lásky s nesmírným půvabem. Všichni mu naslouchali s nábožnou úctou a ženy slzely dojetím. Ženy. Karel vždycky bezpečně poznal podle rozechvění fraucimoru, že otec je někde nablízku mnohem dříve, než ho zahlédl.

Dětských her si ani tady neužil, ale spíš to už byla jeho vlastní vina. S chlapci se občas vztekal, to ano, a hezky divoce. Ale od zběsilé honičky stále častěji utíkal ke knihám a ke svým učitelům, dychtivý vědět, zatímco ostatní dováděli dál. A už vůbec se nezajímal o svou manželku Blanku, která ho ostatně s nakrčeným nosem přehlížela. Co taky s klukem, který nepochválí nový účes ani šaty, nechce dělat panenkám tatínka, a dokonce není ani zvědav na klepy královského dvora! Popovídat si! O čem mám s tebou mluvit, odbyl ji nevrle, když jednou projevila dobrou vůli. Jen když mu bylo smutno, na chvíli zjihl a pak se drželi za ruce a šeptali si o budoucnosti. Až budou dospělí... Většinou to netrvalo dlouho. Stačilo málo, aby si začal vymýšlet nezbednosti a zlobit ji i všechny její přítelkyně. Měli se zkrátka rádi i neradi. Z dětského času na francouzském dvoře v Karlovi zůstala hlouběji jen jedna vzpomínka.

Nebylo to ani rok po tom, co přijel do Francie. Královský dvůr překotně přerušil svou obvyklou cestu v Issoudunu. Dětí si nikdo nevšímal, dlouho do noci byly vzhůru. Všude panovalo vzrušení. Jak by ne. Král Karel byl nejmladší ze tří synů slavného Kapetovce Filipa Čtvrtého a oba jeho starší bratři zemřeli bez synů. Královna Marie byla v naději řadu měsíců a všichni očekávali touženého následníka. Poněkud předčasně se ohlásil už dnes.

Karel se honil s přáteli po domě, pletli se pod nohy pohoršeným ženským, které běhaly sem a tam, a nakonec se před trestající rukou vychovatelů schoval sám do prázdné místnosti. Lože tu bylo široké a pohodlné. Zalezl si do koutka a usnul jako dřevo.

Probudil ho prazvláštní zvuk. Chvíli poslouchal. Bylo to tak blízko! Blizoučko vedle něj někdo byl. A plakal.

Karel vztáhl ruku a nahmatal rameno, které se otřásalo ve vzlycích. Rázem ustaly. „Kdo je tu?“ ozval se přiškrceně hlas francouzského krále.

„Já, strýčku,“ odpověděl Karel nesměle a čekal vyčítavou otázku, cože tu dělá v noci na královském loži. Nepřišla. Místo toho se octl v králově náruči. Ne, to se mu prve nezdálo. Na tváři, ve vlasech, na rukou cítil horké slzy.

„Co se ti stalo?“ zeptal se a z lítosti se také rozplakal. Muž a král nepláče? Ten tady plakal taky. A byl dospělý. „Já tě mám rád, strýčku,“ dodal, aby ho potěšil, a políbil ho.

„Umřela,“ vzlykl král. „I s ním. Zůstaň tu se mnou, jsem moc sám.“

Marie. Krásná, něžná Marie. A dědic francouzského trůnu. Malý Karel miloval svou líbeznou, mladinkou tetu. Vlastně byla jediná, koho měl v Paříži. Zůstali do rána v objetí, střídavě mumlali konejšivá slova a otírali si nezadržitelné slzy. Když se rozednilo, s těžkým srdcem na sebe vzali královský majestát. Dospělý muž i malý chlapec se objevili mezi dvořany bledí, ale klidní a se suchýma očima. Od toho dne synovec zvěčnělé choti nahradil nenarozeného syna v králově srdci, i když na trůnu ne.

Čas uplývá a doba her se ztrácí. Většinou na ni nevzpomínáš, spíš hledíš kupředu, zjitřený, dychtivý. Přeměna dítěte v muže je bolestná. Perou se v tobě a oba chtějí žít. Nakonec dítě odchází a nepřivoláš ho. Zvláštní, už ani nechceš. Hledáš svůj svět. Svět své mužnosti. A tápeš.

Od svých učitelů odcházíš nespokojen. Zdá se ti, že před tebou něco skrývají. To hlavní. Že by stačilo poodhrnout cípek — a oni

nechtějí. Učíš se věty, které nedávají smysl. Bez vzletu, bez ducha. Proč?

Dozrává čas, abys potkal svého mistra.

Strýc Karel si pro tebe zachoval slabost, i když ho znovu oženili. Zavíráte se spolu k dlouhým hovorům. Není to ono, francouzský král nikdy netoužil po vzdělání a jeho praxe vladaře je prostinká. Ale má smysl pro potřeby tvé duše a vyhoví ti ve všem, co mu slůvkem naznačíš. Přestože ti ještě není ani dvanáct a podle představ ostatních patříš spíš mezi děti. Pro strýce Karla ne. Váží si každého tvého přání. Stačilo se jen zmínit, a fécampský opat Pierre de Rosières, jehož kázání tě okouzlilo, zaklepal na dveře tvého pokoje. A otevřel ti je. Široce do světa. Až do univerzitní auly, kde neúnavně diskutují mužové bystrého ducha i jazyka.

Karel na přednášky chodil rád, ovšem spíš na zapřenou. Příští král přece nemůže být žákem a skládat examina jako kdejaký bakalář. Král je svým mistrem sám. Zbývající dva roky, které strávil ve Francii, naplnila horečná snaha vyrovnat se Pierrovi. Jednou, snad. Ale obdivovaný Pierre mu unikal stále výš. Krátce nato, co ho ohromil svým kázáním, se stal biskupem v Arrasu, rektorem Sorbonny a už se šeptalo o tom, že ho brzy zahalí i arcibiskupský plášť.

Karel dychtil po poznání, ale vzdělání nebylo to jediné, co ho přitahovalo právě k Pierrovi. Moudrých mužů na pařížské univerzitě bylo víc. Ale nikdo z nich neměl jeho šarm a oslňující výmluvnost. A neodolatelnou přitažlivost. Jak Karel brzy zjistil, nejen pro muže.

Po tajemství božích i lidských velkých pravd mu přinesl na dosah i tajemství vztahů, které dospívající mysl vzrušují nejvíce. Skandální historky, které ho provázely, odbýval úsměvem a mávnutím ruky. A vyprávěl mu o nich v hodinách rétoriky svým skvostným hlasem. Téma jako téma, ne? Proč by se nemohla přednášet úvaha o milování? Na obsahu přece tak málo záleží, když posloucháš dialog jediného ducha, který si odpovídá, pře se sám se sebou, a nakonec vyvodí závěry tak lehounce a elegantně, jak to umí jen on.

Nicméně jeho žák býval zvědavý i na to, *co* říkal. To ho pohoršovalo. Byl ctitel formy a dokázal chladně rozvíjet nádherné

úvahy o čemkoliv. A třeba o ničem. Později, když se seznámili blíž, se ho Karel jednou zlomyslně zeptal, čím že ho věda tak zaujala, když se na ní podílejí jenom muži.

„Patronkou Sorbonny je přece žena," odpověděl Pierre bez váhání s poťouchlým úsměvem.

Vlastně je to hodné podivu. Žena — a její sestry nemají k vědění přístup!

„Byly by moudřejší než my, to nejde," usmál se té jednoduché otázce. „A svět by ztratil svůj řád. Já sám jsem ctitel svaté Kateřiny. Ta nejen ochraňuje všechny studenty a mudrce, ale také to byla svůdná a krásná žena."

„Ctnostná?"

„Jak jinak? Světice. Ani vdát se nechtěla."

„Vy se přece také nechcete oženit," podotkl Karel nevinně.

Pierre se na něho ostře podíval. „Pleteš dohromady věci, které nesouvisejí," okřikl ho bez hněvu. „Neusiluji o svatozář mučedníka. Církev je víc než bláhové učení pro prosťáčky. Rozumíš mi? Měl bys, jsi příští král. Zbožná okázalost je mou povinností, a tu plním. Každý mě denně může vidět na modlitbách, nejsem líný své mše sloužit sám, zastupovat se dávám jen ve své nepřítomnosti, jsem na očích všem se vší slávou a velebností, jakou jen věřící čekají od svého biskupa. S neumdlévající pílí se věnuji filozofickým otázkám Písma, jak mají žáci právo čekat od mistra a rektora. Elegantně a vtipně rozvazuji pro krále diplomatické uzly, jak jen to může čekat od svého zástupce v Avignonu, který ho nikdy nezklamal. Na kazatelně, na pódiu Sorbonny, na královském i papežském dvoře je na mne dobře vidět, chlapče. Jsem bez poskvrny, aspoň pokud vím. Co má kdo ještě nahlížet klíčovou dírkou do mé ložnice? Noc slouží k osvěžení. Je má věc, jestli mě něco osvěžuje víc než pouhý spánek. A je má povinnost dbát, aby můj odpočinek byl povznášející, a každé ráno vstávat čilý a schopný zvládat těžké úkoly. Sloužím tak Bohu i králi líp, než kdybych se převaloval beze spánku v marném toužení a druhý den byl nevrlý a zapomnětlivý a nikomu užitečný. Knězem, dokonce prelátem, mohu být jen proto, že jsem muž. Tak proč bych jím nebyl doopravdy, řekni?"

Udolal ho svou důslednou výmluvností. Jak by mu mohl odporovat? Kluk biskupovi? Pierre de Rosières! Zářivý řečník, světlo Sorbonny! Ano, měl štěstí. Paříž je hnízdo vzdělanosti, z jakého se nejlíp rozpínají orlí křídla. A byl tam Pierre.

KUKAČČÍ VEJCE

Markéta

Ještě jí nebylo devět, když ji odvezli do Bavor k sňatku s vévodou Jindřichem. Jela s ní matka a bratr Jan Jindřich, tehdy kojenec. Až v Bavorsku se jí narodily sestřičky dvojčátka, z nichž přežila jen Anna.

Česká královna nedoprovázela nejstarší dceru jenom z lásky. Odešla z Čech po kruté roztržce s manželem. Za tři roky se vrátila domů. Nic jiného jí nezbývalo, v Bavorsku byla bez peněz. Král v Čechách pobýval zřídka, ale na ztrestání vzpurné manželky nezapomněl. Ostatně ani tak nešlo o trest. Spíš šlo o důchody, které se vždycky hodí do královské kapsy.

Dvanáctiletá Markétka se vrátila s matkou. Královna Eliška ji předala jejímu choti, až když jí bylo patnáct let. V šestnácti se stala matkou. Byla šťastná a milovala manžela. A on ji. Šťastně a poklidně, což u Lucemburků bylo řídké.

Jitka

Dřív se jí říkalo Guta. Rok strávila ve Wartburgu jako nevěsta míšeňského markraběte. Ale mladého Fridricha oženili s císařovou dcerou a Jitka se vrátila do Prahy. Ne na dlouho. Královský otec ji zasnoubil předtím i potom ještě mnohokrát. S polským následníkem Kazimírem. S Ludvíkem Braniborským. S rakouským vévodou Ottou Habsburkem. S Jindřichem, synem Eduarda z Baru, a to už ji odvezl do Lucemburska, s nímž hrabství Bar na jihu sousedí.

Jitka je kráska a dobře o tom ví. Od zásnub k zásnubám se jí dvořili ženiši i jejich hodnostáři. Hraběnka z Baru! To že by českému králi bylo dost? Není. Zasnoubení trvá, ale do Baru Jitku neposlal. Dívá se výš. Až ke královskému trůnu Francie.

Václav

Vyrůstal podivně. Dokonce podivněji než ostatní děti jeho rodičů. Od matky ho odloučili, ještě mu nebyly tři roky. Pak trávil dlouhé měsíce ve sklepním vězení hradu Lokte. Odtud ho dopravili na Křivoklát a ani ne v sedmi letech ho otec odvezl do Francie. Až v Lucembursku, kam ho odeslal po dalších sedmi letech, se konečně setkal s těmi, s nimiž ho spojovalo pouto krve. Ne se všemi. Jen s otcovým strýcem, trevírským arbiciskupem Balduinem, a se sestrou. I ona mluví jen francouzsky nebo německy. Česky ne. Jitka se mění ve francouzskou Bonnu, jako se její bratr z Václava změnil v Karla.

Jan Jindřich

Druhý syn, nositel jména svého otce i slavného děda. Narodil se z objetí víceméně náhodného a nakrátko ještě sblížil své rodiče. Doba, kterou strávil s matkou, byla pro ni svízelná. Nezažil mnoho něhy. Matka se trápila. A stonala.

Ani ne v sedmi letech ho otec dal odvézt stejně jako Karla do rodiny jeho nevěsty. Tentokrát nešlo jen o královskou krev. Šlo o zemi bez mužského dědice. Jindřich Korutanský, kdysi český král, měl malého Jana docela rád, snad právě proto, že se zakoktával a byl nesmělý. Ale vévoda neměl vlohy se s někým důvěrněji sblížit, zvlášť ne s dítětem, a tak se jejich vztahy omezovaly na občasné přátelské plesknutí po rameni, po kterém se chlapec vždycky zděšeně stáhl do sebe, jako by čekal, že bude bit.

Pokud se týče Markéty, jeho choti, bylo to mezi nimi horší než zlé. Ani jeden z nich nestál o nápravu. Jedině ti, kdo od jejich svazku něco očekávali.

Anna

O nejmladší není mnoho co říci. Vbrzku vystřídá v Lucembursku bratra Karla. Začas ji čeká zasnoubení s císařovým synem, ale sňatek ještě ne.

Blanka nejezdila na koni moc ráda, ale tentokrát ji Karel přemluvil. Dojeli bok po boku a na běloušich, jak se sluší pro příští vladaře. Čeládka v uctivém postoji a taky zvědavá. Prvorozený syn českého krále za sedm let, která strávil ve Francii, do Lucemburska nezavítal.

Karel se podíval ze strany na Blanku. Nesla se vpravdě majestátně. Po době, kterou strávili v dětských pokojích francouzského dvora, to byla pozoruhodná změna. Tam přes nepochybnou urozenost svého původu se ztráceli mezi skotačícími dětmi. Sem přijížděl jako následník. Možná i vladař. Neměl potuchy, jaké s ním otec měl záměry, i když by spíš uvítal cestu do záhadných Čech, které ho trvale vzrušovaly. Ale Lucembursko byl dobrý začátek.

„Krásný zámek," řekl šeptem Blance.

Skutečně, zámek Durbuy vypadal jako z pohádky. Kvetoucí louka se táhla do nedohledna údolím, kde říčka skotačivým obloukem obtékala bělostnou stavbu bez hradeb a mříží. Chránil ji jenom most, teď pohostinně spuštěný.

A už se jim nese vstříc krasavice, které všichni prokazují úctu jako hradní paní. Za ruku vedla andělské stvoření s kadeřavými zlatými vlásky. Karel rozeznal v její tváři rysy podobné otci. Nepochybně sestra Bonna. Dřív Jitka. Nečekaně se mu vybavila vzpomínka na otřesný zážitek na Lokti, kdy ji víc než před deseti lety viděl naposledy. Seskočil s koně sám, zatímco Blance dvorně nastavil ruku jakýsi mladý pán, který se hbitě přitočil.

Karel se chystal k obřadnému přivítání, ale Bonna ho předešla. Pustila dítě a vrhla se bratrovi do náruče. „To je dobře, že už jsi tady," vykřikla s potěšením. „Strašlivě se mi stýskalo!"

„Po mně snad ne."

„Panebože, po komkoli," vzdychla upřímně. „Je tu jen mrzutá hofmistryně a pár paniček z okolí. Příšerná nuda." Přelétla spokojeným pohledem Karlovy mladé společnice. Blanku doprovázela její starší sestra Isabella. Bylo jí patnáct. Zrovna jako Bonně.

„Jaké to je rozkošné dítě!" zatrylkovala Blanka exaltovaně a sklonila se k chlapci, který šel předtím s Bonnou. Karel na ni vrhl vzteklý pohled. Tuhle její tvář měl obzvlášť nerad a vždycky ho provokovala provést jí nějakou klukovinu. Ale tady se přemohl.

Chlapeček bez ostychu předstoupil a dvorně šoupl nožkou. „Já jsem syn českého krále," řekl vznešeně. „A kdo jsi ty?""

Znovu ta vzpomínka. Karlovi se vybavilo jméno. „Ty jsi Přemysl?“ zeptal se. „Co děláš tady?“

„Co je to przemisl?“ obrátil se chlapec nechápavě k Bonně. „Já mu nerozumím.“

„Ne, to je Mikuláš,“ usmála se Bonna a spiklenecky mrkla na Karla. „Má dnes narozeniny.“

„Osmé,“ prohlásil chlapeček pyšně. Pravda, Přemyslovi už muselo být víc. Karel se cítil zaskočen, ale radši se už neptal. O žádném Mikulášovi nikdy neslyšel. Záhada se brzy vyřešila. Z hloučku za Bonnou se oddělila náramně tlustá paní a s překotným spěchem se loučila.

„To je paní Gertruda, Mikulášova matka,“ řekla Bonna a vznešeně kývla na rozloučenou. „Pojďme dovnitř, ať se konečně seznámíme blíž.“

Chlapec se znovu chopil její ruky a šel s nimi. S matkou vyměnil jen letmý polibek.

„Co se tak díváš?“ usmála se Bonna. „Mikuláš žije tady, otec si to přál. Ona ho vídá dvakrát do roka. V zimě, když má svátek, a na jaře při narozeninách.“

„Je to možné?“ vydechla Blanka s úžasem a ohlédla se za ženou, která se kolébala k čekajícím nosítkům.

Bonna se zasmála. „Prý bývala proslulá kráska, ale už jí bude pomalu čtyřicet. Sladkosti jsou asi jediné potěšení, které jí zbylo. Říkali, že jsi ohromně vzdělaný,“ obrátila se ke Karlovi. „Ale moc toho nevíš, jak se zdá. Přemysl dávno umřel.“

„Umřel?“ užasl Karel. „Jak to? Mám přece bratra v Tyrolech.“

„Ale to je jiný,“ rozesmála se Bonna. „Jan Jindřich. Když se narodil, byl jsi ještě v Čechách. Rok na to tě odvezli.“

Karel se zarazil. Rok před mým odjezdem. Osm let. Jako — *ten.*

Dívky Mikulášova přítomnost neuvedla do rozpaků. Královských levobočků je! Naopak přispěl k sblížení celé společnosti. Byl vskutku roztomilý. Krásné dítě. Pýcha rodičů. Nenapadlo je jako Karla spočítat si, že český král se tehdy musel tryskem přehnat z Prahy do Lucemburska a z objetí do objetí.

„Musíš mi říci víc," řekl vážně Bonně. „Prosím tě! Leccos mě naučili, ale o domově nevím nic."

Blanka s Isabellou dávno odešly spát, když sourozenci ještě seděli v důvěrném rozhovoru. „Nic si z toho nedělej," řekla Bonna útěšně, když se konečně zvedli. „Vidíš? Já toho nevím o moc víc. To je jen náhoda, že jsem těch několik let byla doma."

Karel měl o čem přemýšlet. Tu noc skoro nespal. Usnul, ale hned se probudil, jak se mu znenadání vrátil ten sen. Vlastně skutečnost. Jeho nejčastější noční můra. Cípek minulosti, který nestačil nikdy zachytit. Dnes se poodhrnul o něco víc, ale pořád nedohlédneš. Zůstala záhada poslední noci. Co, *co* vlastně bylo?

Noční děs. Násilné probuzení. Povykování stráží, řinčení zbraní kdesi ve tmě a hluboce dramatický hlas, který křičel, vrahu, syna ti nedám, je to český král! Ty ne! Ty jsi tu cizí!

Podle toho, co říkala Bonna, to musela být maminka, pomyslel si matně a pokusil se vybavit si víc, ale nepovedlo se mu to. Ne, nepamatuju si z ní nic. Vůbec nic, ani tvář, dokonce ani hlas, kdoví, komu patřil, vždyť přece určitě nekřičela francouzsky, ale česky, a já česky už nerozumím, přeložil jsem si to a možná ještě špatně a snad i nepravým hlasem, vždyť co si může pamatovat tříletý kluk.

Vrahu. Tři roky nato se narodil můj bratr. Ne, to jsem asi špatně rozuměl. Bonna ty tři roky s maminkou žila. Otec se v Čechách ani neukázal, jen jednou všehovšudy, potloukli ho na nějakém turnaji, poležel si a zas odjel. Vrahu. A pak se narodí syn. Jeden v Praze a druhý v Lucemburku. Je to možné? Je. K Mikulášovi se zná, ačkoli se s ním nevídá o nic častěji než se mnou. Spíš míň. Nejčastěji ze všech svých domovů je v Paříži.

Býval jsem v Paříži taky rád, ale od doby, kdy zemřel strýc Karel a francouzským králem se stal Blančin bratr Filip, už ne. Nemám ho rád, přestože si ho můj přítel Pierre nemohl vynachválit. Pravda, jeho vliv ještě vzrostl, na něm král asi nešetřil. Zato začal šetřit na mně. A nevím proč. Otec na můj pobyt u francouzského dvora sice nikdy neobětoval ani groš, ale jemu Filip věnoval dokonce nádherný palác. Mně nic, ačkoli jsem jeho švagr. Kdyby si mě Pierre nezamiloval dávno dřív, mohl jsem se rozloučit i s lekcemi, které mi uděloval, ne jistě zadarmo, na přání strýce Karla. Kdyby byl Filip vůbec šetřílek, tak by mi to snad tak nevadilo. Jenže on rozhazuje, kde je na to vidět. A na děti moc vidět není v královských komnatách.

Ano, po Pierrovi se mi bude stýskat. Ale jinak jsem rád, že nás odvezli, i když nevím, proč.

Druhý den se to dověděl. Trevírský arcibiskup Balduin, jeho strýc, přijel s celou svou vznešeností, aby se ujal jeho další výchovy a zasvětil ho do tajuplných vztahů uvnitř římské říše. Dalo by se říci, že orlovo největší kukaččí vejce se nakonec dokutálelo do hnízda říšské orlice.

„Ve sněhu je vidět nejlíp, kam kámen dopadne," řekl starší muž spokojeně a setřásl vlasy z upoceného čela. Byl pořízek. Ne zrovna velký, ale statný. Karel ho o něco převyšoval, jak loni vytáhl v překotném dospívání. Ale ještě vypadal křehce a jenom široká ramena svědčila o síle, která zatím nestačila na zkušenějšího soupeře.

„To jsi říkal, už když jsme skákali," řekl mrzutě. „Mně sníh překáží. Při běhání by překážel i tobě."

„Tak to zkusme," navrhl mu jeho společník. „Tam k tomu stromu a zpátky k řece, ano? Je to rovina. Pro oba jsou podmínky stejné."

„Nejsou. Ty jsi lepší."

„Tak se nemrač, Karle. Rytíř musí umět i prohrávat. Běžíme?"

Karel zaváhal jen nepatrně. Kdyby odmítl, znamenalo by to návrat k německé gramatice. Učil se rád, ale spíš něco jiného, když už.

„Třikrát tam a zpátky, ať to stojí zato,“ prohlásil nesmlouvavě v tiché naději, že otcův strýc, kterého pokládal za stařík, se ve vysokém sněhu unaví rychleji než on.

Zmýlil se. Čtyřicítka na vytrvalosti neubírá. Ještě se zmoženě plahočil bílou plání, když se neúnavný vítěz už klouzal po zamrzlé řece, pohrdaje mostem, který byl v zimě spuštěn trvale. „Jednou mě doženeš, chlapče, a pak budu vědět, že jsem starý,“ řekl se smíchem, jako by ho stáří nikdy neohrozilo. „Pojď, vrátíme se k učení. Pochybuju, že nám tvůj otec dopřeje dost času, abychom všechno stačili.“

V Karlovi zatrnulo vzrušením. „Přijede pro mne?“

„Ne, jenom vzkázal. Máš prý být připraven každý den.“

Vida, časy učení se krátí. V Lucembursku už nepobudu sedm let. „Tak mě uč radši česky,“ navrhl strýci. „Budu to potřebovat a už jsem zapomněl. Německy se domluvím. Čemu se směješ?“

„Česky! Jak bych já mohl umět česky? Byl jsem tam všehovšudy jedinkrát.“

Pravda. Z Trevíru, kde byl strýc Balduin arcibiskupem, je do Čech daleko. „Tak mi aspoň řekni, co jsi tam viděl. O Čechách od tebe moc nevím. A od nikoho. Proč?“

Balduin se zamračil. „Při té cestě, chlapče, jsem se rozhlížel spíš jako ustrašený vandrovní v temném lese. Zdálo se mi, že za každým keřem číhá vrah. Co můžeš poznat při krátké návštěvě, kdy tě svírá obava, zda vůbec odjedeš živý? Byl jsem tam s Petrem Mohučským smiřovat tvého otce s rozvaděnými pány. S lucemburským panstvím to tehdy vypadalo moc zle. Taktak jsme spor srovnali, a ne právě nejšťastněji pro královskou moc. Ale zdá se, že tvůj otec už potíže nemá. Aspoň ne toho druhu. Možná i proto, že ty jsi tady a tvůj bratr je v Tyrolech.“

„Tomu nerozumím.“

„To byl moudrý tah.“ Arcibiskup uznale pokýval hlavou. „Jednoduše odvezl ze země své syny zrozené z Přemyslovny. Drží své Čechy v šachu. Valnou část peněz, které kdy rozházel na oslnění francouzského dvora, si vozí odtamtud, i když tam bývá zřídka. Podivná země. Uzavřená. Petr Mohučský říkával...“

Karel sklonil hlavu, aby si bystrý strýc v jeho očích nepřečetl, že poslouchá nejvýš jedním uchem složitý výklad o říšské politice, do kterého Balduin zabředl. Ne že by ho nezajímal, ale slyšel ho už mnohokrát a nit arcibiskupského rozhovoru se čím dál tím nezadržitelněji vzdalovala od záhadných Čech, které Karla trvale vzrušovaly. Všechno, co o nich věděl, bylo jenom *zvenčí.* Tentokrát Balduinovi uklouzla divná zmínka. Synové z Přemyslovny. *On* se jen přiženil a Čechy mu udělil v léno jeho otec, římský císař Jindřich Sedmý.

To je snad nesmysl, že se mě můj otec bojí. Odvezl mě přece kvůli sňatku s Blankou a možná se mu jenom nehodilo jet hned zpátky. Vůbec se mu málokdy hodilo jet do Čech. Co vlastně vím o zemi, kde mám být jednou králem? Stěží znám jméno děda z matčiny strany. Václav. Jako patron české země, po kterém mě kdysi pojmenovali. A ani to už neplatí. Uzavřená země. Snad očarovaná. Kdo jednou odejde, už se nevrátí.

Vrahu? A pak se narodí syn. A třeba mu tak i řekla. Na něj se nikdo nevydrží hněvat dlouho, ani Balduin. Jednou se těžce pohádali, nejspíš o peníze — Balduin je skrblík a nemá rád, když zlato mizí beze stopy, byť i vznešeně — a když otec nazítří odjížděl, Balduin ho dokonce líbal! A pak, než okouzlení vyprchalo, celé dva dny mi vyprávěl, jaký je můj otec vzácný a dokonalý muž. Za týden se už zase o něm vyjadřoval s hlubokým nesouhlasem, ovšem jen přede mnou. Říká, že jasný duch si zasluhuje pravdu, protože nezbloudí.

Ne, nezabloudím. Vím, že otec a syn jsou dvojjediná bytost a bez nebezpečí záhuby obou ji nelze roztrhnout. A taky vím, proč Balduin přede mnou neskrývá, v čem s ním nesouhlasí. Okouzlení mým otcem je nebezpečné, zvlášť pro syna. Ale ať je či není, nemohu nebýt na jeho straně, přestože mi zatím věnoval pramálo péče.

Ačkoli — kdoví. Tím, že mě odvezl na francouzský královský dvůr, prý vykonal velkou věc. Aspoň Balduin obdivné vzdychal, když při vyučování shledal, co už všechno vím.

Po chodbě se přehnal dupot ubíhajících kroků a trylek smíchu. Arcibiskup přerušil svou řeč a zadíval se na Karla. Jeho svěřenec

vypadal značně nepozorně. Nadto Balduin dobře tušil, že čas, který mu byl vyměřen k dalšímu zúrodnění vnímavé mysli bystrého žáka, se nebezpečně naklonil. A ještě se o něj musel až neslušně dělit s ministeriálem, který mladého prince cvičil ve zbrani. Vzkaz českého krále, který mu před nedávnem vyřizovali, byl naléhavý. Syn, všestranně vzdělaný a dokonalý rytíř, ať je připraven. Přání zhola nesmyslné, kdyby to nebyl právě Karel. Jenže co o něm mohl vědět otec, který se o něj nikdy nestaral? Všestranně vzdělaný! Ještě mu není patnáct a tady je necelý rok.

„Měli jsme odjet do Trevíru," řekl Balduin mrzutě, vstal a přešel k oknu. „Tady nemám svou knihovnu, nic. Několik svazků, které jsem nahonem vzal s sebou. Tvůj otec si zámek Durbuy postavil pravdě jen pro kratochvíli. Nejsem proti ní, ale měl jsem tě učit. Učit! Tvá sestra, tvá choť a její sestra tě vytrvale rozptylují a já abych hlídal ještě dívčí ctnost."

„Blanka je moje manželka," podotkl Karel nevinně.

„A je dospělá, ano. A kolik je tobě? Patnáct, ani ne. Jako jí. Ale muž a žena, to je, chlapče, rozdíl, zvlášť ve vašem věku. Nezralý milovník často v lásce zklame."

„To bych tak netvrdil," řekl Karel vzpurně. Cítil se. Zkušenosti sice neměl žádné, ale přikázaná ctnost, v níž je přísný strýc držel, ho dráždila.

„Tím hůř," odbyl ho Balduin. „Radši mi věř. Mohl bys zplodit nedochůdče — a prvorozený dědí trůn."

„Snad taky nejsem nedochůdče."

„Ty ne, ale tvému otci bylo dvacet, když ses narodil."

„To máme ještě pět let čekat?"

„Tak dlouho, jak bude třeba," odsekl Balduin už nazlobeně.

No vida. Učitel. Přece jenom s tamtím mi bylo líp. Mělo se to stát obráceně. Tenkrát Balduin a dnes Pierre. Po jeho podivuhodnosti se mi tady stýská. Balduin se mu nevyrovná. Bez arcibiskupských ornátů vypadají oba velice lidsky. Knížata ducha holdují náruživě svému tělu, ale každý po svém. Pierrův způsob by mi teď asi vyhovoval líp. Pověsme biskupa na hřebíček, říká Balduin a jde se honit po zahradě třeba s podomkem. A co Pierre?

Karel se ušklíbl. Ne, ten určitě nezávodí, aspoň ne v běhu, v hodu či ve skoku. Po této stránce je Balduin zdatnější a po svém možná i moudřejší. Ctnostnější? Dbá, aby tak vypadal. Můj Pierre ne.

„Někdo přijel," řekl Balduin napjatě. „Počkej tady."

Karel přistoupil k otevřenému oknu. Viděl už jen, jak sesedaií. Někdo odnášel korouhev. Český královský znak. Čekat? Vyběhl za strýcem, který se mezi poselstvem tvářil nějak rozpačitě. Neznámé tváře. Zdravili Karla uctivě i zvědavě.

Balduin ho vzal kolem ramen. „Pojď, musíš se vypravit. Pánové přijeli pro tebe."

„Do Čech?" vykřikl Karel a srdce se mu rozbušilo. Tajemná země Přemyslovců! Kam jinam z Lucemburska bych měl jít než do českého království?

Balduin ho vyvedl z omylu. „Chápu tě," řekl tlumeně, jako by se bál vyzradit tajemství, s kterým si neví rady. „Já sám jsem v první chvíli myslel — ale ne. Nemohu ti to vysvětlit, ani já nevím mnoho. Tvůj otec mě bohužel neráčil zpravit podrobněji. Volá tě k sobě do Parmy."

STOPOU CÍSAŘE

Jan Lucemburský, český král, veden dávnou touhou svého císařského otce, překročil Alpy, odpovídá na vzkazy a přichází. Ve jménu koho? Nikdo neví, ale Lombardie, Emilie, ba i Toskána ho vítají s nadšením. Ochránil guelfskou Brescii i ghibellinskou Luccu. Mírotvorce. Všichni mu provolávají slávu. I milánský signore Azzo Visconti, který je daleko spíš jeho nepřítelem, uznal aspoň naoko jeho svrchovanou moc. Mastino della Scala mu z Verony posílá dary. Gonzaga, pán Mantovy, se vykupuje těžkým zlatem. K přímému panování ho po Brescii zve Bergamo, Bobbio, Como, Novara, Pavie, Vercelli, a na jih Lombardie i Cremona, Borgo San Donino, Modena, Lucca, Piacenza, Reggio a Parma. Jeho panství tu vyrostlo takřka přes noc k údivu všem. A z jeho kukaččích vajec, z každého v jiném hnízdě, se zvolna líhnou orlíčata. I ona vzlétají.

Cestou podél Saôny nejel Karel prvně. Teprve od Lyonu, kde se setkává s Rhônou, neměl tentokrát pokračovat po proudu jako jindy, když jezdíval na jih Francie.

Od Lyonu se jeho družina také rozrostla, vlastně se už spíš změnila v celé vojsko. Otec mu zajistil na neznámou cestu doprovod viennských vévodů. Delfíni. Měli ho ve znaku a pro zjednodušení se tak říkalo oběma bratrům, Guigovi a Humbertovi. Karel je znal dobře. Jejich babičky byly sestry, takže byli skoro bratranci, ale hlavně a zejména byl starší Guigue vždycky spojenec krále Jana. Často se vídali při cestách královského dvora jižní Francií.

Sešli se už v půli cesty, protože přes Savojsko to v tomto prazvláštním případě nešlo, ačkoli i savojský hrabě patřil k příbuzným. Ale jako správní sousedi se s Guigem stále nesvářili. Tažení středem Savojska by vyvolalo různice. Nezbývalo než vést hotovost jen podél Rhôny.

Když Karel dorazil do Lyonu k místu schůzky, čekalo ho tam nejradostnější překvapení, jaké si jen mohl přát. Rouenský arcibiskup Pierre de Rosières se na cestě z Avignonu ubytoval ve městě a sotva se dověděl o českém kralevici, pozval ho k večeři.

Karel se vyšňořil. Jakpak ne? Pierre jistě přijel s dámou. Nezmýlil se, i když se dáma neukázala. Čekala na Pierra v ložnici. Vysvětlení jeho tajnůstkaření se princi dostalo, ještě než se řádně uvítali. Bratři Delfíni halasili na chodbě a pištící ženské hlasy zvěstovaly, že mají společnost. Spíš ji měl Guigue. Humbert byl jenom o málo starší než Karel a o mnoho ostýchavější.

Guigue byl veselý společník, ale ve svých neřádnostech docela bez zábran. Jako by neznal rozdíl mezi dnem a nocí či mezi veřejností a samotou, který tak krásně kdysi Karlovi vysvětlil Pierre.

Arcibiskup nehodlal přistoupit na porušení svých zásad. „Zval jsem jenom vás a vašeho bratra, milý Guy," řekl hlasem nepřipouštějícím odmluvu. „Ty ženštiny musí pryč. Promiňte."

„Říkal jste s doprovodem, Excellence." Guigue byl zdvořilost sama. „Ty dámy mě doprovázejí, nic víc."

„Je to jen pánská společnost. Jsem arcibiskup." Pierre vydržel bez uzardění Guigův pobavený pohled.

„Jeho Excellence má pravdu,“ vyhrkl Humbert, červený až po kořínky vlasů. „Guy, prosím tě! Už jsem ti přece říkal...“

„Bláhovče! Jede se ženit.“ Guigue se náhle obrátil ke Karlovi. „Rozumíš tomu? Ženit — a ještě je panic! Jen hlupák nedokáže ocenit takovou úsluhu. No dobrá. Vaše přání je mi svaté, Excellence.“

Jeho panoš vyhodil docela neurvale tři opilé holky, které hlasitě protestovaly. Konečně zůstali sami, Pierre, Karel a oba Delfíni. Ale ani teď Pierre neukázal svou dámu, přestože všichni o ní věděli. Guigue zklamání zaléval vínem, plachý Humbert mlčel a Karel s Pierrem se na sebe usmívali očima.

„Vyhýbej se ženským podle Guigova vkusu. Máš přece na vybranou, budeš král. Ticho noci je dlouhé a ne vždy se chce spát, když tělo umdlelo. V malátném objetí si šeptat s chápající duší je to nejkrásnější, co znám. Holky na opilá objetí jsou jen pro hlupáky a nevzdělance. Vyhýbej se jim.“

„Urazil jste mě, Excellence,“ zablábolil Guy lítostivě.

„A taky pro chvastouny,“ dodal Pierre zvýšeným hlasem. „Vy, Guigue, možná nejste hlupák, ale nevzdělaný jste a chvastoun k tomu. Karel je a musí zůstat jiný. Bude z něj vladař větší, než jste vy.“

„Jestli mu zůstane Lombardie, tak jistě.“ Guy se ušklíbl. „Co vy si o tom myslíte, Excellence?“

„Jste opilý.“

„Tak moc zase ne. Když je řeč o válčení, jsem schopen i vystřízlivět.“

Pierre si je pozorně prohlédl jednoho po druhém, nakonec malinko povzdechl, jako by nebyl docela spokojen. „Ludvík Wittelsbach tohle tažení sliboval svým italským přívržencům už loni. Jeho hlavní osobou měl být český král a konečně i váš Delfinát, Guy, je říšské léno. Karel a trevírský arcibiskup posbírali hotovost na pomezí, ale přece jen pouta, která vás oba vážou k francouzské koruně, jsou snad silnější než ta, za která vás přitahuje bavorský lžicísař.“

Karel se nad tím označením skrytě usmál. To, co znal od Pierra, se znatelně lišilo od toho, co o říši slýchal loni od strýce.

„Jedete z Avignonu?“ zeptal se.

„Ano, měl jsem tam poslání.“ Také Pierre se usmíval.

Byl to jeho způsob ve chvílích, kdy se jiní mračili. Karel zostražitěl. „Už nejsi dítě,“ řekl arcibiskup hedvábně. „Otec ti jistě řekl, proč tě volá.“

Znělo to až příliš nevinně. „Ne, jenom vzkázal,“ odpověděl Karel pokud možno ještě nevinněji a sám se podivil nad svou přetvářkou. Dědičná signorie v Brescii. Proč to neřeknu? Pierrovi, obdivovanému Pierrovi, svému učiteli, před kterým jsem nemíval nikdy tajemství! Ale poslušen bezděčného vnuknutí mlčel.

„Kdo by už hrome měl jít na pomoc, když ne vlastní syn?“ ozval se Guy. „Vy preláti vidíte všechno složitěji, než si to zaslouží. Český král sehnal nahonem jen malý houfec v Korutanech. Jak by to vypadalo, kdyby nepovolal ani rytíře své vlastní země?“

„A proč ne z Čech?“ zeptal se Pierre lehce. „Proč z Lucemburska, kde byl právě Karel, a z říšského pomezí?“

Zavládlo ticho. Čechy? Ne, nešlo o Čechy. Spíš o to, že v čele českého vojska by stěží stál králův syn, který tam neznal živou duši. Ale v Lucembursku a ve francouzských krajích říše byl doma. Pány, kteří ho doprovázeli, znal. Dědic. To bylo zřejmě to, co znepokojovalo Pierra.

Mlčení porušil Guy. „Chápu, že církevní způsob je tajná intrika, ale já jsem voják. Když z Lucemburska a říšského pomezí, tak nejspíš proto, že ryze francouzské sbory by byly provokace. Jsme také Bavorovi leníci a tohle mělo být císařské tažení. A s českou hotovostí by skutečně bylo. Teprve až bude všechno jasné, přizná král, oč jde. Já mu to chválím — a docela upřímně, mně to je jedno. Jdu s ním, ať bojuje za koho chce.“

„Vy. Ale proč Karel?“ Pierre najednou vypadal pohněvaně. „Já hluboce ctím krále Jana, ale nejsem si jist, že hraje s Francií přímou hru. Jistě, opatrnosti bývá třeba. Vždyť ani Svatý otec dodnes neví, že v Itálii roste lucemburská moc.“

„A vy to víte?“

„Já ano. Mám své lidi. A proto se ptám, proč lucemburská, když bylo dohodnuto cosi jiného. A proč za sebou volá svého dědice. Že vás, Delfíne, to bylo domluveno. Jenže to tehdy neměla být *lucemburská* moc.“

„Král Jan je spojenec Francie. A neporuší své závazky kvůli Lombardii,“ prohlásil Guy rozhodně. „Lucemburská moc, anebo jiná. Jde-li o vliv, Francie v zemích českého krále zkrátka nepřijde.“

„Není to totéž.“ Pierre se obrátil k mladému princi. „Co si myslíš ty?“

„Nespřádám úsudek z dohadů,“ odpověděl Karel s mimovolnou převahou. „Až uvidím, oč jde, budu teprve vědět.“

Guy zamžikal. „Kdo by to do něj řekl! Na ženskou se bojí podívat, ale arcibiskupovi si troufá dávat lekce.“

„Nechtěl jsem urazit,“ ohradil se chlapec honem, ale Pierre se usmál.

„Neomlouvej se. Pokáral jsi mě právem. Mohu jen doufat, že budeš i mým zrakem. A ujišťuju tě, že se to nedoví nikdo. Ani francouzský král.“

Špehovat? A snad svého otce? „Můžete se na mne docela spolehnout, Excellence,“ odpověděl. „Cokoli se dovím, jako byste věděl i vy.“

Jakoby! Ano, docela prvně ho obelhal, aniž to Pierre poznal. Chvíli mu bylo hanba, ale jen chvíli. Brzy ji vystřídal pocit vítězoslávy. Nepoznal nic!

„Na oplátku. Azzo Visconti koketuje s papežem. Dejte si oba pozor. Velcí signoři, a milánský patří k nejmocnějším, jsou nebezpeční. A přicházíš-li jako následník ...“

„Ale to snad ne,“ přerušil ho Karel, osmělen předchozím úspěchem. „Já zdědím Čechy, ne Lombardii. Jsem prvorozený.“

„Prvorozený syn dědí nejvýznamnější zemi. A co jsou Čechy? I Lombardie má královskou korunu.“

„Kdyby mi chtěl na hlavu vložit korunu Lombardie, byl by mě včas oženil s dcerou Azza Viscontiho či kohokoli z italských signorů. Ale mně dali Blanku Francouzskou.“

„Ovšem!“ vykřikl Pierre ulehčené. „Vždyť ty jsi švagr krále Francie!“

Další hru vyhrál Delfín, který dal přinést víno. Svoje. Viennské. Chladný Pierre rozvázal, snad že se cítil mezi svými. Oba Delfíni byli dávno pod stolem, když tiskl Karlovi ruku a zaníceně šeptal:

„Tykej mi také. Už nejsme učitel a žák. Jsem na tebe hrdý.“

Karel jen opatrně usrkával a líp než arcibiskup věděl, že být hrdý na svého žáka má proč. Večer končil v teplém souzvuku přes Guigovo opilé blábolení. Dáma se asi načekala v Pierrově ložnici.

Po cestě proti proudu Rhôny nerozebírali, s jakými nadějemi k tažení českého krále vzhlíží Filip Šestý. Guy mluvil pravdu, bylo mu to jedno. Se svými korouhvemi sice táhl posílit postavení krále Jana, ale hodily se mu i k doprovodu bratra, o kterého pečoval jak slípka o kuře. Cesta pokračovala na východ do horských údolí, kolem mohutného jezera, kterým mladá řeka protéká, po zurčivých březích jejího dětství až tam, odkud možná je vidět modrý ledovec, který ji zrodil.

Prodírat se velehorskými sedly v časném jaru je o krk. Na jižních stráních hrozí laviny, zatímco na severních mrzneš na ledovcích a toneš v závějích. Dokázali to. Guigue, ač měl ve znaku bájného mořského tvora, měl velkou část svého Delfinátu v horách a krom toho v Savojsku prováčil celé roky. Byl na kopcích a štítech jako doma. Celé Alpy jsou mnohem vyšší než osamělý Mont Ventoux, jehož kužel lze vidět z Avignonu. A i ten slézt byla námaha. Výstřední návštěvníci papežského dvora to občas dělávali, aby se mohli vychloubat tím náramným dobrodružstvím. Ale tahle cesta se nepodobala výletu.

Zamlklý chlapec se zasníval čím dál tím častěji. Nevím, jestli se těším. Spíš mám strach. Nedovedu si představit, jaké skutky otec ode mne očekává. To nejdůležitější mi nezbývá než domyslet si.

Když se před nimi otevřela nížina Lombardie, byl to úchvatný pohled. Nesmírně daleký. Srdce i duše se v něm chvěly. *Prvorozenému nejkrásnější země.* Pierre věděl, co mluví. Určitě.

Guy nahlédl do dveří. Před chvílí dorazili do Pavie a ubytovali se v augustiniánském klášteře. „Zítra se s tebou rozloučíme," řekl. „A velikonoční půst už skončil. Co říkáš?"

Karel dobře pochopil, oč jde, ale zatvářil se nechápavě. „Mši jsme přece nezmeškali. A na nešpory nás zavolají."

„Svatoušku." Guy za sebou zavřel dveře a přisedl si. „Přece se rozloučíme důstojněji než při nešporech, ne? Nechce se mi zase sedět v refektáři a poslouchat do půlnoci opata. Ty, poslyš, třeba by se dal uplatit bratr fortnýř. Pod kapuci stejně nikdo nepozná, jestli přichází žena či muž. Nebo zmizíme do města. Rozhodni sám, nechci, abys jednou řekl, že tě pomlouvají kvůli mně."

Karel rychle zvážil situaci. „Řeknu Šimonovi, aby hlídal. Před rozloučením knížata vždycky uzavírají smlouvy a čas od času i při zavřených dveřích. Jsme tu na cizí půdě, tak kdo by se podivil."

„Ty jsi už na to myslel!" Guy se rozesmál. „Ovšem, Pierrův žák. Ještě se musím hodně učit."

Karel přijal hold jako mladší signore už v Novaře, ale zatím si se svým novým postavením nevěděl moc rady, i když mu otec poslal vstříc svého notáře, který ho zvolna zasvěcoval do poměrů. Složitý výklad mu spíš překážel, raději by se rozhlížel sám. A italsky zatím rozuměl taktak, od Balduina, který trochu uměl, stačil pochytit jen to nejnutnější. Holdujícím zástupcům měst raději odpovídal latinsky a snažil se aspoň pohledem rozeznat, co se skrývá pod mnohomluvnými slovy. Měl tísnivý pocit skryté nevraživosti. Tohle všechno býval Viscontiho kraj. Když si ti nejmocnější vyžádali ochranu českého krále, klubko se zamotalo. Jistě ne všichni toužili po změně. Zejména netoužil asi bývalý pán po omezení své moci.

Od notáře Mikuláše Eficaxe se nedověděl nic, ani od klášterníků, jejichž pohostinství přijali prý pro větší bezpečnost. Svatí otcové jsou přece na straně papeže proti ghibellinu Viscontimu.

Vlastně se na bezstarostný večer těšil, i když si také nedovedl představit, co od něj vlastně očekává. S Guigem měl svoje zkušenosti. Nedal mu pokoj už od dětských let. Jenomže teď se mu zdálo, že nastává čas poznat nepoznané, a přes Pierrovo varování mu Delfín Guy připadal jako průvodce po zakázaných radovánkách

nejvhodnější. Aspoň ho znal. A navíc, nazítří se rozloučí a možná nadlouho. Případný neúspěch nebude mít svědka, kterého by měl pořád na očích.

Večer byl vpravdě bohatýrský. Zavřeli se na klíč s třemi dívenkami a sudy vína. I plachý Humbert rozvázal pod stálým pošťuchováním svého bratra.

„Ženy a víno patří k sobě," řekl Guy poučně. „Zpívat bohužel nemůžeme, fráteři by poznali, oč jde. Ale milovat lze i potichu."

Předvedl jim to okamžitě. Humbert se červenal jako panenka. Holky, poučené strůjcem večera, na oba chlapce nestoudně dorážely a víno teklo proudem. Karel okusil obojího, i když vína ne poprvé, ale snad že mu byl zvyklejší, zachutnalo mu víc. Humbertovi se dařilo v nejlepším případě stejně. Holky nakonec nechaly marné snahy a přilepily se na Guiga. Humbert šel pohoršené spát a Karel upíjel jako posmutnělý divák radovánek, kterým ne a ne přijít na chuť. Usnul uprostřed Guigových orgií docela opilý bez nejmenší potuchy, jak skončila ta noc. Jeho komorník Šimon z Keilu, který oddaně hlídal za dveřmi ve společnosti jediné konvice, ho nejspíš odnesl až na jeho lože.

Ráno se probudil s bolavou hlavou a žaludkem jako na vodě.

„Co je?"

Šimon stál nad ním se závistivým úsměvem. „Každé potěšení něco stojí," řekl uštěpačně. Nebyl jen sluhou, byl i přítelem. „No co, někdo sloužit musí."

Karel se vratce posadil a s tichým zaúpěním se chytil za třeštící spánky. „Měnil bych," vzdychl chraptivě. „Kde jsou Delfíni?"

„Dávno odjeli."

„Tak proč mě už budíš?"

„Volají k snídani"

Snídaně! Karlovi se zatmělo před očima. Poslušně následoval Šimona do refektáře, ale když mu předložili jídlo, namáhavě polkl a taktak že se nepřevrátil naruby. Chtěl se tvářit jako jindy, ale nešlo to. Při pomyšlení, že by něco pozřel...

„Chci dnes jít k svatému přijímání," řekl na vysvětlenou. „Budu jíst až po mši."

Neznámý člověk s krásným úsměvem, který u stolu vypomáhal, mu strkal beze slova pod nos nejvoňavější krmě a tvářil se, že je mu strašně líto, když princ tak zbytečně hladoví. Karel zezelenal a prudce se zvedl. Eficax, králův notář, vyskočil, dost nešťastný, ale vědom si své povinnosti, a vrhl lítostivý pohled zpět na kouřící mísy. Jídlonoš, který vypadal, že je němý, se ještě jednou přitočil a ovanul Karla slibnou libovůní z jakéhosi lákavého pokrmu. Karlovi se udělalo zle a taktak vyběhl na chodbu. Mikuláš Eficax za ním. Násilím se ovládl. Přece ne před notářem mého otce! V klášterní kapli zápolil s nevolností, až ji nakonec jakž takž zvládl. Z celé mše nevěděl nic, ani z kázání. Vystřízlivěl až při východu z kostela, když jeden z augustiniánů přiběhl se zděšenou tváří.

„Pane!“ vykřikl a vrhl se na kolena. „Vaši lidé jsou mrtvi do jednoho! I bratři, kteří jedli s nimi. Někdo otrávil snídani.“

„Všichni?“ vydechl Karel zděšeně a Mikuláš Eficax se pokřižoval, jak ho zamrazilo při vzpomínce, že při odchodu taktak nepodlehl pokušení strčit nahonem ještě něco do úst.

„Všichni, Výsosti.“

Karel opřel čelo o kamennou zeď a chvíli tak nehnuté setrval, zatímco ti, kteří přežili, kolem něho postávali v ztichlém hloučku. Když se obrátil, vypadal chladně a krutě. „Odešel někdo z kláštera?“

„Jen kuchařův bratranec, který tu byl na výpomoc.“

„Tak ho přiveďte.“

„Je němý. Nic nám nepoví, i kdyby věděl.“

„Němý?“ Karel si vzpomněl na pokušitelského jídlonoše a otřásl se. Blahoslavené víno! Kdybych strávil noc tak jako Guy, po ránu by mi pořádně vyhládlo. A naposledy.

„Jen ho přiveďte,“ řekl sveřepě. „Však on promluví.“

Ten němý člověk mluvil docela dobře, když na skřipci nakonec vyzradil jméno svého pána. Karel odešel od ohavné podívané, sotva padlo. Azzo Visconti.

Z Pavie odjížděl o mnoho zamlklejší. Žádná sláva, majestát, zlato a moc nevzrušují ve chvíli, kdy se poodhrnul cípek smrti. Přesto si zachovávají svou moc.

Úchvatný pohled ztratil zářivé barvy a zešedl. Jedu sám nepřátelským krajem. Sám bez přátel, kteří můj život zaplatili svým. A kdybych se setkal s jejich vrahem, s mým vlastním vrahem, budu se usmívat a vést diplomatické řeči. A nikdy mu neplivnu do tváře.

RODINNÁ SETKÁNÍ

„Tudy, pane.“

Dva muži, na první pohled otec a syn, ačkoli otec byl plavovlasý a syn tmavý, překročili hranici mezi světlem a stínem, která dělila sluneční svit venku od chrámového šera. Z výšky se ozval zvon. Mladík se o tři kroky vrátil a znovu se nevěřícně zadíval k nakloněné věži zvonice. Pak potřásl hlavou a energicky se prodral k otci proudem vycházejících. Mše právě skončila a věřící se zvolna trousili z dómu. V takovém shonu se návštěvník nejspíš ztratí, ale mnich u vchodu se vytrvale díval za vzdalující se dvojicí, ještě když se k němu připojil vystrojený mladík.

„Kdo je to?“

„Nevím. Nejspíš francouzští žoldnéři z Bologne. Přijeli s družinou legátova posla.“

„Papežovi lidé k svatostánku císařství?“ ušklíbl se švihák.

„Je tam hora nových květin,“ povzdechl si mnich. „A zrovna dnes, aby to začerstva donesli legátovi!“

„A co? Jindřicha Sedmého přece řádně korunoval pověřený kardinál.“

„Stejně to nebylo papežovo přání. Tady u nás...“

„Tady u nás jsou zlaté i pecky z olivy. Proto se každý hrne dělat u nás pořádek. Císařové, papežové, synové císařů i papežů ...“

„Nemudruj. O legátovi se to jenom říká a může to být pomluva. Papežův syn! Na soudce jsi moc mladý. Vidíš? Ti dva se s někým sešli zrovna u náhrobku. Radši jdi a oznam legátovu poslu, jaké má ptáčky ve své družině.“

„A to je zločin? Francouzi! Ti zrovna kují ghibellinské pikle s pasáčkem z Ernických hor! Sám jsem ho posílal k náhrobku. Nemá ani boty. Kluk, stěží osmnáct.“

„A co tam chce?“

„Vím já? Pojď, nestarej se. Z těch tří je dospělý jen jeden a nejspíš se ani neznají.“

Dva podezřelí Francouzi se zastavili na okamžik pod kupolí, vzhlédli k její výšce, a pak odbočili vpravo k náhrobku, u něhož klečel bosonohý mladík. Nad otrhanou halenou bylo vidět jen ohnivou záplavu kudrnatých vlasů, které mu padaly do čela. Starší muž si ho nevšímal. Poklekl u sloupu, přežehnal se křížem a zvedl zamyšlený pohled k vytesané tváři císaře.

„Těch květin, otče!“ vydechl jeho průvodce.

„To je dobře.“ Plavovlasý muž se podíval s úsměvem na syna. „Ještě lituješ, že jsem tě odvedl od tvého lvíčka, Karle?“

„To ne. Jen jsi se rozhodl příliš rychle. Nebyl jsem připraven.“

„Vždycky musíš být připraven a rozhodnout se musíš také rychle. Jinak tě oškubou a ubijou, než se stačíš ohlédnout.“

„Kdo?“

„Všichni. Zejména tví nejlepší přátelé. A teď buď zticha. Tohle je pro mne posvátná chvíle a sotva se bude opakovat.“

Karel se poočku podíval na otce. Za tři týdny, které teď strávil v jeho blízkosti, ho často vídal stejně vážného a slavnostního jako dnes, a vždycky se z toho nakonec vyklubala výsměšná přetvářka. Nevyznal se v něm. Připadal mu skvělý a podivuhodný a naprosto nepochopitelný přese vše, či právě tím, co o něm kdy slyšel. Toužil se soustředit na posvátnou chvíli, kterou otec, zdá se, tentokrát prožíval doopravdy, ale nedařilo se mu to. Snad ho rušil otrhaný zrzek, který bůhvíproč pateticky vzdychal u hrobu někdejšího císaře.

„Otče!“ vykřikl venkovan tlumeně a zvedl hlavu. „Jestli není tvá vůle, aby přišlo tvoje království, zjev mi to! Jinak neuvěřím a budu se bít jako lev, ač bezbranný.“

Karlův otec, nemile vyrušen z rozjímání, na něj konečně pohlédl. Latina, a dost vybroušená, z úst otrhánka zněla podivně.

„Spletl sis oltář, příteli. Ten tady nepatří Bohu, je to oltář a hrob San Ranieriho. To je snad patron Pisy, ale neslyšel jsem, že by se k němu někdo modlil otčenáš.“

Zrzek k němu obrátil zamračenou tvář. „Vím,“ odsekl nevrle. „S Bohem mohu rozmlouvat i u nás v anagnském kostelíku.“

„Modlil ses k Otci.“

„Ke svému.“

„Latinsky?“

„Římský jazyk by měl být jazykem římského císaře. I kdybych uměl německy, neoslovil bych ho jinak. Oltář! Je jiný patron Pisy. Tady, vedle sarkofágu Ranieriho. Nevidíš, kde jsou květiny? Po straně pod tesaným náhrobkem. Před oltářem ne.“

Jan se nadechl k složitější větě, ale rozmyslel si to. „Císař byl Němec?“ zeptal se s mírným výsměchem.

„Co jiného?“

Král se obrátil ke Karlovi, který se zájmem sledoval nerovný souboj. Podivný pasák koz zřetelně nabýval vrchu v rozhovoru vedeném jazykem, který jako by mu byl vlastní. „Pozvi ho někam na víno a teď ať vypadne a počká venku. Latinsky ses doufám naučil líp než já.“

„I my jsme přišli k hrobu císaře,“ řekl Karel. „Byls tu před námi a před námi bys měl odejít. Ty můžeš přijít zítra, ale my dnes odjíždíme.“

„Nemám kde přespat.“

„To se dá srovnat.“ Karel rychle pohlédl na otce, který přikývl.

„Nežebrám,“ vyhrkl zrzek a začervenal se.

„Císařův syn nežebrá nikdy,“ promluvil zase Karlův otec a oči mu zahrály. „Jen přijímá pocty a vybírá daně.“

ZAŠLÁ SLÁVA

Svatá římská říše Karla Velikého se rozpadla na tři části a z nich Východofrancká měla domovské právo v Bavorsku. Poražení pohltili vítěze, jak už to v dějinách bývá, a střed říše zůstal v Porýní. Z Paříže se nevlídně zahlíželo k Římu, kde na přelomu století Bonifác Osmý snil o světovládě papežů. Proti svrchované vládě francouzského krále vztyčil doktrínu o postavení římské říše: Římský císař je sice jen leníkem papeže, ale neomezeným pánem světa.

Filip Čtvrtý, obávaný francouzský král, si dával dobrý pozor, aby se zapomnělo, že první císař z Cách vládl Paříži, a proto mu nezbývalo než papeže, který křísil vzpomínku nebezpečnou francouzské svrchovanosti, jednoduše odstranit. Zdálo se to neproveditelné, ale nic nebylo nemožné v neklidné Itálii, která papežství neposkytovala bezpečné zázemí. Bonifác byl zajat na svém sídle v Anagni Francouzem Nogaretem za vydatné pomoci římské šlechty a z toho otřesu se už nevzpamatoval.

Čas vyměřený na Petrově stolci jeho nástupci Benediktovi se dal spočítat na týdny. Po jeho smrti v konkláve kardinálů, které trvalo jedenáct měsíců, byl papežem zvolen Gaskoněc Bertrand du Got kompromisem Italů a Francouzů jako Kliment Pátý. Ten, za Jehož pontifikátu Jindřich Sedmý vtáhl do Říma. Do Říma bez papeže. Kliment neplanul touhou usadit se v městě, kde neblaze skončil jeho předchůdce Bonifác. Za jistější záruku pokládal mocnou ruku francouzského krále.

Putoval se svým dvorem po rozhraní obou zemí a spíš se držel ve francouzském přímoří. Provence byla přece částí římské říše. Po čtyřech letech se usadil natrvalo v Avignonu a už to tak zůstalo.

Římu zbyla jen stará sláva a nové boje. Pustl. Za dvacet let mu hradby obrovského starověkého velkoměsta byly velké jako nemluvněti šaty po dědečkovi. Zřícené paláce zarůstaly trávou a na svazích Palatinu se pásl dobytek.

Chlapec už na ně čekal v krčmě u hradby za pobořenou římskou lázní, před sebou malou číši vína, kterou nedůvěřivá sklepnice hlídala ostražitým pohledem.

„Tak přece," řekla spokojeně, když shledala, že podezřelému návštěvníkovi přicházejí ohlášení hosté. „Řekl mi, že jeho otec má hospodu v Regole, jinak bych mu ani nenalila."

„Směle mu přines i něco k jídlu." Zlaťák vábivě zacinkal. Odšustila do kuchyně na vrcholu blaha. „Zeptej se ho, jak to, že si císař otevřel hospodu v římské čtvrti," vyzval otec Karla francouzsky.

Zrzek porozuměl otázce. „Můj otec..." ohradil se vztekle.

„Jakpak se jmenuješ?"

„Niccolò.“

„To ti tedy říkají Cola di Lussemburgo, když jsi císařův syn.“

„Di Rienzo. Po manželovi mé matky. A kdo jsi ty?“

„Řekni mu, že bohatý... Ne, strýček asi ne. Balduin by se divil. Bohatý příbuzný, řekni. Anebo prostě poutník. Notně zvědavý.“

Karel se chvíli na otce díval, po prvé s pochopením a shovívavě. Zkomolenou latinou se běžně domlouval i s Italy, ale s tímhle si nechtěl zadat, to bylo víc než zřejmé. Král mu oplatil úsměv, jako by se ušklíbl sám nad sebou.

Karel se obrátil k Niccolovi.

„Přišli jsme v průvodu legátova posla. Císařův hrob patří mezi pamětihodnosti Pisy, ne? Nediv se, že se ptáme my tebe. Otrhaný venkovan u císařova hrobu a ještě k tomu skvělý latiník.“

„Poznals to?“ zeptal se Niccolò polichoceně.

„Ovšem. Sám umím...“ Karel se zarazil. „V Paříži jsem se trochu naučil,“ opravil se. „Kde ty?“

„Jsem přece císařův syn.“

Karel pohlédl na otce a ušklíbl se. „Neříkej, že taková vlastnost se dědí z otce na syna. Projížděli jsme Luccou. Říkali, že český král, který je také císařův syn, v latině kobrtá.“

„Císařův syn?“ Niccolò se sebevědomě usmál. „Když zplodil jeho, nebyl ještě císařem.“

Jan se zakuckal a odvrátil sekale Karel udržel vážnou tvář. „Vidím, že při bojích o Řím měl císař dost času i chuti k lecčemu. Překvapuješ mě. Vždycky jsem myslel, že přišel Itálii sjednotit a tomu úsilí že obětoval život.“

„To jistě ano!“ vykřikl Niccolò podrážděně. „Jak se opovažuješ?“

„A jak se opovažuješ ty tykat mému synovi?“ zahřměl Jan nečekaně. „A dokonce mně?!“

Ryšavý Niccolò se zarazil. S mocnými neměl nejlepší zkušenosti a tihle cizinci vypadali nebezpečně a vznešeně. Začátek rozhovoru mu dodal odvahy, ale netroufl si svou pózu udržet i v zjevné nepřízni.

„Kdybys znal klasiky, pane,“ řekl téměř pokorně, „věděl bys, že to ode mne není smělost, ale jen návrat k starým lepším časům.

Tykal i Cicero Catilinovi a kdejaký plebejec Augustovi. Ani velcí mužové Liviovi a Tacitovi neznali vykání.“

Jan zaraženě pohlédl na Karla a stáhl se zpátky. Jména mu mnoho neříkala. Naposled klasiky čítal víc než před dvaceti lety v Paříži a dávno zapomněl.

„Antický Řím patří minulosti,“ prohlásil Karel svrchu.

„Ne pro mne!“ vykřikl Niccolò. „Vždyť co je římská říše než jeho obnova? Středem světa je Řím. Je. Musí být. A teď? Je v rozvalinách. Na římském fóru pobíhají krávy. Z cirků a divadel nadělali pevnosti.“

„Kdo?“

„Orsiniové. Gaetani, Colonnové. Co já vím. Annibaldi. Frangipani. Kdekdo se sápe po moci. Senátoři jsou bezmocní a krom toho k nim také patří. V ulicích se denně bojuje. Ze strachu před Colonny Svatý otec opustil Město a to teď zmírá. Slyšel jsem to od očitých svědků, pane. Čtvrt století není tak dlouho pro lidskou paměť. Ve své samotě jsem hodně přemýšlel. Žiju v Anagni. Tam, co se Sciarra Colonna odvážil vztáhnout ruku na papeže.“

„Učil ses také rétorice? Tvůj mistr zaslouží pochvalu.“

„Říkají, že mluvím příliš mnoho,“ řekl Niccolò lítostivě a obrátil do sebe plný pohár. Oči se mu naplnily slzami.

„Ne, já tě chválím,“ ujistil ho Karel rychle. „Ze všech řečníků, které jsem kdy slyšel, mě uchvátil jedině fécampský opat. A hned po něm ty. Vzdělaný pasák koz! Neříkej, že nepomýšlíš na víc.“

„Proto jsem tady.“

„Tady?“

„Pro zjevení a otcovské požehnání.“ Víno Niccolovi zřejmě zachutnalo. Znovu hltavě upil a zakuckal se.

„Ovšem. Málem jsem zapomněl.“ Karel se naklonil k Janovi. „Chceme se mu dát poznat?“

„Rozhodně ne.“

Karel zvedl číši. „Tedy na zdraví toho, jemuž v žilách proudí krev velkého císaře a chce kráčet jeho cestou.“

Všiml si, že ho otec poočku pozoruje. Byla to první příležitost, jak se vyznamenat před jeho nesmlouvavým zrakem. Vůbec si zatím

nebyl jist, že ho vnímá. Přivítal ho skoro znuděně a do jeho plánů ho dva týdny zasvěcovali královští úředníci. Ostatně se od něj zřejmě nečekalo nic, jenom aby tu byl. Dědic. Jakási pečeť na nejasné smlouvě mezi českým králem a bohatými italskými městy. Podivné, denně vzrůstající nové panství Jana z Lucemburku bylo zatím nepochopitelné každému. Jenom on, zdá se, věděl, co dělá. Věděl opravdu?

Niccolò neodpověděl na přípitek a zachmuřeně čmáral prstem po stole v loužičce rozlitého vína. „To myslíš mne nebo toho druhého?“ zeptal se po chvíli. „Zajímalo by mě, jaký je. Bratr! Proti mně stařík. To je dnes jeho výhoda, ale zítra...“ Praštil pěstí do stolu, až sklenky poskočily. „Ještě uvidíme. Znáš ho?“

„Vůbec ne. Viděl jsem ho jen několikrát v životě a vlastně zdálky. Mám pocit, že na mne nikdy nepromluvil. Až teď, co jsme se sešli v Itálii, ho vídám častěji. Ale stejně mu nerozumím. Vyprávěj radši o jeho otci. A ... o svém tedy, myslíš-li.“

„Je něco, co nevíš o císaři Jindřichovi?“

„Jistě. Přinejmenším to, jak se dostal do tvého rodokmenu.“

„Ach to! To bylo tehdy, když pronikl do svatopetrské čtvrti.“

„K Svatému Petru?!“ vykřikl Karel zklamaně. „Vždyť tam nikdy nebyl! Apulský princ Jan mu v Římě zatopil, že byl rád, když se udržel aspoň v Lateráně. Římská šlechta ostřelovala z katapultů i jeho korunovační hostinu. Stěží měl pomyšlení na to běhat do Města a shánět ženské. Znám člověka, který byl tehdy s ním. Pistojský rodák Simone Filippi. Vyprávěl mi to dopodrobna právě včera a...“ Karel se odmlčel, když ho otec dost nešetrně kopl pod stolem. Ovšem, Simone je Janův místodržící v nedaleké Lucce. Jméno je před vševědoucím Římanem mohlo prozradit.

Ale Niccolovi, zdá se, neřeklo nic. „Římská šlechta!“ utrousil nenávistně a znovu upil. Dříve tak ohebný jazyk mírně ztěžkl. Vyjadřoval se teď sotva líp než Jan. „Ti mají všechno na svědomí. Mého otce dali u Sieny otrávit. Nový císař se rozešel s papežem ve zlém. Jeden bez druhého tu stohlavou saň nezadáví. Zbývá jen římský lid. A já.“ Narovnal se. „*Byl* u Svatého Petra. Přestrojen za

poutníka, víš? Ale poznali ho. Ztratil se zázrakem pronásledovatelům a ukryl se u mé matky.“

„Vida,“ utrousil Jan pobaveně.

„Nevěříš? Podívej! Podívej se na mne! A na tu sochu na náhrobku. Viděl jsi? Mně nikdo nebude... nikdo nebude upírat... I otec, totiž krčmář Rienzo, tomu věřil. Toho jsi musela mít nejmíň s císařem, říkával jí. K žádné práci se nemá. Jenom čte. Já ... Já jsem...“ Niccolova hlava bez výstrahy dopadla do kaluže rozlitého vína.

Karel vyskočil. „Otrávili ho!“ vykřikl zděšeně.

„Kdo? Já snad?“ Jan vstal a hodil na stůl měšec. „Pojď.

Slíbil jsem legátovi, že v Pise nezůstanu přes noc. Přespíme v Lucce, snad to stihnem do tmy.“

„Já ale u sebe nemám ani florin,“ řekl Karel zaraženě, když plný měšec zůstal ležet na stole a jeho otec s klidem zamířil ke dveřím.

„Já taky ne,“ zasmál se Jan. „Nač ti jsou peníze? Abys mohl vystupovat jako král. A jinak...“ Mávl rukou. „Jestli nám zatím neukradli koně, nebudeš zlato postrádat. O toho tady se neboj. Šenkýřka se už o něj postará a ráda. Může s ní zplodit dalšího mluvku jako jeho povedený tatíček.“

Karel se na něj vyjeveně podíval. „Ty mu to věříš?“

Král se zastavil. „Milý hochu! I kdybych o svém otci měl sebepochybnější mínění, nikdy bych se o něm takhle nevyjádřil ani tváří v tvář nejbližším. Můj syn, doufám, bude zastávat vždycky stejný názor.“

„Jistě.“ Karel se zakoktal a Jan ho přátelsky pleskl po rameni.

„Kolik je ti let?“

„Za tři dny mi bude patnáct,“ odpověděl Karel trochu udiveně.

„Ovšem. To to utíká! No nic. Držel ses dobře. On je pod stolem a ty... S vínem si rozumíš.“

„Měl náskok.“

„Nepatrný. Ta šenkýřka je šetrná. Je starší než ty, počítám o tři roky. Ale lil do sebe víno jako blázen. A víno, to se musí vychutnat. Vzdělaný, ale dobytek. Kdepak císařská krev! Ta socha na náhrobku

se tvému dědovi totiž nepodobá. A on jí ostatně taky ne. Ačkoli... Viděls už někdy zrzavého Vlacha? Já ne.“

„Jistě jsou.“

„Snad, ale pořídku. Můj otec jistě mohl zplodit zrzka stejně jako já, jenomže mně se to nikdy nepovedlo. Bane, můj chlapče. Ta historka je možná v jádru pravdivá. Kdoví, který německý lapka z Durynska nebo Branibor — tam těch zrzků je! A všichni se účastnili římské jízdy mého otce. No co? Nejspíš se vydával za císaře, aby si mohl zadarmo zavdat s krásnou šenkýřkou. Korunované hlavy to mají u žen snadnější než druzí, to poznáš sám. Jsi panic?“

Karel se začervenal. „Jsem přece ženatý,“ odpověděl opatrně.

„To já v tvém věku ...“ Král se náhle zachmuřil a přidal do kroku. Karel, o mnoho drobnější, chvílemi popobíhal, aby mu stačil. Došli ke koním a konečně vyjeli z města, pořád v hlubokém mlčení.

„Miloval jsi mou matku?“ odvážil se Karel otázky, když otec na rozcestí mezi vinicemi zmírnil cval.

Jan zarazil prudce koně. „Nikdy mi nemluv o své matce!“ vykřikl hněvivě. „Rozumíš? Nikdy.“

Karel se nedal zastrašit. „Strýc Balduin mi říkal, že se nemáte zvlášť v lásce i proč. Ale od počátku...“

„Mlč.“ Jan položil ruku na jeho a zjihle se na něho podíval. Jeho předchozí výbuch měl docela jinou příčinu. Karlovi nikdo nejspíš neřekl, že už nemá matku. Kdo také? Do Lucemburku zpráva ani nešla a tady bylo jiných starostí!

Proč právě já, pomyslel si nevrle. Přemyslovna mi celý život strojila takové trapné chvíle. Ne, po smrti mě už nedoběhne. Teď už ne.

Usmál se skoro něžně. „Ano, miloval jsem, když se ptáš, a moc. A zrovna ve tvém věku. Potom květ opadal a odhalil nepoddajné dřevo, které nemůžeš ohnout, jen skácet. Nebo je obejít. Jsem rytíř, neubližuju ženám a vždycky jsem se snažil aspoň o to druhé. Protože přilnout — ne, nejsem svlačec. To muž nemůže.“ Znovu pobídl koně a rozjel se mírným klusem. „Když ses narodil ty, to jsem ji miloval snad nejvíc, jestli v tom vidíš výhodu. Tvůj bratr je na tom o moc hůř. To už byl konec. Všemu.“ Krátce se zasmál. „Vidíš, tamten je

hrdý na to, že vzešel z náhodného objetí. Ani si nevymýšlel příběh lásky. Císař. To stačí. Vznešení nemilují, jen trousí urozené semeno. Tak co chceš ode mne.“

Zrychlili. Hnali se cvalem širokým údolím mezi zalesněnými kopci. Až za Ripafrattou při stoupání král zpomalil. Už se smrákalo.

„Proč ses prve polekal? Bojíš se jedu? Máš pravdu, tady si musíš dát pozor. A vlastně všude. Meči čelím rád. Ale jed — to je záludná zbraň. Spíš ženská. Kdosi mi cosi říkal. O Pavii, tuším. Co to bylo?“

„Ale — nic.“ Ošklivá vzpomínka. Šest neděl, které ho od ní dělily, nebylo tak moc, aby se ještě dnes neotřásl. Pavia. Zlý sen.

Jan se tiše díval na zamlklého syna a usmíval se očima. Vypořádáš se s tím sám? Tím líp. Já ve tvém věku jsem se také musel vypořádat s ledačím. I když po jedu v Čechách nebylo stopy, to zase všechna čest. Tak by se pan z Lipé nesnížil. Ani ona. má choť.

Pan Jindřich z Lipé! V Čechách určitě neznamenal míň než Azzo Visconti v Lombardii. Spíš víc. A teď... Aspoň to Elišku jistě utěšilo, že ji předešel do hrobu. A že ta druhá, krásná královna vdova, osaměla už nadobro. Janův úsměv při vzpomínce zesílil. Pan z Lipé a královna Rejčka, ti pili Elišce nejvíc krev. Hned po mně nebo možná i přede mnou. A nejspíš proto, že ona, vdova po jejím otci Přemyslovci, se snížila k pouhému panu Jindřichovi, i když pan z Lipé, marná sláva, už od smrti Eliščina otce býval v Čechách víc než král. Za Eliščina bratra, za Korutance, za Habsburka. A že to tak bylo i za Lucemburka Jana, to můžu potvrdit sám. Eliška na Jindřicha vyzrála jenom jednou, když jsem byl ještě moc mladý manžílek, a krutě jsme na to doplatili. Kdepak na pány z Lipé! Od českých pánů vůbec radši dál. Český král je pro ně nejlepším králem někde v cizině. Dokonce jsou na něj hrdí. Občas i vyberou berni, když je příliš třeba. Teď dlouho nebude. V Itálii...

„Co je tu k smíchu?“ vybuchl vedle něj Karel podrážděně. „Kdyby tě potkalo to, co v Pavii mne, já bych se tomu nesmál, to mi věř.“

Jan se vytrhl ze vzpomínek. „Není to příjemné, žes unikl? Loučil ses s Delfínem a to tě zachránilo. Po pitce s Guigem člověk skutečně nemívá na snídani chuť.“

Karel se začervenal. „Já... Chystal jsem se k svatému přijímání,“ ohradil se důstojně.

„K svatému přijímání, zajisté. To vysvětlení ti jen chválím, synu. Je královské. Škoda, že nejsi druhorozený.“

„Proč?“

„Protože bys byl králem v daleko příjemnější zemi. S Markétou Korutanskou jsi byl zasnoubený ty.“

„Korutany snad nejsou království.“

„Jistě,“ řekl Jan a ostře se zadíval synovi do očí. „Ale jsou branou k Lombardii.“

Karel stiskl rty. Vzpomněl si, co mu o římské říši a o Itálii vyprávěl Balduin a na narážky Pierra de Rosières. Mlčel a horečně přemýšlel. „Rozumíš?“ zeptal se Jan pobaveně.

„Snažím se. Nevím, a chtěl bych pochopit. Oč nám tady jde? Království? Ale odvoláváš se na papeže a na císaře. Ano, s legátem jste, zdá se, přátelé. Anebo...“ Zarazil se a dodal pomalu: „Nebo tu hájíme snad jiné zájmy? S kým vlastně jdeš?“

Král odpověděl bez rozmýšlení: „Já jsem Jan Lucemburský, syn císaře Jindřicha.“ Zadíval se před sebe a po tváři mu přeběhl prchavý úsměv. Když promluvil, dřív posměšný hlas zazněl najednou docela jinak. „Na tuhle chvíli jsem čekal celý život, chlapče. Skoro dvacet let. Ode dne, kdy mě v Ulmu zastihla zpráva, že můj otec zemřel a celé císařské tažení se rozpadlo. Bylo mi sedmnáct a jel jsem mu na pomoc v čele říšských svazů. A najednou konec. Mohl jsem se stát římským králem, jenomže papež nechtěl dalšího Lucemburka. A přece by můj otec nikdy proti němu nezvedl ani prst. Za všechno může Robert Apulský. Tomu se po čertech nehodí, aby se Lombardie dala dohromady, ať už s císařem nebo s papežem. Jemu se hodí páni Viscontiové a všichni ostatní supi. Mně konečně taky. Dokud se bojí, tak dávají. A dokud nevědí, oč jde, tak se bojí. Úspěšná diplomacie chce smělost a orlí křídla, synu.“

„Rozvahu ne?“

„Zdám se ti nerozvážný?“

„Nevím. Ještě jsi mi neřekl, koho bereš vážně.“

„Francii.“ Jan odpověděl okamžitě a povzbudivě se usmál.

„Takže tu přece jen zastupuješ francouzského krále!“ obvinil ho Karel zklamaně.

Jan se na něj chvíli díval. „Tobě se to nezamlouvá? Vždyť jsi tam vyrůstal. Víš co? Zkus se mnou chvíli přemýšlet. Princové francouzského královského rodu sedí už na pěti trůnech, ano? Na Kypru, v Neapoli, v Uhrách, ve Francii a v Anglii. Ale královská moc v sobě nese touhu být svrchovaná, to poznáš jednou sám. A vždycky je rozpínavá. Takže se všichni ti královští synovci a bratránkové nemají zrovna v lásce a jejich vztahy jsou pěkná motanice. O ten šestý trůn by se už servali, ačkoli Filip si na něj určitě myslí pro svého mladšího syna. Ale leckdo má mladšího syna, Karle. Přesto Francii nelze nebrat vážně. Vybral sis z toho, za koho tady jsme?“

„Královská moc chce být svrchovaná,“ opakoval Karel pomalu a potřásl hlavou. „To zní skutečně moc krásně, tatínku. Lombardie Lucemburkům, ano? Část Emílie a dokonce Toskány pod žezlo mého bratra Jana Jindřicha. Jenomže říkají, že ti jde jenom o peníze.“

„Na penězích mi nezáleží,“ zamračil se Jan. „Vůbec ne, to jsi snad viděl v Pise. Jenže jich bývá třeba, bohužel. Nikdo se zdarma nepůjde bít za slávu Lucemburků. Každý žebrácký žoldnéř se musí draho platit. Sláva je nákladná věc, a je k ní třeba toho mizerného zlata. Někdy ho dostaneš i z lásky, ale bezpečnější přímluvce je strach. Ten, kdo se bojí, lupičem nepohrdá tak jako dárce tím, kdo přijal milodar. Na zlato nemyslím a taky se jím nezabývám. Když je ho třeba, beru. Když mi přebývá, dám.“

„A není tvoje sláva takhle dražší, než by mohla být?“

Jan se ušklíbl. „Ano, máš způli přemyslovskou krev, to se pozná. Páni Čechové počítají. Vždycky mi spočítali každý groš. Asi jsi chápavý víc, než bych si přál. Radši už mlč.“

Do brodu říčky vjeli jeden po druhém a už tak zůstali. Král v čele, za ním Karel. Beze slova. Až v Lucce dal král najevo, že synovu

přítomnost vnímá. „Pověz mi, Simone,“ oslovil svého místodržícího. „Když byl můj otec v Římě, navštívil svatopetrskou čtvrť? Byls přece s ním.“

„Vyprávěl jsem Vašemu Veličenstvu už bezpočtukrát...“

„Vím, vím,“ přerušil ho král netrpělivě. „Ale v přestrojení, třeba za poutníka?“

„Nejmilostivější císař?“ ohradil se Simone pohoršené. „Panebože ne! Nikdy by se tak nesnížil.“

„Jako já? No mlč, jsem jen císařův syn, ne císař. Takže, můj milý,“ obrátil se ke Karlovi, „tvůj přípitek v Pise mohl platit jen mně.“

„Tak jsem ho také myslel, otče. Kterou cestou se ubíráš, to víš nejlíp sám,“ řekl Karel upjatě. Mrzelo ho, že král předtím tak z ničeho nic uťal rozhovor, jako by jeho syn měl nerytířského ducha. Netušil, že otci nelibě připomenul to nestravitelné sousto, které mu věčně hořklo na jazyku: České království a zkoumavé, nevraživé pohledy, které provázely truhlice plné stříbra, když je vyvážel ze země. Jako by bylo stokrát prokleté. Nikdy mu nevydrželo dlouho.

V Parmě se Karel ze všeho nejdřív běžel podívat na lvíče. Když těsně před odjezdem do Pisy přijeli poslové Bertranda du Poujet s tím pozoruhodným dárkem, mohl se zbláznit radostí. Hračky jenom tak pro potěšení dostával jen od svého strýce Karla Francouzského. Teď už čtvrtý rok nic. Balduin, otec, nový francouzský král, všichni s ním zacházeli jako s dospělým. I Pierre de Rosières, ale od něho to vítal. Před ním by si nerad připadal jako kluk. A bakaláři, licenciáti i mistři vysokého pařížského učení, ti samozřejmě. Ale doma v rodině?

Za dva týdny mu mělo být patnáct a asi se víc slušelo radovat se z nádherného válečného oře. Taky ho před otcovou tváří ocenil na prvním místě. Ale lvíče a papoušek mu učarovali. Bylo mu do pláče, že se od nich musí odloučit tak brzy. Ale statečně spolykal slzy a jel. O to radostněji teď běžel biskupovým palácem, který si v Parmě český král vyvolil za sídlo.

Mladý Pietro Rossi klečel u dveří a díval se dovnitř klíčovou dírkou. Vyskočil rovnýma nohama, když za sebou uslyšel kroky, a zrudl jako panenka. S prstem na rtech a prosebným pohledem ustoupil od dveří. Karel spolkl hlasitou otázku, nehlučně otevřel a vsunul se dovnitř. Na prahu zůstal stát. Lvíček zuřivě dorážel na jeho lože, kde kdosi ležel. V první chvíli Karel viděl jen chumel chlupů, vlasů, rukou a tlap, než rozeznal nade vší pochybnost ženskou sukni, a dokonce zahlédl až po koleno nohu v brokátovém střevíčku.

„Orraculum, orraculum!“ ozval se papoušek skřehotavě z velké klece.

„Ticho!“ okřikl ho Karel.

Klubko se rázem rozmotalo. Neznámá dívka se posadila na loži s lvíčkem v náruči. „Už jste se vrátili?“ zeptala se. „Ty jsi Karel, viď?“

Němě přisvědčil, v té chvíli zaujat pohledem na ni do té míry, že ani neuvažoval o zdvořilém pozdravu. Lví kotě ukřivděně kviklo, když ho jednoduše shodila z klína na zem a vstala. Upřený pohled ji nepřiváděl do rozpaků. Taky neměla zač se stydět, spíš naopak. Byla o něco mladší než Karel, ale na rozdíl od křehké Blanky mocně vnadná. Ještě víc než bujné poprsí lákala pohled ústa, která vypadala

jako vtělení smyslnosti. Tvář celkem půvabná, ale nevýrazná, nad nimi zanikala. Pozoruhodnější byly jen její oči, anebo spíš jejich výraz. Velice se hodil k těm plným rtům. Vlastně je krásná, řekl si a sjel po ní zvědavým pohledem až k špičkám střevíčků. To, co zakrývala sukně pod nečekaně útlým pasem, vypadalo nadějně.

Nechala ho, aby se vynadíval, potom došla až k němu a zvedla k němu tvář. „To mě ani nepolíbíš, bratře?“

„Rád.“ Objal ji pravou rukou, zatímco levá dlaň přikryla zvědavou klíčovou dírku. Polibek, který chtěl být jenom letmý, se změnil v pravý obřad. I Karel si dal záležet. Tyhle rty si to zasloužily.

„Škoda,“ řekla konečně zastřeně. „Ty jsi měl být můj choť.“

Karel vydechl, odsunul ji stranou z dohledu všetečného Pietra, a znovu ji políbil dřív, než promluvil. „Kdopak jsi vlastně?“

„Markéta.“

„Markéta?“ Nic mu to neříkalo. „Tvůj choť už nebudu, ale jestli na mém loži něco očekáváš, já tě nezklamu.“

Hlasitě se rozesmála a zvrátila se nazad do podušek. Lvíček chňapl po noze, která se mu kmitla kolem hlavy. Karel ho zvedl do náruče a přisedl si k ní. „Čemu se směješ?“

„Ty jsi se povedl. To takhle bez okolků líbáš každou?“

„Výslovně sis to přála. Bylo by nezdvořilé tě odmítnout.“

„Byl jsi rád zdvořilý?

„Velice rád.“

„Tak mě líbej dál. Co se tak díváš? Neřekla jsem ti bratře jenom tak. Jsem tvoje sestra. Skoro.“

Svitlo mu. „Markéta? Dcera vévody Jindřicha?“

‚A choť toho kluka, který chce být vévodou po něm. Bohužel.“

„Je o mnoho mladší,“ řekl smířlivě. „Já v jeho letech taky...“

„Co? Co taky?“ vybuchla. „Co mi tu kážeš, když ho ani neznáš? Prý jste se v životě neviděli.“

„Nekážu ti. Jenomže v jeho letech bych asi neuměl ocenit polibek takových rtů. Má matka byla taky starší než můj otec a ...“

„To nesrovnávej!“ okřikla ho vztekle. „Král Jan! A tenhle? Podívej.“ Než jí v tom stačil zabránit s ohledem na číhajícího Pietra,

strhla si živůtek z ramen. Obnažená ňadra ještě předčila představy, které budila skrytá.

„Dívám se," řekl tiše a pro jistotu přitiskl lvíčka blíž. Byla to přece jen bratrova choť, i když se chovala tak prapodivně. „Jsi krásná."

„Ale na to se neptám! Podívej se. Blíž!"

Se zachvěním postavil lvíče na zem a sklonil se k bílé pleti. Ke svému údivu zahlédl téměř neznatelné stopy kousnutí.

„Vidím, že konečně chápeš," řekla sarkasticky. „Tohle jsou zuby tvého bratra, víš? Víc neumí."

Neodolal. „Bolí to?" zeptal se a přitiskl rty na zrádné místo.

„Orraculum, orraculum!" ozval se znovu papoušek. „Teme! Teme!"

Kouzlo se přetrhlo. „To víš, že se bojím," zasmál se Karel, zapjal živůtek a zvedl ji. Lvíček se sápal po Markétině ruce. „Jedeš?" Karel ho vzal do náruče. „Její Výsost nemá kousání ráda. Poslož si. Mně to nevadí."

Poočku se na něj podívala. „Ty nevíš, že nás kdysi zasnoubili? Pak tě tvůj otec oženil ve Francii a náhradou mi přivezl toho spratka. Nejradši bych se neviděla. Jaká je ta tvá?"

„Blanka? Ošemetná otázka pro dvorného pána, který ji před chvílí líbal. „Hlavně je daleko a ty jsi tady. Trůn, Markéto, nám už určil životní druhy. Ale pokud to budeme mít na paměti, můžeme se mít tak rádi, jak je nám libo. Což v mém případě je dost."

„Dost! Co to znamená?"

„Budu chránit tvé zájmy, než bratr dospěje. A promluvím s ním."

Zatvářila se nadmíru uštěpačně. „Promluv. Uvidíš."

Pietro už za dveřmi nebyl, když odcházeli. Karel ji doprovodil na terasu, kde stály stoly prostřené k hostině. Velice tlustý starý pán, který se dostavil v doprovodu jeho otce, byl asi korutanský vévoda. Nastrojená mladá žena vedle něj nespouštěla z krále Jana zamilované oči. Patrně Beatrix Savojská, nejnovější vévodkyně. Zájem, který jevila o *bratránka Jana*, nikoho, zdá se, nepohoršoval. Jindřich Korutanský svého bývalého švagra a přemožitele na českém trůnu

bezmezné obdivoval a nadšení žen v jeho přítomnosti měl za docela samozřejmé, i když šlo o jeho vlastní manželku.

„Bude-li můj syn po tobě, bude má dcera šťastná, drahý bratře," řekl lichotivě. „Vzor muže jsi pro ni ty, to jistě víš."

„Ano? Tak kam se ztratila?"

Vévoda Jindřich se zakoktal. S Markétou byly potíže. Velice nemilé pro otce. Dávno před svatbou s mladým Lucemburkem ji přistihl, jak se líbá se synem Tägena z Villandersu. Vůbec se tuze ráda seznamovala s chlapci všeho druhu. Když ji viděl naposledy, mizela v šeru chodby, sledována nejmladším Rossim, který se za ní hnal, asi ne bez důvodu, s vyvalenýma očima. Král Jan určitě nebyl vzor manželských ctností, ale od svých snach čekal spíš něco jiného.

Jindřich Korutanský krále Jana obdivoval a taky se ho trochu bál. Co by udělal, kdyby odhalil Markétiny spády? „Přikázal jsem jí, aby se šla převléknout k tvému uvítání," zalhal si a začervenal se. Bylo mu dávno přes padesát, ale ze všech dovedností života ovládal dokonale jenom jídlo a pití. Pro samé starosti s mlsným jazykem se nenaučil ani kloudně lhát. Bylo to jedno, Jana by stejně neoklamal.

„Ty jsi věděl, že přijíždím?" zeptal se zlomyslně. „Pokud mi nelhali, tak jsi doteď spal."

Beatrix se bublavě rozesmála. „Pořád si něco vymýšlí," řekla koketně. ‚A opravdu nevím proč. Markéta je tamhle u dveří. Jako obvykle s nějakým mladíkem." A vyslala k přicházející dvojici přeslazený úsměv.

Korutanský vévoda ztuhl leknutím, které rychle pominulo, když se dověděl, kdo je nový průvodce jeho dcery. Karel se podíval na roztřesené laloky, visící z jeho tváří, a ze strany pohlédl na Markétu, zatímco se obřadně vítali. Trochu se svému otci podobala. Jednou možná... Chvilková lítost nad tím, že polibek je všechno, co si smí dovolit k manželce svého bratra, ho přešla. Kdepak je on?

Objevil plachého chlapce, který se krčil za oběma pány, a povzbudivě se na něj usmál. Malý Jan se stáhl nedůvěřivě zpátky a podíval se na něj jako lapené zvířátko. Až když Markéta poodešla, dal se přilákat blíž. „Já jsem Karel. Jsem rád, že tě vidím. Za chvíli budu znát všechny své sourozence. To je div."

Chlapcovou tváří přeběhl krátký křečovitý úsměv.

Rozuměl mi? „Po večeři půjdeme ke mně, ano? Chtěl bych ti ukázat svoje lvíče a papouška.“

„Ano, pane.“ Hlas mírně zadrhával.

„Proč mi říkáš pane? Mluvíš nějak jinak než německy?“

„Asi ne. Česky zapomínám, i když v Korutanech se mluví podobně. Ale jen mě to plete. Německy taky moc neumím.“

„Jak tedy mluvíš?“

„Nijak. Já většinou mlčím.“

„Latinsky tě nenaučili?“

„Latinsky? Modlit se.“

‚A číst?“

„To ne.“

Karel se ohlédl po Markétě. Představil si tu nesourodou dvojici v noci na jejím loži a zavrtěl hlavou. Kdo z nich byl k politování víc?

Ačkoli jindy lapal každé otcovo slovo, po celou dobu večeře byl tak zaujat bratrem, že nevnímal, o čem se mluví u stolu. Koneckonců král se na něj ještě očividně zlobil. Když se společnost rozveselila u vína, popadl Karel Jana za ruku a odvedl ho k sobě. Hráli si dlouho přes půlnoc. Chlapec, zprvu zaražený, nakonec rozvázal a kočkoval se se lvíčkem i s bratrem se zvonivým dětským smíchem, zatímco nad nimi znělo papouškovo pokřikování. Nakonec usnul na Karlově loži. Při troše dobré vůle se tam vešli všichni tři. Oba bratři i lev.

Ráno se Jan probudil první. „Nebudou se zlobit?“ vyděsil se.

„Kdo?“ zavrčel Karel nerudně ze spánku.

„Otec. A ona.“

„Vzkázal jsem, že jsi u mne. Spi.“ Jan se mu přitulil do náruče. Rty se mu třásly. Najednou se rozplakal. „Co se ti stalo?“

„Já... nikoho nemám. Chtěl bych zůstat s tebou. Nemůžu?“

Karel ho chvíli mlčky hladil po vlasech a odhodlával se k hrdinskému skutku. „Víš co?“ řekl konečně a srdce ho bolelo. „Až pojedeš domů, vezmi si toho lvíčka. I papouška. Chceš?“

Chlapec vzhlédl. Slzy mu rázem oschly. „To myslíš vážně?“ zeptal se dychtivě.

„Úplně. Já už jsem velký, víš? Dostal jsem ještě koně, toho budu spíš potřebovat. Na hraní stejně nebudu mít čas.“ Mně dával hračky aspoň můj strýc Karel. Ale ty, chudáčku? No nic. Jsem starší o šest let. můžu ti strýčka Karla dělat sám.

„Proč ji koušeš?“ zeptal se.

„Ona ti říkala?“ Chlapec se zase zakoktal a v očích měl slzy.

„A komu už? Spolu to nevyřešíte.“

„Ona po mně pořád něco chce.“

„Jsi ještě malý,“ řekl Karel útěšně. „Počkej si. Máš čas.“

„Ona mě nenechá. Když v noci přijde, vždycky si myslím, že umřu. Toho jejího těla je všude tak plno. Plno, plno! Já se jen bráním. Ona mě jednou zadusí.“

„Jdi. Dostal jsi krasavici. Jednou budeš rád.“

„Nikdy nebudu rád. Ona taky ne. Řekneš jí, aby mě nechala?“

Karel se zděsil. Tohle říci ženě? Ale ty důvěřivé oči ho dojaly. „Mluvil jsi o tom s otcem?“

Jan se bezděky přikrčil. „Ne,“ zajektal vyděšeně.

„Počkej, neplač. Ona si prve přišla hrát s tím lvíčkem. Třeba bude na tebe hodnější, když ho budeš mít. Vážně. Je půvabná.“

„Pro tebe.“

„Pro každého. Nepěstuj v sobě nechuť. Musíte spolu mít děti a... Neblázni! Samozřejmě ne hned. To se tak bojíš?“

„Mně je odporná.“

„Tak dost!“ okřikl ho Karel. „Pokusím se zařídit, aby tě nechala na pokoji, dokud nebudeš dospělý. Pár let. Ale ty se zato k ní budeš chovat slušně. Copak nevíš, co je povinnost rytíře?“

„Ne. Mne to nikdo neučil,“ prohlásil Jan zavile. „Já nejsem ani prvorozený, ani chytrý, ani krásný, abych dostával papoušky a lvíčata.“

Karel to spolkl. „Přece jsi je dostal,“ řekl poklidně. „Aspoň vidíš sám, že nemáš pravdu.“

Chlapec popotáhl. „Já jsem tě nechtěl urazit. Ale otec mě nemá rád. A nikdo.“

Já tě mám rád.“ Karel ho políbil za ucho. „Vem si to lví kotě a upaluj. Pokusím se všechno zařídit, ale snaž se taky.“

Docela obřadně si vyžádal slyšení jako kdokoli druhý. Král ho přijal nadobyčej vlídně. Karlovi se zdálo, že ho snad dokonce vidí rád.

„Jdeš vhod," řekl. „Chtěl jsem pro tebe zrovna poslat."

„Přišel jsem kvůli bratrovi."

Král vzdychl a zatvářil se povážlivě. „Copak mu říkáš?"

Karel se usmál. „Líbí se mi."

„Líbí se ti!" Jan vyskočil. „Děláš si ze mne blázny? Ten nedomrlý pitomeček? Kdykoli ho vidím, mám první tři dny pocit, že je němý. A snad by bylo lepší, kdyby byl. Koktá. A ještě nesmysly."

„Křivdíš mu. Moc brzy odešel z domova."

„Křivdím mu, ano? Podívej se na sebe. Ty jsi snad z domova neodešel brzy? Ještě dřív. V jeho věku jsi už navštěvoval lekce na Sorbonně, jestli mi nelhali."

„Právě. Kdo učil Jana?"

„Ty ses přihlásil o své sám, neříkej. Mého švagra Karla by to v životě nenapadlo. Sám neuměl ani číst."

„Byl jsem v cizině a nebylo mi lehko," prohlásil Karel neústupně. „Ale byl jsem v Paříži, ne v Tyrolech."

Jan se na něj chvíli díval. „Vlastně by mě to mělo těšit," řekl pak. „Neshody mezi královskými syny oslabují trůn. Jiný na tvém místě by už přemýšlel, jak toho kluka ošidit. A na mou duši by to bylo asi lepší."

Takový krásný plán a možná na nic. Čert vzal toho přitroublého kluka, kterého jsem mohl zplodit jen trapným nedopatřením. Po kom je? Eliška byla všelijaká, ale proti ní jsem byl i já bačkora. V její i mé rodině vždycky samí dravci. A najednou lovná zvěř.

Vzdychl a podíval se na staršího syna. Ne, ten lovná zvěř není. Aspoň to. „Jsi tady rád?" zeptal se.

Rád? Otec, bratr, švagrová — „Vlastně si tady připadám jako doma."

„To je dobře. Korutany budou pro toho hňupa až dost. Neporadí si ani s manželkou."

„O tom jsem právě chtěl s tebou mluvit," odhodlal se Karel a v zápalu pro bratrovu spravedlivou věc pro ten okamžik přehlédl podivný úvod.

„Ty?" Jan se rozesmál. „Přišli jste včera spolu, všiml jsem si. Ukazovala ti to pohaněné panenské poprsí?"

„Pietro ti říkal?"

„Co sem pleteš Pietra? Jemu snad taky? Ne! My dva jsme Lucemburkové, ale nějaký Rossi... Co je s ním?"

„Jenom se náhodou díval." Karel si rozpačitě odkašlal. „A ty?"

„Přišla se mi pochlubit hned po svatební noci. Ví, že má co ukazovat, potvora. Stálo mě to pět tisíc hřiven stříbra jako jitřní dar. Za noc manželských radovánek, ať se nesměju. Není to pitomec? Co k ní leze? Ještě mu není ani deset. Ona je ovšem..." Uznale mlaskl. „Co chtěla po tobě?"

„Nic."

„Peníze ne, to chápu. Jsi mladší než já." Zvážněl. „Dej si pozor, Karle. To by mohlo nedobře dopadnout."

„Snad si nemyslíš, že bych se ženou svého bratra..."

„Proč ne? Jenže to by musela být jiná. S touhle tě varuju. Ale nerozhněvej ji."

„Ne, myslím, že si rozumíme. Ale říci bys jí to měl spíš ty."

„Co říci?"

„Aby Jana nechala zatím na pokoji. Než bude muž."

Jan se rozesmál. Zvrátil se nazad v křesle a smál se a smál, až mu tekly slzy. „Tak ona! Že mě to hned nenapadlo." Zvážněl a vzal Karla za ruku. „Udělám, co se dá. Buď k švegruši milý. Možná, že kvůli tobě bude hodnější i na něho. Až odjedou, zajedeš do Bologni. Poděkovat za dary a vůbec představit se legátovi. Budeš s ním mít co dělat."

„Jak - dělat! S kardinálem legátem? Já? Proč?"

„Proč! Proč jsem tě sem asi zavolal? Já tu nezůstanu."

„Domníval jsem se, že mě chceš učit," zakoktal Karel zaskočen.

„Učit! Kdo učil mne? To jsem byl ještě dobře o rok mladší, když mě vystrčili do Čech a starej se. Sám. Měl jsem rádce, pravda, ale ty

ho budeš mít taky. Nechám ti tady Ludvíka Savojského. A Simona Filippi. Pánové Rossi jsou nám nakloněni a leckdo. Sám nebudeš.“

„Ty odjedeš?“ vydechl Karel zděšeně. Pohroma vypadala neodvratně.

„Zprávy zpoza Alp nejsou nejlepší. Císař. Papež. A Filipovi mám co vysvětlovat.“

„Proč?“ Znělo to nepřátelsky.

„To se ptáš ty? Copak tě nakazil ten pitomeček?“

„Právě jsi řekl, že pro něho jsou Korutany až dost,“ odsekl Karel rozmrzele. „Tvoje vysoká diplomacie je docela jednoduchá. Tak co bys chtěl vysvětlovat Filipovi? Zatím tu hrajeme jen pro něho. Čeho by se bál. Vždyť ty jsi...“

Přece jen se zarazil.

Král chvíli čekal. „Pokračuj,“ vyzval ho pak.

„Nechci tě rozzlobit.“

„Chytrost mě nezlobí, mám ji rád. Takže já jsem ... ?“

„Většinou zadlužený. Jistě počítá, že svou signorii odprodáš.“

Král se rozesmál. Trochu nuceně, pravda, ale smál se. „Ano, tak docela jistě uvažuje každý, kdo mě zná. Ale trochu tě poopravím a snad potěším. Prodávat nehodlám, zatím ne. To, co vyberu v italských městech, na moje dluhy bohatě postačí.“

„Balduin říká...“

„Balduin! Balduin! Ten je tak zvyklý počítat v nejlepším případě groše. Ale tady, Karle, teče zlato. Prodat! To bych musel dřív přijít o rozum. Teď mohu Bonnu provdat důstojně a třeba i za budoucího francouzského krále. Víš, jaké věno jí dnes mohu dát?“

„A dáš jí ho?“

Jan se ušklíbl. „Slíbím ho, to je přece totéž.“ Zvážněl. „Nemrač se. Zůstaneme tu, doufám, dlouho. A sami za sebe, to ti slibuju. Korutany jsou jistě pro tvého bratra až dost, ale nemám přece jenom jediného syna.“

„Já...“ Karel polkl. Dočasný místodržící, proč ne. Ale natrvalo? „Balduin říká, že říšská léna může udělit jen císař,“ prohlásil vyzývavě.

„Dej mi už pokoj s Balduinem. Je kurfiřt římské říše a bere ji moc vážně.“

„Český král je také kurfiřt.“

„Jenže já ji tak vážně neberu. Říšská léna! Co je v tom za potíž? Můj chlapče! Dostanu je, kdy budu chtít. Kdybych seděl v Čechách a trpělivě čekal, kterou škvírou mi tam Bavor vleze, a unavoval se malichernými pletichami jako Balduin v Trevíru, ani bych nestačil odrážet tu Habsburky, tu Wittelsbachy a možná i Karla Anjouovce z Uher.“

„To myslíš, že tady je ochráníš líp než tam?“

„To si tedy myslím,“ řekl král ježatě, jak mu každá zmínka o zemi Karlovy matky šla proti srsti. „A co je tobě po Čechách! Buď rád, že jsi tady.“

„Ty tam nejsi rád?“

„Rád? Rád jsem všude, kde se něco děje. Vůbec nejradši jsem na koni, když mi vítr rve vlasy a já letím.“

„Kam?“

„Kamkoli. Jenom když nehniju.“

„V Čechách jsi hnil?“

Jan dlouho neodpověděl. „Něco ti poradím,“ řekl pak. „O Čechy se nestarej ani o vteřinu dřív, než budeš bezpodmínečně muset. Holky jsou tam hezké, to ano. Ale spokoj se Itálií. Přinejmenším je tu tepleji.“

ROK ČESKÉHO KRÁLE

Vévoda Jindřich Dolnobavorský, zeť krále Jana, vyjel svému tchánovi vstříc až za Kufstein. Byl ve svých državách, ač na hradě, který strměl na skále nad Innem, byla posádka jeho strýce císaře. V čas míru si projíždějících družin nevšímala. Ostatně Jan byl jako obvykle s průvodem, který svým množstvím nijak nenasvědčoval tomu, že doprovází nějakou významnější osobnost. V sebeostražitějších strážcích hranice nemohl vzbudit podezření. Nicméně brodem pod hradbami projížděli obezřele, na vévodovu radu jen pod Jindřichovou wittelsbašskou korouhví. Teprve za brodem na druhé straně se vzdálili z ozbrojené ochrany svých průvodců do odstupu, který zaručoval větší bezpečí rozhovoru.

„Čekal jsem tě dřív," řekl Jindřich s mírnou výčitkou. Už tak to bylo víc, než si kdy vůči mocnému tchánovi troufl. „Kdyby ses vrátil hned v zimě, kdy jsem ti poslal první zprávu, nemuselo dojít k nejhoršímu."

„K nejhoršímu nedošlo," podotkl král s úsměvem. „Rád přeháníš, můj milý. Ale za tvou péči ti děkuju. Snad bych byl o císařových krocích zpraven i tak, ale určitě ne tak brzy."

„Brzy! Co je to platné? Otta Habsburk je říšským vikářem a má pověření vyhnat tě i z Čech. Čemu se směješ?" zeptal se Jindřich zaraženě.

„Otta Habsburk! Z těch šel snad strach, dokud neotrávili Albrechta. A ten je teď jako beránek. Co taky zbývá mrzákovi."

„Ale Otta ..."

„Otta je nicka. Ctižádostivá nicka, o to hůř. Zbrkle se dá nastrčit na špičku meče a narazí si nos. Čechy! A on? Ani bych se nemusel osobně obtěžovat. Habsburky v Čechách mají moc neradi. Důležité je, co řekne chromý Albrecht."

„Korutanskému dědictví neřekl ne."

Jan zvážněl. „To věřím. Císař ho chytře postavil k hotovému. Před dohodou by snad couvl ale už ji uzavřel Otta. Příliš lákavé sousto. Ale tlustý Jindřich je naštěstí zdráv. Byl za mnou v Parmě a teď mě doprovázel z Merana do Innsbrucku. Při troše štěstí může Ludvíka přežít. O tolik starší zase není."

Přesto se zamračil při vzpomínce. Otázka Korutan byla považlivá, i nebýt císařovy tajné dohody s Ottou Habsburkem, v níž se přes všechny své předchozí sliby zavázal neuznat dědický nárok dcer Jindřicha Korutanského jinak než nepatrným odškodněním po otcově smrti. V králi nejistotu budil především vlastní syn, který byl tak očividně neschopen zastat se svých práv. A snad i neochoten. Pořád vypadal nešťastně, ublíženě a hloupě až k zatvrzelosti. Usmíval se jen, když jeho choť nebyla v dohledu.

A přece to je krásná holka! Já jsem byl taky o čtyři roky mladší než Eliška, když mě ženili. Co bych dal tenkrát za ty bujné tvary, před kterými on tak zbrkle utíká! Přemohl jsem se. Dokonce jsem se přiměl milovat i Přemyslovnu. Dokázal jsem si ji obestřít nevyrovnatelným půvabem. Kdyby se chovala jen trochu jako milenka a žena, určitě bych v tom bludu setrval. Sluší se to a je to vždycky užitečné. Ale co by on chtěl víc? Jak já bych uvítal, když jsem se poprvé k Elišce neobratně hrnul do postele, kdyby mi trochu pomohla! Ne, můj syn se bojí. Ještě nikdy jsem se necítil trapněji, než když jsem to Markétě vysvětloval. Měl jsem ji radši provdat za Karla. Jenomže jeho Blanky by pro toho pitomečka bylo taky škoda.

„Stalo se něco?" zeptal se Jindřich znepokojeně.

„Nic." Jan se křivě usmál. „To manželství zatím nevypadá dobře," řekl upřímně. „Malý Jan je nekňuba a — ty konečně Markétu znáš."

Jindřich s porozuměním přikývl. Byli sousedé a s rodinou korutanského vévody se občas vídal. Byl vzhledný mladý muž, což snaše krále Jana neušlo. Jindřich určitě nebyl volných mravů a krom toho zbožňoval svou choť. Chování dědičky Korutan ho pobouřilo. Nebyla o nic starší než jeho žena, když ji matka královna odvážela zpátky do Čech. Čisté dítě. Byla taková ještě po třech letech, když se vrátila. Taktak že se odvážil obejmout ji.

„Nic mi nevyčítej, sešel jsem se s císařem okamžitě, jakmile jsi mi podal zprávu," vrátil král rozhovor k původnímu tématu. „Vyčíhal jsem si ho v Innsbrucku před vánoci. Měl jsem tam — cestu."

Cesta — to byla jako obvykle potřeba peněz. Vypůjčil si tehdy od své sestřenky Beatrix, ale přes všechny roztomilosti, kterými na ni plýtval až hříšně, vymámil z ní jen zlato, úsměvy a ochotu, k čemu sám byl neochoten. Víc nic. Ani slib. Ta určitě nebude bdít nad manželským štěstím Jana a dcery svého chotě. Když spolu nezplodí dědice, tím líp. Beatrix je mladá a její vdovský podíl by tak vzrostl. Pro příští sňatek je to jistě výhoda. Husa! Kdyby došlo k uskutečnění plánu, podle kterého císař po smrti posledního Menhartovce vrátí Korutany Habsburkům za tu část Tyrol, která tvoří most do Itálie, může jít vdova žebrotou. Otta ani Albrecht štědrostí neoplývají a císař? Ten uplácí, pravda, bohatě, ale z cizího. Ze svého nikdy.

„Co říkal?"

„Nic. Kroutil se jako had a neměl jsem za prozřetelné tlačit ho k upřímnosti. Drahý bratr Ludvík! Objímal mě stejně láskyplně jako kdykoli dřív."

Jindřich si povzdechl. „K tomu už nedojde."

Jan stáhl obočí. „Odmítl mě přijmout?" zeptal se ostře. „To by si nedovolil. Na sešlosti, která mě zjara zatratila, chyběl Balduin a leckdo, bez koho se pan Ludvík neobejde."

„Schůzku jsem vyjednal," pospíšil si Jindřich. „V Řezně. Aspoň si odpočineš v Lanshutu a do Straubingu to máš skok, kdybys měl obavy."

„Obavy nemám," usmál se Jan. „Klidně se vydám do moci drahého bratra. Řezenští kupci mě znají, už rok jsou pod mou ochranou. Tam mě Ludvík nemůže dát potají podříznout, ač by jistě rád. Ani odpočívat nemusím, ale Markétu obejmu s potěšením. I chlapce. V mém věku vnuk! No co, už jsem si zvykl. Není, doufám, poslední." Zasmál se a pobídl koně do cvalu. Jindřich měl co dělat, aby mu stačil. Družina zůstala daleko vzadu po celou cestu k vévodovu sídlu.

VŽDY ROZMNOŽITEL ŘÍŠE

Svatá říše římská měla po Jindřichovi Sedmém zvláštního císaře. Ludvíka Wittelsbacha, řečeného Bavor. Jako mladšího bratra rýnského falckraběte ho vynesla na trůn volba kurfiřtů, když od kandidatury na radu Petra Mohučského a Balduina Trevírského odstoupil Jan Český, tehdy osmnáctiletý. Hrozila volba Fridricha Habsburského a ztráta všech získaných pozic, i českého království. Habsburci byli tvrdošíjní, nevzdali se. A jako v říši nejednou, konaly se volby dvě. Ludvík Bavor měl vzdorokrále. Až po osmi letech bojů o římský trůn mu v bitvě u Mühldorfu český král vybojoval konečné vítězství.

Spojenec, ochránce, téměř bratr, řeklo by se. Přesto se jejich vztahy zkalily. Ve chvíli, kdy nadlouho poklesl vliv habsburské moci, dva dravé rody si začaly překážet. Dosud jen v skrytu. To, že Ludvík provdal za míšeňského markraběte svou dceru místo Janovy a osiřelé Branibory udělil v léno vlastnímu synu, ač o ně tolik stál právě český král, se dlouho vykládalo dohodami. Přece by Ludvík nikdy nemohl věrnému příteli, který mu nejen dopomohl k trůnu, ale v ohrožení ho na něm i udržel... Wittelsbach byl obojaký, neprozíravý a zbrklý, což prokázala budoucnost. Chtivý — ale to konečně byli všichni. Bohatství. Slávy. Moci. Zde narážel na odpor papeže, s jehož záměry se císařovy skutky proplétaly. Když bylo jasné, že Jan Dvaadvacátý nikdy nedá souhlas k jeho římské jízdě, vypravil se do Říma na vlastní pěst s halasnou podporou císařské strany, mocně vzrostlé za tažení císaře Jindřicha. Zaalpskou část říše svěřil jako svému vikáři králi Janovi.

Mohl se spolehnout? Vlastně ano, protože v Avignonu byl papež neprozíravý. Mohl jen využít chyby protivníka. Neudělal to. Bavor v rozporu se všemi tradicemi přijal císařskou korunu a meč z rukou z církve vyobcovaného biskupa a římské šlechty, a dokonce v bazilice svatého Petra slavnostně sesadil Jana Dvaadvacátého a dosadil vzdoropapeže. Ubohou bezmocnou figurku, kterou nakonec vypudili z Říma, a lůza, která tleskala, když si Bavor vkládal na hlavu korunu ve jménu římského lidu, po něm házela shnilými jablky a kobylinci, když nakvap odjížděl.

Avignonský papež promarnil příležitost, když vyzval kurfiřty k nové volbě. Kdo tu byl vhodnější kandidát než český král, vikář římské říše vykonávající vládní moc? Ne. Jan Dvaadvacátý neměl dost odvahy uznat, že papež může být silný jen s opravdu silným císařem. V tísni nastoupil taktiku oddalování, která se mu i později mnohokrát vymstila. Co! Jan Lucemburský na římský trůn? Nene, to raději nějaké hrabátko, jehož moc nikoho neohrozí. Navíc nepotvrdil volbu mohučské kapituly, která na uprázdněný stolec zvolila Janova strýce Balduina, ač se za obojí stavěl sám francouzský král.

Taktizuje a nemá proč. Může jen prohrát. Pro nic za nic ani Jan Český, ani Balduin na sebe nevezmou nevděčnou úlohu zrádců. Takže se volba nekonala. Ba ani se kurfiřti nesešli. Odepřít v takové chvíli hodnost trevírskému Balduinovi! To ví i to bezvýznamné hrabátko, že před volbou se dávají aspoň sliby.

A český král? Vytáhl na vlastní pěst do Itálie. Císař, který po svém návratu nalezl svou moc neotřesenou, mu měl být vděčný. Nebyl.

Řezno, první den, ostrůvek v Dunaji

„Přál jste si se mnou mluvit, pane. Poslouchám.“

Král Jan vykouzlil na své tváři údiv, za jehož pravost by se zaručil i nejnedůvěřivější znalec jeho povahy. „Přihodilo se snad něco, o čem nevím? Naši schůzku při mém návratu z Itálie jsem pokládal za samozřejmou. Ale nehodí-li se ti, milý bratře ...“

Ludvík sebou trhl při důvěrném oslovení. Chtěl zpražit smělce silou svého hněvu a zachovat nevraživý odstup. Ostřílený protivník však zřejmě nemínil přistoupit na jeho hru. Ještě to zkusil. „Do Tridentu za vámi přišel můj posel hned na podzim. Odpověděl jste mu, že hodláte jen navštívit hroby svých rodičů v Janově a v Pise.“

„Bohužel, do Janova jsem se nedostal. Snad příště.“ Jan povzdechl a upřel tázavý pohled na Ludvíka.

„Příště! Jaké příště?“ vybuchl císař. „Vy jste zneužil mé důvěry, pane!“

„My nejsme sami?“ zeptal se Jan šeptem a opatrně se rozhlédl. „Jsou věci, které nelze sdělit ani sebedůvěrnějšímu poslu, natož...“ Významně se odmlčel.

„O naši samotu je postaráno.“

„Skvělé!“ Jan se nadechl a spustil vodopád rychlých slov. Císař se nevzmohl na to, aby ho přerušil, ostatně byl zaujat jako vždycky. Musel se také rozmyslet, zda přistoupí na hru na nedorozumění či setrvá při nepřátelském vykání. Čím dál tím se to stávalo nesnadnější. Dalo se říci, že svou při prohrál hned první den.

Řezno, den pátý. Ostrůvek v Dunaji

„Vaše císařské Veličenstvo mi ukřivdilo,“ řekl Jan smutně a bez výstrahy se stáhl do odstupu, který Ludvík dávno opustil. „V noci jsem nespal a opakoval si slovo od slova naše rozhovory. Ani to uvítání nebylo náhodou. Někdo mě u Vašeho Veličenstva očernil. Visconti? Nedivil bych se, je to obojetník, který teď poklonkuje papeži.“

„Říkáš ... Říkáte...“ Ludvík se kousl do rtu. Bude mě vodit na drátku od vykání k tykání a zase naopak? Ne. „Říkáš, že tě do Tridentu přivedl říšský zájem. Nechápu jaký. Proč jsi tam vůbec jel?“

„Tu otázku bych od vás nečekal,“ podivil se Jan. „Sám jste chtěl, abych vás do Itálie doprovázel.“

„Výpravu jsem odložil. To přece víš.“

„To vím já a víte to vy, ale nevědí to v Itálii. Do Tridentu jsem zajel, protože jste mi přikázal spojit se s Viscontim. A pak ...“

„A pak! Měl jsi jet do Tridentu na jaře, ne až v zimě. Jenomže to jsi ráčil být nemocen. Tehdy se mi to ještě hodilo. Pak se už na mne nahrnuly starosti v říši.“.

„Zbavili jsme vás jich, můj strýc a já,“ usmál se Jan teskně. „Smířili jsme vás s Habsburky. Albrecht by na to tak snadno nepřistoupil, ale Otta je korouhvička. S tím si každý může udělat, co chce. Vaše Veličenstvo provází štěstí jako vždycky. Neznámý vrah, který má spadeno na habsburský rod, vám loni prokázal službu.“

„Tobě tady,“ odsekl Ludvík. Na takové náznaky byl citlivý. Leccos už vyslechl, a nezastřeněji. „Albrecht po otrávené snídani ochrnul, ale Ottová manželka, která ji jedla s ním, umřela. A jak jsem slyšel, už chceš mladého vdovce ženit se svou dcerou.“

„Papež nám dispens odepřel a právě pro to dílo míru, kterým jsem prokázal službu církví prokletému kacíři," řekl Jan a provrtal císaře očima. Dodnes by ti, nebýt mne, ty kramářičku, šli Habsburkové po hrdle. A dodnes bys byl na mne odkázán jako kojenec na matčin prs. Měl jsem uvážit, jestli mi od nich hrozí skutečné nebezpečí, kdyby si u mne v Čechách, až budu za Alpami, chtěli vyřizovat účty, které mají s tebou. Přátelská dohoda! To se mi povedlo. Habsburkům ten úskok nezazlívám. Naše současné přátelství je vratké a vlastně na zkoušku. Jsme odjakživa nepřátelé a dávno dřív, než jsme se setkali. To nepřátelství trvá nepřetržitě už šedesát let. Zdědil jsem ho po Přemyslovcích s jejich korunou.

Ludvík se ošil pod tím pohledem. „Vždycky ti budu zavázán," řekl na ústupu. „Vím, čím jsem povinen tvému přátelství."

Ostrůvek v Dunaji. Řezno, den desátý

„Francouzského krále jsem si nadosmrti znepřátelil," pokračoval Jan tiše ve svém bolestínském monologu. „Přijal jsem od něj ten úkol, protože by jinak vyslal jiného. Utkat se v boji o Lombardii ještě s francouzskou mocí, to není v silách říše, která už má proti sobě legáta."

„Legát je tvůj přítel," podotkl Ludvík jízlivě.

„Jistě. Je to tak výhodnější. A proti mně ani francouzský král otevřeně vystupovat nebude."

Říšský zájem se zvolna sunul do popředí. Jan Lucemburský je leník římského císaře, jehož přímé panování v Itálii by nepřipustil ani papež, ani Francie.

Řezno. Den patnáctý. Ostrůvek v Dunaji

„Kdybych byl tušil, že celou signorii chceš přijmout jen jako říšské léno," řekl císař neupřímně. Samozřejmě to tušil. Nějaké posvěcení lucemburská moc v Itálii potřebovala. Ale zdráhal se do poslední chvíle. Vlastně ani teď ještě nebyl rozhodnut.

„Snad ne církevní, nebo dokonce francouzské?" podivil se Jan tak významně, až Ludvíka zamrazilo. Posvěcení skutečně nemuselo být císařské. „Přece vidíš, že jedu přímo k tobě, ačkoli v Avignonu i v

Paříži by mě vyvážili zlatem. Tolik od tebe očekávat nemohu, to vím. Ale přátelství je mi nade všechno. Ostatně neprodávám, jen určuji zástavní hodnotu.“

„Kolik?“ zeptal se Ludvík odevzdaně.

„Dvě stě tisíc zlatých složených najednou. A doufám, že to neučiníš. Panství nad Bergamem, Bobbiem, Cremonou, Reggiem, Milánem, Novarou, Parmou, Pavií a Brescií má cenu několikanásobnou.“

‚A Luccou,“ podotkl Ludvík Bavor tiše. Dosud se mu z částky tajil dech.

„Luccu do toho nepočítám. Poddala se mně i mému synovi dědičně. Ostatně leží hluboko v Toskáně a pro italský sever je bez významu.“

Ludvík se rozesmál. Jízlivě a zlostně. Český král jen tiše čekal, až ho přejde smích.

Řezno, den dvacátý. Ostrůvek v Dunaji

„Proradu, Vaše císařské Veličenstvo, neomlouvá ani nejvyšší majestát,“ prohlásil král Jan a pro větší důraz zůstal stát.

„Nerozumím,“ zakoktal Ludvík. Chystal se čelit nestydatým požadavkům, které ho vlastně zbavovaly natrvalo práva k bohatému věnci italských měst, ale český král ho zaskočil. Nepřátelský tón, který bez výstrahy nasadil, se velice podobal tomu, jakým sám císař před bezmála třemi týdny zahajoval jejich rokování.

„Vyzval jste Ottu Habsburského, aby mě ve spojení s uherským králem válečně napadl,“ obvinil ho Jan rozhořčeně. „Doufám, že to nehodláte zapírat. Všichni páni, kteří byli přítomni na vašem potupném jarním zasedání v Norimberku, to dosvědčí!“

„Nevím, kdo co bude dosvědčovat a od koho jste slyšel tu pomluvu,“ řekl Ludvík zvysoka. Jednání s Lucemburkem, plné nečekaných zvratů, ho už vysilovalo. Začal litovat, že k němu vůbec svolil. Proti všem předpokladům se teď zdálo, že Janu Českému šlo jen o doložitelnou roztržku, ve které by byl v právu a mohl ho z ní obvinit veřejně. Císař raději intrikoval potají.

„Slyšel jsem to od očitých svědků, pane. Rokování byl tehdy přítomen můj notář. Nejen on, také ctihodný otec Petr, opat zbraslavský. To je svědek, doufám, i pro vás věrohodný. Vyhledal mě i zde s naléhavou výzvou, abych se vrátil do napadených Čech. Jak si to zodpovíte?“

Jistě. Navádět jiné, aby přepadli bývalého spojence, neslouží ke cti nikomu. „Váš opat je stařík,“ pokusil se nicméně zapírat. „Nedoslýchá a kdoví čemu rozuměl. Je s podivem, že svůj hněv obracíte proti mně. Právě ve chvíli, kdy se zdálo, že všechny hořkosti jsou konečně odvanuty. Budiž, jak si přejete. Naším nepřátelstvím nebudu vinen já.“

„Jakým nepřátelstvím?“ vykřikl Jan a bez výstrahy ho objal. „Drahý bratře! Ani netušíš, jak jsem šťasten, že jsi se ospravedlnil!“

Ne, určitě jsem se neměl dát přemluvit k jednání, řekl si císař hořce, když si uvědomil prohru. Otevřený spor s českým králem byl nabíledni, vlastně vyplýval z celé mezinárodní situace a z jara byl o něm sám hluboce přesvědčen. Jenže tváří v tvář nedokázal Janovi čelit. Navíc v něm rostly obavy, že se proti rozpínavým Lucemburkům přece jen neprosadí. Kdo byl Otta Habsburský! A uherský král? Snad s ním půjde, ale možná taky ne. A aby sám císař válečně zasahoval...

Řezno, den jednadvacátý. Ostrůvek v Dunaji. Schyluje se k bouři

„Parmu a Modenu bych neměl přijímat jako říšská léna,“ řekl Jan starostlivě. „Je to vyloženě nepřátelský postup proti legátovi, který mi je ustoupil jen z dobré vůle.“

Císař chtěl původně znovu přivést na přetřes Luccu, ale teď couvl. Ještě Parma a Modena!

„Zástavní hodnota by potom byla nižší,“ pokračoval Jan. „Víc než sto padesát tisíc zlatých florénů bych nežádal.“

I když mluvili o částkách naprosto nereálných, protože císař samozřejmě nemínil platit ani groš, tahali se už řadu dní o pomyslnou cenu signorie.

„Sto tisíc,“ řekl Ludvík Bavor. „Sto tisíc včetně Modeny a Parmy.“ Hněvivě si uvědomil, že ho Jan zatlačil do obrany. Luccu si už jmenovat ani netroufal.

„Dvě stě tisíc?“ zeptal se Jan nevinně.

„Sto!“ vykřikl zuřivě císař.

„Myslel jsem, že jsem snad špatně rozuměl.“ Jan vzhlédl. V dálce zahřímalo. Na čelo mu dopadla velká kapka a za chvíli se hustě rozpršelo. Rychle vyhledali útočiště ve stanu. Stál bezpečně a v suchu. O střechu pleskal déšť, když Guillaume de Machault, který byl zpovzdálí přítomen v úloze Janova sekretáře, ladil svou loutnu. Sluhové nalévali víno. Italské víno z Parmy, které cestovalo s králem a tři týdny odstávalo v klidu po cestě. Rýnské z držav císaře. A francouzské, dovezené teprve minulý večer na Janův příkaz z Burgundska.

Řezno, den dvaadvacátý, ostrůvek v Dunaji. Krásné letní ráno

„Voda je docela te-teplá," zajektal císař zuby.

Jan už se otřepával na břehu. Bohatýrská pitka v ospalém dešti. Dunaj byl po ránu kalný, ale toho si rozveselení pánové všimli, až když se vyjasnilo nejen na nebi, ale i v nich. Jan se cítil svěží jako dávno ne. Pitka i koupel ho rozjařily stejně. Ta včerejší bouře přišla jako na zavolanou. U vína se dohody uzavírají nejsnadněji, i když nemívají dlouhé trvání. Ostatně, která dohoda ho mívá? Jen do chvíle, než přijde někdo jiný s výhodnější nabídkou.

Teď si Ludvík myslí, kdovíco usmlouval, když jsem mu ustoupil na sto dvacet tisíc zlatých. Blázen! Jako by někdy něco zaplatil. A najednou? To nemá, i kdyby chtěl, jako že spíš nechce. Ostatně záleží na docela jiných věcech, mám-li si signorii zachovat. Nejmíň na Ludvíkovi. Ale určitě bylo důležité se postarat o jakoukoli dohodu, která by mu zabránila se otevřeně postavit proti mně za nebezpečný podnik Otty Habsburka. Ještě že papež na mne zanevřel tak krutě, že dispens k jeho sňatku s Bonnou odepřel. Teď bych Ottovi líbeznou holčičku moc nerad dával. Mám namířeno výš.

„Mám syny a ty máš svobodné dvě dcery," řekl císař, jako by mu četl v myšlenkách. Na příkladu Markéty Dolnobavorské viděl, jak snadno lucemburské princezny získávají spojence na otcovu stranu. Lepší je mít je doma na očích. „Tvé druhé dceři jsem dlužen chotě, když ji podle tebe připravilo o Habsburka naše přátelství."

Ne. Ne, ne. Bonnu tobě? Nikdy. „Jsi jí dlužen už chotě dva," řekl suše. „Guta je citlivá. Ještě si pamatuje, jak ostudně ji vrátili z Wartburgu, aby se její snoubenec mohl oženit s tvou dcerou. Tak ji neponížím." Viděl, jak odmítnutý císař bublá vzteky, a spěchal otupit nepřátelský hrot. Už neměl čas se zdržovat dalším jednáním. „Ale mám ještě Annu," dodal smířlivě. „Věkem se k tvým chlapcům hodí líp, ať už máš na mysli kteréhokoli. Spojení s tebou, nejdražší bratře, je splněním mých snů."

Ano, v Itálii je určitě tepleji. Král Jan potlačil kýchnutí a mrzutě přešlápl. Tady trčím před Poznaní. A proč? Docela upřímně, jenom zabíjím čas, a tak se snažím ho zabíjet aspoň užitečně. Kdy tě

uvidím, Francie! Nejde jen o touhu, ta je tady vždycky, i když v říjnu léto není ani ve Francii. Ale celý zisk se mi může rozplynout pod rukama, když nezasáhnu úspěšně a včas.

Po boku řádových rytířů proti Lokýtkovi, druhému polskému králi — sám toho titulu také užíval — zasáhl spíš mimochodem, že už byl jednou blízko v Hlohově. Přivedl ho sem souběh okolností vcelku šťastných, získat Hlohov pod přímou českou vládu bylo užitečné, ale ta Poznaň už je zbytečná. Jenže — co? Čekat nečinně na milostivý vzkaz uherského krále? To bych se ukousal.

Z Řezna chtěl původně zamířit rovnou do Francie, ale naléhavé výzvy ho přivedly do Čech. Bránil se ze všech sil, napřed zajel jen do Domažlic vyřídit nejdůležitější věci království, když za ním přijeli s tou zbrklou zprávou, že Otta Habsburk s Karlem Robertem už plení Moravu. Trik, aby mě dostali až do Prahy, pomyslel si znechuceně při vzpomínce, i když nebezpečí bylo, a hrozivé. Dohoda obou sousedů a sbírání hotovosti bylo výmluvné. A jednou v Praze už uvízl k nevybřednutí. Hlohovský konflikt mu přišel právě vhod. Vypravil slavnostní poselstvo k uherskému králi s žádostí o osobní schůzku a do té doby se na jihu cítil v bezpečí.

Hlohov! Tři bratři, leníci českého krále, přišli se stížností už do Domažlic. Po smrti čtvrtého bratra se jejich dědičného údělu zmocnila vdova z rodiny svídnických Piastovců. Prý jí ho zemřelý Přemysl odkázal! Nepomohl by jim český král k jejich právu?

Český král měl dosud kapsy plné italského zlata. Zaplatil bratrům odškodné a vytrhl na vlastní pěst do Hlohova. Přes Vratislav, kterou mu kdysi postoupil poslední bezdětný vévoda za slib doživotní správy vévodství sousedního Kladska. Ty obléhací stroje si tam vypůjčil zbytečně. Město Hlohov se s potěšením vzdalo mocnému pánu, aby uniklo stálému dobývání a plenění nesvorných příbuzných. Od sousední Vratislavi už znali, že přímé panství českého krále je výhodné. Berně vymáhal, pravda, ale ty vymáhali všichni. A leckdo za míň. V ochraně českého krále se mohli cítit v bezpečí. Hynek z Dubé se ujal hejtmanské správy — a co dál? Odpověď z Uher ještě nepřišla. Zato přišel naléhavý vzkaz od velmistra křižáckého řádu.

Jistě se hodilo zabavit Vladislava Lokýtka, který byl tchánem uherského krále a vždy jeho spojencem. Na pomoc Řádu bylo sice pozdě — ten týden, který český král strávil v Hlohově pořádáním vlastních věcí, stál křižáky výraznější vítězství — ale byly tu obléhací stroje, znamenitá hotovost a zbytek času k ničemu. Král Jan se dlouho nerozmýšlel a vytrhl k Poznani. Město se vyděšeně uzavřelo. Nikdo netušil, s jakými úmysly vojsko přitáhlo. Že by se český král na zimu chystal k obléhání?

Celý podnik skončil příjezdem Jana z Lipé tak nenadále, jako začal. Král ožil, i když k veselosti tu právě nebyl důvod. Ale zlá zpráva znamenala konec zahnívání ve stojatých vodách. Konečně čin!

„Otta Habsburk s celou hotovostí překročil Dunaj!“ vyhrkl upachtěný Jan z Lipé, sotva seskočil s koně rovnou před králem. „Nemohl jsem tě najít, pane. Ženu se jako blázen přes Vratislav a Hlohov. Až Hynek z Dubé mi prozradil, kam jste se ztratili.“

„Co Karel Robert?“

„Nic. Mlčí.“

Král se zamyslel, ale jen na okamžik. Petr z Rožmberka, který stál vedle něj, se zamračil, když si všiml, že se na jeho tvář v příkrém rozporu s prožluklou situací loudí spokojený úsměv.

„Pánové, tryskem na Moravu až k jižní hranici!“ vykřikl a vypadalo to, že skutečně míní jen otočit koně a rovnou se hnát pryč.

„A co obléhací stroje?“ ozval se Rožmberk rozhořčeně. „Vypůjčili jsme si je od Vratislavských a...“

„Rytíř — a stará se o takové krámy!“ Král v dobré náladě objal Rožmberka kolem ramen. „Jen ať tu zůstanou, pane komoří. Budou se hodit jindy. Nebo jinému.“

Slezskem a Moravou skutečně proletěli jako duchové. Posel za poslem se hnali k hradům českých pánů. Do Prahy k biskupovi. Všude. Nešetřte koně a přitrhněte k Lávě! Země je ohrožena z Rakouska!

Láva v Rakousku a řada opevněných míst patřila k Čechám už deset let od vítězné bitvy u Mühldorfu. Nad jejich bezpečností bděl od otcovy smrti moravský hejtman pan Jindřich z Lipé syn. Otta

Habsburský byl nemile překvapen, když mu donesli, že se u moravských hranic sebrala velká síla a v jejím čele stojí sám český král. Císař jim sliboval nechráněné Čechy. Jan Lucemburský má přece být za Alpami a zuby nehty bránit svou signorii. Vypadalo to, že je schopen zuby nehty bránit všechno, co se mu kdy dostalo do drápů.

K bitvě nedošlo, ač dorazily i pomocné sbory z Uher. Král Jan nechtěl riskovat srážku s mnohem silnějším nepřítelem a stáhl se jen k obraně. Měsíc se strašili. Nakonec se spojení útočníci nepohodli a habsburská hotovost se rozpadla. Král krátce, leč bohatýrsky oslavil nekrvavé vítězství s pány z Lipé a hnal se pryč.

„Do Prahy?“ zeptal se pan Jindřich a s pochybností se zahleděl na nepatrný hlouček královských průvodců.

„Přes Prahu,“ zasmál se král. „Doufám, že mezitím pan Pluh shromáždil berni. Na vánoce chci být v Paříži.“

Slavnostem na dvoře francouzského krále se nevyrovnají žádné na světě. Král Jan byl přivítán s otevřenou náručí. Nezvykle dlouhá nepřítomnost ho obestřela svůdným tajemstvím. Francouzský král se na něj zprvu mračil, ale pak roztál jako vždycky. Potřeboval ho, obdivoval ho a měl ho rád. Český král se svou obvyklou výmluvností mu koneckonců dost snadno vysvětlil, že lucemburská signorie v Itálii znamená také zvýšení francouzského vlivu, navíc bez rizika.

„Chceš ode mne něco?“ zeptal se Filip Šestý nicméně nedůvěřivě a bolestínsky. „Nebo jsi dokonce přijel jenom tak?“

Jan se usmál. Otázka byla ožehavá a vlastně na tělo, ale nepřivedla ho z míry. „*Dokonce* z čirého přátelství. Moje přání je pro tebe totiž důležité. Aspoň si ověříš, jestli máš ještě vliv.“

„Kde asi?“

„V Avignonu. Přijíždím zdaleka a možná jsem zpraven líp než tvůj Pierre. Papež ti chce utéci do Itálie, můj milý. Bologna mu už přiznala věčnou signorii a legát spřádá plány jeho útěku.“

Filip strnul. „Odkud to víš?“

„Hovořili jsme s Bertrandem du Poujet velmi žhavě o tom, že by se Svatý otec měl vrátit zpátky do Říma.“

„Ty? S legátem?“

„Já s legátem. Proč myslíš, že jsme spolu tak skvěle vycházeli? Pokládá mou signorii za svou oporu.“

Filip se na něj chvíli mlčky díval. „Díky,“ řekl pak. „Děkuju ti. Ty jsi můj jediný přítel. Nemusels říkat nic a pomoci jim. Díky.“

Ano, bez papeže v Avignonu by francouzský král zdaleka nebyl tím, čím je. Ale český král bez francouzského krále by zase stěží udržel svou signorii. Potřeboval k tomu být zadobře s papežem i císařem, což v dané chvíli nešlo příliš dobře dohromady.

„Posílám do Avignonu s prosbou o slyšení. Podpoříš mě?“

„Rád.“

Dalo se čekat, že všechno nepůjde tak hladce. Jindy Filipovi stačilo přání jen naznačit a papež ho splnil obratem, spíš předem. Francouzský král značně zneklidněl rostoucím podezřením, když obratem přišly zamítavé odpovědi hned dvě najednou.

„Přimáčknu ho, že hned tak nezapomene,“ soptil potají, když s Janem rozebírali, co asi je v obou papežských listech mezi řádky. „Do Říma! On? Nikdy, kdybych ho měl dát sesadit.“

„Mírni se.“ Jan na rozdíl od něj zachovával bohorovný klid. Nesnáze čekal. „Násilím můžeš samozřejmě prosadit, co chceš. Jenže nač? Stařík je vrtkavý, vzteklý a ješitný. Zatvrdí se a zvolí mučednickou smrt, už je tu stejně dost dlouho. Co ti to pomůže?“

„Myslel jsem, že spěcháš.“

„Já? Ne. Mně je tu dobře.“

Skutečně bylo. Sled dvorských slavností probíhal v očekávání přeslavné svatby Bonny Lucemburské s francouzským následníkem. Paříž se překonávala záplavou radovánek. Hrdinou všech byl český král.

Už druhé chystané spojení rodu Valois a Lucemburků jen utužilo rytířské přátelství, které poutalo oba panovníky, příbuzné i zájmy a životním stylem. Také Filip Francouzský miloval vznešenou okázalost a s lehkým svědomím dělal dluh na dluh. Už jako regent věnoval Janovi nádherný palác mezi Montmartrem a Seinou. Bylo to

Janovo nejoblíbenější sídlo, i když ani v něm nepobýval často a dlouho. Ale tentokrát se tam spokojeně usadil. Měl dobrou záminku. Bez audience u papeže nemohl odejít z Francie.

Čekal. Mezi dvorskými plesy a turnaji, které vyplňovaly pařížskou zimu i jaro, čas příjemně utíkal. Ještě víc než v slavnostně vyzdobených sálech se cítil ve svém živlu uprostřed ržání ušlechtilých koní a vlajících pestrých chocholů ve šraňcích za potlesku a obdivu paní a dívek. Teprve na druhém místě se tísnilo krkolomné kejklířství diplomatických triků a vřava slavných bitev. Všechno ostatní — nuda. Krom chvilek únavného odpočinku s nějakým půvabným vtělením Venuše, při nichž byl kuplířem jeho rytířský věhlas. V těch šťastných měsících stoupl netušenou měrou, jak se mu v bojích mimořádně dařilo. Nikdy nebyl tolikrát vítězem a tolik oslavován — a kde jsou ženy krásnější než v Paříži? Prvně sem jako český král přišel před deseti lety. Tehdy se díval po zestárlých tvářích svých přítelkyň z dětských časů i po dívenkách. Dnes zestárly i ty dívenky, sem tam některá zůstala krasavice, ale Jan raději pytlačil v nezralých jahodách. Třicítku sice dávno překročil, ale co dokazuje mládí líp než rytířský úspěch ve šraňcích?

Holdy přijímal blahosklonně. Dívenka v královské lóži, která nadšeně jásala při každém jeho vítězství a odměňovala ho zpočátku stuhami a čím dál tím drahocennějšími šperky, v něm budila dojem, že už ji dávno zná. Také ona se na něj dívala s důvěrným spiklenectvím, které vylučovalo naprostou cizinku. Asi některé dítě, kterých se tucty hemžily kolem Blanky a Karla, pomyslel si se smíšenými pocity, když se jednou až nebezpečně vyklonila z lóže a vlastníma rukama mu na zdvižený dřevec zavěsila nádherný diadém. Prstýnků a drobných šperků, které mu bezhlavě naházela a které jeho panoš pečlivě vybíral z písku kolbiště, měl doma celou řadu. A po pravdě řečeno, většinu z nich dávno zastavil. Ale tak skvostný dar... Kdo je to?

U dvora ji nikdy neviděl. Jen při turnajích. A přece sedávala v královské lóži. Jistě se mohl zeptat, ale nechtěl. Jednou ji potkal. Šla zavěšena s Isabellou, starší sestrou Blanky, za nadutě se tvářícím pážetem. Bez rozmýšlení k nim zamířil. Slabě vykřikla, zrudla jak

růže, popadla Isabellu za ruku a úprkem ji táhla pryč. Tak zjevného znamení nemohl rytíř nedbat. Zůstal stát a jen se za nimi díval. Isabella se ohlédla přes rameno a uličnicky se ušklíbla.

„Viděl jsem Isabellu," řekl večer při tanci své dceři. „Myslel jsem, že se vdala. Co je s ní?"

„Chybí mi," povzdechla si Bonna. „Ale musí si hledět švagrové."

„Čí švagrové?"

„Isabella si vzala Petra z Bourbonu. Jako děti se prý s Beatrix neměly zrovna v lásce, ale teď..."

Beatrix z Bourbonu! Ukoptěné pihovaté dítě s věčnou nudlí u nosu, jemuž se malí rozpustilci vždycky smáli! Vzpomněl si na třpytné rusé vlasy a zrůžovělou tvář s hluboce modrýma očima. Vždyť bývala zrzavá jak mrkvička. Ošklivé dítě. Je to možné?

„Co je s tebou?" zeptala se Bonna a nenápadně trhla rukávem, jehož visící cíp jí otec roztržitě přišlápl k zemi. „Pleteš krok. Za chvíli si toho všimnou. Vzpamatuj se."

Jan se na ni bolestínsky podíval. Ano, Bonna byla kráska. Všichni ji hýčkali. Šeredné nemluvně se obratem změnilo v andělíčka. Matka, on sám, všichni ženiši i Balduin ...

„Jsi rozmazlená," řekl nevlídně. „Člověk by od vlastní dcery čekal trochu úcty k stáří."

Bonna se rozesmála. „Nekoketuj. A neříkej, že nevíš, že právě holčičky po tobě nejvíc blázní. Beatrix hned. To sis nevšiml? Ale její šperk máš na rameni. Kdyby to věděla, možná by i přišla. A Isabella by nemusela sedět doma s ní. Jistě se nudí. Vzkážu jí."

„To ať tě ani nenapadne. Co s tím mám společného, že na plesy nechodí?"

„Všechno. Nadbíhá ti a hrozně se za to stydí. Mám vzkázat? Řekni si!"

Jan chvíli mlčel. Popošli od sebe a zase se sešli uprostřed tančících párů. Teprve když se řada pánů posouvala k další tanečnici, naklonil se k ní přes rameno a rychle řekl: „Vzkaž."

Vzkaž mládí, po kterém toužím tím prudčeji, čím rychleji se moje vlastní vzdaluje. Mládí, ve kterém žije jediný sen. Už se mi začíná zdát, že je možná krásnější ho snít než být jeho splněním. Byl jsem

milován už mnohokrát. Ale miloval jsem někdy jindy než v čase chlapeckého tápání?

Přítelkyně dětských her mého syna! Jakpak vypadají teď jeho dětské hry? Pomalu rok o něm vím jen to, co lze svěřit poslům. Rok mého syna. Jak ho prožil on?

PATRONKA MUDRCŮ

„Doktor Giovanni stůně!“ Karel se překvapeně rozhlédl po žácích, kteří vypukli v chechtot. Kdosi vzadu začal a ve chvíli skandovali všichni:

„No — ve — la! No — vela!“ Naklonil se k Arnoštovi, ale musel mu křičet do ucha, aby ho vůbec zaslechl. „Je tak neoblíbený?“ Místo glos k dekretálkám Řehoře Devátého bude někdo nejspíš vykládat nejnovější novely papežských dekretů. Kdo? Ale i tak jednoduchá otázka byla v panujícím kraválu příliš subtilní. Ani té první Arnošt nerozuměl.

„Máš štěstí!“ zařval místo odpovědi. „To se často nestává!“

Arnoštův hlas byl zvučný a nosný. I tuhle vřavu hladce překřikl. Bude z něj znamenitý biskup, pomyslel si Karel s úsměvem a bezděky si vzpomněl na Pierra de Rosières, jehož hedvábný hlas dokázal při kázání hřímat jako pozouny posledního soudu. Biskup. Na nic menšího Arnošta necenil.

Arnošt z Hostinné byl v Bologni hezkých pár let. Bakalář svobodných umění, teď usiloval o titul licenciáta kanonického práva a navštěvoval čtení nejen v Bologni, ale i v Padově. Karel ho prvně viděl v Parmě, kam doprovázel legátova posla a jako krajan předával princi kardinálův dar. Hned nato odjeli do Pisy.

Po otcově odjezdu Karel často navštěvoval legáta v Bologni. Jako spojenec mu připadal spolehlivější než medový Ludvík Savojský. Taky univerzita ho zaujala. První v Evropě. Starší než slavná Sorbonna. Mezi žáky pařížské artistické fakulty míval Karel pocit, že se mu po straně posmívají, ale tady v Bologni se s nedůvěrou nesetkal. Arnošt jeho zájem o studium přijal jako samozřejmost.

„V devíti jsi navštěvoval univerzitu?“ usmál se. „Asi máš bystrou hlavu. Doktor Giovanni ďAndreae, hvězda zdejšího kanonického práva, byl jen o rok starší, když začal studovat v Bologni, a to artistické předměty už ovládal z domova. Studoval dlouho, ale ne

proto, že by nestačil. Prostě se mu nechtělo opustit veselý studentský život. Nakonec ho promovali násilím. Jeho otec, slavný právník, měl jeho věčného studování asi právě dost.“

Karel prahnul poznat tak zajímavou osobnost a Arnošt ho vzal s sebou na přednášku. A teď slavný doktor nikde a přítel mu se smíchem říká, že má štěstí. Karel potřásl hlavou, ale už se neptal dál. Neměl naději překřiknout trvající hlahol.

Arnošt to zvládl. „Odoriku! Vitale!“ .vykřikl, vstal a zamával oběma rukama, aby upoutal pozornost dvou mladíků, kteří se s houfem dalších cpali do dveří. Odpověděli mu jen bezradným posuňkem. V nastalé tlačenici se těžko mohli přemístit k sedícím.

A najednou bylo ticho. Zmatené klubko žáků se ukázněně rozestoupilo, aby přednášející mohl projít k svému puku. Karel si všiml, že na všech tvářích utkvěl stín zasněného úsměvu. Ani se nestačil podivit nad přítomností Vitala a Odorika. Ve skutečnosti se zabývali kreslením, a jen aby se neřeklo, navštěvovali tu a tam čtení z geometrie. Ale církevní právo? Navíc za nimi zahlédl rozcuchanou hlavu Guy de Chauliaca. A ten přece studoval lékařství. Jakou prazvláštní přitažlivost má pro ně náhradní lektor, který přišel místo onemocnělého doktora Giovanniho?

Ten, kdo se v taláru blížil pružným a nenuceným krokem, měl hustým závojem zakrytou tvář. Sním? pomyslel si Karel zmateně. Ať si je ošklivý, ať je třeba zohavený, ale copak mistři vysokého učení jsou marnivé ženské? Sotva domyslel, strnul. Mistr promluvil. Hlas, přestože zdrsnělý vzrušením, promluvil altem a nenechal v naslouchajícím ani stín pochybnosti. Byl to hlas ženy. Karel vzrušeně popadl za ruku Arnošta, který předešel možné otázce prstem položeným na rty. Ani zašeptané slůvko nerušilo ukázněné ticho.

Karel se zatajeným dechem poslouchal okouzleně jako všichni a jenom vzdáleně vnímal obsah slov. Snažím se pohledem nadzvednout tvůj závoj a jistě nejsem sám. Kdo z nich tě zná? Tvůj hlas ztratil svou počáteční ochraptělost a teď temně zpívá. Vnímám ten sladký, plný zvuk a jsem šťasten. Tak, pro nic za nic. Ale jsem šťasten úplně. Jak měl Pierre pravdu! Taková musí být žena, kterou

bych chtěl mít po svém boku. A nemyslím jen na milování a příboj ňader a smyslné rty. Mám konečně choť. A půvabnou. I když se v lecčems nevyrovná bratrově Markétě, líbezností ji předčí. Dovedu si představit svou netýkavou, rozmazlenou Blanku i jako okouzlující milenku. Ale hovořit v sametové tmě horkými rty o všem, co vzrušuje mou duši...

Málem se rozesmál. Zakryl si ústa dlaní a po straně pohlédl na Arnošta. Ale ten si ho nevšímal, zaujat přednášejícím. Blanka a učená diskuse! Jakže to řekl Pierre? V malátném objetí si šeptat s chápající duší...

Jsi krásná. Jsem si tím jist jako ničím. Nemůžeš nebýt, když máš nádhernou duši a hvězdně jasnou úvahu. Rozvíjíš myšlenky téměř tak elegantně jako přítel Pierre. Ne, jinak. V tobě je něco božského a to on nemá, ačkoli je už arcibiskupem a ty jsi žena, takže nemůžeš být ani kněz. Jistě jsi mladá. Kdybys nebyla, nemusela bys zahalovat tvář.

Přednáška skončila. Studenti se vzácnou kázní znovu udělali zdvořilou uličku. Nikdo za *ní* na chodbu nevyběhl.

„To je doktorova dcera Novela," řekl Arnošt.

„Novela? To přece není jméno!" vykřikl Karel zklamaně.

„Ať je či není, pod jiným ji nikdo nezná. Doktor ji tak nazval sám. Krom ní má sedm dětí a ona se narodila řadu let po nich. Jako novelizace potomstva, víš? Doktor má rád právnické termíny. Dokonce jí připsal knihu. Novella commentaria in Decretales Gregorii IX. Chuděra. To je dost špatný vtip. Představ si milence, jak šeptá takové jméno!"

„Má milence?"

„Jak to mám vědět? Nikdy ji nikdo z nás ani nezahlédl. Doktor ji střeží jako drak." Ohlédl se, sklonil se ke Karlovu uchu a ztišil hlas. „Troufnu si ho navštívit doma, ač to zakázal. Měl jsem na dnešek pro něho rozvést variace na jednu větu ze svatého Jeronýma. Nejdřív jsem je chtěl dát jí, ale rozmyslel jsem si to. Jen by je mlčky vzala a ani by nenadzvedla závoj. Ne. Donesu mu je sám. Už pro jedno sporné místo, které je možné vyjasnit jen disputací. Začnou vakace, na přednášce se už nesejdeme. Stěží může co namítat. Vezmu tě s

sebou, chceš? Královský syn a papežův chráněnec má přístup, kam se mu líbí.“

„Papežův chráněnec? Já?“

„Legátův. To už je jedno. Zastupuje tu otce. Svatého.“

Záblesk v Arnoštových očích Karla poučil, že také slyšel klep o původu kardinála Bertranda. Konečně, záleží na tom? Kardinállegát si v Lombardii za šestnáct let prodělal své. Obdařila-li ho tou hodností otcovská láska, pak šlo o otce Sparťana.

LEGENDA O SVATÉ KATEŘINĚ

Jediná dcera kyperského krále, Katharína, v jazyce Řeků *stále čistá,* doprovodila svého otce do Alexandrie, kam ho z jeho království vypověděl císař Maxencius. Po jeho smrti Katharína-Kateřina zdědila alexandrijské království. Bylo jí osmnáct a byla panna překrásná a moudrá, jako žádná žena ani mladík v jejím věku. Pověst o ní šla světem. Přicházeli ženiši, ale Kateřina se provdat nechtěla. Ne za muže, který se jí nevyrovná. A tak přijala křesťanskou víru a stala se nevěstou Kristovou.

Za čas císař Maxencius navštívil Alexandrii a v chrámě vztyčil pohanské modly. Křesťany, kteří se jim neklaněli, dal popravit. Moudrá Kateřina ho vyhledala, aby ho přivedla k pravdě, a na jeho výzvu bez bázně podstoupila učenou diskusi s nejvěhlasnějšími mudrci, kteří ji měli usvědčit z bludu. Krásná dívka zvítězila svou zářivou výmluvností, takže Maxenciovi učenci skončili v pokání jako praví křesťané. Sám císař, dojatý její krásou i učeností, jí nabídl svou ruku a císařský trůn. S jedinou podmínkou, že se vzdá své víry. Statečná Kateřina neposlechla a raději přijala mučednickou smrt. Andělé přenesli její tělo na horu Sinai, kde se její hrob proměnil v posvátné místo zázraků.

Neobyčejná, moudrá a vzdělaná žena se stala patronkou studentů. Univerzita v Bologni, nejstarší v Evropě, kvete vědami. A její mistřidoktoři hledají ženy podle patrončina vzoru nejen k dětem a do domácnosti, ale i k učené diskusi. Aspoň o jednom z nejpřednějších

je to známo. A snad nebyl sám, komu se podařilo najít svou stále *čistou.* Kateřinu, v jejímž jménu lze vítězit.

Doktor Joannes D'Andreae byl z nejbystřejších lidí a návštěva u něj byla nevídaným požitkem. Malý, nervní a pohyblivý neustále vyskakoval z lůžka, na kterém je přivítal, když přišla na přetřes zvlášť složitá otázka.

„Melancie!“ zahřměl vždycky a ve dveřích se objevila paní, která jim přišla otevřít. Už pohled na ni Karla ohromil. Žena s okuláry! A nenosila je k okrase jako šviháci, čímž si zdaleka nebyl jist u strýce Balduina, který měl jiné brýle ke každému ornátu.

„Bez nich už nevidím na čtení,“ řekla rázně, když vidělajeho vyjevený pohled. „Dřív to šlo, ale už jsem stará. Že má můj dědek oči jako rys, tak jenom proto, že ze své práce dělá sotva polovinu. Já musím zastat všechno. Domácnost i jeho dekretálky. Osm dětí! Když byly malé, tak mi na moje vlastní záliby pomalu nezbyl čas.“

„Melancie píše filozofické traktáty.“ Doktor se zatvářil bolestínsky, když mu čechrala podušku. „Čte samé pohany. Musím ji trochu přidržovat při svaté víře. Jinak by dočista zpustla a děti zkazila.“

Vypadalo to, že Melancie i o církevním právu ví víc než její přeučený choť. Strašlivě se hádali nad každou Arnoštovou větou a většinou jí doktor dal nakonec zapravdu.

„Pro tohle nemám rád, když za mnou někdo chodí,“ usmál se na Arnošta, když paní odběhla do kuchyně, aby jim připravila pohoštění. „Ale vám věřím, mladý příteli. Vy jistě neprozradíte kolegům, že starý Giovanni má svou slavnou moudrost od manželky.“

„Myslel jsem, že si to nepřejete kvůli dceři,“ odvážil se Arnošt první a poslední narážky.

„Dceři?“ Giovanni vypadal udiveně.

„Ano, Novele.“

„Novela není dcera, ale součást kanonického práva, to už byste, pane licenciáte, po všech těch letech mohl vědět,“ odbyl ho doktor nevzrušeně a věnoval svou pozornost mísám, které přinesla paní

Melancie, sledovaná dívkou tak roztomilou, až se tajil dech. Ale ukázalo se, že to je služka.

Karel pak několik dní obcházel kolem domu v bludné naději potkat záhadnou vědkyni. Nikdy se neobjevila. Nakonec to vzdal a vrátil se mezi přátele. V nevázaném hloučku studentů, který se bez cíle potloukal po ulicích, spíš zanikl upřený pohled, kterým sledoval každou z míjejících žen. Vlastně už nedoufal ani v náhodu, ani v prozřetelnost a jeho oči po nich lenivě bloudily jen tak ze zvyku.

A najednou šla proti nim. Karel se zarazil v půli slova, když povědomý pohyb bezděky upoutal jeho pozornost. Ohlédl se ještě jednou. „Jděte dál, doženu vás," vyhrkl.

Bez dechu doběhl k dívce, která se zvolna vzdalovala, a tiše promluvil až za jejími zády.

„Kateřino."

Trhla sebou a zůstala stát. Pak se pomalu otočila. „Vy mě znáte?"

Známý temný sametový hlas. „Slyšel jsem vás přednášet místo vašeho otce," řekl s úlevou a teprve teď si ji pořádně prohlédl.

Hezká nebyla. Ale krátké zklamání se rozpadlo při pohledu do jejích očí. Hluboký pohled, ano, citlivé rty — vlastně je krásná. Jinak, než ženy bývají. Tuctové tvářičky bez výrazu! Tisíckrát pravdu měl Pierre.

Zamračila se a Karla až zamrazilo, jak se ta výrazná tvář dovedla proměnit. „Lžete," řekla ledově. S neosobní nevolí, bez špetky horkého hněvu. „Poznat jste mě nemohl. Kdo vám řekl mé jméno?"

Ne, tahle neuvěří v božská vnuknutí, pomyslel si bezradně. Pro ni jsou asi vzrušující jen subtilní kličky při výkladů kánonů. A přece, co to bylo jiného než vyšší vůle, která mi velela ji oslovit jménem patronky vědění? Co jí mám nalhat, aby uvěřila?

„Jste němý?" zeptala se střízlivě. „Prve jsem měla dojem, že jste promluvil."

Pokusil se získat čas. „Záleží na někom mimo nás? Mně stačí, že jsme spolu, Kateřino. Kateřino." A pomazlil se s posledním slovem.

Jméno mělo nad ní tajuplnou moc. Ohlédla se přes rameno na skupinku zevlujících mladíků a řekla stručně. „Pojďte."

Následoval ji bez dalšího slova přeplněným tržištěm a křivolakými uličkami do výstavnější čtvrti. Zastavila se před portálem jakéhosi bohatého domu. Stařec, který jim po dlouhém čekání otevřel, se zatvářil nadmíru udiveně.

„Panno Novelo! Panstvo už odjelo na léto. Myslel jsem, že to víte."

„Vím. Tohle je synovec a potřebuju si s ním promluvit v klidu. Pusť nás do dvora."

„Můžete i dovnitř, nebude-li vám vadit, že už jsem dal na léto potahy na nábytek."

„Ne, díky. Nezdržíme se."

„Copak provedl mladý pán?"

Změřila ho jen mlčky pohledem a prošla do atria plného květů. Její chladnokrevná pohotovost naplnila Karla obdivem i rozhořčením. Synovec! Chce mi dát najevo, že jsem proti ní kluk?

„Učím už léta dceru pána domu," řekla na vysvětlenou. „Je nadaná, ale neobyčejně krásná. Nepřáli si k ní muže-klerika. Na léto vždycky odjíždějí do hor. Tak mluvte."

„Proč jste mě uvedla jako synovce?"

Zvedla obočí. „A jak? Můj synovec Marcello jednou utekl z domova. Domlouvala jsem mu právě tady, ovšem s vědomím signory. Mám kopec synovců a neteří a správce to ví. Dovím se konečně něco od vás?"

Spolkl urážlivé sousto. „Co chcete vědět? Nikdo mi neřekl nic, poznal jsem vás sám. Za nocí ke mně promlouvá váš hlas a před očima vás stále vidím, jak jdete. Plujete. Vznášíte se. Jak bych vás mohl nepoznat? Kateřino! Copak se můžete jmenovat jinak? Přece vás nepokřtili Novela."

Chvíli se na něj dívala a najednou se usmála. Celá se proměnila. V Karlovi poskočilo srdce. Najednou před ním stála žena, tak jak ji tušil už pod přísným talárem. „Ne, samozřejmě mě tak nepokřtili," řekla a její hlas zazpíval v nečekaně sladké tónině. „Ale doma mi nikdy nikdo jinak neřekl. Novela! Ještě mi měli pověsit kolem krku stužku s pečetí. Dodatek zákona! Cancourek! Nic! Já miluju svého otce a vážím si ho. Ale copak člověk, živý člověk, je nějaký vtip?

Věřím ti. Proč bych ti nevěřila? Od nikoho ses nemohl dovědět, jak se skutečně jmenuju. Mám pocit, že i moji rodiče na to už dávno zapomněli. Kdo jsi?“

Karel zaváhal. „Jmenuju se Karel,“ řekl jen.

„Studuješ v Bologni?“

„Teď právě ano.“

„Tak to se uvidíme ještě často, jestli mě ovšem neprozradíš.“

„Ne, neprozradím tě. Připadám ti moc mladý?“

„Mladý? Na co mladý? Či tobě vadí, že já jsem starší? Na podzim mi bude třiadvacet. Na neprovdanou dívku je to ovšem dost.“

„Proč jsi se nevdala?“

Ušklíbla se. „Nikdo mě nechce.“

„Tomu nevěřím.“

Najednou měla slzy v očích. „A koho si mám vzít?“ vykřikla. „Koho? Řekni! Já! Mistři jsou buď kněží, anebo dávno ženatí. A mladíka? Ti nejsou zvědaví na moudré řeči. Dej ty ruce pryč!“

Karel schoval provinilé ruce za zády. „Ticho noci je dlouhé a ne vždy se chce spát, když tělo umdlelo,“ řekl.

„Co je to?“ zeptala se nedůvěřivě. „To máš ze sebe?“

„Ne, to je citát?“

„Citát? Odkud, neznám ho.“

Zdálo se mu, že přišel čas ji ohromit. „To řekl rouenský arcibiskup, když se pán viennského Delfinátu chystal páchat orgie se sprostými opilými ženštinami. Byla to rada.“

„Komu?“

„Mně.“

Dlouho bylo ticho. Karel sebevědomě čekal na dojem ze svého prohlášení, ale zklamal se. Kateřina jen útrpně zavrtěla hlavou. „Jsi stejně vychloubačný spratek jako každý druhý,“ řekla podrážděně. .Arcibiskup a vévoda! Ještě řekni, že v Bologni tě hostí legát Svaté stolice.“

„Ale to je pravda.“

Tentokrát se rozzuřila. „Vypadni, chlapečku, než na tebe zavolám správce. Už ať jsi pryč.“

Mlčky se uklonil a šel. Jen cestou vznešeně utrousil do správcovy dlaně několik zlaťáků a počkal vedle vrat, které oněmělý strážce opuštěného domu v ohromení zapomněl zavřít. „Panno Novelo!“ slyšel ho zevnitř. „Panno Novelo! Kdybyste někdy ještě... Já samozřejmě ty povlaky stáhnu. Třeba v celém domě, budete-li si přát.“

„Zbláznil ses?“

„Váš pan synovec totiž... Kdybyste chtěla ...“

Dívka vyrazila na ulici jako fúrie. „Co to má znamenat? Proč ho podplácíš? Myslíš, že já potom, jako nějaká ...“

„Otevíral mi přece dveře.“

„Jak otevíral?“

„Pouštěl mě ven,“ řekl trpělivě. „To byla práce navíc, ty jsi zůstala. Já nevím, kolik se dává dveřníkovi. Snad to bylo dost.“

Chvíli se na něj dívala. „Kdo jsi? Já vím, že Karel. Ale který?“

„Lucemburský.“

„Ty jsi syn toho...“ Odmlčela se.

Karel by rád slyšel konec věty, ale nedočkal se. „Ano,“ přisvědčil tedy. „Toho.“

‚A bydlíte v paláci kardinála du Poujet. Samozřejmě.“ Potřásla hlavou a útrpně se usmála sama nad sebou.

„Kam jdeš?“ zadržel ji.

„Domů. Stejně jdu pozdě, a zbytečně. Co my dva můžeme mít společného! Sbohem.“

„Tys nikdy neslyšela o císaři Maxenciovi a svaté Kateřině?“

„Já ano, ale vy nejspíš ne. Jinak byste věděl, jak to dopadlo.“

„Přijď zítra,“ řekl vážně. „Já za tři dny odjíždím.“

Neodpověděla a odešla se skloněnou hlavou bez ohlédnutí.

Našel své kumpány v hospůdce proti koleji, kde bydlel Arnošt. Měli už nabráno, měl co dohánět. „Kdopak to byl?“ uvítal ho vesele Guy Chauliac. „Myslel jsem, že v Bologni už znám všechny holky.“

„To není holka,“ řekl Karel neochotně.

„Nepovídej! Šla s tebou, sotva jsi ji oslovil.“

„*Tak* ne. Jen jsme si povídali.“

Odorik se k němu naklonil. „Řekni nám její jméno.“

„Kateřina.“ Karel se usmál. „Víc vám neřeknu, opilá bando darmožroutů. Ona je ctnostná a znám se s její rodinou.“

Arnošt zrovna nadskočil, ale mlčel. On jediný věděl, že Karel v Bologni krom nich a legáta nezná nikoho.

„To nás, bratři, taky mohlo napadnout,“ řekl Přeclav z Pogorzely zklamaně. „Je hubená a stará. Nic pro tak čiperného chlapce, jako je on. A my jsme si už představovali ...“

„Já ne,“ skočil mu Odorik do řeči. „Snad bych ji namaloval jako světici, ale jako milenku? Tu by spíš Guy ocenil při anatomii.“ Vytáhl z kapsy uhel a začal čmárat po stole. Karel s nelibostí pozoroval vyzáblé strašidýlko, které mu rostlo pod rukama. Jeho rytířský duch se bouřil, ale co bylo víc rytířské? Zastat se její krásy a přivést ji do podezření? Aby se jí jako slídící psi pustili po stopě? Slavná Novela! I kdyby byla stokrát šerednější, jim by musela připadat tak krásná jako jemu.

„Slíbils mi, že mě vezmeš na pitvu, Chauliacu,“ vrátil hovor do bezpečnějších kolejí, jako by o Kateřině už nebylo co říci.

„Máš štěstí. Dnes přivezli oběšence a je prý celý, ani mu nepolámali kosti. Zeptám se Mistra Bertrucia. Přijď zítra. On nemá moc rád diváky, ale kvůli mně...“

„Zítra ne,“ řekl Karel honem. „Zítra už něco mám.“

Guy se na něj nechápavě podíval. Pro něj studium lidských těl mělo přednost i před blažeností ráje. Lékařská fakulta v Bologni byla jediná, kde bylo dovoleno pitvat mrtvá těla lidí. V Paříži, v Montpellieru, všude se žáci učili jen na zvířatech. Proto přišel sem, ačkoli doma byl už licenciát a dávno provozoval lékařskou i chirurgickou praxi. „Tak to odlož. Nikde na světě nic podobného neuvidíš.“

„To nejde. Já... Prostě nejde to.“

„Tak příště nežvaň. Měl jsi říci rovnou, že pohled na řezničinu nesnášíš. Jako ten potrhlý Francesco. Jakže se jmenoval?“

„Petracco,“ řekl Odorik a dál pilně čmáral po pobryndané desce. „Básník, nediv se. Ale on a jeho bratr Guilelmo nikdy nezkazili

žádnou zábavu. To zase všechna čest. Jak ten to uměl se ženskými...“

„Ale s živými.“ Guy se uchechtl při vzpomínce. „Vzal jsem ho k pitvání. Namluvili jsme mu, že bude přednášet slavný profesor rétoriky až z Damašku. Šel jako ovečka, a když uviděl tu odpreparovanou ženskou, omdlel jako špalek. Byla to stará nevěstka, která spáchala sebevraždu, nic zvláštního, ale už jsem viděl horší. Pan Francesco je ovšem estét. Adepti lékařství se mu pak smáli na potkání a on na mě zanevřel. Vzal ho ďas. Máš pravdu. Kdyby ses měl i ty složit nad mrtvolou, to by mi Mistr Bertrucio už neodpustil.“

Odorik zatím sklízel zaslouženou chválu za svého kostlivce na stole. „Škoda, že si tu desku nemůžu vzít domů,“ řekl spokojeně. „Tohle už nenakreslím. Své předlohy mám radši buclaté.“

Rozveselený Přeclav poručil na jeho počest rundu a Karel s Arnoštem se nenápadně ztratili.

Teplá letní noc nad nimi rozestřela závoj z hvězd. Karel se zadíval na oblohu a jeho myšlenky kupodivu znovu utekly od pozemských lásek k vlastním starostem, tak vzdáleným lehkomyslnému studentskému mládí, kterému se všichni, ačkoli starší o řadu let — Arnošt a Guy dokonce nebyli o mnoho mladší než Karlův otec — oddávali tak bezprostředně, až to v předčasně vyzrálém princi budilo útrpnost. Anebo závist, možná. On sám v hemžení na tržišti i při večerních výletech ne vždy nevinných se neustále pokoušel vniknout do ducha dosud cizí, nedůvěřivé země, kterou měl spravovat a zachovat.

V složitém předivu intrik městských republik se zatím orientoval jen stěží, ale i z toho mála, které pochopil, mu bylo jasné, že stát, jak ho znal z Francie, vytvořit tady je nemožné i pro papeže a všechny legáty. A nejmíň pro ty, kdo přišli přes Alpy.

Arnošt se dotkl jeho ruky. „Notáře si vezmu Itala,“ řekl Karel bezděčně nahlas. „Vládu cizinců nemají nikde moc rádi, viď?“

Arnošt se nepodivil, ačkoli byla řeč o něčem úplně jiném. „Ne,“ přisvědčil. „Nikde.“ Krátce se odmlčel, ale pokračoval odhodlaně: „Ani u nás v Čechách neměli rádi, když si tvůj otec přivedl z říše...“

„Promiň, mluvili jsme tuším o ženských," přerušil ho Karel vesele, ale jeho oči byly najednou nepřátelské. „Jen jsem se zamyslel, ale už tě poslouchám."

Arnošt se okamžitě stáhl zpátky a mluvil dál, jako by nebylo toho přerušení. Ale to, co řekl, odtrhlo Karlovy myšlenky od denních starostí a obrátilo je k tomu, co je znepokojovalo déle a hlouběji.

Říše! I ta na sever Alp je celá jako zdrátovaný puklý džbán. Ale čím jsou v tom puklém džbánu Čechy? Království v království. Podivná, záhadná vazba. Ti, kteří pěstovali jeho jiskřivého ducha na úrovni nejvyšších schopností bystrého myšlení a rozhodování, jež má být vlastní králům, mu nic neřekli. Co o Čechách mohl vědět Pierre de Rosières! A Balduin? Toho zajímalo jen, že s titulem českého krále získal lucemburský hrabě kurfirtský hlas a má právo vyjadřovat se k nejzávažnějším otázkám říše. Ale tu moc mu dalo tajemné české království.

Podíval se na Arnošta, který vytrvale mluvil o ničem, a zachytil jeho pohled. Pozorný, zvídavý. Mám se ho přece jen zeptat? Ne! To přece nemůžu. Nemůžu zlehčujícímu podivu vystavit vlastního otce. Jakže? On nevyprávěl nikdy synovi o zemi, kde jednou bude králem? O matce? Tomu, kdo navštěvoval pařížskou Sorbonnu, jejíž rektor ho zasvěcoval do diplomatických kliček, vlastních jen nejmocnějším, kterým je dáno hýbat dějinami? Který mluví a píše třemi jazyky a už si skoro osvojil i čtvrtý, ale mateřštinu zapomněl?

Trápím se a chtěl bych vědět víc. Hněvám se na otce, když uhýbá. Ale nepřipustím, aby mě ovlivnil jiný než vlastní úsudek a úcta ke kořenům, z nichž jsem vzešel. Nikdy je nepodetnu. Jsem syn svého otce i své matky, Přemyslovec i Lucemburk a příští český král. A nikdo nesmí soudit mého otce, tak jako jednou nebude soudit mne.

Ne, mocní nemají šťastné dětství, rozverné mládí ani klidné stáří. Mají jen vyměřený čas k vládě a slávě. Anebo k hanbě, nedostačí-li. To ostatní jen po drobtech. Proto snad hltavěji.

Ráno se vydal do vyhlédnutého domu, kde zištný zrak úplatného správce oslnil několika floriny.

Objevila se chvíli po poledni. V té hodině sladké lenosti, kdy Vlaši se před slunečním žárem uchylují do chladu svých domů na lůžka z hedvábí. Ti chudí aspoň na trávu do stínu stromů. Karel už dávno usnul na zahradním lehátku tak tvrdě, že ho její příchod nevzbudil. Hezkou chvíli seděla upjatě u jeho nohou, když konečně otevřel oči v návalu neodbytného pocitu, že něco nenávratně zmeškal. V okamžiku seděl vedle ní.

„Ty," řekl. „To jsi ty. Jsi tu dlouho?"

Usmála se. „Dlouho. Ale ještě mám chvíli čas."

V žádném objetí čas neprchal v tak neúprosném letu jako s ní v horečce pouhých slov. „Chtěla bych zapomenout, kdo jsi," řekla, když odcházela za řadu hodin, které mu připadaly jako vteřina. „Dopřej mi to, je mi s tebou dobře. Ještě nikdy jsem neměla přítele."

Přítele! Milenec nebyl, ale přítel? Pro ten vztah nebylo pojmenování. „Já na to bohužel zapomenout nesmím," odpověděl smutně. „Nemohu do věčnosti zůstat v Bologni."

„Odjedeš?" zeptala se. Díky za to lítostivé zachvění tvého hlasu!

„Musím zas do Parmy. Ale vrátím se."

V Parmě byl život celkem příjemný. Páni Rossi ho často zvali k nádherným slavnostem. Karel se zúčastňoval o to raději, oč zklamanější se pokaždé vracel z obžerství duchovna, jímž jeho pobyt v Bologni přímo hýřil. Ale v šestnáctém roce života bouřlivá tělesnost neusíná, a ačkoli toužil po útlé Kateřině jako ďas, nedovolil si víc než vzít ji za ruku či políbit na tvář. Čím dál tím zkušenější v lůžkách parmských paní si marně zakazoval představovat si, jak by to bylo *s ní*. Bez cynického probuzení, kdy o lásce minulé noci nevíme.

Nakonec usoudil, že střídat milenky mu nepomůže zbavit tělesné chtění jejího obrazu. A taky parmských ložnic, které nenavštívil, zbývalo málo. Paní vůči mladému princi byly velice povolné. Marsilio a Orlando, dva starší bratři Rossi, ho se smíchem vodili ke svým milenkám. Nuda. Všechno je dovoleno, všechno žádoucí? Jednoho krásného voňavého večera, když Rossiové odjeli z města, přivedl do své ložnice Marsiliovu mladinkou choť.

Čímž se jeho život stal zajímavým, neboť s paní Lucií se ovšem musel skrývat.

Horší bylo jeho nejasné postavení jako vladaře. Sotva se rozkoukal, už tušil potíže, ale přes stále rostoucí přehled po signorii se necítil docela zmocněn k tomu měnit od základu královské směrnice. První, koho by s chutí poslal pryč, byl sám savojský hrabě. Dohled by Karlovi ani tak nevadil, pan Ludvík mu dopřával volnosti, co jen chtěl, a kdyby si z biskupského paláce udělal nevěstinec, sotva by proti tomu řekl slovo, ale svázané ruce při správě země ho mrzely. Rychle se naučil čelit přezíravému tónu svého poručníka a s bezmeznou trpělivostí se pletl do všeho, i když dokázal prosadit jen málo. Tu a tam se mu přece dařilo, ale nedobrý pocit ho neopouštěl.

Nakonec v něm zvítězila podezíravost a napsal otci velice podrobný dlouhý list. Jako posla za ním potají vypravil svého kancléře Mikuláše Brněnského, kterému mohl důvěřovat. Savojský hrabě Mikuláše pohřešil až za tři dny a starostlivě vyzvídal, kam se poděl.

„Poslal jsem ho do Bologni," zalhal Karel směle. Styky s legátem byly jediné, v nichž měl docela volnou ruku. Těšilo ho to. Protože i když Kateřina by panu Ludvíkovi docela určitě nevadila, jemu by vadilo, a moc, kdyby byl nucen se svěřovat.

Mikuláš bloudil po stopách neklidného krále přes Řezno z Čech na Moravu, dokonce do Slezska a zpátky až do Francie, než ho konečně našel. Vrátil se za tak dlouho, že bylo vyloučeno, aby byl jenom v Bologni, ale včas poučen svým mladým pánem se slůvkem nepodřekl, ač se ho kdekdo nenápadně vyptával.

Otcova odpověď Karla zklamala. Král se docela upřímně podivoval, proč jeho syn není spokojen, když ho pilní úředníci zbavují správní nudy. Bratránek Ludvík prý není v Itálii žádný nováček. Zúčastnil se už tažení Karlova děda císaře a prokázal mu neocenitelné služby. Ty, synku, nešťourej zbytečně v jeho věcech a hleď si reprezentace a legáta. Proto tam jsi. Jako můj syn a dědic. Vypadáš dobře. Choď hodně mezi lidi a získávej si sympatie. A znovu, především si hleď legáta.

Karel mohl být vlastně rád. Poměrně časté výlety za Kateřinou by si jinak ve své poctivosti asi vyčítal. Hleděl si tedy legáta. Nejmladší Rossi — Pietro, jeho přítel, jezdíval do Bologni den před ním a nechával lístek v kupeckém krámku u dvou šikmých věží. Karel přidával zlaťák, když si tam chodil pro odpověď. Nikdy ho nezklamala. Musela se ptát denně. Denně!

Někdy vyjížděli za město. Od podzimu nebylo snadné najít útulek. Přestože se dny tak měnily na pouhé chvíle, díval se Karel s obavami vstříc létu, kdy se otevře zase pohostinný dům bez pánů. Příležitost je stejně krutá, jako je zrádná samota.

Jednou ji v ústraní políbil na rty. Byli sami a kolem jen vonící les. I pozdní podzim tady bývá vlahý. Nebránila se. Naopak se zdálo, že se jí to líbí. Kateřino! Má stále čistá! Copak nechápeš?

Ne, nechápala. Líbala ho dál, bezbranně vystavená pokušení, které se mezi ně plížilo. Krutě nevinná.

Bez výstrahy se polibek změnil v zápas. Zděšeně odervala jeho ruce, které se k ní draly blíž.

„Ne," řekla slabě. „Prosím tě. Máš ženu."

V té chvíli bolestného zklamání dost dobře nechápal, co s jejich touhou má společného Blanka. Byla tak vzdálená. „Děsí tě hřích? Jsme mladí. Budeme mít spoustu příležitosti ho odčinit."

„Bojím se, že budu mít dítě," řekla k jeho podivu nadmíru věcně.

„Nechceš mít děti?"

„Takhle ne."

Chvíli se na ni díval. Královských levobočků bylo a neměli se zle. Bylo to to poslední, čeho se kdo kdy bál v jeho objetí. Mazlivě přitulil její ruku ke své tváři.

„Kateřino, má přítelkyně, já tě miluju. Nikdy by mě tak netěšilo s tebou rozmlouvat, kdybych tě nemiloval právě jako ženu. Hovory s přáteli mě někdy unaví. Ty nikdy. Nikdy nejsem syt tvého hlasu ani tvých slov. Nikdy bych nebyl syt ani tvých polibků a objetí. Nemyslím na dítě. Ale kdyby přišlo, myslíš, že bych ho neuvítal jako zázrak stvoření? Čeho se bojíš? Otce? Ani jeho rodiče nebyli oddáni a vadilo mu to někdy? Vzal si tvou matku. Zdráhala se snad? Je někdo na celém světě, kdo si ho neváží?"

„O mé matce mluvíš. Ale na tu jeho jsi zapomněl."

„Co bylo s jeho matkou? Nikdy jsem o ní neslyšel."

„Právě to. Nikdy jsi o ní neslyšel. Kdo o ní kdy slyšel? On? Stěží do pěti let. Pak si ho vzal k sobě jeho otec a udělal z něj to, co je. Slavného doktora kanonického práva. Hvězdu bolognského vysokého učení. Také ty bys vzal našeho syna a udělal ho nejmíň biskupem. A já bych zůstala sama jako ona. Zapomenutá. Čím může vyniknout žena, aby se její jméno zachovalo budoucnosti? Možná se vdám. Dřív jsem nechtěla, ale čím častěji jsem s tebou, tím více cítím, že k plnosti života mi něco chybí. Nezkaž mě, prosím tě. Ty máš docela všechno před sebou a já už jen málo."

„Jsem ti moc mladý?" zeptal se dotčeně.

„Mladý? O tom jsem nepřemýšlela. Léta mezi námi přece nestojí.“

„Nic mezi námi nestojí,“ řekl horoucně. Poplašeně vzhlédla. Najednou věděl, že může dosáhnout všeho. Malinko, a ten ráj, který mu odpírala, se otevře ve vší slávě, pohrdavý ke všem pochybným objetím, do nichž se utíkal pro útěchu a nikdy ji nenalézal. Ráj neposkvrněný.

Bolavá touha ustoupila studu. Vždyť má pravdu. A co dál? Vyměnit křišťálový vztah za nízkou vášeň, kterou lze ukojit kdykoli kdekoli? Polibek zhořkl, zvolna sklouzl po její šíji a zastavil se ve vlasech. V očích jí stály slzy. Možná touhy, možná strachu a možná i vděčnosti. Slíbal je s posvátnou úctou, třesoucí se ruce nerad, ale odhodlaně odtáhl od drobných dívčích ňader a zavřel oči. Když je zase otevřel, seděla vedle něho jako dřív upjatá k hrdlu a jen ruměnec na jindy bledých tvářích připomínal, že před chvílí se mohlo stát úplně všechno. Ale nestalo se. Jen jejich vztah, už dříve horoucí a něžný, zesládl a zvroucněl k neunesení.

Jezdec s kloboukem vraženým hluboko do čela se hnal proti sílícímu větru, který mu vzdouval plášť, černý jako havraní křídlo. Vůbec se na pozadí stahujících se mraků podobal nestvůrnému havranu, který hledá svou mršinu, aby se nasytil. Minul Reggio a dorazil k osamělému kostelíčku, právě když se mu o čelo rozpleskly první velké kapky začínající bouře. Hlouček stejně černě oděných mužů mizel právě v kostele v překotném úprku. Seskočil a taktak se schoval před lijákem, který se strhl s náhlou prudkostí.

„Zůstaneš venku,“ houkl na sluhu. „Snad tě pár kapek nerozmočí, chlape.“

Pacholek se odevzdaně připojil ke skupince promáčených druhů, kteří s tichým nadáváním čekali u koní, neklidných a plašících se, když se rozburácel hrom. Nebeský ohňostroj otvíral nebe, které stálo v plamenech, aby v příštím okamžiku zanikl v nepřirozeném poledním soumraku.

„Ty jsi sám?“ zeptal se Orlando Rossi nespokojeně bratra.

„Castelbarca se vymluvil.“ Marsilio se otřásl jako mokrý pes.

„Ty mu věříš?“

Francesco Fogliani se podíval na svého bratrance Carla. Taky jsme se nemuseli ukvapit, pomyslel si mrzutě. A v takovém nečase!

„Postonává už dlouho,“ odsekl Marsilio. ‚A co? Řekl jsem mu jen, že se poradíme, co v nepřítomnosti českého krále bude dál.“

Ze sakristie se vynořil kněz. „Vás je jen osm?“ zeptal se.

„Nestačí to, otče?“ zeptal se Orlando sarkasticky. „Zádušní mši sloužíte i pro míň lidí, když přijde jenom rodina. Zaplatili jsme.“

„Bůh není na prodej.“ Kněz pokrčil rameny a šel se ustrojit.

Chlapec, syn kostelníka, rozsvěcel svíce. Bylo na čase. Venku se setmělo natolik, že skoro nebylo vidět. Natož uvnitř.

Mario de Pii postoupil k Marsiliovi a zeptal se tiše: „Jste si docela jist, že *on* netuší nic?“

„Docela. Má jiné starosti.“

Nejmladší Rossi, který až dosud mlčel, se po straně ušklíbl. Marsilio by stěží byl tak klidný, kdyby znal jméno nejnovější *starosti* mladého Lucemburka. Pietro tu byl nerad. Ale nemohl odepřít bratrům, kteří ho ostatně hlídaji. Krom toho, snad mohl být i užitečný. Zatím čekal. Ďábelský nečas venku ho jen utvrzoval v jeho mínění.

„Mluvil jste s legátem?“ zeptal se Mariův bratr Antonio.

„S legátem! Jsem snad blázen? Toho postavíme před hotovou věc. Už nemůžeme hazardovat. *Já* nechci mít spor s Viscontim a Scaligerem. Připojil se k nim i Gonzaga a Estenští. A pokud se týká neapolského krále...“

„Pěkné obklíčení,“ kývl chmurně Carlo Fogliani. „Marsilio má pravdu, páni. Upřímně, není mi to dvakrát milé, ale nic jinak nezbývá.“

„Ještě se můžeme bít,“ navrhl Pietro tiše.

„Ty mlč. Ještě jsi nedorostl. Buď rád, že tě bereme mezi muže.“

Pietro si povzdychl. Nebyl rád. To, co se kulo tady, nebylo nic menšího než zrada, ať už to Marsilio před týdnem, kdy se svolávali, zabalil do sebeušlechtilejších slov. Zájem obce si určitě nežádal otevřít i Emilii pánovi Milána.

Chlapec zacinkal a vstoupil kněz v ornátu. Všichni zmlkli a sklonili zbožně hlavy jako v modlitbě. Kněz se po svých ovečkách díval starostlivě a jen díky dokonalému vzdělání se nepřeříkával. Nevěděl, oč jde, a teď ho mrzelo, že se nezeptal podrobněji, ale Marsiliův dar kostelu byl štědrý. Až podezřele štědrý.

Jak mám podávat Tělo Páně, když tuším černý úmysl? Rozhodl se a odsloužil mši bez přerušení. Marsilio ani nesklonil hlavu. „Co to má znamenat?“ řekl tiše, když dozněla modlitba k Beránkovi.

Kněz zůstal stát se sepjatýma rukama a dokončil svůj rozhovor s Bohem sám pro sebe. Teprve potom vzhlédl. „Přál sis tichou mši.“

„Přišli jsme k svatému přijímání.“

„Není mi nic známo o tom, že byla vykonána svatá zpověď. Nehněvej se, ale tuším hřích.“

Marsilio se zamračil. „Nech hostii ležet. Vyzpovídám se.“

„Teď?

„Tady, veřejně a přede všemi. Všichni to budou opakovat po mně, než nám požehnáš. Neboj se. Jde nám jen o větší slávu Boží.“

„Poslouchám.“

„My všichni vyznáváme a na místě stvrdíme slavnou přísahou, že jsme odhodláni k boji, dokud potrvá v naší zemi potupné české panství. K tomu nám dopomáhej ...“

Nedořekl. Hrom se rozburácel a skučící vichr rozrazil dveře. Svíce zhasly, jako by je sfoukl mohutným dechem archanděl. Fabricio de Pii, který stál před oltářem, zděšeně vykřikl. Zdálo se mu, že ho od něj odstrčila nadpřirozená síla. Zavrávoral a vrazil do Orlanda. Upadli a strhli s sebou oba Fogliani. V hluboké tmě nebylo vidět nic.

Vzápětí znovu zahřímalo, ale zdálky. Bouře se rychle vzdalovala, jako by se spokojila tím jediným výbuchem. Šero trochu zjasnělo, ale v trvajícím soumraku byly všechny tváře zsinalé. Možná i hrůzou.

Kněz se vzpamatoval první. „Zvaž ještě svoje slova,“ řekl přísně. „Bůh málokdy projevuje svou vůli tak zřetelně.“

Orlando se zvedl, ale jen na kolena. „Hohohostie!“ zakoktal sotva slyšitelně a vztáhl třesoucí se ruku k oltáři. Svěcená hostie zmizela ze svého místa.

„Modleme se,“ řekl kněz vážně. Roztřeseně poslechli. Šumění deště venku zvolna ustávalo.

Roztrženými mraky se prodralo slunce a vniklo oknem do kostela. „Podívej se,“ řekl tiše Pietro Rossi a znělo to vítězoslavně. Jediný se netvářil vyděšeně.

Marsilio vykřikl tak srdceryvně, jako by ho vraždili. Hostie, zneuctěná a vyválená v prachu, mu v bílém pruhu slunečního světla ležela u nohou. Vrhl se na kolena před oltářem a udeřil hlavou o zem.

„Vyznávám se z hříchu,“ řekl hluše. „Otče, vyslechni mou zpověď a ulož mi sebetvrdší pokání. Rád přijmu trest.“

„Odříkáme se té přísahy,“ ozvali se ostatní neurovnaným sborem. Kněz s ulehčením zvedl žehnající ruce. Taktak dořekli svoje amen a rychle se vytrousili z kostela. Zůstal jen Pietro.

Když umlkl dusot vzdalujících se koní, zvedl hostii, láskyplně ji očistil a vrátil ji knězi. „Vyslechni i mne, otče,“ řekl tiše. „Ale až po bratrovi. Zhřešil jsem v dobrém úmyslu. Bůh to ví.“

Poodstoupil. Kněz se sklonil ke zhroucenému Marsiliovi a vyzval ho vlídně: „Mluv, synu. Bůh je milosrdný. Poslouchám.“

Červnová bouře v dálce konečně dozněla.

Neúprosně se blížilo obávané léto. Karel před cestou do Bologni čekal na Lucii jako na svou záchranu. To, že nepřišla, ač její manžel nebyl doma, pokládal zrovna za křiklavou zradu. Roztrpčen usnul sám a druhý den přivítal víc než upjatě její služku, která mu přinesla drobný lístek. *U nás v zahradě.* Zprvu, uražen, nechtěl jít, ale nakonec mu to nedalo. Seděla v besídce s vyšíváním.

„Viděl tě někdo?“ zeptala se.

„Ne. Přišel jsem brankou.“

„To je dobře. Dnes by nás neměl vidět spolu.“

„Marsilio? Přece jsi říkala, že odjíždí.“

„Vrátil se ještě večer. Stačilo málo a nenašel mě.“

„Včera tě mohla někde zdržet bouře, byla pořádná. Něco bychom už vymysleli. Nemám rád zbytečné čekání.“

„Kdybys nečekal zbytečně, můj milý,“ řekla uštěpačně, „to bys byl dneska na tom o moc hůř. Marsilio se vrátil polomrtvý hrůzou. Zalezl ke mně a všechno mi vyzvonil. Podrobnosti tě nezajímají?“

„Ne, přece vím, že jsi vdaná. Copak milenec žárlí na chotě?“

Rozesmála se. „Upřímnosti si vážím, ale když ses mi dvořil, byl jsi příjemnější. Těch krásných řečí! Škoda. Ale teď nejde o žárlivost ani tvou, ba ani o jeho.“

Vzal si výtku k srdci, poklekl a ruce jí ovinul kolem pasu. „Ne, jde o lásku,“ zašeptal. „Tu žárlivost jen kazí. Pojď, na ulici nikdo není. Ve dne tě hledat nebudou.“

„Ne, to se mi snad zdá!“ Se smíchem se mu vyvinula. „Tak ty si myslíš, že je škoda času se mnou jen mluvit? Jak je libo. Když tě nezajímá, že tě chtěl zradit Marsilio a všichni ostatní...“

„Cože!“ Pustil ji a vstal. „A to mi říkáš až teď? Když jsi to věděla už ráno?“

„Sláva, přece jsem tě upoutala.“ Stáhla ho k sobě zpátky, a ač se netrpělivě odtáhl, napřed ho políbila. „Uklidni se a poslouchej.“

Usedl na trávník vedle jejího křesla a nepřítomně se zadíval před sebe, když vyprávěla. Ještě se nevzpamatoval z otřesu. Podivný neklid, který ho štval řadu měsíců, byl přece jenom oprávněný. Už málem uvěřil, že se nemůže stát nic. A vida. De Pii. Fogliani. Tři bratři Rossi. Nejen Marsilio a Orlando, ale dokonce i Pietro.

Tohle jméno ho zabolelo. U ostatních jen vážil dosah věci, ale Pietro byl jeho přítel a důvěrník. Lucie ho zatahala za rukáv.

„Tak už se nemrač. Jsme teď v bezpečí, nebesa přece promluvila. Ačkoli já si myslím, že to byl spíš Pietro.“

„Jak to?“

„Stál zrovna u oltáře a nejspíš mohl shodit hostii. Sama od sebe by těžko doletěla zrovna k Marsiliovi. Byl prý stranou.“

Pietro?! „Oni si myslí, že to byl zásah vyšší moci. Proč ty ne?“

„Protože jsi můj milenec a připadáš mi jako člověk,“ usmála se něžně. „A pak, znám Pietra. Spíš by podvedl vlastní bratry, tebe ne. Takhle nemusel zradit nikoho.“

Večerní slavnost byla velkolepá a Marsilio Rossi Karla obskakoval s psí oddaností. Láska a nadšená úcta mu hleděly z očí, kdykoli o něj zavadil pohledem.

Karel s Lucií koketoval docela bezostyšně. Přece jenom měl na Marsilia vztek. Chtěls mi být nevěrný, pane? A manželce věříš, jako já dřív tobě? Tak se podívej, jak chutná zklamání. Ale manžel, ač dřív žárlivý, se cítil poctěn zájmem božího vyvolence o svou choť.

Za týden, když to Karla už začínalo nudit, postaral se mu osud o nové rozptýlení. Žel, nevítané. Mastino della Scala vyvolal povstání v Brescii.

Pohostinný dům byl opuštěn, jak se toho Karel bál po celou zimu. Teď netrpělivě přecházel zahradou. Času měl pramálo. Jen zajel zpravit legáta, jak hodlá čelit tomu, co se stalo. On sám. Pan Ludvík Savojský záhadně zmizel, sotva přišla ta zpráva. Karel ztratil tři drahocenné dny čekáním, až se hrabě zas objeví v Parmě. Pak teprv pochopil, že už se nevrátí. Tchán Azza Viscontiho, ovšem. No nic, otcovo zklamání bude bolestnější než mé. Moc dobře vím, že to mohlo být horší. Jen díky Pietrovi a jeho zázračné hostii nejsem opuštěn úplně. Ještě jsme neprohráli, pane Visconti. Za českým králem odjel rychlý kurýr a tady jsem já, já, jeho syn, ani bezmocný, ani sám. Rok jsem promiloval a prolenošil. To je víc než dost. Konečně mohu novou zralost muže dokázat i jinak než na loži.

V krámku nechal lístek tentokrát sám a nečekal na odpověď. Jediné slovo. Přijď Teď roztržitě naslouchal, kdy konečně klapnou vrata, a myšlenkami byl u berní, půjček, žoldnéřů a válečných koní, hejtmanů a tisíce maličkostí, které je třeba podniknout k obraně. Protože nešlo jen o Mastina della Scala a dosud mlčícího pána Milána. Síla, která se sbírala, byla větší než sebemocnější jediný pán. Florencie. Všichni signoři. Bez výběru, ať už patřili kterékoli straně. Za nimi se určitě skrývá i apulský král. Legát ne, naštěstí. Kdyby se neobrátili i proti němu a vyšla jim zamýšlená zrada mých spojenců, už bych tak jedině mohl prchat v rybářské bárce od pohostinných břehů, šťastný, že jsem vůbec živ.

Konečně! Chytil ji za obě ruce a odvedl na sedátko.

„Stalo se něco?“ polekala se.

„Ano, stalo.“

„Nebyls tu dlouho.“

„A mnohem déle tu nebudu.“ Mlčky se na něj podívala. „Řadu měsíců možná v mém životě nebude klidný týden, který bych mohl strávit tady u tebe. Víš, co se stalo v Brescii a co hrozí i jinde?“

„Ano,“ řekla klidně. „Tvůj otec z italských měst ždímal zlato. Nediv se, že toho mají dost.“

Zarazil se. „Ty souhlasíš s mými nepřáteli?“

„Jenom říkám, jak to je. Třenice mezi knížaty mě nezajímají.“

„Kateřino!“ Objal ji. „Pro mne to znamená všechno.“

„Proč?“ rozhorlila se. „Co je tak neodolatelného na tom mít moc? Že můžeš loupit? Vraždit? Znásilňovat? Když ne ženy, aspoň svědomí?“

„Moc dávat zákony a moc dbát, aby je každý dodržoval. A moc nasytit těla, oči potěšit krásou a duši vzděláním. A pokud možno všem. Jenže to lze jen v míru. Ty jsi vykladačka zákonů. Můžeš je diktovat, půjdeš-li se mnou. Přišel jsem, abych tě odvedl.“

„Kam?“

„Do Parmy. Potřebuju se k tobě vracet z každé válečné výpravy i od spojeneckých smluv. Bez tebe je má duše marná. Prosím tě, pojď.“

Vymkla se mu. „Mám s tebou jít,“ vykřikla hněvivě, „jít a dívat se, jak se měníš v zabijáka, který prolévá krev, večer otře meč o sedlo a jde se poveselit k nejbližší Venuši? Ty, který jsi vzdělaný a moudrý a mohl ses stát snadno učencem, vědcem, mistrem?“

Svraštil obočí. „Nejsem mnich, jsem králův syn,“ odsekl. „Nepřipomínal jsem ti to, ale přece jsi to věděla. A jestli jsem až dosud přijímal tvé podmínky, tak určitě ne proto, že nejsem muž. Nechtěl jsem ti ublížit, ale teď je všechno jiné. Miluju tě. A potřebuju tě mít docela.“

„Proč hned mnich? Můj otec také není mnich. Oženil se. Má moudrou ženu. Děti. V životě nezabil ani kuře. Proto si ho snad mám vážit míň? Čím měříš mužnost? Počtem zabitých, anebo silou ducha? Všechno je jiné, říkáš. Zvláštní logika. Chystáš se zabíjet, a

proto už nemůžeš ctít bezpečnost ženy, kterou, jak říkáš, miluješ. Vlastně máš pravdu. *Ty* jsi jiný.“

Chvíli se na ni díval. „Teď ty mi pověz pravdu,“ řekl pomalu. „Kdybych tě poslechl, zahodil meč a navlékl si talár, dokončil studia a stal se mistrem a vzdal se vší světské slávy krom té na poli moudrosti, opustila bys domov a šla bys se mnou?“

„Zapomněls na manželku,“ nadhodila trpce.

„Nezapomněl. Ale znamená to jen, že bych se s tebou nemohl oženit. Je daleko. Víš o ní teď?“

Hořce se usmála. „A kdybych řekla ano, udělal bys to opravdu?“

Dlouho se mlčky dívali z očí do očí, aniž kdokoli z nich z těch druhých vyčetl pravdu.

„Odpověz mi!“ vykřikli nakonec dvojhlasně v téže chvíli.

Zlé napětí se rozpadlo. Oba se rozesmáli, Karel ji znovu objal a začal něžně líbat její oči, čelo a nakonec i ústa. Dlouhým polibkem zmalátněli. Jejich rty se ještě měkce dotýkaly, když oba současně vydechli: „Nevím.“

Karel vzal její hlavu do dlaní a zadíval se na ni s blaženým smutkem. Má duše. Jediná. Měl bych se radovat. Jen jednomu z tisíců se poštěstí potkat ji za celý život. A mně hned v mládí. Tu vzpomínku si ponesu do nejdelší smrti jako svou sílu a jistotu. Kdybych jí vyhověl nebo ona mně, už bychom nebyli to, co jsme. Je konec. Už nelze pokračovat. Ona to pochopila první. Je třeba ještě mluvit o něčem, co už se vlastně stalo? Netrapme se zbytečně, dokud jsme spolu. Spolu. Pak už budeme každý sám.

Vzdychl a políbil ji. Najednou bezmezně zatoužil po tom křehkém těle, které si až dosud odpíral pro vyšší blaženost. Splývání duší. Teď se oddělily. Asi nezbývá než odejít.

Pustil ji a vstal. Zvedla se s ním, jako by ji dosud držel v objetí, a řekla zamženým hlasem: „Pojď.“

Mlčky ji následoval opuštěným domem až do přepychové ložnice. Jeho i její šat utvořily na koberci neurovnanou stopu od dveří k loži, na které stejně beze slova ulehli. Žádný zvuk neporušil posvátné ticho té chvíle, jako by se oba modlili. Vstoupil k ní stejně, jako ho ona přijímala, smrtelně vážně a s hlubokou samozřejmostí.

Netrpělivost čekání se změnila v blažený mír. Láska. Volný proud polibků a jitřivého blaha zvolna stékal parným letním dnem, na chvíli zkomíral v tůních zátočin a valil se dál, mocný, mohutný a nezadržitelný, ve zpěněných vírech a tišinách. Večer ho konečně pohltil.

Karel se nadzvedl a zadíval se na Kateřinu v světélkujícím přítmí. „Jestli mě nezabijou ...“

„Nezabijou tě,“ vzdychla. „Budeš nejslavnější vladař na světě. Jinak nic nemělo smysl.“

„Jestli mě nezabijou, přijdu. Nevím kdy, ale vrátím se.“

Prudce se posadila. „Ne!“ vykřikla. „Nekaž naše loučení! Neříkej, žes nevěděl, že už se nesetkáme.“

Vzdychl. „Věděl. Ale je mi strašně těžko.“

„Mně taky.“ Zvrátila se zpátky do podušek a přimkla jeho hlavu k své. „Sbohem, miláčku.“

Naposled. Beze slova znovu ovinul smutnou touhou zbytky prchajícího ráje. Neodcházej, ty jediná chvíle mého života. Zůstaň a prodli. Zastav čas. Okamžik věčnosti. Krása. Vidět ji mohu jen se zavřenýma očima. Snad to dokážu i vzdálen toho objetí, které se tak liší od všeho, co znám. Rozkoš, co je to rozkoš? Ona je vážná, slavnostní a svatá. Nevzdychá, nevzpíná se, nejásá. Přesto vím, že se dává celá stejně jako já. Zločinný čas se žene kupředu jako blázen. A ubohá tělesnost konečně zabíjí i to nejnekonečnější objetí.

Vzhlédl. Za oknem byla noc. Už na mě dávno čekají. Kateřina mu položila útlou dlaň na rty, když se chystal promluvit. Slovo se změnilo v polibek. Jemně položil její ruku a mlčky vstal.

Slabě se usmívala, když slyšela šustění jeho šatů a váhavé, vzdalující se kroky v domě a po schodech. Když dozněly, úsměv se zrosil slzami. Ale zůstal.

LÉTAVICE

Český král při sněmu v Compiègne zasedl po pravici francouzského krále jako nejčestnější host. Po levici druhý král, navarský Filip ďÉvreux. Tři královské majestáty dodaly sněmování mimořádný lesk. Doba byla bohatá na vzrušující události. Bylo o čem rokovat. Ale Jan Český byl myšlenkami daleko. Jindy ho okázalá sláva dovedla zaujmout, dnes ho nemilé starosti pořád odváděly od přítomné chvíle. Občas se násilím vytrhl ze zamyšlení a vždycky se do něj zase propadl. Aspoň vypadám vznešeně a záhadně, pomyslel si pro útěchu. Leckdo už přemýšlí, co to znamená. Jistě ne roztržku s Filipem, když do měsíce slavíme svatbu svých dětí. Měla být dřív. Takhle ji odbudu ve spěchu. Bonna si smlsá smetánku sama. Ať, první svatbu má jen jednou. A poslední. Z francouzského královského trůnu se nelze jinam vdát.

Zachytil pohled lutyšského biskupa a pousmál se.

Aspoň to. Příměří v Brabantsku se mi moc nehodilo a jemu taky ne. Leckomu. Jsme tady všichni a máme příležitost se domluvit, jak příští rok vyvolat nový spor. Jan Brabantský je lišák. Vždycky se s Filipem smíří včas. Je třeba tedy vést válku bez Filipa. Něco se už najde.

Horší jsou zmatky v Čechách. Panebože, škoda přítele Jindřicha. Synáček mu nesahá po kotníky. Pokaždé abych zasahoval já. Starý pan Jindřich mě nepotřeboval na nic. Tenkrát mě to možná dokonce mrzelo. Ale dnes? Když rozpínám křídla nad docela jinými kraji, kde jsem konečně doma a cítím se svůj?

Ne. Pan z Lipé si nejspíš myslel, že žertuju, když jsem je nabádal k opatrnosti. Necením-li si já zrovna moc Otty Habsburka, tak to pan Jindřich zase musí. Není král. Jistě, je dobré občas ukazovat zuby, aby si sousední vlk na nás nemyslel jako na ovce. Ale vyjíždět plenit přes hranice jako na lov? Jenom tak po domácku?

Český král zrovna pečetil s Habsburky dohodu o uzavření loňských sporů, když se to stalo. Habsburkové si nájezdníky vyčíhali a pochytali je. Beneš z Vartemberka byl dokonce zabit. Eberhard z Walsee, rakouský maršálek, si mohl mnout ruce. To bude výkupné! Sám pan Jindřich z Lipé!

Tak si tam seď, byl by si Jan řekl nejraději, protože si dovedl spočítat, co ho to bude stát. Rakouští vévodové se nespokojí jenom stříbrem, kterým je určitě obratem zahrnula brněnská královna vdova, aby vykoupila syny svého miláčka. Taky by byli blázni. Jindřich byl hejtman českého krále na Moravě a leckdo z ostatních byl zemský hodnostář. Už jako by chromého Albrechta slyšel: Přece nám náš milovaný bratr nechce namluvit, že jeho úředníci bez něho a za jeho zády...

To se ví, že za mými zády, drahý Albrechte *Moji úředníci* v Čechách totiž vůbec nejsou moji a ty to dobře víš. Ale jednou jsem český král a je to zatracené porušení uzavíraných dohod. Teď! Kdy se mi nejmíň hodí tahanice ještě s Habsburky! Kdybys jen tušil, milý Jindřichu, jak k smrti rád bych tě nechal v té ohavné díře! A jaký mám vztek! Že bych tě nejradši roztrhl jako hada, tebe i všechny ostatní! Ale můžu? Můžu se já snad usadit v Praze a spravovat sám své království? Už ne. Už jsem si našel jinou cestu a v Čechách je klid. Ale nevím, nevím, jestli bych si ho zachoval, kdybych vás nechal v bryndě. Ne, osobně tam nepojedu. To tedy ne, i když bych určitě uhrál víc než nějaký plnomocník. Ale *nebaví mě to.* Někdy mě netěší ani vlastní umné kličkování, natož tahle česká žabomyší vojna. Krom toho jednání už probíhá. Copak bych nesměl zůstat ani na svatbu? Na nejvytouženější svatbu své dcery? Nikdy.

Konec. Zemský mír dojednán, všichni se usmívají, jen český král se mračí a ani ten už ne docela. Zabloudil očima po přítomných a objevil vedle svého přítele, burgundského Eudesa, jeho souseda vévodu, Ludvíka z Bourbonu se synem Petrem. Po slavnostním ceremoniálu se krátce omluvil Filipovi a zamířil k nim.

S bourbonským vévodou jsem nikdy nedospěl k důvěrnosti, je starší než já a Petr zase o řádku let mladší. Je na čase to napravit. Ples, na který mi Bonna zjara pozvala stydlivou panenku, jsem

zmeškal pro to prožluklé brabantské tažení. Asi bych ji rád zase viděl. Asi ano. Už dávno nebylo žádné klání, obdivné výkřiky, nový šperk. Dva měsíce. Je tady?

Pozdravili se spíš obřadně než srdečně. Jan, zatímco mluvil s burgundským Eudesem, díval se upřeně na Ludvíka z Bourbonu. „A zítra zas krok za krokem do Paříže," řekl vévoda Eudes s povzdechem. „Můj švagr Filip vede veselý dvůr, ale když se mezi radovánkami stěhujeme sem a tam, je to nuda. Povozy, sluhové, fraucimor."

„To poslední bych nezavrhoval," řekl Jan a obrátil se k Ludvíkovi z Bourbonu. „Což mi připomíná, že bych k smrti rád pozdravil svou sestřenku Marii. Dávno jsem ji neviděl."

Marie z Bourbonu, choť vévody Ludvíka a *její* matka, byla z rodu henegavských vévodů a sestra nejen Janova přítele Viléma, ale i manželky římského císaře, anglické královny, hraběnky z Julichu a vévodkyně z Geldern. Henegavské sestry se zkrátka uměly vdát na správná místa.

„Chcete-li dnes ještě před odjezdem," navrhl mu Ludvík okamžitě.

„Ne, ne, to nejde," odmítl Jan vyprovokované pozvání. Měl jiný plán. „Docela jsem zapomněl, prosím tisíckrát za prominutí, pane. Odjíždím s lutyšským biskupem, máme cestou ještě co projednávat."

„Ty nejedeš do Paříže?" podivil se Eudes. „Domníval jsem se, že tam vdáváš dceru."

„V Melunu, skoro za měsíc. V Paříži se samozřejmě zastavím, to stokrát stihnu. Z Lutychu zajedeme do Durbuy. Není to daleko. To se zdá jen lenivým vozům, ale koně?"

Eudes se usmál. „Tvůj život musí být únavný, ale závidím ti."

„Tak to zkus se mnou," vyzval ho Jan a podíval se na oba pány z Bourbonu. „Všichni to zkuste. Nejedu sám, Bonna mě doprovází. Jde vlastně o ni. Cosi veledůležitého si v Durbuy zapomněla. Když si na takovou cestu troufne mladá dívka ... Myslím to smrtelně vážně. Budu neobyčejně poctěn vaší návštěvou, ať si je sebekratší." Obrátil se přímo na vévodu Ludvíka. „Vaše choť jezdívala na koni jako amazonka. Dobře se pamatuju. Jistě změnu uvítá."

Tři páni se na sebe podívali ve viditelných rozpacích. Dávno předem stanovený pořad jednotlivých dnů jim připadal závazný — ale proč vlastně? Jan Lucemburský si ho ruší, kdy a jak ho napadne. Pravda, málokdo si mohl dovolit to, co český král. Filip Šestý své dvořany rád vídal kolem sebe.

„Proč ne?“ ozval se za jejich zády Delfín Guigue. Janova nabídka ho lákala a jeho choť byla sestra Eudesovy choti, jistě mohl pozvání vztáhnout i na sebe. „Durbuy je div nádhery a pohodlí. Stojí za to ho vidět. Vždyť oč jde? Svatbu přece stihnem, bez nevěsty se konat nemůže. Cesta k Paříži bude ucpaná povozy a družinami, než se to všechno překutálí, budeme možná zpátky dřív.“

Eudes pohlédl na Ludvíka. „Guigue má pravdu, příteli. Podívej těch lidí. A všechno se táhne k Paříži. Podél Oisy je krásná cesta. Zeptej se dam, o ty jde především.“

„Isabella bude nadšená,“ prohlásil Petr z Bourbonu. „Matka také a Beatrix může jet domů s hofmistryní.“

„Proč?“ zeptal se Jan a zadíval se mu přímo do očí.

Vévoda zasáhl. „Beatrix pojede s námi, Petře,“ řekl přísně. „Anebo nepojede nikdo z nás. S největším potěšením vaše pozvání přijímáme, Veličenstvo, za sebe, svou choť i dceru. Bude-li ovšem ochotna a schopna sednout na koně.“

Ochotna byla, schopna méně. Jan s pány se držel vpředu, spíš aby ji neuváděl do rozpaků než z přikázané slušnosti. Času k sblížení měl pramálo. Ale ber za ruku dívku, která se křečovitě drží uzdy, sedla či hřívy koně, aby nespadla.

„Nauč se jezdit,“ domlouvala jí Bonna. „Dřív si tě ani nevšimne.“

Na ta slova Petr z Bourbonu pro sestru hbitě opatřil nosítka a protestující Isabellu strčil k ní. To tak. Český král, pravda, je vdovec, ale nikde není psáno, že si bude chtít vzít zrovna Beatrix. Petr sestru miloval a byl přesvědčen, že proti protřelému světákovi nemá naději. Zvlášť pro okázalý obdiv, za který se jí už po straně posmívali. Kdoví, jestli ne také on. Co jemu záleží na dívčí líbeznosti! Utrhne květ a zítra je za horama. Ne.

Jeho obavy byly zbytečné. Král Jan tak daleko nepomýšlel. Spíš se mu chtělo pokochat se dívčím obdivem. Možná vyměnit několik

zamilovaných vzdechů, tajný stisk ruky, nejvýš polibek. Dlouholeté manželství se vzdálenou Přemyslovnou ho naučilo vyhledávat méně závazná dobrodružství než s dcerou vévody z Bourbonu. Ale rád se díval. Líbezná panenka. Až na ten bouřlivý cit zdá se bez ducha.

Zámek Durbuy nalezli v plném lesku. Sklidil zaslouženou pochvalu těch, kdo tu byli prvně. Palác z bílého mramoru, bez mříží a závor, střežený jen vodou, obtékající skálu, na které stál uprostřed údolí naplněného ptačím zpěvem. Řeka, která ho střeží, protéká loukou plnou květů. V parnu letního dne omamně voněly. Společnost neskrblila nadšením a výkřiky obdivu.

Beatrix s Isabellou vystoupily z nosítek a rozběhly se ruku v ruce po louce. „Vaše choť tu s Bonnou strávila pět let," obrátil se Jan s úsměvem k Petrovi z Bourbonu. „Zná tady každý kout."

„Vaše Veličenstvo!" Po můstku od zámku se blížil Guillaume de Machault s nezbytnou loutnou v ruce. „Jsem šťasten, že vás sem náhoda přivádí. Musel bych ty dva ubožáky poslat pryč."

Delfín Guigue za královými zády se ušklíbl. Jana znal natolik důvěrně, aby věděl, jak to je s tak vhodnými náhodami.

„Ráno jsem je potkal plačící v sadu," vysvětloval králův básník a sekretář. „Jejich spor je hoden soudu lásky. Přišli s důvěrou."

Fraucimorem proběhl nadšený vzdech. Soud lásky českého krále!

Jan se usmál. „Dnes večer je tedy vyslechneme." Obrátil se k bourbonské vévodkyni. „Drahá Marie, soud lásky potřebuje i svou královnu. Ty jsi naneštěstí vdaná a tvůj choť je přítomen. Naneštěstí jen pro mne. Ale z vašeho spojení vzešel překrásný květ. Dovolíš, aby na soudu lásky místo tebe zasedla po mém boku tvá dcera?"

Marie se na něj dlouze zadívala a chvíli mlčela. Znala ho od dětství a dobře věděla, co lze od něho očekávat, ale pro jistotu — šlo o vlastní dceru — raději mu připomněla závazek rytířství. Vzala chlácholivě za ruku zneklidnělého chotě a řekla: „Je-li jejich spor vhodný pro nevinnost dívčího sluchu, pak jistě, příteli."

Pochopil. „Její nevinnost je u mne v bezpečí," ujistil ji s přehnanou vážností. „To přísahám na rytířskou čest."

Večerní slavnost byla dokonalá. Společnost, skvěle nasycená a osvěžená, zasedla na vonící louce v teplém letním soumraku. Křesla

na vyvýšených stupních podle hodnosti. Nejvýše soudní tribunál, král a jím zvolená královna soudu lásky. Isabella s Bonnou ji ozdobily květy, jako by se chystala na svou vlastní svatbu.

Beatrix seděla po Janově boku se sklopenýma očima. Byly plné slz, rty se jí třásly a střídavě se červenala a bledla. Umí vůbec mluvit? pomyslel si Jan, který se k ní choval s ohleduplnou zdvořilostí, jako by vedle něj seděla skutečná královna. Konečně, ať radši mlčí. Než poslouchat hlouposti je lepší se dívat. Krásná je. A jestli si sama volí šaty, tak má vkus. A odvahu. V hlubokém výstřihu nejsou vidět jen odhalená ramena. Je na co se dívat, vskutku. Mlč. Mlč a občas si vzdychni, jako teď. To zavlnění je krásné. A svádivé. Škoda, že tak daleko nesmím pomyslet.

Předstoupili dva mladí lidé. Machault je v uplynulém týdnu sháněl po celém Lucembursku, kam ho král Jan vyslal ještě před odjezdem z Paříže do Compiègne, sotva pojal plán improvizované návštěvy. Vytrvale zpovídal manželky a matky známých pánů, aby se dověděl nejnepatrnější klep. Konečně je objevil. Mladou vdovu a chlapce, který v hospodě v Laroche zapíjel svůj žal ze zklamané lásky. Teď byl střízlivý. Díky sekretáři českého krále strávili nádherný den vzájemnou hádkou a ve středu zájmu vznešené společnosti se cítil skvěle jako nikdy ne. Také truchlící vdova pookřála, i když se jí slzy dál řinuly po tvářích.

Jan je vyslechl soustředěně, jen oči mu občas zabloudily do Beatričina výstřihu. Spor se vedl o to, kdo je nešťastnější. Zda žena, kterou smrt připravila o milence, či muž, jehož o milenku připravila její nevěra. Rozhodnutí se zdálo nabíledni snadné. Dívky soucitně posmrkávaly do kapesníčků. Smrt milovaného! Jaká pohroma. I Beatrix vzhlédla ke králi se slzami zalitýma očima, jako by chtěla říci, tvou smrt bych nepřežila. Odvážil se a v rostoucí tmě jí stiskl ruku. Světlo pochodní, které ozařovalo celé divadlo, nemohlo proniknout do stínu v záhybech jejich šatů, kde se toužící prsty propletly. Beatrix prudce odvrátila oči a slzička jí ukápla do klína.

Jan pustil její ruku a vstal. „Smrt, krásná paní, je krutá sokyně," řekl s citem. „Krutá, důstojná a nepřemožitelná. Poslal ji sám Bůh. Zkouší tak srdce, je-li schopné lásky. Zemřít je lidské. Zemřít možná

láskou, z lásky a v lásce. Vám platil poslední vzdech muže, jehož jste milovala. Nikdy se nepodíval na jinou. Je něco, co předčí vaše utrpení?“ Rozhlédl se. Vzlykot kolem zesílil. Vítězná vdova schýlila hlavu na rameno svého protivníka, který ji rytířsky utěšoval. Zdálo se, že ochotně přijímá porážku. Král se usmál a zesílil hlas. „Bůh zkouškou navštěvuje ty, které miluje. Ale koho navštěvuje ďábel, ptám se? Podívejte se na toho muže! Stal se obětí černé zrady. Jeho čest, jeho srdce, jeho důvěra jsou podupány. Za nocí si svou lásku nepředstavuje mezi anděly, ale v sokově objetí, v němž ona jásá, netruchlí pro něj, možná nevzpomene, a když, tak s výsměchem. Chtěla byste, paní, měnit s ním? Vidět se posmívanou? Opovrženou? A zrazenou? On, on si zaslouží politování víc! Přistupte, příteli. Jste vítěz. Soud lásky rozhodl váš spor.“

Usedl v užaslém tichu a pokynul Beatrix, která se na něj dívala velkýma očima. Slzy jí oschly. V hloučku přihlížejících mužů to pochvalně zašumělo. Sem tam se ještě ozval vzlyk, ale zdálo se, že nečekaný rozsudek českého krále uspokojil všechny, včetně souzených.

Pán přijal z rukou Beatrix vínek vítěze a dvorně ho zavěsil na šíji své sokyně. „Na důkaz úcty k vašemu žalu, paní,“ řekl a políbil jí ruku. „Mně spíš než vínku vítěze je třeba útěchy.“

Rozuzlení spělo k líbeznému konci. Král je milostivě propustil s laskavým pozváním, aby na jeho zámku v následujícím týdnu mohli dořešit svůj spor, pokud z něj ještě něco zbylo. Vdova tiše vzlykala, ale teď už spíš z lítosti nad svým protivníkem.

Jan dovedl Beatrix obřadně k její matce a vmísil se mezi pány. „Tu historku sis nevymyslel špatně,“ řekl mu Guigue cynicky. „Máš skvělé herce. Člověk by skoro věřil, že se teprve namlouvají.“

Jan zvedl obočí. „Myslíš? Jsi bez citu.“ Pokynul Machaultovi. „Pověz pánům jména těch lidí, Guillaume, i kde je můžou hledat a vyslechnout. Nechci být v podezření, že jsem to nastrojil.“

„Tu paní znám,“ řekl mladý Jindřich z Baru. „Je z Damvillersu. Její choť zemřel před měsícem. Otec mu dva dny předtím udělil drobné léno v Baru, utkvěli mi v paměti.“ Podíval se zpříma na Jana. „Osobně děkuju za ten rozsudek, Veličenstvo. Vidím, že rozumíte

tomu, jak je zrazeným.“ Vzdálil se s pocitem vítěze. Málokomu se kdy podařilo uvést českého krále do rozpaků. Před půl rokem dojednal závazně sňatek Bonny s francouzským následníkem, aniž se namáhal zrušit zasnoubení s ním. A to oklamaný ženich ani nevěděl, že předtím ji slíbil Ottovi Habsburskému, a dokonce už žádal papeže o dispens.

Jan byl dost otrlý, než aby se ho to dotklo. Sousedské styky s Eduardem z Baru bývaly složité a zasnoubení jeho syna s Bonnou se semtam hodilo.

Slavnost v Durbuy se vyvíjela utěšeně. Tři dny radovánek a potom Paříž. Melun. Svatba. K ránu se k spánku ukládal spokojeně. Ruch měl rád. Vozy královského průvodu se jistě až do noci z Compiègne kodrcaly po zaprášených, přeplněných cestách k Paříži. Než se dvůr usadí, budeme zpátky. Aspoň já, můj kůň je rychlý.

„Můžu dál?“ Bonna vklouzla s hořící svící.

„Jakpak víš, že tady nejsem sám?“ zeptal se přísně. „Ani jsi nepočkala na odpověď. A nepotuluj se v noci po chodbách. Kdyby tě potkal Barský, donese to Filipovi a máš po svatbě.“

„To je vděk.“ Bonna usedla k němu na kraj lože. „Beatrix pláče,“ zašeptala důležitě. „Nechceš ji utěšit?“

„Jak tě tohle napadlo?“ zeptal se ustrnule. „Ty se snad necháváš v noci utěšovat? Měl jsem být na tebe přísnější.“

„Tatínku!“ Bonna ho políbila. „Přísnost jednou za pět let moc nevydá. Neboj se, peskovali mě. Maminka, Balduin, hofmistryně. Přísahám, že do francouzského královského lože vstoupím nevinná. Ale Beatrix přece není tvoje dcera. Nemíváš takové předsudky.“

„Je dcera vévody z Bourbonu,“ řekl zasmušile. „V noci ji utěšovat nemůžu, ač bych jistě rád. Proč pláče?“

„Nad tebou, jak jsi ušlechtilý,“ prohlásila Bonna dramaticky. „Jak citlivé máš srdce, že dovedeš pochopit, jak je milenci, kterého zradila žena, což se tobě prý stát nemůže.“

Usmál se. „Mile mě překvapuje, že umí mluvit. Díky. Utěším ji zítra, ale ve dne a počestně. A teď už pojď, dovedu tě.“

„Až do ložnice? Já spím s ní,“ zašeptala nezbedně. „Pojď.“

„Dej pokoj, jenom ke dveřím. Řekl jsem zítra.“

Ale nebylo zítra. Ráno, když si rozespalé dívky důvěrně šeptaly, byl český král doslova za horami. Po boku Machaulta vyřizoval společnosti jeho omluvu Arnold z Pittingen, královský senešal v Lucembursku. Málokdo věděl, že pan Arnold dorazil k ránu na uštvaném koni. Přímo z Itálie se vzkazem od Karla. A přes Trevír.

Když se do růžová vyspalí hosté shromáždili k pozdní snídani bez hostitele, už sesedal s koně v arcibiskupském sídle Balduinově.

Balduin mu vyběhl vstříc až do dvora. „Posílám za tebou ke všem čertům. Kde jsi byl? Včera přinesli vzkaz z Compiègne. Prý jsi se ztratil s polovinou královského dvora, nikdo neví kam."

„Arnold ví, kam se ztrácím, když mám společnost. Mluv rychle, spěchám."

„Bavor útočí na Straubing. Je ve válečném sporu s tvým zetěm Jindřichem. Musíme za ním okamžitě. Prosím tě, pochop už jednou, že v říši jde o všechno."

„Mně jde o všechno v Itálii. Mluvil jsi s Arnoldem, jistě víš, co se tam děje. S Ludvíkem jsem loni uzavřel smlouvu a s Habsburky mám mír. Na vyproštění Jindřicha snad stačíš. Mám horší starosti."

„Jestli máš starosti ještě horší, tak to tě lituju," řekl Balduin sarkasticky. „Ženíš Bonnu s francouzským následníkem. Dereš se do Avignonu. Máš mír s Habsburky, dokonce smlouvu s míšeňským Fridrichem. Myslíš, že císař bude nečinně přihlížet, jak ho chceš strčit do starého železa?"

„Dal by se?" Jan se ušklíbl. „Můj mír s Habsburky nebude nijak výhodný, ten císaři vadit nemusí. Pasovský biskup a Rudolf Saský zabránili zjara plenění Moravy jen za cenu nekřesťanských ústupků. A Paříž? A Avignon? Chce-li se doškemrat odpuštění, potřebuje tam vlivné přátele. Teď musím sehnat hotovost na pomoc Karlovi. Zatím padla jen Brescie, ale jak jednou začali, už nepřestanou. Ani ne za měsíc vdávám Bonnu. To myslíš, že místo svatby půjdu rokovat s tvým císařem? Potom, když myslíš. Zastavím se tu pro tebe."

„Probůh, kam zase jedeš?" vydechl arcibiskup ustrnule, když viděl, že podomek vyvádí ze stáje jeho vlastního koně místo uštvaného králova.

„Už jsem ti řekl, že do Paříže.“ Jan byl skokem v sedle. „Přijedu za měsíc, buď připraven. Moc času nebudu mít ani pak. Buď zdráv.“

Melun. Přeslavná svatba. Poklidné posezení při hostině až do rána, a zatímco se svatební hosté ukládali k spánku, český král v čele své družiny cválal k východu. Sličná Beatrix, kterou po celou hostinu vyznamenával unylými milostnými pohledy, o něm snila v šťastném očekávání zítřejšího plesu. Ale jako obvykle zítřku nebylo.

Arlon. Lucemburk, Norimberk. Dorazil sem až den poté, co Balduin, místo něhož na něj v Trevíru čekal jen vzkaz, zpečetil dohody s císařem. Unavený, nevyspalý a ne právě spokojený. Hotovost, kterou pro něho s Filipovým souhlasem ve Francii sháněl hrabě z Armagnacu na pomoc ohrožené signorii, se sbírala jen pomalu. Papež se k jeho opakovaným žádostem o slyšení vyjádřil znovu zcela zamítavě. A v mírové dohodě s Habsburky se dokonce objevila dohoda o jeho vlastním sňatku s Eliškou, dcerou zemřelého krále Fridricha. Jan ji znal. Byla to neduživá dívka, vyzáblá, bez půvabu. Se svou první chotí sice v posledních letech nepobýval, ale Habsburci by na to mohli být citliví a má-li mít dohoda vůbec nějakou cenu... Dispens! Ano, rozhodně musím mluvit s papežem.

S *drahým Ludvíkem* se objímali jako vždycky. Balduin, starostlivý o jejich dohodu, ji pro jistotu připravoval předem. Věděl, že Jan bude pospíchat víc, než je věci na prospěch. Za čtyři dny už pečetili. „Čekám na schůzku s papežem,“ řekl Jan na vysvětlenou až urážlivého spěchu. „Je to nesnadné, zvlášť od té doby, co vešlo ve známost, že jsem svou signorii zamýšlel jenom jako říšské léno.“

Ludvík měl o tom své pochybnosti, které si netroufl vyslovit. Balduinovo vysvětlení bylo vlídné. Jde o císařův smír s kurií a nedávná svatba Janovy dcery se synem francouzského krále měla vytvořit most pro další jednání. Že Filip má prsty v Avignonu, je známo. Na Balduina se už obrátil leckdo, aby se přičinil o smíření, ale vůči papeži je bezmocný. Sám s ním už léta vede spor o správu mohučského arcibiskupství. Ne, jediná naděje pro císaře i říši je český král.

A snad by vůbec bylo lépe nespojovat říši s osobou císaře ... ?

Otázka jenom zlehka nadhozená měla až časem dojít závažnosti. Zatím zůstala nezávazně viset ve vzduchu.

Král Jan odjel se svým zetěm, který zde byl jako svědek císařské smlouvy, do Landshutu, pomíjeje společnost českých pánů, kteří za ním přijeli až sem. Na Jindřicha z Lipé měl vztek ještě teď. On si mi troufá na oči po té ostudě! Jen s panem z Rabštejna, svým hejtmanem a podkomořím v Čechách, měl dlouhou tajnou rozmluvu, než se rozloučili. Docela tajnou, a přece všichni věděli, oč jde. Pan Oldřich byl mistr ve vyhledávání nových zdrojů příjmů v českém království. Po schůzce s rakouskými vévody se král prý na skok zastaví i v Praze.

„Co tím Balduin myslel, nespojovat říši s osobou císaře?“ zeptal se králův zeť, když opustili Norimberk.

Král Jan se na něj podíval. „Myslel tím,“ řekl lenivě, „že papež by ho spíš vzal na milost, kdyby nebyl císařem.“

Jindřich se zakoktal. „Tomu nerozumím.“

Bodejť bys rozuměl. I Ludvík se tváří, že nerozumí. Spíš nechce rozumět. Ale možná bude muset, podaří-li se nám spojenými silami mu trochu v říši podrazit nohy. Uchvátil Branibory a ledaco. Mohl by o to přijít, kdyby měl vzdorokrále. Nemusel by, kdyby se dohodl.

„Kdyby nebyl císařem dobrovolně, milý Jindřichu,“ doplnil předchozí údaj shovívavě. „Nech si to projít hlavou. Možná pochopíš.“

Landshut, Markéta, ten kluk je už zase větší, leze po mně a říká mi dědečku, ničema. Pasov. Albrechta vidím prvně v křesle. Vypadá smířeně. Dokázal bych to já? Otta se šklebí, vyhráli bez boje, mizerové, ještě jsem byl až moc vlídný na toho Jindřicha. Pan z Lipé! Tatík se určitě pohoršené obrací v hrobě. Všechny zisky z bitvy u Mühldorfu jsou pryč. Láva, Eggenburg, Vitoraz. Další městečka a hrady, které deset let patřily k Moravě a mohly tak zůstat navěky. Ještě mi přivádějí pannu nevěstu. Mám oči dosud plné jiných půvabů. Srovnání dopadá zle, ale doufám, že to nepoznali. Úcta k ženám mi přece velí chovat se k panenské nevěstě s cudným odstupem.

„Mám cestu do Avignonu,“ řekl. „Doufám, že Svatý otec udělí nezbytnou dispens co nejdříve.“ A přinutil se k úsměvu.

„Nesvolil k sňatku tvé dcery s Ottou,“ připomněl mu Albrecht.

„Cesty boží jsou nevyzpytatelné,“ odpověděl Jan zbožně. „A Svatý otec jistě nejlíp ví, co má udělat. Bude-li souhlasit, na podzim se vrátím.“ Máte mě vidět. Dispens! Kdybych se měl plazit před papežem po kolenou! Nebude.

V Čechách se jenom zastavil, sebral peníze a úprkem se hnal zpátky na západ. Paříž. Čas turnajů. A slavností, které zkrátí netrpělivost čekání. Podzim. V Itálii je dosud parné léto, kdy odpočívá ve stínu i zrada. Ale už zvedá hlavu. Možná procitá.

ZLATÉ OSTRUHY

Výchova rytířů bývala tvrdá a osamělá. V sedmi letech byl odňat něžné péči žen a svěřen významnému pánu, který mu měl být vzorem ctností rytíře. Dalších sedm let jako páže doprovázel pána s paní na hony a denně cvičil s mečem a kopím až do úmoru, aby jeho zocelené tělo uneslo bez nesnází těžkou zbroj. V patnácti letech jako panoš je určen k osobní pánově službě, ať už ho doprovází při jízdě či v boji anebo obsluhuje u stolu. Už nestačí hra se zbraní, ale v těžké zbroji přelézá zdi a příkopy. K vyprávění o rytířských ctnostech, jejichž nositeli byli král Artuš a Karel Veliký, přibývají legendy o slavných rytířích, Amadisovi, Rolandovi. Sedmnáctiletý odchází do světa vykonat něco velikého ve vzdálených zemích bez jediného přítele. Teprve když se osvědčí, je přijat mezi rytíře v jednadvacátém roce svého života.

Obřadu pasování předchází koupel, symbol čistoty těla i duše, v předvečer veřejná zpověď a svaté přijímání. Ve slavný den ho v bílém rouše vedou do kaple dva rytíři. Po mši ho pán, zvolený k pasování, udeří plochým mečem do ramene a vyřkne neměnnou křesťanskou formuli, ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého tě činím rytířem. Pak mladý rytíř složí slavnou přísahu, že zasvětí své zbraně ochraně slabých a utiskovaných, a teprve na to se mu dostane na ústa obřadného políbení a pásu s mečem přes bedra. A příští spolubojovníci ho pomalu pokrývají částmi zbroje a jako odznak rytířské hodnosti mu připnou zlaté ostruhy.

Mladý Jan, normandský vévoda, následník francouzského krále a choť Bonny, se připravoval k slavnosti pasování, jak velel starý mrav. Obřad byl starobylý. Příprava už méně, pro královského syna se osamělá tvrdá služba nehodí. Ostatně mu bylo teprve třináct a ani jindy se předepsaný věk nedodržoval. Z pokorné legendy minulých století zbyl jenom vnější lesk. Rytířská hesla dosud zněla na kolbištích, ale v srdcích čím dál tišeji. Přesto všichni se smrtelnou vážností přihlíželi, jak syn francouzského krále prochází slavným obřadem.

Snad v den svého pasování měl mladý rytíř nastoupit na kolbiště, ale klání není nic pro nedospělé chlapce, leda mezi sobě rovnými. A královská společnost chtěla mít vzácnější podívanou.

Král Jan vjel do šraňků nedočkavě mezi prvními, ale rozmyslel si to, když spatřil Bonnu, jak svého novopečeného rytířka věnčí šerpou z hedvábí v královské lóži. Sesedl, odložil zbroj a odešel za ní.

Bonna k němu překvapeně vzhlédla. „Sežeň mi Beatričinu šerpu," požádal ji šeptem. „Ale pospěš si."

S porozuměním kývla. Než ho znovu ustrojili, zavlál z jeho ramene růžový závoj s démantovým klenotem. Vzhlédl k lóži vévody z Bourbonu a vyzývavě pozdravil vedle Marie Henegavské i její dceru.

Mladý Petr byl na kolbišti a přiharcoval k němu dřív, než se rozhlédl. „V barvách mé sestry, Vaše Veličenstvo," řekl uctivě, leč odměřeně, „může zápolit jen její příští choť."

„A smím se zeptat, proč? Vy nejste znalec, pane. Rytířský hold je dovoleno skládat i vdané ženě."

„Vdané snad, pane. Vrátíte mi závoj?"

„Ne. Odeberte mi ho v boji, nejsem-li ho hoden."

Pozdravili se a rozjeli se proti sobě. Důstojná srážka. Mladý Bourbon byl silák, ale na zkušeného Jana nestačil. Zakolísal. Jednou, po druhé. Při třetí srážce král zdvihl dřevec a vyhnul se mu.

„Nechci vás srazit," řekl mu u hrazení, když se setkali. „Nemyslím, že by si to vaše sestra přála. Jste ochoten mi závoj ponechat?"

„Jste vy ochoten dostát závazkům, které z toho plynou?"

„Zajisté. Každé mé dnešní vítězství patří jí.“

„Jen dnes?“

„Kdykoli, vyznamená-li mě ještě někdy svou vzácnou přízní.“

Petr se za ním díval s nelibostí. Byl to slib? Spíš ne. Ale ve šraňcích byl proti němu bez vyhlídek. Rozumně si našel jiného soupeře.

Den za dnem velkolepých turnajů slavil český král vítězství a Beatričina potrhaná stuha už byla ověnčena řádkou dobytých. K uklidnění starostlivého bratra svou paní nevyhledával, jen ji každý den obřadně zdravil do lóže. Těšil ho třpyt očí, úsměvy i neskrývaná radost, jako by si hrál s dítětem. V slavnostním ruchu plesů ji nevídal. Na tanec neměl čas, u vína uzavíral smlouvy a sháněl spojence. Hned po příjezdu do Paříže ho uvítala nevlídná zpráva, že v Itálii do nepřátelských rukou padlo i Bergamo. Kdoví, co všechno ještě. Filip Francouzský nasadil všechny páky a k vyjednávání do Avignonu poslal samotného Pierra de Rosières.

Konečně úspěch. Poslední večer před odjezdem Jan navštívil i dlouho odpíraný ples. Škoda, že jsem nemohl vychutnat vůni uplynulých týdnů. Na bláznivé klání nebude teď čas. Má dívenka začne brzy věnčit jiného, mladšího smělce. Co dělat. Jsem král a milostné předehry nemohou zatlačit do pozadí všechno, oč jsem kdy usiloval.

Objevil Beatrix ve společnosti Isabelly a Bonny a tentokrát šel bez váhání přímo k ní. Vstala, uzardělá a na vrcholu blaha, a vypadalo to, že se mu vrhne rovnou do náruče. Kdybych se jí dodnes vyhýbal schválně, nemohl jsem si to vymyslet líp, usmál se skrytě, když ji pevným stiskem ruky spíš oddaloval před pohledy dotěrných očí.

Ne tak už, když se vmísili mezi tančící. Hle, upejpavá panenka! Kdo by to do ní řekl? Ochotně vycházela vstříc jeho snaze při každé příležitosti k dotyku. Nikdy se mu nesnilo, že jich při řadovém tanci je tolik. Nakonec skončili na balkóně v dlouhém polibku.

Zbrklost? Ne. Jediný večer. Po něm sice mohla následovat dlouhá noc, ale svést dceru vévody z Bourbonu jenom tak nelze. Už tak bylo jeho chování na pováženou a dobře si. všiml, že Petr sledoval svou

sestru velmi pobouřeným pohledem, když se vrátili do osvětlené síně. Bude-li žádat zadostiučinění... Vlastně proč? pomyslel si najednou pobaveně. Proč bych se nemohl dvořit krásným dívkám docela veřejně a v počestnosti? Vždyť jsem svobodný. Ale jsem král. K čertu s tím! Kvůli tomu mě oženili s Přemyslovnou. Copak musím znovu? Znovu procházet manželstvím výhodným pro pány Čechy a pro sebe očistcem? Mám syny, ti ať se snaží. Jeden je ženatý se sestrou francouzského krále a druhý s dědičkou Korutan. To není dost? To si ještě já mám brát Habsburkovnu? Ne. Zůstanu svobodný. Svobodný rytíř na kolbišti i v ložnici. Radši krásné paní než dívenky, které by si mohly myslet na královský vínek a ne na muže.

ZTRACENÝ RÁJ

„Vaše Svatost mi velice křivdí.“ Král Jan si dal záležet, aby jeho hlas zazněl jímavě a ublíženě. Teď nesměl promarnit svou příležitost, i když samozřejmě věděl, že protřelému starci v tiaře nenamluví nic. O to ostatně nešlo. Šlo o dojem. Kdyby šlo jenom o střízlivou mluvu faktů, Jan Dvaadvacátý by ho dávno přijal bez obav, že se dá umluvit. Měl pro českého krále docela mimořádnou slabost, kvůli níž se choval jako zhrzená milenka, která se bojí setkat se svým svůdcem, aby neskončila v jeho objetí. A tahle schůzka se docela určitě schylovala k dojemnému konci.

Český král přijel do Avignonu slavně, v početném, skvělém průvodu dvořanů a pánů, a neméně slavně byl přivítán sborem kardinálů, který mu vyšel vstříc až před brány. Ubytoval se přepychově a rozhazoval zlato. Všechno, co vydřel v Čechách, a víc, byl ochoten obětovat na dva rozmařilé týdny ve městě, kde ohromit bohatstvím snadné nebylo. Ale papež byl skrblík. Zlata si cenil stejně jako těch, kdo ho měli.

Nemýlil se. Papež, jemuž se rychle doneslo, s jakou nádherou vjel český král do jeho města, ho přijal hned první den, i když upjatě a ostražitě. Dlouho okolkovali u zdvořilostí, než Jan Dvaadvacátý pronesl první narážku. Začátek bývá nejhorší, teď už to půjde. Bez jeho požehnání nemám naději na udržení signorie. Mít proti sobě i kardinálalegáta... Karel na mě udělal ten nejlepší dojem, ale je mu všehovšudy šestnáct. Šestnáct! Ani *jí* není víc.

Bezděky se myšlenkami vrátil k poslednímu večeru v Paříži. Beatrix s orosenýma očima, dojemná, bezbranná, až srdce usedalo. Ještě že spěchal. Aspoň dokázal odejít bez slůvka slibu, v nějž možná doufala. Holčičko! Co jsi čekala? Stárnoucí manžel je mladé ženě pro smích. Jí a všem floutkům, s kterými je mu nevěrná. To

znám. Podvedl jsem něco starých manželů a vždycky jsme se jim jen smáli. Ale milenec, uctívaný hrdina?

Jenže to nejde, i když bych rád. Nevím, jak by se na to díval přítel Filip. Teď zrovna ho moc potřebuju. Takže jen polibek a sbohem. Netrap se, polibků může být i víc, a až se vdáš, stačí vzkázat.

„Neřekl bych, že se máte čemu usmívat.“ Papež si úsměv rozpustilé vzpomínky vyložil velmi nevhod. „Příliš se spoléháte na mou laskavost, kterou jsem vždycky projevoval právě vám. Neuděloval jsem provize komukoli, koho jste mi jen ráčil naznačit, se zavřenýma očima? A teď mě nutíte proti vám hájit zájmy církve! Neobtěžoval jste se dosud ani odpovědět mi na list, který jsem vám před dvěma lety — ano, už jsou to plné dva roky, pane! — poslal, když jste s pílí hodnou lepších cílů smířil kacíře Ludvíka s dosud oddanými syny církve, rakouskými knížaty, a otevřel mu tak cestu do Itálie, aby mě mohl sesazovat a kálet na Petrův trůn? Dokonce jste se sám rozhodl bojovat po jeho boku! Ve své lásce k vám jsem vám ještě dal možnost smírného návratu do lůna církve, ochoten odpustit vám smrtelný hřích, a ...“

„Já, Vaše Svatosti, jsem ale po jeho boku nebojoval.“ Jan věděl, že je riskantní přerušovat tak nezdvořile papežovu tirádu, ale daleko nebezpečnější bylo dopřát mu čas, aby se rozohnil vlastními slovy. „To ve svém hlubokém milosrdenství a soucitu s hříšníkem jste si sám ráčil uvědomit, když jste nezabránil Jeho Eminenci kardinálovi legátovi, aby se mi stal vzácným přítelem a podporou v mém podnikání, které se dělo jen ke slávě Boží. Chránil jsem kláštery a církev a pokoušel se smazat škodlivé třenice, což není v moci legáta Svaté stolice, protože staré nenávisti zakořenily už příliš. V mých državách by byl dodnes klid, kdybych se přidržoval ghibellinských hesel. Ale jste-li zpraven kardinálem du Poujet, pak víte, že právě vaši nepřátelé se stávají mými, protože císař...“

„Dost!“ zahřměl papež s nevolí. Vlastně vypískl, což jeho drobné postavě odpovídalo spíš. Jan se kousl do rtu. Poslední slovo, které mu neuváženě uklouzlo, zmařilo všechnu jeho dosavadní snahu. Papež, který se užuž chystal jihnout, se znovu zatvrdil. „Váš císař! Takže vy všechno kvůli mně a církvi. To se nestydíte? Vyprávíte mi

tu pohádky. Kdo běžel jako poslušný služebníček za tím kacířem, sotva dozněly svatební zvony při sňatku vaší dcery? Český král, který tolik miluje slavnosti! Nu, odbývaly se bez něho. On musel skládat nejuctivější hold svému pánu, Bohem i církví prokletému Ludvíkovi, který se svémocně nazývá císařem! Či ne? Nenabídl jste mu poníženě všechno, co jste v Itálii získal, a nepřijal to od něj do zástavy jako říšská léna? Bergamo, Bobbio, Cremonu, Milán, Modenu, Novaru, Parmu, Pavii, Brescii? Do Brescie jste znovu uvedl ghibelliny a Luccu jste dokonce ubránil proti našim věrným spojencům, Florentským, a...“

Najednou se odmlčel a odkašlal si. Jan překvapeně vzhlédl. Co se stalo? Ale nedopřál papeži čas, aby nabral síly k novému výpadu.

„Vaše Svatost mi skutečně křivdí,“ opakoval svým nejhedvábnějším hlasem. „Nejsem přece takový hlupák, abych nevěděl, že před zrakem Svaté Stolice nezůstane nic utajeno. Ale také Wittelsbach má oči všude. Nedůvěřuje mi. To nevíte, že svým generálním vikářem v Lombardii jmenoval loni Ottu Habsburka? A přece *jeho* Vaše Svatost neproklela. Ani jeho bratra Albrechta.“

„Smiřoval jste je vy,“ zahučel papež na ústupu.

„Copak jsou loutky? Já! Za mými zády s Wittelsbachem uzavřeli smlouvu, aby mého syna jednou okradli o korutanské dědictví, jako mě Ludvík už předtím připravil o naději na Branibory. Ti nepotřebovali, abych je zrovna já smiřoval. A je snad závazná přísaha kacíři? Francouzský král vám k tomu mohl říci víc, kdyby to nebylo tajemství, o jakém se může mluvit jen mezi čtyřma očima.“

„Francouzský král mi chce něco sdělit?“ Papež se neznatelně ošil, což Janovu ostřížímu pohledu neušlo. „Mluv, milý synu. Poslouchám.“

Přechod od nepřátelského vykání vypadal povzbudivě. Jan byl příliš ostřílený diplomat, než aby nevěděl, jak je to s tou spojeneckou láskou mezi Avignonem a Paříží. Zatvářil se nevinně. „Signorii jsem měl přijmout jako francouzské léno,“ řekl. „Dostalo se mi na to od krále Filipa všestranné pomoci. Ale ...“ Odmlčel se.

‚Ale?“ povzbudil ho papež. Jan se nedal chytit na udičku. Jen se chvíli trap. Z té úzkosti mohu získat víc, ba všechno. „Musel jsem

předstírat, že jde o zisk říše," odbočil přeuctivě. „Prosím, aby mi to Vaše Svatost věřila. Ludvík má v Itálii ještě dost přívrženců a s úspěchem lze spravovat jen zemi v míru, ať už ji spravuje kdokoli."

Hru nervů papež nevydržel. „Nemýlím-li se, milovaný synu, naznačils jisté pochybnosti o možnosti většího vlivu Francie."

„Musím to vyslovit?" Jan se zahleděl papeži do úzkostlivých očí. „Hlavní příčina, proč kardinállegát, ač si vede tak skvěle, za všechna ta léta dosud v Lombardii nezískal bezpečnější vliv, plyne z nedůvěry Vlachů k jeho francouzskému dvoru."

„Ano?" Papež se na něj zkoumavě zadíval. „A řekl jsi to tak králi Filipovi?"

„Chtěl jsem o otcovskou radu napřed požádat vás, Svatosti."

Chvíli bylo ticho. Oba muži se na sebe dívali a jeden se snažil odhadnout myšlenky toho druhého. „Rozumím," řekl papež nakonec s pokryteckým povzdechem. „Shoduje se to se zprávami, které mi posílá drahý Bertrand. Ano, je to velice smutné. Velice." Můj roztomilý pane, je právě na tebe spolehnutí? Ale vlastně nic lepšího nezbývá. „Jeho Eminence nesmírně chválí tvého syna. Prý si znamenitě vede. Chceš ho správou signorie pověřit trvale? To by ovšem bylo něco jiného než úvahy o tom, že tvůj druhý syn má za choť dědičku Korutan. Doufám, že nemáš na mysli žádné podobné souvislosti."

„Svatosti!" rozhorlil se Jan s dokonalou věrohodností. „Jak si můžete myslet, že by mě taková nehoráznost byť i jen napadla?"

„Co tedy? Máš jen dva syny, a jsi český král. Kdo zdědí království? A Lucembursko? Tvé državy jsou od sebe už tak dost vzdálené."

„Nejsem tak starý, Svatosti," usmál se Jan. „Ještě se mohu oženit a mít další syny a ve zdraví se dočkat i jejich dospělosti."

„Ano, tvůj sňatek s Eliškou Habsburskou," řekl papež přemýšlivě. „Tvá snoubenka je ovšem neť tvé bývalé choti."

„Z Čech snad žádali o dispens k tomu sňatku. Aspoň to říkali."

„Ano." Papež se tázavě zadíval na Jana. „Ale nežádal jsi ty. Ba ani jsi žádost neoznačil obvyklým znamením, přeješ-li si ji mít vyřízenou kladně."

„Spojení s Habsburky je důležité pro Čechy," odpověděl Jan opatrně. „Ale tak delikátní otázku jako další spojení dvou rodů jsem chtěl přenechat moudré úvaze Vaší Svatosti."

Papež se neznatelně usmál. „Uvážím to. Přeješ-li si, hned."

„Ne, nijak nespěchám," řekl Jan se zdvořilým důrazem. O sňatek s Fridrichovou dcerou sice nestál, ale v této chvíli se mu vůbec nehodilo vyvolat nesnáze s Habsburky. „Vbrzku Vaší Svatosti dojde ještě druhá žádost," nadhodil pro jistotu, aby nedošlo k omylu. Žádost o dispens k sňatku s Ludvíkem Braniborským by papež musel pokládal za drzost nebýt toho, že slouží jako ukazatel královského přání. S nejmladší Annou už měl Jan jiné úmysly. Něco pro sblížení s Habsburky se bude muset udělat. Po sňatku Bonny už zbývá jenom Anna. A on sám. „Docela postačí, když Vaše Svatost posoudí obě současně. S jistotou očekávám jejich *stejné* vyřízení. Pokud se týče signorie, chci ji ve správě svého nejstaršího syna ponechat podle vašeho přání. Jednou ji, doufám, přijme v léno z rukou povolanějších, než je jakýkoli král. Řím je určitě blíž než Cáchy nebo — Paříž."

Papež se zatvářil, jako by přeslechl poslední slovo, vlídně se usmál a vložil ruce na Janovu skloněnou hlavu. „Žehnám ti, synu. Vidím, že tvoje úmysly jsou čisté. Zavolám notáře a potvrdím ti, co uznám za vhodné. Snad všechno. Ale s jednou výjimkou. Vydáš mému legátovi město Luccu nejpozději do roka."

Luccu! Dědičnou signorii! Teď, když padla Brescie, je vlastně jediná. Ostatní... Co ostatní! Teď hoří všechno. Je třeba zachránit, co se dá. Ještě je možné zvítězit a získat i víc s papežskými a císařskými pečetěmi a s hotovostí z Francie. Filipa nepotěším, ale určitě bude mít zlost spíš na papeže. Dobře ví, jak mu touží uklouznout. A já? Ani Filip nebere vážně, že část své země drží jako říšská léna. Proč mně by záleželo na tom, jde-li o léno církevní či francouzské? Oboje tíží stejně, na takovou dálku vlastně nic.

Jan vstal. „Jsem a vždycky budu jen poslušný syn Vaší Svatosti," řekl pohnutě a přijal na čelo pontifikální polibek. Nejvyšší pocta, které se mu dostávalo jen na znamení výjimečné přízně. Nenápadně k tomu účelu sklonil hlavu, aby Svatý otec na něj bez nesnází dosáhl.

Věděl, že touží zdát se vyšší, a proto si dal přirazit tak vysoké podrážky, že nemůže pořádně ani chodit, natož vystoupit na špičky.

Na chodbě na něj čekal Pierre de Rosières. „Co se stalo?“ zeptal se bez okolků, „Svatý otec mě miluje docela mimořádně. Co tak najednou?“

Pierre se ohlédl přes rameno. „Přišla zpráva od legáta. V Itálii se ustavila protilucemburská liga. Vedle Viscontiho, Scaligera, Estenských a ostatních lombardských pánů je v ní i Florencie, až dosud bezpečná opora papeže. Napadli současně legátovo vojsko i Cremonu.“

Jan hvízdl. „Panebože, to je katastrofa.“

„Proč? Zvítězíte-li, bude váš zisk už trvalý.“

„To ano,“ řekl Jan trpce. „Zbývá jen zvítězit. Maličkost, pravda? Kdyby papež tak dlouho neotálel, mohl jsem s vojskem aspoň u Cremony být včas. Karel je schopný, ale je mu šestnáct. Na válku nestačí.“

„Myslím na něho.“ Pierre zvedl ruku, jako by žehnal vzdálenému. „Je to tvrdý křest, ale on obstojí.“

Byl to tvrdý křest a Karel se na něj chystal pečlivě a promyšleně. Nevyrazil zbrkle hned při první zprávě o nebezpečí, ale rozvážně se dřív postaral o to, aby byl dost silný a schopný čelit mu s úspěchem. Signorie se otřásala v základech. Azzo Visconti se zmocnil Bergama a u městečka Pizzighetone obsadil most, jediný přechod přes řeku Addu. Hned nato se liga hnula k Modeně. Karel mohl jen trnout, protože všechny jeho branné síly se právě pokoušely u Luccy odrazit útok Florenťanů. Když konečně sehnal početnější sbor a mohl si troufnout postavit se lize polem, bylo okolí obléhané Modeny už tak zpustošené, že se nepřátelé hnuli k hradu San Felice, aby získali útulek za hradbami. Město se ubránilo, ale z hradu by je posádka mohla deptat donekonečna. San Felice padnout nesměl. Proto se Karel se svým vojskem vydal právě tam. K obléhané tvrzi se přiblížil den poté, kdy král Jan končil porady s papežem.

Hrabě de Sancerre z družiny bolognského kardinála přiharcoval ke Karlovi do čela. „Výsosti, tábor tak blízko nepřítele...“

„Proč tábor?“ zeptal se Karel. „Tábořili jsme celou noc.

„Ano, je lepší, když poslední denní pochod je jen krátký. Nepřítel čeká a odpočívá. I my musíme být svěží.“

Karel se podíval k nebi. Slunce bylo ještě velmi nízko. Koncem listopadu ani v poledne nestojí vysoko. Den svaté Kateřiny. Mám-li zvítězit, tak jenom v jejím jménu.

„Je brzy,“ řekl. „Pane hrabě, rád bych před svou první bitvou přijal od vás rytířský pás. I moji přátelé jsou hrabata teprve od nedávná a jsem jim dlužen víc. Obřad nebude delší než dvě tři hodiny. Pak na ně udeříme.“

„Dnes?!“

„Samozřejmě. Či chcete, aby nás napadli oni? Třeba v noci? Jsou tu už měsíc a znají každý úvoz a každý keř. Nebudu čekat, až moji vojáci do zítřka zleniví a leknou se nepřítele.“

„Výsosti, vaše mládí...“

„Král nemá žádné mládí, pane hrabě. Buďte prosím tak laskav a zařiďte, co je třeba k slavnosti a polní mši.“

Vypadal ledově klidný, ale byl vzrušený jako nikdy. Znával dost mladíků, kteří svou první bitvu nepřežili. Naučili ho mávat mečem, ale o taktice boje nic. Má vojevůdce zůstat v pozadí a řídit svoje šiky s přehledem? Či letět v jejich čele a strhnout je statečností? Vzpomínal, co slyšel vyprávět o slavné bitvě u Mühldorfu. Císař, o kterého šlo, zůstal v bezpečném úkrytu blízkého hradu a v čele vojska proti Habsburkům se řítil český král. Nedám se zahanbit, můj otče. A před tváří svaté Kateřiny už vůbec ne.

Přijal svůj pás a slavnostně povýšil na rytíře i Marsilia, Orlanda a Pietra Rossi a řadu dalších. Slunce stoupalo. Když bylo nejvýš, dal se ustrojit do zbroje a vsedl na svého nádherného koně. Ruce se mu třásly. Strachem? Nedočkavostí? Závrať dychtivosti nebo hrůzy?

Vytasil meč. Sluneční paprsek oslnivě zahrál po jeho ostří a ruka na jílci byla najednou silná a pevná. Trubky zavřeštěly. I protivníci stáli v sevřeném šiku, jak od rána sledovali výmluvné přípravy. Rytířská bitva. Bylo by moudřejší udeřit na ně v noci ve spánku, bleskla Karlovi hlavou zahanbující myšlenka. Krve by bylo míň.

Okamžitě ji zapudil. Cože? Já, dědic a prvorozený syn českého krále? Mé místo je v čele vojska, útočícího zpříma za bílého dne. Ve jménu svaté Kateřiny, pod rudou korouhví s bílým lvem!

Řady se hnuly proti sobě. Karel si vybral očima protivníka. Buď ho zabiju, anebo on mne. Na okamžik v něm srdce zledovělo, ale vzpamatoval se dřív, než o sebe třeskly zbraně.

Kdoví, jak si představoval bitvu. Bezbřehý zmatek proplétajících se koní a jezdců ohánějících se mečem spíš naslepo, než že by sledovali vyhlédnutý cíl. Sok, k němuž mířil, uhnul stranou a Karel sekal kolem sebe stejně bezhlavě jako ostatní. Osudovost, kterou cítil tak naléhavě, když viděl blížící se spořádané řady, se vytratila. Zbyl zmatek, křik raněných, ržání koní a nelítostný dusivý prach, který stoupal z vyschlé, podupané půdy, lepil se na tělo pod zbrojí a řezal do očí.

Vtom ke své hrůze ucítil, že se řítí dolů. S námahou se v sedle narovnal, ale kůň pod ním znovu těžce klopýtl a padl. Karel ztratil štít. Horečně se snažil osvobodit zpod těžkého těla. Měl jsem poznat, že to nepadám já, pomyslel si zlostně. V té vteřině nestačil pocítit strach, jen vztek na sebe, že neseskočil. A lítost s koněm, který sebou škubal v posledním tažení. Nad ním se rvali dál. Jakýsi rytíř napřáhl meč. Karel v poslední chvíli nastavil svůj, ale v nevýhodné poloze se nestačil krýt před ranou z druhé strany. Zbroj se prolomila. V trhlině se objevila krev. Moje krev, řekl si s údivem. Chtěl pohnout rukou, ale nešlo to. Jen rudý pramínek vytryskl výš.

Nad ním tlačenice koní a těl. Jen stěží uhnul kopytu, které bilo kolem jeho hlavy, a konečně se mu podařilo vyprostit se zpod těla padlého koně. Neskutečně daleko zahlédl korouhev s českým lvem. Couvli? Jsem mezi nepřáteli? Prach ho teď dusil. Rozkašlal se a červený čůrek tekoucí po jeho zbroji se rozšířil. Konečně ucítil bolest a nával slabosti. Upadl na kolena a vtom vedle něj seskočil jezdec a zaštítil ho vlastním tělem. Další dva odtlačili skupinku bojujících a ten, který byl na zemi, ho zvedal na svého koně. Pomalu se prodírali změtí padlých těl. Sténání raněných a mlčení mrtvých.

Karlovi se zatočila hlava a pustil meč. Kdosi ho zachytil.

„Je raněný. Možná umírá.“ Vzdálený hlas zněl starostlivě. Patřil Pietrovi. Teď ho podpírali z obou stran. Kolem už bylo volněji. Rameno bolelo jako tisíc čertů, ale mdloba zvolna odcházela v svěžím závanu vzduchu, když mu snímali přilbu.

Narovnal se. „To nic není,“ řekl chraptivě, „jak stojí bitva?“

Hrabě de Sancerre se připojil k bratrům Rossi. „Těžko říci. Couvli jsme, ale teď znovu útočíme.“

„Záloha?“

„Ještě stojí stranou. Oni jsou v boji už všichni, zdá se.“

„Tak ji pošlete.“ Český znak dál kraloval v přední linii boje. Korouhevník si ani nevšiml, že prince ztratil. Karel se nadechl a sáhl pro přilbě. „Dej mi můj meč,“ řekl Pietrovi. „Vrátím se tam.“

„Výsosti, už ne,“ zadržel ho hrabě. „Zůstaňte radši stranou. V zápalu boje se mnohdy zdá nicotné i těžké zranění. Na vojevůdce je vidět, když žene do útoku. V bitevní vřavě je už zbytečný.“

Mohutný řev zvěstoval, že se něco děje. Mračno prachu se začalo zvolna vzdalovat.

„Ženou je!“ vykřikl Orlando. „Ženou je! Zvítězili jsme!“

Karel přesedl na volného koně a s Pietrem po boku zvolna klusal za ujíždějícím Orlandem. Hluboká úleva se střídala s nápory nevolnosti při pohledu na tu spoušť. Zabil jsem také někoho? Ani nevím, spíš ano, na mém meči je krev. Vzal si ho od Pietra zpátky a otřel ho o sedlo, než ho zastrčil do pochvy. Bylo po bitvě. Jeho vojáci hnali zbytky nepřátel. Prach zvolna polehal. Z osvobozeného hradu vyjížděla jásající posádka a přidala se k pronásledovatelům.

Karel zhluboka vdechl svěží vzduch a vzhlédl. Slunce se chýlilo k západu. Únavou se mu dělaly mžitky před očima, ale byl šťastný jako nikdy a zároveň se trochu styděl před tváří světice, v jejímž jménu vyhrál svou první bitvu. Ona vítězila jen rozumem.

Otřeš meč o sedlo a půjdeš se poveselit k první Venuši.

Ano, to půjdu, přes to bolavé rameno. Já, který jsem mohl být mistrem, doktorem, vědcem. Takový je život rytíře, má milá. Nezvolil jsem si ho, ale už je můj. Je po bitvě. Teď se vyvalí sudy vína a pak potáhneme se zpěvem zpátky do Parmy. Budeme oslavovat vítězství možná až do vánoc. Snad je co oslavovat.

Král spěchal s vojskem jako nikdy. Vždycky proklínal courající se hotovost s nezbytnými pěšáky a těžkopádnými vozy, ale tentokrát zuřil zrovna jako za mlada, když se s tou hlemýždí rychlostí setkal prvně. I když ho před vánoci stihla v Paříži zpráva o vítězství u San Felice, měl dost zkušeností, aby věděl, že jedna bitva neznamená mnoho, pokud se nezdaří zajmout panovníka. Což u ligy, kterou ovládalo bezpočet signorů, nebylo ani možné. Lucemburská signorie se scvrkla na Parmu, Cremonu, Modenu, Reggio a notně odlehlou Luccu. Ale i tak to bylo dost, aby stálo za to spěchat a nešetřit sil.

Tentokrát se musel obejít bez Delfína. Při bohatýrské pitce ve Viennois oba přísahali pomstu zrádnému Ludvíkovi Savojskému, s nímž Guigue měl od pradávna spor. Teď sršel vítězoslávou. „Vidíš?“ blábolil vyčítavě až do rána. „Hned jsem ti říkal, abys na toho hada nespoléhal. Jsi důvěřivý, až to bolí. Zrovna toho posadit za krk Karlovi! Ale já ho rozsekám. Rozsekám ho, můžeš se spolehnout.“

Jan lehkovážně svolil, aby se hotovost Delfinátu oddělila od jeho a na vlastní pěst se vydala dobývat savojské hrady. Teď ho to mrzelo. A nejen proto, že s Guigem by jich bylo víc. Vévoda mohl snadno zajet do Neapole navštívit bratra a docela soukromě promluvit s králem Robertem. Bez jeho pomoci by liga ztratila přes polovinu sil. A Guy dokázal být přesvědčivý, zvlášť ve spojení s Humbertem, který snad nemohl mít nepřítele. Určitě si ho zamiloval i apulský král.

Skoda, že jsem se s tím Robertem nikdy nesetkal tváří v tvář, pomyslel si s oprávněnou marnivostí. Všechno by bylo jiné. S ním jako se spojencem... Pozdě. Taky jsem tenkrát mohl doprovodit Guigova bratra na svatbu. Jenže jsem spěchal. Kdybych věděl dřív, že papež se tak dlouho bude zdráhat mě přijmout...

Ludvík Savojský! Doufám, že mu Guy pořádně přeorá ty jeho hory. Ničema. Dědek jeden mizerná. Měl by se bát božího trestu, ve svém věku už nemá na pokání čas. A já měl Karla k tomu, aby si ho nevšímal! Hleděl si tedy dle mých rad reprezentace a legáta a přišel o Brescii a o Bergamo. A kdoví, oč ještě, o čem zatím nevím. Svedl vítěznou bitvu, ale kolikrát se bitva vyhrává docela bez zásluhy,

jenom tak. O tom vím svoje. Kdo ho kdy učil, jak vést vojsko? Balduin? Pierre de Rosières? Univerzitní mistři s jemnýma rukama? Já jsem se spokojoval zprávami, že se už umí dobře ohánět mečem. Pravda, příklad je hodně. Ale stačí to? Měl zkrátka štěstí. Ale spoléhat na to nelze napořád. Naučím ho teď, co má vojevůdce znát. Nejvyšší čas. Rok tady prolenošil a teď je jistě vyděšený k smrti z té zodpovědnosti.

Cestou na pár dní oblehl Chieri, ale brzy ztratil trpělivost a spěchal dál. Poslední noc, když vojsko zdlouhavě stavělo tábor, to nevydržel a rozjel se napřed do Parmy. Už svítalo, když dorazil k biskupovu paláci. Dlouho trvalo, než jim otevřeli.

„Syn je tady?“ zeptal se přes rameno cestou ke Karlově ložnici.

Ospalý dveřník klopýtal za ním. „Ano, ale... Pozdě večer se teprve vrátil z Luccy, Vaše Veličenstvo, a...“

„Nevadí, vyspí se jindy. Já jsem taky nespal.“

Sluha se odevzdaně zastavil a pokřižoval se. Konečně, je to věc panstva. Zívl a pomalu se vydal zpátky, zatímco Jan dorazil ke dveřím a bez rozmýšlení je otevřel.

Na prahu strnul. Už bylo dost světla na to, aby viděl, že unavený synáček toho moc nenaspal. Vyděšený k smrti z té zodpovědnosti, to tedy je!

„V tvém věku jsem už měl děti se svou zákonitou chotí,“ zařval zuřivě. „Neválel jsem se s ženštinami!“

Klubko na loži se rázem rozmotalo. Karel rychle přetáhl přikrývku přes vyděšenou ženu — dokonce manželku Marsilia Rossi! — a pokusil se chabě o obranu. „To, otče, není...“

„Ticho!“ zahřměl Jan. „Před obědem tě čekám. A doufám, že víš, co mi budeš o svém vladaření vykládat!“

Dveře za ním třískly. Karel se protáhl a vstal. „Jdi,“ řekl a vytáhl Lucii za ruce z postele. „Běž domů, má lásko. Neměl jsem tušení, že je můj otec tak přísných mravů.“

„Když jde o jiného,“ utrousila uraženě. „Předloni...“

„To není tvoje věc,“ přerušil ji. „Jdi, stejně je už ráno.“

Sám se ustrojil s největší pečlivostí, než se vydal k slyšení. Král si na to potrpěl. I po cestě vypadal, jako by právě opustil slavnost u

pařížského dvora. Vlastně ho chápal. Právě přijel, signorie je v rozkladu a syn, který ji měl spravovat, je za bílého dne v posteli s manželkou spojence, na němž tak záleželo jako na Marsiliovi.

U otce zastihl svého kancléře Mikuláše Brněnského.

Král se už tvářil smířlivě a trochu provinile. Propustil kancléře mávnutím ruky a řekl: „Musíš mi prominout. Nelezu obvykle milencům do ložnice, ale ani ve snu mě nenapadlo, že v té prožluklé situaci budeš mít náladu na... No nic. Slyšel jsem, že sis vedl znamenitě. V první chvíli jsem myslel, žes prostě pustil otěže z ruky a dal se bezhlavě do hýření. Máš na to léta. A já jsem se hnal za tebou i v noci, protože jsem měl o tebe strach. Tak se nediv."

„Vůbec se nedivím. K takové pochybnosti jsi měl jistě nejen právo, ale i příčinu. *Já* se ti omlouvám. I když jsem se za ty dva roky upřímně snažil zastat tě co nejlépe."

„Já vím. Tak pojď, ať tě konečně obejmu."

Karel se hnul od dveří a král vstal. Překvapeně se podíval na zem, jestli si nestoupl do dolíku, a vzhlédl zpátky k synovi. Proboha! Ano, vždyť už má i vousy. To se mám na vlastního syna dívat nahoru? Vždyť nejsem žádný prcek. To mě potrestalo nebe.

Políbil Karla se smíšenými pocity a vrátil se za stůl. „Posaď se," vyzval ho. V sedě by to šlo. Ale co až půjdeme vedle sebe? Podpatky, řekl si nevesele. To abych nosil upravené střevíce jako papež.

Karlovi neušlo otcovo náhlé rozladění a zneklidněl. „Já vím, že Lucie je Marsiliova žena," řekl nejisté. „Ale přísahám ti, že na moje vztahy k pánům Rossi to nemá vliv."

Jan se křivě usmál. „Vůbec ti nevyčítám Lucii, je moc hezká. To jsem si všiml už předloni a dnes ještě líp. Rosteš, hochu. Krásné ženy, úspěšné bitvy. Doufám, že i po mém boku svedeš nějakou. Z těch bitev, samozřejmě. Na ženy stačím sám."

Nejdřív vyrazili k ohrožené Pavii, kde se z posledních sil bránila tvrz s lucemburskou posádkou. Ale liga nabrala dech a po řadě bezvýznamných srážek dosáhli jen dočasného příměří. Karel se podivil, když ho otec uzavíral, protože tohle určitě nebylo řešení. Párkrát vyhladovělou posádku zásobit jídlem a potom pryč? Co dál?

„Dál?“ Jan se zlomyslně usmál. „Pan Visconti spolkl špatně stravitelné sousto. Teď nemám čas zdržovat se v Pavii. Potom se vrátíme a to už budeme zase páni. Přinejmenším v Bergamu. Přijal jsem posly. Když se objevíme v příhodnou chvíli, otevřou nám spojenci uvnitř městské brány a potom... Nejlepší nepřítel je mrtvý nepřítel.“

Tu nepochybnou pravdu přijal Karel pod tíhou důkazů, které je čekaly u Bergama, k němuž se připlížili v noční tmě. S úsvitem vedl král na bránu tvrdý úder, ale docela marně. Odolala.

„Nezmýlil ses ve dni?“ zeptal se Karel opatrně, když se vraceli sprškou šípů z nepodařeného nájezdu. Nic nenasvědčovalo tomu, že klid ve městě byl porušen nočním povstáním.

„Určitě ne.“ Král zastavil koně, zvedl hledí a ohlédl se. Jeho tvář ztvrdla. „Tohle si dobře zapamatuj, Karle. Podívej.“

V bledém svitu přicházejícího dne bylo na hradbách vidět několik desítek šibenic. V nastalém tichu na houpající se těla sedaly vrány.

„Nejlepší nepřítel je mrtvý nepřítel,“ řekl Karel tiše.

„Ano, to pan Visconti ví vskutku znamenitě,“ utrousil král posupně. „Pryč. Nebudu čekat, až se mi z hradeb budou smát.“

Stočili se k Parmě. „Skončili jsme?“ zeptal se Karel.

„Ne. Spojíme se s legátem, obléhá Scaligera ve Ferraře. Chceš-li se raději bavit, nechám ti pár jízdních družin. Na plenění a nějakou tu trestnou výpravu ti postačí.“

Pár družin bylo vbrzku všechno, co jim zbylo. Kardinállegát spolu s hrabětem z Armagnacu oblehl Ferraru a liga, která zatím opatrně držela v skrytu shromážděné obří vojsko, uchopila svou příležitost a rozdrtila v jediné bitvě oba současně. Král Jan se o zdrcující pohromě dověděl v Parmě, právě když se chystal k vojsku připojit. Padl hrabě z Armagnacu i dva legátovi synovci a řada francouzských rytířů. Z ostatních, rozprášených a zajatých, se vrátily jen ubohoučké zbytky.

Karel krvelačně vyrazil do nepřátelského kraje s tlupou rychlých zabijáků, ale s pocitem marnosti si uvědomoval, že to je jen bezmocná pomsta. A dočasná. Signorie se blížila k nevyhnutelnému

konci a král v Parmě už jenom čekal na slušnou nabídku k příměří. Nakonec přišla, protože ani vítězná liga už neměla dost krve ani sil.

Karel se vrátil na otcův vzkaz. „Ty jim ustoupíš?“ zeptal se.

„Maříme tu jen čas. Ztracený ráj — je prostě ztracený. Nauč se prohrávat. To je umění důležitější než příliš drahé výhry. Porážka mnohdy vynese víc než beznadějné lpění na neudržitelných pozicích. Včasnými ústupky získáš přátele. Tady jsme skončili, to snad vidíš.“

„Přijals to nějak lehce,“ vyčetl mu Karel.

„Lehce ne. Ale už jsem musel oželet nejeden svůj sen. A vždycky, rozumíš? Vždycky lze začít snít znovu o něčem ještě krásnějším. Itálie je nádherná, ale co tu zbývá?“

„Lucca,“ řekl Karel nevraživě. „Dědičná signorie. Přísahali mi.“

„Prodám ji. Florenťané za ni nabízejí...“

„Cože?“ vyletěl Karel. „Právě proti nim Luccu už dva roky hájíme! Víš, co to stálo krve? Ty jsi tu nebyl. Ale já“

„Ty tady také nebudeš. Copak tě můžu nechat jenom v Lucce?“

V Karlovi se zatajil dech. „Pošleš mě do Čech?“ Hlas se mu zadrhl.

„Proč zrovna do Čech?“ Jan se zamračil jako bouře. „Ne. Vrátíš se k Balduinovi. Ještě máš od něj co pochytit. A máš tam ženu. Starej se o potomstvo, nejvyšší čas, abys své mužné síly věnoval i jí.“

„Proč ne do Čech?“

„Protože nechci. To ti musí stačit.“

„Lucca je i moje. Nikdy nedám svolení.“

Jan se na něj chvíli díval, zčásti nevrle a zčásti pobaveně. „A kdybych tě poslal do Čech, svolil bys?“

Karel se zarazil. Vlastní výbuch ho samotného překvapil, ale za poslední rok si už zvykl vládnout a vůbec se mu nechtělo jít znovu do učení. Měl pocit, že teď už ho život sám naučí víc.

„Pošleš mě?“ zeptal se odtažitě.

„Ne.“ Jan se náhle rozhodl. „Dobře, zůstaň si ve své Lucce. Je to jen malá signorie, ale tak mladému pánovi postačí.“

Bylo to nevraživé rozhodnutí. Karel odjel do Luccy dřív, než skončilo jednání o příměří. Bylo to třeba k uklidnění rozjitřeného

města, které po lucemburské porážce očekávalo to nejhorší. Aspoň něco. Kdoví, komu byla určena lombardská signorie. Lucca je od Korutan tak vzdálená, že o připojení nemůže být řeč.

Král Jan rozprodával svou signorii, ale o Lucce se mluvit přestalo. Pán Luccy. Ano, aspoň něco. Český král je pán dosud příliš mladý a podnikavý na to, než aby jeho dědic nemohl zešedivět v marném čekání. Vrhl se do práce. Sotva tři týdny byl samostatným vládcem Luccy a už vydal pro signorii nové statuty, potvrzené privilegiem. Král Jan jako starší signore jen blahosklonně připojil svůj souhlas. Karel měl pocit, že se jeho počínáním tiše baví, jako by čekal, kdy synáčka ta dětská nemoc přejde. Snad ho chtěl dráždit. I tím, že v Parmě po něm převzal donnu Lucii.

To Karlovi ani tak nevadilo. V Parmě teď nebýval a Lucca mu skýtala desítky nových možností. Rozhlížel se co nejdůkladněji, ale byl opatrnější s počestnými paními. Klamaní manželé nemívali k jedu daleko a jistě ne každému byl Bůh ochoten zjevit svou vůli, tak jako kdysi Marsiliovi.

Kateřino! Jediný den hýčkám ve vzpomínce jako posvátné tajemství. Už nikdy nevkročím do svatého ticha svého ztraceného ráje. Už nejsem ten, kterého jsi milovala. Zabil jsem mnohokrát a s rukama potřísněnýma krví odcházím k smějícím se Venuším. Má Lucca je jich plná. A aby se mi vedlo zapomínat na velebný chrám Lásky, pro mne otevřený jen, kdybych nebyl tím, čím jsem a čím toužím zůstat i přes bolest vzpomínky, musím se bičovat vynalézavěji než prosťáčkové, kteří se ženou jen za rozkoší. V Lucce jsou noci horké, zvláště v létě. Čechy jsou na severu. Je to podivné, ale v mých snech má křehká Kateřina patří k nim. Protože žhavé je jen peklo. Ráj je chladivý.

ZDE JSOU LVI

Guigova rozjařená tvář se kmitla Karlovi před očima. Cosi volal, ale nebylo mu rozumět. Karel objal smějící se holku, která zabořila bílé zuby do jeho rtů. Strhla ho na sebe s rukou zapletenou v jeho vlasech. Marně se pokoušel vyprostit. S hlavou zvrácenou nazad na ni padl, ale mučivá rozkoš mu nepřinesla uspokojení. Naopak. Spíš se bránil, rozjitřen zvířecími pudy a čím dál tím zděšenější sám ze sebe. Noc kolem byla plná omračujícího řevu. Pokusil se vyprostit z jejího sevření. Byl vlečen za vlasy po podlaze a ona se ho vilně zmocňovala při každém pohybu. Jeho děs rostl. Rostlo i její objetí, z něhož nebylo úniku.

„Podívej!“ zasyčela najednou a přitiskla ho do výklenku okna. Dole na nádvoří se ozýval hlučný Guigův smích. Seděl nahý na válečném oři a s mečem v ruce dorážel na prchající přízraky bujných vnad. Kůň se najednou změnil v ženu. Guy zařval týmž hlasem, který Karla před chvílí vyděsil. Přízraky zmizely. Na zemi se válel jenom Guy se strašnou ženštinou s vyceněnými zuby v ohavném, chlípném zápolení.

Karel se roztřásl. „Probuď se,“ zaskřehotala ta, která ho vilně znásilňovala. „Musíš mě ukojit jako on ji! Jako on!“

„Zpustl jsi,“ promluvil kdesi Kateřinin křišťálový hlas s hlubokým pohrdáním. „Ty i tvůj otec si zasloužíte trest. Oba skončíte stejně. Zapomněls na mne. Nezapomínej.“

„Ne!“ vykřikl Karel. Guy dole se skácel. V jeho klíně bylo vidět strašnou krvavou ránu. „Je mrtvý?“

„Ještě ne.“ Kateřinin hlas se ztratil v nekonečnu.

Tělo dole se začalo válet sem a tam jako při neřestném milování. Ta se zakrvácenými zuby se zachytila dříku sloupu a sunula se po něm nezadržitelně ke Karlovu oknu. „Vstávej! Vstávej!“ vyla. „Teď jsi na řadě ty.“ Najednou měla Luciinu tvář.

„To je můj otec?“ zeptal se zděšeně při pohledu na zohavené tělo na dvoře, které sebou škublo v smrtelné křeči a znehybnělo.

„Tvůj otec na tebe čeká,“ řekla krvavými ústy. „Tohle je jenom Delfín z Vienne. Pojď, je čas. Ať víš, co je polibek Venuše.“

V nejvyšším děsu se ji pokusil odkopnout, když se mu drala do klína. Nohy se mu zamotaly do něčeho měkkého. Bezmocně se zmítal, vydán na pospas. Držela ho za rameno, zatímco ta druhá ho rvala za vlasy. „Probuďte se! Váš otec na vás čeká. Vstávejte, pane!“

Karel ještě jednou vykřikl a otevřel oči do záplavy světla, zpocený, s třesoucími se údy a vysílený jako po boji. Trhl hlavou a sykl. Vlasy se mu zachytily mezi pelestí a čelem postele. Tomáš de Villeneuve, komorník krále Jana, pustil jeho rameno a spěchal je vyprostit. Karel shodil pokrývku, omotanou kolem nohou, a posadil se. Nedalo mu to, aby nevrhl znepokojený pohled do klína. Teprve pak se rozhlédl. Byl v úplně nepovědomém pokojíku a divoce zválené široké lože vypadalo jako po zběsilých orgiích.

„Viennský vévoda je mrtev,“ řekl chraptivě.

„Cože?“ Tomáš se na něj překvapeně zadíval. „Dostal jste zprávu?“

„Sám jsem to viděl. Zrovna před chvílí.“ Karel vyčerpaně padl zpátky do podušek a přetřel si zvlhlé čelo. Hlava se mu točila.

„Není vám nic?“ slyšel zdálky Tomášův starostlivý hlas.

„Mně ne. Ale Delfín z Vienne..

„Jen se vám něco zdálo a hezky divoce. To se v mládí stává.“

„Ne, viděl jsem ho. Docela určitě. Byl tady.“

„Tady v Terenzu?“

Karel se na něj mlčky podíval, vstal a přistoupil k oknu. Venkovský dvorek, studna s okovem. Kolem se dolů mezi kopci jako had klikatila stezka, kterou od pradávna chodili poutníci do Říma. „Jak jsem se sem dostal?“

Tomáš mu znepokojeně položil ruku na čelo. „Ne, horkost nemáte,“ řekl s úlevou. „Přijeli jsme sem v noci. V horách nás chytla bouřka. Nepamatujete? Pro déšť jsme nemohli pokračovat v cestě. To jste všechno zaspal?“

Matná vzpomínka zahnala noční můru. „Otec mě čeká. To jsi říkal ty?“

„Já, samozřejmě. Přece to víte. Přijel jsem pro vás do Luccy.“

„Ano. Vzpomínám si.“

Mlčel, zatímco ho Tomáš oblékal, a stejně mlčky posnídal, docela bez chuti. Sen. Obyčejný sen, opakoval si, ale bylo mu z toho nanic. Byla to věštba, nebo výstraha? Nebo zmatený nesmysl, kterému se s Guigem zasmějeme ve společnosti polonahých holek někde u vína?

Odstrčil plnou mísu a vstal. „Radši pojedeme.“

Úpal už od rána. Zemdlený a unavený konečně dorazil do Parmy.

„Ty jsi nemocný?“ zeptal se král nespokojeně. „Jak to vypadáš?“

Karel se přemohl. „To je tím horkem,“ řekl. „Spěchali jsme. Tvůj vzkaz mě vytrhl z práce a musel jsem před odjezdem zajistit signorii. Tomáš mi řekl, že budu možná týdny pryč.“

„Potřebuju, abys zajel za bratrem, než opustím Itálii.“

„Už odjíždíš?“

„Na podzim. Ale je konec léta. Měl by ses vrátit, dokud tu jsem.“

„Co provedl Jan, že je mě tam třeba?“ Karel si vzpomněl na Markétu a otřásl se. *Ta* ve snu měla její rty.

„Co je to s tebou?“ vykřikl král. „Vypadáš, jako bys spatřil strašidlo. Na, napij se. A už se seber, prosím. Je třeba, abys také navštívil několik našich zbrusu nových přátel, jako je Mastino della Scala ve Veroně a Castelbarcové v Aviu.“

„Do Milána mě nepošleš?“ zeptal se Karel se zlobnou jízlivostí.

„Ne. Visconti sice věšel pečeť k příměří, ale má u mne ještě jiný vroubek. Za svého milého tchána, víš? Azza vzal ďas. Ale v Savojsku se, synu, na zpáteční cestě stavím sám. Ano, u pana hraběte Ludvíka. Na přátelskou návštěvu s mečem v ruce a Delfínem po boku.“

„Guy je mrtev,“ řekl Karel proti své vůli. Hlas se mu zadrhl.

„Cože?“

„Viděl jsem ho. Ve snu,“ opravil se Karel.

„Sen o Delfínovi?“ zasmál se král. „Kdyby o ženské ...“

„To není k smíchu. Viděl jsem ho, jak umírá.“

„Hloupý sen," řekl Jan s pochopením. „Sny o smrti nemám vůbec rád, ačkoli se říká, že věští dlouhý život. Co se mu stalo?"

Karel upadl do rozpaků. „Byl zabit v bitvě," zakoktal nakonec, aby se vyhnul posměchu za varování, které bezděky bral vážně.

Král dlouho mlčel a pak mávl rukou. „Nevěř snům," utrousil mrzutě. „To tě přejde. V posledním roce jsi hodně bojoval. Mne taky ve spánku pronásledovala první krev. Už na to nemysli. Máme mír." Zadíval se před sebe se slabým úsměvem. „Asi jsem ti neřekl, že když jsem Jana ženil s Markétou, připsal jsem jejímu otci čtyřicet tisíc hřiven stříbra na pět splátek. Poslední bude splatná příští rok."

„A ty čtyři předtím?"

„To je právě to. Nezaplatil jsem mu ani groš. A starý pán se už se mnou nechce bavit o dalším odkladu. Chce mluvit s mými ručiteli."

„Já jsem tvůj ručitel?" Předmět rozhovoru sice nebyl zrovna vábný, ale Karel byl vděčný za vytržení z mátožné nostalgie. „A jako co? Jako pán Luccy? To jsem tehdy přece ještě nebyl."

„Jako dědic českého království, hrome. Jsi přece prvorozený."

„To ovšem. Ale jak můžu ručit něčím, o čem nevím nic?"

Jan vzdychl. „Česká země je plná stříbra. Nebudeš sám, s tebou ručí dvanáct českých pánů. A mohu-li ti radit, pozvi jich míň, spíš se dohodnete. Co se tak díváš? Nebo bratrovi to vévodství nepřeješ?"

Karel se vytrhl ze zamyšlení a odepřel si jakoukoli otázku. Znal stěží pár jmen, a to ještě ne s jistotou. Ale taková příležitost se možná už víckrát nenaskytne. Král je zapomněl jmenovat! Můžu sám. Můžu svobodně určit, s kým chci jednat z Čechů.

„Jen jsem se zamyslel. Pošlu kancléře s tvým dovolením napřed, aby všechno připravil, zatímco budu na těch návštěvách u milovaných přátel. Chceš-li odjet před zimou, mám sotva pár dní čas."

Mikuláš Brněnský je Čech. Či Moravan, zdá se, že to není přesně totéž, ale českou šlechtu zná. Zajímat se o pány své země je něco jiného než vyptávat se na své rodiče. Dobrá příležitost, abych se dověděl už teď, o koho se chci jednou opřít.

„Karle,“ řekl král důtklivě, „ty se tuze rád tváříš suverénně, ale v tomhle případě tě varuju. Neopovaž se v Korutanech sjednávat něco jiného než já. Jedeš tam jako můj syn. Ne za sebe.“

„Beru to na vědomí,“ odsekl Karel suše. „Seznámím se s tvými listinami a beze zbytku je potvrdím. Až na to, samozřejmě, že se pokusím najít způsob, jak nezaplatit, ano? Ale možná to nepůjde.“

Král Jan vstal, ale honem si zase sedl. Ne, ať radši odejde bez toho srovnání výšky. „Já ti důvěřuju, Karle,“ řekl vlídně. „Jestli to nedokážeš ty, tak pak už nikdo a nejmíň já.“

Trochu byl neklidný. Raději by Karla doprovázel, ale věděl, že by jen ztížil jednání. A také věděl, že Karel čím dál tím méně snáší, aby se mu někdo díval na prsty.

To mně v sedmnácti bylo úplně jedno, když mě nebožtík pan z Lipé poručníkoval. Sejdou se. Možná je to chyba. Ale co můžu dělat, u všech ďasů, když platit nechci a nemůžu? Jan věno. Bonna věno. Kde to mám brát? Teď, když se rozplynula zlatá vidina signorie? Jen co si v Savojsku zchladím žáhu na panu Ludvíkovi a sbohem, neuskutečněný sne.

Ale než stačil vzkázat svému spojenci, přišla ta divná zpráva: Guigue, Delfín z Vienne, padl při obléhání La Perrière, savojského hradu.

DĚDICTVÍ PŘEMYSLOVCŮ

„Jan pojal manželku jménem Eliška, dceru Václava Druhého, a s ní obdržel Království české, protože nebylo mužských potomků v českém rodě královském.“ Nejen Království české, také Království polské obdržel Jan dědictvím po Eliščině otci. V Polsku nevládl nikdy. A v Čechách?

O své království musel bojovat. Mnohokrát a se střídavým štěstím. Svého předchůdce Jindřicha Korutanského, manžela starší Přemyslovny Anny, porazil. V boji proti velmožům, kteří se nechtěli zříci podílu na urvané moci, král podlehl. Nerad, ale střízlivě se podíval do očí skutečnosti a pochopil, že vládnout tak, jak byl zvyklý vídat kolem sebe za svého mládí ve Francii, v Čechách prostě nejde.

Posledním nepřítelem byla vlastní žena. Eliška, uražená uzavřeným kompromisem, se postavila proti manželovi ve jménu svého nejstaršího syna. Také tentokrát král zvítězil. Eliščin vliv se ztratil docela, ale Jan zůstal podezíravý. Podrážděně reagoval na každou známku nebezpečí a podezření ze spiknutí. Nakonec svůj konflikt vyřešil po svém. Zemi svěřil do správy vítězným velmožům a sám žil prostě jinde.

Země i král si zvolna zvykali na zcela svébytný způsob soužití. Ctižádostivý král, jemuž se nechtělo být jen figurkou na získaném trůnu, a země, žijící domácí tradicí. Zprvu to šlechta uvítala. Nikdo nad nimi krom Boha. Odnášela to především církevní zboží, z kterých si každý urval tučné sousto, kdykoli chtěl. Bohatá česká země už byla vlastně docela chudá. A páni sedící na královských hradech, které jim Jan ochotně zastavoval za stříbro a stříbro a zase stříbro — snad ho proboha polykal — závistivě pošilhávali po sousedovi, jestli neukořistil víc. Nakonec naráželi jeden na druhého při sporech o lesy, vesnice, statky a kdejakou maličkost.

Ještě nikdy hraniční hvozdy neoddělovaly české království od světa tak neprodyšně. A ještě nikdy nebylo bezpečnější před vpádem. Rytířský věhlas a diplomatické styky jeho krále je chránily i na dálku, která se prostírá mezi Paříží a Prahou. Mezi Lucemburkem a Prahou. Mezi Rýnem a Prahou. Mezi Prahou a Itálií. Český král. Po celém světě je doma. Jen v Čechách ne.

Čechy. Záhadná, do sebe uzavřená země. Ohraničená horami a neprostupnými hvozdy. V krajině, před kterou Gaius Julius Caesar zastavil svoje šiky a označil ji na mapě jednoznačně: Zde jsou lvi.

Od těch dob se mnohokrát rozepjala do široka a zase se uzavřela do svého tajemného bezpečí. Či neklidu. Či zhoubných vášní. Jako lidská duše, která ve viditelném těle skrývá svůj divuplný, neznámý svět. I před ní stojí dobyvatel a dobře ví jen jedno: Zde jsou lvi.

„Stůj!“ Ze hřbetů upocených koní stoupala pára. Skupina jezdců se zastavila. „Kde je ten chlap?“

„Tady, pane. Nemůžu za nic, pane. Jedu správně, ale...“

„Správně! Nevidíš, že tady žádná cesta nevede? Pár kroků a zlámeme si hnáty v propasti. Podívej!“

Muž se nahnul přes okraj srázu a otřásl se. „Já jsem to neudělal schválně, pane,“ špitl. „Vážně ne. Vždycky tudy ...“

„Kuš.“

Mladý pán v drahocenném plášti skokem popojel kupředu a zadržel napřaženou ruku. „Kdyby to udělal záměrně, už by se dávno někde ztratil. Nevyplaš ho. Teď je naše jediná naděje, že si vzpomene. Stezka tu byla, ale někde jsme odbočili. Doufejme, že ne moc daleko. Po čertech rychle se šeří.“

„Radši bych to z něj vytloukl, pane z Lipé,“ řekl zamračeně velitel zbrojnošů. „Je to jistější.“

„Ne.“

„Co se děje? Proč stojíme?“ ozval se nerudně ochraptělý hlas zpod kožešin. „Přece nebudeme nocovat prostřed lesa.“

„Už jedeme.“

„Zpátky?!“

„Jenom kousek. Cesta je tam schůdnější.“

Jindřich z Lipé kývl na Viléma z Landštejna a spolu se vydali dozadu. Mladý jezdec, nejmladší ve skupince vyšňořených pánů, k nim dojel několika skoky.

„Zabloudili jsme?“ zeptal se německy.

„Bože chraň, Výsosti,“ ohradil se Jindřich z Lipé docela věrohodně. „Jenom jsme docela malinko odbočili a...“

„Nelžete, pane z Lipé. Tudy jsme přece už jednou jeli.“

„Cože! My?“

„Pamatuju si potůček i ten padlý strom. Ostatně je ještě docela dobře vidět naše stopy. Nechcete mi, doufám, tvrdit, že touhle končinou se prohánějí jezdci jeden za druhým. Jsme vůbec v Čechách?“

Jindřich z Lipé se rozhodl pro pokornější tón. Jezdíme si tu dokolečka a poznat to musí až *on*!

„To doufám, Výsosti. Hraniční hory jsme přešli.“

„Na jižní hranici jsou hory?“

„Na všech, pane. Celé Čechy jsou jedna velká ohrada.“

„A my jsme nenašli průlom v hradbách," zasmál se Karel. V jeho věku ho pomyšlení na noc pod širým nebem ještě neděsilo, i když byli uprostřed smutného lesa, z jehož stínů na konci října čišel chlad.

Podivně mě vítá studená, mlžnatá země. Jako by si mě nepřála. Snad jsem měl zůstat. V Lucce je ještě teď přes den vedro k padnutí. A otec... Zachvěl se a nebylo to jen zimou.

„Pojedeme," přikázal stručně, jako by tu znal každý strom.

„Tiše," sykl Landštejn a přirazil k princovu koni. Karel položil ruku na tesák, když zaslechl blížící se praskot lámaných větviček.

„Medvěd?" zeptal se sotva slyšitelně.

„Koně jsou klidní. S medvědem v blízkosti by se plašili."

„To bychom tedy měli spíš křičet," podotkl princ suše a schoval zbraň. „Člověk nám může jedině pomoci. Početnější družinu než my žádný lapka nemá. Jeďte ho hledat, než se vyplaší a uteče."

Lovec v koženém kabátci s divokým seletem přes rameno se zastavil na pěšině pár kroků od nich a zvědavě se na ně zadíval.

Petr z Rožmberka mu popojel vstříc. „Kde jsme?" zeptal se.

„Hluboko v lese, pane z Rožmberka. Chtěli jste do Sušice?"

„Ty mě znáš?"

„Znám. Pana z Lipé taky. Ukázal bych vám cestu, ale teď na noc..." Potřásl hlavou. „Museli byste se hodný kus vrátit anebo přes strž. Pro koně to není. Já sám tu chodím radši pěšky."

„Pytlačíš?"

„Proč?"

„Že jsi tak sám."

„Samotný přinese úlovek spíš. Nevyplaší zvěř. Na velkou štvanici nemám dost lidí a ani to nestojí za to. Nepořádáme hostiny."

„Bydlíš daleko?"

„Jak se to vezme. Sám bych to vzal zkratkou, ale ..."

„O zkratkách nemluv!" Jindřich z Lipé zkřivil bolestně tvář. „Tenhle ničema tvrdil, že zkratka vede tudy a že po ní jezdívá král, když chce být rychle v Praze."

„Král tu jezdívá, ale ve dne. Přes můstek nad strží, když jede nalehko, a to on skoro vždycky. Naposled jsem ho tu viděl loni v září. Kmitl se kolem jako duch."

Kancléř se přiblížil. „Tak už se vyjádři, člověče! Kde žiješ? Je to samota? Nebo snad dokonce vesnice?“

„Pár domků, pane.“ Lovec si povzdechl, zřejmě pramálo nadšený z té představy. Ale nic jiného nezbývalo. „Prokáží-li mi páni tu čest, zvu vás na večeři. S noclehem to bude horší. Tvrz je zbouraná a kolem jen vesnička, tři domky všehovšudy s dvojím poplužím.“

Jindřich z Lipé se podíval na slibné sele na jeho hřbetě a najednou si uvědomil, že má hlad. „Sedni si za Fricka na koně a nečum, Jíro,“ křikl na neúspěšného průvodce. „Někdo vezme to sele. Bude to?“

Jejich příští hostitel sedl na volného koně a znepokojeně se ohlédl po prasátku. „Jeď,“ řekl mu Jindřich a připojil se ke Karlovi, plně si vědom, že jeho znalost francouzštiny mu dává výsadní postavení. „A jsme z nesnáze venku,“ řekl s úsměvem. „Spala Vaše Výsost už na seně? Lepšího nás sotva co čeká.“

„Zdá se mi, že jsem mu chvílemi rozuměl,“ prohodil Karel zasněně s pohledem upřeným na záda vedoucího jezdce. „Mluví jinak než vy.“

„Česky,“ usmál se Jindřich.

„Vy také mluvíte česky a nerozumím vám. Nemám to rád. Vůbec mi ještě nikdo z vás neráčil sdělit, čemu jste se to v Meranu tak smáli.“

„V Meranu?“ Jindřich byl vtělený údiv. „Už se nepamatuju, Výsosti.“

Pamatoval se víc než dobře. Byl v Parmě za králem s docela zvláštním posláním. Habsburští vévodové naléhali na uskutečnění sjednaného sňatku. Už se to táhlo pro ostudu. Ženich se kroutil jako had a nikdy nebyl k zastižení. Pan z Lipé v Meranu po opožděném příjezdu vyprávěl u vína o výsledku nevděčného poslání zvědavým společníkům, když se domníval, že jsou sami. Nebyli. Královští bratři s vévodovou dcerou seděli v sousední místnosti.

Odpověď pronásledovaného ženicha hraničila spíš s drzostí. Prý je zle očarován a neschopen plnit povinnosti manžela, ať panna promine, ale nechce-li jako choť zůstat pannou... Ještě podotkl s vážnou tváří, že se léčí, aby to pan z Lipé vyřídil.

Léčil se. Jindřich to viděl sám. Se záviděníhodnou pílí přes noc zavřený s krásnými lékařkami cvičil ten nesnadný úkon do úmoru, zřejmě jen proto, aby byl práv příštímu manželskému soužití.

Páni se mohli potrhat smíchy, ale copak lze něco takového vykládat synovi? Zapřeli to. Karel nejapné výmluvě neuvěřil a od té chvíle je pozoroval nedůvěřivě a ostražitě. Ale jel.

Zatím si na něj zvykali. Princ na všechny udělal skvělý dojem a Rožmberk určitě nemluvil jen za sebe, když vyřkl ta památná slova — doma vás potřebujeme. Vypadal dospělý na svých sedmnáct. A sebevědomý. Zvykl si vládnout. Italské panství se mu sice rozpadlo pod rukama, ale stěží to byla jeho vina. V Itálii se ani římský císař dlouho neudržel — tak jako v Čechách český král.

„Asi jste si na češtinu už trochu zvykl," vrátil Jindřich rozhovor opatrně na bezpečnější půdu. „Kdysi jste mluvíval a slyšíte ji kolem sebe už pár týdnů. Rozumět je vždycky snadnější."

Karel se na něj mlčky podíval, pobídl koně a dohonil příštího hostitele. „Mluvíte německy?"

„Málo."

„Já zase mluvím málo česky. Budeme si rozumět."

Vyjeli z lesa. Z vesničky bylo v šeru vidět jenom pár světýlek na stráni. Kus nedostavěné hradby čněl opodál.

Rožmberk se ohlédl zpátky. „Jak se jmenuje ten prokletý kopec?"

„Borek, pane. Na ten jste neměli vůbec šplhat. Podle říčky se dostanete k Otavě a po ní ke Zvíkovu."

„Díky," ušklíbl se pan z Rožmberka. „Na Zvíkov ještě trefím."

Byl to jeho hrad. Spíš královský, ale pan komoří ho držel v zástavě už léta. Vlastně královské hrady po Čechách nebyly žádné. Jenom zástavní hrady pánů.

„To je zástavní zboží?" zeptal se.

„Ne, moje. Zpupný statek. Je řádně zapsaný v deskách."

„Tak se nečerti. Jsem moc rád, že ho máš. Ty stavíš hrad?"

„Povolení ke stavbě mi dal pan Pluh. S královskou pečetí. Je přece zemský hejtman, pane. Býval jsem jeho panošem, to je dávno."

Před nejvýstavnější domek, přilepený k hradbě, vyšla žena a se svraštělým obočím si změřila početnou společnost.

„Ty si seženeš kumpány i v čertově rokli, Bušku," řekla nevrle.

Umlčel ji polibkem. „Má žena, páni," představil ji. „Zařídím něco k snědku. Na sele byste čekali do rána. Pozvi pány dál. Deset se nás ke stolu snad vejde. Družina musí zůstat venku, doufám, že máte s sebou stany. Ukážu jim suché místo, kde je postavit."

„A my?"

„I pro vás, je mi líto. V domě uložím jen jediného, budu-li sám spát na zemi." Rozhlédl se po pánech a utkvěl pohledem na kancléři. Byl nejstarší a očividně zkřehlý.

Kancléř Jan porozuměl jeho pohledu a ohradil se. „Ne," řekl srdnatě. „Toho zde."

Bušek překvapeně vzhlédl na německého rytíře. Ten mladík? Ale nezeptal se. Konečně to nebyla jeho věc.

Karel s blahovůlí vznešených si neuvědomil svízelnou situaci. Po večeři víc než prostinké zalehl ve světnici a chvíli poslouchal hlučnou zábavu čtyř kluků vedle v komůrce. Byli tam s matkou. A kde je on? Stavba vypadala opuštěně. Pán! Má vůbec ještě něco jiného než tu vesničku, kus lesa a nedostavěnou hradbu?

Usnul, ale hned byl zase vzhůru. Děti, vzrušené návštěvou, ne a ne spát. Karel vstal a vyšel na zápraží. Pán domu stál na žebříku a věšel pod krov uloveného kančíka. „Kde spíšty?" zeptal se Karel, položil si tvář na dlaň a vztáhl k Buškovi natažený prst.

Ten se zasmál a ukázal palcem přes rameno k dvířkám jako do kurníku. Karel vylezl k němu na žebřík a nahlédl dovnitř. Půdička. Vonělo z ní seno. A ticho. Dětské hlasy sem nedoléhaly.

Bušek uvolnil vchod a pomohl mu dovnitř. Karel se zavrtal blaženě do sena a v tu ránu usnul. Probudil se, když o něj zavadilo cosi chladného. „Chceš?" zeptal se Bušek ze tmy.

Karel se chopil džbánu a s rozkoší si čichl. Víno! Prve dostali trochu slabého piva, mléka a vody. Zásoby byly asi nevelké.

S chutí se napil. Víno chutnalo trpce. „České?"

„Moje," řekl pan Bušek hrdě. „Na královských vinicích a v Polabí roste lepší, ale tady je horský kraj. Ani pořádně nedozraje."

Tomu už Karel nerozuměl. Přihnul si ještě jednou a zachutnalo mu. Aspoň zahřívá. Bylo mu příjemně a blaze, jako by ho zvolna prostupoval pocit domova.

Maminko, pomyslel si mátožně. Jaké máš asi oči? Vlasy? Tvář? Nikdy jsem se na tebe nezeptal. Nikoho. Bylo mi hanba, že nic nevím.

Ne, nezeptal se. Ani sestry Markéty, když cestou sem navštívil ji a švagra v bavorském Landshutu.

„Maminka by byla šťastná, kdyby tě viděla," řekla dojatě, sotva se uvítali. „Odjely jsme odtud před osmi lety a před pěti jsem se vrátila. Už jsem ji neviděla. Je to smutné. Ani nepoznala mého synáčka."

Malému Janovi byly čtyři roky a vypadal velice spokojeně u otce na klíně. Rodinné štěstí. Ano, tady bylo. A přece, nechat matku samotnou, když je tak blízko... „Kde je?" odvážil se. „V Praze?"

Zvedla překvapeně obočí. „Ty to nevíš? Přece na Zbraslavi."

Známé jméno se mu okamžitě vybavilo. „Tam, co je klášter?"

„V něm."

V klášteře? To nebyl klášter mužský? Netroufl si dál vyzvídat. „Znáš Jana?" zeptal se, aby ukázal, že je na výši rodinných vztahů. „Já s výjimkou Anny už znám všechny."

„Toho ještě nejspíš," zasmála se. „Byl s matkou přece tady. Byly mu tři, když odjížděl. Prý už je ženatý."

„Ano." Karel se podíval na jejího manžela, který se po straně významně ušklíbl. „Ty jeho choť znáš, jak vidím, Jindřichu."

Markéta vzdychla. „Královská rodina se nikdy nesejde pohromadě. Vlastně je to škoda. Jaká je Jitka? Neviděla jsem ji deset let."

„Jitka? Myslíš Bonnu. Bude francouzská královna."

„Ano, to je cena, kterou platíme. Já jsem bavorská vévodkyně, ale byla bych šťastná, i kdybych nebyla."

Aspoň to. Jestli je šťastná Bonna, to nemohu vědět, ale francouzský královský dvůr vyváží mnoho. Korunní princ Jan, její choť, je zbrklý a klackovitý, ale je moc mladý. Z toho vyroste. Hůř můj bratříček v Tyrolech. Jeho Markéta vedle mých sester vypadá na

vévodkyni nepřiměřeně. Jako by utekla z *toho domu* v Lucce. I potmě na seně se začervenal, když si vzpomněl na ty smyslné rty a odhalená bílá ňadra. Lituju ho, nebo mu závidím?

Násilím odtrhl myšlenky od hříšných vidin a ze všech objetí se pokusil představit si to, které ho čeká. Matčino. Jediné na světě. Rozespale sáhl po džbánu, ale už neměl ani čas zalitovat, že je prázdný. Bušek se převrátil a ve spánku ho objal. Karel usnul dřív, než oba pokryl nadzvednutý plášť.

„Zbraslav, Výsosti."

Mniši před klášterem stojí v uctivém zástupu. Posel, který vyrazil tryskem ještě před obědem z města Berouna, zřejmě dorazil včas. Karel odmítl třetí nocleh v Čechách před Zbraslaví. Při dvou krátkých denních pochodech mezi pohostinnými kláštery si i po té matenici v pohraničním hvozdu a nouzovém noclehu na seně odpočinul až až. Městský příbytek v Berouně vypadal pohodlně, ale bylo sotva poledne. Proč? Krom toho abatyše premonstrátek v Chotěšově i cisterciácký opat v Plasech mluvili aspoň francouzsky, což bylo příjemné rozptýlení. Dorozumívat se trvale německy Karla unavovalo, i když mluvil dobře. Ale nebyl zvyklý. S latinou u měšťanů moc nepořídil, a česky? Ano, v tom městě zaznívala hodně ta lahodná, dráždivá řeč, z níž sem tam chytal slovo, jak mu utkvělo ve vzpomínkách.

Páni to, zdá se, uvítali. Dorazí-li na Zbraslav k večeru, je o další nocleh postaráno. Protože v Praze ... Nepočítali původně s královskou kořistí, kterou přiváželi. Nikdo nebyl připraven na to, že král Jan pošle do Korutan místo sebe syna, a dojem, který na ně mladý kralevic udělal, byl také nečekaný. Koho to vlastně napadlo prvního? Teď, jak se cesta blížila ke konci, se jim leccos rozkládalo v hlavě.

Načal to Petr z Rožmberka, když se s neobvyklou rázností postavil proti cestě na Zvíkov. „Údolí Berounky je mnohem schůdnější," prohlásil hlasem nepřipouštějícím námitky. „Krom toho v klášterech lze nocovat pohodlněji než v kterémkoli hradě. Zvíkov nevyjímaje."

V klášterech se určitě nocovalo příjemněji, ale Zvíkov nebyl žádný zanedbaný hrad. Pan komoří si ho zveleboval už léta. Ale to byl právě ten háček. *Si.* A hrad byl královský. Bylo radno hned při příchodu mladému princi strkat pod nos, jaké to páni ukořistili skvostné zástavy? Při troše obratnosti následníkova cesta hned tak kolem Zvíkova nepovede. Vyplácet zástavy bude muset, to je jisté, ale jiných je přece dost. Ať se mladý princ raději poohlédne po jiné krajině. Té, kterou se vracíme do vlasti, se krásou nevyrovná žádná.

Měl pravdu. Cestě, kterou se vracíme do vlasti, se nic nevyrovná. Karel se díval na zalesněné vršky přes údolí s třpytící se řekou. Po mlžnatých dnech s drobným mrholením zářilo oslnivé nízké slunce na lesy, hrající patetickými barvami podzimu. Temná zeleň smrků mezi žlutou, hnědou a rudou. Když cesta zatáčela do lesa, šustila barevná nádhera pod nohama koní. Na jednom místě se zastavil proti stoupající stráni, proťaté údolím s potůčkem. Pod ní řeka. Klidná hladina se mírně čeřila, jak se řeka někde mimo dohled chystala rozstříknout do peřejí. Páni přešlapovali v houfu za ním.

„Výsosti," odvážil se konečně kancléř. „Bude brzy tma. Můžeme přebrodit k ostrovskému probošství, ale..

„Ne, pojedeme." Kláštery, kláštery, kláštery. Jsou krásné, pravda, a užitečné. Nikde se vědě a umění nedaří líp, ale... „Je tady vůbec nějaký hrad?" zeptal se, vzpomínaje na údolí pod Tyrolem, kde bylo hradů jak naseto. „Od Křivoklátu jsem nezahlédl ani věžičku."

„Vzadu je Tetín. Minuli jsme ho. Patří nejvyššímu zemskému písaři."

Kancléř byl strýc zemského písaře Štěpána z Tetína, ale netroufl si to poznamenat. Jeho synovcem v stejném stupni byl přece i princ. Syn nevlastní sestry po otci a písař zas sestry ze stejné matky.

„A před námi?"

„Nic, jenom nějaká tvrz a pár vesniček v majetku křížovníků s červenou hvězdou."

„S červenou hvězdou?" podivil se Karel. „O takovém řádu jsem nikdy neslyšel."

„To je pražský řád." Kancléř se usmál. „Založila ho tvá prateta."

„Takže do Prahy je už blízko?"

„Ne, z Křivoklátu jsme sotva v půli cesty.“

Karel neřekl už nic a stočil koně zpátky do lesa. Kouzelná krajina. Panenská. Opuštěná. Ale zdaleka ne tak smutná jako hraniční hvozd. Čím víc se blížil k svému městu, opravoval první dojem. Ne, Čechy ho neuvítaly nepřátelsky. Byla to zdráhavá panenka, která váhavě odhaluje milencovu zraku svou krásu zahalenou do závoje mlh. Anebo svůdná žena, vědomá si své ceny, která dobře ví, jak dráždit touhu zprvu nesmělou. Až neuvěřitelně podobná té kolem Luccy, kde do cesty škůdcům z Florencie postavil tvrz se svým jménem právě na takovém kopci, jako je ten tady naproti. Až na tu řeku. A Itálie ho uvítala dokonce jedem. Co je proti tomu zakletý hraniční hvozd?

Obrátil se k Buškovi, který klusal v průvodu za ním se zachmuřenou tváří. Nepodařilo se mu zajistit rodinu tak, jak by si přál před svou, zdá se, dlouhou nepřítomností. Ale odmítnout tak skvělou nabídku? Když výsluha z let strávených ve službách pana Pluha se už tak ztenčila, že musel zastavit stavbu hradu? Taková příležitost se nenaskytne dvakrát. Teprve ráno se dověděl, kdo je jeho mladý host, s nímž strávil noc pod pláštěm na seníku a předtím u vína ze společné konvice. Už jako kluk poznal lesk královského dvora a dobře věděl, co to znamená. Pan Oldřich Pluh z Rabštejna byl dnes zemský hejtman a královský podkomoří. Ještě v pětadvaceti nebyl nic, jen levoboček ve službách pana z Lipé. Bušek byl z poctivého vladyckého rodu, i když chudý, a jeho nový pán byl dokonce příští král.

Usmál se na prince a na jeho pokyn popojel až k němu.

„Stýská? zeptal se Karel. Kdoví, jak se mu vybavilo právě tohle slovo. Před dvěma dny ráno se loučili s rodinou. Kluci se věšeli na tatínka a paní Keruše statečně polykala slzy. Ale vypadala, že se neztratí. Přesto živitel odjížděl v rozpacích tím spíš, že únik z vesnice vlastně uvítal. Poznal přece jen rušnější život a tady trávil za pecí už řadu let.

„Nestýská se mi. Jen mám trochu starost, ale ona si poradí.“

Rozumím každému slovu, uvědomil si Karel s povděkem. Tři noci spíme spolu. Co všechno mi povídal, to sice nevím, ale má

rodná řeč už pro mne nejsou prázdné zvuky. Maminko! Budu i tobě rozumět?

Tohle je tedy klášter, kde se skrýváš. Dojeli jsme sem mlčky. Buškova blízkost mě odděluje od mých společníků, kteří jsou čím dál tím zamlklejší. Určitě je to na pováženou. Můj pan otec si dost zřetelně nepřál, abych šel právě sem. Proč, to se dovím už brzy. Zatím, cestou při jízdě na koni, nechci slyšet nia Až pak. V Praze mě čeká prý ve městě kancléřův dům. Hrad vyhořel. A už před třiceti lety. Otec nový palác nepostavil. Proč? Tajemství, které obklopuje Prahu a celé utěšené údolí ve věnci pohraničních hor, mě láká. Všechno, co mi kdy naznačoval Balduin i můj kancléř Mikuláš. O Čechách, jak se jeví navenek, už něco vím. Mocná a tajemná země, ale už César o ní řekl, zde jsou lvi. Připadám si, jako bych byl první, kdo do ní proniká z vnějšího světa. Uzavřela se jako škeble. Perla bude má.

Opata znám. Je to týž, kterého jsem viděl ve Francii, ale teď pláče. Mniši zpívají. Biskup a světští kněží mě uvítají zítra. Jsem rád, teď chci mít klid. A hledám očima mezi šedými mnichy bílou postavu.

Vedou mě dovnitř, mluví se o večeři, o noclehu, jakou jsme měli cestu, jen opat mlčí, drží se vedle mne a najednou se ptá, soustředěně, jako by celou dobu měl na mysli jenom tu jedinou otázku:

„Nechcete se napřed poklonit u matčina hrobu, pane?“

„Ano. Sám,“ vypravil jsem ze sebe a s podivem jsem slyšel, že můj hlas zní tak klidně, jako bych dávno očekával, že uvidím jen hrob.

Mrtvá. Třikrát jsem si to opakoval. Mrtvá. Mrtvá. Mrtvá.

Jdu. Nohy mě poslouchají. Opat mě vede do chrámu a ostatní, poslušní mého přání, zůstávají venku. Náhrobky. Václav, český král. Eliška, jeho dcera. Sochy. Ne živí lidé.

Opat se dívá ustrnule na mou tvář a najednou povídá bezradně a tiše: „Vy jste to nevěděl?“

„Měl jste ji rád?“ zeptal jsem se místo odpovědi.

„Jako nikoho.“

„Kdy umřela?“

„Více než před třemi lety.“

Otče?! Padl jsem na kolena a najednou jsem věděl, proč jsem tady i proti vůli toho, jehož jsem vždycky ctil.

Osaměli. „Těžko se do čtrnácti dnů vrátím. V Rottenburgu musíš jednat beze mne.“

CO ZŮSTANE V RODINĚ

Král Jan se po Karlově stopě z Merana dostal do Landshutu. Vedly ho tam i jiné věci, takže v první chvíli zapomněl, že také hledá neposlušného syna, který se z Korutan z ničeho nic vydal na návštěvu k sestře, kterou neviděl pomalu patnáct let. „Naléhavé záležitosti mě volají do Lucemburku," řekl, sotva se zetěm

„Copak já sám se můžu zaručit za papeže? Je nevyzpytatelný."

„Tu starost přenech králi Filipovi. Bude to ovšem něco stát. Říši, ne tebe. Ostatně francouzsky mluvící kraje říše jsou stejně pomyslné."

„Mám odstoupit i Lucembursko?" zeptal se Jindřich váhavě.

„Bože ne! To si nemůžeme dovolit. A ostatně ani nechci. Francouzský král je tuhý vladař. Radši než jeho poddaným jsem jeho přítelem. Ne, Arelatsko postačí. Nesmíš být tak povolný, můj chlapče. Filip by spolkl celou říši, kdybys mu ji dal."

Vévoda Jindřich Dolnobavorský se na tchána dlouze podíval. „Ty se hněváš? Trevírský arcibiskup mě ujistil, že souhlasíš."

„Balduinovi věř, ví, co říká." Jan se ušklíbl trochu kysele. „Ovšem že souhlasím. Sám jsem to navrhl Ludvíkovým poslům."

„Myslel jsem, že ty sám, přece před pěti lety..."

„Před pěti lety je před pěti lety. Ne dnes. Máme stejného papeže a stejný kurfiřtský sbor. Mne volit nebudou. Církev má raději slabé panovníky. To bez urážky, jsi mladý a tvůj úděl naštěstí není z největších. A tvůj děd a císařův otec byli vlastní bratři. Koruna zůstane takříkajíc v rodině. Přesto mě Ludvíkův souhlas udivuje. Ale je unaven. Ostatně — co? Itálie je pro kohokoli k neovládnutí, to poznal sám, a tady? Zůstane falckrabětem a jeho synovi braniborský kurfiřtský hlas."

„I ty máš v rodině dva kurfiřtské hlasy."

„Neboj se, já i Balduin ti je věrně odevzdáme. S papežskou klatbou nad celou říší nelze natrvalo žít a můj syn je pro takovou hodnost mladý. Ostatně, moc by nám zpychl. Lucca mu postačí.“

„Co mu postačí?“ zeptal se Jindřich udiveně.

„Lucca. Je tam signorem. Bůh s ním. Kde jsme se minuli? Neposlal jsem ho sem, ale konečně mě těší, že má tak vyvinutý rodinný cit.“

Jindřich se usmál. Řeči o signorii bral jako vtip. Prvorozený syn českého krále a nějaké městečko. I když to bylo v bohaté Itálii.

„Myslel jsem, že jsi přijel rovnou z Parmy. Karel se nezmiňoval, že se chceš napřed zastavit i v Čechách.“

Jan zpozorněl. V Čechách?! „Kudy jel?“

„Tvůj člověk v jeho průvodu je vedl zkratkou pod Pancířem.“

Můj člověk! Až ho potkám, zakroutím mu krkem. Ale na cestě pravda nezáleží. Směr určil on. A samozřejmě i to hadí plemeno, co jelo s ním. Čeští páni! To se dalo čekat. Co si od něho slibují?

„Máš také doufám *člověka*, kterého můžeš poslat do Čech,“ řekl líbezně. „Ať vyřídí panu synovi, že ho čekám v Lucemburku. A včera je pozdě, nechce-li mne rozhněvat. Ostatně tam má choť, měl by se starat o potomstvo. Až zplodí syna, pozná sám, co je to za rozkoš.“

BEZ ČESKÉHO KRÁLE NIKDO NEVYŘEŠÍ SVŮJ SPOR

Říše je ohrožena! Papežem. Z Neapole. Z Francie.

To poslední tolik zlé ještě není. Francii jde o Arelatsko a o biskupství Cambrai, které jsou stejně říšskými lény už jen ze zvyku. Ale plán, který vymyslel Robert Neapolský a avignonský papež, ho hýčkal mezi nejtajnějšími krásnými sny, znamenal doslova zrušit jiný sen, ten, který snila křesťanská Evropa půl tisíciletí. Rozlomit železného hada impéria na tři části. K Francii připojit země na západ od Rýna. Na jih Alp vytvořit mocný církevní stát. A teprve zbytek ať si má král, volený německými kurfiřty. Ne už císař. Ne pán světa. Ne sok římského papeže.

Jenomže francouzský král nemůže potřebovat, aby mu papež utekl zpátky do Říma. Velký a pomyslný zisk by rád vyměnil za menší, ale jistý. Arelatsko. Cambrai. Už je to tak, že z věčných bojů a nejistot jsou všichni v říši unaveni, dokonce i otrlý Wittelsbach. Všechny jeho prosby narážejí na papežovu tuhou vůli. Ne, dokud se nazývá císařem.

Nápad se zrodil v hlavě Balduina Trevírského, který byl tvrdým zastáncem důstojnosti svaté říše římské a jejího trvání. Že její vážnost ve sporech s papežstvím utrpěla, to bylo jasné všem. Ještě spornější byla naděje na volné vydechnutí po křečovitém hašteření, z něhož se stával trvalý stav.

A přece řešení tu bylo, jako v té pohádce o kohoutkovi. Papež ustoupí, vzdá-li se Ludvík Bavor hodnosti císaře. A Ludvík se vzdá svrchované moci, jen když mu její zisk zůstane zachován. Branibory, zbavení klatby a záruka v osobě jeho nástupce, který musí být přijatelný i českému králi. Neboť on jediný může přimět francouzského krále k nátlaku na papeže.

Tajná intrika zalovila v houfu říšských knížat a vytáhla z něj dolnobavorského vévodu Jindřicha. Ludvíkův synovec a Janův zeť. Pravda, s Bavorem neměli vždycky dobrou vůli, zejména při úmrtí členů rodiny. Ten i onen vztahovali ruku po dědictví. Císařova byla pádnější, ale Jindřichova zasáhla mnohdy mrštněji a dřív. Přesto to bylo slušné východisko. Císařská koruna zůstane v rodině, kurfiřtský hlas Bavorovu synu a za Arelatsko francouzský král stiskne papeže tak, že mu nezbude než říci ano. Což všechno měl zaštítit a zaručit jak u dolnobavorského vévody, tak u francouzského krále a jeho prostřednictvím v Avignonu český král.

Frankfurt. Tady to začalo a tady to taky skončí. Právě tady pod hradbami města jsem, blázen, přistoupil na ten nesmysl volit na římský trůn tohohle Ludvíka Wittelsbacha, čert ho vem. A čert vem mne, strýce Balduina i Petra Mohučského slavné paměti. Ten si to vymyslel. K stáru mu to už asi myslelo dost špatně.

Copak já, já mám omluvu. Před dvaceti lety mi bylo osmnáct. Ale stejně bych asi už tenkrát pochopil líp než ten tady, že císařství i papežství mohou růst jen ve vzájemné shodě. Když se rvou dva psi o

kost, živá kořist jim uteče a mnohdy ještě navíc smlsne nehlídané sousto. Dokud náš Ludvík sedí na trůnu svaté říše, je malá naděje na smír s papežem. Ani ne tak malá, jako spíš žádná. Div, že na to konečně přišel. Sám? Spíš ho k tomu přivedli sladkou vábničkou, že když odstoupí dobrovolně, může zachránit, co pro svou rodinu ukousl z říšských statků.

Snad má Balduin pravdu a Bavorovi se dá věřit, že to s abdikací myslí vážně. Byl by to zisk. Pro něho, který tak touží mít všechno s posvěcením církevní autority; pro říši, která by vyklouzla z ohrožení, protože přítel Filip za Arelatsko je ochoten zabránit zásadnímu rozdělení římské říše; a nakonec i pro mne, protože samozřejmě s Jindřichem na trůnu by korutanské dědictví nemohl ohrožovat žádný Habsburk, aspoň ne se zdáním oprávněnosti. Ludvík mi sice taky nasliboval hory doly, ale Jindřich je prostě jiný. Je rytířský a věrný. S Ludvíkem se zrovna nemiluje, jako ostatně nikdo z jeho příbuzných, protože ten se už každého pokusil okrást a Jindřich dobře ví, že proti jeho moci může hledat a najít oporu jen u mne, jinde ne. Na druhé straně je také Wittelsbach, takže Ludvíkovo ponížení bude jenom *jako.* Může to přijmout. Může. Jenom jestli doopravdy chce. Musíme popadnout býka za rohy, dokud drží. A přimět papeže, aby se k návrhu vyjádřil hned, než Bavor chytne jiný vítr a obrátí. Udělal to už stokrát.

Jan se pozorně zadíval na císaře a usmál se tak přátelsky, jak jen byl schopen. „Tvé rozhodnutí tě ctí, drahý bratře," řekl s citem, „a svědčí o tvém věrném vztahu k římskému císařství. Pomyšlení na sjednocenou říši, zbavenou vší klatby, je pro všechny povznášející. Kdekdo je už stálými zmatky unaven."

„Ano, i já." Ludvík se vyhnul Janovu pohledu. „Dáš-li mi ty i Jindřich záruky, že mi zůstane zaohována braniborská marka a všechno."

„Rád." Čímpak tě Balduin přimáčkl ke zdi? Díváš se na Jindřicha se zřetelnou zlobou. Pozor! Nesázím na tebe ani zlámaný groš. Držet a nepustit. Jinak nelze. „Když jsi mě pozval sem do Frankfurtu, jistě jsi měl na mysli určitá opatření. Nevzpírám se. Pečeťme raději hned. Pro mne, přiznám se, tvé pozvání přišlo nevhod, ale přesto jsem

nezaváhal. Vím, co je přednější. Nicméně jsem vázán spojeneckou smlouvou a spěchám do Lucemburku. Byl bych ti vděčen, kdybys své požadavky vyjádřil hned. Jistě jsi o nich už uvažoval.“

„Uvažuju i o tom,“ řekl Ludvík pomalu, „proč mluvíš pořád ty, a ne příští římský král.“

V Janovi zatrnulo. „Asi proto, že jsem bohužel starší,“ zasmál se docela přirozeně. „Domníval jsem se doufám právem, že jste domluveni. Mám ti jen ručit za jeho závazky. Či ne? Pak promiň. Jsem ochoten mlčet a poslouchat. Ale prosím, se vší vážností a stručně.“

Ne, Jindřich není tak výtečné řešení, jak se zdálo, uvažoval, zatímco nepozorně naslouchal výminkám složitého ujednání, které už od strýce dopodrobna znal. Jsou příliš zapleteni dávnými dědickými spory a krom toho Bavor za ním vždycky bude vidět mne. Ani to tajnůstkářství se mi nelíbí. Až ho papež zprostí klatby, pak teprve ohlásí abdikaci veřejně. Stařík v Avignonu to zase bude chtít naopak. Anebo aspoň podmíněně. Jako by na tom záleželo! Novou klatbou ho může stihnout kdykoli a bez abdikačních listin asi nelze zjistit, jestli je Ludvíkovo postavení v říši skutečně tak vratké, jak předpokládá Balduin. Navíc teď nemám čas na Ludvíka a jeho kličky. Prostě nemám. Přenechme to tedy milovanému strýci. O můj postoj k svaté říši se stará už přes dvacet let.

Po zasmoleném válčení v Itálii se mi už zas chce někde zvítězit. Tak pěkně stisknutého jsem brabantského bratránka ještě neměl. Je mi snad u čerta dlužen dědický podíl po matce. Od rozpadu signorie jsem s penězi na štíru stokrát víc než dřív, a co jsem kde získal, je vloženo do brabantského tažení. Jistěže pomůžu Jindřichovi. Jistěže udělám všechno, co se po mně žádá, a umluvím Filipa i papeže. Ale teď je mé místo v čele vojska, které smete ve cvalu nepřítele. Můj život. Boj. A potom snad i trochu lásky a slávy turnajů.

Loučíme se. Já i Ludvík se usmíváme, jako bychom se kdovíjak milovali. Zeť Jindřich se tváří znepokojeně. Asi mu za ta léta neušlo, jak my se s císařem máme rádi. Připomíná mi to manželství s Eliškou. Bouřlivé líbánky a konec. Jen sem tam zvířil vítr ubohé smítko citu. Karel je poslední dítě, které jsme počali z lásky. Po jeho

narození už nic. Dokonce nenávist. Touha se navzájem zničit. Bojím se, že tam nenávratně spějeme i my dva, Ludvíku. Zuřivě přetahujeme lano, na jehož středu je ten třetí, který může vychýlit misky vah. Habsburkové. Dokud je naživu Jindřich Korutanský, mám naději.

A nemusím se ani oženit. Když papež láskyplně zamítl udělit dispens k mému sňatku s Habsburkovnou a Anninu s Ludvíkem Braniborským, nemusím, bez urážky rakouských vévodů. Vždyť náhradou si Anna vezme Ottu.

Ještě štěstí, že Jan Dvaadvacátý je tak vrtošivý, aspoň snad nikdo vážně nevěří, že bych v tom mohl mít prsty. Nepřímé příbuzenství sňatku vadilo a přímé sotva za půl roku nevadí. S Habsburky byla pokrevně spřízněna Eliška, ne já. Ale má dcera už ano. Přesto z ní bude rakouská vévodkyně a z Fridrichovy dcery nebude česká královna.

Škoda, že Anna je ještě tolik mladá a stěží bude mít na Ottu vliv. Začas — snad. Dcery mě ještě nezklamaly. Ani Bonna, ani Markéta. S Jindřichem Dolnobavorským by to určitě bylo složitější, nebýt jí. Dokonce bych řekl, že se mají rádi. Budiž, rád vidím svoje děti šťastné. Otta je aspoň hezoun, jako býval Fridrich. Chytrosti mnoho nepobral, ale tak mladé choti, jako je Anna, to vadit nebude. Otta má bohužel už syny z prvního manželství, takže to nebude můj vnuk, kdo se jednou stane rakouským vévodou. Škoda. Ludvíkův trik s korutanským dědictvím by tak ztratil polovinu ceny. Mít ho pryč už aspoň z toho trůnu! Nemám čas čelit mu tak, jak bych měl. Neshniju přece připoután k říšskému hnidopišství, vidím na Balduinovi, jak ztrácí lesk.

A Karel? Měl bych ho vytáhnout za uší z té zatuchlé díry. Z Frankfurtu do Prahy je pro mne skok, ale nemám čas. Nemám. Brabantský spor je třeba řešit dřív, než Filip pochopí, oč jde, jinak by se mi s ním moc špatně hovořilo. Má matka v Brabantech žádný nevyplacený podíl neměla, a i kdyby, syn jejího bratra mě dávno odškodnil. Nepotřebuju peníze prvně. Ale kde mluví vítězné zbraně, je rozumnější zapomenout, že už jsme vyrovnáni. To pochopí i Jan Brabantský, až mu stiskneme chřtán.

Ve chvíli, kdy pod sebou cítím sedlo a houpavý pohyb koně, neznepokojuje mě už nic. Jsem šťastný. Letím proti větru, který mi vzdouvá plášť. Jiskřivý sníh se rozletuje pod kopyty koní. Mráz necítím. Letím a se mnou hrstka nejvěrnějších. Ostatní šourálky necháváme vzadu.

Machault se snaží držet krok a mele modlitby drkotajícími zuby. Vážím si jeho příchylnosti. Nikdy nikdo nenáviděl divoký cval rytířských koní víc než on. A přece se za mnou žene s omrzající tváří a zmodralými rty. Cítím se skvěle. Mráz v zimě se mě nedotýká stejně jako parno v létě. V sluchu mi už zní jásavý třesk zbraní a řítím se přímou cestou k svému vítězství.

Sníh. Venku se snášel v kyprých vločkách a polehal nadýchaně na zem jako pravá česká peřina. Karel se pod tou svou blaženě protáhl. Už musí být hezky pozdě, když je světlo, pomyslel si mrzutě a umíněně zavřel oči. Na nos mu táhlo. Vůbec se mu nechtělo z teploučka.

V Itálii byl zvyklý spávat pod přikrývkou z hedvábí. Protivně se zamotávala kolem nohou při neklidném spánku. Kožešiny, kterých byl plný otcův zámek v Durbuy, zase nepříjemně lechtaly. Peřině přišel na chuť po první noci v měšťanském domě, kde ho s ní ochotný hostitel pokryl se značnými rozpaky. Královský syn a peří sprosté husy! Ale v Čechách tak spali všichni. Byla to pohoda.

Vzdychl a ještě chvíli se pokusil nebrat na vědomí světlo dne, které se dralo dovnitř stále vyzývavěji. Slunce oslnivě hrálo na bílé podušce a ještě zvyšovalo denní jas.

Bušek nahlédl dovnitř. „Snídani, Výsosti?“ zeptal se zvučně.

„Neřvi. Nevidíš, že spím?“

„Nespíš, Výsosti. A jestli ano, tak je nejvyšší čas, aby ses probudil. Čekají na tebe.“

„No dobře. Jdu.“

Čekají. Vždycky někdo čekal. Zprvu to bývali králové věřitelé v naději, že syn si přivezl kapsy plné zlata. Za pár dní byl v tom až po uši. Království bez krále. Také by se dalo říci král bez království, protože krom titulu mu v zemi nepatřilo nic. Docela úplně vůbec nic.

Ani hrad, ani kus pole. Pražský purkrabí pan Hynek Berka z Dubé se tvářil dotčeně, když Karel projevil přání přestěhovat se z městského domu do Hradu. Jako by patřil jemu. Ač je to pouhá zřícenina, prý zaplatil.

Ano, zaplatil. Všichni zaplatili. Ale to všechno je královské, mají jen zástavy. Panebože! Dokonce řemeslníci. Ba i vesničani. Kdekdo. Všem je král dlužen.

„Krejčí nebo kramáři?“ zeptal se s nechutí a vylezl z postele.

Pod oknem se nevybíravě hádali dva vozkové, kteří se proti sobě nevtěsnali do úzké ulice. Ne, tohle nejde. Jednou jsem dědic české země, pan Berka mě musí pustit do purkrabství. Filip Francouzský je také dlužen kdekomu, ale nikdy jsem neslyšel, že by se nemohl ve své zemi ubytovat, jak se na krále sluší. Hned zítra dám najmout řemeslníky... ? Ale čerta! Na tohle mi snad někdo půjčí. Nechci mít z královského hradu spáleniště, které zarůstá tráva už třicet let! Ohořelé zdi dám strhnout a založíme palác po francouzském vzoru.

Blanka zná francouzský královský dvůr a zná Durbuy, které hýří pohodlím a přepychem. Až přijede... Neměl bych jí říci, že palác přestavuju jenom z rozmaru? Ne, nebudu jí lhát. Spolu začneme v tísni, jakou nepoznala, a spolu skončíme ve slávě. Blanka z Valois. No, nejsem si zrovna jist, jestli právě ona je družka do nepohody. Ale kdoví. A vůbec jsem možná rád, že je země tak zpustošená. Stvořím ji úplně k svému obrazu. Postavím kámen po kameni královský palác, město, hrady. Budou mé.

Teď se mu často stávalo, zrovna jako včera, že večer nemohl usnout, jak se mu hlavou honily naléhavé úkoly dne. Ale za svěžího rána všechno vypadalo veseleji. Pohvizdoval si, zatímco ho Bušek oblékal. Čekali dva prosebníci, žádný věřitel. Slavný den.

„Pojď, vyjedeme si,“ navrhl Buškovi. „Zítra chci začít královské dílo. Pak už nebudu mít čas.“

Hnali se zběsile jiskřícím sněhem. „Na Zbraslav?“ uhadoval Bušek cíl nečekané cesty.

„Ještě dál.“

Pod ostrohem, kde na soutoku Vltavy a Berounky stál zbraslavský klášter, přebrodili zamrzlou řeku a vydali se dál širokým údolím.

Krajině, kterou se vracíš do vlasti, se krásou nevyrovná žádná. Zázračné proměny. Vítala mě v rudozlatém hávu podzimu, teď je pokryta démanty a stříbrem. Začas odloží tvář vznešeného chladu a rozkvete.

Skály se místy blížily až k zamrzlé řece. Karel odbočil do svahu. Pořád výš, strmá cesta, Alpám se to pravda nevyrovná, kolem bratrova Meranu je hrad na hradu a tady nic.

„Podívej.“ Zastavil koně. „Taky nám tu někdo postavil hrad.“

„Kde?“ podivil se Bušek přízemně.

„Nevidíš bránu? Je stříbrná.“

Široký mírný svah před nimi klesal dolů. Za údolíčkem na vršku dva osamělí lesní velikáni se k sobě naklonili pod těžkou sněhovou duchnou, až se jejich vrcholky spojily v lomeném oblouku. Bušek se dlouho díval naznačeným směrem, než konečně pochopil.

„Tu ti dobude jarní vítr, jakmile začne obleva,“ usmál se.

„Budu ji bránit.“

Karel seskočil, nabral hrst sněhu a hodil ji po Buškovi. Ten pustil i svého koně a dal se s vervou do boje. Sníh! Kdy jsem se v něm takhle brodil naposledy? pomyslel si Karel rozjařeně. To už jsou tři roky. Tenkrát v Durbuy, když pro mě přijeli. Poslední den dětství. Pak už jen starosti vladaře. Dnes je znám, ale tenkrát jsem ještě netušil nic, když jsem sváděl bláhovou sněhovou bitvu. Moji tehdejší druhové jsou mrtví. Otrávili je v Pavii. Jenom ty dívenky...

Bonna, Isabella, Blanka. Blanka... Najednou se mu zastesklo. Tenkrát se mu vysmála, když spolu padli do závěje a on jí ukradl neobratný dětský polibek. Smála by se i dnes? Neviděli jsme se tři roky a změnil jsem se. Jsem muž. Vzpomínky mi ji kouzlí před očima k zbláznění svůdnou. Snad pro ten dlouhý půst. Je to zvláštní, překrásné ženy jsem viděl tady v Čechách, ale netroufl jsem si. Nějak se to nehodí. Páni jsou rozpustilí a vtipkují jako jinde, sličné paní se svůdně usmívají a ani dívky nejsou nejplašší. Najednou jsem vtělená ctnost a mé objetí čeká. Na tebe.

Zůstal stát s koulí v ruce a zasněným úsměvem. Bušek, kterému se zdálo, že jeho mladý pán jen takticky vyčkává, se rozmáchl a hodil. A zasáhl. Karel s očima plnýma sněhu a lapající po dechu se

skácel do závěje a chvíli zůstal ležet. Bušek se k němu překotně vrhl. „Myslel jsem, že uhneš," hučel omluvně. „Rozbil jsem ti nos. Podívej, teče ti krev."

Karel se posadil a otřepal se. Červená jamka v závěji přitáhla jeho pohled. „Krev Přemyslovců a česká zem," řekl tiše. „Patří k sobě."

Bušek přivolal koně. „Nemudruj a nasedni si," vyzval ho starostlivě. „Sníh máš za krkem, za chvíli budeš mokrý. Pojeď, je mráz."

Karel se pokusil sněhem zastavit vytrvalé krvácení. „Nastydnu se a umřu. Máš mě na svědomí. Leckdo tě pochválí, možná tě i podplatili."

„Kdo?"

Karel nechal marné snahy a nasedl. „Třeba Rožmberk."

Bušek měl rád přesnost. „Nemohl, je pryč. Nech krev vytékat, přestane sama. Možná bychom měli na noc do Berouna, je to blíž."

„Ne," rozhodl Karel. „Vrátíme se." Jak nos otékal a rozbolel se, rozjařenost ho opouštěla. Nevymlouvá mi to a není co. Vlastně to opravdu není žert. Leckomu by se ulevilo. Rožmberkovi možná ne, i když se často přeme. Ale mám ho rád, on to vyslovil první. Vrať se.

Proč mě sem vlastně chtěli? Nerozřešitelná otázka. Vždyť se jim žilo! Tak proč? Dokonce mi povolili berni, abych mohl vykoupit zastavené hrady. Ale když dojde k činu, mají tisíc výmluv. Je možné, že by si každý představoval, že o zástavu připravím jen souseda? Kolik těch zástav má jen Rožmberk! Potřebujeme tě. Tak to řekl. Uvědomil si hned tehdy, proč?

Asi mě pozvali proto, že jsem syn Přemyslovny. Velice si tu potrpí na český královský rod. Český král má být stejně mocný, jako bývali Přemyslovci. Ale za hranicemi, doma radši ne. Co vlastně mají proti mému otci? Vyřešil situaci po svém a docela logicky. Mocný je. A když za hranicemi, tak za hranicemi. Ale slabý nechce být nikde, ani doma. Takže tu nebývá a nechce ani, abych tu byl já.

Ze strachu, že jsem syn Přemyslovny? Nevím a pochybuju o tom. Jan Český a strach, to nejde dohromady. Ne, spíš si nepřál, aby jeho syn zabředl do bezmocné malosti. Podceňuješ mě, tatínku. Čechy mi stojí za to poprat se o ně. Tobě kdovíproč nestály. Pobavil by ses,

kdybys mě teď viděl. Rozbitý nos je symbol vztahu českého království k jeho vladaři. Ať. Stalo se to v přátelství a je to cenná připomínka, že mám být vždycky pozorný. S každým. I s těmi, komu důvěřuju.

Karel se ohlédl po Buškovi a usmál se. Tomu ano. Tomu prvnímu. Byl tady ještě příliš krátce, než aby mohl svou důvěru rozdávat štědřeji. Znal už skoro všechny svoje pány. Možná vůbec všechny. Byli dost zvědaví na budoucího krále a na sněm, který mu povoloval berni, se sjeli do Prahy v počtu prý dávno nevídaném. Projel i Moravu, dokonce byl až ve Vratislavi. Ty, kteří nepřijeli, většinou vyhledal sám, a ne vždycky v nejlepší vůli, kde šlo o vykupované zástavy. Jinak se zdálo, že nebude mít mnoho nepřátel. Ačkoli, kdoví. To ukáže čas.

Před třemi lety ho královský otec zavolal z Lucemburska, aby se ujal vlády v signorii. Tenkrát poslechl. Rád? Spíš ano. Byl zvědavý a lačný nových zážitků. Potkaly ho, krásné i kruté. A nakonec ten nejbytostnější, kterého dosáhl proti otcově vůli zásahem prozřetelnosti. Teď měl kruh uzavřít a po otcově přání se zase vrátit.

Vrátit se? Kam? Vždyť se vrátil. Vrátil se dychtivý a rád. Spěchat lze jenom domů.

Můj milý chlapec za mnou právě nepospíchá. Rozkoš mít syna? To tedy je. Jak já jsem se na něj, blázen, těšil! Když pomyslím, že jsem kdysi zanevřel na Elišku, protože porodila Bonnu, a ne jeho!

Mou nejmilejší, nejkrásnější dceru. Francouzskou královničku. Ani vidět jsem ji nechtěl, jak jsem toužil po tom nevděčníkovi!

Ať. Na vrnící nemluvně stejně nebyl tak líbezný pohled jako na rozkvetlou krasavici dnes a zanevřít na Elišku bylo jenom moudré. Škoda, že jsem hned tenkrát u toho nesetrval. Mohl jsem si ušetřit leckterou nepříjemnost. K vládě v Čechách by mě ti drazí páni stejně nepustili a nemusel jsem si to uvědomit s takovou trapností.

Vlastně si Karel zaslouží uznání. Troufl si do vosího hnízda. Jestlipak už dostal žihadlo? Varoval jsem ho. Ale ta Přemyslovna v něm mu asi našeptala, nevěř. Měl to v úmyslu hned v Parmě? To přece ne. Nemohl vědět, kam pojede a že se s nimi setká. Kohopak

to napadlo? Jeho? Je? Dělá po čertech dobrý dojem a pan Rožmberk ho asi spolkl i s udičkou. Přemyslovec!

Ne, pánové, je Lucemburk. Chci, aby byl. A bude. Mohl se ještě lecčemu u mne naučit. Ne, hnípe si v Čechách.

„Tak vy jste mi unesl syna, pane z Rožmberka.“ Jan se zamračil, aby svým slovům dodal váhy. „Jak mi to chcete vysvětlit?“

Komoří přijal královo vykání i němčinu bez mrknutí oka. Ostatně to nemuselo znamenat vůbec nic, král se nikdy dokonale česky nenaučil a v zemi za poslední léta pobýval tak málo, že chtěl-li se domluvit o složitějších věcech, musel jinak. Dřív se pokoušel češtinu aspoň lámat i s jejím tykáním. Ale dřív je dřív. Nutit ho nebudeme. „Nevím, co tím Vaše Veličenstvo myslí,“ řekl troufale. „Kralevic se jen vrátil. Unesen byl před deseti lety. Ne teď.“

„Vy se mne vůbec nebojíte, pane z Rožmberka,“ usmál se Jan studeně. „Dobře víte, že jsem vám příliš mnoho dlužen. A ještě budu, pane. A dlouho a možná víc. Prvorozený syn je můj dědic, to je jisté. Ale mohli jste aspoň počkat, až dám svolení. Nemá tam ani choť. Je to hanba. A nemá kde bydlet, nemýlím-li se.“

„Zatím bydlí v kancléřově domě, než opraví Hrad. A prosí vás se synovskou úctou, abyste jeho choť za ním ráčil vypravit.“

„Se synovskou úctou mohl přijít sám. Ví kam.“

„Posel vás nezastihl, Veličenstvo. Řekli mu, že jste odjel do Frankfurtu, a najisto jsme vás čekali v Čechách. Všechno už bylo připraveno k vašemu uvítání. Ani jste nevzkázal.“

Výtka byla ostrá, ale mocný Rožmberk si ji mohl dovolit. Jako ostatně čeští hodnostáři vždycky. Jan změnil tón.

„Máme s brabantským vévodou vleklý spor, který lze rozřešit jenom válkou,“ řekl na vysvětlenou. „Když přijedu do blízkosti Čech, přece víte, že vždycky zavítám. A měl jsem dojem, že to nevídáte zvlášť rádi. Tentokrát jsem prostě nemohl. Jen jsem si odskočil na naléhavou schůzku s císařem. Navštívil jste i strýce Balduina a jistě víte, oč jde. Vypravit poselstvo do Avignonu není snadné a k tomu ještě sbírat vojsko. Za pár dní flanderský hrabě Ludvík de Nevers, lutyšský biskup Adolf z Marcku, jůlišský hrabě Vilém se svým bratrem, kolínským arcibiskupem Valramem, můj

přítel Vilém Hennegavský, Rainald z Geldern, Vilém z Namuru, hrabě de Fauquemont, ďEu, z Loozu, ti všichni vtrhnou do Brabantska ze všech stran. Chybět nemohu.“ Hlavně by to znamenalo připravit se nejen o pověst vítěze, ale i o náhradu škod, a ta bude značná. Byl bys sám proti sobě, pane komoří, kdybys mě zdržoval. O to míň budu ždímat Čechy. Teď, s Karlem v Praze, to bude ostatně nesnadné. Probodl Rožmberka ledovým pohledem. „Dovolte mi laskavě, abych důležitost věcí zvážil sám ze své moci. Jde teď o všechno. Tady měl především být můj syn.“

„Vaše Veličenstvo!“ vykřikl Petr popuzeně. „Lucembursko je vám přednější, to jsme, ač neradi, už vzali na vědomí. Mít krále trvale za hranicemi je na pováženou, ale mít tam dokonce krále dva, to si snad nemůže dovolit ani země stokrát významnější, než je naše.“

„Stokrát významnější země přece žádná není,“ začal Jan rozmarně, ale najednou si uvědomil, co to Rožmberk řekl. „Jaké *dva* krále!“ zahřměl. „Dva! Rád bych věděl, co jste tím myslel, pane z Rožmberka!“

„Nic zvláštního, Vaše Veličenstvo. Jenom to, že dospělý následník mívá nějaký titul, zvlášť když je v zemi sám. Je směšné, abychom ho v Čechách nazývali pánem Luccy. Nikdo ani neví, kde to je. Přemysl Druhý, děd vaší choti, byl za otcova života nazýván mladším králem.“

„Ano?“ přerušil ho Jan nebezpečně. „Když mladší král, tak také starý král, že? Starý král, pane z Rožmberka, to je veteš. Ne já.“

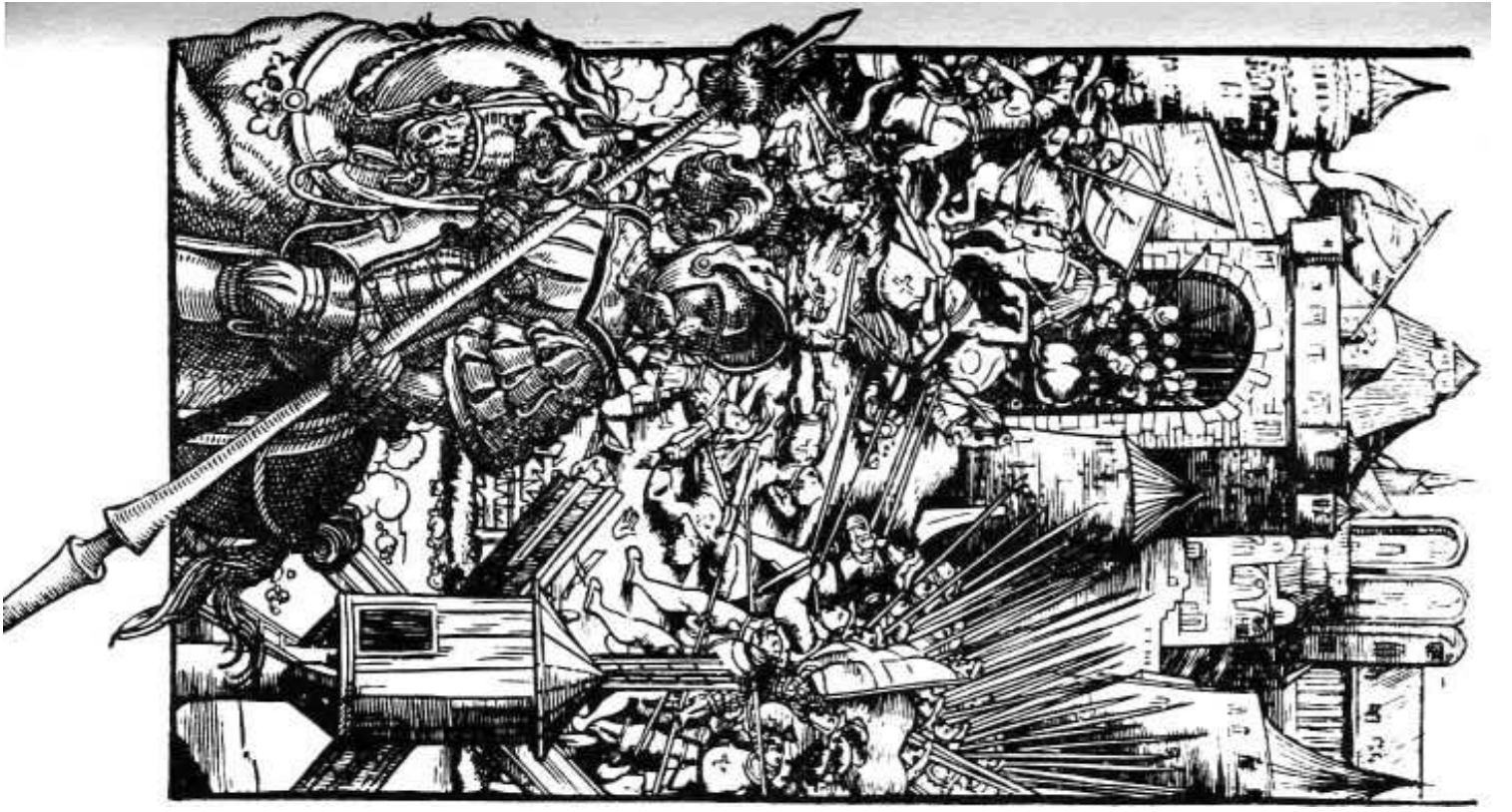
„Ale.. .“

„Dost. Rozmyslím si to, než odjedete. Co se tak díváte? Ano, rozmyslím si to. To je víc, než jste mohl doufat, pane. To vojsko, co mám tady kolem sebe, nemusím rozpouštět, až porazíme Brabantského. Mohu s ním jednoduše táhnout do Čech a synáčka přivést mocí, ne?“

„To byste neudělal,“ řekl komoří klidně.

Ovšemže neudělal. S vojskem jsem v Čechách nikdy nepořídil a dnes, kdy jsem na vrcholu své rytířské slávy, to nebudu připomínat nikomu. Tenhle to ví. Tváří se uctivě, ale ví to. Po smrti pana z Lipé

si připadá tak nejspíš sám jako král. Však ještě budete litovat. Karel není já. Ten vás pěkně popadne za chřtán. A dobře tak. Až přijedu, zase bude co zastavit.

Propustil Rožmberka spíš pro to gesto, než že by se chtěl doopravdy rozmýšlet. Mladší král! To by se mu hodilo. Ne, ne. Můj francouzský zeť Jan je vévoda Normandie a Bavorův syn je markrabí. Žádný mladší král.

Kancléř předstoupil a řekl zvučně. „Karel, moravský markrabí."

Ano, tak se teď dávám ohlašovat. Po pravdě mě ten titul od otce nemálo překvapil, i když, samozřejmě, s mladším králem jsem nepočítal. Rožmberk odjížděl sebevědomý až k smíchu. Prý ho donutí.

Donutí? Spíš jsem čekal, že s ním otec vyrazí dveře a pošle pro mne ty vojáky. Ale čeští páni mají nad ním prapodivnou moc, jako nikdo na celém světě. Tak tedy moravský markrabí. Jenže já nejsem moravský markrabí se sídlem na Moravě, ač by to bylo jednodušší. I pro mne. Ale on moji moc nijak nevymezil. Naopak. Pověřil mě, čím nikdy žádného hejtmana. Dojednat svatbu sestry Anny s rakouským vévodou a zastoupit českého krále při jednání řádových rytířů s krakovským Kazimírem. Prostředníkem prý může být jenom král. A jako obvykle mi ani nenaznačil, oč jde. Jen že mám zajet do Kališe a jednat za něho.

Rád bych jednou věděl, na čem s otcem jsem. Je to záhada nad záhadu. Vždycky mě hodí do vody a plav. Nebo se utop, jak je libo. Jenomže nikdy nejde o nic malého. Nešlo v Itálii a tady mu jistě záleží na tom, jaké si zachová vztahy ke Kazimírovi i k řádu. Důvěřuje mi? Ale před mým příjezdem do Lombardie o mně nevěděl nic a přece mě tam nechal samotného. Utop se, nebo plav. Doplaval jsem taktak.

Někdy mám pocit, že mě takhle učí. Základy mi dali Pierre a Balduin, teď je řada na něm a on nemá čas. Asi ani chuť, rozptylovalo by ho to při jeho velkých činech. A sám nemám rád, kdyby mě vodil za ruku. O lecčems mám jiné představy než on.

Nenechávají mě čekat příliš dlouho?!

Sotva domyslel, polský dveřník se znovu objevil a s omluvným úsměvem ho zval dál. No počkej. Karel dal pokyn kancléři, který ho sice doprovázel, ale k soukromému jednání Veličenstev neměl

přístup, a čekal se zlomyslným úsměvem. Jan Volek se dohadoval s nešťastníkem, který se u vyvolených dveří tvářil vyděšeně

Nakonec poslechl. „Karel, moravský markrabí, prvorozený syn krále českého a polského."

Karel si všiml hned u dveří, jak to statným mladíkem vedle vlídného prošedivělého muže trhlo. Kazimír, nepochybně. Synovi a nástupci Vladislava Lokýtka na polském královském stolci — v Praze se ovšem říkalo pouze krakovský nebo kališský král — to hořké sousto asi vázlo v hrdle. Ten vedle něho podle prokazované úcty neměl nižší hodnost. Nemohl to být nikdo menší než Karel Robert Uherský.

Karel se uklonil, o nic více a nic méně než jak příslušelo jeho postavení následníka trůnu vůči dvěma skutečným králům, a zeptal se, pro jistotu latinsky: „Jakou řečí si Vaše Veličenstva přejí rozmlouvat?"

Karel Robert odpověděl francouzsky: „Má choť je sestra mého mladého přítele, polského krále Kazimíra. Ovládám její řeč, mohu tlumočit. Němčinu si nechme až pro jednání s velmistrem řádu."

„Umím česky. Snad se domluvíme přímo, drazí pánové."

„Nejste v Čechách moc dlouho," nadhodil Karel Robert zvídavě.

„Necelý rok, Veličenstvo."

„Deset let jste byl pryč. To jste nezapomněl?"

„Docela. Ale naučil jsem se."

„Také jsem se kdysi naučil uhersky. A brzy. Je to třeba." Karel Robert se obrátil ke Kazimírovi. „Nepozveš náš raději ke stolu, chlapče? My Slované," usmál se očima na Karla, „si většinou tykáme. A ostatně i my dva jsme příbuzní. Tvá bába Guta byla vlastní sestra mé matky Klemencie. Jsem rád, že jsem tě poznal. Konečně budu mít i v Čechách souseda. S tvou matkou Přemyslovnou jsme si občas psali, ale tvého otce jsem potkal zřídkakdy. A pak, když umřel můj Ladislav — To víš, že jsem se kdysi měl stát tchánem tvé sestry? Té, kterou máš provdat za Ottu Habsburka. Co se tak díváš? Ne, vůbec nejsem vševědoucí, ale s rakouskými bratránky mám co dělat častěji, a abych byl docela upřímný, i jinak se zajímám o to, co se u nich děje."

Kazimír zatleskal. Dveře se rozlétly a sluhové začali snášet mísy. Hostina vpravdě královská. Karel Robert s nevídanou obratností ze slavnostního setkání udělal rodinný večírek, při němž se nehledí na hodnosti. Snad to byl jeho způsob mezi sobě rovnými, ale mohl to být i úskok. Přátelstvím na první pohled Karel moc nevěřil a mezi mocnými už vůbec ne. Měl dobrou školu.

„Mám v zastoupení svého otce hájit zájmy řádu," řekl pro jistotu zřetelně hned zkraje. „Mluvil jsem s velmistrem a dohoda se mi zdá obtížná. Kde nechce ustoupit ani jedna strana..."

„Já požadavky řádu znám a zná je i Kazimír," přerušil ho uherský král. „Chtěli jsme se jen s tebou nerušeně setkat. Poznat tě. Nic víc. Nechme jednání zatím stranou. Velmistrovi stejně můžeš tlumočit jen domluvenou dobu setkání a návrh prodlouženého příměří."

„Proč jste se chtěli sejít bez něho?"

„Tys na své královské sousedy nebyl zvědavý?" zeptal se Karel Robert přímo. „Vidíš, my na tebe ano. Nezapomínej, že mám příbuzné v Neapoli. V Itálii sis prý vedl výtečně."

„Úspěch jsem neměl."

„To není tak snadné, chlapče. Tam! A proti strýci Robertovi? Ten má moc dlouhé prsty a nemá rád dalšího vlka na svém poloostrově. Rád by je totiž natáhl ještě dál. Až na sever Říma."

„Vaše Veličenstvo svého strýce nemá v lásce."

„Ne, nemám. Zato on mě miluje velice, dokud jsem králem v Uhrách. Jenže mohl a měl jsem být králem v Neapoli, je tam tepleji. Ale už jsem si zvykl. Aspoň žiju. Kdoví, jak by to jinak dopadlo."

Karel si vzpomněl na Pavii a otřásl se. Vlastně mě mohli otrávit ještě stokrát. Moc opatrný isem vždycky nebýval. „Já jsem rád, že jsem se vrátil do Čech," přiznal upřímně. „Cítím se doma. Od smrti strýce Karla ve Francii jsem si připadal, že nikam nepatřím."

„Od tvého otce bylo moudré, že tě poslal domů," řekl Karel Robert. „Česká země potřebuje královskou ruku."

Dobře, budeme asi hrát takovou hru před sousedy. O jeho tiché vzpouře věděli patrně s otcem jen sami dva a ti, kdo byli v Meranu. Pro všechny ostatní to byl projev královské vůle mít syna ve svém království.

Kazimír zachovával zdrženlivý odstup, jen sem tam utrousil slovo a nespouštěl z Karla pohled až neslušně ostražitý. Byl starší jen o málo a králem teprve rok. Karel rychle vycítil vítanou snahu uherského krále je sblížit a spřátelit a ochotně jí vyšel vstříc.

„Jsem velice rád, že jsi mi umožnil to přátelské setkání, milý bratře," usmál se na podmračeného Kazimíra. „Jsme přece také příbuzní. Tvůj otec a můj děd z matčiny strany byli bratranci."

Kazimír se ušklíbl. Posměšně a trochu shovívavě. Oba věděli stejně dobře, že *drazí bratránci* byli nepřáteli na život a na smrt po celou dobu Václavova polského panování. Ale konečně, v královských sporech o trůn vraždíval často i syn otce, otec syna, bratr bratra. A jiní se zase věrně milovali. Karel, který se velice často a mučivě zabýval složitým vztahem k svému otci, dovedl pochopit obojí.

„Já bych vás chtěl mít přáteli," řekl Karel Robert a objal oba najednou kolem ramen. „Nastupujete na místo svých otců nezatíženi dávnou nenávistí, a na čí straně byla pravda, to pro vaši budoucnost už nemá význam. Svěřils mi jednání, tak mě nech. S naším mladým přítelem se už dohodneme."

„A s řádem? zeptal se Kazimír nepřátelsky. „A s polským králem, který se usadil v Lucembursku?"

„Věříš mi?" zeptal se Karel Robert mírně.

„Tobě ano."

„Tak už se nestarej a klidně pij. Zatím jen prodloužíme příměří, víc není třeba. Skutečný mír je nutné připravit důkladněji, než jak to dosud připouštělo zaneprázdnění Karlova otce."

Ještě dlouho si Karel vyčítal, že dal průchod své nedůvěře a jen opatrně usrkával ohnivého uherského vína, jehož si oba králové popřávali bez zábran. Vyšel z bohatýrské pitky střízlivý a připadal si jako podvodník. A hlupák. O ničem závažném už nepadlo ani slovo. Uherský král předobře věděl, kdy je čas k bezstarostnému veselí a kdy k vážným úvahám.

Vrátili se k nim až na zpáteční cestě po krátkém bezvýsledném pokusu o trvalejší mír, který se zase zvrtnul jen v pouhý klid připravených zbraní. Ostatně víc prozatím nečekali.

„Řád bude muset někde ustoupit," řekl Karel Robert s povzdechem, když se za krásného jitra vydali na cestu k jihu.

„Kazimír taky."

„Ovšem." Uherský král ze strany pohlédl na svého mladého společníka. „Víš ty co? Nechme toho teď. Tři dny jsme si s tím marně lámali hlavy. Ta moje mě už z toho brní. Jak se ti líbila Itálie?"

Líbila se mi? Vzpomínky ulétly zpátky. Krásná země, to ano. A bohatá. Ale podivná. Všechno se rozkládá pod rukama. Každý se pere s každým. Císař, papež, signoři jeden s druhým, ano, říká se, že otcovu velkou signorii zničila jeho chtivost peněz, a nikdo nevidí, že byla stejně odsouzena. Nejvýš by se to stalo o něco později. Pochopil to a odtáhl ruce, dokud byly ještě plné zlata. Příliš mnoho sil a příliš mnoho zájmů. A nikomu se nehodí, aby se sjednotili. Nejmíň jim.

Zůstal bych v Lucce, kdybych neměl svoje království. Nebo kdekoli v Itálii. Lesklý dobrodruh samozvanec se tam uplatní nejlíp na světě, když nechce příliš mnoho. Jenže já chci. Já jsem syn krále a vnuk císaře.

Všiml si, že uherský král se na něj pozorně dívá, a uvědomil si, že mu tu otázku nepoložil jen ze zdvořilosti.

„Itálie je krásná země," řekl umírněně, aby odpověděl na úrovni a přitom neprozradil skrytý tok svých myšlenek. „Ale pro vladaře ne."

„Jak to myslíš?"

„Tam může sklidit místní úspěch každý lapka, pane," zasmál se Karel. „Ne velký panovník, který chce vládnout celé zemi."

„Celé zemi, hochu, nevládne nikdo z nás. Karel Veliký Svatý přinesl Itálii připojením království Langobardů ke své říši danajský dar. Nikdy panovník ze severu Alp nemůže vládnout Římu."

„Na neapolském dvoře si to ovšem představují jinak. Ale myšlenka římského císařství je velká. Já v ni věřím."

„Věříš v Ludvíka Bavora?" zeptal se Karel Robert přímo.

„Který se nazývá císařem?" doplnil Karel posměšně. „Ne, já ctím tradice. Karlovi Velikému vložil císařskou korunu na hlavu sám papež. Papež a císař ve vzájemné shodě mají být nepochybné hlavy křesťanstva, ta duchovní, ta světská. A ne ..."

„Francouzský král,“ doplnil Karel Robert uštěpačně.

„A ne se pomlouvat a stíhat špinavostmi,“ dokončil Karel načatou větu klidně. „Je to nedůstojné a hlavně nemoudré. Francouzského krále, dovolíte-li, necháme stranou.“

„Spojenec tvého otce a tvůj švagr, pravda.“ Uherský král se na něj zpytavě zadíval. „S tou záštitou se český král pokouší získat lombardskou královskou korunu. To přece víš.“

„To mi nesvěřil nikdy. Ani když jsem byl jeho zástupcem v signorii, která se ostatně rozpadla.“

„Jsi ty ale nedůvěřivec!“ vykřikl Karel Robert podrážděně a zastavil koně. „Myslíš, že jsem si nevšiml, jak se bojíš, že tě chci opít? K čemu by mi to bylo, prosím tě? V tvém věku zůstat střízlivý! A zbytečně. To Kazimír je upřímnější.“

„Má proč,“ odsekl Karel upjatě. „Jste jeho dávný přítel a hájíte jeho zájmy. Já jsem vás viděl prvně a přijel jsem jako nepřítel. Ta myšlenka byla přece nasnadě. Opít kluka a vytáhnout z něj víc.“

Král ho pozoroval s posměšně našpulenými rty. „Dobrá, už jsi jednou takový,“ řekl a znovu pobídl koně. „Máš možná pravdu. Kazimír vyrůstal v rodině a svým si zvykl důvěřovat. Kdo je tvůj tvůj?“

Karel se zamyslel. „Bratr,“ řekl pak. „Ale je malý, spíš potřebuje on mne. Choť? Možná. Pro chvíle odpočinku. Bušek, můj komorník. Ještě leckoho mám rád, ale už bývám opatrný. I s přítelem.“

„A otec?“

„Otce si vážím, ale už jsem měl tu čest vám říci, že mě do svých plánů vždycky nezasvěcuje. Nechtěl jsem projevit Vašemu Veličenstvu nedůvěru. Prostě je to tak.“

Uherský král se na něj zadíval s porozuměním. Ano, to znal. Prodaný mezi cizími. V Uhrách jako nápadník trůnu prožil trpké mládí, ale krutou pouť k moci mezi cizími nastoupil později než mladý muž po jeho boku, až divně dospělý na svůj věk. On sám žil do třinácti pod ochranou své matky a babičky, která ho zbožňovala. Pro cestu slávy ho vybavili spolehlivými stoupenci, kteří mu kryli záda aspoň v přímoří. Měl se kam uchýlit, když šlo do tuhého. Ale

tenhle? Od tří let odtržen od matky a otce skoro neznal. Čtyři roky někde na hradě v lesích.

V sedmi ho odvezli do Francie. Jeho teta, francouzská královna, která ho možná milovala, zemřela ještě týž rok. Podivné dětství. Jistě měl všechno, jak přísluší synovi českého krále a členovi francouzské královské rodiny, ale je to dost pro dětskou potřebu něhy? Ať se tvářil sebeopatrněji a urážel ho nedůvěrou třeba na každém kroku, něčím mu byl milý. A probudit jeho důvěru bylo snad nesnadné, ale nutné.

„Dobrá, já budu upřímnější. Nevím, co víš, a ty mi to nesdělíš, tak promiň, budu-li omílat známé věci. Projevil jsi víru v myšlenku impéria, jak ho před pěti sty lety vybudoval tvůj velký jmenovec. To nevíš, že tvůj otec s francouzským králem ho chtějí rozbít?“

„To nevím,“ řekl Karel pomalu. „Vím, že se naopak snaží uzavřít smír mezi říší a papežem. Abdikace Ludvíka Bavora...“

„Máš zprávy, které měly cenu před půl rokem,“ utrousil Karel Robert opovržlivě. „Chceš vědět víc, než ví tvůj otec? Dobře, povím ti to. Brzy to už nebude žádné tajemství. Můj strýc Robert, jak jsem ti už řekl, nestrpí na poloostrově žádné změny a papež, ačkoli těžko může odporovat králi Filipovi, si stokrát rozmyslí ještě rozšířit jeho moc. Petrův stolec je už tak v trapné závislosti a ještě ji zvětšovat? Arelatsko! A římský král Jindřich Dolnobavorský, který vždycky bude poslušným panáčkem českého krále a tím i Filipův? Váhal a věděl proč. Z vašeho hlediska možná neměl, protože váš císař si to mezitím zase rozmyslel.“

„Cože!“ Karel zrovna nadskočil. „Jak to Vaše Veličenstvo ví?“

„Mám přece styky. Mně na tom vlastně nezáleží, na štěstí nejsem závislý. Ale chceš-li slyšet dobrou radu, buď opatrný a hleď si Kazimíra. Přátelství s císařem, o které tvůj otec opíral celou svou polskou politiku, už skončilo.“

„Skončilo dávno dřív.“

„Pravda, ale jenom v skrytu. Otevřená roztržka už na sebe nenechá dlouho čekat, to mi věř.“

„Kazimír nebyl ke mně zrovna přívětivý.“

„Divíš se? Dal ses ohlásit jako syn polského krále. U něho!“

„Já *jsem* syn polského krále. Ten titul mému otci nikdo neupírá.“

„Přece. I Kazimír je polský král. Až budeš potřebovat jeho přátelství, vzpomeň si na to, hochu.“

STÍN HERESE

Papež Jan Dvaadvacátý za devatenáct let svého pontifikátu nashromáždil údajně přes dvacet miliónů zlatých florinů. Snad to nebylo tolik, o výši jeho pohádkového pokladu se dlouho vedly spory. Ale v každém případě byl nesmírný. Papež, který se usadil v Avignonu s touhou vrátit se do Říma jako svrchovaný *pán* křesťanského světa, svou ctižádost při zdlouhavém a marném čekání na den Slávy vybíjel aspoň hromaděním zlata, o jakém nemohl snít žádný světský mocnář. Bez jeho svolení se svého úřadu nesměl ujmout žádný biskup, sebeřádněji zvolený kapitulou svého kostela. Pravda, i to se v praxi obcházelo, ale takový vzdoroprelát neměl naději na trvalé držení své prebendy. Jan Dvaadvacátý dovedl tento systém k absurdní dokonalosti. Za povinné platy jmenoval kdekterého kanovníka. Cena rozličných dispensí byla vysoká, od rozloučení sňatku či jeho uzavření mezi příbuznými až po prominutí svěcení či předepsaného věku kdekterého kněze. Papežská dispens prostě spraví cokoliv, ale musí se zaplatit. A vždycky zlatem.

Ač byl už při své volbě stařec, udržel se na Petrově stolci bezmála dvacet let. Za dvacet let se nahromadí mnoho, nejen zlata. Také nenávisti. Závisti. Omrzení.

Ludvík Bavor, kacíř na římském trůnu, si vzal poučení z osudu svých předchůdců. Po vzoru Albrechta Habsburského u papeže poníženě škemral a současně se po vzoru francouzského krále chystal do boje. Jan Dvaadvacátý vzbuzoval daleko méně hrůzy než kdysi Bonifác. A čím byl starší, tím neprozřetelněji odhaloval své slabiny. Jedna z nich spočívala v jeho plánu na rozdělení svaté říše římské, který se přes všechno utajení neudržel v skrytu a dal Ludvíkovi do rukou mocnou zbraň: veřejné mínění. Říšští činitelé byli pohoršeni a Wittelsbach, od kterého se už všichni odvraceli, se náhle stal korouhví ohroženého císařství.

Papeže, který pro svou stařeckou zavilost — táhlo mu na devadesátý rok — byl kdekomu nepohodlný, část kardinálů mínila sesadit. Přední z nich, Napoleon Orsini, vyzval císaře, který se užuž chystal poddat, aby z císařské moci svolal církevní koncil, kde by byl papež obviněn z teologických bludů a sesazen. Ludvík Bavor se chopil příležitosti bez ohledu na všechna ujednání. Německým knížatům svým postojem zalichotil. Rádi by se vyrovnali Francii, jejíž král kdysi sesadil papeže a teď sám pronajímá tiaru. Vlna říšského vlastenectví, vždycky ochotná se vzdout z dosud klidného moře, vynesla rázem vzhůru Bavorovu potápějící se loď, která do rozvinutých plachet chytla nový vítr a znovu vyrazila vpřed.

Tak nádherný průvod Praha snad ještě neviděla. Lidé se strkají na ulicích a zvlášť na prostranství před Juditiným mostem, tam se jich vedle křížovnického špitálu vejde nejvíce. Na druhé straně je pár domků, ale všechny lemují příkrou a úzkou cestu k Hradu. Tam se daří jen šťastlivcům, kteří se usadili na střechách. Markrabí Karel ráno projel městem a vesele odpovídal na nadšené výkřiky. Měli ho rádi. Jako by sem patřil odjakživa, a ne jenom sedm krátkých měsíců. Když přijel, neznal české slovo, a už mluví jako každý z nich. Pravda, taky vybral berně a vypůjčil si, ale zůstává doma a to stříbro je vidět. Možná, že starý král se už nevrátí.

Starý král! V Praze mu tak říkali, jako by věděli, že ho to zlobí. Jan Lucemburský byl slavný král, to dávno vzali na vědomí, ale opatrný odstup, který si vůči němu udržovali, nebyl prost zlomyslnosti. Nikoho netěší být dojná kráva a Češi nejsou tupá hovada.

Také v Blance převládla čirá radost, když spatřila manžela. Chlapec, kterého znávala, se změnil k nepoznání. Čekal ji na Zbraslavi. Aby se občerstvila po cestě, poklonila se u hrobu jeho matky a taky se obdivovala klášteru.

I na francouzskou princeznu udělal dojem výstavností a pohodlím. Opat mluvil francouzsky. Jezdíval do Cîteaux na generální kapituly svého řádu. Oběd byl vybraný, chrám nádherný, dokonce do umývárny tekla rourami voda, což nebývalo docela obvyklé ani ve všech královských sídlech jejího bratra. Krajina,

kterou předtím projížděli, byla půvabná a svěží, její průvodci vesele štěbetali a rozhlíželi se zjasněnýma očima. Tohle je tedy záhadné království slavného českého krále. Krása. Div, že tu nebývá.

Karel se usmíval trochu uličnicky, když ji před klášterem sám vysazoval na koně. „Usmívej se, ať je, co je," řekl jí, když se průvod znovu seřadil a on se připojil lc jejímu boku. „Ničemu se nediv a nad ničím neohrnuj nos."

Úkosem se na něj podívala. „Asi není dobře, že jsme spolu vyrůstali," řekla s povzdechem. „Mluvíš se mnou, jako bych byla tvoje sestra. Nebo kluk. Copak jsem někdy ohrnovala nos?"

„Vždycky," usmál se a na okamžik zvážněl. „Jsi krásná. Ani jsem si to nedovedl představit. Tohle bych neřekl klukovi ani sestře." Naklonil se a políbil ji. Její francouzskou družinu to nepřekvapilo a ostatní nebyli tak blízko. „Jsem rád, že tě tu mám. Ale ..."

„Co ale?"

„Pojeď a uvidíš."

Viděla. Zchátralé domy a ulice plné smetí. Dlážděno se jen tu a tam a ještě nedbale. Kostely většinou na spadnutí. Spadaná omítka ze zdí. Ale lidé řvali nadšením a Blanka se usmívala. Možná i trochu škodolibě. Tohle je město, o kterém jsi mi vyprávěl, že je největší a nejkrásnější na světě? Volání nerozuměla, ale to jí ani tak nevadilo. Stařičký biskup, který jí vyšel vstříc, mluvil francouzsky. Prý strávil jedenáct let v Avignonu. Kolem ní hlahol její družiny, která si nevybíravě vyměňovala názory o výstavnosti města.

Vždyť je to jako ve Francii, řekla si s úlevou. Možná i ti lidé křičí francouzsky. Davu přece není rozumět nikdy. Budu tu jako doma. Ostatně budeme bydlet na Hradě a ten...

Tam už se podivila. Z baziliky opadávala omítka. Hned za hlavní branou bylo staveniště. „Co je to?"

„Náš palác," řekl s klidem.

„My nemáme kde bydlet?"

„Tam," pokynul přes nádvoří k purkrabství. „Musíš se zatím spokojit. Začal jsem stavět teprve před měsícem."

„Tak proč jsi mě pozval už teď?" vyčetla mu.

„Přikázal mi to otec," odsekl, jak na ni dostal vztek, ale sotva se na ni podíval, už mu jí bylo líto. „Neplač," řekl honem. „Jenom jsem žertoval. Toužím po tobě a chci tě mít u sebe. Jsi zlá."

S přemáháním spolkla slzy. „Já jsem se těšila. Ale vyprávěl jsi mi pohádky. Měl jsi mi říci, jak to tu vypadá doopravdy."

„Asi jsem na to zapomněl. Nebo mi všechno připadalo slavnější, když jsem byl malý. Neboj se. Zase bude."

K slavnostní večeři pod širým nebem se Blanka v stísněném purkrabství převlékla a nádherné roucho jí spravilo náladu. I obdiv urozených paní, hejno dvorných šviháků, kterých bylo najednou plno kolem ní i pestrého houfu jejích průvodkyň. Mladí Francouzi se zase blahovolně dvořili uzardělým dívkám, jejichž staromódní oblečení sice budilo sem tam potají úšklebek, ale nemohlo zakrýt vrozenou líbeznost. Karel se věnoval Blance, ale přitom stačil pozorovat celou společnost. Několik dní hlučných radovánek stačí, usoudil spokojeně, jak pochytal pozorné pohledy a několik potichu vyměněných slov. Nejen ženy, i muži bystře odhadovali cizokrajný kroj a nejeden z nich asi hned v noci vytáhne z postele svého krejčovského mistra. Vsadím se, že do týdne už nikdo nerozezná Čecha od Pařížana jinak než podle řeči. Aspoň tu Blance nebude tak smutno, až...

Zamračil se. Vlastně to měl čekat. Jenže ho nějak nenapadlo, že to, co se týká jeho, týká se i jí. Tu nevděčnou úlohu vzal tentokrát na sebe pražský biskup, zatímco se Blanka převlékala.

„Tvá choť je roztomilá," řekl. „Budu se jí věnovat co nejvíc, než se naučí česky, neměj strach. Až odjedou její průvodci, mohlo by se jí stýskat."

„Odjedou?" zakoktal zaskočený Karel. „Ale to přece..."

Odmlčel se. Biskup neříkal nic a tiše čekal, až se dovtípí. Dovtípil se. Jistě, na tohle byli Češi přísní. Žádní cizinci na královský dvůr. Tvoje dědictví, otče. Pěkně ti děkuju. Mohl jsem to teď mít snadnější. Jakpak vysvětlím Blance, že má být sama v zemi, kde nikdo nepromluví její řečí krom několika cisterciáků, osmdesátiletého biskupa a manžela, který se většinou nezdržuje doma?

Podíval se na ni s láskyplným soucitem. Třeba tě vidím takhle spokojenou naposledy, mé dítě. Jen se bav. Ucítila jeho pohled, obrátila se k němu a najednou zvážněla. „Je pozdě. Nepůjdeme spát?“

„Už nechceš zůstat?“ Neodpověděla, jenom se na něj dívala dál modrýma, zářivýma očima. Vstal. „Pojď.“

Ztratili se. Jestli si někdo v hlučné společnosti všiml jejich odchodu, nedal to znát. Francouzi byli k milencům ohleduplní.

Ložnice v purkrabství byla pohodlná. Karel si dal záležet. Ani zhýčkaná Blanka tu nepostrádala nic a službu jí úslužně nahradil choť. „Poslal jsem všechny pryč,“ zašeptal, když rozpínal složité spony, a políbil ji na bělostnou šíji. „Chci být s tebou sám.“

Byl nějak příliš obratný. „Byl jsi mi věrný?“ zeptala se. Samozřejmě tušila, že ne, ale chtěla, aby to zapřel.

Nezklamal ji. „Ty mně snad ne?“ vykřikl bez zaváhání. Nerad lhal. „Když si tě představím s jiným, vraždil bych.“

Byla dost rozumná, aby se neptala dál. Dostalo se jí dobrého vychování. „Pojď,“ řekla jen, rozpustila si vlasy a klesla na lůžko. „Po desetiletém manželství prvně. Není to směšné?“

Chvíli nad ní stál a kochal se tím pohledem. Má choť. Mým slavnostem přinese půvab a lesk svého jména. Všichni ji budou mít rádi, i já. Necítím tolik vzrušení jako jindy, ale toužím po ní. Pomilovat ji bude rozkoš stejně líbezná jako je ona. Má královská choť.

Přilehl k ní a z jeho úvah zbylo jen blažené vědomí domova. Dřív nebyl úplný. Ne bez ní. Už nejsem zloděj, který se potají krade do cizí ložnice. Ta, která se teď ulekaně vzpírá s dlaněmi opřenými o mou hruď v bezděčné snaze se bránit přicházející bolesti, je moje jako nikdo na světě. Raduju se z ní. Miluju ji něžně a opatrně. A žehnám spalující vášni, že se neprobudila. Ublížil bych jí.

Konečně je moje a příště bude moje ještě o hodně víc. Už se nebrání, jenom šťastně vzdychá. Utrpení se rozpustilo v blahu. Sevřené rty se rozvírají jako zázračný květ. Co! Že jsem se změnil v nebeského světce? Před touhle krásou? Vášeň se vyčítavě probudila a sáhla po svém biči. Pohoda ustupuje do pozadí, zastrašená jejím

rozkazem. Blančiny oči jsou najednou zděšené a temné, znovu se vzpírá s tichým výkřikem. Bude mě nenávidět, ale mně už je to jedno. Nejsme děti, sama jsi to řekla, a rozkoš je bezohledná. Neubráníš se. Vzpouzející se ruce náhle sklouzly a obemkly mou šíji. Konečně jsme spojeni doopravdy. Končíme omámeni, hluší a slepí k světu. Snad za to může ten dlouhý půst. Rozechvěle, jako panic po prvním políbení, líbám bílé ruce, které mě pořád objímají. Já mlčím, ale Blanka mluví v touze vyjádřit nevyjádřitelné.

„Miluju tě!“ šeptá bez dechu. „Chtěj něco ode mne! Udělám pro tebe všechno, přísahám. Prosím tě, chtěj!“

Muži jsou ničemové. Zneužít takové chvíle! Ale kdy se naskytne? Zítra už bude zvyklá.

Pohladil ji po zcuchaných vlasech. „Musíme propustit tvou francouzskou družinu,“ řekl tiše. „Říkám ti to raději už dnes. Vím, že tě to bolí. Ale přísahala jsi, že pro mne uděláš všechno na světě.“

Neřekla nic. Jako by ji to jediné objetí proměnilo, najednou mu rozuměla a nepotřebovala se ptát. Jen tiše vzlykla a přimkla tvář k jeho rameni. Chvíli ji líbal na plačící oči, než k nim přistoupila nová touha. Ale polibky už zhořkly slzami.

HRÁTKY ČESKÉHO KRÁLE

„Všechno odvolal.“

„Cože?“ Jan se otočil a zadíval se nechápavě na Balduina. „Ludvík. Dalo se to čekat.“

„Já ti nerozumím.“ Byla to pravda. Studená sprška uprostřed ospalého letního odpoledne nebyla s to ho vyburcovat k plnému vnímání. Ještě měl plné oči dovádějících dívek na trávníku. Balduin přes jeho rameno vrhl nemilostivý pohled na ten roztomilý obrázek. „Pojď, Pierre přijel z Avignonu.“

Pierra de Rosières našli v důvěrném tète à tète s francouzským králem. Taktak se zdvořile uvítali, když Jan, který se při rychlé chůzi konečně soustředil, vyhrkl: „Od koho to víte?“

„Napoleon Orsini nechal Bavorův list ležet. Kdosi mi donesl, co je v něm. Odpřísáhl kardinálovi, že se nikdy nezabýval myšlenkou vzdát se trůnu. Spustili povyk jak husy na Kapitolu. Blázni. Nějaký Wittelsbach nemůže otřást papežstvím, i kdyby ho podporovalo tisíc Orsiniů. Jakože církevním koncilem mohou stěží cloumat minoritě, i kdyby měl skutečně moc sesadit papeže.“ Pierre byl původně benediktin a žebravými řády hluboce pohrdal. ‚A i kdyby ho nakrásně sesadili, nikdy se žádný papež se samozvaným císařem nesmíří.“

„Dobře mu tak,“ řekl Jan pomstychtivě na adresu ohroženého papeže. „Kdyby se pořád nekroutil! Léta, dá se říci, že už desítky let narážíme na to, že není ochoten se rozhodnout snad o ničem krom o prebendách. Vždycky přechytračí.“

„Myslíš, že v jeho věku budeš moudřejší?“ vložil se Filip prvně do diskuse a usmál se na přítele.

„Nebyl vždycky v tom věku,“ odsekl Jan. „Ale tvůj bratránek Filip Dlouhý, dej mu pánbůh nebe, si ho prosadil.“

„Papež vás přece miluje,“ nadhodil Pierre hedvábným hlasem.

„Ano. Kdejakého kanovníka najmenuje podle mého přání. Nedělá to ostatně zadarmo.“ Mávl znechuceně rukou. „Kdyby se chopil první nabídky Ludvíkovy abdikace, už mohli kurfiřti volit Jindřicha.“

„Tolik vás to mrzí?“ zeptal se Pierre bezvýrazně.

Tak bezvýrazně, že Jan zavětřil. „Zajisté mě to mrzí, Vaše Excellence. Jindřich je člověk, na kterého se můžu úplně spolehnout. Skoro tak úplně, jako na francouzského krále.“

„Ale je mladý.“

„Tím lépe. Váží si mě a poslouchá.“

„Zatím. Ale třeba ho to přejde a může žít ještě velmi dlouho.“

„To doufám.“ Jan se ostře zadíval na arcibiskupa. „Co tím myslíte, Excellence?“ zeptal se přímo.

„Myslel jsem na Karla. A že by to byla škoda.“

„Na Karla?“ Jan se obrátil k Balduinovi. „Vida, na mne už nemyslí nikdo,“ řekl s tichou zuřivostí. „Ani ty.“

Balduin se smířlivě usmál. „A ty se zlobíš? Tvou kandidaturu bychom neprosadili, to přece víš. A konečně, má smysl se o to přít? Ludvík vzal stejně všechno zpátky. Přítel Pierre chtěl jenom říci, že nás to tolik mrzet nemusí. A má pravdu. Ludvík Bavor je mnohem starší než — ty.“

Odmlka Jana popudila, ale spolkl prudké slovo. Teď právě byl nejméně ochoten přát slávu nejstaršímu synovi, i když to bylo vlastně nabíledni. Sám neprošel. Už několikrát, a to se sotva změní. Jde-li o zájem Lucemburků, je vzpurný Karel jediný, kdo padá v úvahu. Ale i Wittelsbach má syny. Krom toho tak starý zase není, aby se dalo s jeho smrtí vážně počítat. A zdravý je jak tur.

„Raduj se, strýčku,“ řekl zlomyslně. Balduin, který byl jen o málo starší, neměl od něj to oslovení rád. „Bavor je tvůj miláček.“

Balduin pokrčil rameny. „A co mi zbývá, chci-li zůstat v Mohuči?“

Jan sykl. Zase jedna připomínka neprozíravosti Jana Dvaadvacátého.

„Svatý otec má jenom, co chtěl," řekl upjatě. „Nicméně s Ludvíkem si to vyřídím. Do roka a do dne ho svázaného dodám papeži do Avignonu, ať si s ním dělá, co chce. Takhle mě zostudit!"

„Ani ty nejsi bez viny," napomenul ho Balduin jemně.

„V únoru jsi v Cáchách vymáhal slib věrnosti Jindřichovi, ačkoli nikdo ještě neměl vědět, že se o abdikaci vůbec jedná. Ludvík může právem říci, že jsi porušil daný slib."

Jan se rozesmál. „On? Na rušení slibů je zrovna ten pravý. To můžeš obvinit i Filipa. Měl uplatnit vliv na papeže." Vzal chlácholivě za ruku Filipa, který se chystal protestovat. „Trest přišel v zápětí," dodal pateticky. „Mohl mít Arelatsko, Burgundsko, Cambrai a kdoví co všechno ještě. Jindřich přece sliby nešetřil."

„Mám je stejně. Žádná příslušnost k říši na tom nic nezmění."

„Svatá pravda, ale totéž to přece jenom není. Ostatně pro nás je výhodnější být říšská knížata. Francouzský král tak tiší naše spory jenom přátelskou radou. Nebyl bych rád, kdyby mi poroučel. Přátelství je rovnoprávný vztah a nerad bych ho ztratil." Obrátil se k Balduinovi. „Což mi připomíná, že my dva bychom se měli věnovat bývalým nepřátelům, ať je mír pevnější. Pojď."

Dohody v Amiensu nebyly nijak zlé. Vynesly Janovi sto padesát tisíc zlatých od brabantského vévody už po druhé. Před několika lety mu za stejnou částku odprodal svůj pomyslný podíl po matce, teď přijal odstupné za to, že se vzdal dalších výbojů do jeho země. Jan válčil rád. Ale dobytá místa v Brabantsku stejně nemohl držet, když už se jednou územních nároků za tučnou sumu vzdal. Obrovská částka by jinému stačila, aby se zabezpečil pro celý život. Ostatně i ukonejšit nejnaléhavější věřitele je výhra a půjčka, kterou mu za další zástavy v Lucembursku slíbil Balduin, zas načas umožní i v rozmařilé Francii udržet lesk královského jména.

Chvíli poseděl s pijáky, kteří oslavovali zdárně ukončený konflikt, jako by celé válečné dobrodružství bylo jen záminkou k posezení u vína, a sotva Balduin na něj přestal dávat pozor, ztratil se znovu do zahrady. Ta, kterou toužil vyhledat, už na něj čekala, vzdálená od svých družek, jako by věděla, že pro ni přijde.

Usmál se. Začínali si rozumět beze slov, a ač to bylo nebezpečné, byl nad tím šťasten jako prvně zamilovaný panošík. „Vyjedeme si," řekl tiše a lehounce ji políbil do vlasů. „Už mě to zmáhá. Pitky, státnická jednání. Takový krásný den! Když se poženeme cvalem, ani to parno neucítíš."

„Mně slunce nesvědčí," odpověděla šeptem. „Nelíbila bych se ti."

„Tak pojedeme lesem. Ve stínu je stejně líp. A je tam mech, teplý a suchý. Budeš-li unavena, posadíme se."

Nevinné posezení nebylo zrovna to, co se mu kmitlo v myšlenkách, když ji chytil za ruku a táhl v skrytu keřů z dohledu všetečné společnosti. V královské stáji jeho rozkaz platil a nikdo se nepodivil, že si k vyjížďce bere koně dva.

„Kam pojedeme?" zeptala se Beatrix, když ji vysadil do sedla.

„Kam nás napadne."

Ne, nehnali se cvalem. Naopak, s uzdami volně spuštěnými a spojenými dlaněmi jeli loudavým krokem lesním loubím. Mlčeli. Jan se chvílemi naklonil a políbil zardělou tvář. Na paloučku, který bůh milování určitě vykouzlil zvlášť pro milence, Jan sesedl a snesl ji na zem. Objali se stejně nenasytně jako kdykoli v šťastných letmých chvílích, které je občas vynesly do krátké samoty. Beatrix plaše bloudila ulekaným pohledem přes jeho rameno, připravená okamžitě utéct při první známce nebezpečí, ale zavřel jí oči svými ústy.

„Když někdo přijde..." špitla zděšeně a vyprostila se.

„Nepřijde. Sem ne."

Zůstala stát jako socha a zvedla k němu oči. Se strachem, s touhou, kdovíjak. „Já jsem se ti vlastně ještě nedvořil," řekl s úžasem. „Nikdy jsem ti ani slovem nevyznal své city. Možná proto, že jsem je předtím tolikrát lhal. Smím mlčet dál?"

„Mlč," vzdychla.

Mech byl skutečně suchý a teplý. A voněl. Chvilička. Závrať.

„Někdo tu je!" vykřikla Beatrix a posadila se.

„Hloupost. Kdo by tady..." Ale už to slyšel taky. Dětské hlasy.

Zachvátila ho zuřivost, kterou okamžitě vystřídalo ulehčení. Blázne! Ty jeden dobrodruhu! spílal si. S vévodovou dcerou na mechu! Sotva jsem se vytočil z jednoho sňatku a ten by nebyl tak

ošemetný. V Praze jsem nebyl už dva roky a Habsburkovnu bych jinam nepřivedl. Sem určitě ne. Ale tahle mladinká kráska? Hloupoučká, tím hůř. Oslnil ji rytířský rek turnajů, obestřený slávou královského jména. Jistě, ještě po mně děvčátka vzdychají. Ale manžel? Starší o dvacet let? Nikdy nebudu vysedávat doma. Ani nemůžu. Nebo se vláčet cestou s loudavými vozy... A pro jízdu na koni za zády s větrem, který rychlostí pokulhává? Zhýčkaná panenka. Ta takhle v nosítkách pomalým krokem. A nechat ji uprostřed slavností, samu, obletovanou mladými hejsky? Já, manžel, který neví dne ani hodiny, kdy začne beznadějně stárnout? Ale miluju. Či aspoň toužím. Ne, skutečně miluju. Nikdy jsem nehořel pro příliš důvtipné a panovačné ženy. Z toho mě vyléčila kdysi Přemyslovna. Jenomže skutečně svést dceru bourbonského vévody? Už tak jsem se zapletl až dost.

Vstal a podal ruku Beatrix, která na sobě rozpačitě urovnávala pomuchlané šaty. „Venkovské děti!“ řekl klidně. „Co z toho, kdyby nás tu viděly.“

„Ale já se tak stydím!“ vydechla. „Před dětmi!“

„Nejsou naše,“ usmál se. „Pojď, pojedeme radši zpátky. Nejvyšší čas, máme-li to stihnout do večeře. Nerada jezdíš cvalem.“

„Ty se hněváš?“ zašeptala nejisté. „Nechtěla jsem se vymlouvat.“

„Mlč.“

Přikryl jí ústa dlaní, ke které okamžitě přilnula hebkými rty. Odtáhl ji v pohlazení napůl předstíraném. Proboha! Co s tebou mám dělat, holčičko? Kdybys nebyla po čertech svůdná, už bych byl za horami. Ruce líbá rytíř dámě, ne naopak. Lapáš mě do sítí. Chceš, abych si připadal ještě neodolatelnější, než jsem.

A možná to jenom předstíráš. Ty, pyšná Beatrix, která pohrdavě přehlíží zamilované ctitele i nápadníky. Jen proto tě otec dosud neprovdal. Miluje tě a vyhoví ti ve všem. Hrabství Clermont je překrásné věno a lákalo by kdekoho, i kdyby přívažek k němu byl stokrát méně líbezný než ty. Jenomže stačí, když tatínkovi řekneš, toho nechci, a ženich je přezdvořile vyprovozen, ani neví jak. Ale co bude, až řekneš, toho chci? A já jsem ke všemu král.

Lehounký mrazík mu přeběhl po zádech. „Jedeme," řekl drsněji, než měl v úmyslu, a vysadil ji na koně.

Ale ještě než se vyhoupl na svého, objevili se rušitelé. Tři děcka, jedno se sotva batolilo, a babička s nůší. Když spatřila jezdkyni a vyšňořeného pána, zastavila se ulekaně na kraji lesa, dloubla do vnuka a všichni ponížením sborem pozdravili. Malebná skupinka, stařenka s těmi otrhánky. V Janovi budili živé sympatie už tím, že se objevili tak včas.

„Co neseš?"

„Nic, pane. Nůši mám na vnoučka. Už tak dojdeme domů za tmy. On chodí pomalu a pořád ho nést nemůžu, i když se střídáme s Pierotem."

„To jsi ty?" obrátil se Jan na největšího chlapce, který si ho beze strachu prohlížel. O něco mladší holčička se schovávala za babiččinu sukni. Ten nejmenší natahoval moldánky a sápal se jí do náruče.

„Ano, pane," odpověděl Pierot a usmál se široce na Jana. Vypadal jako dobromyslný upírek s dosud nezarostlou mezerou po vypadlých předních zubech. „Kuš," osopil se na bratříčka, který své fňukání vystupňoval v řev. „To víš, už od teďka tě poneseme."

„Je malý," zastal se Jan křiklouna. „Máte to domů daleko?"

„Dost. Zašli jsme si, hub je letos málo a černých jahod taky." Houby měl v šátku a borůvky jen tak v čepici. Byla usmolená, ale Jan měl žízeň a Beatrix v tom parnu jistě taky.

„Koupím je, jsou-li na prodej. Houby si nech, co bych s nimi dělal." A nastavil svůj zlatě vyšívaný klobouk, zdobený perlami.

„To je snad škoda," řekl kluk ustrnule.

„Máš pravdu. Tumáš a dej mi svou čepici. Co za to chceš?"

Babička vnuka rázně odstrčila, když se chystal k odpovědi, zřejmě poučena nejednou nepříjemnou zkušeností. „Nic, pane. Jsme rádi, že jsme mohli posloužit tobě a paní. Tu čepici ti rádi přidáme. Vrať klobouk," obrátila se na Pierota, který ho už měl na hlavě.

Jan se zasmál. „Ať si ho nechá, sluší mu. Já stejně nemám peníze. Snad tohle stačí." Stáhl z rukou tři prsteny a drahocenný řetěz ze šíje a podával je zděšené babičce. „Málo? Tak ještě vestu, stejně je mi v

ní horko. Je vyšívaná perlami a zlatem. Rád jezdíš na koni?“ obrátil se k Pierotovi. „Tumáš a malého vem k sobě.“

„Pane,“ vydechla babička. „To nemůžeme, pane!“

„Když ti to dávám?“

„Šperky stejně prodat nemůžu. Mysleli by, že jsou kradené.“

„Když půjdeš k zlatníkovi v Amiensu a řekneš, že ti to dal český král, bude ti věřit, uvidíš.“

„Český král?“ podivil se Pierot. „O takové zemi jsem nikdy neslyšel.“

„Tak o ní slyšíš teď. To víš, že je, když jsem tam králem.“

„A to je ve Francii?“

„Mlč,“ zasáhla babička. „A slez z toho koně. Pán jenom žertuje. Přece by nešel pěšky.“

‚A proč ne, babičko? Povedu koně své paní a bude mi to ctí. A třeba po skalách a bos. Počkej vlastně.“ Sedl si do mechu a zul boty. „Jsou na nich zlaté ostruhy a jemná kůže je drahá. Ber.“

„Pánbůh vám požehnej, pane,“ vydechla babka, která pochopila, že podivný pán to myslí vážně. „Pánbůh vám požehnej.“

„Ne, to nejde.“ Beatrix sjela s koně a postavila se vedle Jana. „Já nechci, abys mého koně vodil jako nějaký podkoní. Přece se na jednoho nevejdou a babička je stará. Vezmi si mého,“ obrátila se k ní. „Je mírný. Unese tebe i tu malou a určitě vás neshodí.“

„To myslíš vážně?“ zašeptal Jan.

„Úplně.“ Vrátila mu pohled jako při souboji. „Chci se ti vyrovnat. Aspoň tam, kde můžu. Snad si mne potom budeš vážit víc.“

„Já si tě nevážím?“ podivil se pokrytecky.

„Ne. To se vycítí. Vysaď ji na toho koně a tu dívenku taky. Půjdu s tebou pěšky. V nejhorším mě poneseš.“

„Jsou to koně z královské stáje,“ namítl.

„Když to nevadilo tobě, proč by to mělo vadit mně?“

Rozesmál se, zvedl babičku a posadil ji do sedla. Dívenku k ní.

„Ještě tu nůši,“ řekla za ním Beatrix nesmlouvavě.

Obrátil se a potlačil hvízdnutí. S rozpuštěnými vlasy bez diadému, svůdná křivka se nořila z výstřihu nezastíraná šperky, štíhlé ruce bez náramků a prstenů a — ovšem, střevíčky. Se stříbrnými podpatky a s

drahocennou sponou. Poklad v nůši sahal už do třetiny, když je přihodila. „Dal jsem i vestu," řekl nezbedně a upřel výmluvný pohled na vyšívaný živůtek jejích šatů.

Beatrix zrudla. „To stačí," odsekla příkře. „Dva královští koně a poklad v lese. Na jednu rodinu je to dost. Jeď!" vykřikla na Pierota, který na ni civěl s otevřenými ústy. „Jeď a babiččina koně veď za uzdu. Nezvládla by to. Toho maličkého dej do nůše."

„Aspoň přibude ještě trochu zlata," usmál se Jan, poplácal koně po širokých zadcích a obrátil se k obdarovaným zády. „Pojď. Teď máme co dělat my, abychom potmě nezabloudili."

Lesem to šlo. Mech byl měkký a příjemně chladil bosá chodidla. Rozmazaná šťáva sladkých borůvek jim modrala na tvářích, když se líbali s plnými ústy. Kdykoli se na sebe podívali, prohýbali se smíchem, který chvílemi umlkal odplaven touhou a potom čím dál víc, jak únava rostla a dloužily se stíny. Slunce už zapadlo, když se dostali z lesa. Ke královským zahradám to bylo ještě kus. A cesta samý kámen. Vroubilo ji trnité hloží. Jan se mlčky podíval na svou společnici. Stála vedle něj jako vtělené neštěstí, oči v soumraku byly jako obrovské tůně a docela zřetelně v nich byl děs.

„Odvahu," zašeptal. „Jakmile to půjde, odbočíme z cesty. Stejně nemůžeme hlavním vchodem. Jsi hrozně umazaná. Kdyby ses viděla!"

„Stačí, že vidím tebe," odsekla, dodávajíc si odvahy.

Měl bych ji nést, uvědomil si zahanbeně. Ale celou cestu bych stejně nevydržel. A bos. Už takhle cítím každý kamínek. Chudinka. Neměl jsem to dovolit. Ne, neměl. Už se stalo.

Podepřel ji a zvolna klopýtali houstnoucí tmou. Zdálo se mu, že muselo uplynout půl noci, než mohli odbočit na pohodlnější pěšinu. Beatrix tiše vzlykala. Když se konečně zastavil a políbil ji, ucítil na rtech slzy. „Pojď, ponesu tě," řekl zmužile.

K brance to bylo jen pár kroků, ale i ty mu daly co proto. Beatrix se k němu vděčně vinula a nejspíš měla pocit, že nést ji v náruči je pro něj svrchované blaho. „Je zavřeno," řekl chraptivě a změřil odevzdaným pohledem trapně vysokou hradbu. „Musíme přelézt."

„To já nemůžu."

„Počkej. Najdeme lepší místo.“ Tápali podél ohrazení. Konečně Jan nahmatal drolící se kámen. „Tady to půjde,“ řekl s úlevou. Zvýšil ji ještě vycházející měsíc, který své světlo připojil k nevýraznému třpytu hvězd. „Vysadím tě nahoru a seskočíš mi zase do náruče. Zadní vchod snad bude otevřený. V tak čarovné noci i služky chodí za svými milenci.“

„Na milence nemám ani pomyšlení," vzdychla Beatrix upřímně. „Čarovná noc! Na tu hned tak nezapomenu."

„Život se mnou je plný takových radostných překvapení," zasmál se. Tentokrát ji zvedl jako pírko a vysadil na kamennou zeď. Únava ho opustila při vyhlídce na blížící se konec útrap. „Posuň se až nahoru. Tou průrvou musím já. Pak slezeš." Konečně byl šťastně na druhé straně a nastavil náruč. „Nic se neboj a skoč."

Výkřik a podezřelé zapraskání mu zvěstovaly, že na důvěru v jeho slova doplatila. Nicméně ji zachytil dřív, než zvedl zrak. Bělostný cár vlál jako vítězný praporec z hradby. „Jsi v pořádku?" zeptal se.

„Jsem strašně odřená," škytla a rozplakala se naplno.

„Kde? Ukaž mi to."

„To nemůžu."

Táhl ji za sebou, teď už bez okolků. Úplněk svítil jako ve dne a co chvíli je mohl někdo na bílé cestě objevit. Zámek naštěstí už tonul ve tmě. Teď mohli narazit tak nejvýš na párek skrývajících se milenců a ti by mlčeli. Možná.

Oddechl si, když dveře pro služebnictvo našli otevřené. „Jdi," řekl a políbil ji. „Neplač a jdi. Taková bolístka! Když jsi byla malá, určitě sis koleno odřela častěji."

„Kdyby koleno!" sykla ublíženě. „Kam zase jdeš?"

„Když nechceš, abych ti to pofoukal..." Tiše se zasmál, vzal její hlavu do dlaní a obrátil ji tváří k sobě. „Jsi krásná jako všechny hříchy světa a já tě miluju. Kdybys věděla, oč víc než dřív! Dám tvoje šperky všechny udělat znovu a přinesu ti je. Neboj se, otec nic nepozná, když se ti podaří teď tiše zmizet v ložnici."

„Nebyli jsme u večeře. Jistě se posílali ptát."

„Nikdy tě nebolí hlava? Svěř se Bonně. Něco vymyslí."

„A ty?"

„Já zase přelezu, obejdu zámek a přijdu hlavním vchodem. Můj nevšední zjev nikoho nepřekvapí. Hlavně že mě uvidí samotného."

„Jsi ohleduplný," řekla nevrle se skrytou nenávistí. „Bedlivě ochraňuješ mou čest."

Vysmekla se z jeho objetí a bez ohlédnutí odkulhala. Chvíli se za ní díval. To mi chce mít za zlé? Samozřejmou povinnost rytíře?

Chvilkový hněv nad tím, že to prostoduché dítě ho pokládá, byť i po pravdě, za opatrníka, se rychle rozplynul při vzpomínce. Teď, když měl všechno šťastně z krku, bavil se čím dál víc, když si vybavoval to putování. Skoro se nedostal přes zeď, jak jím lomcoval smích. Ještě se smál, když se rozkošnicky nořil do koupele, uchystané rozespalými sluhy, které nemilosrdně vykopal z postelí. Přestalo jim to vadit, když si ho prohlédli blíž. Zas bude o čem povídat.

„... rozníceni horlivou láskou k víře křesťanské s celou náklonností dychtí poskytnout ochranu své matce církvi...“

Jan poslouchal jen velmi nepozorně květnaté formule, jimiž Jejich Veličenstva slibovala přispět k osvobození Svatého hrobu, jak se už zavázala před třemi lety, tentokrát v průběhu dalších tří let. Jan zachytil Filipův postranní pohled a usmál se na něj s vřelým pochopením. Francouzský král v čele křesťanského rytířstva! Věděl, že Filipa plán slavné výpravy láká daleko víc než jeho, i když, samozřejmě, dobýt z rukou pohanů Svatý hrob... Dojde-li k tomu, určitě nebude mezi prvními chybět český král.

Dojde-li. Jan nevěřil, že papež dá na Filipovy sliby a splní všechny jeho požadavky. Byly nesmírné a zisk nejvýš sporný. Ctižádostivý papež by nesmrtelnou zásluhu jistě uvítal, ale kdyby byla zadarmo. Riskoval jen nerad. O křižácké výpravě se mluvilo už léta. Nikdy se nedohodli. Ostatně ani francouzský král se za lesklým cílem nebral s urputnou houževnatostí, která by zlomila skrytý odpor opatrného starce v Avignonu, a co chvíli se dal odlákat za jiným cílem. Vrtkavý jako každý. Jako já-

Přešlápl a nespokojeně se zahloubal nad vlastní váhavostí. Koruna rytířstva — a moje duše se ani nezachvěla při slavné přísaze, kterou bojovník skládá jedinkrát za život a která ho teprve učiní rytířem skutečně? A přece o tažení do Svaté země sním od dětských let. Snad že ten dávný sen zastřely četné boje a něco mi našeptává, že pobíjet Saracény není o nic pozoruhodnější, než když stojí křesťan proti křesťanu. Válka. Krev. Zabíjení. Vítězství pravda slavnější, než když jsme stiskli Jana Brabantského, ale vynese určitě míň, bude-li.

A kdoví, vydrží-li aspoň tak dlouho, než naše lodě připlují zpátky k evropskému břehu. A tady zatím...

Zamračil se. Dost, pokáral se. Ještě jsme nevyrazili a už přemýšlím, co bude po návratu. Jako by boj o Svatý hrob nebyl tím jediným, po čem křesťan prahne.

Konečně se mu podařilo povznést myšlenky k slavnostní chvíli a troufl si znovu pohlédnout na francouzského krále. Filipův výraz ho zarazil. Stále ho pozoroval stejně zkoumavě a podezíravě. To přece ne. Vydáš--li se kdy na tu cestu, půjdu s tebou a jako vždycky budu tvůj meč i štít. Mne posledního můžeš vinit z liknavosti v boji.

Odvrátil svůj zchladlý pohled od francouzského krále. Už se na něj nepodíval až do konce obřadu. Dokonce, ač byl od francouzského dvora vzdálen delší dobu a upřímně se těšil na ruch velebných slavností, poslechl okamžitého hnutí neklidné mysli a po skončení obřadu se obrátil k východu, aniž s podezíravým přítelem ztratil slovo. Ale Filip si ho hlídal. Zřejmě hned od začátku, uvědomil si Jan s úžasem, když panoš ve francouzských barvách mu zastoupil cestu a zdvořile, leč neústupně mu tlumočil královské pozvání. Chtěl něco odseknout, ale proč, konečně. Já neutíkám. A chceš-li mě urazit, bude to mrzet tebe. Ne mne.

„Děkuji, že jsi vyhověl mému pozvání, bratře," řekl Filip, když se mu podařilo zůstat s Janem stranou. „Měl jsem dojem, že se mi vyhýbáš."

„A já jsem zase měl dojem, že odvažuješ upřímnost mé horlivosti," odbyl ho zamračený Jan. „Nebýt přátelství, které nás dávno poutá..."

„O čem to mluvíš?" podivil se král.

„O křížové výpravě, na které tě mám doprovázet," odpověděl Jan přímo. „Řekl bys mi konečně laskavě, co se ti nelíbí?"

„O křížové výpravě?" Filip potřásl hlavou. „Moji poslové tě marně stíhali celé září. Myslel jsem, že se dáváš zapírat, a to jistě ne proto, že by ti chyběla křesťanská horlivost. Až téhle výzvě jsi vyhověl."

„Proč bych se dával zapírat? A před tebou?"

Janův údiv byl upřímný. Spíš bylo nesnadné ho zastihnout, než že by se skrýval. Mnohdy ho poslové hledali dlouhé týdny a trvalo třeba rok, než ho objevili. Ale Filip vždycky věděl první, kam se obrátit.

„Neměl jsem tušení, že mě sháníš. Jakmile jsi mi to ráčil sdělit, hned jsem ti vyhověl. Tvé podezření je nemístné a, promiň, urážlivé. Měl jsem prostě jednání s hraběnkou z Namuru, svou tetou, a jejím synem. Musel jsem ho dokončit."

„To tolik spěchalo, žes musel z Amiensu odjet bez rozloučení? Ani tvůj strýc nevěděl, kam jsi se ztratil po tom skandálu."

„Po skandálu? O tom nic nevím. Kdopak měl skandál? Snad ne ty?"

Francouzský král se na něj chvíli nehnuté díval. „Miluju tě a ctím tě jako nikoho, Jene. Můj syn tě zbožňuje, ostatně nosí tvoje jméno. Nemusím ti snad vysvětlovat přátelské vztahy své rodiny."

„Ten úvod mě přímo děsí. Nemám rád, když netuším, oč jde."

„Třeba o tohle." Filip zatleskal. Objevil se sluha s drahocennou schránkou, položil ji před ně na stůl a tiše se vzdálil.

„Jakpak se dostala k tobě?" zeptal se Jan, spíš aby získal čas.

„Z rukou sestřina tchána. A můžeš hádat, o kterou sestru jde."

Skříňka nepochybně byla táž, kterou dal udělat jako skvostnou schránku šperků, objednaných v Paříži pro Beatrix. I když Filip měl sester hezkou řádku, bylo nabíledni, že jde o Isabellu, provdanou za Petra z Bourbonu. „To nevím," řekl drze. „Je to dar ode mne a žádnému tchánovi určen nebyl. Mohl ji jedině ukradnout."

„To není dobrý žert." Filip násilím potlačil úsměv. Nemínil se dát strhnout k lehkovážnému tónu. Ožehavá záležitost musela být zprovozena ze světa ve vší vážnosti, a to hned. Tím spíš, že řešení bylo nasnadě. „Jak to vysvětlíš?"

„Co ti mám vysvětlovat? Snad mohu koupit šperky a věnovat je, komu chci. Jsem, dovolíš-li, král, a o osmnáct let déle, než jsi ty. I když, samozřejmě, Čechy nejsou Francie. Ale chceš-li mi to dát pociťovat, mohu se tam vrátit."

„Ludvík z Bourbonu je vnuk Ludvíka Svatého. Je hoden vážnosti všech králů světa. To doufám nepopřeš."

„Ludvík z Bourbonu? To se omlouvám. Nikdy bych o něm neřekl, že krade. Ale nejmenoval jsi ho.“

„Přestaň!“ Filip se už rozzuřil. „Ani já, rozumíš? Ani král Francie, i kdybych byl pánem celého světa, římským císařem, papežem a sultánem Saracénů v jedné osobě, nikdy bych si nedovolil posílat jakkoli drahocenný skvost jako odbytné za potupenou čest princezny z rodu bourbonských vévodů!“

„Ty šperky jsem si od ní vypůjčil,“ řekl Jan suše. „Neřekla ti to?“

„Neptal jsem se jí.“

„Chyba. Věděl bys, že o potupenou čest tu nejde. Pokud záleží na mně, je nevinná jako nemluvně.“

„To mi chceš namluvit?“ zeptal se Filip nedůvěřivě. „Ty?“

„Není snad? Pak propůjčím vévodovi svoje rámě a pomstím její čest.“

„To nemusíš, má bratra. Jenomže takové řešení se mi nezamlouvá. Mám rád Petra i tebe. Nabídl jsem se, že zprostředkuju smír.“

„Nač smír? Šperky jsem přece vrátil a střevíčky vévodova dcera snad oželí. Dám jí milerád udělat nové, přeješ-li si.“

„A šaty na cáry? A odřeniny na nejchoulostivějších místech?“

„Chceš tím snad říci, že jsem jí je udělal já? Nejsem surovec!“

„A ty chceš snad říci, že svému otci lže a tu noc byla s jiným?“

„Mohl bych se tě zeptat, o kterou noc jde, ale tak hloupě se nechci vytáčet. Vyjeli jsme si. Potkali jsme chudou stařenku se třemi vnuky, která se plahočila po lese. Děti byly malé a do tmy by se nedostaly domů. Dal jsem jim koně. Svého.“

„Mého,“ opravil ho Filip, který se proti své vůli začínal bavit. O Janově nesmyslném rozdávání věděl a měl ty příběhy rád.

„Mé stáje jsou ti k službám. Vyber si náhradu,“ odtušil Jan pohotově. „Bylo horko, měli jsme chuť na lesní plody, které sbírali. Neměl jsem u sebe peníze. Dali jsme jim šperky. Moje i její. To je vše. Vraceli jsme se bosi pěšky, tak to nešlo moc rychle. Došli jsme za tmy a branka byla už zavřená. Šaty se roztrhly, když jsme lezli přes zeď. A jestli někdo pochybuje o mém slovu...“

„Ne, počkej. Nehněvej se.“ Filip už byl v obraně, ale pořád vytrvale sledoval svůj cíl. „Tobě se Beatrix líbí, neříkej, že ne.]e ze skvělého rodu a ty jsi vdovec. Už pět let.“

Hrát nechápavého už nešlo. „Dal jsem slovo Elišce Habsburské,“ řekl v úzkých. „Říšská situace mi nedovoluje...“

„A pročpak jsi se ještě neoženil? Mohl jsi. Přece naléhají.“

„Papež mi neudělil dispens k tomu sňatku,“ řekl ctnostně, ale když se podíval na Filipovu tvář, byl doma. Teď zachvátila zuřivost pro změnu jeho. Ten úšklebek znamenal jedno jediné. Ale než mohl vybuchnout, potvrdil francouzský král jeho podezření.

„Ano, musím ti věřit,“ řekl truchlivě. „Co dělat. Pro Beatrix to bude strašná rána, ale koneckonců o nic horší, než kdyby sis ji vzal, ubohý příteli. Stejně by neměla z toho sňatku nic krom titulu královny. Kouzla jsou zlá věc. A s přibývajícími léty je čím dál tím menší naděje, že pominou. Odpusť, že jsem tě obtěžoval. Radši se napijeme, ne? Chápu tě, samozřejmě. Proč bys jinak na svou žádost o dispens nepřičinil znamení, že si přeješ, aby byla vyřízena kladně? Přece jsi tolik stál o to spojení s Habsburky! Nestrachuj se. Já to Beatrix už vysvětlím.“

„Nenamáhej se.“ Jan se opřel dozadu do křesla a přimhouřenýma očima se zadíval na francouzského krále. Vydíráš? Dobře, poslouž si. Tohle prohlášení, které jsem kdysi učinil panu z Lipé, mou pověst nemůže ohrozit. Každý ví, že je to lež. I ten ušklíbající se Filip, který má uši u všeho, co se kde šustne. A nejen v Avignonu. „Stejně se nemohu ženit. Nemám ani groš.“

„Ty nemáš ani groš? A co těch sto padesát tisíc od brabantského vévody?“

„Dluhy.“

„Tvůj strýc ti v Amiensu půjčil značnou částku.“

„Tu vidíš před sebou v té schránce.“

„Neříkej, že jsi od hraběnky z Namuru chtěl něco jiného než půjčku.“

„Mýlíš se. Zastavil jsem jí Poilvache.“

„Nechytej mě za slovo, to je totéž. Za kolik?“

„Mohl bych ti říci, že ti do toho nic není, ale prosím. Hotově za skoro pětadvacet tisíc.“

„Hřiven?“

„Ne, zlatých.“

„To je ovšem míň,“ ušklíbl se Filip. „Od Henegavského sis vypůjčil sedmdesát tisíc, od vévody z Geldern dvacet tisíc. To mi chceš tvrdit, že z toho už nic nemáš?“

„Všechno šlo na dluhy,“ řekl Jan nevzrušeně. „Taková válka něco stojí. Abys doplnil svůj přepečlivý přehled, můžeš se zeptat Balduina, kolik jich ještě mám. Ostatně jsem ještě nezaplatil ani tobě. Vidíš, že se mám co otáčet i bez svatby.“

„Slyšel jsem, že ti ještě něco zbylo z italské signorie.“

„Lucca. Co z toho?“

„Koupím ji od tebe za sto osmdesát tisíc zlatých.“

„Krásné. Kdy mi je dáš?“

„Nikdy. To je výše tvého dluhu včetně věna tvé dcery Bonny, které pořád jen slibuješ.“

„Takže zas nemám nic.“

„Ne, ale nemáš ani dluhy. Začátkem prosince bude svatba, ano?“

„Ty žertuješ. To tisíckrát stačím nadělat nové. Nabídnout dívce, jako je Beatrix z Bourbonu, aby chodila s žebráckou mošnou...“

„Tak ti dám navíc zapsat rentu!“ rozkřikl se Filip. „Proč se tak vzpouzíš? Nechápu tě. Je urozená, mladá, krásná...“

„A já ji miluju k zbláznění,“ dodal Jan truchlivě. „Kdybys ji viděl zmazanou od borůvek! A jak bosa capkala po mechu! A jak se rozplakala, docela jako malé dítě. Hýčkat ji by byla rozkoš. Ale ...“

„Ale co?“

„Já zbožňuju mladé dívenky. Docela mimořádně. Jenže dnes nebude vždycky. A za deset let? Paroháč! Já? To radši umřu.“

„Proč paroháč?“ užasl Filip upřímně. „A s Beatrix? Ta po tobě šílí. Ovdovím-li já, bez rozmýšlení popadnu tu nejmladší, která mi rodem bude aspoň trochu rovna. I kdyby mi už bylo šedesát. Král má svá práva a muž stárne pomaleji. Ostatně je v tvé moci ji uhlídat.“

V mé moci, ano. Vláčet se s pomalými vozy a celým dvorem sem a tam.

Ty, rytířský králi Francouzů, máš rád své pohodlíčko. Tobě to nikdy vadit nebude.

„Co ona?“ zeptal se odevzdaně.

„Vévoda ji zavřel. Od konce srpna jsem ji nezahlédl ani já.“

Jan se zamračil. „To jsi měl říci hned a nemuseli jsme se dohadovat. Budu podezíravý manžel, ale nezavřu ji. To ti přísahám.“

VÝPRAVA DO SVATÉ ZEMĚ

Od doby, kdy vojáci Godefroye de Bouillon slezli hradby města Jeruzaléma, pokládali se francouzští králové za nejpřirozenější zastánce křesťanských práv vůči pohanům. V čele křížové výpravy, s jejíž myšlenkou koketovali avignonští papežové opět silněji, nemohl chybět francouzský král. Celá řada královských předchůdců Filipa Šestého z Valois se zabývala myšlenkou vstoupit do šlépějí Ludvíka Svatého a postavit se do čela honosné dobrodružné výpravy k osvobození Svatého hrobu, ale nikdo z nich se v přípravách nedostal dál než on. Požadavky, které přednesl papeži, nebyly nijak nepatrné. Desátek ze všech církevních příjmů ve Francii na celých deset let, arelatská královská koruna pro jeho syna, lombardská koruna pro krále bratra, vévodu Karla ďAlen^on, odevzdání všech pokladů, které papež nashromáždil, a tříletá výsada udělovat všechny ve Francii uprázdněné prebendy. Papež Jan Dvaadvacátý by se rád proslavil, ale to, co požadoval francouzský král... Váhal. Jenom pro krále Jana byl ochoten udělat ledacos, i když to poškozovalo jeho vlastní kapsu. Jemu, k nemalému zděšení českého duchovenstva, desátek ze všech církevních příjmů v Čechách na tři roky přiznal pod záminkou závazku Filipovy křižácké výpravy. Tři roky, pravda, nejsou deset let a Čechy se svými dvěma biskupstvími zdaleka nejsou Francie. Dřív než se papež stačil rozmyslet, vydal se namísto cestou slávy na cestu všeho těla, jak se tehdy pěkně říkalo.

Český král přes všechna projevená dobrodiní toho příliš neželel. Starý papež byl k němu pravda štědřejší než k jiným, ale zato v otázkách moci, na které Janovi záleželo víc, ještě neústupnější. Ani francouzský král se neznepokojoval, když sbor kardinálů zvolil na

Petrův stolec jako Benedikta Dvanáctého Jacquese Fourniera, svého učeného, ale nikoli nejmocnějšího člena spíš proto, že vyplul mezi nepřátelskými stranami jako kompromisní řešení. Copak by se mohl protivit jeho moci papež se sídlem v Avignonu?

Mýlil se, aspoň v jeho záměrech. Benedikt chtěl z moci papeže o věcech týkajících se církve rozhodovat sám. A spravedlivě. Očistit církev od příživníků a zabránit nedůstojným intrikám. Těžko se dalo očekávat, že bude nástrojem francouzské královské vůle stejně povolným, jako byl při vší své vrtošivosti jeho předchůdce. Hrozila doba nepříznivá složitým diplomatickým kličkám, v jakých si libovali Jan Český a Filip Francouzský.

Oba panovníci si to zatím nepřipouštěli. Měli jiné starosti. Veselejší a příjemnější. Sňatek, slavnosti, hostiny. Co si přát víc pro nevlídný zimní čas, kdy šlehající plameny v krbu zvou k družnému posezení, zatímco venku zuří vánice?

SVATBY

„A pro větší jistotu jsme se my, výše řečení král a vévoda, z dobré vůle rozhodli požádat našeho milého pána, krále Francie, aby tyto dvojmo vyhotovené listiny pro potřebu každého z nás vlastními pečetěmi potvrdil a podepřel královskou autoritou jako svědek a aby řečené dohody byly vždy pevné a spolehlivé, my, výše řečení král a vévoda, jsme dali přivěsit své pečeti k těmto listům, sepsaným a daným v Bois de Vincennes Léta Páně MCCCXXXIV, v měsíci prosinci.“

Dočteno. Až když se rozptýlila vůně hořícího vosku a majestátní pečeti na listinách začaly zvolna chladnout, Ludvík z Bourbonu se prvně usmál na zasmušilého ženicha. „Chcete-li, můžete mě teď obejmout, milý synu,“ řekl srdečně. „A nehněvejte se za starostlivost otce. Ta jen ulehčuje příští starostlivost manžela.“

Jan po něm blýskl nevlídným pohledem. Co tím chce říci? Ale přemohl se a vyloudil na své tváři úsměv ještě zářivější. „Za ni vám mohu být jen vděčný, otče,“ řekl lehce, aby to vypadalo, že sám svým slovům nepřikládá váhu. „Teď, když je nedorozumění zažehnáno, vás mohu ujistit, že ctnost mé příští choti, vaší dcery, stojí nad veškerou pochybou. Kdybych měl čelit tisíceré smrti, nikdy bych nepřivolil k sňatku, kdyby to bylo jinak. To vám přísahám.“

Ludvík znejistěl. „Jsem jenom otec, ne milenec,“ zahučel v obraně. „Pokládal jsem za bezpečnější, když se uvidíte až při obřadu.“

Vlastně mu opravdu mohu být vděčný. Holčičku mi vyděsil k smrti. Stokrát se rozmyslí dřív, než se odváží vzbudit sebemenší pochybnost. Víc než tři měsíce pod zámkem! Jak ta se musí těšit na mé objetí, i kdyby o ně nestála už předtím. Odvahu, Jene. Ten žertík, který jsi jí ztropil, je hodný výrostka. Proč by tě měla pokládat za stařík a? Můj vlastní syn je usedlejší, než budu já ještě za dvacet let.

Francouzský král jen zářil, když oba objal kolem ramen a vedl ke dveřím, které se před nimi rozletěly do sálu plného nastrojených dvořanů. „Dnes nikdo neví, jestli ti má závidět víc nevěstu nebo věno," šeptal Janovi. „Ludvík byl velice štědrý. Pan de Grancey sebral docela malou družinu a vydal se sám proti Maurům. Prý bude šťasten, když padne aspoň za svatou věc."

„Jak to souvisí?" zamračil se Jan.

„Hádej. Kvůli hrabství to nebylo, i když by mu jistě přišlo taky vhod. Jenže Clermont se dává králi, ne nějakému rytíři."

„De Grancey! Kdo je to?"

„Mladý Eudes. Točil se ti dost kolem Beatrix."

„Proč jsi mi to neřekl?" zeptal se Jan znepokojeně.

„Proč bych měl? Má oči jen pro tebe. Ani si nevšimne, že odjel."

Jan podal rámě Beatričině matce. Znal ji léta. Možná byla mladší než on sám. Šli napřed do kaple, provázeni průvodem dychtivých hostů. Od oltáře se otočil. Kaple nabitá do posledního místa. Bodejť by. Český král svedl dceru bourbonského vévody. Dovedl si představit zvědavé pohledy, které budou odhadovat postavu nevěsty. Proč by ji skrývali, ne? A svatba jen tak v kapli, když čeká pařížský velechrám!

Tak slavnou svatbu si vévoda Ludvík ovšem nepřál. Do poslední chvíle si nebyl jist, že ženich skutečně dodrží slovo.

Za zvuků varhan se ve dveřích objevil vévoda s dcerou a Jan, zvyklý bezprostředně vychutnávat požitek každé chvíle, rázem zapomněl na všechny malichernosti. Je krásná jako nebe a ještě dnes vstoupím do jejího lože a nebudu naslouchat vzdáleným šelestům a podezřelým krokům. A kdyby se někdo odvážil rušit tu vznešenou samotu, mohu ho zabít právem manžela.

Beatrix kráčela kaplí stejně jako tenkrát bosa po kamenech. Každou chvíli se zdálo, že upadne. Otec ji skoro nesl. Už jako by to slyšel. To víte, v jejím stavu... Bláhové klevety se mu vytratily z mysli, odvanuty její blízkostí. Obřad prožíval jako ve snu. Ostatně ho znal. Právě tak ležel na zemi před oltářem před čtyřiadvaceti lety ve Špýru a rozpuštěné nevěstiny vlasy vedle něho zářily stejně

rudozlatě, jenom o něco sytěji. Na tvář si nevzpomněl. Podivné. A přece ji tehdy miloval.

Ale vzpomínka na mrtvou choť mu nerozptýlila rostoucí pohodu. Já blázen. Proč jsem se vzpouzel? Dívá se na mne s ulekaným štěstím, jako by si vůbec nebyla jista tím, co cítím. Obřad už končí. Můj souhlas zazněl lhostejně a klidně, až mě to za ni zamrzelo. O to víc se zatřásl její hlas. Zpěv. Zvony. Vycházíme, ona se mě drží jako jediné spásy, šťastná a vzrušená, není čas vyměnit ani slovo, už se hrnou blahopřání a výkřiky ze všech stran, kaple byl šťastný nápad, otče Ludvíku, venku je vánice a my jdeme suchou nohou ke stolům, přetíženým s hojností obvyklou při královských hostinách. I závistivé pohledy jsou. Je jich hodně, ale u žen stejně jako u mužů, ne-li víc. Jsem spokojen. V nejlepším rozmaru oplácím dobromyslné žerty, zatímco Beatrix mlčí. Mlčí, mlčí.

Filip se snaží mě opít. Je zlomyslný, ale ženich má výsady i před králem. Zvlášť když je také král. Vstávám neslušně brzy. Beatrix, červená až po kořínky vlasů, klopýtá vedle mě ke dveřím, ještě než skončily slavné hody. Dveřmi, kterými odcházíme, vbíhají kejklíři a konečně oddělí naši samotu od dotěrné společnosti. Dveře se před námi rozlétají až k slavnostní ložnici. Vyháním komornou, která jí chce zaplést vlasy, a sám zavírám dveře. Zevnitř na klíč. A ještě zkouším kliku. Tak.

Vlastně se mohu cítit jako panic, protože od té bláznivé noci v Amiensu jsem žádnou ženu neobjal. A dlouho předtím. Bojovali jsme, a to člověk nemá čas a popravdě řečeno ani potřebu. Vzrušení boje bývá nad vzrušení smyslů. Ale dnes v noci je čas pro lásku. Všechno se odehrálo mlčky. Není třeba slov, možná by se i lekla, kdybych promluvil. Až za dlouho. A to už byla moje žena, sladce přítulná, předoucí jako blažené kotě v mé náruči. Cítím se jako bůh.

„Ty sis mě nechtěl vzít," špitla místo slov lásky a zavrtala se mi nosíkem do ramene. Hluboké tremolo hlasu mi prozradilo, že nemá daleko do pláče. Byl jsem tak nevýslovně šťasten, že se mi zachtělo ji potrápit.

„Ne," řekl jsem. „Nechtěl. Musel jsem."

„Proč?" vzlykla zoufale.

„Protože jsi mladá, krásná, okouzlující, andělsky svůdná a já tě miluju jako šílenec.“

Posadila se. Slzy jí oschly. „Žertuješ?“ zeptala se nedůvěřivě.

„Vůbec ne, podívej se do zrcadla.“

„To přece není důvod, abys mě nechtěl.“

„Já tě chci. Vždycky jsem toužil, abychom byli milenci. Ale ne manželé, lásko. Ne manželé.“

Němě se na mě dívala, ale už neplakala. Mé ožívající ruce ji přesvědčily, že mít milence je možná příjemnější než mít manžela. Ale spojení těch dvou svrchovaných hodností jí, zdá se, nevadilo.

„Já ti nerozumím,“ řekla a byla to nepochybně pravda. Nerozuměla ničemu. Ale lásce ano. To se naučila po čertech brzy. Kdybych si nebyl tak zatraceně jist její nevinností, měl bych o čem přemýšlet.

„To není složité,“ zamumlal jsem a už jsem neměl chuť pouštět se do dlouhých řečí. „Nikdy jsem se ničím nedal spoutat. A teď cítím, že se stávám otrokem.“

Vzrušeně se zasmála, znělo to, jako když se rozezvučí fontána, která zpívá, a přitiskla se ke mně, až se mi tajil dech.

„Lžeš, chceš mi lichotit. Otrokyně jsem já a vždycky budu. Můžeš se mnou udělat, co chceš.“

Poslechl jsem, ale nikdy jsem si nebyl jistější, že to bylo přesně to, co chtěla ona. Vítězná v náruči vítěze. S potěšením jsem si uvědomoval běh letící noci, která vytrvale odnášela každou malátnost. A ráno, ráno jsem si byl nezvratně jist, že i kdyby byla tisíckrát zkušenější, nikdy by ji nenapadlo v tom černu noci, že je mi víc než dvacet. Dávno už spala, hluboce jako dítě, když jsem se ještě pokoušel ji budit polibkem. Už se nedala.

A možná se budu rád loudat s vlekoucími se vozy, pomyslel jsem si v blaženém polospánku. Nač shánět přelétavá dobrodružství s kvetoucími panenkami, když tu nejrozvitější mám doma v posteli.

Už jsi se rozhlédl po zemi svých předků. Ukázals královskou rozvahu i moc. S neutuchající pílí i skrytou hrozbou jsi nejednoho vzpurného pána přiměl k poslušnosti, vykoupils řadu královských

hradů i od těch, kteří je nechtěli dát, jsi milován i nenáviděn, jak se sluší. Takový je osud vladaře. Buduješ. Rozhoduješ. Jednáš s mocnými sousedy. Teď zbývá dovršit lesk královského jména. I ukázka přepychu, který vlastně není, patří k povinnostem a někdy i radostem panovníka. Slavnosti, hosté, rytířské klání, zvučná jména kolem bohaté tabule, sblížení s mocným rodem, jehož přátelství je pro nás vzácné, a záminka k tomu všemu, útlá dívenka, spíš dítě, v šatu nevěsty s panenským vínkem, která podává před oltářem svou ruku vdovci, otci dvou synů jen o málo mladších, než je sama.

Ještě sis neuvědomil hrůzu takových sňatků a třeba ji nepochopíš vůbec nikdy. Královští synové rozmnožují moc rodu a královské dcery ji svými sňatky udržují v bezpečí. Pokud to jde.

Dnes je to obzvlášť na pováženou. Žení se Otta Habsburský s nejmladší dcerou krále Jana a úspěch spojení mezi oběma rody — protože o ty jde, a ne o oba mladé lidi, kteří se nikdy ani nespatřili — závisí na tom, přežije-li korutanský vévoda habsburské přátelství s Ludvíkem, který si říká císař. Ne-li... Ale vévoda je zdráv. Až příliš zdráv. Cpe se, pije a tuční. A v jeho domě jiné prodané dítě. Tentokrát chlapec. Janův syn.

O tom však nepřemýšlíš v ržání tisíců koní, v hluku a shonu příprav, ve zmatku stovek stanů, rostoucích kolem starodávného hradu jak houby po dešti. Mrzne.

0 to víc je třeba zahřát zkřehlé hosty při tabuli i při hrách. Jsi zvyklý mít oči všude, ale tady se nesluší, aby vladař pobíhal domem jako majordomus. Naštěstí na pány z Lipé je spolehnutí. Naštěstí Morava, kterou spravují už patnáct let, je zvyklá na lesk dvorských slavností. V Praze, v tvé milované Praze, sídle králů, by to bylo těžší.

Přijíždíš na poslední chvíli spolu s nevěstou, jak se sluší, a můžeš jen přijmout tucet uspěchaných zpráv. Všechno klape. Na přípravách se bezprostředně podílí i Mikuláš, opavský vévoda, který současně vdává dceru za rakouského hraběte z Retzu. Nesmírná pocta. Ale vévoda Mikuláš je vlastní vnuk slavného Přemysla, zlatého a železného krále, stejně jako Eliška, matka nevěstinky Anny. A tvá.

Jen hosty jsi vybíral sám. Je to citlivé místo. Neurazit opomenutím a nevystavit se urážce odmítnutí. Je třeba přesně vážit.

Krále? Setkal ses s Karlem Robertem i Kazimírem. Ale přišli by? Kazimír ne. A pak tedy i Karel Robert stěží. Nepřítomnost tvého otce ti usnadňuje rozhodnutí. Krále zve jenom král.

Královnu? Přenechat snahu pánům v Lipé, možná bys ji tu měl. *Ji*, o které nevíš víc, než že ji nenáviděla tvá matka. Tvůj otec by ji pozval. Obdivoval ji. Milenku otce pánů z Lipé, která od jeho smrti dožívá v klášteře. Možná by nepřišla. Ale co když ano? Miluje syny svého zesnulého druha jako oni ji.

Habsburk je vévoda, ne král. Ani se nesluší zvát kohokoli, kdo by zastínil ženicha. Biskupové, to ano. Pražský, olomoucký a pasovský, je to náš přítel a Pasov je vklíněn v Rakousku. Jeho bratr vévoda Rudolf, saský kurfiřt. A sousedé Opavska, jak se sluší. Mají to na Moravu blízko a vhodně zastoupí Kazimíra. I Otta si přivedl řadu rakouských pánů. A ty zas svých.

Svých? Jak kdo. Tvůj pán je určitě Petr z Rožmberka i Vilém z Landštejna. Také jeho bratr, který je ostatně švagr pánů z Lipé, moravských hejtmanů a dědičných maršálků. Tituly zdobí nejstaršího Jindřicha, chotě tvé příbuzné Anežky, lucemburské dámy. Aspoň část starostí odpadá. Blanka se nebude cítit tak sama uprostřed společnosti, které nerozumí. Češtinu a němčinu zatím stěží láme. Ale Anežka z Lipé za patnáct let francouzsky nezapomněla. Dokonce naučila svého chotě. Jindřich se snaží být světový aspoň doma. Připadá si tak vznešenější.

Má řadu sourozenců a každý je jiný. Berthold, který v té chvíli patří k uraženým. Od chvíle, kdy kancléř Jan zaujal biskupství v Olomouci, s náramným halasem vymáhá probošťství vyšehradské a úřad českého kancléře. Jde o spor rodů, víš? I páni mají svoje vyhrazená místa. Ronovci drželi olomoucké biskupství a teď by o ně přišli bez náhrady. Jan z Lipé hodnost nemá. Snad po Jindřichovi, který nemá syna, jednou zdědí hodnost maršálka. O to víc se snaží být ti přítelem, a snad i je. Je ochoten se s tebou vrhnout do neznáma. Do každého nebezpečí. I podstoupit královu nemilost. Jen nejmladšího Čeňka nikdo nebere vážně, ačkoli by dávno měl být i on usedlý pán. Hýří a pořád je samá pletka, věčně zamotaný do

ženských sukní. To jsme někdy všichni. Ale on ze života, zdá se, nezná nic víc.

Jejich sestry? Jsou tady jenom dvě. Anna, provdaná za Landštejnova bratra, a Eliška. Je tady i její choť. Pan Mikuláš z Potštejna. Drsný chlap. Nemáš ho rád o nic víc než on tebe. A přece je přítel uhlazeného Jindřicha a beznadějně jihne před svou mladou chotí. Zdá se, že je to jeho jediná slabá stránka. Jenom to omlouvá Jindřicha, že mu ji vůbec dal. Díváš se na něj nevraživě, protože v něm tušíš stálý zdroj obtíží. Možná i dnes. A v duchu se hněváš na svou povolnost, že jsi ustoupil naléhání Jindřicha z Lipé. Ale Mikuláš z Potštejna je jeho švagr a velký pán. Kdysi prý býval děsivě zadlužený pro nějakou neshodu s měšťany. Jednoho zabil z krevní msty za svého otce. A zaplatil skoro vším, co měl.

A vida. Dvacet let se překulilo a pan z Potštejna je z předních boháčů. V království bez krále zbohatnout bylo asi snadné. Zvlášť pro někoho, kdo si zrovna hlavu neláme, zda kupecký vůz kodrcající po cestě pod hradem, skutečně patří celý tomu hradu, když okradený mlčí. Někdy ze strachu, ale většinou proto, že mrtví už nepromluví. Nebylo jednoduché od něj dostat zastavenou Choceň a Litice. Nebylo. K pracně sehnané zástavní částce bylo třeba i přitlačit. A zle. Nebýt Jindřicha z Lipé, snad by došlo k válce. Ale on má rád svou sestru a ta se ve svém Mikeškovi vidí. Bůhví proč.

Také pan z Potštejna má sestru, choť Jaroslava ze Šternberka, jehož bratr Albrecht je moravský komorník. Jak ten by mohl chybět u znojemské svatby? Tím přehlídka pánů zdaleka nekončí. Desítky mocných, stovky rytířů. A všichni dychtiví předvést se královskému oku. Habsburk je přece náš nepřítel, náš sok, jehož je třeba zastínit, i když se přátelíme. Bratři Jindřich a Jan se snaží oslnit vystrojením a vybraným chováním po francouzsku hejtmana v Rakousích pana z Walsee, který je předloni držel v zajetí po ostudné porážce u Mailbergu. Osten. Tobě do něho nic není, ale cítíš ho za své přátele. Hejtman tu zastupuje pána Rakouska, vévodu Albrechta. Ota vladaří ve Štýrsku.

Zvláštní, viď? Nebožtík Albrecht, římský král, po němž zdědil korunu tvůj děd, měl šest synů. První z nich byl rok dokonce králem

v Čechách. Umřeli všichni. Zbyli dva nejmladší a z nich je zdráv jen Otta. A jenom Otta z prvního manželství se sestrou tvého švagra, dolnobavorského Jindřicha, má syny. Kdyby měl starý Habsburk jen o jediného syna míň, chromý Albrecht by zakončil celou historii dravého rodu a rakouský stolec by se uvolnil pro rozpínavé sousedy jako před osmdesáti lety. A třeba by ho znovu ukořistil český král.

Opusťme vévody. Ty, který myslíš na všechno, se ještě ohlédneš po svých úřednících. Bude se psát a pečetit, Anně se zajistí věno — a kdoví, jestli se tím nezadlužíme vlastně pro nic, bleskne ti znepokojeně hlavou, ale už jsou tu komorníci, Bušek a Těma z Koldic, a mistr kadeřník napodiv střízlivý, ale je si asi vědom závažnosti chvíle — krom toho by ho jeho zlozvyk stál záviděníhodné postavení, protože u královského dvora může být trpěn jen tehdy, když je práv svému umění, a Jindřich Austruňk, jak mu přezdívají, je mistr nad mistry.

Týden radovánek a ukázky královského přepychu a majestátu. I ty je máš rád, zahřívá tě krev Lucemburků a Přemyslovců a nikdo z nich si nepotrpěl na šeré ústraní. Starosti zvolna ustávají, jak se umné kadeře vlní kolem hlavy a tělo svírá nádherný šat. Krejčí, kadeřník i komorníci ustupují a zpovzdálí hlučně obdivují svoje dílo.

Směšné. Šaty. Ale najednou se cítíš bezstarostný a uvolněný a šťastný, dychtivý. Hostiny, rytířská sláva. Kdy jsi jich okusil naposledy? Ať už kdekoli, tady ještě ne.

„Jak vypadám?“

Blanka rozpřáhla ruce a zatočila se před Karlem poněkud těžkopádně.

„Nádherně,“ ujistil ji. „Nic není vidět.“ Pravda to nebyla, ale Blanka se dala ráda klamat. „Dohlédla jsi na Annu?

„Anna!“ Blanka se posadila, jako by ji ten výkon vyčerpal. „Je jí jedenáct a dávno jí neroste břicho. Mít děti je hrozná věc.“

„Před tím tě ochránit nemůžu,“ řekl vážně.

„Mohl bys. Jenomže nechceš.“

„Ne, nechci. Já se těším.“

„Jsi sobec. Podívej se na mne!“

„Vždycky s potěšením.“ Objal ji velice opatrně, ale Blanka ho pleskla přes ruku.

„Přestaň! Ty záhyby na mně švadlena rovnala celou věčnost. Nechce se mi znovu tak dlouho stát. Vidíš? Už jsi to rozházel.“

Neměla daleko k slzám. Díval se na ni s úsměvem, zčásti zálibným a zčásti shovívavým. Vůbec se nezměnila od dětských časů, kdy se lítostivě rozplakala nad každou pomačkanou stužkou, či nedej Bože, dokonce trhlinou v sukni. Ne, nezměnila se vůbec. Pořád stejně dětsky líbezná. Strašlivě se mi líbí. Mám chuť ji hýčkat, ale...

„Neboj se, švadleně dám useknout hlavu, když tě bude trápit. Ukaž, urovnám to sám.“ Při dvorné službě si dopřál odpíraný polibek i pohlazení a Blanka už nic nenamítala.

„Jsi obratný,“ pochválila ho. „Kde ses to naučil? A s kým?“

„Mám nadání,“ zalhal drze. „Pojď pro Annu. Pomalu je čas.“

Maličká princezna se otáčela před zrcadlem se stejným zaujetím jako prve Blanka. Zbraslavský opat seděl na stoličce u dveří a s úsměvem ji pozoroval. Když vešli vznešení manželé, vstal ze svého nedůstojného sedátka a dodal si velebnosti.

„Její Výsost si mě včera ráčila pozvat ke svaté zpovědi před svým sňatkem,“ řekl na vysvětlenou. „Domníval jsem se, že moje přítomnost ani dnes snad vadit nebude.“

„Jistěže ne.“ Karel se na opata usmál. Vážil si ho a měl ho rád. Přesto se Petr Zbraslavský stejně jako ostatní ctihodní otcové vůči němu choval ostražitě. Dědictví minulých časů. U krále Jana si žádný mnich nebyl nikdy jist, na čem s ním je. Pohroma hrozila nejen jejich majetku, ale často i jejich osobám. Jen pomalu si zvykali, že se synem vyjdou snáz. I když ne vždycky levněji. Ale za pocit bezpečí mírumilovní služebníci církve platívali vždycky ochotně a po zlých letech, jaká panovala v Čechách, dokonce rádi.

Anička se na chvíli odtrhla od zrcadla, aby bratrovi vlepila letmý polibek. Znala ho sice teprve dva týdny, ale měl vzácný dar se s dětmi sblížit okamžitě. Zvlášť u svých po světě roztroušených sourozenců si dával na tom záležet. Blanku vídala v Lucemburku, kde s ní strávila tři roky. Po roce samoty v hradě, kde se otec

stavoval jen čas od času a Balduin Trevírský od Karlova odjezdu ještě méně, uvítala setkání s jásotem. Vlastní svatba pro ni zatím nebyla víc než zajímavá hra.

„Budu mít svatbu v kapli zrovna jako tatínek," řekla důležitě. „Přijde tam také tolik lidí, že se dovnitř ani nevejdou?"

„Ve Špýru je chrám, žádná kaple," opravil ji Karel. „A hosté, na kterých záleží, se dovnitř vždycky vejdou."

Blanka s úsměvem zavrtěla hlavou. „Miláčku, Anna má na mysli svatbu tvého otce s Beatrix. Tváříš se, jako by byl pořád ženatý jen s tvou matkou."

Slavnostní nálada Karla opustila. „Netvářím se nijak," řekl suše. „Manželství s mou matkou je skutečnost, kterou dosvědčujeme já i Anna. O tom druhém mě pan otec neráčil zpravit. Vím to jen z doslechu a může to být výmysl."

„Výmysl! Prosím tě! Vždyť tam Anna byla a..." Blanka si konečně všimla manželovy tváře a zarazila se. „Samozřejmě," zašeptala způsobně, „samozřejmě je velice nepěkné, že nás nepozvali. Ale v mém stavu, a byla zima...

Nepěkné! „Nech toho," zarazil ji. „Nestala se žádná škoda. Na *naší* svatbě je aspoň rozkošná nevěsta."

Anna našpulila rty. „Ale tatínkova nevěsta ..."

„Půjdeme," přerušil ji Karel stroze. Otcův sňatek, o kterém se dověděl sotva před měsícem a ještě náhodou, jak se podřekl posel, který neměl tušení o jeho nevědomosti, ho dosud pálil urážkou.

Anička se honem vrátila před zrcadlo a s povyplazeným jazýčkem se ještě jednou prohlédla ze všech stran. Zatím si užila pramálo dvorských slavností, ač hofmistryně v Durbuy věnovala převelikou péči její výchově. Ale otcova svatba před vánoci byla jejím jediným skutečným zážitkem. Dál nemyslela než na slavný obřad, kde bude tentokrát ona první dámou. Zakopla o lem šatů, jak se rozběhla ke dveřím za čekajícím bratrem, že ji Karel taktak zachytil.

„Pomalu," pokárala ji Blanka něžně a najednou ji prudce objala. „Ty chudinko moje!"

Karel se zamračil tentokrát už doopravdy. „Přestaň," sykl. „Ještě ji rozpláčeš!"

Ale holčička měla k pláči daleko. S rozzářenýma očima sledovala hofmistra pánů z Lipé, který znalecky řadil vznešené svatebčany.

Ve stísněných poměrech znojemského hradu minuli čekající Habsburkův průvod v těsné blízkosti. Krasavec. Nadutý a omezený, uvědomil si Karel s nelibostí při pohledu na vévodu, zatímco jeho vlastní tváří se rozšířil naučený úsměv. Jinak se před slavnostním slyšením zdravit nemohli. Za ním mladá žena a dva chlapci pod deset let.

„Kdo je to?“ zašeptala Blanka, sotva je minuli.

„Asi Ottovi synové. Má dva s Jindřichovou sestrou.“

„Ona! Zdá se mi, že ji znám.“

„Chůva,“ zavrčel a najednou si uvědomil, že chůva by nebyla tak samozřejmě po vévodově boku, byť by ji i zdobilo jakkoli zvučné jméno. Taktak se ovládl, aby se neohlédl. Už se mu také zdálo, že ji někde viděl.

„Dcera Oldřicha Druhého z Pfirtu,“ řekla za ním v poslední chvíli Blanka, která narychlo vyzpovídala Anežku z Lipé v řadě uklánějícího se fraucimoru. Ta o rodině rakouských vévodů věděla vše. .Albrecht si ji vzal rok po naší svatbě. Pamatuješ se?“

Jakpak by ne. Hráli si s kupou dětí, zatímco se dospělí bavili skvostným turnajem, když vyčouhlá holčička, která ho tehdy převyšovala o celou hlavu, si ho zatáhla stranou a ptala se starostlivě: „Ty jsi přišel z Čech, to je prý blízko. Viděl jsi někdy vévodu Albrechta Habsburka? Právě nás zasnoubili.“

Nevěděl tenkrát nic. Z Habsburků znal jen Jindřicha, kterého po vítězné bitvě u Mühldorfu věznili na Křivoklátě. Teď byl o hlavu větší zase on, ale ten bojácný pohled si pamatoval. Měla ho i dnes.

Představování proběhlo bez kazu. Hofmistr, který se hanbil za nedopatření prve na chodbě, kde se oba průvody rozhodně neměly setkat, se snažil. Karel mu byl vděčen za obojí. Mohl teď Albrechtově choti vrátit pohled i úsměv stejně zasvěcený, jaký k nim vysílala za švagrovými zády. Blanka jen zářila.

„Za deset let mohla francouzsky zapomenout i dcera z rodiny burgundských vévodů,“ řekl jí tiše přes rameno. „Habsburk není pan z Lipé, jistě ji tvrdě drželi při němčině. Netěš se.“

„Vzpomene si. Ty taky mluvíš česky, jako by ses tu narodil.“

„Narodil jsem se tu.“

„Nechytej mě za slovíčko. Nežil jsi tady.“

Obřadné objetí s *milým bratrem* a neupřímný polibek. Něčím mě odpuzuje, ale vždyť na tom nezáleží. Je to jen nastrčená korouhev. Každý ví, že v habsburské hře tahá za drátky chromý Albrecht.

Zanechal příštího švagra povinné dvornosti k nevěstě a ochranitelsky se tvářící Blance a obrátil se k mladé vévodkyni, pro jistotu německy. „Těší mě, že vás po tolika letech zase vidím, Jano,“ řekl, jak se mu podařilo z poslušné paměti vydolovat i její křestní jméno. „Jen nerad jsem na této slavnosti oželel vašeho chotě, ale vaše přítomnost mi to skvěle nahradí.“

Chvíli se na něj mlčky dívala a potom před sebe postrčila obě děti. „To jsou Ottovi synové, Vaše Výsosti,“ řekla s odstupem, který se výrazně lišil od předchozí hry očí a úsměvů. „Jsou velmi milí, stejně jako jejich příští matinka. Budou se k sobě hodit znamenitě.“

Možná to byl i výsměch. Karel si s hrůzou uvědomil, že Anna ze společnosti svého ženicha utíká očima k oběma chlapcům, jak ji přestalo těšit hrát si na dospělou pannu při vyhlídce na dětské hry. „Má milá, vy, když jste se vdávala za Ottová bratra, jste byla stejně stará, jako je ona teď.“

Vzdychla. „Ano, tak to bývá. Ale můj manžel byl vždycky velice ohleduplný. Vynasnažím se, aby i Otta ...“ Vyslala k svému švagrovi pohled dost pochybovačný a opovržlivý. „Vaše sestra vypadá naštěstí na svů j věk velmi dětsky. To pochopí i on.“

Asi pochopil. Odtrhl se od nevěstinky, jakmile to slušnost dovolila, a přiblížil se k nim. „Seznam ji s chlapci, Jano,“ řekl. „Bude asi lepší, když se po obřadu o ni postaráš. Vaše sestra, milý bratře, je velice krásná dívka, ale... Samozřejmě jsem věděl, kolik je jí let.“

„Let přibývá rychleji, než je nám milé,“ usmál se Karel. „A svatba skýtá muži i jiné radosti, když je nevěsta nedospělá. Nebojte se, nezklameme vás.“

Neúnavný hofmistr už řadil svatební průvod. Blanka popadla Annu za ruku a připojila se k nim. „Vysvětlila jsem mu to,“

zašeptala Karlovi přes rameno a bez okolků objala vévodkyni. „Zdá se, Jano, že se setkáváme jenom na svatbách. Jenomže já jsem zmeškala tu tvoji. Tolik let! Aspoň si máme o čem povídat. Karel je hodný, ale někdy je mi smutno. Většinou bývá pryč.“

Zjasnělá tvář burgundské princezny Karlovi objasnila její odtažité chování. Ovšem, tehdy si tykali jako všechny děti. Zdálo se mu, že obřadnost chvíle si žádá své, ale přesto byl Blance vděčen za její přirozený návrat k dětskému přátelství.

Jana se uklonila a chvíli sbírala odvahu k odpovědi na vodopád francouzských slov. „Já ti moc nepovím,“ řekla nakonec kostrbatě. „Už jsem francouzsky hodně zapomněla. Ale rozumím a ráda tě budu poslouchat.“

Karel se po straně ušklíbl při pohledu na jejich tisknoucí se ruce. Ovšem, milá Jano, Blance úplně postačí, když může štěbetat třeba sama. Kde je ten hofmistr! Aninka jeví nebezpečnou snahu pustit se do nějaké nezbedné hry. Ten starší Ottův syn je čertovo kvítko. Rozpustilost mu kouká z hezkých hnědých očí. Nesmíme je nechat rozdovádět. Konečně! Jana i Blanka popadly oba chlapce a uklidily se stranou za stálého švitoření.

„Dej přece pozor!“ sykl Karel k Anně a stiskl jí ruku určitě pevněji, než bylo třeba. „Vdáváš se za dospělého vévodu a jsi celá rozcuchaná. Hrát si můžeš pak.“

„Blanka mi slíbila ...“

„Až po obřadu. Nebo radši zítra, ještě tě čeká večeře.“

Anna zvážněla a polekaně si sáhla do vlasů. „Kdybych se vdávala s rozpuštěnými vlasy jako paní Beatrix, tak by to nevadilo.“

„Nejsi paní Beatrix a nejsme ve Francii.“ Sám stočil uvolněnou kadeř a vpravil ji zpátky do umného účesu. Když se do dveří vřítil narychlo přivolaný kadeřník, už důstojně vycházeli. Děti českého krále. Moravský markrabí a budoucí vévodkyně Rakouska.

Důstojný obřad, důstojný hodokvas a důstojná noc s bohatýrskou pitkou s vyloučením žen. K ránu rozjařený ženich objímal svého švagra a nijak se nermoutil nad neradostným čekáním na Anninu dospělost. Jsou jiné radosti a jsou i jiné ženy. Pro vévodu vždycky.

Ač v únoru jsou noci ještě dlouhé, klopýtali probouzejícím se nádvořím dávno za světla, aby na čerstvém vzduchu přišli trochu k sobě. Jen několik málo hodin chybělo do slavného turnaje, jenom pár hodin pro spánek, než vznešeně zasedneme do svých lóží a budeme kynout vítězům. Aspoň nepodlehnu bláznivé touze vyzkoušet ve šraňcích svou dovednost. Určitě by se to nehodilo. Určitě by...

Třetí den Karel ztratil jistotu, že se to opravdu nehodí tak zcela. Český král se nevyhne žádnému zápasení a jeho syn by měl? Když ho tu zastupuju, tak ve všem všudy. Zůstal by stranou on? Pravda, jsem nevyspalý, ale pitky se krátí a při tanci se část vína odpaří. Ostatně zúčastnit se neznamená ještě všechny skácet. Rytíř musí umět i podlehnout a dva vítěze žádné utkání nemá.

„Konečně!“ řekla Blanka spokojeně, když rozkázal, aby mu připravili zbroj. „Dopřej mi také potěšení vyznamenat svého vítěze.“

„Moje milá,“ zasmál se, „to ti nezaručuju. Ale utěš se, vystoupím bez erbu. Až se vyválím na zemi, nemusíš se ke mně znát.“

Blanka se obrátila k Janě Rakouské. „Chce, abychom ho obdivovaly tím víc. V Paříži při turnaji jednou pokácel hladce všechny panoše, většinou mnohem starší než on. Bylo mu teprve čtrnáct.“

„Chlapecké hry a rytířské klání, to je rozdíl, má drahá,“ řekl vážně. „Krom toho ve Francii mě cvičili. Tady jsem skoro dva roky a neměl jsem dřevec v ruce. Předtím v Itálii taky ne. A ještě mi není devatenáct. Páni jsou většinou zkušení zápasníci, nevidíš?“

„V Itálii jsi sváděl skutečné bitvy!“

„To je, miláčku, docela jiná věc.“

„Tak proč chceš nastoupit, když myslíš, že neobstojíš!“ vykřikla a málem se rozplakala. „Stejně všichni budou vědět, že jsi to ty!“

„Tak vidíš, třeba mě nechají i vyhrát,“ ušklíbl se. „Povalit panovníka se přece nesluší.“

Ustoupil a ještě vrhl zkoumavý pohled k druhé lóži. Otta tam trůnil mezi mladičkou chotí a svými syny a zjevně se velice nudil. Zato všechny tři děti se dobře bavily, šťouchaly se za vévodovými zády a občas vyprskly smíchy. Jenom při nějaké zvlášť zajímavé srážce chlapci uhranuté vstávali a dívali se dolů do arény. Anna si pak překotně urovnala šaty a na chvíli pokračovala v naučené úloze důstojné vévodkyně. Manžel se tvářil nevrle a nezdálo se, že ho nápadná shoda mezi jeho chotí a syny těší nebo aspoň baví.

„Vaše sestra spí se mnou,“ promluvila vedle něj Jana, která si jeho starostlivý pohled vysvětlila po svém. ‚A postarám se o to i ve Vídni. Blanka má pravdu, Anna je ještě příliš dítě. Nemusela by ve svém věku, ale je. Otta si to ovšem představoval jinak.“

„Obávám se, že si to jinak představoval i můj otec,“ usmál se Karel. „Za dva měsíce jí bude dvanáct. Blanku a mne sice také drželi od sebe, ale to bylo spíš kvůli mně. Žena je dospělá dřív.“

„Anna není.“ Jana si vzdychla. „Já jsem byla. Škoda, že to můj choť nepochopil dřív. Blanka je jistě šťastná.“

Karel na ni rychle pohlédl. Blanka by s tebou možná měnila, má milá. I s chromým manželem. Už měsíce je mrzutá a uplakaná. Kdybych mohl nějakou sestru vdávat každý týden, uběhlo by jí to spíš. Ale i tady si starostlivě nadzvedává sukni a sleduje štíhlé dívky závistivými pohledy. A přece je roztomilá. Krásná. Krásnější než dřív. Proč to nevidí? Ta zde by dala první poslední, možná i všechnu svou krásu za to dítě, které jí osud odepřel.

„Ano, jsme velice šťastní," řekl uhlazeně. „Přál bych vám totéž. Váš choť se ještě může uzdravit, nic přece není vyloučeno."

Hořce se usmála. „Ne, není. Já to vím a říkají to i lékaři. Ale chodit nejspíš nebude už nikdy a soucit... Vy Albrechta neznáte?"

„Ne, nikdy jsem ho neviděl."

„Před pěti lety, když se to stalo — ano, nedávno to bylo už pět let. Bylo mi šestnáct. Dávno jsme mohli být skutečně manželé jako jiní. Ale když mě po svatbě odložil do dětského pokoje k chůvám, asi zapomněl, že jsem. Zasedli tenkrát beze mne, on a Ottová první žena. Zpozdila jsem se a Eliška byla hladová. Vždycky byla a tentokrát se jí to vymstilo. V snídani byl jed. Do toho přišla zpráva, že Fridrich zemřel na Gutenštejnu. To byl hrozný den. Eliška byla na místě mrtvá a Albrecht umíral. Z ničeho nic jsem se stala matkou dvěma chlapcům, mladší byl ještě v plenkách, sotva se začal stavět na nohy. Najednou jsem byla dospělá a už to vůbec, ale vůbec nemělo žádný smysl." Vzdychla a vzhlédla k němu. „Odpusťte, nudím vás. K slavnostem se můj žal jistě nehodí, ale jsem ho plná."

„Je mi vás velmi líto," ujistil ji vážně. „A Blance jistě taky."

„Blance?" Usmála se. „Neříkala jsem jí nic, ta bude šťastné dítě ještě v padesáti. Nikdy by nepochopila. Ale je kouzelná."

Kouzelná? Ano, je. Snad bych se měl vrátit. Až mě někdo vyhodí ze sedla, rozpláče se, chudinka. Ale už bych si připadal směšný. Krom toho — také se mi chce zkusit svou dovednost. Padnout není hanba. Kolik se jich už dneska zvedlo a nastoupili zas. Kde je vítěz, musí být i poražený. Takový je zákon rytířských her a kdo ho neuznává, není prostě rytíř. Má výstroj bez erbu snad ukáže všem jasně, že chci měřit síly rovnocenně, a ne s převahou toho, kdo smí poroučet.

Proklouzl celkem nepozorován k Buškovi, který ho čekal u hrazení. Jsi připraven na všechno?“ zeptal se ho Bušek, zatímco ho strojil. „Ještě jsi nezkusil ani české dřevce, pokud vím.“

Ano, ty slavné těžké dřevce, o kterých mezi říšským rytířstvem kolují zázračné pověsti. I v kronikách se o nich píše.

„Ukaž.“ Nezvyklá váha ho překvapila. I pro ruku, zvyklou ohánět se mečem... A ostatně dva roky už ani ten meč. Nějak jsem zlenivěl bez přísného dohledu svého otce.

, Bušek s úsměvem pozoroval, jak mu bezděčně pod tíhou dřevce klesla paže, a pomohl mu ho vyvážit. „Pro začátek ti půjčím svého chlapce,“ řekl. „Snadno ho skácíš a uděláš mu radost. Utkat se s králem je velká čest.“

„Nejsem král.“

„Ale budeš.“

Karel se ohlédl. Dva Buškovi starší synové stáli za otcem beze zbroje. „Buška?!“ řekl hněvivě. „Vždyť je mu teprve patnáct!“

„Právě proto mu nebude vadit, že prohraje.“

Staršího, myslíš, bych nezkolil. No dobře, ještě uvidíme. Nadhodil v ruce nezvykle těžkou zbraň. „Jsem nešika,“ řekl zlomyslně. „Vydáváš syna v nebezpečí. Z neobratnosti ho mohu zranit.“

Mladší Bušek přicválal na otcův pokyn. Oči mu jenjen hrály. „Viděl jsi?“ vykřikl rozjařeně. „Skácel jsem oba mladé Šternberky! I Hyncíka Pluha, a tomu už bude sedmnáct! Proč mi nechce nastoupit žádný rytíř? Taky nebyli vždycky dospělí. Snad by jich neubylo.“

„Jeden ti nastoupí,“ řekl Bušek vážně. ‚A važ si toho, chlapče. Jsi první, proti komu v Čechách zvedne štít.“

Chlapec vzhlédl ke Karlovi. „Ty, pane? vyhrkl omráčeně.

„Prokážeš-li mi tu čest,“ řekl Karel dvorně a spustil hledí.

Rozčilený Bušek se až zakoktal. „Díky. Díky.“

Nebylo jasné, platí-li poděkování Karlovi, nebo otci, který byl nesporným původcem té neslýchané pocty. Vyměnil rychle dřevec a odcválal na druhou stranu. Potýkající se rytíři ustoupili, jak si žádala úcta k vladaři, byť i vyjížděl na zapřenou.

Pár skoků koně, úder a dost. Kratičká sláva, pomyslel si Karel. Ať už moje anebo jeho. Ta jeho by byla větší. Možná bych mu ji měl dopřát, ale nejde to. Rytířský boj by ztratil smysl. Co když i tak... Ne. Zvítězím.

Najednou si byl jist, a když vyrazili proti sobě, přesně věděl, kam na soupeřův štít narazí jeho zbraň, i když se v jeho ruce nejisté kymácela pro tu nezvyklou váhu. Těsně před úderem ji konečně vyrovnal. Chlapec vyletěl ze sedla jako kámen z praku. Kdyby jeho soupeřem nebyl mladý markrabí, ani by si té nevýznamné srážky nikdo nevšiml. Ale teď všichni zabouřili hlučnou chválou.

Karel si pozorně vybral dalšího soupeře. Pozoroval je už třetí den dost dlouho na to, aby se nezmýlil. Člověk se nemá zbytečně přeceňovat, omlouval v duchu sám sebe, když s pocitem mírného zahanbení přijímal další ovace. Nemám cvik. Až budu jistější...

Dařilo se mu. Zdatnější rytíři zatím přihlíželi, jako by chápali a souhlasili s ním. Přece ne. To bych podvedl sám sebe. Než stačil domyslet, má-li podstoupit skutečné zápolení, pohroma přišla sama. Najednou proti němu vyjel Jan z Lipé a v očích ve škvírách hledí mu hrály zlomyslné ohníčky.

„Prokáže-li mi neznámý rytíř tu čest...“ řekl hezky nahlas, aby ho bylo slyšet, a zvedl štít.

Karel couvl k ohrazení, podal Buškovi dřevec a vzal si nový.

„Srazí tě,“ řekl Bušek tiše.

„Já vím.“

Ano, teprve teď by pan hrabě de Sancerre uznal, že mi nedal nadarmo rytířský pás. Být rytířem je těžké a často bolestné. Budiž.

Vyjeli. Náraz mu vyrazil dech, ale Janův dřevec se zlámal. Karel zvedl svůj a minul soupeře s pocitem rostoucí vítězoslávy. A třeba odolám. Teď měl Buška proti sobě. Viděl ho s hlavou skloněnou ke straně a s pochybovačným výrazem. Co! Že to nedokážu?

Ano, nepřecenit se, řekl si hořce, když se zvedl na kolena s brnícím hřbetem. Na chvíli jsem si myslel, že mám vítězství v kapse. Blázen. Očekávaný pád nebývá tolik bolestný.

„Že se tvůj švagr nestydí!“ řekla Blanka nahoře pohoršené Anežce z Lipé. „Copak nevěděl, že proti němu vyjíždí můj choť?“

Anežčin manžel se naklonil přes ni a řekl zdvořile: „Pan markrabí si nepřál být respektován, jinak by to dal najevo. Bratr potřeboval zdatného soupeře před utkáním takřka osudovým. Promiňte.“

Protáhl se pod zábradlím a vstoupil na kolbiště, kde šťastný Jan právě slavil dlouho toužebně očekávaný triumf. Na zemi mezi pletoucími se koni se bezmocně válel rakouský maršálek pan z Walsee, jejich předloňský věznitel. Také Jan sestoupil s koně a spolu s Jindřichem podával úslužně padlému nepříteli ruku.

„Nepříjemné překvapení, pravda, pane maršálku,“ řekl Jindřich. „Asi jste pozapomněl, že u Mailbergu vás bylo víc než nás.“

Rakušan těžce vstal a narovnal se s mírným heknutím. „Byl jsem poražen,“ odpověděl zlomyslně, „ale nevzdal jsem se, pane.“

Bratři se na sebe podívali za jeho zády, když kulhavě odcházel. „Má pravdu,“ řekl Jindřich odevzdaně.

„Však mu to vrátíme,“ ucedil Jan tiše a ohlédl se, jestli je Karel dost daleko, aby neslyšel. „Tohle přátelství stejně nevydrží. Jednou si pana maršálka odvedeme z bitvy v poutech a pak bude naše strana váhy těžší o tu dnešní porážku.“

„Ale ne o výkupné. My byli dva.“

„Nevadí, třeba má syna.“

Přece se nedám zahanbit, pomyslel si u hrazení Karel, když viděl, jak se Ottův otřesený hodnostář dává znovu zvednout na koně. Musel se narazit víc, já nasednu sám. I když mě bolí celé tělo. Ale ať si. Teď spadnu víckrát. Už se osmělili.

Ještě dva nijak krkolomné pády a pak už měl štěstí. Blance se zvolna vyjasňovala zachmuřená tvář. Nebo to nebylo štěstí? Najednou se mu zdálo, že ho jeho páni spíš cvičí. Jistě to byla užitečná hra, ale v hledišti se už ozval nespokojený hukot. Tolik srážek a žádný padlý! Jen postávali se zapřenými dřevci po mírném cvalu, kdy se koně zastavili sami o sebe. Odstoupím, nebo se zkazí celé klání. Proč ne? Leckdo už odešel a přicházejí jiní.

Karel zvedl ruku na pozdrav a vydal se k ohrazení. Zatímco se odstrojoval, přiblížil se mohutný rytíř na vysokém koni a utrousil cestou kolem zřetelně: „Ve fraucimoru stejně jako u soupeřů v

šraňcích zlato a tituly platí stejně. Ale určitě je prozřetelnější zmizet včas.“

Karel překvapeně vzhlédl, ale už viděl jen koňský zadek. Na svěšeném štítu šikmé pruhy. „Kdo je to?“ zeptal se Buška.

„Mikuláš s Potštejna.“

Ovšem! Erb zapomněl, ale na pana Mikuláše ne. Včera ho také zahlédl při večerní slavnosti. Na Blančino přání zdvořile bral k tanci všechny paní svých hodnostářů, mezi nimi i obě sestry pánů z Lipé. Eliška z Lipé, teď vlastně z Potštejna, ač dobře o deset let starší, než byl on, byla smíšek a bavili se výtečně. Tak dobře, že jí věnoval pozornost daleko soustavněji než jiným. I Blanka si toho všimla. Nenamítala nic, ale v noci mu vypočetla dobře tisíc vad na Eliščině kráse, neklamná známka toho, že vzbudili pozornost. A Mikuláš je tedy nejen vzpurník, ale i žárlivý manžel. To mi chybělo.

Rozhlédl se, ale nezdálo se, že drzou poznámku někdo slyšel. Anebo se tak aspoň všichni tvářili. Mám? Než se rozmyslel, může-li událost mlčky pominout bez příhany své cti, přicválal Jaroslav ze Šternberka. „Dovol mi, Výsosti, abych tě směl zastoupit v tvé při,“ řekl zadýchaně. „Mně se Mikeš jinak nepostaví, ale tobě odříci nemůže.“

Ach Bože, pane ze Šternberka! Myslels to dobře, ale teď už nemám východisko. „Díky,“ řekl klidně a docela jistě to vypadalo, že ho ani na vteřinu nenapadlo nic jiného. „Děkuji, pane ze Šternberka, ale své dluhy platím sám. Buď tak laskav a požádej pana z Potštejna, aby mi poshověl jen tu chvíli, než znovu obleču zbroj.“

„Srazí tě,“ opakoval Bušek varovně.

„To bych tentokrát po čertech nerad,“ odpověděl Karel upřímně a s odporem pohlédl na hromadu připravených dřevců. Kdyby mě aspoň nebolela ruka! Ale tentokrát musím vybrat ten nejtěžší.

Kde se vzal tu se vzal, jako duch z pohádky stál u jeho koně zemský sudí pan Oldřich Pluh z Rabštejna a přičinlivě se tvářil, že prohlíží řemení u sedla. „Mikuláš je záludný,“ řekl přes rameno. „Míří dřevcem vždycky k spodnímu rohu štítu. Mohl bys uhnout, ale je to nebezpečné. Zmrzačil už hezkou řádku koní. Hleď úder

vydržet. Když budeš znát místo, může se ti to zdařit. Ale jeho nevyhodíš. Je těžký a sedí pevně.“

„Co tedy?“ řekl Karel zamyšleně.

„Spoléhá na sílu. Nedej mu čas tě vytlačit. Stoč štít a vyhni mu dřevec stranou. On spadne sám.“

Najednou byli zase sami s Buškem a Karel měl pocit, že se mu to snad jenom zdálo. S panem Pluhem vycházeli taktak. Nebyli zrovna nepřátelé, ale nesblížili se nikdy. Snad mezi nimi stály tři roky jeho dětství, kdy pan z Rabštejna jako křivoklátský purkrabí byl jeho bezděčným věznitelem. Před Karlovým příjezdem byl zemským hejtmanem a podkomořím. Ale podkomořím se teď stal Vilém z Landštejna v Čechách i na Moravě. Pan Oldřich se jistě cítil ukřivděn. Tomu pan Mikuláš musel pěkně pít krev, když přispěchal s tou radou na pomoc zrovna mně. A Jaroslav ze Šternberka byl dokonce Potštejnův švagr!

Kdyby mi oblékání trvalo déle, možná bych se ještě leccos dověděl o těch, co ho nemohou ani cítit. To bude nářku, až mě povalí.

Vyjeli. Karel se v poslední chvíli zalekl srážky, obratně svedl koně stranou a nepatrně uhnul, tak že Mikuláš nezasáhl jeho štít. Sám zvedl dřevec včas a minuli se. Mohlo to vypadat jako náhoda. To byla chyba, uvědomil si, když obracel. Dá si už pozor a navíc dostal vztek. Vloží do úderu všechno. Vydržím?

Bedlivě srovnal štít šikmo vzhůru a spodní konec nepatrně pootočil od těla. Vyjel, plně soustředěn na levici. Nezvyklý dřevec ho už nerozptyloval. Tentokrát to nebyla jeho zbraň. Radši ho pustím ještě před srážkou, pomyslel si. Ne, všechno musí být v témže okamžiku. A vítězný rytíř bez dřevce, to prostě nejde. Nadzvedl hrot, aby mu nepřekážel a nijak nedbal, že vůbec nemíří na soupeře.

Náraz ho skoro omráčil. Ale bleskurychle si uvědomil, že i Mikuláš zakolísal, jak v soupeřově dřevci nenašel oporu pro svůj štít, a trhl ochromenou levicí prudce stranou. Zázrak. Pan Mikuláš, tažen vlastní vahou, se přehoupl přes šíji svého koně a těžce sletěl po hlavě do sněhu. Karel odhodil dřevec i štít a zvedl samou radostí obě ruce. Blanka nahoře jásala nadšením. A všichni. Tentokrát to už nebyly

povinné ovace jako po první srážce. Kdyby bylo jaro, už bych byl zasypán květy. Konečně mohu důstojně odejít. Oklamal jsem ho. Nepřipraven na jeho ránu bych vyletěl já. Ale buďsi, má vědět o svých slabinách. Při první jízdě byl přece varován. Je tupec. Porážka mu patří.

Eliška z Potštejna podlezla pod bariérou a vrhla se ksvému nehybnému choti. Proboha! Snad si nesrazil vaz? Zajisté nebudí moje něžné city, ale k slavnostem se to nehodí.

Ne. Zvolna zvedá hlavu, když mu sňala přilbu. Jeho oči jsou pokořené a prosebné. Jako by to byl někdo jiný. Karlovu hlavu za Eliškou ani nezahlédl, jak byl soustředěn v pohledu na její tvář.

„Mikeško!“ řekla káravě. „Přece jsem ti říkala už včera, že je to všechno nesmysl. Nerada tě vidím zmláceného, ale to máš z toho, že mi nevěříš. Boží soud prostě musí skončit spravedlivě.“

Tvůj milý Mikeška má vztek už pro ty vykoupené hrady, krásná paní, pomyslel si Karel, když zvolna kulhal k ohradě. Včerejší večer byl jen kapka do přetékající číše. Ale buďsi. Vám ženám sluší sebevědomá víra, že se svět točí kolem vaší krásy. Kdybyste znaly naše skutečné pohnutky, jak by všechno ohavně zešedlo!

Blanka ho přivítala dlouhým polibkem, ač se to možná ani neslušelo. „Ukázal jsi mu,“ řekla se zadostiučiněním. „Ten turnaj byl skoro tak krásný jako v Paříži.“

„To je veliká pocta,“ řekl odměřeně. „Aspoň se tady jednou cítíš jako doma.“

Najednou se rozesmála. „Nebruč, já vím, že byl mnohem krásnější. V Paříži musí být hrozná nuda. Dovedeš si to představit? Anna říkala, že turnaj nebyl ani při svatbě tvého otce. Můj bratr Filip je prý zakázal.“

„Tak vidíš,“ řekl, bůhvíproč malicherně spokojený představou, jak českému králi ten zákaz určitě úplně zkazil svatební den. „Z Prahy už utekl. Kam bude utíkat z Paříže? Tam královský verdikt ještě platí.“

HOŘKÁ CHUŤ DNEŠKA

Po dlouhém půstu se vzrušená Paříž lačně chystala trhat sladké zakázané ovoce. Tribuny kolem královského kolbiště byly plné a z vysokých stromů po okolí visely hrozny zvědavých kluků jako roje velkých bzučících včel. Král Jan při vjezdu do arény byl přivítán nezadržitelným jásotem. Panoši měli plné ruce práce, aby udrželi dav, který se tlačil i do královských lóží. Výrostci se tlačili k praskajícím šraňkům. Bodejť ne, takovou slávu Paříž dlouho neviděla. Po velkém loňském turnaji, při němž rytíři všech zemí popadali tvrdě na kolbišti a zaměstnali na řadu týdnů všechny pařížské chirurgy, Filip se rozhněval, když k tabuli půl dvořanů přikulhalo a druhá polovina dam neměla vůbec rytíře k nejprostší dvorné službě, a všechny turnaje zakázal. Pravda, bylo jich už trochu moc. Ale když země žije v míru, rytířstvo přece potřebuje ukázat svou zdatnost ve zbrani.

Janovi to loni nevadilo. Měl za sebou úspěšnou brabantskou válku a plnou hlavu milostných starostí. Teď prožil tři lenošné měsíce jako zamilovaný novomanžel, vozil Beatrix Lucemburskem a po dvorech sousedních světských i církevních velmožů, noc co noc zapleten do milostných sítí. Ne že by ho už omrzela. Zdaleka ne. Ale k pocitu dokonalého štěstí mu něco chybělo. Válčit nebylo kde. A také by ho při skutečném boji příliš rozptylovala vzpomínka na ty promilované večery.

Turnaj byl jistě ve Znojmě, když Karel vdával Annu. Jenomže do Čech? V tajemném království, které v Beatrix budí přímo pověrčivou úctu, zůstal v královské moci stěží aspoň rozpadlý Pražský hrad. Dřív — prosím. Mohl jsem ji uvést na Zvíkov, na Křivoklát — jenže jsem všechno dávno zastavil, nejdřív ty znamenitější hrady a nakonec kdejakou vesnici. Nikdy jsem vážně

nepočítal s tím, že bych snad zůstal v Čechách, a vyděračí páni teprv ne. Synáček asi zíral.

Budu s tím muset něco udělat. Dceru Bourbonů nemohu usadit v měšťanském domě a přivézt ji do Prahy jednou budu muset. Tolik se těší na královskou korunovaci. Ostatně turnaj na svatbě vlastní dcery... I když je ještě dítě, syn je dospělý. A vůbec, výkvět rytířstva lze najít na kolbišti jedině v Paříži.

Zoufale se mu zastesklo a z Neuss, kam z Bruselu zajeli na návštěvu k biskupovi, utekl docela znenadání a kvapem, že mu jeho průvodci sotva stačili, se rozjel do Paříže. Beatrix v nosítkách dorazila až včera, kdy přípravy k turnaji vyvrcholily. Že to Filip zakázal? Pro českého krále ve Francii žádné zákazy neplatí. Štěstí, že královský dvůr není v Paříži. Třeba by se Filip dal umluvit, ale třeba taky ne.

Jan pozdravil v lóži Beatrix. Královnu. Takhle ji Paříž vidí prvně. Důstojnou, vznešenou a obklopenou panstvem. Ale já pořád vidím dívenku, která mi bláznivě házela prstýnky do arény.

První střetnutí. Cítil vzrušení jako vždycky před bojem či tváří v tvář neznámé krásce. Rozjel se na soupeře a srazil ho tak snadno, až se podivil. A pak že milování ubírá síly. Jsem odpočatější než dřív. Za hlučných pochvalných výkřiků skolil ještě tři soky a chvíli přihlížel. Fanfáry, výkřiky, ržání koní. Rytíři se potýkali s nebývalou vervou, jako bys vypustil z klece sokoly. Znovu nastoupil. Každé jeho střetnutí provázelo provolávání slávy, jak všichni dobře věděli, komu vděčí za požitek dnešního dne. Vypadá to, jako by přede mnou schválně padali, pomyslel si mrzutě, když mu cizí dřevec jen zlehka klepl o štít a soupeř vyletěl obloukem ze sedla. Beatrix zapomněla na svůj majestát a jásala jako kdysi. Manžel. Můj úspěch je i její sláva.

Najednou se mu zachtělo rovnocennějšího boje. Je hanba kácet jen ctižádostivé chlapečky. Mezi tím hemžením se začal ohlížet po zdatnějším soupeři, ale ještě trvalo, než ho našel. Jindřich z Baru. Několik zraněných vynášeli z kolbiště. Snad se Filip nebude příliš zlobit. Ke šraňkům se kulhavě trousili další. Nakonec zbyli čtyři. Pánové! Jeden z nás odnese palmu vítěze. Dnes se nebojím ani čerta.

To byla přece srážka! Dřevec, vedený prudkou silou, dokázal jenom trochu stočit. Zakolísal, ale udržel se. Jeho soupeř se svážel v sedle. Hlediště řvalo. Vydrží? Ne! Najednou tíha zbroje převážila a jezdec, který taktak hledal rovnováhu, se zřítil na zem. Ale vstal.

Urputný bojovník. Štrachá se na koně a už sotva leze.

No tak ho vysaďte! Není to sice hodno krále dorážet napůl padlého, ale pro tvoje krásné oči... Pootočil se, aby viděl na Beatrix v lóži, a zaplavil ho vztek. Možná se ani nedívala. Příliš živě se baví s mladíkem, který jí klečí u nohou, jako by jí právě vyznával lásku. Kdo je to? Nikdy jsem ho neviděl. Jakže to Filip říkal? Grancey?

Dobře, uvidíme. Zbyli jsme dva a Barský je jako zralá hruška. Ani si nevyměnil dřevec s roztříštěnou špicí. To bude, jako by mě ometl košťátkem. Hlediště zabouřilo, když se rozjeli, a Beatrix v lóži vstala. Klečící mladík ji nezajímal o nic víc než mužíček na měsíci. Už snímala z ramene zářivě rudou stuhu, aby jí ozdobila vítězného miláčka, když pokřik v hledišti se náhle změnil v zardoušené ticho. Králův soupeř vylétl ze sedla, ve vzduchu udělal přemet a tvrdě dopadl na zem, až to žuchlo. Konec jeho zlámaného dřevce se ze štítu smekl po králově helmici. Vítěz sebou trhl, oběma rukama si křečovitě sevřel hlavu a skácel se nazad z poplašeného koně, který ho za sebou vlekl hodný kus, než se zastavil.

Beatrix zvedla těžkou vlečku, a nic nedbajíc na důstojnost, prodrala se až k ohrazení a podlezla šraňky. Čtyři pacholci drželi koně a vyprošťovali krále ze třmenů. Královský chirurg se pokoušel sejmout zprohýbanou zlatou přilbu. Konečně se mu to zdařilo. Teď viděla i Beatrix to, co prve zahlédl on za zdviženým hledím. Oči s křečovitě semknutými víčky. Odtáhl jedno po druhém a konečně našel, co hledal. Se vzdechem úlevy vyňal z pohmožděného oka tenkou třísku. Křeč povolila, jen v poraněném oku cukalo. Zato v koutku bledých rtů se objevila krev.

Chirurg potřásl hlavou. „To byl krkolomný pád. A kvůli takové maličkosti! Neste ho opatrně," přikázal sluhům, kteří omdlelého kladli na rozestřený plášť.

Jindřich z Baru těžce vstal a opřen o panoše přikulhal k padlému soupeři. Zůstal strnule stát a nevěřícně se ohlédl po svém

zmrzačeném dřevci, který se stal bezděčným mstitelem jeho porážky.

KDYŽ KNÍŽE UMÍRÁ

Na úpatí korutanských hor poblíž staroslavného kostela svatého Petra, který byl za dávných časů sídlem biskupské kapituly a vládl čtrnácti kostelům v okolí, stojí kamenný stolec. Od pradávna. Lidská paměť nesahá k době, kdy ho kameník vytesal, aby na něj zasedl první korutanský kníže, potvrzený svým národem. Trůn je omšelý. Ne často na něm někdo sedá. Jenom když přichází nový vévoda, vítá ho na stolci svobodný sedlák s dlouhou opratí, na které drží strakatou kobylu a strakatého býka. Kníže v nádherném šatu a s odznaky své moci se před ním musí pokořit. V kabátě, kalhotách a košili z šedé vlny a v opáncích stejných jako jsou na nohou sedláka, bez korouhve přistoupí k zástupci svého lidu a do jeho rukou slovanskou řečí skládá přísahu.

Kdo to přichází?

Vévoda této země.

Je to spravedlivý soudce, který je hoden knížectví?

Je a bude.

Jakým právem mě smí zahnat z tohoto kamene?

Za šedesát denárů, strakatý dobytek a šaty, které měl na sobě.

Prostinký obřad. Až dosud mluvili lidé, ten na kameni a ostatní. Ale přichází řada na vévodu. Slovanský jazyk nebývá jeho rodný. Naposledy byl za synů Přemyslovny Judity a jejího synovce Přemysla Českého. Menhart před šedesáti lety bezmocně koktal. Jeho synové se jakž takž naučili aspoň slova slavnostní přísahy. Z nich Jindřich, poslední vévoda, část života strávil v Čechách a jeho první choť byla Přemyslovna. Docela cizí mu řeč nebyla. Ale kdo vstoupí na kamenný stolec po jeho smrti? Nemá syna. Jen dceru.

Když kníže umírá, vždycky ve stínu trůnu číhá někdo, kdo ho chce uchvátit. Na kamenný stolec na Gosposvedském poli nezasedne Markéta Korutanská ani její choť. Jsou tady úmluvy, slavnostně uzavřené mezi císařem Ludvíkem a bratry Habsburky. Tyroly

Wittelsbachovi, Habsburkům Korutany a dědičce odškodné po libosti nového pána. Mocný český král zaštítil Markétina práva a sňatkem se svým synem jí zaručil ochranu. Vévoda Jindřich Korutanský ho pověřil poručenskou správou země pro případ své nenadálé smrti dřív, ne/ dědici dospěji, a stavy Korutan i Tyrol mu slavnostně přísahaly věrnost a poslušnost. Země je v bezpečí před úchvatem. Kdo jiný ji ubrání než slavný český král?

Když kníže umírá, propuká záští a chtivost dřív, než dozněly pohřební zvony, a křehká stavba přátelství se hroutí. V dubnu roku třináctistého třicátého pátého na hradu Tyrolu zemřel Jindřich, vévoda korutanský, tyrolský hrabě a kdysi český král. Zanechal sedmnáctiletou dceru a třináctiletého zetě. Děti. Ty nejbezmocnější, když kníže umírá.

Tím hůř, když umírá i jiný. Ten, který měl chránit práva sirotků.

Vévodkyni Markétu probudil zvláštní zvuk. Jako by se tiše zavíraly dveře. „Jindřichu, spíš?“ Když manžel neodpovídal, vztáhla k němu ve tmě ruku, ale našla jen prázdné lože. Ještě teplé. To odcházel on. Chvíli čekala, ale když se nevracel, zazvonila.

„Kde je vévoda?“ zeptala se rozespalé komorné.

„Dole v síni. Přijel bratr Vaší Výsosti.“

„Plášť!“ poručila Markéta. „A učeš mě.“

Horečně přemýšlela, když sestupovala jen v pantoflíčcích naboso po chladném schodišti. Manžel byl ve velké síni sám.

„Probudil jsem tě! Odpusť.“

„To je Jan? Už ho vyhnali?“

„Nevyženou ho, neboj se,“ ozval se ode dveří Karel. „Jedu za ním a otec je na cestě. Ten už císaře srovná.“

„Je na cestě?“ zeptala se Markéta pomalu. „Vzkázal to?“

„Neviděl jsem ho dva roky, ale natolik ho znám, abych věděl, že to tak nenechá,“ odsekl Karel netrpělivě. „Já musím do Korutan.“

Manželé vyměnili pohled. „Napřed si sedni a napij se,“ řekl Jindřich mírně. „Vypadáš hrozně.“

Byla to pravda. Karel měl na sobě sice Jindřichovy suché šaty, ale jeho zmáčené vlasy svědčily o nehodě. Třásl se zimou. Byl konec dubna a chladná noc. „Díky.“ Karel si přistrčil křeslo blíž ke krbu s

plápolajícím ohněm. „Chtěl jsem jet přímo, ale v Budějovicích jsem si to rozmyslel. Habsburkové by mě nejspíš nenechali projít. Nebýt těch povodní, dorazil jsem dřív. Žádný brod není sjízdný. A když uplatíš převozníka, ještě tě zvrhne, jako nás ten poslední."

„Mohl ses utopit." Markéta k němu přistoupila a pohladila ho po zmáčených vlasech.

Vzhlédl k ní. „Jak bych se mohl utopit, když tolik spěchám?" usmál se křivě. „Prosím tě, dej mě vzbudit za úsvitu. Musím dál. A potřebuju průvodce. Jel jsem tudy jen jednou a z mých lidí nikdo netrefí. Nahonem jsem sehnal malou družinu, nebyl čas čekat na zkušenější pány. Mluvil jsem jenom cestou s Rožmberkem, ale ten musí hlídat jižní hranici. Nevím, co bude, do Bavora nevidím."

„Je toho víc, co nevíš," řekl Jindřich vážně.

Karel vzhlédl. „Ano? Tak mluv," řekl stručně a zadíval se na švagra. Únava ho nezdolala. Cítil sice v těle po krkolomné cestě všechny kosti, ale myšlenky jako by byly tím jasnější. Od chvíle, co mu tyrolský posel přinesl tu Jobovu zvěst, ani se nezastavil. Švagrové napsal jen krátký list a bratrovi ani slovo. Věděl, že všechno je na něm, otec byl daleko, a než přitáhne s vojskem ...

Markéta promluvila místo manžela. „S poslem z Paříže jste se asi minuli. Možná už nikdy..." Hlas se jí zadrhl. „Možná už nemáme otce, Karle. Měl nešťastný pád v Paříži při turnaji. Lékaři prý pochybují, že se jim podaří ho zachovat."

První pocit, který se Karla zmocnil při té zprávě, byl slepý vztek. Turnaj! Hlavně že ten si na francouzském králi vydupal. Nic důležitějšího ovšem není. Teď! Aspoň z Beatrix udělal mladou vdovu. Ale v příští chvíli si pohromu uvědomil v plném dosahu. Jak jen se mohou královští synové těšit na smrt svých otců? Břemeno odpovědnosti za celý rod, jehož tíha ho najednou zavalila, se mu zdálo k neunesení. Český král, to snad ještě. Ale Lucembursko, říše a hlavně ohrožené Korutany! Co jsem komu udělal!

„To jsem nevěděl," řekl bezmocně. „Panebože!"

Jindřich mu položil ruku na rameno. „Stejně by nestačil přijít včas. Císař už odjel do Lince s celým průvodem říšských knížat.

Mne pominul. Ještě se tváří, že jsem usurpátor jeho trůnu, ačkoli si celou loňskou komedii vymyslel sám.“

„Proč do Lince?“

„Aby vyšel vstříc chromému Albrechtovi, který svízelně cestuje. Ta schůzka může znamenat jen jedno. Udělení korutanských lén.“

Karel chvíli mlčel. „Máš ve Straubingu loď?“ zeptal se pak.

„Cože?“ V hlase bavorského vévody zazněl čirý úlek. Královský švagr se mohl jedině pomátnout.

„Jinak než lodí se do Lince nedostanu včas. Dunaj se řítí rychlostí, kterou žádný jezdec nepřekoná. Viděl jsem to cestou sám. Do rána dojedu do Straubingu a. • •

Jindřich se vzpamatoval. „Do rána budeš spát. Vzkážu, aby lodě připravili. Aspoň nebudeš netrpělivě přešlapovat na břehu. Jak jsem viděl dnes Isaru — a to Dunaj bude horší — nebude jednoduché sehnat veslaře.“

Vévoda měl v úmyslu doprovodit švagra jen k lodím, ale ráno je ve Straubingu čekala pohroma. Našli se stěží čtyři plavci, kteří za závratnou sumu byli ochotni nasednout na vratké plavidlo a kormidlovat ho mezi plovoucími kmeny a urvanými střechami ve zrádných, kalných vírech.

„Nech toho,“ řekl Jindřich smířlivě. „Stejně nic nepořídíš.“

Karel sevřel rty. „Vznést protest musím. Pojedu sám.“

„Bez doprovodu?“ vykřikl Jindřich. „Pro tvoje lidi posádku na lodě neseženu, i kdybych zadlužil celé vévodství.“

„Pošli je za mnou po břehu. Na zpáteční cestě je potkám.“

Jindřich mrzutě vzhlédl k zachmuřené obloze. Už zase lilo. Pro plavce je to ovšem lhostejné. Stejně je řeka zmáčí od hlavy k patě. Zavrtěl hlavou. Karlova houževnatá vůle byla k neuvěření. A vlastně pro nic. I kdyby šťastně doplul, co pořídí? Vzdát předem prohranou hru... Co by asi udělal jeho otec? Ano. Přesně to, co nyní syn.

„Šestý se do loďky ještě vejde,“ řekl honem, aby si snad nestačil rozmyslet náhlý bláznivý nápad. „Pojedu s tebou. Jsem také říšský kníže a mám právo tam být.“

„Moravský markrabí Karel a Jindřich, vévoda Dolních Bavor.“

Ze shromážděných pánů jich Karel znal málo, ale dost rychle si ostatní zařadil. Wittjelsbachové otec a syn. Rodová podoba nemohla klamat, i když mladý Ludvík byl vyšší a štíhlejší než jeho císařský otec. Protivná tlama, pomyslel si Karel s tichou nenávistí. Zrádný císař mu řádně pohnul žlučí. Ten v křesle vedle Otty je zřejmě Albrecht. Nehýbá se. Smutné krásné oči. Ostatní v této chvíli nejsou důležití. Jindřich se s nimi vítá — zná je všechny — docela nenucené. Možná, že schválně zanechává na drahocenných kobercích ty pohoršlivé blátivé loužičky. Na Karla se dívali s nezastíranou zvědavostí. Syn českého krále byl pro ně prozatím záhadným cizincem. Co má znamenat, že přijel místo otce? Proslýchalo se ledacos, ale nikdo nevěděl nic určitého. Každého vladaře pověsti pochovaly nejmíň stokrát a většinou na tom nic nebylo.

V očích saského kurfiřta Rudolfa je přátelský soucit. Také nenasytného císaře nemá rád. Mohl by se k nám připojit, uvidíme. Ostatní — kdoví. Wittelsbach a Habsburk, příliš mnoho soustředěné moci, a o osudu Jana Českého se neví. Ostatně přítomnost jeho syna potvrzuje, že na těch řečech možná něco je. Tak proč riskovat?

Karel pokročil k sedícímu Albrechtovi. Otta se tváří rozpačitě, ale Albrechtovy oči jsou neústupné, i když ne nepřátelské, jako by říkaly, jsi mi docela milý, chlapče, na první pohled tě mám raději než toho Wittelsbacha, ale Korutany jsou Korutany, to snad pochopíš.

Karel to samozřejmě chápal. Pozdravili se bez hněvu. Všechnu jeho sílu si uchoval pro císaře.

„Jestli rušíme svým pozdním vstupem," řečnil mezitím Jindřich, „prosíme tisíckrát za odpuštění. Řeky jsou rozvodněné a cesty neschůdné. Nestihli jsme to dřív."

Karel měl stokrát pravdu. Po Dunaji se přehnali jako bleskem a že jenom pětkrát převrátili vratkou loďku, mohli pokládat za štěstí. A do Lince se dostali bez potíží. Brány určitě hlídali a Jindřich by nedal ani zlámanou grešli za to, že by snad některý branný nevěděl, před kým především. „Při povodni bych po Vltavě do Prahy pustil i nepřítele," řekl Karel, když se vřítili do města. „A ani bych o něm nevěděl."

Nevěděl o nich ani Ludvík Bavor. Pacholci, kteří z Dunaje lovili plovoucí kmeny a lidi, se šesti bláznů na lodičce na nic nevyptávali a panoš Otty Habsburského, kterého potkali kousek od břehu, Karla znal ze svatby ve Znojmě. Vysoké intriky neznal a žádné příkazy neměl, proč také uvnitř střeženého města, a ve snu ho nenapadlo, že vévoda netouží spatřit švagra, kterého ani ne před třemi měsíci tak žhavě objímal. Pronikli až do síně mezi rokující pány bez potíží.

Ludvík Bavor se nedal zaskočit. Byl na spojenecké půdě a krom toho ten, který se sem tak drze vetřel, nebyl ani český král. Tváří v tvář proti němu by si možná netroufl, co teď. „Nezval jsem vás," řekl suše a znělo to jako prásknutí bičem. „Ani jednoho. Ani českého krále v jakémkoli zastoupení. Oba jste zrádci."

„Nevím, o čem mluvíte, nejmilostivější pane," vykřikl Karel. „A je mi to také lhostejné. Jde o právo mého bratra a mé sestry, korutanské vévodkyně. Přišel jsem požádat Vaše císařské Veličenstvo, aby sirotkům poskytlo rytířskou ochranu."

Ludvík se ošil. Karel píchl do vosího hnízda. Většina knížat měla také dědice, na nichž jim záleželo, a jejichž úděl do budoucna ohrožuje nenasytná tlapa císaře. Od řečí o sirotcích radši dál.

„Zaprodali jste svatou říši Francii!" prohlásil, jako by se o ničem jiném nemluvilo. „Vy, synovče, jste od mých měst vymáhal sliby věrnosti i prostřednictvím svého českého tchána a byl jste ochoten rozdrobit svatou říši za slib francouzského krále, že přispěje k vašemu zvolení. Či ne? Nenaváděl vás k tomu Jan Český? Kdo zprostředkoval vaše styky s Francií, ne-li on? Kdo vás sváděl k boji?"

„O boj nešlo," ohradil se Jindřich. „Přítomní páni vědí ..."

„Dost. Český král mě chtěl přimět k abdikaci, ale zklamal se. Tím smazal všechno, zač jsem mu kdy byl zavázán."

„Jste mu zavázán i za mír s rakouskými vévody," prohlásil Karel směle. „A za víc. Nebýt jeho, nebyl byste císařem."

„Proč mi to neřekne on sám, mladý muži? Vy mlčte. V našem shromáždění nemáte hlas."

Ale Karel se nedal. „Spravedlnost má hlas všude. Z toho, jak hovoříte o mém otci, vidím, že už jste se rozhodl nás odepsat. Ale

spor mezi Lucemburky a vámi se netýká Markéty Korutanské, právoplatné dědičky svého otce, korutanského vévody a tyrolského hraběte.“

„Dědičný nárok paní Markéty nesporný není,“ řekl Ludvík zvysoka. „Není nijak jisté, že v Korutanech je vláda dědičná po ženské linii. Mužského dědice není a Korutany a Tyroly jsou prostě na říši spadlá léna. Korutany odjakživa patří k Rakousku.“

„Odjakživa ne, pane,“ vykřikl Karel hněvivě. „Spojil je pod svou vládou před sedmdesáti lety až můj praděd Přemysl. A chcete-li to jinak, tedy prosím: Habsburkové se po Přemyslově smrti Korutan sami vzdali ve prospěch Menharta, děda paní Markéty.“

Otta vyskočil. „Cože?!“

Albrecht se ozval. Karel se k němu obrátil s nadějí. Konečně soupeř, s nímž se lze utkat důstojněji. Ale rakouský vévoda jen tichým hlasem vyzval bratra, aby se nepletl do císařského sporu. Otta se nerad k němu vrátil. Karel vytušil nebezpečí, když viděl, že Albrecht mladšímu vévodovi důtklivě domlouvá. „Pánové!“ obrátil se k ostatním. „Nedejte pošlapat přirozená dědická práva. Vás všech se to týká stejně jako nás.“

Promluvil Rudolf Saský. „Měli bychom vzít v úvahu slova toho mladého muže, pane. Dosud jsme poslouchali jenom jednu stranu. Ale chcete-li vynést spravedlivý soud, musíte slyšet obě. Mladý choť Markéty Korutanské je tu v zastoupení svého bratra. A snad by bylo moudřejší řešit otázku odděleně. Částí dědictví jsou i Tyroly.“

Karel po něm bleskl rychlým pohledem. Nechceš si znepřátelit Habsburky, ale císaře bys rád dostal, co?

Rudolfův bratr, pasovský biskup Albrecht, byl důslednější, přestože jemu od znepřátelených Habsburků hrozilo nebezpečí přímo.

„Viděl jsem, císařská Milosti, privilegia, která jste udělil zesnulému vévodovi. Zaručovala dědické právo jeho dcer a jejich manželů.“

„S výhradou, že bude dbáno mé rady,“ podotkl císař. „Nikdy jsem k sňatku s mladým Lucemburkem neradil.“

„V Innsbrucku před pěti lety,“ ozval se Jindřich Dolnobavorský.

Ludvík ho přerušil. „Byl jste při tom? Zachovala se snad listina takového znění?“

„Potvrdil mi to český král. O jeho slovu neradím pochybovat.“

Udělal dojem. Ve shromáždění zašumělo. Ludvík si trpce uvědomil, že protivník získává. Slovo českého krále! Nemělo o mnoho větší cenu než to jeho, ale většina přítomných na Janovu rytířskou čest sázela, ať už ho měli rádi nebo ne. A přece jeho celá signorie byla založena na lži. Lhal jemu, papeži, lhal i svému příteli francouzskému králi.

„O lénech jsem už rozhodl,“ řekl odmítavě. „Korutany připadnou rakouským vévodům. Je to spravedlivé. Pokud se týče Tyrol, právo na jakékoli léno má vždycky jenom věrný ochranitel říše. Dcery Jindřicha Korutanského budou odškodněny zapsáním některých věnných měst a hradů, ale celé Tyroly dostane braniborský markrabí, můj syn.“

Rudolf Saský se neudržel. „K Braniborům ještě Tyroly!“ vykřikl. „Už jste mu dal můj podíl v Lužici. To už si pomalu celá říše může říkat Wittelsbašsko.“

„Mírni se,“ napomenul ho šeptem pasovský biskup a nahlas prohlásil: „Skutečně vzbuzuje podiv, můj pane, proč míníte v jedněch rukou spojit tak vzdálené državy? Každá z nich si žádá celého vládce. Jsou na protilehlých hranicích říše, a proto vždycky ohroženy.“

„Čechy a Lucembursko snad nejsou vzdálené?“ utrhl se na něj Ludvík zlostně. „Dobře. Neudělím Tyroly svému synovi, ale Lucembursko nebo Čechy odeberu českému králi. Budete spokojeni?“

Váda visela ve vzduchu a Karel už přemýšlel, jak z ní vytěžit víc, když promluvil Albrecht. V první chvíli se v Karlovi zatajil dech, protože se zdálo, jako by se nesmyslně stavěl na jeho stranu.

„Také si myslím, že celé Tyroly a Braniborsko jsou pro jednoho příliš,“ řekl starší Habsburk uvážlivě. „Ať milostivý císař promine. Je rozmnožitel říše, a ne jen držav svého rodu. Korutany jsou jistě krásný úděl, ale beru-li v úvahu příbuzenské svazky i přátelství, které mě váže k české královské rodině, nejsem si jist, mohu-li

Korutany přijmout v léno — prostě jen tak.“ Ta tři slova Karlovi prozradila všechno a viděl, že i císař pochopil. Ale než se stačil vzchopit k novému útoku, Albrecht ho zaskočil. „Musím ti znovu připomenout, abys konečně vyplnil svou povinnost hostitele?“ obrátil se káravě k Ottovi. „Nemůžeš nic ztratit, když já zůstanu.“

Toho jsem nepřecenil, pomyslel si Karel trpce, když se Otta k nim vrhl s nuceným úsměvem a začal je překotně strkat ke dveřím. „Musíte se okamžitě zahřát a převléci, milí bratři,“ breptal neupřímně. „Dám přinést víno. Až se zotavíte, můžeme si pohovořit v srdečnější pohodě.“

„Nech si to,“ řekl Karel nezdvořile. „Radši zůstanu mokrý, než abych ti byl zavázán. Dovnitř nás, předpokládám, už nepustíš.“

Otta zanechal přetvářky. Byli dávno na chodbě. „Ne,“ ušklíbl se. „Dám vás doprovodit do Landshutu, odkud jste asi přišli. Do Korutan ani nejezdi. Aufenštejnové nám přísahali, sotva starý umřel.“

„A Tyroly?“

„Já ti mám donášet? To ať ti řekne někdo jiný.“

Otta zmizel. Suché šaty přijali na Jindřichův nátlak. Družina se chovala zdvořile. Jen rytíř v jejím čele asi věděl, že vlastně eskortuje zajatce.

„Co tím chtěl Albrecht říci?“ zeptal se Jindřich spíš sám sebe, jak mu v hlavě vrtala vévodova řeč.

Nikdy se nenadál, že se mu dostane odpovědi, ale Karel ho překvapil. „Chce taky Tyroly,“ řekl vztekle. „Vydírá. Teď, když císař veřejně napadl mého otce, už zpátky nemůže. Habsburk ho má v hrsti. Poslouchej, zabavíš mi toho hlídače a já se ztratím.“

„Co chceš dělat? Zpráva z Paříže půjde stejně přes Landshut.“

„Ještě jsme neskončili. Můžeme Habsburky pěkně stisknout.“

„Nerozumím ti. Už nechceš do Tyrol?“

„Nemůžu. Budou to muset tu chvíli už vydržet.“

Dostala můj list? Jsem taky samý slib a skutek...

V hradu Tyrolu Markéta Korutanská v té chvíli četla jeho list s rostoucím vztekem. „Dopis! Všechno, nač se tvůj pan bratr vzmohl, pitomečku!“ obořila se na svého chotě. „*Drahá sestro!* Slova, slova,

slova. *Jinak to nemohlo být.* Co je to za žvást? Co je tohle za žvást? Chce nás v tom nechat? Kde je ta rada a ochrana, kterou tu slibuje? Chce přijet o vánocích? Panebože! Proč mě vdali zrovna za tebe! Mít skutečně chotě, nemusela jsem zoufale čekat, že mi bude oporou až jeho bratr. Ochránil by mě sám.“

„Kdo?“ odvážil se Jan nesmělé otázky. Její výbuch ho vyvedl z míry. Byla teď podrážděnější než kdy dřív a vztek si vždycky vylévala na něm. Spíš měli držet spolu. Byli v tom oba stejně.

Zlostně se rozesmála. „Manžel, ty nedochůdče. Ty nevíš, co to je? To je muž, který spí se svou ženou a každý rok jí udělá dítě. Muž, který je dospělý. Rozumíš? Dospělý! A umí líbat. Nekouše.“

„To by ti asi vylíbal tvoje Korutany,“ odsekl vzpurně. „Už vidím, jak by to na Aufenštejny platilo.“

„Co? Chlapeček si zavtipkoval?“ řekla nebezpečně. „Dej si pozor. Hlupáky nemám ráda, ale v nejhorším jsem ochotná je snést. Zapiš si to za uši. A když už neumíš nic lepšího, tak buď aspoň hloupý. Na chytrost je tady tvůj pan bratr. Jenom už aby tady byl.“

Purkrabí hradu, Volkmar z Burgstallu, vstoupil bez ohlášení. Vůbec se teď každý choval nějak hrubě, jako by ty děti byly spíš jejich otroci. „Připravte se,“ přikázal jim bez okolků. „Pojedeme k dalšímu hradu. Co píšou z Čech?“

Markéta mu mlčky podala dopis. Neměl ke čtení žádné právo, ale nebylo radno kohokoli popouzet. Zvlášť ne mocného Volkmara. Vodil je po Tyrolech od hradu k hradu a předváděl lidu nastrojenou Markétu.

„Hle, naše vévodkyně!“ vyvolával jako kejklíř před zvlášť složitým vystoupením svých opiček. A Markéta se usmívala a slibovala. Hrad, vesnici, peníze, výhody. Už jí nejspíš v celé zemi nepatřil ani kamínek. Až se objeví Karel, Volkmar splaskne a bude se chovat uctivě. Nevrátí nic, k tomu ho nikdo nepřinutí. Ale docela určitě je ochoten se postavit třeba císaři. Aspoň mají zač bojovat. Příjemnější vládu, než je moje, si ani nelze představit.

Jan se při těch cestách krčil za ní, občas ho vytáhli, oprášili a přidali zaklínadlo: „Hle, syn mocného českého krále, její choť.“ To aby se vědělo, že v případném boji nezůstanou sami.

Zatím dědičce všichni přísahali. Vypadalo to, že Tyroly se ubrání.

„Výsosti!“ Paní Keruše spráskla zděšeně ruce. „Co se stalo?“

Dědic českého království připomínal spíš vodníka. Lilo jako z konve nepřetržitě celé dny. Řeky se hnaly vpřed zpěněné a kalné. V horách to ještě šlo, dole v nížině to bylo horší. Jenomže musel pěšky, když chtěl nenápadně zmizet habsburským zbrojnošům. Jezdce by si všimli. Několikrát to marně zkoušel zdlouhavou cestou, kterou rakouský rytíř záměrně zpomaloval, jakoby k pohodlí svých vznešených svěřenců. V Karlovi se pěnil vztek. Samozřejmě šlo o to mít ho co nejdéle z cesty.

„Bušek je v Landshutu,“ řekl, když viděl v jejích očích zděšenou otázku, kterou se neodvážila vyslovit. „Můžeš mi dát koně a nějaký doprovod? Do Prahy bych se nerad trmácel pěšky.“

Buškův hrad rostl. Vnitřní palác už stál, a když Karel usedl ke stolu, mohl si připadat jako v panském sídle. Paní Keruše nosila na stůl sama. Péči o vzácného hosta nemínila svěřit venkovským děvečkám.

Asi bych se měl vyspat, pomyslel si mrzutě. Zvlášť po vydatné snídani se mu únava začala rozkládat v těle. Upil vína a vzhlédl k paní Keruši. „Rýnské,“ řekl uznale. „Bušek na hostech nešetří. Napij se se mnou, ještě si budu myslet, že mě chceš otrávit.“

„Já nejsem žádný znalec. Našemu už jsem zvyklá, stačí mi.“

„Mně taky. Ukaž.“ Vzal její pohár a chvíli ho zamyšleně otáčel v ruce. „To je ta vůně, která mě uvítala v Čechách. Chutná trpce, ba hořce. Je to chuť mého dneška. Krom toho — žízeň hasí líp.“ Usmál se na nic nechápající Keruši a zvrátil do sebe pohár. Vstal. „Pojedu přes Plzeň,“ řekl. „Budu-li mít štěstí, zastihnu na Rabštejně pana Pluha. Kde jsou chlapci?“

„Venku čekají.“ Tři Buškovi synové stáli na příštím nádvoří v čele nepočetné družiny. Čtvrtý, nejmladší Václav, držel aspoň uzdu volného koně a tvářil se důležitě jako královský podkoní.

Karel vyskočil na koně. „Vrátím ti je,“ křikl na Keruši, „výměnou za manžela. Jestli si na zpáteční cestě odskočí k tobě, ať radši pospíchá dál.“

Nejvyšší zemský sudí byl skutečně na Rabštejně. Návštěvu markrabího uvítal s jistým překvapením. Ne že by nebyli v dobrých vztazích, to ano, ale byly to vztahy po výtce služební až na tu jedinou výjimku v zimě při turnaji. V panu Pluhovi se vyznat nebylo vůbec snadné. Byl upjatý. Snad i proto, že ho provázely nejasné pověsti o původu nepříliš urozeném a nechtěl budit dojem, že se podbízí. Ale své věci rozuměl a Karel věděl, že je na něho spolehnutí.

„Začal jsem u tebe spíš náhodou," řekl na vysvětlenou. „Projíždím tudy. Ale budu potřebovat radu a pomoc všech. Ty nejsi z nejmenších."

Peníze, pomyslel si Oldřich znechuceně. Má přece podkomořího. Proč já? „Stalo se něco mimořádného, pane?" zeptal se nahlas.

„Velice mimořádného. Čeká nás možná válka s císařem. Přijeď do Prahy co nejdřív, prosím, a ihned obešli všechny pány."

„Já?" podivil se Oldřich.

„Ty, kdokoli!" vykřikl Karel netrpělivě. „Jsi první z nejvyšších hodnostářů, kterého vidím po návratu do Čech. Rožmberk se neurazí. Než bych se dostal k němu, uteče moc vody. Doslova. Viděl jsi ty řeky? To bude trvat týdny, než se všichni sejdeme. Sbohem. A pospěš si."

Pan z Rabštejna se za ním díval, jak se se svým podivným doprovodem řítí dál. Celý otec. Vypadalo to, že nespal řadu nocí. Válka s císařem! Oldřich byl dobře zpraven a dovedl si představit, oč jde. Zasmušile se vydal na obhlídku hradeb, ale zahanbeně toho zase nechal. Ne, do Čech nám král nepřátelské vojsko nepustí. Bude to ovšem zase něco stát. Povzdechl si a dal svolat jezdce, aby vyplnil Karlovy příkazy.

Karel na pražském nádvoří skoro upadl, když seskočil s koně.

„Za čtyři hodiny tu chci mít kancléřebiskupa," řekl Těmovi z Koldic, který byl jako Bušek jeho komorníkem a teď spěchal ujmout se zuboženého pána.

„Pana kancléře seženu mnohem dřív."

„Ne. Teď chci spát. Potom mě vzbuď."

Čtyři hodiny uplynuly trapně brzy. Karel se ještě pořádně neprobral, když se kancléř už hrnul do dveří. „Rád bych tě nechal spát déle, chlapče," řekl omluvně. „Ale přešlapuju před tvým prahem od tvého příjezdu. Těma mě nepustil. Měl nejspíš pravdu, ale ..."

„Jsou zprávy o otci?" přerušil ho Karel.

Jan Volek se zasmušil. „Když k němu pustili posla, ještě žil," řekl váhavě. „Nechtěl jsem tě děsit, ale jak vidím, už to víš."

„Vím. Řekli mi to v Landshutu." Ještě žil. Ještě. Až teď, ve chvíli bezbrannosti, která provází probuzení, ho to vědomí zasáhlo naplno i jako syna. Zatím si uvědomoval jen hrozící pohromu. Rty se mu zachvěly. Prapodivný cit, který ho poutal k obdivovanému, nevypočitatelnému otci, byl přece jen nejspíš láska. Až do dneška si nebyl jist.

„Jsou horší věci," řekl Jan Volek, kterého se obava o králův život moc nedotýkala. K Janově osobě měl velmi odtažitý vztah. „Ludvík Braniborský se smlouvá s polským králem. Jeho malý bratr se má oženit s Kazimírovou dcerou Alžbětou. S konečným uzavřením dohody se čeká jen, až se markrabí vrátí. Je kdesi s otcem."

„V Linci. Viděl jsem ho tam, bohužel." Kazimír. To je zlé. Chtěl jsem s pomocí Karla Roberta stisknout Habsburky a zatím oni možná s Kazimírem stisknou nás. A uherský král? Ten půjde vždycky s polským švagrem. „Pojedeš do Polska. Jako olomoucký biskup tam máš blízko a nemusíme vytrubovat, že posílám českého kancléře. Jde jen o věci řádu, rozumíš? Já znám Kazimírovu slabou stránku. Snaž se k němu dostat o samotě. Jsi Přemyslovec. Jsi jediný, kdo je krom mne oprávněn s ním o tom hovořit."

Těma nahlédl pootevřenými dveřmi. „Paní markraběnka se dověděla, že jsi přijel, pane," řekl tiše. „Hněvá se."

Ach Blanko! Karel s povzdechem vstal. „Snaž se odjet co nejdřív, nejraději zítra. Ještě se sejdeme." Neměl to k Blance daleko. Její ložnice sousedila s jeho. Věděl, že ji tu najde, ráda stonala, zvlášť teď. Připadala si ošklivá a nerada se ukazovala na veřejnosti. Všichni ji přece znali jako půvabnou, neodolatelnou francouzskou princeznu. Kdybys věděla, oč víc se mým Čechům líbíš takhle, drahá! A oč víc tě já miluju. Pokračování Přemyslova rodu. I mé.

„Že má tvůj kancléř přednost přede mnou, to vím,“ řekla uraženě. „Ale že mě nepřijdeš ani pozdravit! Nemůžu za to, že už nejsem krásná.“

„Jsi krásnější než kdykoli,“ zašeptal a položil ruku na hebkou pleť. Měl rád to zavlnění neznámého života, jeho života, který v ní vzniká. „Nehněvej se, musel jsem se vyspat. Už ani nevím, kdy se mi to povedlo naposled.“ Přitiskl něžně rty na hrbolek, který náhle vyvstal pod jeho dlaní. Můj syn. Jako bych na něj čekal tisíc let.

Kolik že mi je? Teprve devatenáct? Za poslední roky, co mnou zmítá otcova neklidná diplomacie, jsem zestárl o století. Ona ne. Ona je pořád malá Blanka, hýčkaná, rozmazlená princeznička.

Na hřbet jeho ruky ukápla slza. „Co je ti?“ polekal se.

„Honíš se po nocích,“ vzlykla. „Proč jsi nespal?“

Tvoje starosti bych chtěl mít, dítě. Ženské! Asi se ze mne stal stařík i tělem. Vzpomínám, jak jsem na Rabštejně zahlédl zdálky paní Pluhovou. Drobnou a roztomilou, i když má dva velké syny a jistě kupu dalších dětí. Tiše zmizela a zapomněl jsem hned, i když mě v té chvíli nadmíru upoutalo líbezné zavlnění boků a i když jsem už pár měsíců neobjal svou netýkavou choť.

„Nespal jsem, protože jsem spěchal ve dne v noci,“ řekl popravdě a zalhal až v dovětku. Po celou dobu vyčerpávajících zmatků si na ni ani na dítě nevzpomněl. „Bál jsem se, že zmeškám jeho narození.“

„Nelži! Odjel jsi přece do Korutan. Co se stalo, že už jsi zpátky?“

„Nic. Jen se mi zastesklo.“ Já vím, že jsem tě neobelhal. Ale líbáš mě a tváříš se šťastně, jako bys mi věřila každou slabiku. Chceš, abych s tebou mluvil o lásce. Jsem unavený. Raději bych tě objímal, protože při mluvení usnu. Ale buďsi. „Pusť mě k sobě,“ zašeptal. „Budu hodný.“ Zalezl si k ní pod pokrývku a k jejímu žalu usnul znova, dřív než dořekl první slovo.

KORUNA BOLESLAVA CHRABRÉHO

Jsou země, které spojuje víc než sousedství. Které se vzájemně prolínají. Jejich národy mluví stejnou řečí a vlastně nerozeznáš hranice. V takovém příbuzenství žila obě panství českého krále. Jak

Lucembursko s Francií, tak Čechy a Morava s Polskem, a každé svým svébytným způsobem.

Tradice vztahů českého a polského národa byla dávná. Tak dávná, že i pověst jim přiřkla původ ze dvou rodných bratří. A jak už to v rodinách bývá, po celý historický čas se milovali a nenáviděli a nikdy si nebyli lhostejní. Tam, kde se mísí cizí živly, je to jiné. Rozeznáš Čecha od Němce i v krajích, kde staletí žijí pospolu. Zde ne. Mezi lidem, ani mezi vládci. Odedávna české princezny se stávaly matkami polských knížat a jejich dcery se zase vracely na český trůn. A nejednou v toku Času se obě země spojily pod jediným vládcem. Polským na úsvitu nového tisíciletí. Českým při zrodu čtrnáctého věku. V Krakově, starodávném sídle polských králů, je chrám, zasvěcený patronům obou zemí. Stanislavu a Václavovi. A Václav, předposlední Přemyslovec, Karlův děd, je spojil naposledy, když zdědil vévodství krakovské a posléze vyženil i polské království.

Zdědil a vyženil. Zní to jednoduše, ale to bohatství nespadlo českému králi samo do klína. A ani nebylo tak zcela samozřejmé, že ho získal. Poslední krakovský vévoda Lešek Černý měl přece bratra, kujavského vévodu Vladislava, jemuž přezdívali Lokýtek. Jeho bába byla vlastní sestra Václavova děda a sestra jeho matky porodila polského krále Přemyslava, jehož jediná dcera — syna neměl — se sňatkem s Václavem stala českou a polskou královnou.

Třicet let, víc než třicet let byl Vladislav Lokýtek nepřítelem Čechů až na kratičké chvíle dočasných příměří. A kdyby se nový nositel české královské koruny nemusel rvát ve vlastní zemi a se všemi ostatními sousedy celá dlouhá léta, možná by našel cestu i k vládě nad Polskem. Vždyť hranice je neznatelná. Z obou stran přes ni přecházely dcery, aby se za ní staly ženami a matkami.

Jsou země, které sousedství spojuje i dělí. Otcové odcházejí, rostou synové. Čas rozhodl, a moc v obou zemích už nepatří jedinému vládci. Jen lesklý titul jako vzpomínka. I jako předmět možného vydírání. Nebezpečná zbraň v rukou toho, kdo pozorným pohledem sleduje, odkud kyne zisk. A hořké sousto v sladkém pokrmu královské moci.

Český a polský král.

NOSITELÉ KRÁLOVSKÉHO JMÉNA

Posel předběhl krále jen o několik dní a nebýt toho, že se chtěl před Prahou objevit v čele vojska, byl by snad přijel sám ještě před poslem. Poslední zpráva, která do Čech přišla před měsícem, ještě hovořila o jeho neutěšeném stavu. Posel se ovšem průtržemi a zatopenými kraji prodíral do Čech od května. Karel, který se denně strachoval o jeho život, se přistihl, že první radost rychle pohasla a vystřídaly ji spíš obavy. Jeho jednání s Kazimírem došlo daleko a vlastně v něm s otcem nepočítal. Styď se, okřikl se při bezbožné myšlence, že králův návrat do života spíš zkomplikuje situaci. Na vojsko čekáš jako na smilování. Hotovost, kterou sbíráš po Čechách, by sotva stačila. Tak co?

Co! Jednak nevím, jestli je vůbec ochoten přijmout můj návrh, a za druhé berně, kterou mi slíbili na žold vojsku, mu padne do rukou a nezbude z ní nic. Už jako bych ho slyšel. Mohls dát udělat dvanáct stříbrných soch do svatováclavské kaple a stavíš nádherný palác, tak peníze asi nepotřebuješ, já ano.

Jan seskočil s koně a sevřel ho do náruče, jako by mezi nimi nestálo vůbec nic. Ani dva roky tiché vzpoury, kdy se syn vetřel proti jeho vůli do jeho království. Vytrestalo ho to. V Lucce si mohl žít.

„Nechtěl jsem, aby ti vzkazovali," řekl se smíchem. „Byl bych se zjevil nečekaně jako duch. Vy jste mě tady už pochovali, jak vidím. Král není v zemi a nic se neděje. Všechno zařídí jeho syn."

„Dřív to zařizovali hejtmani," odsekl Karel dotčeně. Výsměch ho popudil. Co lepšího bys asi tady dokázal ty, můj pane. Ale nebyl to výsměch.

„Slyšel jsem, že sis vedl znamenitě," řekl. Jan najednou vážně. „Zastavil jsem se v Landshutu a cestou jsem mluvil se saským kurfiřtem. Ty se neztratíš. Ty ne."

„Příliš jsem nedokázal," přiznal Karel pravdu tentokrát docela skromně. „Nejsi unaven? Hovořit můžeme, až si odpočineš."

„Unaven? Já?" Král se na něj udiveně podíval. Vypadal docela jako jindy, jen mírně zardělé pravé oko slzelo, jak ho podráždil prach cesty. „Odpočívat nepotřebuju. Naválel jsem se v posteli dost, a v nejnevhodnější době. Jistě jsi mě proklínal. Co děti v Tyrolech?"

„Tam je to v pořádku. Korutany ovšem..."

„Vím." Ovinul paži kolem synových ramen. „Pojď. A hleď už nerůst, nebo na tebe nedosáhnu. Slyšel jsem, že máš dceru. Od jiných. Neráčil jsi mě o tom zpravit."

„Ano, máš vnučku," řekl Karel zlomyslně. „Já jsem zas od jiných slyšel, že máš choť. Taky jsi mě o tom neráčil zpravit."

Jan to spolykal. Nebyla vhodná chvíle k hádkám. Nebezpečí je sbližovalo a tenhle syn byl síla. I když vzpurná. Krom toho od něho něco chtěl. „Ano," řekl napodiv mírně, „oženili mě. Ani jsem nechtěl, i když mám Beatrix moc rád. Ale už se stalo. Doufám, že ji budeš ctít jako ..."

Včas se zarazil. Karlovy oči byly zúžené a vysloveně nepřátelské. „Jako mou choť," uhnul. „Je tvoje vrstevnice, nemohu žádat jiný vztah. Nad svatební smlouvou bděl král Francie. Doufám, že i ty ji potvrdíš."

„Já? Proč?"

„Týká se tě. I tvého bratra. Jde o ... Ale ty už jsi zakotvil v Čechách a on má Tyroly. Lucembursko vás nemůže zajímat."

„Rozumím," řekl Karel pomalu.

„Samozřejmě už nemusím mít syna." Král se strojeně zasmál. „I ty máš zatím pouze dceru. A věna sestrám rozumný bratr neupře."

Sestrám! To mám mít ještě další sourozence z Beatrix z Bourbonu? Z té hihňalky, před kterou jsme utíkali, jak jsme mohli? A mají mne a bratra Jana připravit o další kusy otcovského dědictví, které nestačí oškubat vychytralý Habsburk a lakotný Wittelsbach?

„Můžu se rozmyslet?“ zeptal se otevřeně. „Kdybych ti řekl, že jásám, lhal bych. Ale snad mě to nemrzí. Být lucemburským hrabětem i českým králem se těžko slučuje, chci-li mít skutečně někde vlast.“

„Už sis ji vybral.“ Jan ho pustil, otřel slzící oko a popošel k staveništi. „Královský palác. K tomu jsem se já nedostal za čtvrt století. Jsi rychlý. Ale to se ještě nerozpadla věž a měl jsem starosti. Ty je máš ovšem také.

Pan Berka tě pustil do purkrabství! No to je div. Vy Češi držíte spolu.“

„Pustil jsem se tam sám,“ opravil ho Karel s úsměvem. My Ceši! Stěží může chápat, jak je mi tenhle posměch milý. „Nebyl moc rád, ale chtěl jsem Blanku ubytovat na Hradě. Je francouzská princezna. Bydlet v měšťanském domě by jí vadilo.“

Moje Beatrix je taky francouzská princezna. Kde ubytuju ji, až přijede? Tady je obsazeno. Mám je vyhnat? Možná bych mohl, ale třeba taky ne.

Jan si povzdechl. „Musíme požádat o povolení berně.“

„Je vypsána. Už se vybírá.“

„Tak to jsem přijel včas,“ řekl král se smíchem, při němž Karla zamrazilo. Už viděl, jak z pracně získané sbírky nezbude ani groš. Ale vydržovat vojsko je nákladné. Tentokrát se hněvat nemohl.

„Vyženils aspoň něco?“ zeptal se drze.

„Dost,“ odbyl ho otec. „Jenže to bylo před půl rokem. Sám víš, jak mi peníze dlouho vydrží. Ten turnaj stál moc. A můžu mluvit o štěstí, taktak mě nestál oko. Od té doby zlobí. Ale aspoň vidím.“

„Co se ti stalo?“

„Jindřich z Baru si nevyměnil dřevec. Myslel jsem, že je to pro mne výhoda. Byl na konci roztřepaný a jeho úder nebyl o nic výraznější, než kdyby ti do tváře házel kobližky. Jenže odštípnutá tříska mi pronikla hledím. K tomu jsem nedobře spadl. Málem jsem si zlámal vaz a hlava... Nechme toho, nerad vzpomínám.“

Karel se dotkl jeho ruky a nesměle ji pohladil. „Jsem rád, že jsi tady,“ řekl tiše. „Opravdu. Moc rád.“

„I ženatý?“

„To nemám na očích.“

Jan si odkašlal. Beatrix zůstala v Paříži pod dobrou záminkou, že čas války není čas lásky a klidu bojovníka prospívá, když žena je v bezpečí. Ale slíbil jí docela najisto, že může přijet ještě před vánocemi. Karel s tím zjevně nepočítá. Proč by taky měl, král se nikdy v Čechách nezdržoval a neukázal se tu za celou dobu synova strastiplného panování. A to už tu předtím nebyl dobře rok. Jeho dlouhá nepřítomnost nikomu nevadila. Znamenala potěšitelnou skutečnost, že se mu podařilo sehnat peníze jinde a české stříbro bude zachováno aspoň na vyplácení dluhů, než nadělá nové. Konečně, teprve končí červenec. Na trapné hovory je čas.

„Polský Kazimír a Ludvík Bavor zpečetili smlouvu o sňatku svých dětí,“ obrátil Jan řeč jinam ani ne tak proto, že by to chtěl zamluvit, jako že otázka byla mimořádně aktuální. Znepřátelené Polsko nebylo zanedbatelné. Tím spíš, že uherský král je tradiční spojenec Lokýtka a teď i Lokýtkova syna a jistě by nezůstal stranou sporu. Obklíčení bylo dokonalé. „Jestli byl Rudolf Saský dobře zpraven, už v tomto týdnu dohodu upevnili přesnými zárukami a navíc uzavřeli spojeneckou smlouvu o obraně a útoku v případě napadení některého z nich. Ta se sice týká Ludvíka Braniborského, a ne císaře, ale je to nebezpečné. Stačí, aby mu otec s konečnou platností udělil léno a už se může pokládat za napadeného v Tyrolech. Kazimír se zavazuje postavit mu tři sta kopí. Není to příliš, ale je to dost.“

Karel se usmál. „Mám pro Kazimírovu Alžbětu jiného ženicha. Myslím, že polskému králi bude vyhovovat víc.“

Jan postavil na stůl plnou číši, ještě než ji donesl ke rtům. „Ty jsi s ním jednal? A to mi nemůžeš říci hned? Tak mluv.“

„Já ne. Poslal jsem olomouckého biskupa.“

„Neříkej, že je ochotný s námi vyjednávat. Příměří s řádem ho, pokud vím, neuspokojilo.“

„Přesto jsme ho v květnu uzavřeli na další rok. A jednali jsme o bezpečnosti hranic a ledačems. Oťukáváme se. Je opatrný, ale já konečně taky, tak se mu nedivím. Ostatně spoléhám na přímluvu uherského krále.“

„Neříkej, má Lokýtkovnu. Čertovská baba. Co říkáš Kazimírovi?“

„Nevím. Já nemám důvěru k patetickým vášnivcům, jako je on. Užívá příliš mnoho krásných slov, než aby je mohl myslet vážně.“

„No vidíš. Měl jsem mu tenkrát dát Bonnu, byl by pokoj. Jenže jsme se s jeho otcem zase nepohodli.“

„Prosím tě!“ vykřikl Karel. „Je vůbec na světě kníže, s kterým by Bonna nebyla zasnoubená? S Jindřichem z Baru dokonce dvakrát!“

„Však mi to Barský vrátil.“ Jan se křivě usmál. „Jsem rád, že je Bonna tam, kde je. Budoucí francouzská královna! Víc nemohla.“

„Jinak se mi docela líbil,“ pokračoval Karel, který cítil, že záležitost polského krále je třeba dohovořit do konce teď hned. „Nemůže sice zahlédnout ženskou sukni, aby hned nezapomněl na všechno ostatní, ale to je pro nás spíš výhoda. Můžeme ho v napjatých chvílích trochu rozptylovat Vybral jsem sličný fraucimor. Blanka zůstane nejspíš v Praze, ale to snad nijak nebrání tomu, aby nás její dívky doprovázely.“

„Kam?

„Nejdřív do Trenčína. Jsem rád, že jsi přijel včas, uherský král tam bude osobně a tvoje přítomnost je nutná i z jiných důvodů.“

Jan se tentokrát napil. „Dáváš mi lekci,“ řekl. „Je vidět, že tě Pierre de Rosières zaučil jaksepatří. Co bys dělal, kdybych nepřijel? Přece sis myslel, že mám smrt na jazyku.“

„To bych pak mohl jen sám za sebe.“ Karel upadl do mírných rozpaků. „Samozřejmě jsem s tím musel počítat, ale jednání by to asi neusnadnilo. Slíbil jsem, že tam budeš. Jsem rád, že se nemusím vymlouvat.“

Jan ho chvíli ostře pozoroval. „Tak to vyklop,“ řekl konečně. „O něco jde a zdráháš se to říci.“

„Musím to říkat?“ Karel mu srdnatě vrátil pohled. „Ty víš přece sám dobře, po čem Kazimír touží a co jediné mu můžeme teď nabídnout, má-li přejít na naši stranu. Jednání s Ludvíkem Braniborským je jen dražba, abychom se víc snažili. Určitě se nezavázal k ničemu, z čeho by se nemohl vykroutit. Přece celou tu dobu potají jednal se mnou. Proč by to dělal, když dohoda s Ludvíkem je už veřejná? Pokud jde o Karla Roberta, Habsburci v

Korutanech znamenají zvýšené nebezpečí na jeho hranici. Ten je náš, dohodneme-li se s Kazimírem.“

Jan ho dosud poslouchal tiše. Teď se rozesmál tak nečekaně, až se Karel lekl. „Právě tyí“ zajíkl se. „Hle, přirozený dědic českých králů!“

„Nerozumím ti,“ řekl Karel zaraženě.

„To nic. Tak tys byl ochoten vzdát se nároku k Polsku jako můj dědic, ano? Za předpokladu, že mě pochovali, to mělo jistě váhu. Jenže já jsem živ.“

‚A co uděláš?“

„Budu taky dražit. Myslíš, že Kazimír to umí líp? Tobě se zdá, že titul nemá žádnou cenu, protože Polsko královský rod má a v praxi je nejvýš pochybné, že by se nám podařilo královskou hodnost naplnit i skutkem. Může být. Jenže pro mne je cenná. A hned ti řeknu proč.“ Zhluboka se napil. „Byls při jednání s řádem. Proč myslíš, že mě volají jako rozhodčího? Jednoduše, jsem přece polský král. Každý kousek země, který kdy dobyli na pohanech, mi museli dobře zaplatit. A několikrát. Když ho odstoupí Kazimírovi, je to jejich věc. Já nic nevracím.“

„To už jsem pochopil, že rozprodáváš jeho zemi.“

„Jeho ne. Přece by ve své zemi netrpěl pohany. Já za to nemůžu, že dává řádu příležitost. Proč bych jí nevyužil i já? Je blázen, když nepřiměl litevského Gedymina, aby se dal pokřtít. Byla k tomu dobrá příležitost, když se ženil s jeho dcerou, která křest přijala. Vzal by křižákům vítr z plachet. Ostatně je dobré mít v Evropě pohany. Jinak bychom museli do svaté země pokaždé, když na sebe vezmeme kříž. A to je trochu z ruky. Z výpravy proti Saracénům se leckdo nevrátí, a když, tak shledá, že za ta léta mu zemi i choť zabral někdo jiný a může jít žebrotou, ať si mu Svatý otec stokrát zaručil, že ho napadnout nikdo nesmí. Zdám se ti bezbožný?“

„Vážím si toho, že mi to říkáš s takovou upřímností. Dovedu si představit, jak vzletnými slovy bys to dokázal zahalit pro cizí sluch. Jenom nevím, jestli je prozřetelné soustavně popouzet mocného souseda. Ukrajujeme mu slezská knížectví, to má trvalý význam. Ale

pár hřiven stříbra?“ Na okamžik se odmlčel a pak udeřil přímo: „Vzdáš se titulu?“

„Vyhovím prosbě dědice Přemyslovců,“ prohlásil Jan vznešeně. „Ať si mne za to stihne od tvých příznivců hana. Máš pravdu, Kazimírovo přátelství je teď cennější. Ostatně řádu už stejně není co prodat.“

Odjeli spolu v dokonalé shodě. Otcovým souhlasem povzbuzený Karel mu cestou oživeně vykládal o dalších námětech trenčínského jednání. Nepostradatelný Karlův Bušek a nepostradatelný Janův Guillaume, kteří si nerozuměli ani slovo, jeli mlčky vedle sebe za nimi a ukrutně zívali. Rozuměli si jenom v noci u konvice a cestou toho bohatě využívali. Bušek už uměl řadu francouzských písní a Machault zpíval česky. Jenže ve dne to bylo horší.

Druhý den měl Karel pocit, že ho otec moc neposlouchá. Díval se před sebe zasmušile a bez výrazu, až se Karel zakoktal a odmlčel se. Domníval se, že si toho král ani nevšimne, ale v tom se mýlil. Jan k němu otočil hlavu a řekl unuděně: „To je všechno?“

„Ne, samozřejmě.“

„Tak mluv dál.“

„Myslel jsem, že tě to nebaví.“

„To je svatá pravda, nebaví mě to. Ale chci vědět, k čemu mám přivěšovat pečeti.“

„Přenech mi to,“ navrhl mu Karel. „Nemusíš poslouchat.“ Byl zklamán, že jeho návrh otce nezaujal, a snažil se nedat to najevo.

Jan bleskl pohledem po jeho náhle strnulé tváři a neřekl nic. Pravda, na přeložení hlavní obchodní cesty z východu na západ z Dunaje na pevninu přes uherskou Horní zemi, Trnavu, Hodonín a Brno nebylo na první pohled vůbec nic podezřelého, ale kdoví. Nějak moc toho dojednal a nějak rychle. Nějak jsem za tu dobu pozapomněl, jak mi chytře uklouzl z Itálie právě do Čech. Být Eliška ještě naživu, hnal jsem se za ním cvalem a přitáhl ho zpátky za uši.

Něco se tu muselo stát, včerejší narážky pana Mikeše z Potštejna nebyly jen tak. *Myslí si, že je víc než král.* Ano, přesně tak to řekl. Na mne se dívají jako na cizince, ovšem. A on je Přemyslovec. Vykoupil ze zástavy několik hradů a měst, to je krásné, a staví palác

na Hradě, ale copak jsem mu to přikázal? Měl jsem ho přidržet nějakým omezením. Ale když mě přešel první vztek, srdečně jsem se bavil při představě, jak mu moji staří známí páni ukážou.

Ukázal jim spíš on. A nevzbouřili se, vida. Eliška je už pět let pod drnem a všichni zapomněli, že za ty zmatky mohla vždycky ona. Přemyslovna. A já jsem *přišlý*, jak říkají. Česky jsem zapomněl, nepromluvím tak, jak je rok dlouhý, a on švitoří, jako by tu žil od malička. Učí se dobře. A je mazaný. I Blanka roztomile žvatlá, co si pán ráčila pržát? Snaží se zalíbit. Oba. Proč?!

Proč! Teď je zrovna ta nejlepší chvíle začít podezírat vlastního syna. Co si měl asi počít? Sedět tu jako žebrák a čekat, až něco zařídím? Ne, je můj syn, jednal. A s rozvahou. Možná s větší, než bych to udělal já. A myslí, k ďasu, i na věci, které by mě nikdy nenapadly. No tak se nebudou do Řezná vozit voňavky z Levantu a kožešiny z Ruska, protože nepustíme lodi po Dunaji. Ale vykládat? Přesvědčovat držitele celních výsad, že nemají vybírat? A nejspíš jim za to zaplatit? Přemístit sklady z Vídně do Brna a o to o všechno se pořád starat?

„Tys měl být kramář," řekl zlomyslně. „Spatně sis vybral místo narození. Královský hrad se pro tebe nehodí."

Karel se zarazil. „Ty přece také potvrzuješ privilegia, dělíš se se strýcem o cla v Bacharachu a..."

„Ale nevymýšlím si, kudy mají jezdit kupci. Vždyť je to jedno."

„Není!" vykřikl Karel ohnivě. „Válka Habsburky nezlomí. Korutany budeme muset dobývat kámen po kameni. Aby skutečně přistoupili na tvoje podmínky, musíš je zničit, nebo je budeme mít věčně v týle."

„Pár lodí je nezničí tím spíš. Nepoučuj mě. Vojáky jsem nenajímal proto, aby zaháleli. Kde selže jednání, musí promluvit zbraně. A ne kupecké vozy, chlapečku."

Karel se zadíval před sebe. „A přece je to možná to nejdůležitější," řekl tiše. „Čechy jsou zapomenutá a opuštěná země, uzavřená do sebe. Už léta. Zpustlý hrad bez královského dvora, město chátrá, jak si nikdo netroufne postavit výstavnější dům, aby mu hned nepředepsali vyšší berni, a leda šílený poutník by vážil

cestu do Prahy, aby se poklonil svatým památkám. Žiješ ve Francii a byl jsi v Itálii. Copak jsi to neviděl? Itálie se zmítá v bojích, a přece je bohatá. Řím je zpustlejší než Praha a přesto se tam táhnou davy poutníků, protože staletí tam nashromáždila víc než kde jinde. A Paříž?“

„Z Prahy chceš udělat Paříž či Řím? Pánbůh ti pomoz, synu. K tomu ti zajisté postačí, když po Dunaji nebudou plout kupci. Paříž a Řím stojí odjakživa na tradici.“

„Odjakživa ne,“ odsekl Karel neústupně. „Někdo ji musel vytvořit. V Římě sídlil po staletí papež a Paříž se svou Sorbonnou je přední sídlo moudrosti. Nevidíš, jak význačnou polohu má právě Praha? V srdci Evropy? Vždyť je to nejpřirozenější střed římské říše.“

„Vy Češi máte příliš bujnou představivost. Praha střed světa! To si mysleli jenom Přemyslovci. A kde je jim konec.“

Karel rozladěně mlčel. O Přemyslovcích se mu začínat nechtělo. Ví Bůh, kde jeho otec vzal tak přezíravý postoj k svým královským předchůdcům. Karel dnes

O nich věděl všechno, co se dalo, a na svůj původ z nich byl stejně hrdý jako na to, že je vnuk císaře.

„Tvoji Přemyslovci vždycky zašli na spory s říší,“ pokračoval Jan obmyslně. „Spoléhat se jen na sebe je krásná věc, ale někdy to nestačí. Zvlášť když je země nesvorná, a to tahle často byla. Moje řešení je jedině možné. Od Čech dál. Z nich sice pochází královská moc, ale to je jen počátek věcí, lesk titulu, který mi umožňuje hýbat evropskou politikou a nepustit nikdy, rozumíš, nikdy nepřítele, aby mi právě sem do Čech udělal byť

I jen jediný krok. Mohl kdy Přemyslovec snít o Itálii?“

„Proč ne? Přemysl Druhý byl signorem v Pordenone. Snít může každý. I ty jsi nakonec jen snil. Lucembursko ti umožňuje nahlížet přes hranice do Francie a mít prsty třeba až v Avignonu. Jenže já chci mít z Prahy sídlo stejně důstojné, jako máš ty — v Paříži. Já v Lucembursku nepovládnu. Sám jsi chtěl, abych to zpečetil.“

„Třeba už nebudu mít syna,“ zahučel Jan na ústupu a ohlédl se. Machault spal. Hlava se mu klátila ze strany na stranu. Bušek jel

vzpřímeně a pod staženou kapuci nebylo ani vidět, že má zavřené oči. Večer si s nimi sednu a budu zpívat, rozhodl se král. K čertu s tím. Čeká nás válka a já tu mudruju s vlastním synem, místo abych mu prostě poručil. Potštejna nevidím, ale pořád cítím v zádech jeho pohled. *Dejte si dobrý pozor na* syna.“Hade. Myslíš, že nevím, oč ti jde? To se ví, že ti znovu zastavím Choceň. A všechno, co ti Karel vykoupil, buď klidný. Potřebuju peníze. Ale proto mu ještě můžu věřit. Proč je tak stejný a tak jiný, než jsem já?

Brno. Tady se připojí ještě páni z Lipé a potom vzhůru do Trenčína. Jan z Lipé, kdysi můj hejtman na Moravě, se s Karlem vítá, jako by byli rodní bratři a jako by ho přítomnost mého syna nepřipravila o hodnost. Já jsem měl v Čechách jediného přítele. Už umřel. Teď jsem cizí král, protože mají svého Přemyslovce. Vůbec všichni mají k němu docela zvláštní poměr, jako ke mně nikdy. I když jsou samozřejmě i takoví, co na něj zahlížejí, a je jich dost. Troufl si přitáhnout jim uzdu. Ale těm lepším z nich to nějak nevadí. Asi to je zajímavější souboj. Já jsem jim všechno dal bez řečí, sebral jsem peníze a pryč. On by mohl taky. Možná, že jsem si to tak představoval, už ani nevím. Můj syn po mém boku při těch zběsilých jízdách sem a tam, uprostřed všech zaplétajících se uzlů evropských intrik, v rytířských bojích na všech bojištích světa, při turnajích zahrnováni úsměvy krásných žen. Já a můj syn.

Proto jsem ho přece odvezl do Francie, aby neshnil v provinční malosti. Leckdo si myslel, že mám strach nechávat v Čechách syna Přemyslovce. Ale přísahám, nebál jsem se tak moc. To byl naživu ještě starý pan z Lipé a tomu jsem mohl věřit docela. Ne. Chtěl jsem, aby můj syn byl hoden mého císařského otce a — ve vší skromnosti — i mne. Tenkrát, když umřel protivný Filip Dlouhý, kterého jsem ze všech tří synů Filipa Čtvrtého měl nejmíň rád a hlavně on mne, já, vítěz od Mühldorfu — čert mě vem, že jsem tomu slizkému hadovi pomohl k císařské slávě — tenkrát jsem viděl svou cestu před sebou zářivou, stoupající a šel jsem po ní. Mám rád pana Pluha a vážím si ho, dovede vydupat stříbro z hlušiny, ale copak můj syn, *můj* syn mohl vyrůstat na šerém Křivoklátě v sebevzornější péči nějakého

povýšence? A i kdyby pan Oldřich nebyl levoboček. Královský syn potřebuje skvělý královský dvůr. A královský otec královského syna, kterým se může pyšnit. Ano, v tom mě Karel nezklamal. To není nekňuba jako jeho bratr. Ne, neměl jsem ho z Parmy posílat do Merana. Mohli jsme zůstat spolu.

Spolu? Teď, co jsem starší manžel mladé ženy, už bych se bál. Viděl jsem v Parmě na vlastní oči. A slyšel jsem dost i v Lucce. Jen ať si užijou i čeští páni, kdekterý z nich má mladou svůdnou choť. Hned Mikeš z Potštejna. Že by to? Blanka je líbezná, ale je to přesně taková žena, kterou podvádíme. Nemít na krku ty čtyři křížky, řekl bych, že je taková i moje Beatrix. Ostatně je taková nejspíš každá choť. Znám jenom jednu... Ale pan z Lipé ovšem nebyl její manžel. I když pochybuju, že kterýkoli z jejích předchozích manželů jí byl nevěrný. To spíš ona. Jenomže kdoví. Co jsem se kolem ní natočil a marně. Přece snad nejsem ženám protivný.

Jan se kradmo ohlédl po Karlovi, a když viděl, že je zaujat rozhovorem s moravskými pány, pokynul Machaultovi a společně se vytratili ze síně i z brněnského hradu. Guillaume to tu znal. S úsměvem následoval svého dvorného pána. Skutečně, dávno jsme tu nebyli. A hodně se změnilo. Prvorozený králův syn zaujal místo všemocného pana z Lipé a jeho vdova — vlastně spíš královna vdova, bývala chotí krále Václava a po něm Habsburka Rudolfa tu krátkou dobu, co byl českým králem — sídlí už asi v klášteře, který s panem z JJpé spolu s takovou péčí budovali.

V cíli královy cesty se nemýlil. Od městské brány zamířili přímo k honosnému chrámu z červených cihel. Král Jan byl v Čechách v posledních letech málo a v Brně se jedinkrát zastavil sotva na skok za celých šest roků, které uplynuly od smrti pana z Lipé. Jistě se slušelo přinejmenším pro staré přátelství, aby se šel poklonit k jeho hrobu. Jenže podle úsměvu, který se usadil na králově tváři, mu šlo spíš o něco jiného. Bodejť ne. Přede dvěma lety ho krásná vdova hledala v Trevíru a v Lucemburku. Prý kvůli pouti k svatým místům vážila dalekou cestu. Jak ho tenkrát mrzelo, že se minuli! Setkala se jen s jeho strýcem. Král je teď, pravda, po druhé ženatý, ale byl také ženatý, když se jí dvoříval. Sok, který mu tehdy stál nepřekonatelně

v cestě, už není. Jenže jestli králi už je skoro čtyřicet, jí taky, a víc. Guillaume zavrtěl hlavou. Konečně, když se viděli naposled ještě za života starého pána, vypadala jako kvetoucí dívenka. Kdoví. Některé ženy nevědí, co je stáří. A trevírský arcibiskup, zvyklý pohybovat se ve společnosti krásných žen, se jenjen rozplýval při vzpomínce na její půvaby.

Machault znal příliš dobře svého pána. Ne že by zrovna myslel na to, jak sličnou pozůstalou okamžitě odvleče do šera ložnice. Ale vyměnit něžné slovo, stisk ruky, možná pohlazení, přece je mezi námi dávné pouto, dvoření vždycky přijímala ráda a teď — kdoví. Nejpozději za dva týdny se budu tudy vracet. Dnes by se pohoršila, ale touha časem uzraje. Zase se nesmí nechat zrát moc dlouho. Čtrnáct dní je přesně doba k návratu.

Čas si nemohl zvolit příhodněji. Mše se chýlila ke konci. Docela prostá mše, snad zádušní. Za něho? Šedé jeptišky klečely v lavicích. Zapátral očima. Ona byla stranou. Nezvedla hlavu při jeho příchodu. Ostatně se snažil nerušit, možná si nikdo nevšiml, že je tady. Zůstal stát u dveří. Až bude po mši, podám jí svěcenou vodu, naše prsty se dotknou a naše oči se setkají. Pak teprv uvidím, uctím-li památku pana z Lipé jen několika slovy účasti. Jindřich byl světák. K stáru žárlil, ale to ještě mohl být její milenec, jistě ví i tam na nebesích, že krásná žena potřebuje lásku, a nezazlí mi, když ji utěším, jak se tak díval na skloněnou hlavu, myšlenka na vlastní mladou choť mu ani nepřišla. Dotek na rameni ho nemile vyrušil z příjemného snění. S trhnutím se otočil. Karel. Díval se na něj s přísnou výčitkou. Jako by najednou měl Eliščiny oči.

Jan dostal vztek. „Neruš," sykl přes rameno a vyšel. „Co je?"

„Hledal jsem tě," řekl Karel místo odpovědi. „Jan z Lipé mi řekl, kde tě asi najdu. Nemýlil se."

„A co mi chceš?"

„Je třeba zpečetit některé listiny, než odjedeme."

Copak je můj poručník? On? „O svých listinách rozhoduju sám," řekl příkře. „I o tom, kdy a jak je zpečetím. Uvědom si laskavě, že Čechy mají krále, a ty to nejsi. Nějak jsi na to zapomněl."

Mše skončila. Jan syna bez další poznámky opustil a přistoupil k nádobě se svěcenou vodou. Čekal. Vyšly všechny, ale ona ne. Nahlédl do chrámu. Ještě tam klečela, jako by přeslechla konec mše. Jako by nebyl okolní svět, jen tajemné pouto, které ji spojovalo s mrtvým. Nebo mě viděla a nechce se se mnou setkat? Třeba se urazila, že jsem ji nevyhledal dřív. Cítil Karlův upřený pohled v zádech a pocit trapnosti v něm vzrůstal. Odejít? Jít k ní? Před očima toho nevychovaného kluka, který mě snad chce uhranout?

Poslední jeptiška ho poznala a vyřešila nemilou situaci. Vklouzla zpátky do chrámu a Jan viděl, jak se naklání ke klečící postavě a cosi jí šeptá. Konečně. Královna zvolna vstala a vydala se k východu. Jan jí rychle pokročil vstříc se vztaženou rukou. Dotkla se jí štíhlými prsty, přežehnala se křížem a teprve teď k němu zvedla oči. Dřív světélkovaly jako oči hada. Dnes se třpytily stejně zrádně, ale slzami.

Jan se na ni díval podivně dojat. Zestárla, samozřejmě. Drobné vějířky vrásek se kradly po hedvábné pleti. Ale byla krásná čistou krásou světice. Nikdy by nevěřil, že je to možné. Ona! Vždycky vtělený hřích! Přesto se mu po zádech plížil lehounký mrazík nečekaného vzrušení a současně v něm rostl podivně líbezný smutek.

Ne, ani za čtrnáct dní ne. Vůbec nikdy. Láska až za hrob. Vyprávěli mi, jak šílela při jeho smrti bez ohledu na veřejné pohoršení. Šest let. Jestli má Guillaume trochu citu, složí o ní píseň, že budou slzet i ostřílení rváči. Jako teď ona a nejspíš navždy.

Navždy. Mlčky vztáhl ruku a stiskl její. Promluvila jen ona. Tichounce. Jediné slovo. „Díky.“ Vymkla mu jemně ruku a zmizela.

Díval se za ní. Je křehká a přepadlá. Ta pouť k Rýnu neznamenala nic. Nic pro mne. To dcera ji nejspíš pohnula, aby hledala zdraví u léčivých pramenů. Jenomže ona nechce. Už šest let upíná svou touhu k hrobu, ve kterém je připravené místo i pro její rakev. Díky, řekla. Zač? Uvědomil si, že jeho zanícené oko slzí, a zachvátil ho stud.

„Půjdeme?“ zeptal se Karel za jeho zády naléhavě.

„Proč jsi nepozdravil paní královnu?“ utrhl se na něj Jan hněvivě.

Karel sevřel rty. „Ani ty jsi ji nepozdravil,“ řekl nepřátelsky.

Ano, to je pravda. Jen jsem jí podal svěcenou vodu a chvíli jsme se na sebe dívali. I tu slzu, která mi tak vhodně stekla po tváři, jako

bych chtěl hrát nedůstojnou komedii, může Eliščin syn pokládat za skutečnou. Je tu druhý rok. Jistě ví, jak to mezi Eliškou a její macechou bylo. I s panem z Lipé. Přesto se on s jeho syny přátelí. A já bych nesměl ani projevit opuštěné ženě rytířský cit?

„Nešpehuj mě," řekl tiše a zakryl si slzící oko, jak ho paprsek slunce náhle oslnil. Tupá bolest, která mu trvale seděla v hlavě, zesílila. Otočil hlavu a opatrně spustil dlaň. Obyčejné mžitky, řekl si nabádavě, když se mu před okem roztančily černé cáry jako chapadla chobotnic. Vždyť to jsou jenom mžitky. Oko je citlivější a ... Cáry se rozkomíhaly, jako by Satanáš po oku rozstříkl vychladlou smůlu z pekla. Bezděky se zachytil Karlova ramene. Když vzhlédl, ze synovy tváře zmizelo všechno nepřátelství. A snad tam nikdy nebylo. To jenom že jsem si vzpomněl na jeho matku. Vždyť je skutečně naléhavě třeba pokračovat v cestě. Vlastně je od něj ohleduplné, že pro mne neposlal panoše.

„To nic," odpověděl na jeho úzkostlivou otázku a pokusil se o úsměv. Černé přízraky zmizelytak náhle, jako se objevily. Jsem choulostivý. Vždyť to není nic. „Musím se chránit před sluncem. Oko zůstalo citlivé na prudké denní světlo."

„Na cestu ti dám připravit na oko pásku," řekl Karel starostlivě.

Jan vzplanul. „Copak jsem slepec?" rozzuřil se. „Kápě to spraví. Za několik dní nebudu o ničem vědět. Už to znám."

Měl pravdu. V Trenčíně zmizela i zardělost oka. Dával si ovšem dobrý pozor na nízké slunce a už navykle se pohledem vyhýbal třpytivé hladině Váhu, který se velebně valil hluboko pod hradem.

Karla Roberta Jan znal. I jeho choť Alžbětu Piastovnu. Jejich vztahy byly proměnlivé, a ne vždycky přátelské. Na Karla.se uherský král díval se zjevnou sympatií. Ne tak královna. Držela za ruku svého devítiletého syna a probodávala markrabího nevraživými pohledy, jako by se bála, že jí ukradne dítě. Jan se vždycky snažil vycházet především s manželkami. Karel to zjevně podcenil. Věnoval se cele jejímu choti a černé pohledy mu unikly. Možná je to chyba. Ačkoli — je Lokýtkova dcera. Na Přemyslovce má ty nejhorší vzpomínky. Já jsem se oženil s Přemyslovnou, ale jejich krev je on, ne já.

„Ty jsi nepozval zástupce řádu?" zeptal se tiše Karla, když si pozorně prohlédl všechny přítomné. Chyběl i Kazimír, ale poselstvo, které vypravil, mělo řádné zmocnění projednat úplně všechno. I když to vypadalo trochu urážlivě. Já tady můžu být a Karel Robert taky, ale pan Kazimír si čeká, až ho polským králem budu nazývat i já.

„Karel Robert je hostitel, ne já," usmál se Karel.

Vlastně je to moudré. Král Jan se sice kdysi zavázal, že neuzavře s polským králem žádný mír, do kterého by nebyli zahrnuti i řádoví rytíři, ale tohle jsou jen předběžné dohody, i když se při nich smluví všechno. Za dva měsíce se v uherském Vyšehradu sejdeme spíš k slavnostem a veřejnému vyhlášení smluv. Na kolikpak Kazimír ocenil mou korunu, kterou jsem nikdy ani nezahlédl?

Polský kancléř Zbygněv, který poselstvo vedl, jako by četl jeho myšlenky. Přistoupil k němu, jak bylo zjevně dohodnuto, protože rokování ostatních se náhle přesunulo kamsi stranou a zůstali

osamoceni sami dva. Karel zaslouží uznání. Nepostavil mě k hotovému.

Můj milý mladý příteli Kazimíre! Třicet tisíc hřiven stříbra, a vlastně za všechno! Pravda, nepostavíš se s Ludvíkem proti mně, ale... Moc stojíš o to, aby tě *všichni* uznávali za právoplatného polského krále a nejen ve tvém údělu?

„Slezsko a Vratislav nikdy nepatřily přímo k Polsku ani ke Krakovsku," řekl pokojně. „Krom toho, slíbil jsem vévodům ochranu a svému slovu dostojím. Ne, otče probošte. Ani můj tchán Václav Druhý nedržel Slezsko z titulu polského krále, kterým byl. Byly to úděly vždycky svobodné. Nanejvýš spřátelené. Jen jsme to přátelství utužili lenním svazkem. Ale to se Polska netýká."

Zbygněv chvíli mlčel. „Musím se poradit," řekl pak. „Plné moci od našeho milostivého pána nám dávají v některých otázkách určitou volnost, ale... Sám nemohu. Prosím Vaše Veličenstvo ještě o strpení."

Polští pánové dali hlavy dohromady a Jan osaměl. Ne nadlouho.

„Nepohodli jste se?" zeptal se vedle něj Karel starostlivě.

„Ty jsi mu sliboval i Slezsko?" odpověděl Jan otázkou.

„Nikdy. Chce ho?"

„Samozřejmě. Jenže ho nedostane. Asi s tím počítal. Už jsi sečetl své kupecké vozy?"

„Uherskému králi se moje počty líbí."

„Jiný kraj, jiný mrav." Jan se zadíval na rozčileně rokující skupinu polských velmožů a prohodil lenivě: „Bolek Ziembický je samý dluh a shání peníze loupežením v Kladsku. Klášterníci si stěžují."

„Já vím."

„Kladsko jsem doživotně postoupil Jindřichu Vratislavskému za celou Vratislav, až umře bez dědiců."

„Je vážně nemocen," podotkl Karel a usmál se, což bylo jistě nevhodné při vyhlídce na smrt blízkého Piastovce.

„Vidím, že máš oči všude. To je dobře."

„Ty taky."

„Jenomže já se nezabývám kupectvím. To ti musí zabírat dost času.“

„Mohu se zabývat i čímkoli jiným, přeješ-li si.“

„To si přeju. Vojsko jsme nechali na Moravě. Na vpád do Rakous už bude pomalu pozdě, chceme-li čekat na uzavření dohod v listopadu. Tak abychom je darmo neživili. Doufám, že mi rozumíš.“

„Co hodláš dělat ty?“ Zaznělo to přísně.

Jan se skrytě usmál. Myslíš, že se tě chci zbavit, abych se mohl v Brně dvořit truchlící vdově? Tohle máš po matce.

„Taková výprava je vlastně rozptýlení,“ řekl lehce. „Zasloužíš si ho spíš než já. S mým vojskem Bolka smeteš, ani nestačí říci amen. Ostatně je to naše povinnost. Svěřili jsme území knížeti, který ho nedokáže chránit. Tak ať se nezapomíná, kdo to dokáže. A hleď Bolka dohnat k složení manského slibu. Na Vyšehradě v listopadu budeme muset uvést své leníky jmenovitě a neměl by mezi nimi chybět Ziembický. Já zatím zkusím sjednat s císařem příměří do příštího roku. Snad se mi to podaří.“

Ano, to bylo moudré. Získat Ziembicko bylo dobré, ale ... „Neměli bychom pak vojsko radši rozpustit?“ zeptal se Karel váhavě.

„Chraň Bůh, jsem rád, že jsem ho sehnal. Na *toho* se nemůžeš nikdy spolehnout, co udělá. Velký válečník není, ale na bezbranného by si troufl. Za tu trochu stříbra to stojí. Jen ať zůstanou.“

Trocha stříbra! Karel měl dojem, že pro zvelebení země zatím udělal málo a válečný konflikt i to zase nenávratně pohltí.

„Zjara půjdou i čeští páni. Stačili by,“ namítl ještě. Zima je dlouhá a žoldnéři musí jíst a spát. Krom žoldu. A vojsko bez boje je pro zemi možná větší pohroma, než když se přežene válka. Udrž je, aby nedrancovali!

„Přestaň se mračit a raději mi řekni, co má uherská královna s rukou. Pozoruju ji už hezkou chvíli. Pořád ji schovává v rukávu.“

„Chybí jí půlka dlaně se všemi prsty. Před pěti lety jakýsi nespokojený magnát vnikl do síně, kde večeřeli, a pokusil se krále zabít. Vrhla se před něj vlastním tělem a meč ji zmrzačil.“

„Co udělal Karel Robert?“ zajímal se Jan.

Karel se ušklíbl. „Vlezl prý pod stůl. Neměl v té chvíli ke své obraně ani vidličku.“

Jan se stěží ovládl. „Nádherná historka,“ řekl vesele. A vlastně měl pravdu. Jeho Ludvíkovi mohly být sotva čtyři roky a tam už by s jeho syny naložili. Vzpurných magnátů byly odjakživa plné Uhry.“

Vlezl bych pod stůl, kdyby mě tehdy Jindřich z Lipé ohrožoval bezbranného mečem? A nastavila by Eliška své tělo jako štít? Ona jistě. Ale já bych se, doufám, zachoval mužněji. Ostatně kdoví, jestli je to pravda. Pověst tak ráda přehání. Schovat se pod stůl se ze všech panovníků, které znám, hodí tak nejspíš k Bavorovi.

„Vzpomněl jsem si na tvůj sen,“ řekl bez přechodu.

„Sen?“ podivil se Karel. „Jaký?“

„Ten o smrti Guiga Delfína. Zvláštní shoda. Nevěřil jsem ti, když jsi mi řekl, že je mrtvý. A přece to byla pravda.“

Karel na chvíli propadl zahanbujícímu domnění, že otec do něj vidí. Připomínka podivného vidění, na které dávno zapomněl, ho přistihla právě ve chvíli, kdy si s bezděčnou nestoudností prohlížel dcerku královských manželů, o kterých byla řeč. Dívence mohlo být tak třináct a slibovala všechno na světě. Vzápětí si uvědomil, že otci žádné podrobnosti nevypravoval, a uklidnil se. Ta připomínka přišla právě včas. Čím dál tím častěji se začínám dostávat znovu do pokušení. Zdlouhavá cesta po shonu minulých měsíců... Tenkrát jsem sen bral jako varování a od té doby jsem Blance věrný, tedy skoro věrný, ale to jsou maličkosti, na kterých málo záleží.

„Proč sis na to vzpomněl?“ zeptal se odvážně. „Právě teď!“

„Přišla mi myšlenka na Bavora. Guiga je škoda. Ten by nesedl tak bezelstně na vějičku jako jeho připitomělý bratr.“

„Humbert je vzdělaný a čestný,“ zastal se Karel přítele z dětství. „Co ti udělal?“

„Vrazil mi dýku do zad, chudáček. Kdyby to aspoň bylo schválně! Slibuje Bavorovi přímluvu u papeže. Bez Filipa a beze mne, rozumíš? A možná mi jen chce ulehčit od starostí. Prostředníka jsem zatím dělal sám. Hluáci z čiré dobroty natropí víc škody než intrikáni. S taovým andělíčkem strážníčkem má Ludvík pocit, že mě nepotřebuje. A to je zlé. Pojď, už se dohodli. Konečně se dovíme,

nač Kazimír ocenil léna a nač korunu. Z toho žebráckého odbytného sotva co zbude.“

Mýlil se. Královského titulu si Kazimír cenil dvojnásobně. Poslové bez řečí složili do Janových rukou deset tisíc hřiven jako poloviční zálohu, abdikační listina byla zpečetěna a dána k opatrování uherskému králi, než se oba nápadníci polské koruny osobně sejdou k uzavření konečného přátelství. Nepadlo ani slovo o závazcích českého krále k řádu a nepadlo ani slovo o závazcích polského krále k císaři. Dcerka, jejíž ruku Kazimír sotva před měsícem slíbil nejmladšímu císařovu synu, byla slavnostně zaslíbena vnukovi krále Jana, malému synkovi jeho dcery Markéty a vévody Jindřicha.

ZEMĚ NA BŘEZÍCH ODRY

Leckdo z českopolského pomezí volal po návratu českého panství. Zemím na březích Odry zárukou jejich svébytnosti byl jenom český král, který je nemohl ke svému království přivtělit tak beze zbytku, jak po tom toužil Vladislav Lokýtek. Neudělal to ani kdysi Václav Druhý. Měl království české, opodál království polské a mezi nimi most spřátelených knížat, svých leníků. Zvykli si. Polská uzda se jim nelíbila. Vzdorovali splynutí dvacet let, a když konečně zase zmohutněla oslábla paže českého krále, ti uvážlivější se rádi dávali pod její ochranu. Jen nemnozí se zdráhali chápat, že vzepřít se v místě, kde se dva mocní dotýkají, je takřka nemožné a vždycky hrozí rozdrcením. Poražený už nemá právo volby. Přítel, který sám podá ruku, ten už ano.

Podali ji, jako by se to rozumělo samo sebou. A vlastně šlo jen o obnovení vztahů z časů Václava. Jan Lucemburský byl syn císaře a lesk jeho jména ubíral lenním závazkům na ponížení, jaké by přinesla závislost na členu vlastního rodu, který se přes hlavy tuctu méně ctižádostivých a rvavých bratranců vyšvihl nade všechny a teď chce vládnout. Král? Budiž. Ale jen ve svém vlastním údělu.

V tříšti drobných vévodství nicméně zůstal osamocený ostrov, bránící se lucemburskému vlivu. Ze všech stran obklopen leníky

českého krále má pocit bezpečí před mocí vládce Polska. A vzdoruje. Dva bratři a syn třetího. Svídnice, Ziembicko a Javor. A jak je ve středověku běžné, ctižádostiví pánové malých údělů jsou stále zadluženi a vypomáhají si loupežením. Nejlépe na sousedních klášterech.

Bolek Ziembický bystře vystihl nehlídané Kladsko. Vratislavský Jindřich, který ho od českého krále dostal doživotně k užívání, možná umírá. Taková příležitost! Ziembický neodolal a vpadl do Kladska. Bezhlavě. Přece mohl čekat, že český král ani jeho syn si nikdy nedají líbit, aby jim soused loupil na jejich území. Kladsko je české. Přes to propůjčení Vratislavi.

Karel je zastánce míru, ale je mladý a i jemu se zachce rytířského činu. Vděčně přijímá úkol, který ho v první chvíli znepokojil, a zapomíná na všechno. Jít v čele vojska s pyšnou a veselou myslí, protože chránit slabé je spravedlivý boj.

Jenomže slabý je tentokrát Bolek. Brání se, uhýbá, kličkuje, ale nakonec, poražen, sklání koleno a slibuje manskou věrnost. Karel je vítěz. Sotva před měsícem ještě vyjednával v Trenčíně a už se vrací domů, meč, nedbale otřený o sedlo vězí zase v pochvě, ale při prudké jízdě nezbedně povyskakuje, jako by chtěl říci, milý pane, ještě jsme neskončili. Ještě dlouho ne.

„Ať žije vítěz od Žabkovic!“

Poháry zazvonily o zeď, jak letěly přes celou síň. Karel se zastavil ve dveřích. Společnost byla povážlivě rozjařená. Král Jan se objímal s Jindřichem z Lipé, Jan z Lipé s Vilémem z Landštejna předváděli jakýsi saracénský tanec, i obvykle uzavřený Petr z Rožmberka se pokoušel jim k tomu zpívat francouzsky za doprovodu loutny Guillauma de Machault. Karel měl s sebou jenom Buška, ostatní nechal v Praze a u vojska. Získání Ziembicka jistě bylo důvodem k oslavám. Nicméně páni se ho chopili ještě o něco dřív. O úspěchu tažení mohli vědět stěží několik minut před jeho vstupem do velké síně Křivoklátu. V Praze měl vzkaz, že ho tu otec netrpělivě očekává.

Král Jan vzal ze stolu plnou konvici a vratce přistoupil k synovi. „Napij se, Čechu,“ řekl ztěžklým jazykem. „Zasloužíme si to oba.

Udělali jsme svoje a máme pokoj do jara. Co se tak díváš? Pij. Čekáme s velkým honem na tebe dva dny. Celé dva dny tu oddaně sedíme, protože bez tebe pro nás ta skvostná léč nemá cenu.“

Karel měl po cestě žízeň. Poslušně do sebe obrátil konvici a přes rameno ji podal Buškovi. „Ať toho přinesou víc,“ řekl. „My jsme ještě svěží.“ A objal otce. V pravou chvíli. Došli spolu ke stolu, Jan se vymanil synovi a znovu padl do náruče pana z Lipé.

„Podívej se dobře na Jindřicha. Jenom se na něj podívej! Celý pan z Lipé. Nesahá sice tatínkovi ani po kotníky, ale jinak jako by mu z oka vypadl. No tak se nemrač, maršálku. Jemu nesahám po kotníky ani já. To byl nej... nej... nej...“ Uplivl, napil se a dokončil větu: „Největší rytíř všech dob. A ať mi nikdo netvrdí opak.“

„Koruna rytířstva jsi ty,“ popíchl ho Karel a honem se chopil plné číše, kterou před něj Bušek postavil. Byl pozadu. Necítil se dobře v podnapilé společnosti, sám střízlivý.

Jan se zachechtal. „To se jen tak říká. Protože neznali pana z Lipé, víš? Dobře jsem ho před nimi schoval. A už ho nepoznají.“ Zamračil se, postavil zprudka pohár a obrátil se k Machaultovi. „Zpívej! Zpívej něco, Guillaume, a nechme mrtvé spát. Už je jich nějak příliš. A ženské sem! Copak na mém hradě nejsou děvečky? Co je to za pořádek?“ Obrátil se ke Karlovi. „Je to můj hrad, ne? Vykoupil jsi ho snad od pana Pluha či komu patřil naposledy?“

„Jistě, otče. A děvečky...“

„Ne, ženské ne,“ rozhodl najednou král k všeobecnému zklamání. „Už jsme moc pili. Já, pánové, já jsem už opatrný. Pověst zavazuje.“ Chytil pod krkem Jindřicha z Lipé, který se po straně ušklíbl. „Na to laskavě zapomeň, co jsem ti říkal v Parmě. Jakmile papež odepřel dispens k svatbě s Habsburkovnou, kouzlo zmizelo. Už tenkrát jsem tušil, že toho hadího plemene budu mít jednou plné zuby. Plné zuby, pánové.“

Karel byl sice zvědavý, jaké příměří se zatím králi podařilo uzavřít se znepřáteleným císařem, ale byl dost rozumný, aby se v této chvíli nevyptával. Ostatně jednání bylo v dobrých rukou. Rudolf Saský a Albrecht, pasovský biskup, jistě Ludvíka budou tlačit k smíru a na velké vojenské akce je už stejně pozdě. Říjen!

Přestože pitka začínala tak nadějně, rozcházeli se ještě před půlnocí. Páni se těšili na lov v podzimních, voňavých lesích. Dva tři dny měli čas před odjezdem do Uherského Vyšehradu. Možná i víc.

Karel nemohl usnout přesto, či možná právě proto, Že byl k smrti unavený. Tažení nebylo tak jednoduché, jak se na počátku zdálo. U Žabkovic přišel o slušnou část hotovosti a zbytek se měl co ohánět, než se mu podařilo dotlačit vzpurného vévodu až k manskému slibu. A na zpáteční cestě nepříjemný výjev s Mikulášem z Potštejna, jehož územím táhli. Mikuláš mu vjel do cesty a docela drze se na něj obořil, když ve vojsku nenašel pány ze Šternberka. Jako by v sebebezvýznamnější šarvátce nemohl padnout kdokoli. A nijak ho neuspokojilo zjištění, že žijí, právě naopak.

Jistě, byla to ostuda i Karlova. Nikdy neměl dát souhlas, aby lehkovážně, dokonce se stopadesáti jezdci se dali vést dvěma docela neznámými podvodníky. Znali ovšem cesty. Ukazovali jim zkratky a následovat je bylo prospěšné, jenomže před tou poslední Karel couvl. Byla mu podezřelá. A právě proto nikdy neměl dovolit oběma Šternberkům, aby ji vyzkoušeli. Ještě s takovou silou! Čert vezmi toho Michalíka z Borová i s tím druhým obejdou! Kdoví, jestli vůbec někde je nějaký Borov. Spíš byli od Žabkovic. Když je řeč stejná, vlastního nepoznáš.

Zajatci Karlovi vázali ruce, taktak že na pokořeném Bolkovi vynutil lenní slib. Za pány budeme muset zaplatit. Asi dost. Potštejn zuřil jako bůh pomsty, ale nepřidá ani groš. Pokrytec. Švagra má v lásce jako on jeho, ale hlavně když je důvod si stěžovat.

Převrátil se na druhý bok a pokusil se odehnat vtíravé myšlenky od tichých nepřátel, kteří mu narostli v řadách uražených pánů. Poslechly ho, ale utekly okamžitě jinam. Ani se nedokázal těšit na zítřejší léč, pozornost to od otce byla jistě krásná, ale pomyšlení, že hned potom se poženeme dál... Ale vždyť to už bude taky odpočinek. I s týdnem radovánek v Praze, kam nás má na zpáteční cestě doprovodit Kazimír, aby se ukázal Čechům jako polský král. Hostitelem je otec, já přijdu k hotovému. Slavnost to bude jistě skvělá.

A drahá. Karel vzdychl a rozmrzele se zase obrátil. Slavnosti, hostiny, klání. Aspoň ty na účet uherského krále mě snad potěší. Všechno bylo už sjednáno v Trenčíně, v Uherském Vyšehradě naše dohody jen dostanou slavnostní šat a hlučný ohlas zaletí přes hranice, aby trochu zašimral Habsburky ve Vídni. Chudinka Anna!

Ale Albrechtova Jana je Francouzka a stěží natolik zaujatá habsburským bojem, aby jí dala ublížit. Na Ottu bych sice nesázel, ale Albrechtovi říkají nejen Chromý, leč i Moudrý. Jistě by se nemstil na ženě, natož na dítěti. Válčíme, či budeme válčit, samozřejmě. Ale po každé válce bývá mír. Jenomže tenhle je ještě daleko, bohužel.

Možná jsem měl zajet do Vratislavi a zůstat tam. Jindřich je zřejmě na umření podle toho, co jsem slyšel od Bolka Ziembického. Když se po jeho smrti opozdíme, vratislavského biskupa, toho šťourálka, by mohlo napadnout intrikovat. Jindřich má přece bratry a Vratislav byla odjakživa piastovská. A biskup Nankier má za sebou legáta. A vlastně — ať si to Vratislavští vyřídí sami. Město za námi stojí a většina kapituly také. Být u toho? Jak by to vypadalo, kdyby někdo z nás byl u toho před nedávnem, když nuncius tak dopálil Vratislav, že stěží spasil holý život před rozzuřenými měšťany? Kdyby náhodou městem neprojížděl zrovna Konrád Olešnický, který ho propašoval z brány ve svém průvodu, už aby si nový papež hledal i nového legáta. A nám by nezbývalo než trestat vlastní straníky.

Ne. Stačí vzkaz Mikuláši z Bancze, aby nás ihned vyrozuměl, až umře vévoda, a třeba přímo do Uherského Vyšehradu. Ale potají. Otec byl dost prozíravý na to, aby k honosným slavnostem přizval i svého milého švagra Boleslava, bratra vratislavského vévody. Je možné, “aby Boleslav netušil, že Jindřich umírá? Ve chvíli, kdy máme za zády Habsburka s Wittelsbachem, by se nám velice nehodilo bít se ještě s vlastními leníky. Převzít moc ihned po Jindřichově smrti by bylo nejjistější, ale ve Vyšehradě být musím.

Už proto, abych ohlídal peníze. Deset tisíc kop, které už dostal v Trenčíně, tatínek rychle stopil, prý na žold, ale ta další splátka, ta už musí jít na dluhy. Nejlíp Jindřichovi z Lipé. Bude tam také, má pohledávky za komorou a konečně je prostřednictvím své choti

příbuzný. A pět set hřiven zlata, které nám chystá Karel Robert jako přátelský dar či symbolický výkup závislosti Polska na Čechách? Panebože, kdyby tak sochy do kaple mohly být zlaté! Jenže to asi nezachráním. Ale i tak, získali jsme dost. Možná největší cenu má spojenecká smlouva s uherským králem. Nazývá v ní přece mého bratra Jana vévodou Korutan.

Vyšehradem to ovšem nekončí. Proto nemůžu usnout a myšlenky se mi honí hlavou jak nepříčetné. Od dubna už jsem se nemohl věnovat svým Čechám. Rok a půl péče. To přece není dost. A čeká válka, pustošivé tlupy žoldnéřů nám budou vyjídat sýpky až do jara. Navíc, co neseberou žoldnéři... Co můžu dělat, *on* je král, ne já. Já budu muset nejspíš do Tyrol. Bůh s tebou, moje země. Zbudou ti možná jenom oči pro pláč, až on odjede. Rok a půl. Jako by nebyl.

Zdálo se mu, že sotva usnul, když už ho někdo budil. Král osobně. Posadil se. „To už je ráno?“ zeptal se. Venku byla tma.

„Ne. Přijel posel, odjíždíme.“ Král vypadal střízlivý, přestože od chvíle, kdy ho ze síně spíš vedli, uplynulo sotva pár hodin.

„Ach bože, já bych spal!“ zasténal Karel a spustil nohy na studenou podlahu. Oheň v krbu vyhasl a byla notná zima.

„Jen lež,“ řekl král shovívavě a uhnul očima, což Karlovi v rozespalosti ušlo. S povděkem vtáhl bosé nohy zpátky pod peřinu. „Té krásné léče by byla škoda. Připravoval jsem ji pro tebe.“

„Kam jedeš?“ zeptal se Karel ospale. Oči se mu už zavíraly.

„Můžeme se sejít až v Brně,“ vyhnul se král přímé odpovědi. „Počkám tam na tebe. Chtěl jsem ti to říci sám. Leckdo loví v kalných vodách, a kdybych ti to po někom vzkázal, ještě by sis mohl myslet všelicos. Spi a buď klidný, synku. Nic se neděje.“

V noci se z Křivoklátu ztratili s králem i oba páni z Lipé. Rožmberk s Landštejnem nevěděli nic. Králův odjezd objevili až ráno. Celodenní lov je rozjařil, ale večer poseděli bez nálady. Při pohledu na jejich znepokojené tváře začal Karel proti své vůli otcovu odjezdu podsouvat nějaký podezřelý význam. Leckdo loví v kalných vodách. Co tím myslel? K čertu! Že jsem byl tak ospalý! Rožmberka se nezeptal, ale s Landštejnem byl důvěrnější. „Otec mi v noci řekl, že odjíždí. Vy oba se tváříte, jako by na tom něco bylo.“

„To poznáš, až pustí-li nás z Křivoklátu, pane," odpověděl Vilém zasmušile. „Tvůj otec míval dřív podivné nápady. Pravda, teď už dlouho si vůbec nevšímal, co se děje v zemi, ale tvůj příjezd všechno rozvířil."

„Sami jste přece chtěli, abych přijel."

„Samozřejmě. Snad na tom nic není. A když, tak král zase rychle zapomene. Zeptej se jana Volka. Toho dal jednou málem popravit."

„Já vím, četl jsem kroniku zbraslavského opata. Ty myslíš, že jsme tady uvězněni? Vždyť jsme mohli ujet rovnou z lovu."

„Rád bych se mýlil."

Mýlil se. Přesvědčili se o tom hned druhý den zrána, když je hradní čeleď bez námitek vypravila na cestu.

„Včera v noci přijel posel z Brna," řekl Rožmberk už zvesela. „Pro pány z Lipé. Proč jel s nimi král, to nevím. Ale večer vzplál takovou láskou k Jindřichovi, že se možná nedokázal od něj odloučit."

Vítkovci se stočili k Budějovicím a Karel s Buškem do Prahy. Hrad jako po vymření. Jen pár stráží, ani neměl kdo žatopit. Karel se v opuštěném purkrabství třásl zimou, než Bušek sehnal polena a rozdělal v krbu oheň. Blanka i se svým půvabným fraucimorem odjela dávno napřed do Brna, aby si odpočala před další cestou do Uher.

„Ustel si u mne," vyzval Karel Buška. „Je tu tak pusto, že tu možná straší. A přines víno. Ty dva večery jsme promarnili, musíme to napravit. Zítra můžeme vyrazit, kdy nás napadne. Času je dost."

Bušek se vrátil se starostlivou tváří. „K jídlu nic není. Našel jsem jen kus sýra a uzené ryby. Odvezli všechno i s kuchařem."

„Dej to sem."

Rozdělili se jako bratři. Ryba byla slaná a sýr uleželý. Ale neuhasitelná žízeň byla v prochladlé síni spíš na prospěch věci. Víno zahřívalo. „Zítra seženeme k jídlu něco dole ve městě," řekl Karel jazykem, který se už povážlivě pletl. „Měli jsme vyrazit dřív, v hospodě by bylo příjemněji. Rozsviť všechny svíce. Bude tepleji."

„Jiné v purkrabství nejsou. Musíme něco nechat, až tyhle dohoří."

Vítr zaskučel. Oheň zaplápolal a plameny svící se pohnuly. Uvolněný kamínek zaharašil v komíně a Karel postavil číši vedle sebe na lavici. „Co je to? Někdo tady chodí.“

Bušek vstal. Zakopl a upadl, než došel ke dveřím.

„Co děláš?“

„Dívám se pod lavici, jestli tu někdo není.“ Bušek se zvedl na kolena a rozesmál se. „Řekl bych, že mám dost. prosím Tvou královskou Výsost o propuštění.“ Když se niu nedostalo odpovědi, zalezl na připravené lůžko. Jeho pán se svalil do podušek tak, jak byl, v plášti i v botách. Ale spal prachhanebně. Hrdlo měl vyschlé a ve spáncích mu bušilo. Posadil se.

„Pořád tu někdo chodí,“ řekl nevrle. „Nemůžu spát.“

Bušek vstal a zívaje tápal po světnici. „Nikdo tu není.“

Karel sevřel oběma rukama třeštící hlavu. „Ale já ho slyším,“ trval na svém. „Ty se nedíváš.“

„To tu chodím já.“ Bušek škytl a zachytil se lavice, na které stálo víno. Taktak ho neporazil. Vzal číši a napil se.

„Nalej mi taky,“ osopil se na něj Karel mrzutě. „Pořád je mi zima.“

Bušek si ztěžka sedl k lavici na stoličku, která pod jeho vahou hlasitě zavrzala. Karel leknutím porazil pohár. Víno proudem stékalo na zem. „Co je to?“

„Porazil jsi číši,“ řekl Bušek lítostivě. „Máme poslední konvici. Já po schodech už nemůžu.“

Karel se cítil tím obviněním ukřivděn. „Ne. To všechno je proto, že tady někdo chodí.“

„Kdo by tu chodil?“

„Straší tu. Berka tu někoho zabil a ten tu straší. Najdi ho. Přilož a rozsviť všechny svíce. Potmě straší. A najdi ho.“

Bušek v polospánku poslechl, vrávoravě se vrátil, dopadl na lůžko a usnul okamžitě. Karel zůstal sedět. Postel se pod ním kymácela, když ulehl. Moc jsme pili. A na lačno. Jenže to se tak člověk někdy dostane do nálady. S Buškem se mi to stává. Jindy si dávám pozor, ale s ním ...

To je z toho, jak jsme se seznámili. Dnes jsme to přehnali. Nepamatuju se, kdy mi bylo naposled při pití tak špatně. A ještě ta žízeň.

Sáhl po nalité číši. Světlo hořící svíce se odráželo v rudé hladině a jiskřilo tak vábivě, že neodolal. Ale sotva zvedl pohár ke rtům a přivoněl si, udělalo se mu nanic. Rozmáchl se a praštil pokušitelskou číší daleko od sebe. Zazvonila o protější stěnu a s řinčením se kutálela po podlaze.

Bušek se probudil. „Vždyť jsi mě mohl zabít," řekl vyčítavě.

„Já?"

„Prolétla mi kolem hlavy. O kousek vedle ..."

„To jsem nebyl já," zalhal Karel rychle. Nevolnost zmizela a začal přicházet k sobě. Tohle už je ostuda.

„A kdo? Vždyť tu nikdo není." Když spolu pili, ztrácel Bušek pojem o rozdílu mezi komorníkem a příštím králem. „Ty s tvými strašidly!"

„Kdybys nespal, viděl bys to taky," ohradil se Karel důstojně. „Číše se zvedla sama, prolétla síní a odrazila se o zeď."

Bušek se na něj díval spánkem zamženýma očima. „Tu povídačku si schovej, až nás tu ráno najdou," zavrčel nezdvořile. „Já to uklízet nebudu." Začal chrápat možná dřív, než se skulil zpátky.

Karel se dál zimomřivě choulil do pláště a díval se na komíhající se stíny, které v mihotavém světle stovky svící tančily po začazených stěnách. Je to tu ošklivé. Po zdech vlhké skvrny, prošlapaná podlaha a teď ještě zlitá vínem. Fuj. To v mém paláci...

Zima ho roztřásla. Konečně ho napadlo se zout a zalézt pod peřinu. Přetáhl si ji přes hlavu, aby neslyšel Buškovo chrápání, a usnul okamžitě.

STOPA NAŠICH ČINŮ

Karel byl překvapen, když u Blanky nalezl svou sestru, bavorskou vévodkyni. Že ho předejde otec s polským králem, ačkoli se loudali a on tolik spěchal, to bylo nabíledni. Ať se hnal seberychleji, přes Vratislav to je pěkná zajížďka. Ale Markéta? Nevšiml si našpulených rtů, políbil svou choť jen zběžně na čelo a řekl sestře: „To sis pospíšila."

„Pospíšila? Ani ne. Otec mě čekal už v půli listopadu."

„Já tě nezajímám," přerušila je Blanka koketně. „Jako obvykle."

„Přece vidíš, že první jdu k tobě. Otce jsem ještě ani nepozdravil. Vůbec jsem netušil, že je tu Markéta. Kdy odjíždí Kazimír?"

„Zítra."

„Jindřich je s nimi?"

„Jindřich zůstal doma. Máme s císařem příměří, jenže na toho není spolehnutí. Je jistější, když nejsme oba pryč."

„Mohla jsi přivézt aspoň chlapce."

„Jana? Proč? Otec říkal, že jde jenom o mne."

Karel se rozesmál. „Ten myslí na všechno. Ačkoli by si Kazimír snad vybral i v Blančině fraucimoru."

Markéta zrudla a Blanka se na Karla podívala zpod přivřených víček. „Proč ve fraucimoru? Proč ne rovnou mne?"

„Protože, miláčku, bych mu musel rozbít nos a bylo by po spojenectví. Proto." Políbil jednu po druhé a obrátil se znovu k sestře. „To byl ode mne hloupý vtip. Odpusť."

Blanka vyprskla. „To vůbec není vtip. Kazimír, plane jako věchet slámy. Dokonce Markétě věnoval sonet. Vlastní."

„Je ženatý a ona je vdaná."

„Ach Bože, jako bys nevyrůstal ve Francii!" řekla Blanka rozmarně. „Můj bratr své choti nebyl věrný nikdy a ona jemu také ne. Od té doby, co s ní zplodil následníka, na to nebyl nijak citlivý."

Karel se na ni dlouze zadíval. „Uvědomuješ si, doufám, že já jsem s tebou následníka dosud nezplodil.“

Blanka se k němu přitulila. „Já ti nebudu nevěrná ani potom,“ řekla mazlivě. „A ty mně taky ne. My se máme rádi.“

Karel se ani nezačervenal, přestože měl právě za sebou cestou z Vratislavi jedno letmé, ale velice milé dobrodružství. Ještě v něm ani nedoznělo. Snad právě proto spěchal za Blankou, že se v něm svědomí ozývalo víc než kdy jindy za poslední rok.

„My se s Jindřichem taky máme rádi,“ prohlásila Markéta bojovně. „A Kazimíra bych nechtěla ani po smrti.“

„Proč?“ podivil se Karel. „Je trochu hřmotný, pravda, ale to u muže snad nevadí. Řekl bych, že je krasavec.“

„Tím hůř. Myslí si, že mu každá hned padne kolem krku.“

„Má drahá! Jsi moc upjatá,“ pokárala ji Blanka. „To v mužích budí představy — prostě všeho. Já se k němu chovám docela volně, a vidíš. Zůstal lhostelný.“

„Otci nejspíš nešlo o Kazimírovy city,“ řekl Karel na ústupu. Už se mu nezdálo vhodné rozpřádat dál rozhovor, který se Markéty dotýkal zjevně nemile. „I když jsme zásnub sjednali do všech podrobností a otec bohužel už shrábl i část Alžbětina věna, přece jenom je lépe, když se rodiče setkají. Kazimír se musí spokojit tím, že budete mít společné vnuky. Možná se ti dvoří jen ze slušnosti. Myslí si, že to patří k dobrému mravu mezi matkou ženicha a otcem nevěsty.“

„To je moc hezké, ale být to nemuselo,“ řekla Markéta nevrle. „Taky mi otec mohl dát vědět, že je měsíc čas. Ale v létě mi tvrdil, že budu do vánoc zpátky.“

„To nemohl,“ zastala se Blanka tchána. „Přece vzkázala až teď.“

Vzkázala! Kdo? V létě, když projížděl Landshutem, neměl král ještě ani tušení, že se s Kazimírem vůbec setká. „Samozřejmě, zapomněl jsem,“ řekl lehce. „Přece jsi nepřijela na schůzku s Kazimírem. Vyrozuměl bych tě, jenže jsem netušil, že přijedeš.“

„Vidíš ho, jak lže?“ zasmála se Blanka. „Ani mně nic neřekli, jeden jako druhý. A přitom přinejmenším Karel jistě věděl, jakou budu mít radost. Anežka z Lipé se připojuje k mému fraucimoru jen

na Moravě a žádná jiná tady neumí francouzsky. Když chci promluvit, abych si za každým slůvkem nepřipadala směšná, musím si dojít za osmdesátiletým biskupem nebo si povídat s jeho kameníky, které si přivezl z Francie. Beatrix jistě nepřijede sama. Tatínek není jako ty a nevyžene její dvořany.“

„Chtěl jsem tě překvapit,“ řekl Karel a násilím podržel na tváři úsměv. Cože! Tady v Praze? „Ostatně se raduješ moc brzo. Otec se nikdy v Čechách dlouho nezdržel. Zjara se utkáme s Habsburky a víc nečekej. Do léta jsou pryč. Oba. Přece ji nenechá tady.“

„Nechá!“ vykřikla Blanka vítězně. „Slíbil mi, že se tu usadí. Je přece český král. Já se tak těším, miláčku! Snad nežárlíš? Jdi! Copak jde o muže? Aspoň ti nebudu vyčítat, když budeš pryč.“

Markéta mlčela. Je také dcera mé matky. Cítí to podobně jako já?

„Nikdy jsi Beatrix neměla moc ráda.“

„Panebože, dětské neshody!“ vykřikla netrpělivě. „Tebe jsem tenkrát taky neměla moc ráda. Tvůj otec o ní mluvil moc krásně.“

Mluvil o ní! *Mluvil* o ní?! Mně ani neřekl, že mi umřela matka. Dověděl jsem se to až tady. Od jiných. Mně o mé matce mluvil jen zbraslavský mnich. Můj otec nikdy. A o té fádní, ufňukané holce, která by mohla být dobře jeho dcera, za mými zády mluví mé nic netušící choti. Moc krásně. „Beatrix byla zrzavá, pihovatá a neuvěřitelně hloupá,“ utrhl se na ni zlostně. „Pochybuju, že z toho vyrostla. Ale Ludvík z Bourbonu jí upsal velké věno, potvrzoval jsem svatební úmluvy. Peníze se našemu otci hodí vždycky. Strčí ji serrí, aby nepřekážela, a sám si pojede zpátky do světa. A má milovaná choť mu spolkne vnadidlo i s udičkou. Nechci ji tu mít.“

„Karle!“ vydechla Blanka ustrnule. Markéta ji vzala za ruku.

„Vůbec se nezesměšňuješ, když mluvíš česky. Jde ti to čím dál líp. Lidi tě mají rádi. Já jsem si v Landshutu taky musela zvyknout. A zvykla jsem si. Miluju svého chotě, ty snad taky. A potom je snadné milovat i jeho zem.“ Blanka se na ni podívala zaraženě, Karel s uznáním. Spojenec? Díky, Přemyslovno. „Vůbec jsem sem neměla jezdit,“ pokračovala Markéta. „Nejsem na tu Beatrix zvědavá. Ale otec tolik stál o to, abych ji přivítala v Čechách. Aby se tu necítila

jako cizinka. Ty bys ji měla spíš naučit česky, Blanko. Zůstane-li tu.“

Máš pravdu, sestro. Nemohu, vůbec nemohu zabránit cizí ženě, aby se roztahovala v matčině dědictví. Proč sem? On, který to tu vždycky nenáviděl! „Kdy přijede doopravdy?“ zeptal se.

„Prý po vánocích. Nestačila si připravit výbavu.“ Blance se zaleskly oči, když si představila nádherná roucha nejnovějšího střihu. „Ani nevím, co se teď v Paříži nosí. Jsem tady už půldruhého roku.“ Přes Karlův výbuch vůbec nepochopila, jak hluboko sedí ten osten v jeho srdci. Pověsila se mu na krk a šeptala mezi polibky: „Prosím tě, ať je krejčí pohotově, až přijede! A všechny pražské švadleny! Chci se jí vyrovnat co nejdřív, ano?“

„Předčíš ji v kytli, jestli zůstala stejná,“ řekl mrzutě. „Zeptej se Machaulta, co se teď nosí. Přece se nechceš opičit po Beatrix.“

„Karle!“ Blanka se na něj dívala u vytržení. Polibek, kterým ho odměnila, byl stokrát vášnivější, než jaký z ní kdy vylákal uprostřed nejmilostnějšího objetí. „Jdi,“ řekla. „Jdi, otec už na tebe čeká. A ať sem Guillaume přijde hned. Hned, rozumíš?“ Ještě když odcházel, slyšel její nadšené štěbetání. „Panebože, jak já dovedu být hloupá! Otec přijel v létě rovnou z Paříže a já... Jsem strašně ráda, že mi vybrali zrovna Karla. Je tak úžasně prozíravý. Docela ve všem. Mne, věříš? Mne by nikdy nenapadlo, že...“

Hlas slábl, až nebylo rozumět dalším pošetilým slovům.

Má choti! Rozmilá jako jaro. Líbezná. Ale... Bolavá vzpomínka mu stiskla srdce tak nečekaně a silně, že se musel zastavit a chvějící se rukou zatápal po zdi, aby neupadl. Tři roky ji zatlačoval do nevědomí tak dokonale, že ho zaskočila bezbranného a zaplavila ho marnou, krutou touhou, že se mu chtělo spíš na místě umřít než žít dál s jistotou, že už se nikdy, nikdy nevrátí do prázdného domu se staženými žaluziemi, za nimiž šílí italské léto, do sešeřelé ložnice, kde se proměňují ve skutek nevyslovená slova, která jedna duše čte z druhé, jako by byla její vlastní. Kde se těla stávají jen zhmotněním touhy a splývají jako zrcadlo spojených myšlenek. Kde trvá láska, kterou nezná nikdo. Jen ty a já. *Kateřino!!*

Do síně, kde popíjel král Jan s Kazimírem, přišel se značným zpožděním, ale vlastně to bylo jedno. Páni nepočítali čas. Po ukončení slavností tak seděli už třetí den, občas si zdřímli, když je to příliš zmohlo, a pili dál. Venku se schylovalo k vánici a tady u vlídného ohně, který nepřetržitě šlehal vzhůru vysokým plamenem, bylo příjemně. Karel si přisedl a odstrčil podávanou číši.

„Co je s tebou?“ zeptal se překvapeně Jan. „Kdy jsi vůbec přijel? Vy Češi jste ale tajnůstkáři. Nic mi neřekli.“

„V poledne. Odpusť, nechtěl jsem vás rušit.“

„Kde je Blanka a Markéta? Poslední večer je tady náš host...“

„Poručil jsem uspořádat okázalou slavnost k rozloučení.“

„Ne, ne!“ zvolal Jan rozhořčeně a položil paži kolem Kazimírových ramen. „Jen rodinnou večeři za přítomnosti tvé sestry a choti. Slavností jsme si v minulých dnech užili dost. Teď je čas na — přátelství.“ Užuž měl na jazyku *na lásku*, ale zarazil se včas. Polský host by si to mohl při pohledu na Markétu vyložit po svém.

To bylo rozumné a Karel přijal otcovo rozhodnutí bez námitek.

„Dojdu pro ně,“ řekl.

Čekal to, a přece se ho dotklo jako svatokrádež po té doznívající vzpomínce, když manželku a sestru našel zavalené hromadou šatstva vytahanou z truhel. Blanka horečně zkoumala barvy a střih.

„Kde máš Machaulta?“ Nemilostivá otázka roztála v úsměvu, když si vzpomněla, že to byl jeho nápad a ne její.

„Musíš počkat do zítřka. Asi jsi zapomněla, že se dnes loučíme s polským králem. Na šaty máš čas.“

„Převlékneme se,“ rozhodla Blanka. „Nečekej na nás, miláčku.“

Karel sešel na nádvoří. Nejradši ze všeho by ujel někam hodně daleko. Potřeboval se ujistit, že jeho osamělost má nějaký smysl. Chvíli procházel mezi zdmi rozestavěného paláce a pak vešel do baziliky. Tesklivá vzpomínka ho zvolna opouštěla, jak jeho činorodý duch začal odhadovat zchátralost zčernalých, drolících se stěn. Ne, tohle není kapitulní chrám, hodný sídla krále. Určitě ne. Až dostavím palác — nebo možná i dřív. len mít čas a klid.

Vzdychl si a přistoupil k hrobu patrona české země. Z dvanácti stříbrných soch, které ho jednou budou zdobit, jich několik už stálo.

Petr, Marek, Šimon, Lukáš a Matouš už byli na podstavcích. Hotová postava svatého Tomáše se opodál opírala o zeď a čekala jen, až ji zvednou. Zvonaři své dílo už odvedli, ostatní odlitky čekají vedle v huti na poslední úpravy. Aspoň to. Není to dost, aby se zanedbaný chrám stal vyhledávaným poutním místem celého křesťanstva, ale někde se začít musí. S klidnější myslí vyšel z chrámu a zastavil se před vchodem. Hradní brána, už zavřená na noc, se se skřípotem otvírala za nadávání pacholků.

Koho sem čerti... Karel poznal bratrova kaplana Matyáše a rozběhl se k němu. „Co se stalo?“

„List, pane.“ Polozmrzlí poslové klopýtali po dlouhém nádvoří k purkrabství. Karel přistoupil k pochodni u brány a rozlomil pečeť.

Ani nedočetl a rozběhl se zpátky. „Řekni mi víc,“ požádal zkřehlého kněze. Zamračeně poslouchal, zatímco Těma a Bušek narychlo připravovali komůrku pro pohodlí nenadálých hostů.

„Chceš přijmout posly z Tyrol hned, nebo až zítra?“ zeptal se krále, když se vrátil do velké síně.

„Stalo se něco?“

„Nic dobrého, ale tolik to nespěchá. Nudili bychom našeho hosta.“

Kazimír se zatvářil dotčeně. Ostatně z Tyrol stěží může přijít zpráva, kterou by bylo třeba před ním tajit. „Posly si necháme na zítra, ale řekni mi, oč jde. Náš nejdražší bratr nám to promine.“

„V Tyrolech panuje velké pobouření. Ludvík, který se nazývá císařem ...“ jan při tom obřadném označení na něj překvapeně pohlédl. Dosud přes panující roztržku a spíš pro stručnost než z uctivosti označovali Ludvíka Bavora prostě císař. Karel má pravdu. Neuznat jeho císařský titul, který mu vlastně skutečným právem nepatří, je to nej menší, co lze udělat. „Prohlásil, že chceš směnit Tyroly za Braniborsko. Prý tehdy, jak jsi se pokoušel s ním smlouvat příměří.“

Jan si okamžitě uvědomil, co to znamená v pobouřené zemi. S podobnými pomluvami měl zlé zkušenosti. Také kdysi kdosi rozhlásil po Čechách, že je chce vyměnit za Rýnskou Falc, a málem ho to stálo korunu. Vzrušená mysl neváží pravděpodobnost zpráv.

Falc za stříbrné Čechy! Prý aby to měl blíže Lucemburska. Rýnská Falc s Lucemburskem aspoň sousedí, ale tady? „Výborná myšlenka," řekl posměšně. „Myslím, že bych to přijal, jenže nejsem tak šílený, abych si myslel jen na okamžik, že Wittelsbach na něco takového přistoupí."

„Mně by se to líbilo," ozval se Kazimír. „Mít za souseda tebe místo mladého Ludvíka."

„A přece jsi za jeho bratra málem provdal příští Markétinu snachu," řekl Jan káravě.

„To jsem vůbec nikdy nemyslel vážně," ušklíbl se Kazimír. „Karel to dobře ví. Ale se sousedy musíš mít obranné spolky. Když ne s jedním, tak s druhým, nebo se proti tobě spolčí oni. Z braniborské strany si chodí řádoví rytíři ukusovat z mého území. Nemám to rád." Podíval se poočku na Jana. „Tvoji spojenci, víš?"

„Už jsem jen prostředníkem," ohradil se Jan. Docela pravda to nebyla, ale už skutečně nemínil podporovat ozbrojenou mocí jiné výboje řádu než do zemí pohanů. Kazimírovo přátelství teď bylo cennější už proto, že podmiňovalo i ozbrojenou pomoc uherského krále, který mohl Habsburkům pěkně zatopit právě u Korutan. „S tvým otcem jsme také vždycky nebyli nepřátelé," dodal s úsměvem. „Dokonce ses měl stát mým zetěm. To už se asi nepamatuješ. Byl jsi dítě, když jsme smlouvali ten sňatek."

„S Markétou?" vydechl Kazimír. „Panebože! Proč z toho sešlo?"

„Ne, s druhou. S budoucí francouzskou královnou. Markéta byla odjakživa zaslíbena do Bavor."

„Ano, je vévodovi věrná každou svou myšlenkou," řekl Kazimír smutně a napil se. „Taková žena!"

Zato Kazimír každou svou myšlenkou nebyl věrný ani Markétě, ani své vzdálené choti. Za svůj krátký pobyt v Praze stihl ledacos. Těma, který byl po dobu Karlovy nepřítomnosti v Praze, mu o tom vyprávěl při oblékání s bezděčným obdivem. Tohle jsem dělával v Parmě. Jenomže to mi bylo šestnáct. Královskou pověst je třeba střežit přísněji. Možná se mýlím a pravdu má on. A možná budu zase i já stejný, až mi nebude pukat hlava starostmi. Je toho moc. A ještě — ta.

„Ani se neptáš, jak jsem pořídil ve Vratislavi," řekl nepřátelsky.

„Jistě dobře, když nic neříkáš," usmál se král. „Jak vidíš, věřím ti víc než sobě."

„Díky," řekl Karel upjatě. Samozřejmě že do Vratislavi měl odjet král, když na konci vyšehradských porad přišla zpráva, že vévodovi zbývá stěží den života. Vymluvil se na Kazimíra a já jsem mu uvěřil, prosťáček. Chtěl tady být, až přijede Beatrix. „Vévoda jindřich byl už mrtev, když jsem dorazil. Vůbec nikdo nevznesl proti odkazu námitky. Jen biskup Nankier se tvářil velice nespokojeně a vyptával se, kdy se má vrátit z Uher nuncius."

Kazimír se široce usmál. „Legát nemá rád české panování ve Slezsku. Já, abych byl docela upřímný, také ne. Ale uvažuju střízlivě. Skutečnost je prostě jiná než naše nároky, můj_ k Slezsku a tvůj k Polsku. Celý život jsme se spolu mohli o ně přít. Ani jednomu z nás by to nepomohlo, jen našim nepřátelům. Tys to pochopil."

Teď by se slušelo, abych řekl, že ta prozíravá hlava je můj syn, pomyslel si Jan, ale raději stočil řeč jinam. Nechtěl si v synově přítomnosti výslovně přisvojit jeho zásluhu, ale už se mu zdálo, že té slávy kolem Karla začíná být příliš. „Nevěř tak bezvýhradně nunciově přízni," řekl. „Jde mu jen o petrský halíř. Poplatek Svaté stolici Poláci odvádějí vyšší a poctivěji než my. Teď, když tvůj titul už není závislý jen na papežově slovu, i ty si budeš moci víc dovolit."

„Nemůžu. Mám za zády tvůj řád. Vedle nich obstojím jen s papežovou přízní."

Jan se z výčitky hbitě vykroutil. „O důvod víc, aby ses nepřátelil s prokletým Ludvíkem, který si říká císař. Já jsem byl v Avignonu vždycky v přízni i přes ten odpíraný peníz. A krom toho tě mám rád. Opravdu mě mrzí, že tenkrát z toho sňatku sešlo. Ale Markétin syn a tvoje dcera to napraví."

Král Jan byl probuzen značně neurvale. Posadil se a setřásl z ramen ruku, která ho tiskla docela neuctivě. Jeho vždycky tak klidný nejstarší syn stál nad ním bledý vzteky.

„Kam posíláš mou choť?“ zeptal se s tichou zuřivostí. „Bez mého vědomí, bez porady se mnou a — promiň — bez mého svolení.“

Janovi se zúžily oči. „Jen ne tak zhurta, synku,“ řekl chladně. „Nic nedělám potají. Samozřejmě jsem čekal, že ti to Blanka řekne, ale je to dohoda jen mezi mnou a jí. Spíš mě překvapuje tvůj neslušný vpád. Zdá se, že jsi v téhle milé zemi docela zapomněl na dobré vychování, kterého se ti dostalo u předního dvora Evropy. Uvědom si laskavě, že jsem tvůj otec a že se dosud nerozednilo. To stačí, i nebýt dalších nepřístojností. Nehodlám o tom s tebou hovořit a takhle zrána už vůbec ne. Ostatně Blanka neodjíždí dnes ani zítra.“

„Ano, až pozítří,“ řekl Karel trpce. „Řekla mi to dnes v noci. Spíš náhodou, netušila, že o tom nevím. Nespal jsem do rána. Není tak brzo, abys mi nemohl odpovědět.“

„To ti víc neřekla, že se musíš ptát mne?“ Jan se položil zpátky do podušek. „Jsi nesnesitelný. Dej mi pokoj. Chci spát.“

Karel poslechl, ale neopomněl prásknout dveřmi. Blanka u snídaně polykala slzy. Karel se nedostavil. Markéta mlčela. „Rodinka pěkně pohromadě,“ řekl král jízlivě. „Proč pláčeš?“

„Karel se hněvá. Nechce mě pustit do Chebu,“ vzlykla Blanka.

„Cože?! Kde je?“

„Nevím.“

Markéta nezvedla sklopené oči. „Je venku s kameníky,“ řekla tiše. „Dokončují podstavce k sochám apoštolů. Posnídá později.“

„Ano?“ řekl král nebezpečně a vydal přísný zákaz, že po skončení královské snídaně nesmí být na celém Hradě nikomu ať jakéhokoli stavu pod nejpřísnějším trestem vydán ani kousek chleba až do oběda. Chvíli před polednem poslal pro syna. Karel přišel vzteklý a vyhladovělý. Neponížil se natolik, aby obešel otcův zákaz, a zajít někam dolů do města neměl čas. Od otcova návratu víc než před čtyřmi měsíci se své stavbě nemohl věnovat. Zdi vyrostly rychle, část byla dokonce zaklenuta, ale to zdaleka není všechno. To hlavní teprve čeká. A příští rok nejspíš proválčíme.

„Blanka pozítří odjede,“ přivítal ho otec nemilostivě.

„Neodjede. Nepřeju si to.“

Nějak moc rychle mu narostl hřebínek. „Smím vědět proč?“ zeptal se král ledově.

Karel rychle uvažoval. K roztržce, která vypadala neodvratně, dal podnět sám, ale z duše si ji nepřál. Povolit nemohl, ale chtěl dát otci možnost čestného ústupu. „Odpust, jestli jsem se vyjádřil příkře,“ řekl, jak dokázal nejvlídněji. „Strávil jsem se svou chotí teprve jedny společné vánoce. Na svátky chci být s ní.“

„Moje choť vánoční svátky stráví někde cestou,“ řekl král vyzývavě. „Taky se s tím musím smířit. Ale prosím. Chceš-li Blanku doprovodit, nemám námitek. Aspoň česká královna přijede v důstojném doprovodu. Jsi koneckonců můj dědic a moravský markrabí.“ Karel měl rudou mlhu před očima, ale než stačil vybuchnout, řekl Jan zdvořile: „Nenecháme snad dámy čekat. Pojď.“

Karel ho následoval k obědu a ač od včerejška nejedl, stěží dokázal spolknout první sousto. „Vidíš, plakala jsi zbytečně,“ oslovil král laskavě Blanku. „Karel jen nechtěl zůstat sám. Pojede s tebou.“

Karel postavil nedopitou číši na stůl, až to zařinčelo, a řekl jediné slovo. „Ne.“

Rozhostilo se ticho. Muži se na sebe upřeně dívali, Blanka popotáhla a znovu začala tiše plakat. Markéta ji vzala za ruku, ale nespouštěla pozorný pohled z otce a bratra.

„Nerozumíš si, hochu,“ prohodil se semknutými zuby Jan. Slova byla přátelská, ale hlas chladný jako meč. „Chtěls přece strávit vánoce se svou chotí.“

„Chtěl, ale v Praze. A sám. Ne s cizími.“

Blanka, která vůbec nepochopila podstatu sporu, upřela na krále žalostný pohled a řekla tiše: „Vždyť já nemusím nikam jezdit, tatínku.“

„Vida. Pan choť tě zpracoval,“ zasmál se Jan zle. „Zdá se ti, že jsi tady za ty dva roky vykonal cosi tak skvělého, že můžeš v Praze poroučet i mně? Tvoji poslové si od jara v Paříži podávali dveře a žebronili, abych přišel. Tak jsem tady. A nejsem tvůj sluha, chlapečku. To, jak jsi ke mně vtrhl v noci...“

„Ráno!“ rozkřikl se Karel. „V noci k tobě vtrhli na Křivoklátě. Páni z Lipé, a nic jsi se nezlobil. Ne. Vstal jsi a před štvanicí, na

kterou ses těšil, jsi dávno před rozbřeskem sedl na koně a hnal ses do Brna, abys ještě stihl naživu tu paní, která utrápila mou matku a tvou choť. Tvou choť, která byla dědička českých králů. Ona, ne ty.“

„Vida, vždycky se můžu ještě něčemu přiučit,“ řekl král s nebezpečným klidem. „Vyslýchals cestou v Brně pány z Lipé, jak vidím. To ti neřekli, že jsme přijeli až na pohřeb?“

„Jistě. Na pohřeb mé matky jsi z Tridentu taky velmi spěchal.“ Karel věděl, že by spor neměl hnát až na ostří nože, ale nedokázal se ovládnout. „Jsi v Čechách potřetí od její smrti. A ani teď, když už jsi půl roku v Praze, ses nebyl podívat na její hrob!“

„Dáváš mě špehovat?“

„To není třeba. Nijak se svým jemnocitem netajíš. A teď dokonce z rozmaru, kterému nerozumím, protože jsi to tady nikdy neměl rád, chceš do země mé matky jako královnu přivést tu ...“

„Dost!“ zahřměl král. „Mluvíš o mé choti!“

„Rostl jsem vedle ní. Nikdy nevynikala moudrostí ani půvabem a nevím, proč bych si jí teď měl vážit víc.“

„Protože si to přeju.“ Jan se ovládl. Bylo to až kupodivu, protože jím zmítal nelítostný vztek. Karel, který se zřídkakdy dal strhnout k neuváženému slovu, skoro koktal rozčilením, jak nedokázal zkrotit rostoucí zuřivost. Převaha byla spíš na otcově straně. ‚A teď mě poslouchej,“ řekl chladně. „Budeš se k Beatrix chovat s úctou, která jí přísluší jako mé choti a české královně. Blanka jí pojede naproti do Chebu, jak bylo domluveno. Ty zůstaneš tady. A jakmile ji pozdravíš — a to ti přísahám, že zapomenu, že jsi můj syn, dáš-li jediným pohledem průchod svým citům — sebereš se a pojedeš do Tyrol. A chceš-li vůbec někde vládnout dřív, než umřu, hleď bratrovi dobýt Korutany. Třeba tě tam udělá zemským hejtmanem. A tam si můžeš klidně dál říkat moravský markrabí. V Korutanech je to už zvykem. Nebožtík tlustý Jindřich si taky říkal český král až do smrti. A byl jím zrovna tak málo, jako ty budeš tím markrabím. No co? Řekl jsem snad něco nevhodného? Tvůj milovaný bratr, potomek uctívaných Přemyslovců, je přece v nebezpečí. Tvá ušlechtilá máti se dávno obrátila v hrobě, že ho dost nechráníš. Ty, rozumíš? Ne já. Co dělám já, to jí bylo vždycky jedno. Tak buď tak laskav a aspoň kráčej v

jejích šlépějích, když už nedokážeš být lepší. Nebylo by to těžké, ty — Čechu!“

Karel vydržel jeho pohled a během té dlouhé řeči se pracně uklidňoval. „Jsem rád, že si aspoň v něčem rozumíme,“ řekl chraptivě. „Pojedu do Tyrol ihned, jakmile se vypravím. I kdyby mi to přikázal sám Bůh na nebesích, nikdy se nechci dívat, jak se na Hradě mých předků roztahuje hloupá nicka jako česká královna!“

Král vstal, až porazil židli, a opřel se oběma rukama o stůl. Podíval se dlouze na Blanku, pak na Karla a v jeho očích byla neskrývaná jízlivost. „Hleďme,“ řekl jen, otočil se na podpatku a vyšel bez ohlédnutí.

Karel cítil, jak mu stoupá krev do tváře. Blanka urážku naštěstí nepochopila. „Odpusť,“ zašeptala. „Nevěděla jsem. Samozřejmě nepojedu, když si to nepřeješ.“

Karlovi už bylo jenom hořko. Vztek ho přešel. „Jeď,“ řekl tiše a pohladil ji po vlasech. „Jeď, tebe se to netýká. Těšila ses, tak jeď. Já se nebudu zlobit. Opravdu musím za bratrem. Měl jsem už dávno, příliš dlouho jsme to odkládali. Ber to tak a zapomeň, co jsi slyšela. Až se vrátím, nebudeme už o tom vědět ani já, ani on.“

Samozřejmě, že o tom budeme vědět, a předobře. Jenže se oba budeme tvářit, že jsme zapomněli. Čeká nás dlouhá doba odloučení a plná bojů. Snad se mi podaří mezitím zvyknout si na to, že tady, kde jsem předloni doufal obejmout svou matku, uvidím jinou královnu.

„Kudy pojedeš?“ zeptala se Markéta.

„Kudy jinudy než přes Landshut. Rakouskem nemůžu.“

„Odjedu s tebou. Je to nedůstojné, měla jsem to pochopit.“

Karel k ní přistoupil a vzal její hlavu do dlaní. „Sestro,“ řekl vroucně, „děkuju ti, ale chybil jsem. Zůstaň. Já jeho hněv unesu spíš. Potřebuje mě a já jeho. Nikdy se doopravdy nerozejdeme.“

Markéta se usmála na Blanku. V tom nečekaně silném souzvuku s bratrem pocítila něžný soucit pro jeho choť, která ničemu nerozuměla, a pochopila, že je třeba ji potěšit. „Neboj se, neopustím tě,“ řekla a pohladila ji po vlasech. „Nemohu zůstat prostě proto, že se čekání protáhlo, ale pojedu s tebou aspoň do Chebu. To stačí. Na zpáteční cestě už budeš mít přítelkyni.“

„Díky.“ Karel ji vděčně políbil na čelo a obrátil se k Blance, která k němu vzhlížela trochu ulekaně, jako by čekala, že ji zapudí. „Zůstanu s tebou, dokud neodjedeš. Budeme spolu každou minutu, ve dne i v noci. Ano? Mám dost času vypravit se až pak.“

Dodržel slovo. Bylo mu jí líto s těma velkýma žalostnýma očima, které nic nechápaly. Beatrix byla její sestřenice a to, že se oženil ovdovělý král, jí připadalo přirozené. Také bylo. Nebýt podivného vztahu krále Jana k české zemi a jeho první choti, od které žil odloučen víc než deset let. Když Blanka odjížděla, zase už vesele švitořila jako kdykoli. Celé nedorozumění odplynulo od její půvabné hlavinky s rychlostí vpravdě zázračnou. Král se s ní loučil s okázalou srdečností a tvářil se, že syna nevidí.

Ani Karel se s ním nerozloučil, když za několik dní se svou družinou odjížděl do Tyrol. A přece oba věděli, že při očekávané srážce zbraní budou stát neochvějně spolu jako nejvěrnější spojenci. A vždycky tváří v tvář okolnímu světu, ať je co je.

POTÍŽE SE SPRAVEDLIVÝM

Císař se cítil. Zprávy z okolí papeže byly příznivé jako nikdy. Benedikt Dvanáctý se choval podivně, aspoň ve srovnání se svým předchůdcem. Nejen že z Avignonu vykázal do jejich diecésí kněze, kteří se bez pověření přiživovali u kurie, nejen že zrušil kardinálům ostatní prebendy, nejen že v inaugurační řeči zdůraznil, že nebyl zvolen na přímluvu žádného světského panovníka. Nezávislou nestrannost chtěl církvi zachovat stejně jako mravní čistotu. Upřímně usiloval o světový mír a tím i o dohodu s prokletým císařem, která velice nepříjemně křížila plány českého krále.

Dohodu s nehodným, dá se říci. Ale to Benedikt Dvanáctý ve své počestnosti zatím neprohlédl. Ludvík se domníval, že je v bezpečí.

A přece se tentokrát přepočítal. Přepočítal se i v úzkém přilnutí k Habsburkům. To, že Ottovi Habsburskému udělil všechna pomyslná léna za hranicemi Rakouska, mu vyneslo jen otevřené nepřátelství uherského krále a zisk pramalý. Dávné přátelství vzalo divný konec. Možná se český král a jeho synové hodili Karlovi Robertovi v té

chvíli víc než on jim. Ludvík Bavor prokázal Habsburkům medvědí službu. Ne nadarmo je uherský král Anjouovec. Císařskou moc na svém území nesnese docela stejně jako jeho strýc Robert Neapolský na poloostrově. S tím by měl prozíravý kníže počítat. Spolykat lze jen jednoho po druhém, ne všechny najednou. Takovým soustem se pak nenasyta dáví.

„Karle!“

Cesta mrznoucím sněhem v modrém stínu blyštících se ledovců teď vypadala jako divný sen. Vyjeli z bílé zimy rovnou do kvetoucího jara. Ten přechod si dobře pamatoval. Tenkrát před třemi lety byl daleko krutější, když se na podzim z Merana vydal k strmým horám po dlouhé době strávené v parnu italských měst. Kdyby se obrátil, ještě by za sebou viděl hrozivou říši věčného ledu. Ale dvě ruce ovinuté kolem jeho šíje mu to nedovolily a ostatně se mu spíš chtělo vychutnávat to pohádkové jaro, vtělené do měkkých rtů krásné švagrové. Polibek trval neslušně dlouho. Karel to uznal, když za sebou zaslechl významné zakašlání kancléře Mikuláše, a jemně se vyprostil.

„Díky za vřelé přijetí, drahá sestro,“ řekl zadýchaně. Držel ji stále za ruce, ale teď už spíš proto, aby zabránil dalšímu objímání. Pocit blaha se ztrácel. Bratrova choť! vyčetl si hořce. Čekala na mě jako na záchranu. Žili tu v nedůstojném postavení téměř rok, ze všech stran ohroženi. To by bylo, aby nadšeně nevítala osvoboditele a ochránce. A já toho hned zneužil. „Kde je Jan?“

Dívala se na něj s posměšně našpulenými rty a mnohovýznamný pohled usvědčoval ze lži jeho kajícnost. „Zůstal v Tyrolu.“

„Je nemocný?“ lekl se. „Posel přece dojel, když jsi tady ty!“

„Neřekla jsem mu to,“ odsekla vyzývavě a dál se mu dívala do očí.

„Nesesedat!“ rozkřikl se Karel vztekle. „Pojedeme rovnou dál.“

„Ve městě snad bude pohodlněji,“ namítl nejvyšší zemský písař Štěpán z Tetína, který už krkolomného cestování měl právě dost.

„Dobře, vy zůstaňte. Pojedu sám.“ Obrátil se k Volkmarovi z Burgstallu, který stál za Markétou s kamennou tváří. „Do budoucna

snad bude jistější zůstat na Tyrolu, pokud nebude shromážděna hotovost.“

„Přišel ses schovat?“ zeptala se Markéta nevinně.

„Přijel jsem jako vykonavatel poručenské správy, kterou můj otec přislíbil. Především musím zajistit bezpečí bratrovo i tvoje.“

„Nejsou ohroženi,“ prohlásil Volkmar z Burgstallu nepřátelsky. „Co míníte dělat jako ochránce odkazu korutanského vévody? Po roce!“

„*Míním,* milý pane Volkmare, dobývat nazpět Korutany. Po roce, ano. Dřív bylo třeba uzavřít spojenecké smlouvy. Snad jste tu zatím nespali. Slyšel jsem, že v Tyrolech jste si vedl znamenitě.“

Zamračená tvář při chvále neroztála. „Jaké smlouvy?“

Ano, takové pány já znám. Dva roky v Čechách mě poučily. „Teď a tady se vám nebudu zpovídat,“ odsekl povýšeně. „Svolejte pány na zítřek.“

Markéta se už zase usmívala, když ji dvorně vysadil do sedla a připojil se k jejímu boku. „Pěkně jsi zpražil Volkmara,“ zašeptala uznale. „Bude tó s tebou přece jenom jiné. Začínám si konečně připadat jako paní i vedle něho. Zatím jsem byla moc závislá.“

Pořád jen já. Ne my. Hromské dílo. „Žena je na muži závislá vždycky,“ opravil ji. „Zvlášť když se bojuje.“

„Záleží na tom, na kterém. Na tobě místo Volkmara? Moc ráda.“

„Zastupuju bratra,“ zamračil se.

„Ještě líp!“ zvolala vesele a stočila svého bělouše ke Karlovu koni, až se jejich boky při houpavé chůzi třely o sebe.

Karel se odtáhl dřív, než se dotkly i nohy jezdců. „Neznáš míru,“ pokáral ji šeptem. „Přece jsi nevyrostla jako divoženka. Jsi vévodkyně a já nejsem tvůj choť. Nezapomínej, že na nás dva je vidět.“

Podívala se na něj velice podivně zpod dlouhých řas. „Máš pravdu,“ souhlasila kupodivu pokorně. „Už na to nezapomenu.“

Ne, nezapomněla. Po celou dobu obřadného vítání si vedla vzorně a okázale věnovala svou pozornost Janovi, který se až zakoktával překvapením, pró něj zjevně nemilým. Bouřlivá radost, která se ho zmocnila při bratrově objevení, v láskyplné manželčině péči rychle

pohasla. Za ty tři roky, kdy se viděli naposledy, Jan skoro dorostl, ale vypadal nezdravě, vytáhlý, hubený a dětský, stejně vyplašený jako kdykoli dřív. Skoro nepromluvil. Snad proto, že mu hlas směšně přeskakoval od hlubokého basu až k pisklavému falzetu. Čtrnáct let. Karel se na tohle mučivé období ještě předobře pamatoval.

„Jsi nemocný?“ zeptal se starostlivě při první příležitosti, kdy spolu na chvíli osaměli.

„Nemocný? Já?“ Jan zvedl užasle obočí. „Jak jsi na to přišel?“

„Vypadáš křehce.“

„Prý jsem moc rychle vyrostl. Snad je to pravda, ale já se cítím dobře. Totiž cítil bych se, ale někde jinde než tady. Vezmi mě domů! Já už se na Čechy vůbec nepamatuju, ale všude bude líp.“

„Poslouchej, příteli, ty jsi posedlý. Víš, jak důležité panství budeš mít? Já uznávám, že Markéta je trochu zvláštní, ale to je všechno tím, že jsi ještě nedospěl. Je smyslná, je vášnivá. Pro všechny svaté! Muž si od ženy nic lepšího nemůže přát. Jednou to pochopíš.“

„Nikdy to nepochopím!“ rozkřikl se Jan. „Aspoň ne s ni.

Karel chvíli mlčel. Chlapcova zarytá nenávist ho znepokojovala, ale vlastně — kdoví. K lásce má možná blíž než klidná něha. Horší bylo, že ho tu, zdá se, nikdo nebral vážně. A jak taky? Je zakřiknutý, vzteklý, nedůvěřivý. Osm let posmívaný, opovrhovaný. Ve věku, kdy dítě potřebuje lásku především. Otec je zkrátka hotov. Prostě pitomec.

Jenomže *pitomec* se má stát korutanským vévodou a není jím ani přirozeným právem. Vlastní dědičkou je jeho choť. Snad bych měl promluvit s ní. Upřímněji. Jenom ji povýšeně kárám a možná jsem jí sám zavdal příčinu. Pokouší mě. Třeba to vycítila. Líbám ji a pak ji odstrkuju, co si o tom má myslet? Je starší než on a každé manželství je především dílem ženy, může ho vytvořit i zmařit. Matku už nemá nikdo z nich. Svěřit to cizímu? Ne, to nejde. Promluvím s ní.

Ale sotva jí při večeři naznačil, že ji chce vidět o samotě, najednou se ztratila. Když nechceš, tak nechceš. A ač věděl, že nechávat mezi mladičkými manžely nevyjasněný nevraživý poměr je nebezpečné, silně se mu ulevilo z toho odkladu.

Ne na dlouho. Když se krátce po půlnoci nerad rozloučil s Janem, šťastným a oživeným po jejím odchodu, jako by se zázrakem změnil v někoho jiného, našel své lůžko obsazené. Ležela tam a čekala.

Couvl ke dveřím trapně překvapený. „Co tady děláš?“

„Nechtěls to? Venku jsi řekl, že na nás dva je vidět. Tady není.“

„Markéto,“ řekl vážně. „Nebudu na tobě žádat vysvětlení, ale prosím tě, odejdi. Chci s tebou mluvit, jistě. Ale ne v noci na loži.“

„Když nedáš jinak...“ Vstala a pohnula se ke dveřím. Než stačil ustoupit, už mu visela kolem krku. „Neříkej mi, žes po mně nezatoužil,“ šeptala.,Anebo aspoň — po někom. Dlouho jsi cestoval jen ve společnosti mužů a nevlídnými horami. Neříkej mi, že nechceš. Nevěřím.“

„Nechci opravdu.“ Vzal její ruce, stáhl je ze své šíje a pro jistotu ji kousek oddálil. Zaskočila ho. Ale dát jí zapravdu prostě nemohl, i když ji stokrát měla. Nezadržitelně se v něm zvedala vlna docela nepříhodné touhy. „Spíš nemůžu.“

Nedůvěřivě se na něj podívala. „To myslíš vážně? Ve svém věku?“

V úžasu se dala vystrkat na chodbu. Buškův halasný příchod ho zachránil před urážlivým zamykáním vlastních dveří.

Šel spát se sladkým vědomím, že je nebezpečí zažehnáno, ale ráno se Jan objevil s podlitým okem.

„Zbila mě,“ odpověděl na starostlivou otázku. „Že prý jsem zrovna jako ty,“ zaváhal, „nezpůsobilý...“

„Mužných činů v loži?“ Karel se rozesmál. „Ta si pospíšila.“

„To jsi jí řekl ty?“ vykřikl Jan pohoršené. „O mně?“

„Ale jdi, o tobě vůbec nebyla řeč. Odpusť. Já za to vážně nemůžu.“

Jan se na něj nedůvěřivě podíval. „Když nebyla řeč o mně,“ řekl váhavě, „tak proč? Já tomu nerozumím.“

Karel upadl do rozpaků před tím nevinným pohledem. „Myslel jsem, že to víš,“ řekl nerad. „Včera za mnou přišla. Přísahám ti, že jsem se o to nijak nesnažil.“

„Ty jsi ji poslal pryč?“

„Samozřejmě.“

„Nelíbí se ti?“

„Ale ano. Je skutečně krásná.“ Karlovi se už tak docela nezdála, ale byl ochoten připustit, že je to včerejší trapnou zkušeností.

„Tak proč jsi ji vyháněl!“ utrhl se na něj Jan. „Mohl jsem mít klid.“

To je vděk! „Ty jsi mi manžel k pohledání. Její syn bude korutanským vévodou či aspoň hrabětem v Tyrolech. Měla by ho mít s tebou.“

„Lucemburk, co? A proč by nemohl být tvůj? Rodinné zisky by tím neutrpěly.“ Jan se odvrátil a Karel s radostí postřehl v jeho hlase nevraživost.

„Žárlíš?“ zeptal se s nadějí.

„Leda na tebe. Jsem tu jen proto, abych zplodil příštího vladaře?“

„*Ty* budeš vládnout.“

„Já! Nepustí mě. A taky se v ničem nevyznám. Jak ses učil ty?“

„Stejně. Otec mě v patnácti strčil do signorie a starej se.“

‚A předtím?“

Pravda. Předtím mě učili. Balduin, Pierre. Přední duchové doby. „Když jsem šel z domova, byl jsem jen o rok starší než ty,“ řekl obojace. ‚A od tří let jsem byl zavřený. Na Lokti a pak na Křivoklátě.“

„Proč?“

„Proto, můj milý, že Lucemburkové a Přemyslovci — a my jsme obojí — mohou jen vládnout, nebo padnout. Rozumíš?“

Janovi se zatřásly rty. „Já nechci padnout.“

„Tak vládni. Nic jiného ti nezbývá.“

„Vedle Volkmara?“

„Jemu, bratře. Časem se to naučíš. Neboj se, neopustím tě.“

Ne, nemůžu ho opustit. Je vzteklý, vzdorovitý, ale na obrátku přítulný jako koťátko a stejně bezmocný. Ale mám já čas řešit ještě jejich manželské neshody? Mám sotva měsíc na to ujmout se správy země a postavit hotovost. Jakmile uherský král zaútočí na Habsburky, musím být pohotově, abych mu vyrazil vstříc údolím Drávy. Pan Volkmar ztroskotal na Lamprechtsburgu. Aspoň mu trochu spadl hřebínek. Jenže je třeba se dostat dál. Musím je

sjednotit a získat. Jan a Markéta počkají. Když už se koušou a štěkají osm let, několik týdnů je nezahubí ani nespasí.

Tägen a Konrád z Villandersu se aspoň tváří přívětivě, konstatoval s uspokojením, když večer pozorně přehlížel shromážděné pány. Nadějně vypadalo i to, že se poslušně dostavili na první vzkaz. Dokonce mám pocit, že se usmívají i na Jana. Také Petermann ze Schenny konečně ... Jindřich Raspo, Markétin hofmistr. Co ten? Vypadá stejně neproniknutelně jako Volkmar, ovšem na nějaký podstatný kus moci si myslet nemůže. A mladý Albrecht? Vida, Jindřich Korutanský syna měl. Jenomže v nemanželském loži a ještě s neurozenou. Markétin bratr nás neohrožuje. Ostatně se zdá, že se sestrou vychází dobře. Ostatní — ne, nevypadá to tak zle. Zdá se, že ode mne něco očekávají. Prostě je nesmím zklamat.

„Můj kancléř se ujme správních záležitostí. Já je zatím jen přehlédnu. Pánové, není čas. Nejpozději v březnu podle dohody s uherským králem musíme ovládnout Pustertal aspoň k soutěsce Lienzské a pak se dostat i za ni. Uherské vojsko odřízne Korutany od Kraňska. Doufejme, že se to zdaří. Měli bychom mít co dělat jen s místními posádkami, protože hlavní rakouské síly se stáhnou na sever čelit útoku našeho otce."

„A co když se soustředí na obranu Korutan?" zeptal se Raspo.

„Ta myšlenka je příliš krásná, pane Jindřichu," usmál se Karel. „To by pak jednoduše český král obsadil Vídeň a pánem Rakouska by se stal on. Ne, takového omylu se chromý Albrecht nedopustí. Ale i tak. Aufenštejn je sám o sobě dost tvrdý nepřítel."

„Dřív, než svoláme zemskou hotovost, aby stála ve vašich službách, pane," prohlásil Burgstall otevřeně, „musíme se dohodnout."

„O čem?" zeptal se Karel ostře. „Přísahali jste poslušnost mému otci ještě za života starého vévody. Či ne?"

„Ale za slib, že nás bude chránit a uchrání, což se nestalo."

„Chcete snad tvrdit, že zrada bavorského Wittelsbacha je jeho vina? Uchráníme vás. Dá Bůh, že získáme zpět i Korutany a na

rozdělení Tyrol mezi Habsburky a Wittelsbacha nesmí nikdo ani pomyslet.“

„Ovšem. Když jsme se ubránili sami.“

Tägen z Villandersu vstal a praštil pěstí do stolu. „Oč ti jde, Volkmare?“ rozkřikl se vztekle. „Sedíme tu jak jnyši v díře. Budou-li mít Habsburkové a Wittelsbach volnou ruku, vytřepou z nás duši. Tomu sami nezabráníme. Čekali jsme na českého krále jako na smilování.“

„Nepřišel.“

„Můj otec by vám jistě odpověděl příhodněji, pane i Burgstallu,“ řekl Karel chladně. „Nemůže být na dvou místech najednou, to laskavě uznejte, i když vám možná nevyhovuju. Ale jsem jeho syn.“

„Jeho syn!“ Volkmar se podíval posupně na Jana. „S tím máme zkušenosti. Ale prosím. Uzavřeli jste spolek s uherským králem, ale kdo bude na západě hlídat císaře?“

„Máme příměří.“

„On ho nedodrží.“

„Měl by. Za tu cenu se zavázal můj švagr Jindřich nenapadnout Rakousko z Landshutu.“

„Nepřivedl jste žádnou hotovost.“

„V Tyrolech snad nejsou bojovníci?“ zeptal se Karel posměšně. „Celá síla z Čech je připravena vpadnout na Moravské pole. Tam se rozhodne o vítězi. Tady se můžeme jen přičinit o větší míru zisku.“

„Dobře,“ rozhodl se Volkmar z Burgstallu. „Je to náš boj a my půjdeme s vámi. Ale ne dřív, než se nám i vy zavážete slavnou přísahou společně se svým bratrem a s vévodkyní.“

„A co máme odpřisáhnout, pane z Burgstallu?“ zeptal se Karel klidně. „My vám! Snad přísahu věrnosti? To nemyslíte vážně.“

„To *myslím* vážně, Výsosti. Žádáme věrnost naší zemi. Chceme ji zachovat a chceme ji zachovat celou.“

„Raději větší, pane Volkmare.“ Karel se usmál. „Takový závazek je pro mne samozřejmý, ale chcete-li, odpřisáhnu ho rád. Můj bratr a jeho choť jistě také. Kdykoli a kdekoli.“

Konrád z Villandersu zvedl pohár. „Na naši jednotu!“ zvolal. „A na vítězství našich zbraní!“

Všeobecnému rozjaření podlehl i mladý Jan. Karel si přesedl vedle něho a otcovsky dbal, aby mu moc často nedolévali. Přece jen nezabránil, aby budoucí pán země neodcházel s mírnou opičkou. Po jeho odchodu se slavnostní večer rázem zvrtl v nezřízenou pitku. Karlovi bylo stěží dvacet, ale držel se. Ostatně se měl opět na pozoru. Až ho to rozesmutnilo. Vždycky už budu jenom číhat a hlídat své spolustolovníky, vždycky si dávat pozor na jazyk a jinak než s Buškem o samotě se nikdy nerozveselím bez zábran? Já jediný! I kancléř Mikuláš se objímá s Petermannem z Schenny. Zemský písař Štěpán a kancléřův písař Konrád se drží kolem ramen a strašlivě falešně zpívají. Bratři Villandersové si z kuchyně vytáhli ruměnnou dívčinu a hádají se o ni ostrými hlasy. Raspo a Albrecht si přisedli k mému Buškovi a podle výbuchů smíchu soudím, že si vyprávějí oplzlé šprýmy. Aspoň to, Bušek mi je poví. Všichni už pletou páté přes deváté, jen já tu sedím jako smutný svatý.

Karel zvedl ke rtům číši, pevně odhodlán poddat se bujné veselosti bez zábran, ale jen usrkl a pomalu ji odložil. Zachytil pohled všemi zapomenutého Volkmara, který na druhém konci stolu tiše seděl a zamyšleně otáčel plným pohárem, stejně střízlivý jako on. Dívali se upřeně na sebe. Ostražitě, ale přátelsky. Karel najednou pochopil, že se nemá čeho bát, ale zároveň ho přešla chuť k pití. Purkrabí hradu Tyrolu má pravdu. My dva se nemůžeme rozveselit dřív, než za námi bude ležet stopa našich činů.

Lamprechtsburg. Strmí před námi a vypadá nedobytně. Je se mnou jen Tägen z Villandersu a dva zbrojnoši. Náš výlet je skoro na pováženou. Kdyby nás chytli... Stěží někdo bude předpokládat, že zbloudilý lovec je syn českého krále osobně. Jestli nás chytí, budou z nás vábit pravdu na skřipci. Udělal bych to taky. Válka je válka a špeh je špeh. Ale jestli máme trochu štěstí, netoulají se po okolí. Přestali chránit i klarisky v nedalekém Sonnenburgu. Hrad i s ženskou posádkou nám zůstal vplen. Ale slušně jsme se usadili před ním a jenom se tváříme, jako bychom je obléhali. Nač rozptylovat vojáky. A s jeptiškami? S takovým hříchem by Bůh našemu boji možná ani nepožehnal. Ostatně tváře, které tu a tam s obavami

shlížejí dolů, jsou většinou staré a vráščité. Jsme dost blízko na to, abychom se nespletli. Žoldnéři z Lamprechtsburgu možná odtáhli rádi.

Teď sedí na svém hradě a čekají, až se naše vojsko zmocní klarisek a přijede s naloženými vozy údolím. Co záleží na srázech hor! Z těch by útok na pevný hrad mohl vést leda šílenec.

Anebo já. Chtěl jsem to vidět na vlastní oči. Ležíme inezi křovím a čekáme. Celý den bez hnutí. Je na to zima. A bez jídla až na pár suchých placek. Zítra sem půjdou jiní. Aby ověřili, co uvidíme dnes. Kdy se otvírá brána, kdy přijíždějí kupci, zkrátka jak hrad tráví svůj mírový den. A také vyjíždí-li posádka, kterou sem na ochranu vsadil gorický hrabě. Je Ottův švagr. Jenomže já jsem jeho švagr taky. Vím, co takové svazky platí, kde jde o územní zisk. A že se Gorický táhne až k Lamprechtsburgu, nad tím bych se, milý Otto, už zamyslel. To pro Habsburky, myslíš? Budiž. Mysli si, co chceš.

Ano, brána se otvírá docela bezstarostně, sotva se nad vrchy objevilo slunce. Den na Lamprechtsburgu se podobá dnům na jiných hradech. Vytáhli zase most. Ale jak přibývá dne, ubývá opatrnosti. V poledne už je brána dokořán a asi nikdo v ní. Nebo je lépe počkat do večeře? Ne. Před zavřením hradu se budou rozhlížet. Slunce je zrádné, mohlo by zahrát na čísi nablýskané zbroji. Počkáme radši na podmračený den, i když hledání stezek na úbočích hor v bezměsíčné noci... Proč v noci. Od úsvitu do poledne máme čas. Svahy jsou zarostlé. Pro chvíli překvapení snad stačíme s útokem rychlých jezdců. Když se nepodaří je zaskočit, vždycky se mohou vozy k obléhání připloužit údolím. U dalších hrádků s překvapením pak počítat nelze, ale žádný z nich už není nedobytný. Když dostaneme Lamprechtsburg, otevře se nám cesta rovnou k Linci.

Na těchto hradbách si loni Volkmar vylámal zuby. On není syn mého otce, opojený větrem, který se rozráží o prsa pádícího koně a jezdcovo čelo, skloněné nad vlající hřívou. Ležím tu v netrpělivém očekávání té chvíle v promrzlém plášti málem na sněhu a třesu se ne zimou, ale nedočkavostí bojovníka, zatímco druhou částí své bytosti jsem zpátky v Meranu u svého kancléře Mikuláše, který s mravenčí

pílí mezi rozchvácenými statky shledává všechno, co je možné vrátit pod vladařovu moc.

Ano, nejsem jen Lucemburk. Ale miluju to rozpolcení. Umožňuje mi vládnout doopravdy, nejen vybírat důchody, které se ostatně neúnosně krátí, když je panovník nestřeží. Neopustil jsem rád načaté dílo. Ale chci-li být nezávislý vladař, s *ním* v Čechách bych nemohl. Aspoň Janovi vybuduju skutečnou základnu moci. Otec je naštěstí ve všem prozíravý. To, že včas Mikulášovi vymohl prebendu při tridentské kapitule, to byl výtečný tah. Tridentský biskup je sice dávný přítel Lucemburků, ale nikdy neškodí, když své přátele trochu hlídáme. Jsme teď přátelé s Volkmarem z Burgstallu. Přesto si na něj vždycky budu dávat pozor. Příliš si zvykl být mocný. A můj bratr, pokud budu živ, můj vlastní bratr nebude poslouchat kdejakého pána. Má znamenitou krev. Tu moji. Udělám z něj muže a rytíře, a vladaře, jak se sluší v našem rodu. Snad není pozdě. Konečně, vždyť nebude císařem. A Korutany? Či dokonce jen Tyroly? To musí být pro Lucemburka i Přemyslovce hračka. Ano, bude z něj dobrý kníže. To sám sobě slibuju.

Den plyne. Zuby mi drkotají zimou. Tägen vedle mne se přisouvá blíž a zahříváme se vlastními těly. Zbrojnoši za skupinkou keřů podupávají, něco si polohlasně povídají a občas vypuknou v smích. Mohli by nás vystřídat v úkrytu, ale bojíme se hnout. Bledé slunce stojí vysoko a dosud zasahuje i severní stráň, kde ležíme. Pohyb by mohl upoutat pozornost. Ostatně radši vidím vlastníma očima. Nechci se spoléhat na něčí nepozornost. Když pomyslím, že v Meranu kvetou stromy a koruny vzrostlých palem nabízejí vítaný stín před horkem! Ještě před týdnem jsem se z hradeb Tyrolu díval na tu krásu. Můj malý bratr je bláhový. Tak půvabná země! Co si druhorozený může přát víc.

Stíny se dlouží. Ospalý den. Drává se hluboko pod námi dere namáhavě kupředu mezi nebetyčnými srázy, které jí brání v cestě k moři. Tak blízko, a přece se s ním beznadějně mine. Daleko na východě splyne s Dunajem a stane se z ní uherská řeka.

Drává. Německé jméno nemá. Tak proč by měla patřit Habsburkům?

Lamprechtsburg. Lienz. Nakonec Villach, kde se snad sejdeme s Karlem Robertem. Jižněji, mezi Villachem a Udine akvilejského patriarchy, strmí vrch Km a pod ním gosposvedské pole, kde korutanský vévoda slovanskou řečí skládá slib do rukou sedláka, jako to kdysi před sedmdesáti lety učinil můj děd Přemysl. Jana je třeba naučit aspoň trochu česky. Je Přemyslovec a do šesti let slýchal mateřskou řeč. Nebude jistě tak trapně koktat, jako prý loni Otta Habsburk, který se k obřadu kostrbatě naučil jenom těch několik slov.

Tägen se vedle mne roztřásl zimou. „Už není pomalu vidět, Výsosti."

„Ovšem. Půjdeme." Plížíme se zpátky ke koním a kryti pláštěm noci se mimo dohled spouštíme do údolí. A cvalem. Nepřítel proti nám nevyrazí, naši hlídají pod nedalekým Sonnenburgem. Na Volkmara se v boji mohu spolehnout.

„Který blázen!" vykřikl Karel zuřivě. Pečlivě připravená léčka se rázem rozpadla v nic, když při prvním ranním pootevření brány Lamprechtsburgu dva jezdci vyrazili z úkrytu s divokým pokřikem. „Za nimi!"

Pozdě. Brána zapadla, než k ní dorazili, ale alespoň se jim podařilo zabránit, aby hlídka, vyslaná lapit nečekané zvědy, neodvlekla oba smělce s sebou. Goričtí se vrátili do hradu překotným tryskem, když viděli celou sílu, řítící se dolů ze stráně.

Dva provinilci předstoupili před Karla ještě bledí vzrušením a leknutím. Dost opožděně si všimli, že je nikdo nesleduje. Taktak že vlastní zbrklostí nepadli do zajetí. To také mohl být konec všemu snažení, jak vzácné rukojmí! Nevlastní bratr vévodkyně, a dokonce její choť.

V Karlovi vřelo vzteky, ale ovládl se. „Chlapci," řekl chladně, ačkoli Albrecht nebyl o nic mladší než on. „Než dospějete v muže a budete skutečně velet svým oddílům, vždycky čekejte na rozkaz velitele. Ty, bratře, jsi dosud můj svěřenec, a ne plnoprávný vévoda. Prosím, aby sis to pamatoval. A vy, Albrechte, se zodpovíte sestře. Oba dva se vrátíte do Tyrolu. Nekázeň netrpím." Jan na něj upřel

vyčítavý pohled, ale Karel jen pokrčil rameny. Jinak nemohl. Tyrolští páni stíhali nevraživými pohledy chlapce, který měl být vladařem. Přestože Albrecht byl starší a pokyn vyšel nejspíš od něho.

Jana se zastal Tägen z Villandersu. „Výsosti," řekl, „vezmu si ho na starost. Přísahám, že se od něj na krok nehnu. Kdo z nás byl ve čtrnácti prozíravý vojevůdce? Spíš naše chyba, že jsme nedohlédli."

Volkmar provrtal pohledem Albrechta. „Ty, můj milý, se ale laskavě vrátíš," řekl zlostně. „Příliš často se toužíš vyznamenat. A ne vždy způsobem, který je zemi na prospěch."

Karel zpozorněl. Z Volkmarových slov zaznělo nejasné podezření, které mu zatím nepřišlo na mysl. Dát zajmout Jana? A možná šlo i o víc. Kdyby byl zabit, je Markéta volná k jinému sňatku. Ale kdo potom bude hájit její Tyroly? Aspoň že Volkmar to tak cítí. Třeba to byla náhoda. Markéta se Jana mohla zbavit stokrát, mají přece společného kuchaře, a vzdálená smrt není podezřelá. I mladí umírají.

Otřásl se. „Dobrá, pane Tägene," řekl a úspěšně se tvářil, že Volkmarova slova pustil z hlavy, sotva dozněla. „Ručíte-li vy osobně za vévodu, souhlasím. Ale přestěhujete se i do jeho stanu. Čeká nás obléhání. A možná dlouhé, bohužel. Duben tu není právě přívětivý. Pošlete pro vozy, ať neumřeme hlady; a hlídat každou stezku. Jestli nás nečekali, nevydrží dlouho, nepřijde-li jim pomoc z Gorici."

Obléhání je nudný čas. Zvlášť nevedeš-li každý den nový útok na vzdorující hradby, abys ušetřil životy vojáků, kterých je třeba i pro další boje. Karel často vysvobozoval Tägena a věnoval se mladšímu bratrovi. Jan docela rád cvičil se zbraní, ale při složitém vysvětlování diplomatických kliček se zamračeně stáhl do sebe.

„K čemu mi to je?" zeptal se vzdorovitě, když ho Karel káral za nepozornost. „Stejně tě musím poslouchat. Řekl jsi to."

„Nemusíš, až budeš schopen vládnout zemi sám."

„Volkmar mě nenechá."

„Co to máš za povahu!" rozkřikl se na něj Karel zlostně. „To jsi se předem rozhodl, že budeš poslouchat Volkmara a nikdy neobejmeš svou choť? Nezapomínej, kdo jsi. Myslíš, že náš otec

někdy někoho poslouchal? Nebo se vyhýbal ženám? A já! Vyčetl jsi mi vychování, a když ti ho chci dát... Čemu se směješ?“

„Jen jsem si vzpomněl na tvůj první večer na Tyrolu. Jak jsi sliboval Volkmarovi a Markétě na obranu Korutan mužný čin.“

„Nevtipkuj.“ Karel ho chtěl zlostně opustit, ale vzápětí zjihl. Musím být k němu laskavý aspoň já, řekl si nabádavě, objal bratra kolem ramen a usmál se na něho.

„Mezi námi, já jsem byl ve čtrnácti aspoň zvědavý.“

„Ve čtrnácti se ti hora masa necpala do postele,“ odsekl Jan. „To by tě zvědavost taky přešla. Necháš mě dneska v noci u sebe? Tägen strašně chrápe.“

„Jsi nevděčný. Bez něho bys už byl v Meranu. Řekni mi, kdo si to tenkrát vymyslel? Albrecht?“

Jan se stáhl do sebe. „Ne. Já.“

Projev rytířství? Asi netuší, co tuším já. „Především važ svou důvěřivost, bratře. Dáváš se strhnout k nenávisti i k oddanosti příliš překotně. Vždycky uvažuj. Hlavně odkdy a proč je Albrecht tvým přítelem.“

„Ty ho nemáš rád?“

„Jenom jsem opatrný. Rád! Nerad! Takové city ve mně nebudí.“

„Neumíš milovat?“

„Docela jistě ano.“ Karel ho políbil na zesmutnělou tvář. „Ale on je snad bratr tvé Markéty, ne můj. Já už jsem v životě potkal příliš mnoho lidí, než abych mohl na potkání všem rozdělovat cit. Už by mi nezbýval tam, kde je ho třeba. Až bude Tägen zase chrápat, klidně přijď. Ale natrvalo nemůžeš opustit tyrolskou korouhev nad svým stanem.“

Tak brzy ho nečekal. Spal tvrdě a nejdřív sáhl po meči, když cosi těžkého dopadlo vedle něho. V prvním leknutí hádal spíš na šelmu uštvanou dlouhým během než na člověka. Ale přerývaný dech se zlomil ve vzlyku a Karel poznal bratra.

„Copak se stalo?“ zeptal se. „Takhle bez výstrahy mě příště neprobouzej, mohl jsem tě zabít. Nezapomínej, že jsme na válečném tažení a to je voják ve střehu i ve spánku.“

„Popopodívej se ven,“ zakoktal Jan vyděšeně.

Hluboké ticho nevěstilo nic mimořádného, ale Karel rozumně uznal, že z vystrašeného Jana už nedostane ani slovo a s povzdechem se vyhrabal z pokrývek. Voják před stanem, vyburcovaný Janovým vpádem, jeho příchod ani nevnímal, jen strnule zíral k obloze. Karel vzhlédl. Nízko nad severním obzorem se třpytila hvězda, kterou tam včera ještě neviděl. Za ní se táhl dlouhý světélkující chvost.

Nádherná podívaná ho na chvíli ohromila, že nebyl mocen slova.

„Zlé znamení," zajektal za ním Jan. „Ta hvězda věští smrt. Markétin kaplan jednou vyprávěl, že když se objevila naposledy, zahynuly tisíce lidí. Já se jí bojím. Je to nepřátelská hvězda." Jan schoval hlavu na bratrově hrudi a pevně ho objal oběma rukama.

Karel nebeská znamení nijak nepodceňoval, ale šťastnými sudičkami mu bylo odjakživa dáno věřit, že Bůh stojí na stráži výhradně k jeho službám. Stačilo vzpomenout si na ranní nechutenství při otrávené snídani v Pavii či na hostii, svrženou k nohám Marsilia Rossi, která ho zachránila v Parmě. Že prstem božím byl jednou viennský Delfín a po druhé Pietro Rossi, to na jeho hluboké víře v ochranu vyšší moci neměnilo nic. „Nepřátelská? Jak pro koho," řekl. „Vidíš, je na severu. Tam jsou Habsburkové. Věští jim porážku."

Jan se bojácně znovu podíval na hvězdu, ale už mu nepřipadala tak strašná. „Ještě dál na sever jsou Čechy," řekl nicméně nedůvěřivě.

„A za Čechami zase Branibory. Neměj strach." Karel se rozhlédl po spícím táboře. Je třeba zabránit panice za každou cenu. Přesvědčit je, že znamení shůry nám přišlo ku pomoci. „Vzpamatuj se," řekl zbrojnoši, který civěl k nebi. „Jdi od stanu ke stanu a všechny tiše vzbuď. A nezapomeň všude říci, že Bůh poslal znamení k vítězství našich zbraní."

„Ano, pane. Zajisté, Výsosti," řekl muž s úlevou. Poskytnuté vysvětlení mu připadalo dostatečné. Syn českého krále to přece musí vědět líp a ostatně bylo příjemnější věřit, že vyšší moc je jim příznivá.

„Hrome!" promluvil za Karlem Bušek, který se konečně také probudil. „Ta je ale veliká!"

„Jdi pro pana z Burgstallu. A ty, Jene, vrať se k Tägenovi, a než vystrčí hlavu ze stanu, řekni mu, cos tu slyšel.“

Chlapec poslechl dost váhavě. Přece jenom se cítil líp v blízkosti sebevědomého bratra. Jemný žďuchanec do zad ho konečně přesvědčil. Úprkem se hnal k svému stanu a zapadl do něj se zřejmou úlevou.

Zatím se táborem šířila neslýchaná zvěst a všichni vybíhali ze stanů. Karel jim nedopřál čas dostat strach. „Vojáci! Moji věrní!“ vykřikl už na koni a v plné zbroji. „Pod touto hvězdou dnes padne Lamprechtsburg. Záleží jenom na vás. Nebe si přeje, abych zvítězil.“

Vždyť je to nádherná podívaná, pomyslel si rozjařeně a kupodivu, nikoho v jeho vojsku se nezmocnil strach. Taková hvězda přece stála nad Betlémem. Zlé znamení jen pro nepřítele.

Posádka hradu, nemile zburcovaná ještě před svítáním nenadálým prudkým útokem, vzdorovala jen chabě. Přesto se nepovedlo ztéci hradby dřív než k večeru, kdy přízračné znamení zjasnělo na ztemnělém nebi. Karla už opouštěla naděje. Odolají-li, jak to vysvětlím? Ale beran, bušící do pevné brány celý den, jj prorazil při posledním paprsku zapadajícího slunce. Žoldnéři konečně stanuli na hradbách, potlučení od nekonečných pádů ze žebříků. Řev vítězství se rozlehl táborem, když se roztříštěná brána otevřela. Kaplan v bílé říze s ratolestí. Za ním pár ustrašených matek s dětmi. Mír.

Dnes v noci divoká oslava a zítra odpočinek. Dělení kořisti. Pozítří tu nechám posádku a potáhneme dál plenit nepřátelské zboží. Gorický. Aufenštejn. Pomsta a vozy plné kořisti. Až k soutěsce a snad i za ni, než mí vojáci zleniví a vybledne zázračná hvězda. Dál údolím po proudu dravé řeky k místům, která nás nečekají v ospalém bezpečí pod ochranou tvrdého Lamprechtsburgu. K hnízdům Aufenštejna a Gorických.

Večer u číše objímal Volkmara, který ho učil tyrolskému jódlování. Svorně se opili, tentokrát bez zábran. Nad nimi zářivý chvost hvězdy rozháněl tmu, aby nemohla ukrýt číhající oči nepřátel.

ŠACHOVÁ PARTIE

„Tobě nechutná?“ Jana, rakouská vévodkyně, se znepokojeně podívala na manžela. „Budu tě krmit sama, chceš?“ Albrecht sykl. Šestý rok už trvala zoufalá nemohoucnost, která ho zachvátila po té prokleté otrávené snídani, a dosud si nezvykl. Na něco takového si snad člověk nemůže zvyknout nikdy. A před ní! Já, její muž. Rukama trochu vládnout mohl, ale lžíci neudržel v necitlivých prstech. Kdyby mi někdo přisypal jedu teď... Eliška byla na tom líp. Umřít a nevědět nic a neměnit se v nemohoucí trosku. Jenže já nemám právo na umírání. Jediný bratr, který mi zůstal, je nejméně hodný nést korouhev rodu. Zlý osud. Rudolf, Fridrich, Leopold a Jindřich. Všichni byli lepší než on a já.

„Nemám hlad,“ řekl. „Myslím na Ottu.“

Ano, měl bych na něj myslet vlídněji, řekl si nabádavě. V každé rodině se někdo nepovede a Otta konečně není zlý. Moc chytrý nebyl nikdy, ale naštěstí je už natolik upřímný sám k sobě, aby věděl, že má-li náš rod zůstat tím, čím byl až dosud, musí mě poslouchat.

Teď spolu vycházíme. Vlastně výtečně. Ví, že ho nemohu ohrozit a že mě potřebuje. A já potřebuju jeho. Já nemohu teď ve zbroji na koni zvedat meč, abych uhájil proti českému králi Korutany. Víc, už i Rakousko. Sevřeli nás, až jde z toho hrůza. Ten spolek s Karlem Robertem je ošemetná věc. Říká se, že v tom měl prsty hlavně ten mladík, kterého jsem viděl v Linci. Král Jan se v Čechách příliš nezdržoval, ale jeho syn tam teď žije. Jeho po čertech nebezpečný syn. Pozor. Pozor, Albrechte. Snad jsme si vzali příliš velké sousto, ale Korutany je třeba zachovat. Za každou cenu. Jenomže koho já mám proti Janu Českému a jeho synu? Jen Ottu. Jenom Ottu, chlapci jsou ještě malí. Bůh při něm stůj v té dnešní bitvě. Měl bych dát sloužit mši a modlit se za něho. Nějak nemůžu.

Jana se postavila za něj, objala ho a lehce políbila do předčasně šedivějících vlasů. Srdce ji nad ním bolelo. „Už se chystají k bitvě," řekl. „Kaplan patrně slouží mši.

Moci si uvolnit ruce aspoň na moravské hranici! Neměli jsme dráždit Karla Roberta. To byla hloupá, strašná chyba, když je nepřítel v přesile. Lucemburk je od loňska spojencem uherského krále a do Korutan se nám dere Karel z Tyrolska. Chlapec ani ne dvacetiletý! Ten by tak nesmyslně nesedl na vějičku jako Otta. Vsaď se."

„Nemůžeš za to," řekla Jana útěšně a pohladila ho po ruce.

„Ale můžu. Měl jsem to Ottovi zakázat. Přijímat uprchlíky z Uher a harašit Anjouovci před očima hrozbou zabrání jeho pohraničí pod záštitou říšských lén! Ještě jsme nestrávili Korutany. Takový nesmysl. Zdvořile jsem je měl posílat zpátky. Otta by chvíli hartusil a pak by si dal říci. Všechno má čas. Jedno po druhém. A jestli český král ještě dobude Znojmo, mohou drancovat až k Tullnu, možná k Vídni. Však se tam páni z Lipé projíždějí už od února. Zkušenost před čtyřmi lety jim nestačí. Jenže to byli sami. Hrstka nájezdníků. Dnes..." Odmlčel se a zavřel oči.

„Jsi unavený. Nechceš si lehnout?" zeptala se Jana něžně. „V noci jsi špatně spal, slyšela jsem tě. Posel od Lávy nemůže přijít dřív než k večeru. Přece se bitva neskončí před polednem. Pojď."

Byla to pravda. Večer čekali na posla, který přijel teprve hluboko v noci se zprávou, že je konečně sjednána bitva na dnešek. Vojska přibližně stejné síly a na druhé straně velí sám český král, který se osobně zúčastnil obléhání tak pracně získaného Znojma. To nevypadalo dobře, vůbec ne. Jediná naděje byla rozehnat vojsko obléhatelů, kteří si občas zajížděli pro zásoby až k Dunaji. Ztratí-li Otta bitvu a padne Znojmo, rozleje se záplava nepřátel volně do Rakous. Pak by nezbylo než žebronit o příměří. Nebýt hrozící srážky s císařem, stěží bychom ho dosáhli bez odstoupení Korutan. Naproti tomu má Otta vojsko dost značné, aby mohl i zvítězit. Či aspoň zůstat neporažen.

„Co dělají děti?" zeptal se.

„Hrají si. Mám je zavolat? Rozptýlily by tě."

Děti — to byli dva Ottovi synové a česká princezna, Ottová choť. Určitě častěji vídala své nevlastní syny než manžela a nijak jí to nevadilo. Ještě byla ve věku her.

Děti si hrají a jejich otcové stojí proti sobě s obnaženými meči. Albrecht si povzdechl. „Ne, nech je. Máš pravdu, radši půjdu spát. Dokážu-li chvíli nemyslet...“

Nedořekl. Dveře se zprudka rozlétly a vstoupil udýchaný Otta. Albrecht se nadzvedl v křesle. Taktak že nevyskočil. Kdyby se aspoň stal ten zázrak, blesklo mu hlavou, když se zhroutil zpátky. Ten nečekaný nápor síly ho vyčerpal. Stačilo málo. Ale nohy neposlechnou. Už nikdy ne.

„Co tady děláš?“ vydechl unaveně. „V den bitvy! Zbláznil ses?“

„Zbláznil bych se, kdybych se nechal podříznout jako kuře. Ne.“ Otta přistoupil ke stolu a sáhl po vínu. Ruka se mu třásla. „Bitva! Po nebi bloudí vlasatice, jako před dvaceti lety, když Švábové pobili Leopolda u Morgartenu. Dobře se pamatuju. Večer se objevila nad obzorem. Hvězda, která věští neštěstí. Pak mi přišli říci, že hlouček zabijáků v bitvě bude pást jenom po mně. Do rána jsem na to myslel, zatímco nade mnou zářila ta prokletá hvězda. Ujel jsem před svítáním.“

Albrecht se taktak ovládl. „Kdo velí vojsku?“ zeptal se.

“„Nevím.“

„Cože?!“ Panebože! Teď bych chtěl vstát, zmlátit ho a skopat ho do bezvědomí. Můj bratr! To se mi snad zdá. „Chceš říci, že jsi ujel a nikomu jsi neřekl ani slovo?“

‚A komu? Přece ti říkám, že na mě číhají. Jsem jediný Habsburk, který je může ohrozit. To dá rozum. A k tomu ta vlasatice. Ne.“

„Skutečně, z tebe jde strach,“ řekl Albrecht s pekelnou jízlivostí. „Být českým králem, najmu vrahů, co jich jen po světě je, aby mě zbavili tak nebezpečného nepřítele. Ty ubožáku! Víš, kdo je on? Ten kluk, který se nám dere do týla podél Drávy, je stokrát mocnější bojovník než ty. Pro ně ta vlasatice asi neplatí. Otto! Je mi z tebe nanic.“

„Tobě se to mluví. Sedíš si tu v křesle...“

„Ano, sedím si tu.“ Albrecht ho probodl planoucíma očima. „Tohle se v naší rodině ještě nestalo. Nikdy. Dovedeš si vůbec představit, co bude teď? Zbývá jen naděje, že si ráno nikdo nevšiml, že tam nejsi. Ani by mě to nepřekvapilo. Ale takové štěstí nemám.“

Nemýlil se. Vévodův prázdný stan neunikl pozornosti a ve vojsku to vyvolalo paniku. Rozprchli se. Každý pán k svému hradu a každý hlouček žoldnéřů k městu, které je najalo. Král jan se s úžasem díval na podupané pole, z něhož se o překot vytrácely houfy zbrojnošů v zoufalé snaze vypadat nenápadně. Zatím je nikdo nepronásledoval. České vojsko se vrátilo nejdřív k Znojmu a smetlo ho bez obtíží. Rakouský kastelán se rychle dovtípil, že pomoc nepřijde. Zase jsem jednu dceru vyvdal bez věna, pomyslel si Jan uličnicky a vydal se s ostatními drancovat.

Vítězství bylo na dosah ruky. Na jihu se Karel jako mstitel svého bratra bavil pustošením zemí habsburských spojenců, gorického hraběte jejich švagra a zrádných Aufenštejnů z Korutan. Jindřich z Lipé s osmi sty jezdci rychlým úderem dobyl Mailberg, kde před čtyřmi lety utrpěl tak trapnou porážku. Pět set zajatců a třiadvacet korouhevních pánů bylo určitě víc, než tehdy Rakušané ukořistili. Odveta byla dokonalá i nebýt té tisícovky sudů vína, které v noci posloužilo k obveselení celého ležení. A ještě zbylo. Na vozech putovaly soudky na Moravu a osmělení válečníci podkopali sousední Gunthersberg, kde se bránil sám zemský hejtman Eberhard z Walsee. Neubránil se. Když ho vedli v poutech kolem Jindřicha z Lipé, jeho bývalý vězeň ho vesele pozdravil. Tak se svět točí, pane Eberharde. O výkupném si pohovoříme později. Do příměří nemáme čas.

Král, který v létě očekával daleko osudovější srážku, přijal ochotně nabídku dočasného klidu zbraní a odjel do Prahy. Za mladou chotí a taky sehnat na žold. Něco získali pleněním, ale pořád to nestačilo. I s tím, co nashromáždil Karel, to bylo trapně málo. Už pod Znojmem si musel od pánů z Lipé znovu vypůjčit, a dost. Zástavy zrovna hořely. Jel jarním podvečerem a na chvíli nechal voňavý vítr odvanout nemilé starosti. Stejně jim neujdu. Teď se chci chvíli těšit, nezkaleně a blaženě, jak dítě na hračku.

Hraju si s potěšením. Nákladně, ale to patří k věci. Krásnou ženu je třeba obklopit krásou. Ostatně i Blanka má z toho užitek. Líbí se mi zdobit drahými šperky ty dvě rozkošné francouzské princezničky, ať to stojí, co stojí. Na Blance neskrblil ani šetrný Karel. Nemá mi co vyčítat. Líbí se mi, jak se přehrabují v skvostech a šatech, půjčují si je a vzájemně si je zkoušejí. A brebentí francouzsky, švitořilky, jedna přes druhou. Vsadím se, že Blanka zapomíná česky, a marná sláva, těší mě to. Karel bude mít vztek. Obratem zapomněla, že jsme se rozhněvali, a je přítulná jako kotě. Jen by mi nemusela říkat tatínku. Ještě že Beatrix je to k smíchu. Zatím.

Nikdy nezapomenu, jak přijela — a nezapomenu to ani Pražanům. Ještě že byla taková zima. Biskup se vymluvil na nemoc, ale kdoví, jestli by přišel i v parném létě. S Blankou si povídá, ale s Beatrix ne. Vždycky má něco naléhavého, když přijdou obě.

Sněžilo. V ulicích bylo jako po vymření. Sem tam náhodný chodec pozdravil Blanku, ale když vyhlédla z nosítek Beatrix, točil se zády. Co je to za zemi? Neslušná. Obojaká. Jako by na nás křičeli, jste cizí, nepatříte sem.

Beatrix to samozřejmě bylo divné a Blanka znejistěla. „Je zima," řekl jsem. „Čekali včera celý den ve špalíru, špatně jsem si to spočítal. Dnes už nikdo nevěřil, že přijedeš."

Našpulila rty. „Měl jsi mě sem vzít v létě. Stejně jste neválčili."

Naklonil jsem se k ní. „Ale já jsem tě tu chtěl mít právě teď. Právě na výročí naší svatby. Že jsi přijela později, není má vina. Právě tak jako dnes sněžilo tehdy ve Vincennes. Pamatuješ?"

Vsunul jsem hlavu do nosítek a Blanka se taktně odvrátila. Už ať jsme doma. Najednou sám věřím svým zamilovaným řečem. Beatrix voní, její rty jsou vlahé a oči se rosí slzami. Ten výraz znám. Je to touha. Zmocňuje se i mne. Jistě, těšil jsem se, ale že budu nedočkavý jako mladíček? Nosítka jsou úzká a je v nich také Blanka. Co se dá dělat. Vlastně jsou Pražané milí, že se nepletou v davech pod kopyta koní. Budeme doma dřív. Půl roku jsme se neviděli. A předtím sotva několik chvatných objetí, stejně pokažených spěchem a doznívající slabostí. Nic. Na Hrad stačí jít zítra. Dávám rozkaz a koně zastavují ve městě na rynku.

Beatrix rozvírá do široka oči. Panebože, jaká hluboká modř! Úžas v nich nebyl zrovna lichotivý. „Ty nemáš ani hrad?“

„Mám,“ řekl jsem. „Jenže je starý. Když jsem si v něm představil tebe... Dal jsem starý palác strhnout a stavím nový. Zítra uvidíš.“

Blanka se po straně ušklíbla. Tyhle francouzské princezny! Karel jí možná napovídal totéž. Jenže on staví palác opravdu a já se jen chlubím cizím peřím. Dost hezké od Blanky, že mě neprozradila. Ostatně to už bude brzy pravda. Teď, jakmile se vrátím, začnu o stavbu pečovat sám. Synáček ať si zůstane, kde je. Jednou si přijde k hotovému. Nemusí litovat.

Zjara jsem ji nikdy ani nepolíbil, uvědomil si najednou v té zneklidňující vůni, která ho provázela celou cestu z Moravy. Loni jsem umíral. A o rok dřív jsem ani netušil, že bude moje. Jaro. Marnost nad marnost, je to čas lásky. Když jsem byl ženatý s Přemyslovnou, vždycky jsem zjara vyhledával nejvíc příležitostí k nevěře. Teď nemusím. Velice chytře a moudře jsem se usadil ve městě. Nejen tehdy v zimní vánici po jejím příjezdu, i dnes v dešti padajících květů mě žene touha, která by čekáním trpěla. Spouštění mostů. Skřípot řetězů. Těžkopádné brány. Nic takového. Jen průjezd, v němž házím uzdu pacholkovi, a ženu se po schodech. K ní. Bude ovšem třeba rychle vystrnadit Blanku, ale už by mohla být na Hradě, mám-li jen trochu štěstí.

Mám. Už je pozdě a Beatrix, má sladká víla, šla spát brzy. Nic, vůbec nic mě nezdržuje. Spěšně odhazuju šaty cestou k ložnici.

A zase je mi dvacet. Vykřikla. Nejdřív leknutím, pak blahem, když poznala, že ten divoch jsem já. A noc už letí jako šílená. Je krátká. Mnohem kratší než má dychtivost. Vždycky se budeme probouzet nenasycení, lásko. Kéž vždycky.

Slunce ji zalechtalo na víčkách. Otvírá je a hned zase mhouří oči v oslnivém svitu, jemuž se já tak opatrně vyhýbám. Ale její slzička je slza štěstí. Ne jako ta moje, za kterou se vždycky hluboce stydím. Muž přece nepláče. I když Beatrix ví, že je to jen slza slabosti. I za tu se stydím. Po roce! Pitomá tříska a nadosmrti budu mít oko jako králík. Pro krále se to nehodí. Beatrix se protáhla jako kočička a řekla vyčítavě: „Tak dlouho jsi byl pryč!“

Byl. Dlouho, skoro měsíc. Většinu toho odbojovali jiní, zatímco já jsem se povaloval v tvé posteli. Zajel jsem si jen zvítězit jako zhýčkaný turnajník a ještě bez boje. Teď to bude horší. Mnohem kratší dobu, miláčku, s tebou zůstanu, než budu potom pryč. A mezitím tě budu milovat jen s pílí nádeníka. Večer po práci a honem spát. V perných dnech, které mě čekají, musím být svěží.

Vstal, když znovu usnula, líbezně unavená. Probděnou noc už cítil, ale pro jednou! Přidalo mu to jen na neústupnosti. V těch nocích spal jen málo a ve dne byl nevrlejší než kdy dřív. Město se třáslo strachy. Dřív za něj byli vynalézaví jiní a on jen sebral peníze. Teď musel sám. Uhořovití páni najednou nechtěli do zástavy hrady. Proč? Dával je pod cenou, aby jim stálo za to vzbudit. Karlův hněv. Mého hněvu se nikdy nikdo nebál. No uvidíme.

Vypsal daň z vína a soli a dal ji vybírat ve všech městech k všeobecnému zděšení. Vlastně ji pronajímal. Peníze potřeboval hned, a ne až se ukončí nějaká sbírka. Nakonec sáhl na Židy. Tlupa vojáků v noci vyrážela vrata domů a tahala je z postelí, muže, ženy, děti i starce, zděšené z náhlého probuzení i obav z dalšího osudu.

Poteče krev? Ne, teklo jenom zjato. Ale zato všude. Po celém království byli zajímáni Židé s tvrdou důsledností. Chcete zůstat na svobodě, tak platťte. Neplatili rádi, až pod hrozbou, že budou rabovány domy. Ale mnoho se nesešlo. Kdosi ho upozornil na poklad v synagóze. Dal tam kopat a našel za dva tisíce hřiven zlatého náčiní. Rabín, kterého přitáhli jako svědka, protože přece jde jen o půjčku, král jednou vrátí, samozřejmě, vy ničemové, život chcete zadarmo a jiní krvácejí při obraně země, ale ať vidíte šlechetnost křesťanů, rabín s hlubokým nesouhlasem jen řekl — bránit se neodvážil: „V křesťanské svatyni nehledáte. V hrobech *vašich* světců jsou poklady.“

Jeden zbrojnoš chtěl učeného Žida poučit pěstí, ale král ho zarazil. „Má pravdu. Bojujeme ve jménu božím. Chce-li nám Bůh dát vítězství, jistě dá rád i zlato.“

Prošel zchátralými kostely a skončil v bazilice. Ten Žid něco ví. Světci? „Vykopejte hrob svatého Vojtěcha,“ řekl tvrdě. Svět se s ním

točil nevyspáním a únavou. Hlava mu třeštila. Možná zas z toho oka. Na tuhle bolest si nezvyknu. Nikdy.

Opřel se o zeď, zatím co jeho lidé váhavě kopali. Nic. Panebože, přece musím něco najít! Přece nemohu rozkopat i hrob svatého Václava. Proč rozkopat? Otřel slzící oko a přistoupil k hrobu. Vida, sochy. Ne všechny jsou hotové, ale to nevadí. Potřebuju jen stříbro a na neopracovaném světci je ho dokonce víc.

„Dost," řekl. „Vemte sochy. To postačí."

Vypotácel se do slunného dne, sedl na koně a s kloboukem staženým hluboko do očí jel do města. Beatrix čekala, vyspalá, odpočatá a svěží. „Tak brzy!" vykřikla s potěšením. „Ach, miláčku!"

I kdyby mi bylo dvacet doopravdy, řekl si s nechutí, ne. Ne!

„Dnes ne," řekl. „Poskvrnil jsem své ruce bezbožným skutkem a nemohu tě dnes obejmout. Až zítra."

Ale ve skutečnosti šel spát. Druhý den se probudil svěží a o něco mírnější. Vydal jen několik listin, v nichž obral kláštery pod elegantní záminkou, že s nimi smění výhodnější zboží. A snad to měl i v úmyslu — kdyby to zboží ovšem měl. Takhle se jen rychle snažil zastavit, co získal, a pak už počítal. Vlastně počítal Machault. On odpočíval se zavřenýma očima a hlavou zvrácenou nazad, objímal kolem ramen Beatrix, která se k němu tiskla, a usmíval se. Skončeno. Na dvacet tisíc kop. A za pouhé dva týdny. Moji úředníci jsou neschopní. To žádný podkomoří nikdy nedokázal. Za odměnu si dopřeju ještě dvě, ne, tři noci. Pojedu potom rychleji. Včera i dnes jsem spal. To stačí.

Políbil Beatrix. „Dostal jsi rozhřešení?" špitla, aby Machault neslyšel. Podíval se na ni překvapeně. Dávno zapomněl, co jí vykládal.

„Doufám, že ho dostanu," odpověděl a přitáhl si ji na klín. „Od tebe."

Dva měsíce, posilována nebeským znamením i sebevědomím vítězů, plenila tyrolská hotovost bez větších překážek nepřátelská zboží. Zastavili se až před Lienzem. Soutěska vypadala nedobytně a hvězda se nezadržitelně vzdalovala.

„Je léto. Dá se projít možná horami," nadhodil Karel, když uvízli a nedostali se dál už třetí den.

Volkmar souhlasil. Vyslali houfec zvědů na prozkoumání cesty. Ale dřív, než se vrátili, dojel udýchaný posel, který tyrolské vojsko hledal od hradu k hradu, s naléhavým vzkazem Mikuláše Brněnského, Karlova kancléře. Jeho podrobná zpráva Karla nepotěšila.

Večer se vrátili rozjaření výzkumníci. „Obtížně, ale půjde to," hlásil Konrád z Villandersu, který je vedl. ..Musíme se z hor probít do údolí za soutěskou a sevřít je z obou stran. Ale skoncovat rychle, než nám vpadnou do zad od Villachu — pokud tam ovšem už nesedí uherský král."

Karel, který celý den truchlivě uvažoval, co teď, jen vzdychl. „Ne. Podržíme jen, co už je naše, a zbytek hotovosti se vrátí."

„Teď? Když je otevřená cesta k Villachu?" vykřikl Volkmar podrážděně. „Pustertal je klíčem Korutan!"

„Císař v Porýní postavil silné vojsko a táhne na území mého bavorského švagra. To znamená na pomoc Habsburkům."

„Tím spíš nemůžeme nechat boje!" vykřikl Jan, jemuž se ve vítězství zalíbilo.

„Nenecháme ho. Vpadneme údolím Innu Bavorovi do týla."

„Přes Alpy? S celou hotovostí?" zamračil se Volkmar. Spíš se mu chtělo dál mstít Aufenštejnovi, který zrádně vydal Korutany Habsburkům.

„Je léto. A nemůžeme vědět, jestli Bavor nechce dobývat i Tyroly. V Kufsteinu zesílil posádku a poslal tam jako velitele svého syna."

Tyrolským pánům se nové řešení nelíbilo. Neslibovalo dohromady žádný zisk a bylo nasnadě, že místo tyrolského zájmu teď markrabí hodlá chránit spíš českého krále ohroženého sevřením ze dvou stran. Jen mladý vévoda se dal unášet radostnými vidinami, že se sejde se slavným otcem ne jako slabomyslný pitomeček, ale jako bojovník a hrdina. Ostatní je následovali s tichým reptáním. Ale neodmítli.

V ZAJETÍ BABYLÓNSKÉM

Benedikt Dvanáctý trvale vzbuzoval rozpaky francouzského krále. Nikdy si nebyl jist, co udělá. Ač byl papež bezpečně uvězněn v Avignonu, přece jen mu mohl uniknout do Říma. A potom sbohem, francouzský světovládný sne. Benedikt dokonce přijal milostivě posly Ludvíka Bavora a netajil se vůlí k smíření s císařem. Janovi Českému nebylo ani třeba vyslovit to přání. Filip pohrůžku cítil sám. Papežství s císařstvím ve shodě by znamenalo konečné vítězství Říma nad Paříží.

Filip se dlouho nerozmýšlel. Kde jinde oddaný syn církve může strávit velikonoce příhodněji než na dohled zástupce Kristova na zemi? Benedikt Dvanáctý pozoroval přes Rhônu výmluvnou přehlídku moci *Milovaný syn* si zřejmě k větší slávě boží přivedl mohutný doprovod. Výkvět rytířstva. Vojenská kopí. To jenom lc ochraně a poctě papeži.

Benedikt, ač čestný, nebyl hlupák. Druhý den se vzdal, a snad ne úplně proti svému přesvědčení. Spoléhat na pomoc proradného Wittelsbacha bylo na pováženou každému a vždycky. Král Filip z Avignonu objel přístavy, kde se připravovalo loďstvo pro křížovou výpravu. Šedesát tisíc mužů se mělo nalodit na karaky, galéry a bárky v Marseilli, Laftes, Aiguës Mortes, Narbonne, a plout kolem ostrovů messinskou úžinou, přes Rhodos a Kypr k posvátným břehům, na nichž čeká ztracený Jeruzalém na nové osvoboditele, až... Kdy bylo až? O křížové výpravě se mluvilo rok za rokem. Filipova cesta vypadala spíš jako manifestace síly. Loďstvo. Proti pohanům?

Za kanálem, který dělí Francii od ostrovní říše, pozorovali válečné přípravy s nepokojem. Bylo nabíledni, že flotila může vyplout kterýmkoli směrem. Stačí, když místo Itálie obepluje Španělsko a je v Atlantiku, který omývá břehy Anglie. Jistě, z Normandie by to měl francouzský král blíž, ale stěží by takový úmysl mohl tajit. To, že s takovým halasem obracel pozornost k východu, mohlo mít za účel skrýt pošilhávání opačným směrem.

Velikonoce. Eduard Plantagenet měl čas k zamyšlení a nepromarnil ho.

Český král mohl být spokojen. Příměří bylo příliš krátké, než aby vypleněné Rakousko mohlo nabrat sil k tužšímu odporu proti spojené síle tří království. Čechy, Uhry a Polsko v jednom šiku. Balduin, kterého papežská neústupnost tlačila do císařova tábora, od května jeho jménem žádal Jana o smír. Český král koketoval jako obletovaná žena. Ano — ale těch výhrad! Čím déle se vlekou jednání, tím bude bezpečnější. A zatím zatarasil Ludvíkovi cestu v Avignonu a hleděl rychle smést jeho nejnebezpečnější spojence.

Samozřejmě byl připraven na ošidnou hru ze strany Wittelsbacha, ale tak rychle ne, a určitě ne takhle. Ludvík svedl jen málo bitev, které mu nevybojoval český král. Teď se najednou vynořil z hloubi svých držav s vojskem tak nečekaně obrovským, jaké už léta neshromáždil, a bez výstrahy napadl v Bavorech Janova zetě Jindřicha.

Jindřichův posel strhal čtyři koně a dorazil polomrtvý za Janem k dobytému Seefeldu. Nešlo jen o to, že byl ohrožen Landshut. Císařské vojsko mohlo snadno vtrhnout do nechráněných Čech. Jan s malou družinou se řítil přes Světlou a Freistadt k vyšebrodskému průsmyku, zatímco vojsko se překotně přemísťovalo. Ale nemohl pochopitelně stáhnout všechno. A vůbec žádnou významnější sílu včas.

Zajel na území Čech a zburcoval Rožmberka. Hotovost Vítkovců, zůstavená k obraně hranic, se nakonec pohnula. Jan nepočítal, teď šlo o všechno. Splnil požadavky Vítkovců jediným velkorysým gestem. Na smlouvání nebyl čas. Sotva za deset dní od císařovy hrozby stál s dostatečnou hotovostí na bavorském území.

Válka se zatím podobala spíš složité hře v šachy. Všechno záviselo na zvědech, na poslech a pohotovosti vojsk. Také Karel si pospíšil na švagrovu naléhavou výzvu a s tyrolskou hotovostí vyrazil údolím Innu do Bavor. Neurvalým náporem vytlačil Bavory až ke Kufsteinu, kde jeho tažení skončilo. Z hradu mu tarasil průchod Ludvík Braniborský stejně urputně, jako on útočil. Karel sice uvázal k obraně všechnu Ludvíkovu sílu, ale dál se nedostal. Vzájemně se drželi v šachu až do konce střetnutí.

Císař se posunul k Schárdingu na Innu a spojil se s Ottou. Tentokrát s ním osobně táhl i chromý Albrecht. Asi aby ho držel za ruku. Hrozivá vlasatice se ještě neztratila z obzoru, ale vzdalovala se. Otta si netroufl ji bratrovi připomenout po dubnové ostudě.

I nepřátelé se spojili. Český král se svým bavorským zetěm překročili Dunaj a pohrozili jim z Landavy. Šach. Pozor na dámu. Kryj si střelce. Císař jim proklouzl přes Pasov k Linci a Janovi nezbývalo než provést krkolomnou rošádu. Hotovost pánů z Růže byla s ním a z jihu byly ohroženy už vůbec ničím nechráněné Čechy. Rozpustil vojsko, které se v malých hloučcích hnalo přes Šumavu a seskupilo se až u Budějovic. Teď už měl v poli vojska tři. Jedno zůstalo s Jindřichem, druhé tady a třetí v“Horních Rakousích. Oni se valí jednou vlnou. Buď se nám podaří stisknout je ze tří stran, nebo nás oni spolykají po částech.

Ani v těch vzrušujících týdnech Jan moc nespal, ale tentokrát mu to nevadilo. Takovou hru měl rád. Mladí nemají žádnou představivost. Karel si sedí pod Kufsteinem a Braniborský ho shora hlídá. Tak už tam zůstanou. To já bych zkusil v noci proklouznout i za cenu úplného odříznutí. Asi má pravdu a je to asi dobře. Jen žádné zbytečné pohromy. Ale musí to být nuda, u všech ďasů!

Tady se nenudili. Opatrně se táhli k Linci ze dvou stran, ale zbytečně, jak se ukázalo. Jejich protivníci se sami dostali do matu.

„Boj je riskantní. Má velkou sílu a na třech místech. Nedám si poplenit vlastní zemi. *Já* jsem ještě z menhartovského dědictví neměl nic.“

„Proč tu jsme?“ rozkřikl se Otta. Cítil se. Dokonce svedl několik potyček a Albrecht, který byl dost rozumný na to, aby věděl, že bratra musí povzbuzovat, a ne srážet, ho chválil. Do Vídně se pro jistotu ovšem nevrátil, ale ujišťoval Ottu, že se chce jen těšit z jeho vítězství. Mohli překrásně zaskočit českého krále, kdyby byl Ludvík pružnější. Ale ten pořád otálel, jako ostatně vždycky všude. Taková příležitost! V tom zmatku, než se české vojsko sešikovalo u Budějovic, měli otevřenou celou českou zem. Ale výhoda z toho, že se jim povedlo dostat se až k Linci, už dávno zmizela. Císař jí použil

jen k vydírání. A teď už neměla vůbec žádnou cenu. Nepřátelské vojsko je pohromadě a hrozí Rakousku ze tří stran. Ze čtyř, je-li mladý Ludvík po otci a pustí Karla Moravského pod Kufsteinem.

„Dávno jsme mohli vtrhnout do Čech. Dávno! Proč čekáme jak ovce na porážku? České vojsko se zatím sešikovalo a míří sem a my tu sedíme jak krysy v díře. Aspoň jsi mohl zaútočit na jejich předvoj. Já mám jen hrstku lidí, zbytek si musím držet na východě. I kdyby sem nakrásně stáhl celou hotovost, jsou tam ještě Uhři a Poláci."

„Potřebujete-li k ochraně cizí vojsko ..." Ludvík pokrčil rameny. „Prosím. Ale ohrožena je vaše země, moje ne. Podstoupím hrozivé nebezpečí, ale musím mít záruky"

„Co chceš?" zeptal se Albrecht odevzdaně. „Otta má pravdu, neprodlužujme jednání dlouhými řečmi. Za kolik?"

„Kremže, Lambach, Enže a Linec," vypočítával císař. „Zástavně mají pro mne větší cenu pro svou polohu. A přestanete uplatňovat vliv v salcburské arcidiecési. Také při obsazování biskupského stolce v Churu by mělo být dbáno mého přání především."

Otta nadobro oněměl. „Vídeň bys nechtěl?" zeptal se Albrecht klidně. „Je to skutečně hezké město, výstavné a jeho poloha je výtečná. Ale jde-li o to, že by tam měl vládnout někdo cizí —" Albrecht nabral dech a zařval ze všech sil: „Tak to bych tam měl raději už Jana Českého!"

„Jak myslíš," řekl Ludvík Bavor a oči se mu zúžily. „Jak to vypadá, budeš ho tam mít. Příjemnou zábavu."

Otta se zalekl. „Počkej! Kam jdeš?"

„Nech ho," zarazil ho Albrecht. „Prosím tě! Už toho mám dost."

Ludvík se zastavil ve dveřích. „Nemohu bojovat, když vojsko strádá hlady," řekl důstojně. „Nepostarali jste se nám ani o potravu!"

Dveře za ním práskly. Otta jen zalapal po dechu, když se Albrecht zeptal přísně: „Je to pravda?"

„Škoda, že nemůžeš na nohy!" vybuchl mladší vévoda, když se vzpamatoval. „Možná bys zahlédl jeho vozy. Vyžral zemi, jak by to nedokázal nepřítel, a co nespásl, veze si domů. Nás v tom nechá. Za den dva tu máme krále Jana a já tady mám všehovšudy pár desítek lehkých jezdců a dost. Měli bychom se pokusit rychle zmizet, nebo

se ještě dostaneme do zajetí. Myslím, že s Korutany se můžeme rozloučit.“

Albrecht se pomalu usmál. „A možná ne. Nech jednat mne a mlč, ano? Zatím, cos bojoval, já jsem hovořil s Vilémem z Julichu, který se odmítl postavit českému králi v poli. Je jeho dávný přítel a spojenec. U vína rozvázal. Nesmíš vidět jen Vídeň, Linec a nejvýš Mnichov, hochu. Možná i o nás se rozhoduje v Paříži.“

České vojsko už stálo před Lincem na levém břehu Dunaje, když Ludvík Bavor překotně táhl k jihozápadu, přímým směrem pryč od nich. Než se Jan vzpamatoval z překvapení, brána se otevřela a objevil se posel s bílou korouhví. To bylo nadějné. Ani nečekal na Jindřicha, obklíčil město pevněji a vydal se s poslem dovnitř. Albrechtova přítomnost ho překvapila. Čekal jen Ottu.

„Už jsme se naválčili dost, milý bratře,“ řekl Albrecht docela srdečně. „Jsme sousedé. Kolikrát jsme se takhle už smiřovali. Snad to dokážeme i dnes.“

„Poslouchám,“ řekl Jan stručně a posadil se. „Mohl jsem poslat notáře, byl by stačil. Vaše návrhy teprve zvážíme. Ale chtěl jsem vidět tebe i Ottu. Smír vítám, samozřejmě. Ale mám podmínky.“

Albrecht chvíli uvažoval. „Hrad Znojmo upsal tvůj syn své sestře při sňatku jako věno svým i tvým jménem. Ale uznávám, že leží na Moravě a je mimořádně důležitý k obraně země. Vzal sis ho bez náhrady zpátky, budiž. Tak krásná dívka jako Anna a z tak vzácné rodiny je i bez věna nevěsta, které si vážím.“

„Nedostala jen Znojmo.“

„Ovšem. Necháme to tak.“

„A dál T

„Měls výlohy, chápu. Jsme ochotni dohodnout se na výši přiměřené náhrady. Možná poskytnout ti i zástavy, nejspíš u moravské hranice. To je v podrobnostech věc dalšího jednání, v zásadě nemám námitky.“

„A dál?“

„Co dál?“ podivil se Albrecht.

Jan chvíli mlčel. „Dobře, jak chceš,“ řekl pak naprosto nevzrušeně. „Mám vojsko ještě kolem Vídně. Týden, dva mi možná

bude trvat, než se spojíme. Ale v Linci tě nechám, neměj strach, do Korutan se dostaneme Štýrskem. Vím, že už se ti špatně cestuje.“

„Počkej!“ zarazil ho Albrecht, ale Jan už byl pryč.

„Tos přehnal!“ zneklidněl Otta. „Jestli něco víš, měl jsi to říci.“

Albrecht zavřel oči. „Pošli mi Janu,“ řekl unaveně. „Hned. Musíme ho zadržet, než se nám ztratí.“

Jan už byl v údolí Vltavy, když českou hotovost dohnala v čele skupiny jezdců žena, kterou v první chvíli nepoznal. *Vyslanec rakouských vévodů* vskutku mimořádný.

„Nepamatujete se na mne?“ zeptala se. „Pravda, byla jsem děvčátko při svatbě vašeho syna s Blankou z Valois, ale on mě loni v únoru poznal. Tatínka přece znáte Oldřich z Pfirtu.“

Byl doma. Ovšem, mladičkou Janu Burgundskou kdysi provdali za Albrechta. Za těch deset let se s Habsburkem setkal nejednou, ale ji neviděl nikdy. Snažila se. Dokonce ho oslovila francouzsky, ale už ne moc zběžně. „Manžela mrzí, že jste odešel tak ve zlém,“ pokračovala lítostivě. „Možná by vás zajímalo...“

„Ne, nic mě nezajímá,“ odbyl ji, ale usmál se. „Jste půvabná a zdá se i moudrá, paní. Uvažte sama. Vyhrál jsem válku. Mohl jsem se zmocnit všeho, i vás. Ale vezmu si jen, co právem patří mému synovi. Vyřiďte to.“

„Buďte rozumný. Nač prolévat krev? Páni z Aufenštejnu stejně ...“

„Jděte mi s tím,“ zasmál se. „Páni z Aufenštejnu? Ta proradná chasa půjde vždycky s tím, kdo je silnější. A to jsem teď já.“

„Není dobře mít navždycky mocného nepřítele,“ řekla vážně.

„To jistě ne. Divím se, že si to neuvědomil váš choť. Vysvětlete mu to a pak se můžeme bavit dál.“

„Nevyslechnete mě?“

„Rád, budete-li mluvit o něčem, co se netýká našeho sporu.“

„Nevím, co všechno se ho týká,“ usmála se. „Ale v Linci byl Vilém z Jůlichu. Albrecht by vás rád bez nároku na jakoukoli vděčnost zpravil o jistých záměrech.“

Jana se zmocnilo bezděčné znepokojení. Chromý Albrecht uvažoval vždycky chladně. Něco ho opravňuje k naději, že jeho přátelství teď bude cennější než celé Korutany.

„Dobrá, vrátím se," řekl. „Jen kvůli vám. Nemohu odporovat ženě."

VYDĚRAČ

Ohrožená Anglie byla hospodářsky příliš vázaná k državám na francouzském jihu, než aby si mohla dovolit je ztratit. Půda tu byla o tolik úrodnější a počasí vlídnější než na mlžnatých ostrovech, kde se probíhaly ovečky po šťavnatých lukách, ale těžko mohly růst vinice a plody dozrávat. Anglický národ byl otužilý a splynutím normanské a saské krve získal na zdatnosti. Hospodářská závislost ho nutila navázat bohaté obchodní styky. Ve Flandrech. V Itálii. Lodi s anglickou vlnou pilně brázdily moře, zatímco francouzští námořníci se potloukali po přístavech a našňoření důstojníci neovládali ani základy navigace. Proti francouzské rozmařilosti stavěla Anglie houževnatost svého lidu. Proti rytířům lukostřelce, nejlepší na světě. Navíc Eduard mohl očekávat pomoc i z Avignonu, kde papež nijak netoužil, aby se v sousedství jeho města rozpoutal lítý boj. Rychle si uvědomil, že nejjistěji se proti chystanému napadení ubrání útokem. A nechce-li poplenit vlastní državy na francouzském jihu, pak ze severu. Blíž Paříži.

Měl spojence. Ve Flandrech, v Henegavě. Sestry jeho choti byly provdány za vévodu z Geldern, hraběte z Jůlichu, ba dokonce za samotného císaře Wittelsbacha. Říše na východním pomezí Francie byla cíl, kam zamířily snahy anglického krále. Po celou dobu, kdy český král válčil proti Habsburkům a Bavorovi, procházelo anglické poselstvo Porýním. Eduard napjal svůj úvěr k prasknutí. Florentské bohaté banky s lákavou vyhlídkou na dovoz vlny otevřely štědrou dlaň a lincolnský biskup při svém cestování podél Rýna vábivě blýskal zlatem. Eduard osmělený úspěchem se v září dokonce odhodlal přednést v londýnském parlamentě zásadní dědický nárok k francouzské koruně jako po matce dědic Kapetovců proti uchvatiteli

z rodu Valois. Po jeho boku stál jako svědek bývalý Filipův přítel Robert d“Artois. „Dopomohl jsem Filipovi k trůnu,“ hřímal sebevědomě. „Stejně tak ho dokážu zase trůnu zbavit a posadit na něj oprávěného dědice!“

Ale anglický král se přepočítal, když spolehl na závazky říšských pánů a mlhavé sliby císaře. Ludvík Bavor měl docela jiné želízko v ohni a jůlišský hrabě, Eduardův švagr, na jehož pomoc spoléhal, byl tradiční přítel Jana Českého a tím i francouzského krále. Za letního tažení odmítl císařskému spojenci vtrhnout po jeho boku do Čech a v zájmu Francie s ním domluvil jiný plán. Anglická nabídka zvýšila cenu přátelství prokletého Wittelsbacha pro Francii a tím i papeže. Bude-li Filip ochoten ztratit v Avignonu slovo —

Vilém z Jíilichu odjel do Paříže a ještě týž rok uzavřel s francouzským králem jménem císaře dohodu. Ani za anglické zlato nepřispěje říše svou mocí Eduardovi, bude-li zproštěna papežské klatby spolu se svým císařem.

Karel jel zasmušile mezi Volkmarem z Burgstallu a Tägenem z Villandersu. Nedávné jednání o míru s Habsburky v Enži, kam zajel z Tyrol jen na skok a sám, vztah mezi ním a otcem nezlepšilo a vyhlídka na setkání nebyla nijak vábná. V přítomnosti cizích ovšem nedojde k otevřenému střetnutí. Nedošlo k němu ani v Enži přes tu provokativní neshodu. Jeho pečeť se octla vedle otcovy jen na listině zaručující obranný spolek proti zrádnému císaři. Ale to, jak se otec snadno zřekl Korutan ... Jako by on měl vůbec nějaké právo se jich zříci, přece je nezdědil on, ale Markéta! Co čekal? Že jen tak přivěsím pečeť svou a třeba i bratrovu, kterou mi důvěřivě svěřil, protože ke schůzce do Enže jsem jel sám? Zapřel jsem ji raději úplně. Vůbec mě nenapadlo, že se budeme s Habsburky bratřit, a i když Jan mě poslechne vždycky ve všem, nikdy nebudu za něho dělat závazky, o kterých neví.

„A to jsem trval na tom, že dohodu musíme uzavřít tady, abys to z Tyrol měl blíž!“ vytkl mu král rozhorleně po marných pokusech přimět ho, aby přistoupil k dohodám o odstoupení Korutan, ale pod zvídavým a všechápajícím pohledem chromého Albrechta se rychle stáhl zpátky. Co je komu a zvlášť Habsburkům do toho! Už spolu

nemluvili. Nezdá se, že si toho někdo všiml, kolem jednání panoval přílišný shon.

Zato měl Karel příležitost mluvit s Machaultem, který byl s Janem v Cáhlově, když sjednával s Albrechtem příměří. Zasloužila se prý o to hlavně Albrechtova Jana. Jak ta to se svým chotěm uměla! I český král, zpočátku nedůtklivý, roztál pod ohněm jejích úsměvů. Ovšem, má doma pihatou Beatrix. Bude jí zase nevěrný, jako býval mé matce. Nic proti tomu. Ani já nejsem kleštěnec a se svou chotí se vídám zřídka. Jenomže sebesvůdnější siréně nikdy nedovolím, aby vstupujíc do mého lože vstoupila i do mých rozhodnutí. Ostatně na tom může ztroskotat celé slavné ujednání. Chromý Albrecht snad nemůže uspokojit svou choť, ale určitě nemá rád, když to za něj dělá jiný. Takovou věc lze stěží utajit. Zvlášť na výsostné půdě manžela, kde nejspíš donáší každý sluha.

Machault se tvářil, že moje podezření nepochopil. Prý český král je zázrak dvornosti a vykládat si nízce jeho ušlechtilé city... Já znám ty ušlechtilé city, Machaulte. Ty taky. Jenomže přede mnou se přetvařuješ. Já jsem nepřítel. Jestli to vůbec někdo ví krom mého otce, tak jsi to ty. Tobě se svěřuje.

Tyrolští páni mrazivě mlčeli celou cestu. Měl za sebou desítky vášnivých přísah v chrámech a na kdejakém hradu. Nikdy já ani můj otec nezcizíme Tyroly. Vždycky budeme stát věrně po boku mého bratra. Vždycky budeme bránit svaté právo, které k nim získal sňatkem s dědičkou země Markétou. Nikdy nedopustíme. Vždycky věrně. Nikdy, vždycky, pořád dokola, jen ze vzpomínek ho brněla hlava. Všude ukazoval opis rozhořčeného listu, který loni v prosinci společně s otcem zaslal Ludvíkovi, který se nazývá císařem a špinavou slinou poskvrnil jejich dobré jméno. Vždycky. Nikdy. A vida. Najednou se — po vítězné válce, prosím! — zřekl Korutan.

Já ne, ale měl jsem co vysvětlovat. Kdo jsem bez svého otce? A kdo bez něho a beze mne je můj bratr Jan? Dvakrát nic. To tyrolští páni dobře vědí, a i když ze mne mají trochu strach a netroufnou si stavět na odiv svou přezíravost, já o ní vím. Válka skončila. I my jsme bojovali a jistě máme právo zúčastnit se smluv. Ani český král nemůže odepřít vysvětlení svému synu, kterého pověřil poručenskou správou, a Volkmarovi z Burgstallu. I Tyrolsko má svoje pány z Lipé a Rožmberky. On je z nich. Kvůli bratrovi jsem s nimi tělem i

duší, ačkoli dobře vím, že letos byla jediná příležitost k vrácení Korutan.

Už nikdy se nám nepodaří tak dokonalé vítězství. Už tentokrát to byl zázrak a zázraky se dvakrát nedějí. Oni se už nikdy nespolehnou na Ludvíka a kdoví, co zítra udělá náš spojenec Kazimír. Korutany jsou ztracené.

Vím to, ale svou pečeť nepřipojím z docela jiných příčin, než že bych věřil jejich získání. Jsem jejich, ať chci či nechci. Čechy se mi uzavřely. Já i on máme stejně tvrdou hlavu, ani jeden z nás nemůže ustoupit z toho, co bylo řečeno, byť v hněvu. A dokud neodjede on, já se nevrátím.

Jsme v Bavorsku. Proti nám jede ozbrojená družina pod zasněženou korouhví. Srážíme koně připraveni k boji, ale na korouhvi je český lev. Otec nám poslal naproti důstojný doprovod, neb si nás váží.

Ano, v tomhle se vyzná. Vidím, že Volkmar je polichocen a ostatní páni zrozpačitěli. Přijeli s výčitkami a vítá je neodolatelná zdvořilost. Obklopeni neutuchající starostlivou péčí dojíždíme do Schárdingu, kde český král a můj švagr Jindřich nás pohostinně vítají. I sestra. Na ženy se nezapomíná. Fraucimor, mocně rozšířený pro tu příležitost o nejpůvabnější dívky z Bavorska, nás obletuje, štěbetá, stahuje lítostivě rtíky nad namrzlými nosy a rukama, šál, kožešina, křeslo u krbu, panebože, to jsem zvědav, jak se teď budou zlobit.

Otec na mě spiklenecky mrkl — najednou jsem jeho syn a spojenec — a začíná u méně důležitých pánů, zatímco Volkmara obletuje sama Markéta. Uznání za věrnost. Neopustili jste mého syna v tísni. Navždy zavázán. Dary jen lítají. Odkud to bere? Vzpomínka na Čechy mi bolestně sevřela srdce. Tam to už zase asi vypadá! Čím výš, tím jsou dary cennější a přibývají privilegia. Vrcholí u Volkmara. A už se nikdo nezlobí. Ne, jako by nikdy nebyly Korutany. Mluví se jenom o Tyrolech a tady otec sliby nešetří. Dokonce i já mu věřím, že je myslí vážně, natož oni, kteří ho zdaleka tak dobře neznají. Ano, k Tyrolům je připojeno i údolí Drávy. Dobyli jsme si ho a Habsburk Albrecht je střízlivý, dobře ví, že ho

nepustíme. Takže vlastně sláva českému králi, rozšířil nám Tyroly. A Habsburci se zřekli nároku na část země, kterou jim loni zjara v Linci Bavor udělil.

Co! Tím že by nebyli spokojeni? Ale ovšem že jsou. Zvlášť tím, že mohou v zemi rozchvátit všechno, i ten zbytek, který jsem zjara jakž takž zachránil. Důvěra je zase obnovena, ale za cenu, která mně se vůbec nelíbí. Jemu je to jedno. Tyroly jako Čechy.

Petr z Rožmberka a Vilém z Landštejna v skupině českých pánů se tváří jaksi rozpačitě a vyhýbají se mému pohledu. To já vím, milí páni, že už zase nemám ani jediný z těch hradů, které jsem tak pracně vykoupil. Přece vím, co můžu od otce očekávat, pane Petře. Zbytečně ses kryl. Ta listina, kterou mi v Enži dal v opisu přečíst můj sekretář Jan z Vlašimi, který zůstal v Čechách v královské kanceláři, jen vzbudila mou veselost. A vlastně bych si toho měl vážit, že ze mne máš strach a zajišťuješ si královskou ochranu proti *každému v jakémkoli postavení,* kdo by ti tvé zástavy chtěl upírat a vůbec ti nějak škodit. Tobě! Copak můžu? Ostatně ty a Vilém jste si to zasloužili. Dobře vím, že jste obětavě pomohli v pravý čas. Ale Zbiroh s okolím za dvanáct set kop! Tolik anebo zadarmo, to už je jedno. Radši jsem ani nepátral po výši zástavy na Zvíkově, darmo bych měl vztek. A nechci mít nepřítelem tebe ani Viléma. Moc dobře vím, že v Čechách to bez vás nejde, tak jako v Tyrolech bez Volkmara a Tägena.

Otec konečně obešel tyrolské pány a teď si přisedá. Že by si mě cenil ještě nad Volkmara z Burgstallu? „Chtěl bych, aby ses vrátil," řekl prostě a usmál se. A to už jsem věděl, že uposlechnu. „V Tyrolech bude nějaký čas klid. Páni nic nenamítají."

Bodejť by namítali. Se mnou v zemi by se jim těžko dařilo po svém vyložit svá nová privilegia. Rádi mě vítali, když šlo do tuhého, ale teď bude čas lenošení. S Habsburky máme mír a císař? Jako bojovníka ho už nikdo necení. Pravda, nějaké nebezpečí by mohlo hrozit z Itálie od jeho spojenců. Jenže se v pravý čas uprázdnily biskupské stolce v Brixenu a v Tridentu a já jsem dal v Brixenu zvolit bratrova kaplana, který byl na štěstí kanovníkem, a v Tridentu dokonce svého kancléře Mikuláše. Ten dobře zná Scaligery,

Gonzagy, Estenské a vůbec všechny včetně milánských Viscontiů. A ví, že nejlíp je udrží v šachu, když poštve jednoho na druhého. Anebo jiné na ně. Na Mikuláše je spolehnutí. Takže je pravda, vrátit bych se mohl. Chci? Trochu se bojím. Právě proto, že se mi tak stýská. Bojím se, co tam uvidím.

Především Beatrix. Ale už jsem si snad na tu pobuřující představu zvykl. Ostatně nejde o ni. Je bezvýznamná. Jde o matku.

Král se zvedl. „Pojď," řekl tiše. „Ne před nimi. Neměl jsem ještě příležitost vysvětlit ti, proč je tak důležitý mír s Habsburky. A měl bys to vědět, než zase zmizíš za horama. Zlobíš se a vůbec nemáš proč. Ty, který jsi mi radil vzdát se polské koruny! Potom se rozhodni. Nechci tě k ničemu nutit." Vzal Karla pod paží a odvedl si ho do ložnice. Nepochybně se od začátku chystal na ten rozhovor.

Stolek, dvě křesla, víno. Usedli. „Ze Benedikt Dvanáctý byl ochotnější k smíru s Ludvíkem Bavorem než nebožtík papež Jan, to asi víš."

„Měl jsem za to, žes to překazil."

„Ano. Filip na moje přání papeže zjara trochu přimáčkl. Ale Eduard Anglický shání spojence a obrátil se taky na Bavora."

„Bavor přijal?"

„Neřekl ne, ale současně nabídl prostřednictvím Júlišského Filipovi, že nejen zůstane stranou sporu, ale že k tomu přiměje i své leníky, když francouzský král za něj ztratí slovo."

„To Filip neudělá."

„Bude muset."

„Je přece tvůj přítel."

„Nechápeš, že jemu jde o víc než o nějaké Korutany, které by nám nikdy nepatřily skutečně? Snad by stály za boj, kdybys ty byl manžel Markéty. Ale tvůj bratr? Pro toho jsou Tyroly až dost. Jakživ by celé dědictví neubránil, když si na ně Albrecht zamanul. Můj smír s Habsburky uvolnil Filipovi ruce. Ať si teď smlouvá s Ludvíkem. Nám to už neuškodí. Já jsem to Filipovi za jeho jarní zásah dlužen. Kdybych ho požádal, možná by Ludvíkovi nevyhověl. Jenomže já si nevezmu na svědomí porážku Francie. Ztratil bych smysl života."

Karel málem vybuchl, ale ovládl se včas. Budiž, stalo se. On teď aspoň s nadšením odtáhne zpátky do Paříže a... co ona? Chce ji nechat v Praze nadobro? Sevřel číši oběma rukama a pokusil se uhnout myšlenkami jinam. „Neříkáš nic o strýci Balduinovi," nadhodil.

„Ne. Neříkám nic. A vůbec není co říci." Král vztekle praštil pěstí do stolu. „Stárne. Je důvěřivý, až to bolí. Prý stojíme a padáme s císařem. Kdo, prosím? Já snad? Nebo on? To mu hned tak nezapomenu, jak mě v létě zmátl. Já blázen jsem si myslel, že Balduin rozumí své věci, a když mě nabádá k míru, ví proč. Ludvík mu zatím pod nosem sbíral hotovost a on o tom neměl zdání.

Málem nás dostal, kdyby to byl jiný. Ale to vůbec není Balduinova zásluha, že ne. Jen moje a Ludvíkovy neschopnosti. Balduin! To jsem se raději obrátil na Jindřicha z Virneburgu, ať má vztek."

Karel zpozorněl. „Proč?"

„Ale — dohromady pro nic. Ani jsme to nakonec nedojednali. Nejsme tak závislí na metropolitním stolci." Uhnul Karlovu zvídavému pohledu. Málem jsem se podřekl, a tak hloupě. Chci ho přece získat, toho nešváru už bylo dost. Stejně ho jenom protáhnu Prahou a hned pojedeme dál. To tak, aby přišel na to, že zmizely ty sochy. A vůbec jak jsem sháněl v létě peníze. Ještě korunovace Beatrix.

Řádně si přihnul, aby za pohárem skryl něžný úsměv, o kterém věděl, že se mu krade do tváře už při vzpomínce. Hned po návratu do Prahy mu Beatrix, upejpavě jako panenka a červená až za ušima, oznámila, že nejspíš, vlastně docela určitě bude chovat. Bez sebe radostí jí honem slíbil korunovaci a začal překotně vyjednávat s Jindřichem z Virneburgu, jmenovaným mohučským arcibiskupem. Spíš proto, že na Balduina měl čerstvý vztek, než že by stál zrovna o Jindřicha. Pak odjel dojednat mír do Enže, a když se vrátil, francouzské princezničky v jednom šiku mu sdělily, že to teď prostě nejde. Beatrix začíná boubelatět a jak by vypadala? Přece musí mít přiléhavé roucho rovnou z Paříže. Bude to její korunovace. Jenom její. Odřekl arcibiskupa, ač strašně nerad. Měl svoje záměry s

korunou českých královen, které potom tak dlouho nebude třeba. Přece jenom šlo o pěkný kus ryzího zlata a on znovu potřeboval peníze a peníze. Po korunovaci by se klidně dala prodat. Že bude jenom její? Vlastně ho přivedly na nápad. Když jenom její, tak jenom její. Ještě je tady koruna, kterou si vsazoval na hlavu český král. Tak proč ne královna? Na *jenom její* slavnosti přece já nemusím být v plném lesku. S klidným svědomím ztopil korunu pro královnu a pořídil dary tyrolským magnátům.

Také Karel mlčel, i on myslel na svou choť. Možná, že se mu zatím odcizila. Vůbec nic nechápe. A Beatrix, s kterou rok žvatlá po francouzsku ...

Povzdechl si a zeptal se: „Chceš, abych s tebou jel do Prahy?“

„To taky. Ale nezdržíme se.“ Jan se poťouchle podíval na syna. „Dopřeju ti jen jednu noc manželských radovánek, aby ses mohl trochu starat o příštího dědice. Ale pak pojedeme na Žmuď.“

„Na Zmuď!“ Karel se na otce podíval s pohoršeným úžasem. „Teď?!“

„Právě teď. V zimě se jinde válčit nedá.“

„Nemáš toho za uplynulý rok dost?“

„Mám, ale nic jiného nezbývá. Přijal jsem kříž i tvým jménem.“

„A vybíral na to v Čechách desátky. Já vím. Dobře se pamatuju, co jsi mi říkal o křižáckých výpravách.“

Jan k němu vzhlédl a ušklíbl se. „Nesmíš brát tak vážně všechno, co ti říkám. Jistě to je pravda, ale já bych na mou duši raději táhl do Svaté země s Filipem. Jenže to nejde. Musím na místě a co nejrychleji srovnat spory. Nikdo nedodržuje podmínky příměří, Kazimír pořád otálí se vzdáním se nároku na Pomořany. Nuncius Gaillard ho popichuje. Zatracený dědek! Dobře se na něj pamatuju. Papež se ho chtěl nejspíš zbavit, zbyl mu v Avignonu ještě po Janu Dvaadvacátém a stejně jako jemu mu jde jen o petrský halíř. Na Kazimíra kašle, jenže ten si to neuvědomuje. Vidí, že kdyby se mu povedlo dostat Pomořany, dostane se i k moři, a to znamená hodně. Na jeho místě bych uvažoval stejně, ale jde jen o cár papíru. Řád přece nepustí ani píď země, kterou drží ve spárech. To může vidět v Dobřínsku a Kujavsku. Přijde i o ně, bude-li čekat moc dlouho.

Velmistr bez potvrzení dohod samozřejmě nevyklidí dobytá území. Může se snadno vymluvit, že Kazimír závazky nedodržel. K čertu s tím. Jenže nás by to mohlo stát Kazimíra a s ním i Karla Roberta. To si nemůžeme dovolit."

„Opravdu věříš, že Ludvík si netroufne napadnout zemi, jejíž král vytáhne na křižáckou výpravu?"

„Opravdu tomu nevěřím. Vy Češi byste si spíš měli přát, aby si troufl. Z Čech ho vyhodím vždycky a měl by konec s papežem. Protože v Avignonu teď pro změnu sedí papež spravedlivý, bohužel."

„To snad je výhoda."

„Jsi ty ale mládě! To je vidět, že ses s žádným poctivcem ještě nesetkal. To, chlapče, moc, moc špatně najdeš místo, kudy se mu dostat pod kůži. Ne, s každým spravedlivým jsou jen potíže."

Zato nebyly potíže s tyrolskými pány. „Přijedu brzy," řekl Karel na rozloučenou a nemyslel to nijak vážně. Ani oni to vážně nebrali, když ho vzletnými slovy ujišťovali, jak jeho poručenská vláda bude zemi chybět. Ano, postrádat ho tam bude jenom Jan a možná Markéta.

Do Prahy jeli v družné shodě. Král byl nadmíru hovorný a hýřil pozornostmi k prvorozenému. Kdykoli dřív by to Karla zarazilo, ale po dlouhém odloučení a šťastném překonání vzájemných nelibostí mu to připadalo přirozené. A v Praze našel přijatelné vysvětlení, které ho sice rozladilo, ale ne tolik, aby se nemohl těšit z návratu. Beatrix, obestřená důstojností příští matky a kolébající se jako vykrmená kachna. Pihy jí zmizely a zrzavé vlasy zezlátly. Syn Přemyslovny, který by s radostí na ní našel tisíc vad, velice nerad musel uznat, že jeho otec určitě má důvod tvářit se jako šťastný novomanžel. A on se tak tvářil a na té těžkopádné postavičce v zřaseném šatu mohl nechat oči.

Ještě že zítra pojedeme dál, pomyslel si Karel melancholicky při večeři a pohlédl úkosem na Blanku. Přikázaná noc manželských radovánek ne a ne v něm vzbudit vzrušení. Rok jsem byl pryč. To nejde, pomyslel si nabádavě a přistrčil si židli. On bude plodit syny a já nic? Blanka je krásná. Určitě krásnější než celá Beatrix, ale asi na

to ještě nemám správná léta. Panenka na hraní. Ano, s tou si stárnoucí švihák vyhraje. Zkusme to po něm.

Král s paží ovinutou kolem Beatričiných ramen studoval jakousi listinu, smáli se a každou chvíli se políbili. „Sestavily jsme seznam hostů na křtiny," řekla Blanka Karlovi důležitě. „Tvůj otec se nám vysmál. Beatrix chtěla pozvat mého bratra Filipa, proč ne, když jí byl na svatbě? Prý nesmí zapomínat, že jsme v Čechách. A co? Přece jsme příbuzní. Anebo arcibiskup Pierre de Rosières. Přece byl vždycky tvůj přítel. A Isabella? Petr z Bourbonu? Navarský král?"

Karel se přemohl a naklonil se k Beatrix. „Nezvi nikoho, kdo nepřijede," řekl vážně. „My *Češi* jsme hrdí, víš? A taky trochu nedůtkliví. Můj otec ti to jistě už vysvětlil."

„Tak koho mám pozvat? Já z okolních knížat nikoho neznám a vy dva ještě nebudete zpátky. Přece nemůžu nechat dítě nekřtěné."

Karel vyměnil s otcem pohled. „To dáme dohromady hned, aspoň se seznámíte. Rudolf Saský a jeho bratr, zrovna v sousedství máš provdané dvě dcery," — král se zamračil, ale nepřerušil ho, — „s Habsburky jsme teď zadobře a s Jindřichem Dolnobavorským vždycky."

„Ano, Markétu pozvu ráda," zvolala Beatrix radostně. „Líbila se mi a byly jsme spolu tak krátce."

„To pozvi taky polského Kazimíra," popíchl ji Jan s úsměvem. „Určitě přijede a rád."

„Myslíš?" Beatrix zazářila. ‚Aspoň tu bude jeden král."

Jan zachytil synův zamračený pohled a stáhl se zpátky. Má pravdu. Při Kazimírově bujné náruživosti by to vypadalo, že dceři dělám kuplíře. „Miláčku, kroť se. Českých pánů je dost. Někdy bych řekl, že až příliš. K přivítání potomka českého krále jejich přítomnost docela postačí. Rudolf Saský, Markéta, Anna a jejich manželé."

Beatrix našpulila rty. „Bude to moje první dítě a chtěla bych, aby to byla velká sláva. A aby ho křtil aspoň kardinál. Můj praděd byl Ludvík Svatý. Nevím, proč je to málo zrovna polskému králi."

Jan si ji přitáhl na klín, přestože Karlův pohled zestudeněl. „To byl ode mne hloupý vtip. Když se mu budou křižáci potulovat zemí.

nemůže jezdit na křtiny. A pak, nenechá žádnou ženu na pokoji. A já tu nebudu.“

Beatrix se perlivě rozesmála a vrátila mu polibek. Karel vstal a chytil Blanku za ruku. „Pojď,“ řekl drsně. „Překážíme.“

Zavolal nosítka a z městského otcova domu se dali odnést na Hrad do nehostinného purkrabství. Cestou kolem baziliky přes nádvoří si s podivem všiml, že stavba jeho paláce pokračuje. Kdyby už nebyla noc, šel by se podívat. I do chrámu, jestli už dokončili všechny sochy. Ale Blanka se k němu tiskla, jak se na manželku sluší po celoročním odloučení a touha přece jen nesměle zaťukala. Má choť. Budoucí česká královna. Tady, v mém Hradě. Nakonec ji objímal s vděčnou něhou, o které si ještě před chvílí myslel, že se nedostaví.

„Mně je Beatrix tak líto,“ řekla Blanka, když se spokojeně uložil vedle ní.

„Proč líto? Otec ji má rád. Řekl bych, že raději, než se to v jeho věku hodí.“

„Bojí se. Já jsem se taky bála. Rodit není žádná slast.“

Otočil hlavu a podíval se na ni s obavou. „Já mám děti rád,“ řekl.

„Bodejť bys neměl. Malou Markétku jsi viděl jenom ve spaní a ještě než se probudí, už budeš pryč.“

„Zlobí?“

„Ne. Ne, takhle, když už je dítě na světě, je to milé. Ráda si s ní hraju. Ale předtím ...“

„Co předtím?“ zeptal se strnule.

„Bolí to. A bojím se. Tvá teta Marie umřela při porodu.“

„Přísahám, že kdyby to bylo možné, rodil bych za tebe.“

„Já ti to věřím.“ Vzdychla, vzala jeho ruku a políbila ho do dlaně. „Ale jezdíš málo domů. Když si představím, že bych měla mít každý rok dítě vždycky jen z jednoho objetí...“

„Buď klidná,“ řekl nevrle. „Vždycky se to nepovede. Radši spi.“

„Ty se zlobíš?“ zeptala se nesměle.

„Ne, docela tě chápu. Nerad si připadám jako surovec.“

„Vždyť nejsi. Ty jsi to přece tak nezařídil.“ Tiše se zasmála. „To je ta chyba, že jsme spolu vyrůstali. Nestydím se ti říkat věci, jaké si milenci obvykle neříkají. Nebudeš si mě vážit.“

„Vážím si tě.“ Tak docela pravda to nebyla, ale najednou objevil východisko. „Právě za to si tě vážím, že se nepřetvařuješ. Mohla bys předstírat nemoc, bolesti hlavy, prostě kdeco, když jednou za rok přijedu. Ale ty se nevyhýbáš svému strachu. Jsi statečná.“

Blanka se na něj dívala se svrchovaným úžasem. Něco takového ji nikdy nenapadlo. Líbilo se jí, když ji objímal, ale tak neodolatelně zase ne, aby si to neodepřela, když zjistila, jak velice nepříjemné bývají důsledky. Jenomže byla vychována k tomu, že to prostě nejde. Královské dcery mají svou povinnost a nikdy by ji ve snu nenapadlo se jí vzepřít. Karlova slova z ní udělala hrdinku. Připadala si skvěle jako nikdy. Konečně, nebýt toho, že si s Beatrix připomínala všechny obtíže nepříjemného stavu, ani by na tu bolest nevzpomněla. „Miluju tě,“ řekla zastřeně a myslela to úplně vážně. „Objímej mě, tak dlouho jsi tu nebyl! Strašně tě miluju, miláčku.“

Karlovo vítězství bylo možná dokonalejší, než si přál.

Až do bílého dne nezamhouřili oči. Vstal na vratkých nohou, když Blanka ještě rozkošnicky vzdychala, naposledy ji políbil a řekl: „Musím jít.“

Rozplakala se a vzlykla tichounce: „Vrať se.“

S unaveným úsměvem poslouchal, jak popotahuje, zatímco se oblékal. Než došel k botám, bylo ticho. Usnula. Naklonil se, chvíli se díval na dětskou tvář a plavé vlasy rozhozené po polštáři, a opatrně ji políbil. Ani se nepohnula. A my teď pojedeme nevlídným sychravým dnem až do večera. Vzdychl, s lítostí naposled zavadil pohledem o pohodlné lože, a po špičkách se vydal ke dveřím. Aspoň se podívám na palác a do baziliky. Před obědem nevyrazíme a usnout na tu chvilku nemá smysl. Bylo by mi jen hůř.

Stěží otevřel. Něco za dveřmi kladlo odpor. Když tlak konečně povolil, spatřil Guillauma de Machault, jak se zvedá ze země a mne si rozespalé oči.

„Copak tu děláš?“ zeptal se šeptem a opatrně za sebou zavřel.

„Čekám, až se probudíte," zamumlal Guillaume potlačuje zívnutí. „Váš otec si přál, abych vás hned přivedl dolů do města. Chce vyrazit co nejdřív. Pojďte, koně čekají."

Vypadalo to, že koně čekali celou noc, ale Karel ve svém zmátoženém stavu nepojal podezření. Jako by záleželo na hodině! No nevadí. Až se vrátíme, budu mít čas si všechno prohlédnout důkladněji.

K jeho podivu krále teprve museli budit. Ale ani teď ho nic nenapadlo, když v ospalé pohodě volným krokem vyrazili k východu.

Hold města Vratislavi svrchovanému pánu. Květnová neděle se vydařila. Jarní slunce rozsévalo zlato paprsků po honosné družině českého krále a jeho syna, kteří pomalým krokem, sledováni pestrým průvodem nesčetných jezdců, zvolna vyjížděli po slavnostní mši přes most z Tumského ostrova. Vratislav byla česká už dva roky a král Jan pobýval v městě řadu dní před třemi měsíci, ale teprve teď před návratem do Čech se dostalo jeho novému vztahu k významnému vévodství i veřejného vyjádření, na které všichni čekali. Paní a dívky, nastrojené a veselé, mávaly šátky vstříc přijíždějícím jezdcům. Český král, jejich nový pán, nebyl o nic mladší než zesnulý vévoda, ale vypadal na vrcholu mužných sil. Krom toho po jeho boku bylo vidět i jeho mladého, urostlého syna.

„Mávej a křič," řekl Jan stranou Karlovi. „Křič za mne. Ať si mě raději nevšímají." Jeho churavějící oko bylo horší než kdy dřív. Červené, trvale zanícené a slzící. Král jel ve skvostném průvodu jen s přemáháním a odvracel tvář od slunce. Tupá bolest v hlavě mu nedovolila se na nic soustředit. Bylo mu z ní zle jako po mimořádně ošklivé pitce, a vlastně hůř. Jeli klikatě ulicemi města kolem všech kostelů, aby se slavnostní jízda prodloužila. Z mostu ke hradu by to byl jen skok.

S krajním sebezapřením se král snažil usmívat. Nebýt zatraceného oka, měl by proč. Tažení na Litvu sice nezaznamenalo žádný převratný úspěch, ale s tím nikdo vážně nepočítal. Spálili pár vesnic, pokřtili několik pohanů, co by se dalo spočítat na prstech jedné ruky,

a založili na vypleněném území další hrad. K poctě Janova zetě dostal jméno Baierberg. Ale hlavně se konečně podařilo dojít k dohodě mezi polským králem a řádem a nebezpečí z Kazimírova odklonu k Wittelsbachům se ztratilo. Navíc se Janovi během jednání podařilo vymámit z velmistra Dittricha z Altenburgu dost znamenitou půjčku. Mohl být spokojen. Za ním v průvodu několik vévodů v čele s Vilémem Hennegavským a Eudesem Burgundským a řada pánů z říše, Čech i Slezska, dokonce z Francie. Vratislav zírala s otevřenými ústy, jak významný pán je jejich nový vládce. Biskup jim na Tumském ostrově osobně vyšel v ornátu vstříc a v kapitulním chrámu sám odsloužil mši, ačkoli byl z nejzarytějších nepřátel české moci. Jan, který měl na leccos spadeno, zatím ustoupil a vyčastoval vratislavskou církev takovým množstvím privilegií a záruk, že mu i jeho nepřítel Nankier musel ukázat milostivější tvář. Zvítězil. Všude na celé čáře.

Ke všemu z Čech přišla milá zpráva, že mu Beatrix porodila syna. Ani to nemohl pořádně oslavit. Francouzský lékař, jehož mu bratranec henegavského vévody Jan de Beamont na jeho naléhavou žádost postoupil, mu přikázal přísnou životosprávu, chce-li vyléčit oko. To tenkrát jenom bolelo. Hluboko. K neutišení. Ale čert vem bolest, muž snese mnoho. Horší je, že v posledních dnech na pravé straně přestával vidět pevné obrysy. Dnes se mu dokonce zdálo, že nemocným okem stěží rozeznává hranici mezi světlem a stínem a jeho mrzutost rostla čím dál víc. Měl se co přemáhat, aby na mávající lidi neřval vzteky. Lékař Roger, který ho dva měsíce týral projímadly a zákazy, byl předním předmětem jeho královské nemilosti. Kdyby to tušil, určitě by mu nechodil na oči, sbalil svých pět švestek a zmizel včas. Jenže byl žádostiv tučného honoráře.

Dojeli k hradu. Janovi bolavé oko vytrvale předvádělo bláznivý rej černých chobotnic, až se mu dělaly před očima mžitky, a když sesedli, musel se opřít o Karla. Uvnitř v tmavé chodbě se mu nepatrně ulevilo. Naštěstí se s křižáky rozloučili už včera a páni se přímo z průvodu rozjížděli k domovům.

Roger měl nešťastný nápad čekat na krále v ložnici. „Vaše Veličenstvo!“ řekl káravě. „Na slunci! Tolikrát jsem vám opakoval...“

„Slunce je ve dne a měsíc v noci, felčare,“ řekl král rozezleně. „To bych měl vycházet jen za deště? Ale padající voda podle tebe taky škodí. Platím tě, abys mi pomohl, a ne abys mi všechno zakazoval.“

Zatím mu nezaplatil nic, ale Francouz nepochyboval o královské štědrosti krále Jana. V jeho vlasti se o ní vyprávěly legendy.

„Připravil jsem nové kolyrium, Vaše Veličenstvo,“ brebentil důležitě. „Už Avicenna, dokonce Démokritos doporučují používání fenyklu. Včera se mi povedlo sehnat ho dostatečné množství — v téhle zemi není prostě nic. Nic! I pro játra z kozla jsem musel jít tři dny pěšky, a když jsem je přinesl, byla suchá a k ničemu. Tadée radí míchat fenykl s horskou silenkou, zázvorem, muškátem, pepřem. Sehnal jsem i kořen vlaštovičníku, Vaše...“

„K čemu to?“

„Mimořádně jemné projímadlo, Vaše Veličenstvo. Ale účinné.“

Jan praštil pěstí do stolu a lékař se ulekaně odmlčel. „Přestávám vidět na pravé oko. Jiné potíže nemám, už jsem ti to řekl stokrát. Dva měsíce poslušně užívám tvé lektvary, které mě společensky znemožňují. Nechci. Chci vidět. Vidět na obě oči! Rozumíš?“

„Veličenstvo,“ špitl Francouz, „zkoušel jsem vaječný bílek. Ráčil jste říci, že vám zalepuje oči a poslal jste mě — stydím se říci kam. Dieta a klid je při očních chorobách nejdůležitější, ale vy ráčíte jezdit sem a tam, a když pijete a jíte bez výběru, ztratí se výsledky i té nejlepší péče. Nepropečené maso a těžká vína ...“

„Na takovou péči ti kašlu. Dva měsíce! Neznáš nic lepšího?“

Lékař chvíli mlčel. „Řádně konfirmovanou kataraktu,“ řekl pak, „lze naráz odstranit jehlou. Ale...“

„Katarakta! Co je to?“

„Zvláštní vlhkost, padající po oku a zmrazená jeho chladem. Vytváří skvrnu, která brání zraku, a někdy ji lze odstranit.“

„Tak ji odstraň, hrome!“

„Ne každá katarakta je způsobilá pro jehlu, pane. Soudí se, že ta, jejíž zornice se nerozšiřuje třením ani dýchnutím, ani při zavření druhého oka, je pro jehlu nezpůsobilá, protože je spojena s opilací optického nervu. A když je stržena, nemocný už nevidí nic.“

„Chceš říci...“ Jan polkl. „Podívej se dobře na mé oko, tupče.“

„Dívám se na ně řadu týdnů, Veličenstvo. Vaše zornice je zúžená a bez pohybu. Podle Alcoatina, když katarakta pochází z pádu nebo z rány, jsou oční šťávy rozlité a rozpuštěné a kdybychom kataraktu odstranili, stejně nebudete vidět.“

„Cože! To mě necháš bez pomoci oslepnout?“

„Vaše Veličenstvo!“ vykřikl Roger. „Dělám, co můžu, přísahám. Ale při rozpouštění tuhnoucí vlhkosti v oku je velice důležitá životospráva. Jsou případy, jak uvádí Avicenna, že se nemocný uzdravil sám od sebe častým vyprazdňováním a zdrženlivostí a užíváním kolyrií z kolychintu, serapinu a pryšce podle Rhasise. Ale protože je třeba přidat žluč, bývají hořké. Proto jsem raději...“

„Kde je to projímadlo,“ řekl Jan.

Hlas zněl nebezpečně, ale význam slov Francouze zmátl.

„Tady, Veličenstvo.“

„Máš ho víc?“

„Tohle úplně stačí, Vaše Veličenstvo.“

„Máš ho víc?!“

„Jistě, udělal jsem do zásoby...“

„Tak ho sem dej. Rychle! Nerozumíš?“

„Ale najednou nemůžete ...“

„Já? Taky nebudu. Dej to sem.“

Lékař chvějící se rukou postavil vedle drobné lahvičky na stůl ještě jednu velkou. Jan vzal pohár a slil do něj obsah obou.

„Pij,“ přikázal stručně.

„Vaše Veličenstvo!“ zděsil se lékař.

„Já ano a ty ne? Jenom pij. Bude to?“

Hrozba v hlase byla tak zřetelná, že zděšený lékař se přežehnal křížem a obrátil celý pohár do sebe. „Omluvte mě, Vaše Veličenstvo,“ řekl zničeně. „Já — raději snad — se půjdu připravit.“

„Nikam!“ Jan vzal zvonec a zvonil jako na poplach, až se seběhli sluhové. „Svažte ho,“ přikázal. Černé cáry mu znovu zamávaly před očima. Srdce se v něm na okamžik zastavilo leknutím. Před jedním? Nebo...?! V záchvatu živočišné hrůzy to nebyl schopen odlišit. Krev se mu úprkem hnala z hlavy na pomoc selhávajícímu srdci. Závrať. Zapotácel se. „Tak ty,“ řekl někam do bílé mlhy sténajícímu hlasu, „ty si myslíš, že kvůli tobě se strhám, nebudu nadosmrti jíst, pít a nebudu se milovat? To já jsem milosrdnější. Já ti ukážu, jak se rozpouští vlhkost, a nejen v oku. Kolyria! Slepence! Bílek! Stejně mám oko nemocné jen z nich. Do pytle s ním a hoďte ho do řeky. Rychle. Ať už ho nevidím. Panebože!“ Chytil se za hlavu a chvíli se potácel jako opilý. Když se vzpamatoval, křik už umlkl. Zchváceně otřel zvlhlé čelo a ztěžka usedl. „Víno,“ řekl bledému Machaultovi, který se zděšeně krčil v koutě. „Víno a krvavou pečeni. A sežeň ženské. Stejně už... Stejně ...“ Zakryl si levé oko dlaní a dodal vyprahle: „Takhle už nevidím.“

SEN O ČECHÁCH

Na Vítkově hoře se zastavili. Dole mezi zeleným svahem a městskou hradbou domky na předměstí na Poříčí a město, položené v ohybu řeky jako v jejím objetí. Naproti přes řeku za kamenným mostem, po němž se pohybovaly drobné postavičky jako mravenci drobnou šňůrkou, domky Menšího města, zelený Petrský ostrov, zahrady, patřící k biskupovu dvoru a příkrý svah s cestou lemovanou kvetoucími stromy. Nad ní hrad. Král se díval zasmušile dolů a Karel si připomněl stránku kroniky. Ano, odtud viděl Prahu poprvé víc než před čtvrt stoletím.

Na otcově tváři nebylo znát žádné pohnutí krom hlubokého stínu, který ji neopustil celou cestu z Vratislavi. Karel taktak vytáhl z Machaulta, co se stalo, a i když otce hluboce litoval, jeho krutý skutek v něm vyvolal pohoršený úžas. Ještě z bolognských dob si hluboce vážil lékařů. Tohle byl možná sprostý mastičkář, ale kdoví. Už předtím vzkázal po Eudesovi Burgundském příteli Chauliacovi, který praktikoval v Lyonu, aby mu poslal toho nejlepšího okulistu, jehož zná, a teď mu běhal mráz po zádech. Nic, vůbec nic nezaručovalo, že král se po druhé na nevinném nepomstí.

„Dál," řekl Jan chmurně. Karel měl pravdu, zastavil se tu kvůli vzpomínce. To, co teď viděl jedním okem, viděl tehdy oběma. Ale moc se tu nezměnilo. A když, tak spíš k horšímu. I hradby chátrají, jak je vidět. Konečně, není jich ani třeba, o bezpečí země se starám dost. Co chtějí? Pár hřiven stříbra a takový povyk! Kdyby sem vtrhl Ludvík s Habsburky, stálo by je to stokrát víc a nejspíš by většinou nepřežili. Jaro. Ano, jako loni. Už rok mě provázejí nenávistné pohledy, kdykoli se objevím někde na ulici. Přešlo je to? Beatrix je milá, řekl bych, že ji každý musí mít rád, a náš syn, slavnostně pokřtěný v chrámu českým biskupem, se jmenuje Václav. Co by chtěli víc? Už jsem dal Čechům druhého Václava. Já za to nemohu,

že ten první svévolně užívá jiného jména na potupu jejich patrona, A přece ho mají raději.

Vjeli do města. Lidé vybíhají z domů a jásají. No vida, přece. Nikdo neplive a neodvrací se jako dřív. Jenže si nebudu namlouvat pohádky. Samozřejmě je to kvůli Václavovi. Ale kvůli tomu, co si říká Karel, směje se na ně, kyne každému zvlášť jako starý známý a nejspíš opravdu ví, kdo je ten děda nahoře v okně i usmívající se děvče na rohu. Víc než rok ho už neviděli. V zimě jsme projeli tak chvatně, že nikdo ani nepostřehl, že tu je. Ženské zvedají děcka, potvory. Div že nechtějí, aby jim žehnal.

Přiměju se, abych se usmíval? Abych hrál trapnou komedii a předstíral, že ten jásot platí českému králi, který se vrací ze slavné výpravy?

Bolest hluboko v hlavě na chvíli ustala, ale už to znám. To jenom nabírá sílu. Měl bych se těšit. Čeká mě choť, určitě rozkvetlá po dítěti. I Přemyslovna vždycky zkrásněla, natož Beatrix. A syn. S ní první. Vzpomínám si, když se narodil před jednadvaceti lety ten, který tu jede po mém boku. Jak jsem byl šťastný! A jak jsem ho miloval. Dokonce jsem si s ním i hrával. S ostatními už ne. Jenom s Markétou a s ním. Na Bonnu jsem měl vztek, že je holčička. Teď ji mám nejradši ze svých dětí. Z těch s Přemyslovnou. Z dívek je nejkrásnější a nejvíc po mně. I Markéta se mi podobá, ale jen tváří. Je přísná a studená. Mám ji rád, proč ne? Konečně cítím jakousi nevrlou příchylnost i k tomu pitomečkovi v Tyrolech. Malou Annu, tu vlastně ani neznám, jen se mi párkrát kmitla před očima a už jsme ji vdali za Habsburka. Opatrně se vyhýbám zkoumat svůj vztah k prvorozenému. Je příliš složitý a mne to unavuje. Jenže je vedle mne, vtíravě skutečný, a ač bych se chtěl soustředit na to nemluvně, které mě čeká, nemohu, dokud se nevypořádám s ním.

Bolest se vrací, hlodá hluboko a vytrvale. Kdybych zavřel své vidoucí oko, černá matenice před druhým by se možná zavlnila a propustila paprsek. Ale pak je to horší. O marnou naději a o závrať. Zavírám radši obě, kůň stejně jede mezi ostatními a nikdo se na mne nedívá. Proč, když tu mají *jeho.* Když nevidím, spíš rozumím těm

hlasům. Volají. Německy, česky, jak kdo. Ale všichni stejně. Ať žije náš Karel! Náš, vida. Čí jsem já? Jistě ne jejich.

Taky nechci být *něčí*. Jsem svůj. On... Ne, nebudu se klamat. Je taky svůj, a důsledněji. Já teď přemýšlím, jak se jim zalichotit. Podbízím se s tím Václavem. Bůhvíproč mi připadá tak důležité si získat lásku Eliščiny země a usadit se tu s Beatricí. Vybudovat Hrad. Chrám. Město. Všechno. Aby se jednou vzpomínalo na mne, a ne na něho.

Stejně se na mne bude vzpomínat. Proč tady? Nebo mě láká boj? Kdykoli se mi zazdálo získat něčí lásku, povedlo se mi to obratem. I zarputilý dědek v Avignonu, který neviděl nic než svoje zlatky, měl pro mne slabost přímo povážlivou. Kdekdo. A páni Češi ne?

Vyloudil na tváři úsměv a pohlédl na Karla. Můj syn je tuhý nepřítel. Můj syn. Nelichotí se a přece ho mají rádi. Jak to? Když mně už nechtěli odvést berni, jemu ji přiznali, sotva se zjevil. Landštejn. Pluh. Rožmberk. Všichni, kteří mě odmítali, jemu vracejí. A taky se ho bojí, k čertu. Musím se smát, když si vzpomenu, jak oba Vítkovci loni natahovali hamižné ruce a třásly se jim z obavy, aby je Karel neklepl přes prsty. To privilegium se jim povedlo. Moc platné jim stejně není, protože on udělá, co bude chtít. Tak jak je to se mnou a s ním?

Vážím si ho. Ano, jsem na něj hrdý, to vždycky. Jsem nezřízeně pyšný na všechno, co kdy vykonal, ať hlavou nebo zbraní. Mám ho rád? Panebože, já ho miluju! A ještě častěji ho nenávidím, jako právě teď. Rád! To slovo se pro náš vztah nehodí. Je v něm moc poklidu a něhy. Ne, nemám ho rád. Je oblíbený, mladý, zdravý a vidí. Vidí oběma očima. Přemyslovec, jak se tady hrdě říká, a na mou duši je. Celá matka. Sápe se po moci. A celý já. Umí se bít a do nebezpečí se vrhá jako krásné ženě do náruče. Celý můj otec a celý její otec. Velkorysé plány a střízlivá úvaha.

Tak jak je to se mnou a s ním ?

Ne, vůbec to není prosté mít děti. Jaký bude ten nejnovější? Marná sláva, tohle je nejlepší věk pro mého syna. Hezky v kolébce.

„Jeď dál sám," řekl střízlivě Karlovi, když se přiblížili k domu na rynku. „Ztratím se. Na tu slávu stačíš a já jsem unavený."

Poslouchal jásot, jak se vzdaluje, už v průjezdů. Nikdo mě nepohřešil. Budiž. Doufám, že Beatrix je tady a že si nevzala do hlavy mě vítat na Hradě v úloze královny. Ona a Karel. Trapná chvíle. Blanka, ta je tam určité, vyvolávali i její jméno. A přece neudělala o nic víc než moje Beatrix. Jen je tu déle. A je to *jeho* žena.

„Ty už jsi tady!“ Beatrix se strojila před velkým zrcadlem s takovou pozorností, že zmeškala jejich slavnostní vjezd do města. Jakpak se chtěla dostat do Hradu špalíry lidí, kteří tam čekají možná už od včerejška na mého syna? Ale slova jsou k ničemu, když se lze líbat. Beatrix vzdychá a pláče a celý ten nádherný šat je najednou na překážku. Proč ne? Můj mladý syn a jeho choť důstojně kynou davu a já... Není to jenom nevýhoda mít tak oblíbeného syna.

Spokojeně ulehl vedle ní a zavřel oči. Zvláštní. Bolest nepřichází, i když nedodržuju předepsaný klid. To poslední večer ve Vratislavi... Asi že je má choť. Tak to má být, a ne u sprosté holky.

Beatrix, smějící se a uzardělá, políbila ho na čelo a sklidila naprostý nezdar při pokusu dostat se z dosahu jeho objímajících paží.

„Počkej!“ vydechla. „Musím se oblékat. Ty taky. Za chvíli přijdou, a to přece nejde, aby nás našli — takhle.“

„Za chvíli se tedy oblékneme,“ zašeptal. „Mně se tak stýskalo.“

A potom překotně zapínali spony a smáli se jeden druhému, když shledávali chybějící kusy šatů zapomenuté někde na zemi. Jakžtakž to stihli na poslední chvíli. A teprve, když se slavnostní obřadností vyšli do síně, všimla si ho Beatrix blíž. „Co je ti?“ vydechla.

„Co by mi bylo?“

„Vypadáš strašně unavený. Nejsi nemocný?“ Všimla si zaníceného oka a lehce ho políbila. „Bolí?“

„Prosím tě, nevšímej si toho,“ odsekl netrpělivě. ‚Aspoň s tebou na to nechci myslet.“ Zazvonil. „Připravte nosítka. Nebo chceš koně?“ obrátil se k Beatrix. Uvítání na Hradě můžeme ještě stihnout. Biskup slouží mši, to chvíli potrvá a určitě se nehodí, aby chyběl král, pokud není na smrtelné posteli. A to Beatričina postel docela jistě není. „Ukaž mi napřed taky *jeho.* Ještě jsem ho neviděl.“

Vida. Jako každé nemluvně. Je po čertech chytrý, poznal tatínka. Bezzubé dásničky se cení v pomalém úsměvu. A bezedné oči... Oči! Jak zapomněl a prudce se naklonil, aby mohl políbit dítě, při pohledu zblízka ho udeřila nepřátelská bolest, jako by mu meč rozťal lebku vejpůl. Zapotácel se a málem padl na kolébku. Beatrix vykřikla. Ale než stačil odpovědět na zajíkavý dotaz, který taktak vypravila ze zbledlých rtů, Guillaume de Machaud vklouzl dovnitř.

Tvářil se na výsost vyděšeně. „Vaše Veličenstvo," hlesl a ohlížel se po dveřích, jako by se za ním hnal sám trestající archanděl s plamenným mečem. „Přišel váš syn. Úplně sám. A chce vás vidět."

V jasnozřivém okamžiku vracejícího se vědomí si Jan najednou uvědomil strašnou chybu. Hned, okamžitě z Vratislavi měl jet do Brna a potom do Tyrol. Ještě ho blázen pošlu samotného na Hrad! Zrovna tam.

„Zůstaň tu," poručil Beatrix nezdvořile a rychle se protlačil ze dveří kolem polekaného Machaulta. Chodbou už zněly rázné kroky. Moc dobře je znal a zaplaťpánbůh dostal vztek. Co! Mám se zpovídat? Já tobě?

„Jak ses mohl opovážit?" vybuchl Karel.

Jan bez ohlédnutí zašel do dveří a sotva slyšel, že se zavírají, obrátil se k synovi. „Co tady děláš?" odrazil ho zvysoka. „Poručil jsem ti, abys přijal hold."

„A kdo komu měl holdovat?" zeptal se Karel nebezpečně. „Pražská kapitula zloději, který okradl patronův hrob? A ten, kde nebylo co ukrást, aspoň zneuctil? Už ve městě jsem si všiml, jak tě vítají. Hold! Komu?"

„Českému králi. To snad jsem." Jan usedl, jak ho zmáhala bolest, která ho rozptylovala. Byl v nevýhodě. Snad bude lepší vyřešit spor mírně. Použil sice výrazů, za které bych ho měl dát hodit do věže, ale radši to smažeme. Aspoň jsme vyrovnáni. Ulevil si a já mu těch pět set hřiven na sochy vrátím. Není to nijak moc. „Dám ti to stříbro," řekl unaveně. „Vypůjčil jsem si u velmistra mnohem víc. Loni to bylo jiné, museli jsme vyplácet žold. Dobře, unáhlil ses, to se v mládí stává. Chci zapomenout..."

„Radši nezapomínej,“ přerušil ho Karel zle. „Moc rád zapomínáš, kdo pracně shromáždil všechno, co jsi tu za dva týdny stačil rozházet. Žold! Českým pánům snad stačila zeměpanská výzva. Šli by.“

„I za hranice?“

„I za hranice. Pohledávky lze srovnat časem, není třeba krást.“

Už zase! Jan se zvedl a třískl pěstí do stolu, až to zadunělo. Koruna rytířstva a zloděj? Usmrkanče!

„Mlčte, pane!“ zahřměl. Nepřátelské oslovení mu přišlo na jazyk samo. „Dobře, nezapomenu. Už nikdy, rozumíte? Nikdy se neodvažujte vkročit do Prahy. Vy, vy podrýváte autoritu krále a dobře chápu, proč. Pravý syn královského rodu se nelísá k měšťanům a chátře, aby je odvrátil od vlastního otce a urval vládu, která mu nepatří. Vy nikdy nebudete velký král. A pokud záleží na mé vůli, tak vůbec žádný. Rozumíte? Synů mám, zaplať pánbůh, dost. A ještě můžu mít.“

„Ale ne z českého královského rodu.“ Karel se rychle ovládl a ustoupil o krok ke dveřím. V záchvatu vzteku přijel sám a to nebylo moudré. „Odjedu. Nelze mi žít v okrádané zemi a nesmět udělat nic na její ochranu. Vaše Veličenstvo nemusí mít strach. Nikdy sem nevkročím ve vaší přítomnosti.“ Chvatně vyklouzl na chodbu a rychle se dal k východu. Spíš prchal.

„Strach!“ burácel za ním otcův hlas. „Já? Před vámi? Spratku!“

Bojí se, pomyslel si Karel, když sedal na koně a ulehčené vyrazil na ulici. Bojí se mě a já jeho taky. Panebože, jak tohle dopadne!

Podobné myšlenky mohl mít král Jan při pohledu na bezhlavý úprk následníka. Jenže ho nevnímal. Stiskl třeštící spánky rukama, které se třásly docela jinou hrůzou. Ukradené sochy. Vzpurný syn. Pohrůžka znepřátelené země. Co je to proti děsu z tmy, do které nahlížím? Dosud zplihlé černé cáry se rozkomíhaly v děsivém vlnobití a výsměšně zavlály z nevidoucího oka před to, které vidělo. Přece ne! To se mi jen zdálo! Zaúpěl a s rukama křečovitě sevřenýma kolem hlavy se zhroutil na kamennou podlahu.

V době Velkomoravské říše byly Uhry zemí Slovanů. Na východ od nich se prostírá tajemná končina, odkud přicházely hordy šikmookých nájezdníků a šířily děs. Někdy zůstávaly a postupně se stávaly uherským národem. Vladaři starobylého rodu Arpádovců věrně lnuli ke křesťanství, ale byl to jen vnější lesk. Za hranice vznešeného světa křesťanská zjemnělost nezasáhla. Země zůstala barbarská a zaostalá a poslední král z přímé větve Arpádovců málem strhl i královský dvůr zpátky k pohanství. Říkali mu Lájoš Kumán. Jeho matka byla princezna z divokého asijského kmene, který se v Uhrách usadil za Lájošova děda Bély Čtvrtého. Pro utužení přátelství ji provdali za Bélova následníka, ale kumánská krev se na trůnu neudržela. Divoký Lájoš byl zavražděn v kumánském stanu bezdětný.

Měl jenom sestry. Z nich Marie se vdala za Karla, stejnojmenného syna neapolského krále. Měl i sestřenice — choť českého krále Kunhutu. Karel Martel Neapolský, syn Mariin, zemřel, ale zanechal syna, který se už jako dítě objevil mezi vážnými uchazeči o královský uherský trůn.

Současně s vnukem sestry přichází na scénu i vnuk sestřenice, Václav Třetí Český. Měl úspěch. V jedenácti už byl korunován a pod záštitou mocného otce se ujal v Uhrách vlády. Ne nadlouho. Houževnatý Anjouovec se dral vytrvale k moci a také on měl za zády pevné zázemí. Jeho strýc Robert, mladší bratr jeho otce, měl vážný zájem na tom, aby se jeho mladý synovec do Neapole nevrátil. Prvorozeneckým právem přece neapolský trůn patřil jemu. Ale při smrti krále Karla byl jeho vnuk dítě a mladší syn Robert dospělý. To rozhodlo o osudu Neapole a také o osudu Uherska.

Vytrvalá snaha mladého Anjouovce slavila nakonec triumf, už neohrozitelný sousedy. Poslední český a polský král Václav Přemyslovec byl mrtev a v mezivládí od jeho smrti skutečné nebezpečí nehrozilo z Čech nikomu. Karel Robert měl čas svou vládu upevnit a vnutit zemi svůj mrav, zjemnělý mrav západního světa s francouzským leskem a italským přepychem. Zlato, které vydávala jeho Horní země, mu umožnilo rychle překonat propast

dosud k nepřekročení, která dělila Uhry s hordami pohanských kočovníků od zemí rytířského západu.

Karel Robert z Anjou byl slavný a mocný král a jeho vládou už nic neotřáslo. Se sousedy udržoval moudré styky. Jeho druhá choť Beatrix Lucemburská nakrátko ozářila jeho dvůr půvabem francouzského vychování. Jeho třetí choť byla Piastovna. Drsná a přímá. Nijak zhýčkaná, a ani ne tak urozená, jak by snad uvítal král, mezi jehož předky se skvěl sám Karel Veliký. Teprve její otec Vladislav, kujavský kníže, se z nevelkého údělu probojoval na polský královský trůn. Alžběta strávila dětství v bojích a na útěku a na dvorský mrav si zvykala až po boku královského chotě. Ale uherskému králi přinesla víc než slavný rod a věno. Byla matkou synů.

Jsem rád, že tě vidím, drahý chlapče!“ Karel Robert se hnal ke Karlovi s otevřenou náručí. „Vždycky to říkám, že sousedé by se měli častěji navštěvovat. Zvlášť když jsou v tak dobrých vztazích jako my.“

Karel se usmál. Vlastně prvně od chvíle, kdy opustil narychlo Prahu. Od hádky s otcem až doteď byl jeho život samá pohroma. Jediné místo, kam se mohl ztratit před otcovým hněvem, aniž by zadal svému postavení, byly Tyroly. Ale přes Landshut si netroufl. Přátelům nechal jen vzkazy, že je čeká v Brně, a sám se hnal napřed jenom s Buškem a s Janem z Lipé, aby se vyhnul stíhání. V Brně další neblahá zpráva. Maršálek Jindřich, který se pro náhlé onemocnění tažení nezúčastnil, zemřel ani ne ve čtyřiceti, zatímco byli na Litvě. A když se pokusili projet Rakouskem, hned za hranicí málem padli do zálohy. V místech, kde bratři z Lipé loni plenili, nejspíš někdo poznal bývalé záškodníky. Taktak se útěkem spasili do Znojma.

Nakonec prošli jižní. Moravou k Moravě řece a lidem uherského krále proklouzli pod Děvínem po Dunaji. Tady v Budíně se konečně cítil v bezpečí i bez průvodních listů. Upřímné přivítání uherského strýce ho těšilo. Platilo jemu osobně, ne synovi českého krále. Karel Robert měl k němu od prvního setkání daleko srdečnější vztah než k jeho otci a určitě to nebylo tím, že mezi nimi panovalo přímé

pokrevní příbuzenství. Hlas krve se v královských rodech často neozýval. Všichni byli příbuzní a čas od času byli všichni nepřáteli.

„Měl jsem dřív požádat o povolení průjezdu. Prosím Vaše Veličenstvo tisíckrát za prominutí, ale neměl jsem čas. Myslel jsem, že projdu rakouským územím, ale taktak jsme ujeli po Dunaji. Nepřivěsil jsem pečeť k enžským úmluvám, takže jsem přítel vévodů jen při konfliktu s Wittelsbachem a k tomu, jak Vaše Veličenstvo ví, zatím nedošlo."

Karel Robert se ušklíbl. „Ty s tvou obřadností! Taky jsem byl v Neapoli vychováván k francouzské zdvořilosti, ale tady? Jednou jsem tvůj strýc. Vlastně dvakrát. Má matka a tvoje bába byly vlastní sestry a tvoje teta z otcovy strany byla mou chotí. Poslední večer na Vyšehradě předloni jsi mi tykal."

„To snad ne!"

Ne, z ióho večera si nepamatoval nic. Ať si už s vínem rozuměl jak chtěl dobře, výkonu polských a uherských spojenců zdaleka nestačil. Snažil se. Výsledkem bylo několik matných útržků vzpomínek a jinak naprostá prázdnota. Otec ho ujistil, že se držel skvěle a neudělal žádnou ostudu. Ale že začal tykat uherskému králi, který byl o hezkou řádku let starší než jeho vlastní otec a kterého viděl po třetí v životě? Bezděky se zakoktal, což se mu stávalo velice zřídka.

„Přeješ-li si to, Vaše Veličenstvo, totiž strýčku, velice rád."

Karel Robert se na něj zadíval pozorněji. „Vypadáš, jako bys měl nějaké těžkosti."

„Ne, vůbec ne," zalhal Karel rychle. Roztržku s otcem byl upřímně odhodlán zatajit. Před každým. „V Tyrolech, pokud vím, je klid. Aspoň doufám, že mě tam nečeká nemilé překvapení. Ale bratr je ještě příliš mladý. Musím dohlédnout."

„Ty v jeho věku jsi zastupoval svého otce v signorii. No nic, každý jsme jiný. Jistě máš hlad, půjdeme k ostatním."

U stolu opustili francouzštinu a rozhovor uvázl. Královna byla Lokietkovna a víc než uhersky se nikdy nenaučila. S přítomnými pány byla s to rozmlouvat jejich jazykem, ale tomu zas nerozuměl

Karel a jeho průvodci, až na Jana z Lipé, který na uherském pomezí žil už řadu let.

Královna zachovávala mrazivý odstup. Snad byla vůbec upjatá anebo Karel vzbudil její nelibost od prvního setkání. Ten nevrlý pohled si pamatoval z Trenčína. I na dcerku se pamatoval, kterou posadili vedle něho. Poupátko se rozvilo. Bylo jí patnáct a Karel neodvracel oči z půvabné tváře po celou dobu večeře. Hluboce modré oči pod smělými oblouky černého obočí, nadzvednutého jako v údivu nad vlastní krásou, záplava kaštanových vlasů, které netrpělivě odhrnovala, když jí v neposlušných kadeřích padaly do čela, a rty...

Vzdychl. Aby nepopudil její matku, oslovil ji česky.

Tomu Piastovna může rozumět. „Sestřenko," začal, aby naznačil, jak k sobě mají blízko, ale nakonec mu to oslovení přišlo hloupé. „Jak se jmenuješ?" zeptal se.

„Kateřina."

Jméno ho švihlo jako bič. Odtáhl se. Jsem nenapravitelný. Mám choť a ona je dcera uherského krále a téhle paní, která se na mne mračí, jako by očekávala, že udělám něco strašného. To tak.

„Jsi krásná," řekl a vynasnažil se, aby to znělo jenom zdvořile. „Odpusť mi, jestli jsem se tě snad dotkl zjevným obdivem. Ale nesložit hold takové líbeznosti by byla neomalenost."

Usmála se. „Říkali mi, že tě vychovali u francouzského dvora i co to znamená. Maminka mě chtěla zavřít doma, ale byla jsem zvědavá."

Potřásl hlavou. „Copak jsem hastroš, aby se mnou strašily děti?"

Urazila se, ale jen naoko. „Já nejsem dítě. A ty také tak dospělý nejsi. Docela bychom se k sobě hodili."

„Kateřino! Přísahám, že mě napadlo něco podobného už přede dvěma lety. Ale bohužel..."

„Já vím. Jsi ženatý a já jsem zasnoubená. Škoda. Vévodu neznám. Kdoví, jaký je."

„Který vévoda?"

„Jindřich Svídnický."

„Bolkův bratr?"

„Možná. Nevím.“

Svídnice! Jediné území ve slezském celku, které důsledně odolávalo tlaku lucemburské moci. Bolek se chytal, koho mohl. Tu Wittelsbacha, tu Kazimíra. Jenže je bezdětný. A tenhle Jindřich bude možná dědit. „Věřím, že naše zalíbení přetrvá i tvůj sňatek,“ řekl pokrytecky, protože v té chvíli už neměl před očima krásnou ženu, ale žádoucí území. „Vždycky ti zůstanu přítelem. A samozřejmě i tvému budoucímu choti. Nejsem takový zpustlík, za jakého mě máš.“

„Já ne. To maminka.“

Ta tedy skutečně měla nejmíň příčin, s těma pichlavýma očima. Karel zachytil králův pohled, zvedl Kateřininu ruku ke svým rtům a políbil ji. „Když už se naše ruce minuly,“ řekl dost nahlas, aby to dívčín otec slyšel, „snad si to jednou vynahradíme spojením svých dětí. Sňatky nejlépe utužují královská přátelství. Překvapuje mě, že o manželství mezi námi naši otcové nikdy neuvažovali.“

„To tě nemusí překvapovat, chlapče,“ ozval se král. „Můj prvorozený syn, její bratr, byl zasnouben s tvou sestrou Annou, která si předloni vzala Ottu Habsburka. Ladislav zemřel, bohužel. Ale to už jsi ty byl ženatý. A ve Francii. Žádný otec dcer na vdávání nemohl k tobě ani zvednout oči.“

„To se dá napravit, i když smrt odčinit nelze. Mám dceru, ty máš syna. Co jí mohu přát víc, než aby jednou byla uherskou královnou?“

Královna Alžběta promluvila. Krátce a odmítavě. „Ludvík je zasnouben s neapolskou princeznou Marií.“

„Pak ovšem.“ Karel pokrčil rameny. „Nechtěl jsem se vtírat. Markétě jsou teprve dva roky. Na zásnuby má čas.“

„Počkej,“ přerušil ho Karel Robert, kterého myšlenka zjevně zaujala. „To zasnoubení nemá význam, když už si Ondřej vzal Janu. Apulským králem bude on. Chceme-li najít důstojnou nevěstu pro Ludvíka, nedovedu si představit žádoucnější dívku než bude česká princezna. Znám otce, viděl jsem i matku. Nepochybně bude krasavice, nehledě k znamenitosti rodu, která váží především. Vazba k Neapoli je i tak silná dost.“

„Jak myslíš," řekla Alžběta upjatě. „Moje vlast to není. I když si myslím, že by tím podepřel i nárok Ondřejův."

„Ondřejův nárok je nepochybný," zamračil se Karel Robert. „Spíš Jana tím sňatkem získala."

„Nelíbí se mi. Je zhýčkaná," řekla královna stroze. „Děti bez otců! Dědečkové je jenom rozmazlují. Zvlášť když si usmyslel, že tohle děvče zdědí trůn. On sám je mladší bratr tvého otce. Tak proč nedbal toho, že jeho mladší bratři syny měli? Pochybuju, až tvůj strýc Robert umře, že to dobře dopadne."

„Proč by to nedopadlo?" odbyl ji manžel odmítavě. „Dohodli jsme se."

„Ondřej není prvorozený."

„Sama jsi řekla, že Robert není taky. Po smrti mého otce mi obezřele dali uherské království, aby on mohl vládnout v Neapoli. Mám tři syny, protestoval jsem proti jeho dědickému ustanovení, ale papež ho samozřejmě schválil. Sňatek Jany, která má dědit, s naším Ondřejem je přece slušné řešení."

‚Nikdy jsem neviděl tvého mladšího syna," řekl Karel.

„Nemůžeš ho znát. Vezli jsme ho tam už před pěti lety, když si má neteř Marie brala Delfína Humberta."

Zvláštní. Docela dobře jsme se tehdy mohli potkat. Zdá se, že vladařské dvory bez synů jsou plné hošíků, kterým ctižádostiví otcové zaručují vládu výhodným sňatkem s dědičkami. Můj bratr. Uherský Ondřej. Svým způsobem i já, ač Blanka nedědí. Ale ani já jsem nevyrůstal doma. Já jsem získal a jan v Tyrolsku trpí. Jaký osud stihne Ondřeje?

„Kolik je mu?"

„Už deset, je jenom o rok mladší než Ludvík."

„A starý Robert žije a dosud se s velkou ctižádostí plete do věcí poloostrova. Tvůj syn má naději, že ho jeho smrt zastihne v dospělém věku a že svoje postavení snadno uhájí. I v cizině. Ale za pět let si člověk zvykne. Já to znám."

Karel Robert si povzdechl. „Ondřej je jiný."

„Co o něm můžeš vědět?" zastala se Alžběta vzdáleného synka. „Bylo mu pět a od té doby jsme ho neviděli. Jen sem tam list."

„Přece. Ludvík byl vždycky statnější a rozhodnější. I když se trochu příliš drží maminčiných sukní, než aby se mi to líbilo.“

Královna vstala. „Omluv mě, prosím, u večeře,“ řekla suše a odešla.

Král mlčky upíjel. Kateřina se zavrtěla. „Maminka se zlobí,“ řekla tiše a ke Karlovu podivu francouzsky. „Mám jít za ní?“

Karel Robert objal kolem ramen malého Ludvíka, který se tvářil zaraženě a trochu hněvivě. „Jdi, drahá,“ řekl. „Máš pravdu jako vždycky.“ Podíval se na Karla koutkem oka a políbil syna do vlasů. „Vidíš, takhle to potom dopadá,“ řekl s povzdechem. „Neovládnu se. A tisíckrát jsem si přísahal, že už se nikdy nedám unést. Před mými hosty mě peskuje, jako bych byl nerozvážný kluk. Já nesnáším, když mi někdo mluví do mých věcí, i když je má choť a jsem jí hluboce zavázán. Zachránila mě, když mě napadl Felicián. Ležel jsem v bezvědomí po jeho prvním bodnutí a byl by mě určitě dorazil, nebýt jí. Neváhala nasadit vlastní život. Je to statečná, skvělá žena. Ale chce poroučet.“ Na okamžik se zasnil.

„Tvá teta Beatrix umřela velmi mladá. Nesmyslně mladá. Byli jsme spolu pouhý rok. Nikdy jsem neměl na ženy moc čas, ale tu líbeznou dívenku jsem miloval nade všechno. A zabil jsem ji. Umřela při porodu i s dítětem. A sama byla ještě dítě. Pořád ji vidím před sebou — ne jak umírala, to je vzpomínka ze zlého snu, ale předtím. Jak se smála, jak se mnou žvatlala po francouzsku, ukazovala mi taneční kroky a já, proti ní starý medvěd, jsem s ní dováděl jako kluk.“ Dolil si číši do vrchovata a zvrátil ji do sebe. „Nač vzpomínat. Už je to skoro dvacet let a Alžběta je tak jiná. A dneska je ještě podrážděná, protože, abych byl upřímný, tebe nemá moc ráda.“

„Všiml jsem si.“

„Jsi vlastně Přemyslovec, nediv se. Prožila se svým otcem velmi krušné dětství díky tvému dědovi. Léta prchali z místa na místo bez domova. A přece on měl být polský král.“

„Vždyť byl.“

„Ale kdy? Jenomže takový je život. Jeden prohraje a druhý zvítězí. Když já jsem přišel z Neapole, i Uher se zmocnil český král

pro svého syna. Žil jsem s Kumány ve stanech. Schovával jsem se až v Dalmácii. Tvůj děd na synovu ochranu přitáhl s obrovským vojskem, kterému jsem se vůbec nemohl postavit, a taky jsem byl hošík. Sám mezi magnáty, kteří si se mnou dělali, co chtěli. Rozchvátili mi zemi. Dvakrát dokonce. Já jsem rozdával všechno a Václav taky, co nám zbývalo? Nakonec mi sem nasadil Ottu Bavorského, ale to byla chyba. Otta byl dospělý a přitáhl jim uzdu. Tak ho vyhnali. A protože Václav byl už mrtev, zbyl jsem já. To je ten rekovný příběh mé cesty ke královské moci. Veliká bitva, hrdina na bělouši, nic takového, ne. Nedej se zmást příkladem svého otce. Úspěch není věc bitev, zdaleka ne. V mém případě to byl souběh náhod a jedna vzdálená vražda. Je podivné, jak někdy jedna jediná smrt zahýbá světem. Tvůj strýc byl sotva sedmnáctiletý a zdravý jako řípa. Ještě dnes tu snadno mohl být a mít s tou hezkou Violou deset synů. Anebo s jinou. A k tomu mít Uhry, Polsko, Branibory a kdejakou zemi, kde dědici vymřeli po meči. Snad by pak ani jeho bratranec nezabil Albrechta Habsburského, Jindřich Lucemburský by se nestal římským císařem a tvůj otec, ženatý s dcerou některého souseda, by se projížděl ve šraňcích a Evropou jako potulný rytíř vždycky v něčím žoldu. Pravda, je jediný, na jehož život by to nemělo zásadní vliv. Ale být nebo nebýt král je přece jenom rozdíl.“

A nebyl bych já. Má matka by se provdala za některého panovníka a její syn bych nebyl já. Syn lucemburského hraběte by nikdy nezabloudil do Čech a syn Přemyslovny by možná nikdy nepřekročil Rýn.

Malý Ludvík se dychtivě přitiskl k otci. „A kde bych byl já?“

Karel Robert ho pohladil. „Ty bys byl neapolským králem, synu.“ Políbil chlapce a obrátil se ke Karlovi. „Je vás dost málo. Dám ti doprovod a pošlu rychlého posla k příteli, který mi střeží pobřeží. Dojdeš až k moři a po něm k italskému břehu, když tak miluješ lodě a chceš se vyhnout území Habsburků. Je to dál, ale poznáš nové kraje. Dalmácie je krásná a Jadran jsi asi ještě neviděl.“

„Ne. Jsem ti zavázán, díky. Myslel jsem na Akvileu, ovšem po souši. Takhle to bude mnohem příjemnější.“

„Vždyť jsem povinen se o tebe postarat,“ zasmál se král. „Jako tvůj strýc i jako uherský král. Víš, že Morava kdysi po příchodu Maďarů patřívala k Uhrám? Byl bys můj leník, kdyby zůstaly spojeny. A bylo by to přirozenější. Čechy jsou horami uzavřený útvar sám pro sebe.“

„Kdysi?“ Karel přimhouřil oči. „Ovšem, Morava a Uhry spojeny byly, jenomže vladař seděl na Moravě. Ta tehdy sahala až k Drávě přes celou Panonii. Jistě znáš jeho jméno. Král Svatopluk.“

Ludvík se vysmekl otci, zamračil se a zmizel beze slova. „Mně se zdá, že ses urazil,“ řekl Karel Robert zvídavě.

„Vůbec ne. Ale chceš-li hledat tradice, ta moravská je starší.“

„Neměl jsem začínat. Víš o tom víc než já.“ Karel Robert mu nalil víno a přisedl si blíž. „Před mou chotí nic takového radši neříkej. Ludvík je nedůtklivý po ní. Možná už žaluje. Jenomže já, můj milý chlapče, já vím dobře, že sice je často třeba bít se urputně za to, co nám patří, ale rozumně ustoupit tam, kde nám ve skutečnosti nepatří nic. Proto dej na radu starého strýce, který to s tebou myslí dobře. Smiř se s Habsburky. Čím dřív tím líp. Pro jednou, budiž. Ale jezdit do Dalmácie vždycky přes Uhry by bylo nesmyslné, i když tě vidím rád. Rakouskem to máš zpátky mnohem blíž.“

Zpátky. Je cesta zpátky po tom všem? Za několik dní zamíříme za sluncem k jihu. Tam, kde se ztrácejí stopy mé Velké Moravy. Už není moje ani to maličké, na sever Dyje stísněné markrabství. Jedu do krásné země. Většinu svého vladařského dospívání jsem prožil tam, na jihu Alp. Ale přesto cítím, že vytoužený domov zůstává daleko za mnou, v té zemi, kde jsem strávil všehovšudy devět let svého života, z nichž na prvních sedm si ani nevzpomínám jasně. A poslední dva v krutých starostech, které i v noci rušily můj sen. Měl bych být šťasten a radovat se ze svobody. Nejsem. Srdce mi svírá stesk.

VELKÁ MORAVA

Deváté století, na jehož počátku stála císařská korunovace Karla Velikého, bylo také stoletím Velké Moravy. V jeho první třetině

Mojmír Moravský vypudil svého souseda, nitranského knížete Pribinu, z jeho hradu i ze země a nitranské knížectví připojil k Moravě. Mohl. Byl křesťan a Pribina byl pohan. Za Mojmírem stála celá síla náboženství, které na svých mečích přinesla francká říše Karlova. Pribina se dal poučit. Dál na jihu u velkého jezera v Panonii založil blatenské knížectví a stal se křesťanem. S moravským knížetem si už nepřekáželi. Naopak, budoucnost oba státy ještě sblížila.

Mojmírův synovec a nástupce Rastislav se snažil vybudovat stát mocný, bohatý a nezávislý. Nezávislý hlavně na Francích, kteří se pokoušeli Moravu si podrobit. Na jeho pevnosti, jejíž podobu současníci nedokázali vyjádřit slovy, ztroskotal nejeden francký útok. K Rastislavově konci přispěly až vnitřní různice. Bavoři z Východofrancké říše málem vytěžili úplné vítězství z jeho nešváru se synovcem Svatoplukem. Rastislav byl konečně poražen, zajat a zahuben, ale Svatoplukovi se podařilo nepřítele oklamat a uniknout. Třikrát za jeho vlády Moravané Bavory porazili na hlavu, než byl smluven mír, který přinesl vrcholný rozkvět Moravy. Opřena o pevné spojenectví Čechů sahala během deseti let od Sály po San a východoslovenské pohoří, na východ Dunaje se táhla její hranice až dolů k Drávě a Čechové,

Lužičtí Srbové, Slezané v Poodří i Vislané na Krakovsku zůstali až do Svatoplukovy smrti věrnými syny říše, nazývané Velká Morava.

Svatopluk se přiklonil k Římu, aby zachoval a posílil postavení své říše. Zřízení arcibiskupství mu poskytlo nezávislost na Bavorech i ochranu před nařčením z kacířství či návratu k pohanství, což byla pro rozpínavé sousedy vždy vítaná záminka k vpádu. Sám jí užívat nemusel, jeho Velká Morava byla přirozeným útočištěm ohrožených národů před franckou porobou. I papež, odjakživa se bránící vzniku příliš mocných impérií, přiznal Svatoplukovi k zajištění moci, kladoucí obezřelou mez francké říši, „z milosti boží“ titul královský, jehož před ním dosáhli jen čtyři panovníci — vladaři obou franckých říší, král anglosaský a hispánský.

Stopy velkomoravského království se ztrácejí z psané historie až na počátku desátého věku, kdy na území Panonie vpadli Maďaři a po porážce Franků pronikli bez potíží i do sousedních zemí, které proměnili v poušť. Jen lidová vzpomínka přetrvala mocné království.

Průzračná voda. Na dně oblázky, u břehu drobounké, čím dál tím větší a oblejší. Kolem věnec skalin. Strmý břeh s chudým porostem až k hradu z bílého kamene nahoře na kopci nej blíže k moři. Pod ním městečko sevřené úbočím vysokých hor. Kostelík s dřevěným rovným stropem, opodál zvonice. Všehovšudy pár domků za hradbou s nízkou kulatou hláskou, hledící do zátoky na kolébající se flotilu rybářských bárek. Dál za nimi, s panským odstupem, zakotvená Frankopanova loď.

Zvláštní, skoro tři roky jsem strávil v Itálii a nikdy jsem moře neviděl. A je tak docela jiné, než mi říkali. Představoval jsem si široký obzor, jako když se z vysoké hory díváš, jak slunce zapadá do mlhy. Tady je to jako u nesmírného jezera. Na dohled břeh, na němž vystupují srázné skály, žlutočerné sluncem a stínem, s ostrými, dravými obrysy. Bartolomeo tvrdí, že jeho ostrov Krk je úrodný a zarostlý zelení, s několika vesničkami, od nepaměti obydlený hrstkou rolníků a rybářů. Ale přes mořskou úžinu se mým očím jeví jako obzvlášť krutá pustina. Holé, hranaté skály. Tady na břehu nad

Senjí jsou hory zaoblené, omyté přívaly, kamení na nich je sypké a kulaté, jako ty oblázky dole ve vodě, a mezi sutí občas vystrčí hlavu travička či lišejník, jsou smutné a chudé, ale připadají mi známé. Takové kopce je vidět u nás na severu. Shlížejí dolů do Kladska a na jih do Čech úplně stejně, jako ty zde do bláznivě modré vody. Takovou modř si nelze představit, dokud jsi neviděl.

Karel vzhlédl k svému hostiteli, který z ničeho nic vstal. „Co děláš?“ zeptal se překvapeně.

Bartolomeo ukázal v úsměvu všechny silné, rovné zuby. „Je horko,“ odpověděl a nerušeně se svlékal dál. „Vykoupu se.“

Pravda, slunce pražilo jako na severu v létě, ale přece jenom byl teprve konec dubna a ještě včera od moře ledově fičelo. V noci dokonce zabouřilo a ráno se zakotvená loď divoce zmítala na vlnách. Teď sice ulehly, ale vlídná, sluncem ozářená hladina v Karlovi

budila pocit horského ledového toku. Přesně touhle dobou se přede dvěma lety třásl zimou, promočený až na kůži z výletu po vzdutém Dunaji. Včera to tady nevypadalo o nic líp. Pálící slunce bylo po té nepohodě víc než příjemné.

Bartolomeo se rychle svlékl do naha a z vyčnívající skály se vrhl po hlavě do mělké vody. Jako zázrakem se vynořil bez pohromy. „Mohl ses zabít!“ vykřikl Karel zděšeně. Ještě mu leknutím zadrhával hlas.

„Já? Proč?“

Sotva na loket vody a... Ne, už to neřekl. Bartolomeo byl stejně vysoký jako on, možná i větší, a teď bylo jasně vidět, že se ani nataženýma nohama nedotýká dna. Karel se rozesmál. „Myslel jsem, že je tam mělčina. Neuvěřitelné. Přece se z tebe nestal trpaslík.“

„Umíš-li plavat, pojď taky.“

„Je studená?“

„Jako vždycky zjara. Ale na širém moři se už nevykoupeme. Jsou tam žraloci.“ Potopil se a hodný kus plaval pod vodou. Vynořil se, zatřepal mokrou hlavou a vykřikl vesele: „Bojíš se?“

„Ne.“ Karel vstal a protáhl se. „Chce se mi spíš spát.“

„To tě přejde. Pojď.“

Karla pohled přece jenom zlákal. Rychle shodil šaty a bez přemýšlení se vrhl za Bartolomeem. Ledová voda. Nerad okusil, byla slaná. Ale zimomřivost ho rychle přešla a nepříjemný pocit vystřídala bujná veselost.

Chvíli dováděli podél břehu jako dva delfíni.

„Na suchozemce plaveš znamenitě," řekl Bartolomeo s uznáním, když se udýcháni zachytili vyčnívající skály. Moře bylo přátelské a mírné a jeho chlad příjemně rozjařoval.

„Tady si připadám lehčí. V řekách se plave hůř."

A zvlášť v těch rozvodněných a v šatech. Zažil to nejen na Dunaji, ale i před pěti lety u Pádu, když protilucemburská liga potopila všechny lodi na řece, aby se nedostali na druhý břeh. Dostali se. A stejně to nakonec nebylo nic platné, zrovna jako v Linci předloni. Ne, nedobrovolné koupele v řekách mu nevynesly nic.

Zuby mu začaly drkotat zimou. Pustil se skály, aby se zahřál prudším pohybem, ale Bartolomeo bleskurychle vztáhl ruku a zadržel ho s prstem položeným na rtech. „Tiše," zašeptal sotva slyšitelně.

Plovali těsně při skalách podél břehu. Karel zapomněl na zimu v zápalu lovce číhajícího na kořist. Už to slyšel také. Kdesi nedaleko tlumené hlasy a dívčí chichotání. Za výběžkem se Bartolomeo ponořil hlouběji, že mu nad hladinou zůstaly jen oči a nos. Karel následoval jeho příkladu, a pomalu a obezřetně, aby je neprozradilo ani zašplouchání, se posouvali mezi kameny k sluncem ozářené úžlabince, kam moře vyvrhlo několik hrstí drsného písku. V něm, předkloněné a po kotníky ve vodě, stály dvě rozesmáté štěbetalky a přebíraly vyplavené mušle. Karel je znal. V městečku nebylo mnoho děvčat a tyhle dvě v uplynulém týdnu byly několikrát na hradě. S rybami, ovocem, kraby. Docela samozřejmě se s hradním kuchařem podílely na přípravě hostiny a s panskou družinou na hodování. Té o něco starší a urostlejší se hrabě okázale dvořil. Ta drobnější a útlá pokukovala po Karlovi s nevinnou, zvědavou vyzývavostí. Teď byly tady, v sluncem vyhřáté pasti, vydány kořistníkům na pospas.

Bartolomeo nečekal a rychle přešel do útoku. Dívky poplašeně vykřikly, když se vyhoupl na skálu jako pohanský satyr a zatarasil jim cestičku k úniku. V objetí, zakrývajíce si tváře, tiskly se ke skále.

„Milojko! Slunce moje! Neboj se přece, to jsem já!"

Dívka otočila hlavu, roztáhla prsty ruky, kterou si zakrývala oči, a podezíravě si ho prohlédla. „Franko! Kde ses tu vzal? A takhle!“

„Chyť si druhou. Ať ti neuteče,“ utrousil Bartolomeo přes rameno ke Karlovi a opustil strategické místo u pěšiny. Milojka před ním chvíli kličkovala, nakonec zakopla o kámen vyčnívající z písku právě ve chvíli, kdy ji dostihly milencovy ruce.

Karel stál na pěšině s nakloněnou hlavou a hlídal druhou dívku. Ona zase jeho. Dodal si odvahy a opatrně k ní postoupil. Trhla sebou, prolétla kolem jako pták a taktak že mu neuklouzla. V poslední chvíli zachytil vlající suknici, rozběhnutá dívka ztratila rovnováhu a skácela se mu rovnou do náruče. Dva kroky od nich moře tiše šplouchalo o vlídný břeh. Pálící slunce v zádech.

Dívenko černooká! Ještě jsme spolu ani nepromluvili. A možná ani nepromluvíme. Zítra odplouvám a nejspíš navždy. S hlubokou vděčností přijímám ten dar, který mi po tobě posílá samo nebe na rozloučenou s tvým krásným pobřežím. Jsi čisťounká jako ta průzračná voda v tvém moři. A stejně jako ona ke mně hebce přilneš, že se cítím celý obklopen a očištěn tvým objetím. Na vlhkém písku mezi skalinami... Setrvat nelze. Škoda.

Beze slova se zvedla a stejně mlčenlivě se Milojka vynořila za skálou. Bok po boku šly pěšinou a smetaly jedna druhé ze zad uvízlá zrníčka písku. Nahoře se ještě otočily. Chvíli se dívaly proti slunci na ty dva dole, pak se popadly za ruce a odběhly se smíchem, který zurčivě padal až dolů k moři.

Bartolomeo přistoupil ke Karlovi a položil mu ruku kolem ramen. „Dar Boží,“ řekl vděčně. „Než vyplouvám na moře, mám to vždycky rád. Pocit jistoty, že patříš k zemi a že se vrátíš k tomu břehu. Až se mi jednou Milojka v předvečer odjezdu nezjeví mezi skalinami, možná tam někde zůstanu. Pojď.“

Voda teď Karlovi připadala chladnější a krajně nevlídná. S povděkem uvítal, když se konečně doplavili na místo, kde nechali šaty. Na lodi, dříve skryté za útesem, panoval ruch. Dvě loďky přirážely k jejímu boku a jiné dvě odplouvaly zpátky ke břehu.

„Nakládají,“ řekl Bartolomeo. „Pojď se podívat.“

Osmahlý chlapík je na svém člunu dopravil k lodi. Byla mnohem větší než největší plavidla na řekách. Kryté podpalubí pro posádku a nahoře panské obydlí. Stožár se skasanými plachtami. Zítra se do nich opře mořský vítr a muž u kormidla nás povede úžinou mezi ostrovy.

S Bartolomeem se Karel spřátelil, sotva se setkali hluboko ve vnitrozemí na jeho hradě zvaném Dubočac u řeky Kupy. Hned první večer u vína. Bartolomeo se tam přihnal z druhé strany od vzdálené pevnosti Trstenu, kde ho zastihl rychlý Kumán, kterého za ním poslal se vzkazem uherský král. Šikmooký posel o několik dní předstihl Karlův pomalý průvod, vlekoucí se kvůli důstojnému zemskému písaři Štěpánovi z Tetína. Byl s ním už loni, kdy v bratrově hornatém hrabství strávili pomalu celý rok. Letošní průvod byl o hodně skromnější, i když v něm nechyběli tak urození páni jako nejstarší syn nejvyššíhO komořího pan Jindřich z Rožmberka, zemský maršálek pan Jan z Lipé a Zbyněk Zajíc, pán Žebráka. Synové dvou kdysi velkých soupeřů, jejichž nesmiřitelné nepřátelství znal Karel jen z pověstí zbraslavského opata, se skvěle snášeli, ačkoli si byli tak nepodobní, jak jen možno, povahou i podobou. Jeden světlovlasý, druhý černý, vážný a upjatý a ten zase veselý až k rozpustilosti. Věrný obraz svých otců, jak říkával kancléř Jan, Karlův strýc. Až na tu nenávist. Co také s nepřátelstvím, starým bezmála dvacet let. Pan z Lipé pana z Valdeka o deset roků přežil a dávné záští neživil. Synové jeho kdysi soka měli ke všem hodnostem i statkům otevřenou cestu a Jan se Zbyňkem byli důvěrní přátelé. Pan zemský písař měl s sebou syna Jindřicha, a pak už jenom nepatrná vojenská družina a několik komorníků. Mezi nimi čelné místo zaujímal pan Bušek, kterého také doprovázel jeho stejnojmenný syn. Honosný doprovod, který cestě prvorozence slavného českého krále dodával náležitého lesku, Karlovi poskytl až uherský král.

Bylo to podivné putování a Karel si bezpočtukrát vyčetl svou prchlivost, i když se mu při vzpomínce na zcizené sochy i otcův zjevný pokus ho obelhat pěnila krev. Trochu si vyčítal, že v Čechách

nechal Blanku, ale konečně jsou s Beatrix přítelkyně. Jí nikdo neublíží a kdoví, jestli by vůbec na nejistou cestu chtěla.

Karel měl Blanku rád. To jistě. Rostli spolu a od dětství si zvykl na myšlenku, že je jeho. Po smrti strýce

Karla na Filipově dvoře bývala jeho jedinou oporou, a když se cítil obzvlášť osamělý, vždycky šel k ní. Ale teď, dospělý, ji nijak nepostrádal. Byla líbezná, rád ji hýčkal, rád ji objímal, ale nikdy by ho ani nenapadlo dělit se o starosti s ní. A když nebyla po ruce, stejně rád objímal jinou, jako právě dnes krotkou černovlásku u moře. Byla jen jediná vzpomínka, která se vymykala z řady běžných lásek, a tady, pod jižním sluncem, tak podobným tomu bolognskému, ji cítil obzvlášť bolavě.

Pět let. Třeba by bylo možné se ještě někdy sejít. Třeba dokonce tam někde v rodině učeného doktora žvatlá a roste můj neznámý syn. Nikdy jsem o ní už slůvko nezaslechl. Uvítala by mě? Tenkrát se to *nikdy* zdálo tak osudově nutné. Bylo skutečně? Královský syn. Ale jsem to pořád? Já v nemilosti, hřešící jen na své jméno a styky, které mi vlastně už nepatří? Nebýt jich, byl bych ten nejchudší z chudých. Když nenajdu štědrého hostitele, neuživím ani svou družinu. Zatím žijeme na úvěr mého jména. Ještě jsem nemusel ani sáhnout do měšce, ostatně asi hubenějšího než mých urozených průvodců.

Karel ucítil na rameni dívčí ruku a vzhlédl. Dívenka mu dolévala číši a spiklenecky se na něj usmívala očima. Na rozloučenou, moje krásná. Zapíjíme naše *sbohem* a celkem střídmě. Bartolomeo mě upozornil, že půjdeme brzy spát. Za úsvitu nás člun odveze k velké lodi, která zvedne kotvu a vypluje na moře. Teprve pak, za hradbou ostrovů, se mi otevře ten nevídaný pohled na nerušenou modř nebe nahoře a dole azurové vody.

Dlouhá tma. Bolest se stupňovala k zešílení a ustupovala jen pomalu. Chladivý obklad na oku byl příjemný. Raději neotvíral ani to druhé, aby nespatřil pokřivené stíny a černé cáry, které se děsil znovu zahlédnout. A snad se mi to všechno jenom zdálo. Levé oko mě nebolí, ani v něm necítím slzy, nepálí, nic. Byl jsem rozrušen. A pak už jsem si namlouval kdeco až do té operace. Arabský lékař,

kterého kdosi poslal Karlovi z francouzského jihu, mi zákrok rozmlouval dlouho a co nejdůrazněji. Ale vidět světlo a stín nebo nic, to už je přece jedno, je-li druhé oko docela v pořádku. Je? Ovšem že je! Proč by nebylo. Ta tříska ho tehdy nezasáhla.

Myslel na mne. To jsem netušil. Zmizel tak spěšně, na Moravu a potom prý někam do Uher. Měl bych ho zavolat zpátky. Ne, dřív dám znovu udělat ty sochy. Ať vidí, že nejsem nesmiřitelný. Budou ze zlata.

Avenzoar mluví francouzsky moc špatně a latinsky o nic líp. Studoval Araby a možná Řeky. Řecky neumím já, tak koktá po francouzsku. Ale své věci rozumí. Zbavil mě bolesti. Jsem schopen přemýšlet. S tím rožněm v hlavě to nešlo.

„Co je v mém oku?“ zeptal jsem se ho. „Katarakta?“

„Třeba byla, možná ne,“ odpověděl svou hatmatilkou. „Já tak hned nepoznala. Musela dívat.“

„Pracuješ s jehlou?“

Tmavá tvář se roztáhla v úsměvu. „Ó zajisté. Avenzoar jehla první v světě.“

„Chci, aby ses o to pokusil,“ přikázal jsem mu. „Už chci mít od toho pokoj.“

„Pokoj od vidění ne moc dobrá,“ odtušil klidně, stiskl bolavé víčko a zadíval se mi do oka. „Gutta serena operovala na nic,“ řekl pak s povzdechem. „Ne.“

„Já to chci. Jinak nic nepomohlo. Zbývá jehla.“

„To, pane král, nemohla vědět. Zvlášť tolik, když se zlobí. Nechala já.“

Jeho prsty jsou jemné a úzké. Mám k nim důvěru.

I když mi někdy působí bolest, nebojím se. Hlava mě přestává bolet, na *oko* vidím stejně, možná, že světlo vedle stínu je dokonce jasnější. Pár dní a naděje se vrací. Beatričinu korunovaci chci vidět oběma očima. „Jsem klidný,“ povídám. „Vidíš? Docela zdravý, nerozčiluju se, a silný jako kdykoli dřív. Vezmi jehlu. Dám ti, co chceš.“

Zadíval se na mne mandlovýma očima. „Pan Chauliac poslala mě za pan tvůj syn. Ale ten nechala vzkaz, ať honem utíkala, že ty, pane král, topila lékaře. Já vždycky zvědavá, neutíkala. Ale topila nechci.“

„Proboha! Ty a ten ve Vratislavi!“ vykřikl jsem. „Slíbím ti, co chceš. Dám ti to písemně. Ale udělej to.“

„Naděje skoro nic,“ řekl váhavě. „Já docela upřímná. Král, pozor, úplně tma ne dobře. Prostor jiný, ty tápe, dobře přemýšlela. Já jmenovec od veliká Avenzoar. Ten říkala, že na katarakta nejlepší lék, když podívala do očí na divoká osel. Sehnala radši ten osel a dívala se chvíli.“

„To si myslíš, že pomůže?“

„Alláh je mocný.“

Nakonec jsem ho přemluvil. Dalo mi to víc práce než dostat jeptišku do postele. Do poslední chvíle se zdráhal. Dal jsem mu potvrzení, že mu neublížím, že ho zahrnu poctami a výsadami, nic. Pak jsem mu suše řekl, že moje záruky platí, jenom když vezme jehlu. Jinak pytel a Vltava. Podíval se na mne vyčítavě a už se mnou neztratil slovo, jen o tom, co bylo třeba udělat, než mě posadil proti sobě na lavici a řekl: „Bude bolela. Ale nehýbala.“

K čertu! Tohle je běžný zákrok, který na kdekom dělají potulní felčaři? Vydržel jsem. Jak taky, nic jiného nezbývalo. Ale připadal jsem si jako ubohá oběť kata. Avenzoarovi se zachvěl hlas, když přidržel roušku na mém zdravém oku a řekl: „Viděla?“

Ne, neviděl jsem nic. „To znamenitá,“ spěchal mě ujistit, když vázal operované oko a odvedl mě na blízké lůžko. „Teď dieta a klid,“ řekl a položil mi ruku na čelo. „Hodná moje král.“

Bylo to ošklivé. Oko se rozbolelo znovu a daleko hůř než dřív. Snad jsem měl horečku. Nevím. Možná jen sny. Viděl jsem ty sochy a rozkopaný hrob a Židy na kolenou ve sklepení, i když jsem u nich nebyl, dovedl jsem si je představit. A Karlovy oči. A ten malý. Beatrix, když jsme odjížděli na Litvu, ale vůbec nepodobná té skutečné, zrzavá, pihovatá, šeredná a nakynutá, až šel strach, a skřehotala, bude slepý. Vbodnou mu jehlu do oka a bude slepý. A zase Karel. Zloději. Ty nenávistné oči dole ve městě. Ať žije Karel. Chromý Habsburk se mi směje, já aspoň vidím. Kazimír objímá

Markétu, která pláče. Avenzoar do toho něco breptá svou hatmatilkou a já jsem unavený. Už nechci nic. Nic nechci vědět. Jídlo se mi hnusí. Pít. Okoralé rty hltavě sají chladnou vodu, ale žaludek ji nepřijímá. A zase bolest. A zase tma.

Pak dlouhé ticho, šeptající hlasy, spánek, příjemné teplo v hrdle, už to jde polykat, ruka se svírá na pokrývce zatím zesláblá, ještě chvíli a udržím zaťatou pěst, hlas směšně slabý říká — posaďte mě, chci mluvit s Avenzoarem, a už vím, že jsem to já. Znovu spánek a Avenzoar pořád nikde. Nějak se ztratil. Světlo a stín anebo nic, vždyť je to přece jedno, opakuju si nabádavě. Nic, vůbec nic se nestalo. Bolest zmizela, to je hlavní. Jsem zdravý, nic mě nebolí. Hlupák. Stejně bych ho vyvážil zlatem.

Sedím a chvějícíma se rukama pomalu nadzvedám roušku. Mé zdravé oko prudce mžiká, než se rozkouká v pološeru. Chvilka bezbřehé úzkosti a všechno se uklidňuje. Vidím. Jako kdykoli dřív. Můj Bože! Oč jde? Bez jednoho oka! Takových je. Jaký je vlastně rozdíl? Jenom když vztáhnu ruce do stran, vidím jen levou. Vstávám a tápu. To je jen nezvyk z toho ležení. Za chvíli se pohybuju tak jistě jako jindy a rychle, než si to stačím rozmyslet, jdu k zastřenému oknu.

Otvírám. Slunce padá do síně širokým proudem. Chvíli jsem oslněn, ale bolest nikde, oko si zvyklo a dívá se, žádné černé mátohy, žádné slzy, nic. Má duše zpívá děkovný chorál a radši nechci zkoušet nic na té straně, na které je tma. Vidím a rozeznávám na ulici oblázky v blátě, stopy kopyt a velký kobylinec. Po stropě leze moucha a vidím ji.

Hlasitě se rozesmál, až vyděšený Machault nahlédl dovnitř. Když viděl krále u okna, pohoršené vykřikl a utíkal je zavřít.

„Neblázni, mně už není nic. Přines mi zrcadlo a šaty.“

S šaty to bylo snadné. Volné záhyby na vyhublém těle se sice vysmívaly šviháctví, ale ty se brzy vyplní. Ostatně lze dát ušít nové. Jenom to zrcadlo, ďáblův nástroj, nějak skresluje.

Dlouho se na sebe díval a spokojený výraz z jeho tváře zvolna mizel. „Kde je královna?“

„Dole, pane. Mám ji zavolat?“

„Ne, půjdu sám.“

Odmítl podpůrnou ruku a vydal se tápavě po schodech. S bušícím srdcem se zastavil u dveří. Chvíli trvalo, než si dodal odvahy a vstoupil.

„Ty už jsi zdravý!“ vykřikla Beatrix s potěšením a vrhla se mu do náruče. „Proč mi nic neřekli?“

„Chtěl jsem tě překvapit.“

„A operace se podařila?“

Teď se mu prvně podívala přímo do očí. Spatřil v její tváři náhlý úlek. „Samozřejmě se zdařila,“ řekl rychle. „Copak je?“

„Máš každé oko jiné.“

„Ano?“ Tak *je to* vidět! I ona si toho všimla. „To snad ne. Já rozdíl nevidím.“

„Láska vidí všechno,“ zasmála se. „Možná to není tak nápadné. Ne, opravdu není. Jenom to ubohé oko, které stonalo, je dobromyslnější, bez těch potměšilých vějířků. Teď teprve vidím, jaké máš doopravdy oči. Vždycky jsem myslela, že modré, ale jsou jako moře trochu do zelena. A do hnědá. Ne, to je zvláštní! A zornice je sametově černá, něžná, hluboká a zlomyslná světýlka v ní taky nejsou. Máš teď jedno oko hodné a druhé zlé. Na mne se vždycky dívej jen tím hodným.“

Přiblížila rty k jeho zdravému oku a zavřela ho polibkem. Svět rázem zčernal. Sevřel ji pevně do náruče, spíš aby se už nedívala než z probuzené touhy. V těch černých dnech, kdy se pokoušel vyrovnat se se vším, si stěží dovedl představit, co ho ještě čeká, až vyjde na světlo a bude čelit pohledům.

„To se snad časem srovná,“ řekl po dlouhém polibku, který mu beznadějně zhořkl. „Vymotali mě z obvazů teprve před chvílí.“

„Já nechci, aby se to srovnalo!“ vykřikla v nejlepší náladě. „Takhle se mi to líbí. Hlavně, že vidíš.“

„Ano, vidím,“ řekl hluše.

Lžu. A nadosmrti ti budu lhát, má lásko. A každému. Mám se snad dovolávat tvého soucitu? Já, tvůj obdivovaný rytíř, tvůj nepřekonatelný hrdina? Mám dopustit, aby úskočný nepřítel věděl, z které strany vést smrtící ránu, abych jeho meč nespatřil včas?

Zvony v bazilice vyzváněly. Jeden už zněl pěkně nakřáplé. Všechno je tady zchátralé, pomyslel si Jan a podíval se vzhůru. Třeba nám za chvíli spadne strop na hlavu. Chudinka Beatrix ve svém nádherném rouše a s korunou Eliščina otce na hlavě! Není to žádná sláva. Ani na Čechy není moc velká, natož na Paříž. Ta viděla jinou korunovaci tenkrát v Remeši. Kolik jí to bylo, když korunovali Filipa? Jedenáct? Dvanáct? To už si člověk pamatuje. Ještě kdyby se podařilo sehnat aspoň jásající dav. Ale kdepak. Jsou to mezci. Jenom pár panských návštěvníků zdvořile přihlíží a spíš se ohlížejí s úžasem po mně. Český král má přece stát po boku korunované choti se všemi odznaky moci. Pánové! A kde bych vzal pro ni korunu? Jistě, jablko a žezlo leží na oltáři, každý může vidět, že skutečně jsou a že je i královská koruna. Chybí jen drobnější vínek. To ještě jde, po Karlových stříbrných sochách každý očekával všechno a při pohledu na korunovační klenoty se po všech tvářích šíří zřejmá úleva. To Karel, ten by už po mně plival neslušnými slovy kvůli Beatričině vínku a jistě by si vzpomněl, že poslední ho měla na hlavě Eliška. A že proto jsem atakdále. Na matku je bůhvíproč po čertech citlivý. A přece bych tak krásně mohl tvrdit, že jsem ho jenom nechtěl zneuctít a že je mu líp v zástavě než na hlavě jiné choti.

Obřad skončil. Biskup líbá Beatrix na čelo, už se s ní možná smířil, ona je roztomilé poupě a ostatně jí křtil syna Václava. Připojuju se k ní, když kráčí zpátky k východu, a velebný zpěv zvonů ruší ten nakřáplý. Na prostranství před bazilikou je prázdno a ticho. Několik hostů a čeládka se vešli dovnitř. Jinak nikde nikdo.

„Proč jsi neřekl lidem, že mám korunovaci?“ obrátila se Beatrix s výčitkou na manžela. „Neříkej mi, že se to nedalo rozhlásit!“

Má milá! Těch drábů, co bubnovali po nárožích! „Vzpomněl jsem si moc pozdě, promiň,“ řekl. „Nestihli jsme to.“

Moldánky? Ne. Beatrix statečně polkla a obrátila se k Blance, nastrojené, jako by i ona přijímala korunu. „Pojď ke mně do nosítek. Lidi nás rádi vidí pohromadě. Aspoň mě zdraví mnohem srdečněji, než když jedu sama.

Blanka rozuměla česky a samozřejmě věděla, oč jde. Polekaně se podívala na krále. „Mám, tatínku?“

„Jen jeď. Já stejně nechci do nosítek. Pojedu na koni.“

Po svahu dolů na kamenný most. Vyšňořený průvod přece jen přilákal pár čumilů. Jejich počet roste dole ve městě, biskup zná svou povinnost a všechny světské kněze vyhnal na ulici. Ale mniši tu nejsou. Klášterníci se na mne zlobí, takže to nestačí. Za Mostem před Klimentem čeká shluk lidí. Sotva se objevila nosítka, začnou povykovat jako blázni. „Ať žije Blanka! Ať žije Karel a jeho choť! Pryč s cizinci! Ať žije český král!“

Český král jsem já. Jenomže oni se tváří, jako že já to nejsem. Ta malá zmije se vyklání z okna nosítek, posílá polibky a volá. Volá! A volá česky: „Díky!“ A to prosím při korunovaci mé Beatrix!

Český král a česká královna. Tyhle výkřiky se ozývají čím dál častěji. Ale občas taky někdo zvedne pěst. Beatrix se už tváří vyděšeně a volá mě k sobě. „Co je to?“ ptá se z okénka. „Co to volají?“ .

„Ať žije český král a česká královna,“ říkám klidně a dívám se na toho baziliška Blanku, která může vypadnout z okénka na druhé straně, jak nadšeně mává a křičí. Pořád česky. A já jsem myslel, že zapomněla. Přetvařovala se!

„Ale proč se tváří tak zle?“

„Zle? To snad ne. Podívej Blanka. Klidně mává a nebojí se. No tak! Jsi přece královna.“

„A korunovaná, ano.“ Rty jí zbledly. Možná pochopila. Stáhla se zpátky, zatímco Blanka se usmívala do špalíru, kde už se nikdo nemračil a všichni jen provolávali slávu.

Hostina byla u minoritů přiměřená okolnostem. Beatrix se nakonec rozveselila. Jan seděl vedle ní a doléval jí ze své číše. Měla docela mírnou líbeznou opičku, když šli spát. Sám ji převlékl a uložil jako dítě. Ale neulehl k ní.

„Pojď ke mně spát,“ řekla rozmazleně. „Já se tu sama bojím.“

„Jsi pomazaná svatým olejem,“ usmál se. „Dnes by to bylo zneuctění. Přijdu zítra a vždycky potom. A teď spi.

Usnula, než došel ke dveřím. Vrátil se do refektáře k minoritům a s pány, kteří se obtěžovali k slavnosti, seděl až do rána. Rožmberk. Pan Pluh. Mikuláš z Potštejna. Landštejn. Pan kancléř Berthold z Lipé.

„Kde máš bratra?“ zeptal se. „Snad to z Moravy nemá tak daleko.“

„Z Moravy ne.“ Berthold už měl v hlavě a přehlédl, že ho mladý Oldřich ze Žebráka kope pod stolem. „Je přece pryč už měsíc. Odjel s markrabětem do Tyrol.“

„Kdo ještě?“ Jan přehlédl shromáždění chladným pohledem. Provinilá Oldřichova tvář mu neušla. „Pan Zbyněk Zajíc také? Nebo stůně?

„Já — nevím, Vaše Veličenstvo,“ zakoktal Oldřich a chtěl být zároveň neviditelný pro králův hněv, a aby na něj přitom bylo dobře vidět. Zůstal přece. Ale po pravdě řečeno spíš proto, že zrovna nebyl po ruce. Karel je budoucí dědic země, marná sláva, a co kvůli němu ztratíme s otcem, jistě nám nahradí. Jenže být v králově moci se zrádným bratrem za horama není nic pěkného. Nikdo si nenamlouval, že Karel odjel v pohodě. Na to zmizel moc náhle.

Král zatím sečetl všechny přítomné a obrátil se na Oldřicha Pluha. „Chci vědět, proč ostatní nepřišli na korunovaci,“ řekl. „Jsi podkomoří, máš styky. Zjisti to.“

Vždycky zachmuřený pan Oldřich se zamračil ještě víc. „Rychetní práva mám jen ve městech,“ zavrčel nerudně.

„Copak chci, abys mi je přivlekl v poutech?“ zasmál se král zle. „Ne. Ale byl jsem příliš štědrý. Ještě mám možnost odměňovat a chci přesně vědět, koho mám vynechat.“ Spočinul okem na Mikuláši z Potštejna, který se na ta povzbudivá slova šinul do popředí. „Ty, pane Mikeši, jsi přišel o Choceň? Nic ve zlém. Můžeš-li složit zástavu, tak si hrad zase vezmi.“

„Měl jsem i Litice, Vaše Veličenstvo.“

Podkomoří zrovna nadskočil. Ostatně se s Potštejnem nikdy neměli rádi. Možná by se tak neštětil, kdyby šlo o jiného. „Litice? Hrady v mé zemi musí být ve spolehlivých rukou. Máš pravdu, vezmi si ho.“

Kancléř Berthold nahonem povolal písaře. Sám psal jen špatně. A až do svítání se mezi kalužemi vína sepisovaly nové zástavy.

„Sečti to," poručil král, když už nebylo co psát. Svolal zlatnické mistry a za celou upsanou částku dal zhotovit nádhernou soupravu šperků pro Beatrix, českou královnu.

Blanka byla trochu překvapená, když v síni purkrabství našla krále. Málokdy se tu zdržoval. „Tatínku!" vykřikla. „To jsem ráda, že jsi tady. Hledala jsem Beatrix dole ve městě a úplně neznámý podomek mi řekl, že jste se odstěhovali, prý neví kam. Myslela jsem, že..."

„Copak jsi myslela?" zeptal se sladce. „Copak myslela naše Blanička, náš miláček?" Zaraženě se na něj podívala. „Nejspíš sis myslela, že jsme už odtáhli, kam patříme, ne? Neboj se. Nastěhoval jsem svou choť do purkrabství. Bude tu dost místa."

„To je pravda," řekla bezelstně. „Místo tu je. Aspoň nebudu sama, než se Karel vrátí."

„To tedy budeš sama!" rozkřikl se. „A určitě ne tady na Hradě!"

Blanka vylekaně couvla. Díval se na ni vyloženě zle, ale prázdný pohled jeho nevidoucího oka ji děsil víc.

„Tak paní markraběnka navštěvuje pražské špitály a roznáší dárečky chudým, ano? Povídá si s čeládkou a zbrojnoši a líbá usmolená děcka. Biskup jí zobe z ruky a dole ve městě ji zvou na svatby a na krtiny. A ona chodí. Ano?!"

„Nehodí se to?" podivila se. „Karel mi vždycky říkal .. ."

„Nemluv mi o tom mizerovi," procedil mezi zuby.

Ale Blanka, až dosud pokorná, se vzbouřila. „Není mizera! Je můj choť!" vykřikla zlostně. „Já jsem pravnučka Ludvíka Svatého zrovna jako Beatrix! A jsem víc! Jsem sestra francouzského krále. Nedovolím, aby se tu se mnou jednalo jako ... jako..."

„Dost," přerušil ji. „Sbalte si, paní, své věci a táhněte na Moravu. Brno docela postačí vaší vznešenosti. A nepředstavujte si, prosím, že vám patří celé markrabství. Já nedovolím, aby uličníci, navedení vámi, uráželi mou choť a českou královnu."

„Nepotřebuju je navádět," řekla Blanka důstojně. „Stála jsem věrně při ní, aby se v Praze cítila doma. Ale udělala jsem chybu, nikdy tu doma nebude. Přejete-li si, abych odjela, prosím. Ráda."

Uklonila se a odšustila. Ale! To jsem hřál zmiji na prsou. Kdopak ji navedl? On je pryč a vypadalo to, že s ní bude lehká práce. Nevadí. Dokud tu byla ona, pořád mysleli na něho. Že nedokážu být tak oblíbený jako on? Já? A Beatrix biskup těch pár českých slov taky naučí, je líná. Blanka chodila mezi lidi, ona musí taky, nebo jsme se snažili zbytečně. Hořce se usmál. Karel Český a Václav Lucemburský. To zní podivně.

Beatrix nijak neocenila jeho snahu. Naopak. Hned nazítří k němu vtrhla jako fúrie. „To snad není možné!" vybuchla hned ve dveřích. „Chceš mě zabít? To se tady mám ukousat až k smrti? To nestačí, že tvoji Pražané přede mnou plivají, házejí shnilým ovocem a nadávají mi neslušnými slovy? Několik jsem si jich zapamatovala a řekla jsem je biskupovi. Velmi se na mě hněval. Takové výrazy prý z úst královny! A mne jimi může častovat kdekdo, ano?"

„Proč se zlobíš na mne?" zeptal se svrchu. Takhle ji ještě neviděl. „Dělám všechno, aby to přestalo."

„Děláš všechno! Ty děláš všechno! Proč vyháníš Blanku? Je jediná, s kým tady byla řeč a aspoň kvůli ní se lidé ke mně občas chovali slušněji. Abych se rovnou bála vyjít na ulici, až odjede."

„Nechci, aby se vyvyšovala. *Ty* jsi královna."

„Pěkná královna!" zasmála se hořce. „Proč mě nekorunoval arcibiskup?"

„Protože nebyl po ruce a protože jsem ti chtěl naklonit biskupa. Copak nic nechápeš?" Už křičel i on. „Já jsem si nevymyslel vozit tě sem. Ty, ty jsi chtěla. Korunovaci. Království. Všechno ti dám, ale musíš se snažit. Ne se schovávat za Blanku."

„Tak ty jsi mě chtěl nechat ve Francii!" ušklíbla se. „Podívejme. To by byl na mne trest. Ne, já tu nezůstanu. Nezůstanu. Blanka odjíždí zítra a já jedu s ní."

„Do Brna?" užasl.

„Do Brna! To tak ještě! Ne, vrátím se domů. Už balíme."

To *domů* se ho dotklo. Nebylo mu jasné, jestli tím myslí Lucembursko, nebo Francii. „Nezapomeň tu šperky“ hodil po ní jízlivě. „Za zástavu všech zbylých hradů v Čechách jsem ti je dal udělat. Budou až pozítří.“

„Dobrá, tak počkám do pozítřka,“ řekla zvysoka. Ve dveřích se obrátila. „Nerozmyslíš si to?“ zeptala se dost vlídně.

„Já? Snad ty. Co já si mám rozmýšlet?“

„S Blankou. Možná, kdybys ji tu nechal...“

Ruka, podaná tak nechápavě k smíru, ho rozzuřila. „Jsi husa!“ rozkřikl se na ni. „Dokonalá husa! Jeď! A to jsem zvědavý, jak se budeš sama potácet po lesích.“

„Jsi sprosťák,“ oplatila mu s jistou důstojností. „Správně jsem tušila, že bys mi nedal doprovod. Naštěstí se nemusím doprošovat. Mám ho. S poselstvím francouzského krále přijel pan de Grancey. Doprovodí mě rád.“

Dvojí rána ho zasáhla najednou. „Poselství z Francie?“ řekl a zuřivě se snažil nedat najevo, jak se ho dotklo to jméno. „A to mi říkáš až teď?“

„Nejsem tvůj sluha ani tajemník. Čekají venku.“

Sotva odšustila, vpadl dovnitř Machault, který nechtěl rušit samotu královských manželů. „Dal jsem je ubytovat dole v prázdném domě,“ řekl. „Pan de Grancey se dostaví zítra k slyšení a pro odpověď. Králův list je zde. Prý velmi důvěrný. Měl ho předat jen do vlastních rukou Vašeho Veličenstva, ale nakonec svolil dát ho mně. Naštěstí mě zná. Královna jim přikázala čekat venku. Padali únavou.“

Pan de Grancey. No vida. Moc toho nevydrží.

Jan přistoupil k oknu a rozlomil pečeť. Ale sotva dychtivě nahlédl do listu, pustil ho k zemi s tichým zaúpěním a opřel hlavu o tlusté sklo.

„Stalo se něco?“ zeptal se Machault nesměle.

„Ne, nic. Rozbolela mě jen hlava.“ Králův hlas byl hluboký a chvěl se. Hrdlo mu svírala bezbřehá hrůza. Ne, to je, to musí být náhoda. Při rychlém pohledu zblízka mu zarejdila před okem nenáviděná chápadla. Klid. Klid, nepropadat bezhlavému strachu. To

se přece stává. To se ... Myšlenky se zarazily v tupém prázdnu. Na hřbet levé ruky mu skanulo nečekaně cosi horkého. A Machaultův hlas. Jako umíráček.

„Něco vám spadlo do oka," žvatlá přičinlivě. „Asi úlomek pečeti. Nechte ho chvíli zavřené. Slzy už vyplaví to smítko."

Kéž bys měl pravdu. Slzy stékají a připojují se k nim i slzy z druhého oka. To odumřelo, jen plakat nezapomíná. Možná to nejsou jenom slzy podráždění, Machaulte. Možná ne. Nechceš rozumět?

Ne. Jsem tvůj hrdina a ty přičinlivě hledáš smítko. Kéž bys ho našel! Hledej, Machaulte.

PŘÍLIŠ VYSOKÁ DIPLOMACIE

Přitlačit na papeže připadalo francouzskému králi snadné. Benedikt Dvanáctý byl přece zpočátku ochoten k smíru s císařem, dokud mu Filip sám nevysvětlil, že to nelze. Dalo se čekat, že zásadní obrat francouzské politiky s povděkem přivítá.

Jenomže Benedikta Dvanáctého vlastní ústupnost mrzela. Snad se sám před sebou toužil ospravedlnit, snad jenom lépe nahlédl do zákulisí Wittelsbachovy říšské hry — prostě nepřijal nový přemet a k Ludvíkovi nadále zachovával opatrný odstup. Přes četná pokorná prokuratoria, kde císař nabízel a podbízel všechno možné tak poníženě, až to budilo nedůvěru. S rostoucí pochybností vážil a zkoumal nabídky „poslušného syna církve", jehož svědomí se nikdy nezastavilo před ničím. A oddaloval rozhodnutí, které už musí být konečné.

Navíc toužil po zachování míru mezi Anglií a Francií Na odiv stavěná převaha na straně francouzského krále budila oprávněné podezření, že míní mocí vytlačit anglického Eduarda z jeho jihofrancouzských lén. Při postavení Avignonu na choulostivém místě mezi znepřátelenými državami vyhlídka krajně nemilá. Papeži ani nikomu jinému se nesnilo o tom, že mladý anglický král by mohl vážně ohrozit mocnou Francii s jejím slavným a vyhlášeným rytířstvem. Pěchota je dobrá leda k tomu. aby ji na válečném poli rytířští koně rozdupali. Jediným prostředkem, jak zabránit válce,

podle papežova názoru bylo přistřihnout Filipovi hřebínek. Moc dobře věděl, oč mu šlo při jeho přímluvách za císaře a po pravdě řečeno to jeho náklonnost k Bavorovi nijak nezvýšilo. Vyděrač! Vyhrožuje spolkem s nepřítelem Francie, když Svatý otec nepřikývne na jeho návrhy? Podivná pokora, kterou tolik zdůrazňoval v každém prokuratoriu.

Zjara třináctistého třicátého sedmého roku, rok po přehlídce mocného loďstva v jihofrancouzských přístavech, přes všechny smírčí snahy avignonského dvora jako samozřejmý důsledek své velmocenské politiky král Filip Šestý za stejně nadšeného souhlasu francouzského parlamentu, jaký Eduard před půl rokem sklidil v Londýně při vyhlášení panovnických práv k Francii, prohlásil vévodství Guyenne, dosud spravované Angličany, za propadlé léno. Pro spravedlnost budiž řečeno, že nemohl neodpovědět na Eduardův nepřátelský akt. Konečně chtěl jen území patřící k Francii polohou i národností, zatímco Eduard sahal přímo po jeho koruně. Cítil se zajištěn. Císařovo poselstvo právě jednalo v Avignonu, kde bylo přijato výjimečně milostivě. Ruprecht Falcký, Ludvíkův strýc a zplnomocnénec, dokonce právě obdržel z Benediktových rukou vzácné vyznamenání Zlaté růže. Všechno vypadalo obzvlášť příznivé francouzskému výboji.

V té chvíli nebezpečí měl papež v ruce jedinou zbraň. Francouzský král se chystal k válce, protože se cítil silnější. Bylo tedy třeba, aby se cítil slabší, anebo aspoň — ne tak silný. Benedikt docela bez výstrahy prudce odmítl ponížené nabídky Wittelsbacha, ale krutě se zmýlil, když očekával, že postačí k utišení sporu, stáhne-li francouzský král ruce od Guyenne z obavy před spojenectvím Anglie a říše. Nedocenil houževnatou odvahu mladého Eduarda, který byl rozhodnut stůj co stůj boj rozhodnout svým vítězstvím a zbavit se tak stínu stálého ohrožení.

Bez váhání se znovu obrátil na císaře, popuzeného bezmocností svého dosavadního spojence. Co nelze získat po dobrém, lze dobýt zbraní. A cena, kterou nabízel anglický král, byla vysoká.

Odjela. Šperky tu nezapomněla, ale dítě ano. Ještě že chudinka je víc zvyklý na kojnou. Ať. Nemám teď náladu na rozmazlené

manželky. Pokusila se o smíření hned první večer, ale nedal jsem se. Jen jeď. Však se ještě setkáme.

Připravuju se k odjezdu a pohřbívám sen o Čechách. Už druhý. Ten první jsem snil skoro před třiceti lety s Eliškou Přemyslovnou. Jsem zvyklý budit se ze všech svých snů a tenhle není nejlepší. Je ío spíš noční můra. Čechy!

Jakže to řekl? Hezky mazaně. Nikdy sem nevkročím ve vaší přítomnosti. To *nikdy* šikovně podmínil. Napadlo ho to i v tom vzteku. Klidně se může vrátit. Nezadá si. *Já* odjíždím.

Nechávám správu Bertholdovi z Lipé a ani slůvko pokynu, zda má či nemá poslouchat mého dědice. Jako by nebyl. Jenže je a všichni o něm víme a všichni víme, že se vrátí, jen co já vytáhnu paty.

Ať. Všechno se stalo včas. Stejně bych nemohl zůstat. Já patřím do Francie, ne sem. To nelze sloučit. Zájem Francie si žádá pravý opak toho, co potřebuje české království. Už si s tím poraď, synku. Já jedu na západ. Nebýt to Filip, rovnou mu odpovím, že se zbláznil. Já a přemluvit císaře! Wittelsbach přišel na ďábelskou kličku a asi z ní není uniknutí. Čechy—Francie. Není třeba se rozhodovat, když na tebe plivají. Není třeba se rozhodovat, když si tě váží a potřebují tě. Tady tě potřebujou, jenom když jim teče do bot. Tak často to naštěstí nebývá.

Sbohem, Čechy. Možná tě, Praho, vidím naposledy. Budu-li snít ještě jeden sen o Čechách, bude to v noci, a to už je tma.

Jedu. Praha se raduje, i když si největší jásot odbyla před měsícem, když odjížděla Beatrix. Grancey jim hrozil obnaženým mečem. Udělalo to dojem. Z nás dvou se sem už můžu vrátit jenom já.

Jedu jen s malým doprovodem. Všechny jsem poslal napřed s dítětem. Jedu bezstarostně k nepříteli, přímo do chřtánu Ludvíkovi. Kéž by mě zahubil co nejrychleji! Ale na to on není. Ostatně od té chvíle nad dopisem mám pokoj. Oko nezlobí a snad se mi to jenom zdálo. Jsem předrážděný jako panenka. Často jsem ztroskotal, ale ještě mi možná zbývá něco velkého k vykonání po boku Francie. V Čechách stěží.

Francie. Bojiště, připravená pro rytířskou slávu. Jedu. A rád. Vlající chocholy, úsměvy krásných žen, paprsek na taseném meči a cval rytířských koní, který doznívá až za hrobem.

DOBRODRUH

Nebe plavcům přálo. Po obloze se občas přebatolil hlouček na čechraných beránků, ale jinak byla průzračná a čistá jako hluboká voda pod nimi. Karel a Jan z Lipé si na houpavý pohyb lodi zvykli rychle. Ne tak ostatní. Sedmnáctiletí, Rožmberk a Bušek, se z nevolnosti vzpamatovali za dva dny, ale staršího Buška, Štěpána z Tetína a pana Zbyňka se úporně držela od chvíle, kdy z úžiny mezi ostrovy vypluli na širé moře a dosud klidná hladina se změnila v dovádivou houpačku. Jejich blednoucí tváře vyvolávaly u Frankopana útrpný úsměv.

„Modli se, aby nepřišla bouře," říkal Štěpánovi, který vzdychal u zábradlí obzvlášť bolestně. „Zjara bývají prudké. A vlnu, která zlostně smete smělce z paluby, nezajímá, proč se tam odvážil."

Ještě bouře! Zemský písař zvedl vyčítavý zrak k nebi a odpotácel se dál od posměvačného pána. Na přídi jeho syn zaučoval ve hře v kostky zvídavého Rožmberka. Jan z Lipé se líně rozvaloval pod stěžněm na sluníčku. Na lodi vládla ospalá pohoda. Karel se usadil vedle Bartolomea, který před chvílí zahnal muže od kormidla a sám soustředěně řídil hbitou loď.

„Mám rád ten pocit, že mě poslouchá," řekl, neodvraceje oči od modrého obzoru. „Nevím proč, ale cítím se na moři doma. Nikdo z mých předků nebyl námořník: Pravda, kterýsi můj prapraděd se plavil s Godefroyem de Bouillon do Svaté země. Snad po něm mi to okouzlení zůstalo."

„Po moři se plavím prvně," řekl Karel. „Ale chápu tě. I když na můj vkus je loď příliš malé panství pro vladaře. A je velmi zranitelná. Na hradě jsi spíš v bezpečí."

„Nejsem královský syn." Bartolomeo se ušklíbl. „Mé panství leckomu připadá příliš velké, ale je nás na něj moc. Hradů a tvrzí naseto po celém Chorvatsku, ale jednou připadne značná část mým

bratrům. Až dorostou, zbude mi jenom Krk a Senj. Snad ještě Lopar kousek k severu. Nestěžuju si. Mám to tady rád.“

„Kde je ten Trsten, odkud tě zavolali?“

„Nejsevernější tvrz nad Sušákem. Má hlídat Benátčany, ale bojím se, že Benátčané hlídají spíš nás. U zátoky pod tvrzí se to jejich rybáři jen hemží. Těžko co namítat. Jsou sousedé a loví v stejném moři.“

„Snad neválčíte, tak na tom nezáleží. Uhersko, pokud vím, žije s jižními sousedy v míru.“

„Jak se to vezme.“ Bartolomeo na něj úkosem pohlédl. „Na moři vládne jiný mrav. Budu jen rád, když se s ním neseznámíš.“

„Co tím chceš říci?“ zeptal se Karel pomalu, ale jeho hostitel zřejmě nemínil odpovídat. Díval se do dálky a úspěšně předstíral, že neslyší. „Proč jsi se se mnou nevrátil do Trstenu?“

„Jak tě to napadlo?“ Bartolomeo se otočil od kormidla a znepokojeně se na něj zadíval.

„Jenom tak. Když je na severu, je to přece blíž.“

„Chtěl jsem ti ukázat Senji. Mám ji rád.“

Vtom chlapec, usazený ve *vraním hnízdě* na stožáru, cosi vykřikl a Bartolomeo zneklidněl. Karel zapátral po nebi, ale nikde ani mráček.

„Co se děje? Blíží se snad bouře?“

„Bouře?“ Bartolomeo se opřel o kormidlo a stočil loď přídí do leva, jako by se chtěl vzdálit od ostrovů, jejichž obrysy je po pravici provázely celou dlouhou plavbu. „Bouře je zlá, ale možná by byla lepší.“

Námořníci se dívali k zamlženým břehům nepravidelně roztroušených ostrůvků. Hrabě předal kormidlo a vystoupil na plošinu ke svému kapitánovi. Karel, ač nepozván, šel s ním. Co spatřil plavčík z *vraního hnízda*, viděli teď už všichni. Z úžiny mezi dvěma ostrovy se vynořila loď. Druhá, třetí — Karel v úžasu přestal počítat, když jejich počet nezadržitelně rostl. Nabraly stejný kurs a sledovaly s odstupem prchající koráb, odříznutý od země.

„Proč míříme na moře?“ zeptal se.

„Máme před sebou Istrii. Musíme ji obeplouvat.“

„Proč mi lžeš?“

„Nelžu ti. Ne docela.“ Bartolomeo se obrátil ke Karlovi, a když si na jeho tváři přečetl, že ho ukolébat nelze, řekl vztekle: „Dobrá, řeknu ti, proč jsme nepluli od Trstenu, ačkoli, na mou duši, klidně jsme mohli. Ztratil se mi list uherského krále. Velice podivnou náhodou. Tam, hned první den. A já, víš, nevěřím na náhody. Tohle je benátské loďstvo. Vsadím krk, že číhali na tebe.“

„Na mne?! Proč, proboha?“

„Výkupné, příteli. Jsi syn českého krále. Týž, který dva roky spravoval bohatou signorii. Jsi těžký zlatem všech italských měst. Chtějí ti ulevit. Toť vše.“

„Jsme přece přátelé.“

„Ano, v palácích při pečetění smluv. Ne tady.“

„To je to, co jsi mi chtěl prve naznačit?“

„Přesně. Než se tvůj otec o tom doví a smluví cenu, zažiješ možná nepříjemné měsíce.“

Otec! Klidně mě nechá shnít někde v zatuchlé díře, po tom všem. Karel se otřásl. Vlastně to bylo povážlivé. Ani tak nadějní zajatci, jak se benátským kapitánům musel jevit on, nebývali chováni v pohodlí a blahobytu. Cena šla nahoru, když vězeň naříkal víc. A podle počtu, který se vydal k jeho polapení, si ho cenili. Tím hůř.

„Nepřibližují se,“ řekl se slabou nadějí. „Třeba náhodou mají stejnou cestu.“

Bartolomeo se na něj zadíval se zjevnou útrpností. „Třeba náhodou,“ souhlasil výsměšně. „Je jich dost, aby nás odřízli od břehu. Svůj poklad nepotopí, toho se nemusíme bát. Zbývá nám buď pochcípat hlady a žízní, anebo přistát v Africe. Zkusím jim uklouznout v noci, ale je úplněk. Nezatáhne-li se... Ach čerta, přece nebudu přivolávat bouři. Jsem ještě docela rád na světě.“

Noc, den, noc, jeden za druhým se ploužili stále k severozápadu, hlídáni na pravoboku ukázněnou flotilou. Bláznivý měsíc se za nocí opíral do bílých plachet, že na ně bylo vidět pomalu líp než ve dne. Po jednom pokusu projet obklíčením Bartolomeo nechal marné snahy. Dosáhl jen toho, že se benátské lodi roztáhly dopředu i dozadu.

„Zbývá Afrika,“ ušklíbl se. „Na mou duši se mi mezi mouřeníny nechce. Poslední naději máme před Piranem. Chtějí-li hlídat břehy a podaří-li se mi rychle otočit a nabrat vítr, mohli bychom jim uklouznout přes záliv ke Gradu. To je přístav akvilejského patriarchy.“

„Podaří se to?“

Hrabě pokrčil rameny. „Stěží. Je jich dost na to, aby nás ohlídali. Ale Bůh může dopustit, aby některý kapitán byl pitomec. Uvidíme.“

Viděli. Frankopan se o manévr ani nepokusil. Řádka •odí se kolem nich spojila v kruh a zatlačovala je dál k benátskému břehu. Na dohled Grada dal Bartolomeo vyhodit kotvu a stáhnout plachty.

„Už neutečeme,“ řekl znepokojenému Karlovi. „Zkusíme vyjednávat.“

„O čem?“

Karlovu družinu mořská nemoc nadobro opustila pro horší starosti. Shlukli se odhodlaně kolem svého pána, ale Bartolomeo potřásl hlavou. „Bojovat nemá smysl. Sneseš trochu smradu? Spíš hodně, myslím.“

„Co chceš dělat?“

„Podívej.“

Jak tak postávali na kotvě s benátskými loďmi střežícími cestu k přístavu, několik rybářských člunů se z překaženého lovu snažilo zachránit aspoň sítě, potrhané nevítanými vetřelci. Rybáři sprostě nadávali a hrozili pěstmi benátským námořníkům, kteří se jim chechtali s paluby. Jedna bárka zoufale manévrovala kolem zádi, jak ji kotva, neobratně vržená přímo do rozhozené sítě, táhla k Bartolomeově lodi. Benátští kapitáni přenechali rozpustilou zábavu mužstvu a z přídí, hrozivě natočených do středu neúprosného kruhu, s napjatým očekáváním hleděli ke skupině na palubě.

Karel pochopil. „Kolik se nás tam vejde?“ zeptal se a bezděčně ztlumil hlas, jako by ho na tu vzdálenost Benátčané mohli slyšet.

„Tak dva tři. Pospěš si, já s ním promluvím.“

Senjský hrabě se nenápadně odpojil od skupiny kolem Karla a zmizel v podpalubí. „Zůstaňte jak jste,“ vyzval Karel svou družinu. „Dokud jsme v houfu, je to nepřehledné.“ Chvíli si bedlivě prohlížel

jednoho po druhém. Mladý Rožmberk je vystrojený, ale je mu teprve sedmnáct a vypadá dětsky. Jindřich z Tetína se hodí líp. „Dej plášť a čapku Jindřichovi, pane z Rožmberka," řekl. „A chovejte se k němu všichni jako ke králi. Křeslo pro něho na palubu a korouhev se lvem. Ty, pane Štěpáne, s panem Zbyňkem sednete do člunu a pojedete s poselstvím. Vy dva vypadáte nejdůstojněji."

„Do člunu, Výsosti?" zhrozil se nejvyšší zemský písař a viditelně zbledl. „Na loď už jsem si jakž takž zvykl, ale.. ."

„Mám jet já? A dát se chytit jako kluk?"

Štěpán z Tetína se odevzdaně pokřižoval a zeptal se hrdinsky: „Jaké poselství, pane?"

„Řekněte jim, že vidíme, že nemůžeme uniknout a že jsem ochoten se vydat dobrovolně. Ale jako královský syn si vyhražuju, abych byl ve městě přijat se všemi poctami atakdáleatakdále, mluvte co nejvíc a můžete jet několikrát sem tam, jako že nesouhlasím s podmínkami."

„Několikrát!" Štěpánovi se zadrhl hlas, ale Zbyněk ze Žebráka ho přátelsky popleskal po rameni.

„Snášeli jsme společně zlé cestou, pane," řekl. „Bohdá ještě něco sneseme. Musíme získat co nejvíc času. A uvidí-li ti loupežníci nepředstíranou nevolnost, tím líp. Aspoň uvěří, že není v našich silách spěchat. Hlavu vzhůru. Spolu to zvládneme."

„Díky. Maršálek půjde se mnou, vejde-li se. Přeju vám dobrou plavbu do Benátek, pánové. Ujišťuju vás, že ta moje nebude o nic příjemnější, spíš naopak. Budu vás čekat, doufám, v Akvileji. Sbohem."

Za hradbou ostatních se spustili do podpalubí. Karel se ještě z otvoru ohlédl. Všechno se zvolna bralo předepsanou cestou. Jindřich z Tetína v Rožmberkově vystrojení trůnil pod českým lvem a námořníci s pokřikem spouštěli velký člun. I v benátském loďstvu zavládl pohyb, kapitáni sedali do člunů a mířili k velitelské lodi k očekávanému jednání. Kdo by se staral o rybáře!

Karel seskočil dolů a řekl stručně Bartolomeovi: „Můžeme."

„Vydírá. Že prý se bojí Benátčanů. Dal jsem mu celý svůj měšec a slíbil jsem mu druhý, až nás doveze."

„V pořádku. Pan z Lipé §i tedy zaplatí cestu.“

Jan se zasmál. „Jen Veličenstvo se poveze zdarma. To by se tvému otci líbilo.“

„Můj měšec, pane, vás pohostí v Akvileji. Bojím se, že ani mně nezbude. Jdi první. Jsi můj maršálek, tak musíš být v čele. Námořník Bartolomeo pomůže odrazit.“

Frankopan otevřel dvířka v boku lodi. Člun čekal. Rybář držel shrnutou síť na klíně. Karel se skulil vedle Jana na dno a zalapal po dechu. Bartolomeo nepřeháněl. Člun páchl rybinou. A co teprve, když na ně padla mušlemi olepená síť a oddělila je od světa!

„Má nás tu pěkně v balíku,“ řekl Jan z Lipé přidušeně. „Teď by stačilo odveslovat k Benátčanům a vydat nás.“

„Co by z toho měl? S námi má svoje jisté a oni by mu nejspíš nic nedali.“

„Stejně bych chtěl vidět. Připadám si jak v kleci.“

„V kleci bychom byli za chvíli, nebýt toho požehnaného smradu. Žiješ, můj princi? Ještě jsi nepromluvil.“

„Je mi zle,“ přiznal se Karel. „Těžko říci, jestli vůbec žiju. Přecenil jsem se. Jak jsme daleko?“

„Nevím. Vydrž, my musíme taky. Ať mi tvůj majestát ten, nápad odpustí.“

Úděsná cesta trvala celou věčnost. Když se konečně nad nimi zase objevilo nebe, všichni tři se v loďce posadili jako na povel. Bárka se nořila do rákosí. Ještě se ohlédli. Vznešená flotila daleko na moři se zvolna dávala do pohybu se zajatou lodí uprostřed přímo na západ.

„Ještě to nevědí,“ vydechl Karel s úlevou. „Stíhali by nás.“

„Na území akvilejského patriarchy už ne. Námořní piráti na souši! Krom toho by stěží mohli uhádnout, kde vůbec jsme.“

Z bárek plujících po moři je mohla vézt vlastně každá, když už si nikdo nevšiml, jak nasedají. Za tou jejich se právě zavírala hradba vysokých stvolů. Loďka zůstala stát dva kroky od břehu. „Vystupte, je tu mělko,“ vyzval je rybář. Jan z Lipé mu hodil bez váhání měšec a vyskočil za Bartolomeem do vody. Šla jim po ramena.

„Přeneseme tě,“ nabídl Bartolomeo ušlechtile Karlovi, ale sklouzl a všichni tři žuchli do bahna. Vydrápali se na kluzký břeh napůl

zalknuti, mokří a špinaví jako čerti. Bárka byla pryč. Snad se jim zdála. Zbyl po ní jen ostrý zápach rybiny, kterým nasákly jejich šaty i vlasy.

„Zvoňte, zvony!“ vykřikl Karel vesele. „K Jeho Excellenci patriarchovi akvilejskému jdou vzácní hosté. Je to na nich vidět. Za mnou, pánové!“

„Giacomo da Avoscano. Ano, vzpomínám si.“ Karel si prohlédl pozorně žadatele. „Vy jste z Belluna?“

„Z Belluna, Vaše Výsosti. A věřte mi, že jenom vaše skvělá pověst...“

„Tak už mi konečně povězte, oč jde.“ Bellunský měšťan nepokojně přešlápl. „Jsme sami, Výsosti?“

„Ovšem.“

„Úplně?“

„Mám přísahat? Nemám čas, pane. Poslouchám.“

Poslouchal roztržitě. Příchod pana Endrighetta da Bongajo do Udine ho vskutku vyrušil nemile z rozčilujícího bádání ve starých listinách akvilejského patriarchátu, i když jeho odvolání na společného známého budilo slibné vyhlídky. Giacomo da Avoscano se na Karla obrátil před šesti lety do Parmy s žádostí o ochranu před útiskem ze strany rozpínavého souseda jeho statku. Belluno bylo trochu z ruky, ale pře byla nepatrná. Karel zasáhl jen prostřednictvím svého kancléře, který opřen o autoritu českého krále snadno sjednal smír. A budiž podotknuto, že bohatě odměněný oběma stranami. Pan Endrighetto, který se ulekaně ohlížel po dveřích, jako by za nimi číhalo tucet špehů, nevypadal o nic nuzněji. A jeho žádost určitě bude závažnější. Měl bych ho uvítat. Jsem na dně, živ jen z milosti akvilejského patriarchy, a kdoví, jak se bez peněz dostanu do Tyrol, pomyslel si nabádavě, ale nebyl s to se přimět k vlídnějšímu tónu. Tak vítaná příležitost mu byla prostě na obtíž při sladkobolném snění, kterým ho obestřely vzpomínky na velkou minulost.

Morava. Ani už ne moje, ale pořád je to moje jméno. Karel Moravský. Můj otec nikdy nečetl anály fuldského mnicha a klášter v staroslavném Velehradě ho zajímal jen schopností platit za

privilegia. A nic mu neříkala jména Rastislav, Svatopluk, Konstantin. Karel Veliký rozepjal římské impérium na samé hranice moravské říše. Také já jsem Karel. Karel Moravský. Co mi chtěla vyšší moc naznačit, když mi otec místo titulu mladšího krále, který před třemi lety pro mě žádal Rožmberk, udělil právě markraběcí hodnost moravskou? To není pouhá náhoda, že jsem s takovým zaujetím pročítal kroniku učených benediktinů z Fuldy. Ani to, že jsem se Balduinovým přičiněním vůbec dostal k jejímu opisu. Vždyť co jsem tehdy věděl o Moravě! A nemůže být náhoda, že mě osud zavál právě sem, do Udine, dnes sídla akvilejského patriarchátu. Vždyť jsem chtěl jenom projít k bratrovi. Prst boží v podobě benátských pirátů mě přinutil setrvat tady až do propuštění mé družiny. A akvilejský patriarcha mě přijal jako kvočna zbloudilé kuře a otevřel mi poklady své bibliotéky.

Dovídám se tu věci nebývalé a neznámé, já, odchovanec západní římské církve, náhle postavený přímo do ohniska střetávajících se zájmů Říma a Byzance. Dvě římské říše si za pět staletí moudře zvykly na svou podvojnost, a ač se o ní nemluví, naopak každá z nich proklamuje svou jedinečnost, vědí o sobě.

Zatímco Jan z Lipé s Frankopanem prolézali krčmy, já k jejich podivu jsem se zahrabal do listin. Jediné století mohutné říše. Zánik, růst, vznik. Historické poučení vladaři, a i když jím možná nebudu nikdy, nemohu potlačit svou vášeň vědět víc. O tom, co se tak bytostně dotýká českého krále a markrabího kdysi Velké Moravy.

Osudy země tehdy určovaly vztahy k francké říši a nájezdy pohanských kočovníků. První, Avaři, vyvolali Moravu k životu. Odpor stmelil dosud znepřátelené kmeny a vítězství dalo vznik jejich moci a bohatství. Vítězství franckého vojska, na němž se podíleli jako spojenci. Dalo jim do vínku věčnou vazbu k nově vzniklé říši Karla Velikého, a stálo celoživotní úsilí obou velkých vládců Moravy se s ní vyrovnat. Rastislav objevil cestu, ale nakonec se po ní zdařilo jít až Svatoplukovi. Odolat tlaku, který se snaží z přátel udělat nevolníky a jemuž napomáhá i křesťanství.

Morava, volně připojená k pasovské diecési, byla v duchovní moci Bavorů. Rastislav pochopil, že cesta ke svobodě vede jen přes

církevní osamostatnění země. A dosáhl ho. Když papež, aby si neznepřátelil mocnou franckou říši, nevyhověl jeho spravedlivé žádosti, obrátil se kníže do Byzance, dědičky římského impéria. Do Byzance, jejíž císař si osoboval svrchovanou moc i nad církví s jejími šesti patriarchy, alexandrijským, jeruzalémským, byzantským, antiochejským, akvilejským a římským. Papežem. Tak přišli na Moravu věrozvěsti, učený Konstantin se čtyřmi žáky a bratrem Metodějem, opatem kláštera na Olympu v Malé Asii.

Akvilea a Řím jsou blízko, ale vazba patriarchátu k Byzanci zůstala. Zde je střed věcí, průsečík záhadných spojů mezi Východem a Západem. Odtud současně s Bavory a snad i před nimi v počátcích křesťanství na Moravu přicházeli misionáři, toužící spasit žíznivé duše pohanů, a přinášeli románskou kulturu, zvyky, sloh, které se úrodně mísily s vlivy západu. Sem zamířila Konstantinova misie, když vyškolila na Moravě i v Blatensku žáky a bylo třeba je vysvětit. Tudy procházeli po cestách do Říma a z Říma, s papežskou bulou, zřizující moravské arcibiskupství. Zvláštní. Dokonce se slovanskou liturgií, kterou vytvořil Konstantin jako hráz pronikání německého vlivu do slovanské země Rastislavovy. Ta se za Svatopluka neudržela, ale jeho říše ještě vzrostla a zmohutněla. Žila i po jeho smrti, dokud ji nezaplavily hordy divokých Maďarů. Francké vojsko zvlášť a moravské vojsko zvlášť neubránily své země.

Francká říše nezahynula. Měla svůj střed jinde a zasaženy byly jen okrajové oblasti. Kdežto Morava, pohostinně otevřená k jihu ... Karel se otřásl. Sem tam se na Moravě ještě zachovaly stopy zašlé slávy. Viděl je sám jako smutné oběti času a barbarské ničivosti. Zpustošená Morava dál žila jen ve vesničkách, které sem tam přežily. Král, arcibiskup, panstvo, všechno zmizelo. Zmizela i pevnost, jejíž podobu nelze vyjádřit slovy, jak Rastislavovo sídlo charakterizoval učený benediktin. Jen Čechy přetrvaly a zvedly křesťanskou korouhev. Bořivoj přece přijal svátost křtu právě na Moravě. Jenže dnešní podřízení Mohuči bez vlastní arcidiecése ...

Karel vzdychl a znovu se přinutil zaposlouchat do výkladu svého návštěvníka. Starám se o rovnoprávné postavení země, kterou už

možná nespatřím. Mám jen svůj meč a co si urvu. Velká Morava! Jen útržky dochovaných vzpomínek. Vyhaslá paměť. Lze ji vzkřísit?

Pan Endrighetto zdvojil své úsilí. Bezděčná netečnost syna českého krále v něm vzbudila dojem, že on jediný je povolán a schopen odstranit jejich nesnáze. Jenom těm nejmocnějším se nezačnou třást ruce, když se otevře vyhlídka na zlato. Jsou mu zvyklí.

Odkašlal si, aby upoutal princovu roztěkanou pozornost, a pokračoval naléhavě: „Město Feltre je obleženo Benátčany, Výsosti. Velmi se bojíme, že po něm přijde řada na nás. Dobyté město je zničené na řadu roků, majetek rozchvácen, ženy a dcery...“

„Máte mladou ženu?“

Endrighetto dotčeně stáhl obočí. „Výsosti! Přišel jsem s nejpokornější prosbou. Neračte žertovat.“

„Váš pán je přece Mastino Veronský. Už vás uhájí.“

„Nehájí ani Feltre, pane. Má co dělat, aby se udržel v Padově. Doufal jsem, že Vaše Výsost pochopí.“

Karel skutečně chápal, ale střežil se dát najevo zájem před zlatem ověšeným patriciem. Žoldnéř. Proč ne? Ani můj věhlasný otec to nedělá jinak. Ale pánem je nakonec vždycky on. Poučili jsme se. Bylo z čeho. „Co mám chápat?“

„Potřebujeme pomoc proti Benátským.“

„Scaliger není můj přítel,“ prohlásil Karel odmítavě.

„Já vím.“ Endrighetto se opatrně rozhlédl a ztišil hlas! „Ani náš,“ řekl sotva slyšitelně. „Zbavíme se ho s potěšením, ale nechceme patřit Benátkám.“

„Víte, kdo jsem?“ zeptal se Karel přísně. „Mne si nenajímají měšťané do žoldu.“

„Zajisté, Výsosti. To jsme uvážili. Město, jako je Belluno, nemůže zůstat bez opory mocného pána. Nabízíme vám signorii, jako ji míval váš slavný otec v Lombardii i Toskáně. Patriarcha akvilejský je váš přítel, o tom jsme se už přesvědčili. Vám panství přizná.“

Signorie! Nevelká, ale přece. Vida, co platí jméno. Mocný pán. Já? Ovšem, kdysi jsme zaštítili Avoscana až z Parmy. To se pamatuje.

„Kdo je to — my?“

„Zatím jen já a Giacomo Avoscano. Došli jsme k závěru, že bude líp říci to ostatním až potom. Až budete ve městě. Otevřeme vám bránu. Je třeba se obejít bez boje.“

„Nemám zde vojsko. Jsem na přátelské návštěvě u patriarchy jen s malou družinou. Snadno unikneme pozornosti.“

„Bez vojska ne!“ zděsil se Endrighetto. „Město střeží hrad s posádkou veronského pána a budou-li se cítit v přesile...“

„Samozřejmě,“ vykřikl Karel netrpělivě. „Můžu shromáždit hotovost v Tyrolech a s ní se vrátit. Ale jak chcete sami dva otevřít vojákům? Uzamknou brány a vytáhnou mosty, sotva nás zdálky zahlédnou. Zvlášť teď, když jsou ve válce Benátští. I mému otci kdysi nabízeli spojenci v Bergamu tajný noční vjezd, a to jich bylo aspoň padesát. Víte, jak to dopadlo? Viděli nás už jen z šibenic vztyčených na hradbách. Obléhat Belluno s Benátkami v zádech bych si netroufl s celou zemskou hotovostí Tyrolska.“

„Právě proto jsme jenom dva, Výsosti. Dva zavázaní přísahou a nemůžeme se zradit. Do chvíle, kdy rozvinete korouhve uprostřed města, se to nedoví nikdo, ač jsem si jist, že by s tím souhlasili.“

„Jak to chcete udělat?“

„Velice jednoduše. Rozhlásím, že jsem přijal posly hrabat z Chiaromonte, spojenců Veronského, které nám posílá na pomoc. Do města vás pustí s radostí a ještě vás zasypou květy. Za to ručím hlavou. Všichni se před Benátčany třesou hrůzou. Vždyť jsou to piráti.“

Ano,,to jsou. I nebýt holé nutnosti uhájit pro sebe aspoň cíp královské důstojnosti, vzpomínka na přízračnou plavbu pod páchnoucí sítí by stačila, aby se Karel s nadšením chopil příležitosti vytřít zrak současně Scaligerovi i jim.

Smluvil den a dal si hned zavolat Jana z Lipé. Měsíc! Čtrnáct dní počítat na cesty. Snad míň. V nepřetržitém pochodu dnem i nocí to od Adiže do Belluna s rytířskou četou na koních lze horami stihnout

za tři dny. Písaři se mohou přiloudat až potom. I těch bude třeba. Vyjednávat. Smlouvat. Ale nejdřív je na řadě čin.

„Maršálku, zahálíš," uvítal Jana z Lipé. „Maršálkem mého otce možná ani nejsi a u mne si hodnost musíš vysloužit. Vezmi si hbité koně ze stájí našeho hostitele a dva tři bujné mladíky, nic víc. A žeň se tryskem do Tyrolu. Rozumíš? Ve dne v noci. Vymysli si, co chceš, ale sežeň mi co nejsilnější vojsko. Pod jakoukoli záminkou. Když tě nic nenapadne, tvař se záhadně a říkej, že jim vysvětlení poskytnu já. Obraťse na Volkmara z Burgstallu, ten si poradí. A pozdravuj mi bratra. Už jeď."

„Tvá Výsost tu zůstane?"

„Jenom pár dní. Přijedu ještě před zemským písařem, ale cestou se podívám do... jednoho města."

„Vybrat na žold?" zeptal se Jan z Lipé s pochopením.

„Do toho ti nic není. Do konce měsíce ať je vojsko pohotově, rozumíš? Ozbrojeni až po zuby a připraveni na vše. A stáhněte se raději do Bolzana. Budeme to mít blíž."

„Kudy mám jet? Neznám to tu."

„Podél Piavy se dostaneš do Cadore a k Pustertalu, cestu ti ukáže každý pasáček. A vezmi si s sebou Austruňka."

„Proč?" podivil se Jan. Karel byl málokdy ochoten obejít se bez odborných služeb svého kadeřníka.

„Protože tu byl se mnou loni, chytráku. Měl by si pamatovat cestu Pustertalem. Jen ho tu chvíli drž od vína. Střízliví tam můžete být za pár dní. K Bellunu tě doprovodí pan da Bongajo, ale přes řeku raději přejděte až za městem. Ne abys padl někde jako hlupák do zálohy. Spoléhám na tebe. Tri týdny na postavení mohutné hotovosti je lhůta šibeniční. Pospěš si."

Jan se dál neptal. Markrabí ho docela zjevně nemínil zasvětit do svého plánu, ale tajné poslání věštilo slibné dobrodružství. Ne nadarmo má otcovu krev, pomyslel si uznale. Vytáhl od kostek mladého Rožmberka a Jindřicha Austruňka, doslova ukradli patriarchovi tři koně a ani ne za hodinu už cválali na západ, že vystrašený Endrighetto stěží popadal dech. Rozloučil se s nimi dávno před Bellunem, když už v údolí Piavy nemohli zabloudit. A

pro jistotu přebrodil na druhý břeh dřív, než se dostal na dohled ostražité posádky bellunského hradu.

„Činím tě rytířem ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“

Neudeřil jsem ho moc? pomyslel si Karel znepokojeně, když si všiml, že chlapcovy dychtivé oči se zrádně třpytí potlačovanými slzami. Ještě se pamatoval na pohmožděné rameno, když ho před San Felice při obřadu mohutný hrabě de Sancerre udeřil plochou stranou meče. Kdoví. Možná i mně stály tenkrát v očích slzy, jak jsem byl dychtivý svých prvních slavných činů. Pět let. Už jako by to bylo sto.

Zastrčil meč do pochvy a obřadně políbil klečícího rytíře na čelo, když přijal slavnostní přísahu, jako vždy pronášenou třesoucím se, koktajícím hlasem. Kdovíproč vždycky všichni koktali. I já tenkrát. Asi to patří k věci. Ten tady přes to mládí i přes to dojetí je zdatný rváč. To dosvědčoval nešťastný mrtvý, kterého rychle odnesli z místa boje, aby jeho tichá přítomnost nerušila slavnost.

Škoda. S radostí bych pasoval oba a měl o bojovníka víc. Pozůstalí na vítězovu rodinu zahlížejí a otec poraženého i mne stíhá zlými pohledy. Nemít to vojsko, možná by skutečně vznikla krvavá váda, přestože na počátku obě strany tak žhavě trvaly na smytí urážky krví. Spor otců — a mladý život ho zaplatil. V nastalém napětí nikoho ani nenapadá, že počet ochránců zachování míru je jaksi přehnaný.

Zatímco novému rytíři svlékali bílý šat a odívali ho zvolna a obřadně kus po kuse zbrojí, dal Karel pokyn, aby z pohostinně otevřené brány hradu nosili jídlo. Všichni postávali trochu udiveně. Ale zasednout ke stolům si Karel nedovolil. I mši k obřadu sloužil kaplan venku a všichni zůstali ve zbrani. Hloučky osedlaných koní neklidně přešlapovaly dál v údolí.

Karel se váhavě podíval na svého bratra. Obstojí? To, co nás čeká... Ale slíbil jsem sám sobě, že z něho udělám muže. Loni se držel, až na tu zbrklost. Tägen mi ho už ohlídá.

„Stal ses rytířem," oslovil hrdinu dnešního dne. „Rozhodni se sám. Uvnitř Fiemmského hradu čeká hostina a krásné ženy. Tam —" pokynul hlavou do neurčitá, „boj. Co zvolíš?"

„Já ti nerozumím, pane," zakoktal mladík překvapeně.

Karel se vyšvihl na koně, kterého mu přivedl pohotový Bušek. „Pánové," vykřikl. „Nesvolal jsem vás jenom k ochraně života pana Hertneida. Jistě by se dokázal ochránit i sám. Kdo z vás mě chce dnes následovat, ať sedne na koně a neptá se. Cesta bude svízelná a krutá, ale na jejím konci leží vítězství."

Volkmar se usmíval. On jediný věděl předem, oč jde. Mladý syn českého krále si to vymyslel dobře. Spojenci se musí dělit, jestřáb, který svou kořist uchvátí nečekaně, ne. Vlk, medvěd, lišák jenom překvapeně zírají, jak jim mizí.

„Já jdu," prohlásil mocným hlasem, aby strhl ostatní. „Ať nás vedete kamkoliv, vím, že nás povedete k slávě."

I rodina zabitého se vzrušila. O slávu tolik nešlo. Mocný Volkmar vždycky vycítil, kde kyne zisk. Za chvíli se všichni tísnili v nedočkavém hloučku za Karlem.

„Zbroj ne," řekl Karel vlídně novopečenému rytíři, který se dral do první řady. „Nejde o turnaj ani bitvu, pane. Dnes musíme být rychlí jako myšlenka a lehcí jako ptáci, jimž tíha neporoučí."

„Kam pojedeme?" odvážil se Jan, plný radosti z toho, že mu také přivedli koně a žc s ním bratr počítá. Možná i nad tím, že Markéta teď nahoře v hradě dává pokyny k přípravě slavnostní tabule a netuší, že u ní usedne jen se svým fraucimorem a několika stařiky.

„Tam." Karel vytasil meč a ukázal jím k východu. Tam, kde se konec fleimského údolí ztrácel v dálce, zářil v paprscích zapadajícího slunce nad temnou hradbou lesů Paneveggia, které už pokrýval černý stín, vrcholek Cimony jako hořící měď. Spustil meč do pochvy a rozhlédl se. „Až tam dorazíme, bude bílý," řekl s úsměvem. „Musíme přes noc. Za dne je v údolí na pohyb vojska vidět." A neohlížeje se na nikoho, pobídl koně po břehu Avisia.

Chvíli jel sám, jak ohromení spoutalo jezdce, kteří se zvolna postupně rozjížděli. Volkmar zůstal vzadu, aby se nikdo nemohl

potají ztratit dolů po proudu. Tägen z Villandersu a Jan dohonili Karla první. Za nimi Petrmann z Schenny.

„Máme tě vést," řekl Tägen. „Jet v noci krajem, který znáš jen málo..."

„Za úsvitu musíme být na lukách před Panaveggiem," řekl Karel. „Nebo to nestihnem. Za chvíli vyjde měsíc. Na štěstí je jasno. Museli bychom i v dešti a z nich," hodil hlavou dozadu, „by možná leckdo odpadl."

„Možná ne."

„Tam budeme spát?" zeptal se Jan zvědavě. „K starému ovčákovi se nevejdeme a víc domů tam není."

„Spát?" Karel se na něj podíval. „Při takové výpravě voják nespí, hochu. Ty jsi neviděl, kam jsem ukazoval?"

„Přece nechceš lézt na Cimonu."

„To ne. Jen průsmykem."

„Passo Rolle?" Jan se podíval z Tägena na Petrmanna, který dojížděl. „Co tam?"

„Třeba na oběd k benediktinům. San Martino je jen malý klášter, ale má hospicium pro poutníky, pokud vím."

„Proč mi to nechceš říci, když to všichni vědí?" zeptal se Jan lítostivě.

„Nikdo to neví, bratře. Až tam."

Jezdci za nimi občas prohodili pár slov tlumenými hlasy, jako by se báli, že je někdo uslyší. Opatrně se plahočili až do úsvitu po stezkách, jen tu a tam osvětlených měsícem, když se paprsek prodral mezi stromy. Občas někdo zaklel, jak mu neviditelná větévka zranila čelo. Krátce před svítáním vyjeli na světlejší pruh pastvin. Unavení koně se neradi dávali do cvalu, ale jezdci se toužili aspoň trochu zahřát. Vyšlo slunce. Šikmými paprsky nasadilo skále, která jim včera zlatě zářila z dálky, bílou umrlčí tvář. Po únavné noci k ní všichni vzhlí; želi bez nálady. Co dál? Koně, kteří je celou noc nesli a mnohým umožnili aspoň chviličku neklidného spánku, teď byli spíš na obtíž. Karel, který jel pořád v čele, slezl první a vzal koně za uzdu.

„Musíme projít průsmykem," řekl docela obyčejným hlasem těm nejbližším. „Snad nám na druhé straně mniši dají něco k jídlu. Dolů zas pojedeme. Ale to už opatrně, pánové. V Pietře by si nás neměli všimnout, nebo nebudeme mít kde strávit příští noc."

„Chcete dobýt hrad ještě dnes?" zeptal se Petrmann z Schenny nevzrušeně, jako by to byla docela přirozená věc.

„Ovšem. V Primieru se neuložíme, vesnička je malá. A pak, nechci mít v zádech ozbrojenou posádku. Zítra nás čeká ještě svízelná cesta. A jet v noci? Leda údolím řeky k Feltre a tam, pokud vím, jsou Benátčani. A je jich určitě víc než nás."

„Bojujeme proti Benátkám?" odvážil se otázky překvapený Tägen.

„Ne. Ale bude jistější sedět pevně za hradbami, až nás objeví."

‚A za kterými hradbami?" Petrmann přivřel oči. „Nemyslíte si, doufám, že vám uteču přes ty skály, abych to vyžvanil Mastinovi."

„Belluna," řekl Karel stručně. „Jak vidíte, máme to daleko."

„Ale když nechcete kolem Feltre," zakoktal Petrmann, tentokrát vyvedený z míry.

„Ještě je cesta přes Agordo. Průsmykem Ceredy."

Schenna hvízdl. „To jste asi udělal moc dobře, že jste to dosud tajil. Už je pozdě na to, aby se někdo vracel."

„Chcete se vrátit vy?"

„Já? Začíná mě to zajímat. Konečně, podaří-li se nám vyjíst zásoby benediktinům, smíří se všichni spíš."

Jan se prodral ke Karlovu boku. „Ty chceš opravdu až do Belluna? A zase přes hory?"

„Jsi unavený?"

„Ne," zalhal Jan překotně. „Uvidíš, že už jsem také muž."

„Zeptám se Markéty," ušklíbl se Karel.

Jan se podezřele rychle stáhl zpátky. Karel se honem obrátil.

„Kdybych tě nepokládal za muže," řekl vážně, „tak bych tě přece nebral na takovou výpravu. Věříš mi?"

Ani si už nestačil ověřit, že se bratrovi vyjasnila stažená tvář, a prudce strhl koně, který uklouzl na příkrém svahu. Musíme opatrně.

Hlasy za ním dávno umlkly, jak se hlouček mužů a koní roztáhl do dlouhé řady. Aspoň na mnichy nevpadneme všichni najednou. Karel šplhal vzhůru se zaťatými zuby. I on už klopýtal. Noc v sedle a k tomu ta krkolomná cesta... Dolů to nešlo o nic líp. Suť se mu drolila pod nohama, klouzal, několikrát málem upadl, zatímco vzpouzející se kůň ustrašeně pofrkával. Šťavnaté kletby, které se za ním ozývaly, svědčily, že ostatním se nevede o mnoho líp.

Konečně klášter. Užaslí mniši je už vyhlíželi zdálky. Množství je ohromilo. Tady občas prošel osamělý poutníček. A takhle brzy po ránu? Buď mají křídla, nebo jsou na cestě už od večera.

Bratři se ujali jeho vyhladovělých lidí a Karel si vzal stranou převora. „Vy, otče, nežijete daleko a jistě někdy chodíváte dolů. Kdo je teď pánem Pietry?“

„Hrad obléhají Benátčané,“ odpověděl převor a podíval se na něho velice zvláštně. „Ještě ho možná nedobyli. Vy chcete...“ Zarazil se. „Jistě. Jinam cesta tudy nevede.“

„Co se stalo?“ zeptal se Karel znepokojeně.

„Cesta k Primieru je zatarasena vývraty. S tolika lidmi a ještě s koňmi? Neprojdete. Vraťte se radši ještě za dne. Nemám dost místa, abych vás uložil. Noci tu nejsou teplé ani v létě.“

Karel vzal koně a sám opatrně popojel po příkré stezce. Už to viděl. Tam, kde o něco níž začínal les... Na chvíli ho zachvátila malomyslnost. To nedokážeme. A vedro už bylo taky k padnutí, jak se slunce opíralo svou nejprudší silou přímo do skalnatého svahu a rozpalovalo jeho kamení jako v peci. Kořeny lesních velikánů čněly k nebi, větve se nad nimi proplétaly v nepřehlednou změť. Slezl s koně a pokoušel se prolézt. Ještě byl na kraji a už se tak beznadějně zamotal, že poškrábaný, upachtěný a špinavý taktak prolezl zpátky. Pohroma. Všude, kam oči dohlédly, na zemi spoušť, z níž sem tam trčel osamocený hrdina, který vichřici nepodlehl. A já už jsem se tolik těšil na chladivý les a pohodlnou cestu až do Primiera!

Budeme potřebovat sílu k boji. Obléhatelé jistě dobře střeží i les, aby z něj na ně nevypadlo nečekané překvapení. Měli jsme naději přijít ještě za dne. Teď... Karel zatékal očima po zpustošeném údolí. Vpravo byly vrchy nižší, ale oddělené stržemi a všude vývraty. Nahoru, dolů, ne. Vlevo po svahu, pořád obráceném k jedné straně... Ale jak se dívám, vždycky je možné se opřít o kus vyčnívající skály a kůň si už poradí. Když ne, spadnout se daleko nedá, jenom do těch větví, i když by to samozřejmě nebyla žádná slast. Ale na zabití to není. Pravda, moc rychle to nepůjde, ale na začátku července jsou dny nejdelší. Je jasno a v noci měsíc. A snad to takhle nevypadá v celém údolí. Takovouhle cestu by mohl hlídat leda blázen. A ještě po setmění!

Není ani poledne, dokážeme to. Vlastně jsme měli po čertech štěstí, je lepší vítězit bez boje. Ve výborné náladě se obrátil, a překvapeně se zadíval do zděšených tváří. Ve svém zahloubání si ani nevšiml, že se trousí za ním a v užaslém děsu zírají na nepřekročitelné překážky. Děs vystřídalo znepokojení. Zešílel snad syn českého krále, že se usmívá?

„Najedli jste se?“ zeptal se Karel rozjařeně.

„Ano. Poslední jsou v hospiciu.“ Volkmar z Burgstallu se na něj zkoumavě zadíval. O jeho chladném rozumu nepochyboval nikdy. Co má za lubem?

„Tak můžeme jít. Půjde to pomalu, ostatní nás snadno doženou.“

„Kudy?“ vykřikl Zbyněk Zajíc. „Pane! Přece máš oči.“

„Právě že je mám. Kdyby ses podíval líp, pane Zbyňku, viděl bys cestu taky.“

„Kde?“

Vévoda Jan se už hrnul do lesa a obětavě se dral mezi větve.

„Počkej,“ zarazil ho Karel. „Tam neprojdeš. Tudy, pánové.“ A ukázal k příkrému úbočí. „Budeme hledat stezky zvěře. Jistě tady jsou. Když ne, vždycky je někde schůdnější místo.“

„Co koně?“ zeptal se Tägen starostlivě.

„Když po srázech chodí horské kozy, proč ne moudrý kůň? Povedeme je. Nechat je tady nemůžeme, mniši by je neuživili. A kolem Agorda bude lepší cesta, aspoň doufám. Chyběli by nám.“

Jindřich Raspo zavrtěl hlavou. „Vraťme se," řekl. „To přece nemá žádný smysl. Kam vůbec táhneme?"

Karel si ho změřil. „Jako bychom netáhli nikam, milý pane, když tam nebudeme zítra do večera. Vraťte se, prosím. Jak je libo. Nikoho nedržím." Vyhlídka na cestu zpátky přes nehostinný průsmyk nikoho nelákaly, zvlášť když si to Raspo rozmyslel. Mlčící Burgstall, který zřejmě stál na straně markraběte, přesvědčil tyrolské pány víc, než kdyby k nim držel sebeohnivější řeč. Jen hrstka se vrátila zpátky do hospicia strávit tam aspoň příští noc. Jako by vývraty do rána mohly zmizet či nějaký kouzelník vydlabat přes Passo Rolle pohodlnou cestu, kudy by se mohli přehnat tryskem zpátky k Fiemmskému hradu za jediný den.

Karel poplácal koně po šíji. „Naberte do měchů vodu. Přes ty stromy se k Cismoně nedostaneme."

Měl pravdu. Jak postupovali krkolomně po úpatí skal, bylo slyšet šumění bystřiny, skryté pod vývraty, ale vodu ani nezahlédli, natož k ní proniknout. Karel šel neúnavně v čele. Když nenašel cestu, vracel se a hledal dál. Někdy si podávali ruce a převáděli koně opatrně podle dlouhého řetězu, kde lidské paže tvořily živé zábradlí. Do toho pralo slunce, až se dělaly mžitky před očima z bílých skal. Upocení, zaprášení a zdrásaní četnými pády se podobali spíš zbědovaným tulákům než rytířské četě. Až na ty koně. Ale právě o ty jim bylo hůř.

Jan se držel. Dokonce se rozveselil a vyhledával zvlášť krkolomné partie, až ho Karel musel napomenout. Ještě se pořád dívat po klukovi, aby si nezlámal vaz. Jan z Lipé, Volkmar a Pétrmann ho občas předcházeli, aby převzali nevděčnou úlohu horských vůdců. Voda ze skalního pramene se zvolna vytrácela z měchů. Žízeň měli všichni k neuhašení. Nemilosrdné slunce se naklánělo k obzoru a pořád pálilo jako oheň z pekla. Taky dobře. Aspoň se všichni těšíme na požehnaný stín. Jenže co pak? Potmě si v nejlepším polámeme hnáty.

Ve vedení ho vystřídal Jan z Lipé. Karel se zastavil a otřel si pot z čela. Právě uvažoval, může-li si dopřát poslední doušek, když ho upoutalo nezvyklé chování maršálka. Pustil koně, klopýtavě na

příkrém svahu popoběhl dopředu, vyrazil vítězný pokřik a kápi, kterou dávno stáhl z hlavy, vyhodil do výšky. Popolétla a zapadla do vývratů, kde zmizela beze stopy. Nie si z toho nedělal. Otočil se a vrátil se nejistým klusem ke Karlovi.

„Konec," hlásil. „Pohroma končí, jako když utne. Kus níž v rovné čáře stojí les, zahlédl jsem i vodu. Stačí se dostat k řece a jsme u cesty."

Šťastná novina se nesla zemdleným hloučkem. Jindřich Raspo, který se dosud držel vzadu, nechal svého koně v rukou Buška a prodral se ke Karlovi. „Ať jsou zticha!" křikl do té vřavy, aby ji přehlušil. „Tady se každý hlas nese do všech stran a Pietra už není daleko. Já to tu znám."

„To jste nemohl říci dřív?" zeptal se šťastný Karel. Nejraději by objal i hofmistra, s kterým se nikdy neměli zvlášť v lásce.

„Málokdy jsem se díval takhle shora. Ale sestoupit k řece by byl hřích, když už jsme dorazili až sem. Vidíte?"

„Co je to?"

To, co mu Raspo ukazoval, vypadalo spíš jako překážka. Strmé údolí jim daleko vpředu přetínalo cestu.

„Tam teče Canali. Na ostrohu pod svahem k řece je přilepena Pietra. Pokud vůbec někoho čekají, určitě ne shora." Zaváhal a omluvně se usmál. „Tak hodinku si zajedeme, víc ne."

Všichni ožili. I Jan z Lipé zapomněl na svou pohodlnou cestu. Nasedli. Karel se ohlédl po svém vojsku a užasl. Bylo jich stěží dvacet. „Kde jsou? zeptal se ustrnule.

„Trmácejí se vzadu." Teď i Raspo vypadal zneklidněně. „Musíme počkat. Ale už bude tma."

„Potmě nás dvacet stačí," rozhodl se Karel a udělil příkazy. Slunce už zapadlo. V rostoucím šeru se přehnali výšinou jako duchové. Pár ohníčků, které bylo dole vidět, nesvědčilo zrovna o velké síle obléhatelů. Se strašlivým řevem se hnali ze svahu rovnou do usínajícího tábora. Ani ne všichni. Pět jich sesedlo a potmě přeběhlo k hradbě. Přitiskli se k ní po stranách brány. Jejich koně se hnali za útočícími.

Mezi Benátčany nastal neslýchaný zmatek. Záhadný útok jim vzal dech. Jako by se na ně vrhlo samo nebe. Anebo peklo. Vždyť kdo mohl být — tam? Nechali koně, tábor, všechno a hleděli se spasit v lesích kolem Cismóny. „Konečně," řekl Karel spokojeně, „když Villandersové nepochodí, nic se nestane. Přespíme v táboře, zima není. Tamti se vrátí nejdřív ve dne a to už budeme dávno pryč."

Zatím Tägen a Konrád se svými třemi muži tichounce jako myšky číhali. Dalo se čekat, že z hradu na ten povyk pošlou zvěda. Konečně se malá branka opatrně pootevřela. Páni seděli na bobečku, aby jim pohyb neunikl proti světlejšímu proužku oblohy, který ještě zůstal na západě. Tmavá postava se opatrně vynořila z hradu. Mlčky, beze slova, ale jako rys se Tägen vrhl na chlapíka a srazil ho stranou právě včas, aby měl Konrád příležitost vrazit klín do branky, než ji přibouchnou. Už byli vevnitř a drželi pod krkem dva vyjevené strážné. „Když budete zticha, nic se nestane," řekl Tägen šeptem. „Jinak ..."

„Ano, pane," pochopil lapený němou pohrůžku. „Co máme dělat?"

„Mlčet. A svléknout se."

Převlékli se do odložených šatů a nahaté zajatce vystrčili před branku. Čekali. Dost dlouho.

„Ještě se nevrátil?" ozval se pánovitý hlas. „Proč jste nezavřeli, mizerové? Nevíme, co se děje, a..."

V té chvíli měl ostří dýky pod krkem. „Nic ve zlém, pane Bartolomeo," řekl vlídně Tägen, který purkrabího znal. „Kdyby nebyla noc a my nebyli tak krutě unaveni, spolehl bych se na vaše přátelství. Takhle nemohu riskovat, že nás necháte venku. Nebo ve věži. Zahnali jsme vám Benátčany. Doufám, že projevíte vděk."

„Kdo — my! Copak se, pánové z Villandersu, chcete dobývat do mého hradu? Proč?"

„My ne. Náš pán, vévoda Jan, a jeho bratr, moravský markrabí Karel táhnou tudy za činem mnohem slavnějším. Radím vám, přijměte je s poctami. Necháme vám tu naše lidi ku pomoci, než pojedeme dál. A věřím, že nejste tak šílený, abyste se jim vzpouzel."

Pan Bartolomeo uměl vážit věci a konečně, Benátčané byli obtížní. Okna hradu se rozzářila a brána se rozlétla dokořán pro vracející se útočníky. Kuchařka vyprázdnila lehkovážně spíž. Obležení je zažehnáno, zase se doplní zásoby. I v nedaleké vesničce nastal ruch, jak Bušek vzbudil obyvatele k pohoštění opozdilců, kteří se po jednom trousili z lesa podél Cismony a žasli, že přišli k hotovému. Nahoře na hradě zasedli páni a dali se hostit na Bartolomeovy útraty. Karel, Jan a nejvyšší hodnostáři, Jan z Lipé, Zbyněk ze Žebráka, Volkmar, Petrmann, Villandersové a Markétin hofmistr.

V údolí Cismony panoval ruch až do rána. Od průsmyku až k Primieru se celou noc trousili zdrásaní opozdilci a dál, až dolů k Feltre, klopýtali zase ve tmě hustým lesem vyděšení benátští vojáci a přinesli svým kapitánům před obleženým městem děsnou zprávu, že docela neznámé nepřátelské cizí vojsko spadlo z nebe a že je jich jako kobylek. Do rána nezůstal jediný stan ani před Feltrem a měšťané za zavřenou branou znepokojeně přemýšleli, co to znamená. Vystrčit si nikdo nefroufl ani nos.

„Vyspat se v posteli je krásná věc," řekl Karel ráno u snídaně.

„Mohlo toho být víc," zívl Jan. Sotva se rozednilo. Dali se vzbudit tak nestydatě brzy, že na přísného velitele všichni zahlíželi, i sám nesmlouvavý Volkmar, který dobře věděl, že dnes ještě není čas na spaní.

„Kolik je jich?" zeptal se Karel Jana z Lipé, který se vracel z vesnice.

„Skoro všichni. Chybí jich jen pár."

„Nechám tu deset lidí," řekl Karel Bartolomeovi přísně. „Nezkřiví se jim vlásek, rozumíte? Uslyším-li nějakou stížnost, bude zle. Ve všem jich budete poslušen, zejména sám nepřijmete a nevypravíte žádného posla, dokud to nedovolím."

„Jistě, pane. Já chápu, pane."

„O výkupném si pohovoříme později," dodal Karel milostivě. „Teď nemám čas." Obrátil se k Janovi z Lipé, který se lačně cpal, aby dohnal své zpoždění. „Pošli někoho zpátky, ať je najdou všechny. Někdo si mohl zlámat nohu v té tmě. My pojedeme dál."

„Kdy? zděsil se maršálek.

„Hned. V Agordu mě od rána budou čekat. Dnes všechno skoncujeme.“

Cesta byla tentokrát nádherná. Jitro svěží. Bolavé kosti zvolna přicházely k sobě při pohodlné jízdě. „Proč se mračíš?“ zeptal se malý Jan Karla. Držel se ho jako klíště v nejrůžovější náladě.

„To se ti zdá.“

Ve skutečnosti byl docela nesmyslně znepokojen. Včera se všechno hatilo a dopadlo to dobře. Až příliš dobře. Tak dobře, že se mu ani nechtělo věřit, že je to doopravdy. Nevěděl ovšem, že Benátčané odtáhli i od Feltre, a znepokojeně je čekal někde v zádech. O jejich zvědech měl vysoké mínění od chvíle, kdy se na moři nemohli dostat z obklíčení. Ale nač chlapce lekat?

„Musíš být ve střehu, i když jde všechno hladce,“ poučil bratra. „Na bezstarostnost už leckdo doplatil.“

„Ty ne.“

„Já?“ Byl jsem vůbec někdy bezstarostný? Leda, snad, jako dítě ve Francii. Z Čech si pamatuju jen hrůzu zajetí, matčino objetí se ze vzpomínek vytratilo, a ve tvém věku, milý bratře, jsem se už plácal v signorii zavalen zodpovědností. Pořád si stěžuješ a oč jsi šťastnější, můj bratře. A nezodpovědnější. Já ve tvém věku bych Markétu už zahálet nenechal.

Stoupali ostře k Ceredě. Za průsmykem Karla tísnivý pocit opustil, jak na něj nezbylo míáto v nevěřícím úžasu. Také za jeho zády umlklo žertování obhroublých žoldnéřů. Až neskutečná divná krása i jim vzala dech. Za zalesněnými vrchy, obklopujícími hluboké údolí, na všech stranách vyvstávaly neskutečné útvary vzdálených horských štítů. Chvěly se v průzračném vzduchu jako živé, růžověly a zase bledly, přibližovaly se a couvaly, ztracené v oparu dálky. Kamenný sen. Oživlý, umírající, ne, jen se ukládající ke spánku a procitající co chvíli, ovanut křídly andělů.

Vysokohorské stezky s dalekými výhledy byly dobře známé tyrolským pánům i oběma bratrům, ale z těch, kdo ještě nikdy neprošli průsmykem Ceredy, si ani jeden nedokázal představit nic,

co by se podobalo neuvěřitelnému pohledu, jaký se může otevřít jen do pohádkové říše.

Jan se bezděčně chopil Karlovy ruky. Starší bratr stiskl tu jeho a vzpamatoval se. „Nejbližší obydlené místo je Agordo," řekl tiše a hlas se mu zachvěl. ‚Agordo patří k Bellunu, můj bratře. Tohle všechno je *naše*, rozumíš?"

„Naše? Jak naše?" Jan se zmámeně rozhlédl. „Umíš snad létat?"

Karel se zastyděl za ten projev lidské pýchy. „Z milosti Boží," řekl rychle. „Všechno je nám jen propůjčeno, ale v mém i tvém panství i tak jsou místa, kam ještě nevkročila noha člověka. Tady bude jejich koruna."

Okouzlení je provázelo až do městečka, kde je tajně čekal Endrighettův syn. Až tady konečně odtrhli oči od nebe a vrátili je zemi. Vojsko se sešikovalo. Po trmácení minulých dvou dnů z něj náhle zase byl hrozivý voj otrlých hrdlořezů, ale nikdo z nich se už neodvážil ohlédnout. Pomalu sjížděli údolím Cordévole s pohledy upřenými zarputile vpřed.

Tady to Karel už znal. Bez nesnází odbočili vlevo, aby se dostali k Ardu, které z východu obtéká Belluno" Tam, kde ústí do Piavy, stojí hrad. Hrad v moci veronského pána. Proto je třeba do města vejít druhou branou.

Ano, je otevřená. Vojsko vjíždí v ukázněné řadě, plní ulice a jeho čelo zastavuje až před palácem biskupa. Z hradu poslali dotaz, co se děje, ale Karel dal zavřít obě brány, hrad je teď oddělen od města, uzavřen mezi hradbami a řekou, a most ho spojuje jen s vnějším světem, s Bellunem už ne. Velitel vybíhá na věž a zuří. Už vidí to, co polekalo obyvatele města, že jásot se najednou zdusil v bezhlesém tichu. Místo výsostných barev hrabat z Chiaromonte se uprostřed města rozvinula korouhev česká a tyrolská. Obě znal dobře. Ale spíš by se nadál smrti, než že po čtyřech letech se v srdci Mastinova panství ke všem nepřátelům objeví ještě český král.

Nálada ve městě brzy roztála. Neměli proč lnout věrně k panu della Scala a tihle zde je před Banátčany ochrání anebo — což je žádoucí tím spíš — naleznou slušnou cestu k míru. Jásot se ozval znovu, zprvu nesměle, ale sílí, a nakonec přerůstá v hlučné ovace.

Biskup tu není, uvízl v obleženém Feltre, ale nevadí. Synové českého krále jsou v přízni samotného patriarchy.

Nazítří k večeru dorazil zbytek hotovosti a teď teprve je vidět, jak znamenitou získali Bellunští ochranu. Velitel hradu trucuje ještě tři dny a pak se vzdává. Co Feltre? Posel se vrací s nepořízenou. Prý zůstanou věrni Scaligerům. Otrnulo jim, vida. Obléhatelé jsou pryč, tak zůstanou věrni. Na cizí účet, pánové? To ne. Ani můj otec, který má skutečnou základnu moci, a hned dvě, nikoho neosvobozoval zdarma. To se nedělá, a zvlášť v bohaté Itálii. Já, dnes bezzemek, ač se hrdě dál zdobím titulem markraběte, jako by dosud samostatně vládla Velká Morava, budu mít jisté jenom to, co si urvu dřív, než všichni pochopí, že za mnou nestojí víc než těch několik dobrodruhů z tyrolského hrabství a bratr--dítě, jehož moc se opírá jen o mou rozhodnost.

V Bellunu nechali jen posádku. Feltre je dost blízko na to, aby si žádný lstivý dobyvatel nemohl myslet, že se nevrátíme včas, kdyby se rozložil u bran Belluna. Nikdo se nepřiplíží ze severu z hor jako my nepozorován. A most z hradu snadno ubráníme.

Oblehli Feltre posíleni měšťanskými synky, kteří spíš měli přispět k dojmu o mohutnosti vojska, než že by v boji byli k něčemu. Oblehnout znamená střežit Císařskou bránu. Pusterla není důležitá, k jejímu ohlídání stačí stráž. Krom toho máme snad jiné možnosti.

Nemýlil se. Poslové Scaligerů, Mastina della Scaly a jeho bratra, se dostavili velmi brzy s připomínkou prý dávného přátelství. Přece pan markrabí, když před čtyřmi lety opouštěl Itálii, byl vítaným hostem veronského pána, který po ničem netouží víc než znovu ho obejmout. Možná i zaplatit. A hodně, znělo pod těmi slovy, protože Mastino dobře znal Karlova otce a neměl tušení o jejich neshodě. Zlato! Kdyby ho byla plná truhla, jednou se dobereš jejího dna. Ne. Co je mi třeba především, to je kus vladařské moci. Nebudu přece nadosmrti poručníkovat svého bratra nebo se přiživovat v Tyrolu. Já!

Jeho odmítnutí bylo přijato s podivem. Vypadalo to, že tady už nelze víc získat. Taková příležitost!

Nebyla jediná. Ani benátské poselstvo na sebe nedalo čekat dlouho. A už je tu s celou slávou i biskup z Tridentu a s ním moje

kancelář i se zemským písařem. Porada byla krátká. Biskup je důstojný vyslanec i pro krále. Posílám ho jako zmocněnce do Benátek. To už je, pánové, cosi jiného, než když jste přivlekli málem v poutech vystrašeného písaře a několik pánů. Ale prosím, je od vás slušné, že jste je propustili, i Frankopanovu loď. Mohli jste se mstít.

Vystrašený Mastino posílá znovu a zvyšuje nabídku i žhavost svého přátelství. Zase mu odpovídám obojace. Rozhodnu se až po Mikulášově návratu.

Vrací se. Závazky ověšené pečetěmi. Posily. I žold pro ně. Benátští jsou štědří. Teď zbývá jenom spolknout hořkou pilulku a vydat se osobně do Benátek jako kterýkoli kondotiér. Vždyť si mě najali. Pravda, nechají mi mé územní zisky, protože jsem jim svým nečekaným vpádem vlastně vyhrál válku s Mastinem. Ten už se taktak brání a samozřejmě očekává, že se přivalí ještě kdovíjaká síla z Čech a Francie a snad, snad ho napadne, že bude výhodnější uzavřít mír dřív. V tom případě jsme páni. Bratr se vrátí do Tyrol a já budu vládnout Bellunu a Feltre. A budu do Merana vzkazovat o pomoc, když mě nějaký mocný pán bude chtít spolknout. Takový je svět.

Nebe mi přeje jako vždycky. Bellunský biskup Gorzias přestal konečně vzdorovat v obleženém Feltre a vyšel ven. V klášteře Svatého ducha, za přítomnosti pánů z Čech a Tyrol i panstva z okolí, nám milostivě uděluje léna své diecése, Feltre a Belluno. Už jsem signore. Já i bratr. Na poslední chvíli jsem ho přibral k svému titulu, aby se měl čím doma chlubit. Ostatně nebýt tyrolských pánů... Vrchní lenní pán patriarcha jmenování schválí, biskup to ví, nezapomněl se napřed ubezpečit a už se usmívá, jako bychom ještě včera neharašili na sebe zbraní. I ti Benátčané v mém vojsku už nevadí. Jsem signore a žoldnéře si najímám jako jiní, oč jde? Feltre benátské nebude. A už by bylo nebezpečné zůstat Mastinovo. Dobytím Bassana je Benátčané odřízli a ani nejsou sami, s nimi je přece Visconti, Estenští, Mantova, Bologna i Florencie vedle Benátek, a dokonce sám český král. Jen jeho synové, ale tady to ještě znamená totéž. Přítomnost biskupa z Tridentu je toho dokladem. Padova visí na vlásku. Páni z Corraria, kteří museli před Scaligerem

uprchnout, taky sbírají vojsko. A předcházejí si mne. Jak by ne. V celé Itálii nenajdeš zdatnější hrdlořezy, než jací sem odjakživa přicházejí z Alp. Z Čech, z Říše, z Francie i z alpských zemí. Je to dost s podivem, že z těch všech jsem tu sám. Tím větší touha zalíbit se mi.

I páni z Corraria byli štědří. Belluno neskrblí. I biskupský stolec v Tridentu něco nese a můj kancléř je zazobaný. Také vděčný za tu prebendu. Nechávám bratra v táboře, aby si připadal jako vojevůdce, a slavně, ověšený zlatem, jak jsem nedoufal ani ve snu, když jsem se před dvěma měsíci zmáčený a bez družiny vyhrabal ze smrduté bárky na blízký břeh, odjíždím potvrdit smlouvu do Benátek, sice jenom malý signore dvou měst, ale bohatý a mocný. Nikdo nepochybuje. Že bezostyšně hrabu zlato? Ještě se všichni pamatují na mého otce. A to je přece král.

Té slávy! Jestlipak se někde mezi vítajícími také krčí kapitáni, kteří mě chtěli zajmout na moři? Z těch vystrojených pánů jistě leckdo měl v tom prsty. Teď už se nepřiznají. Rád vidím Benátky, ale určitě raději ze zlatem vykládaného sedla či z dóžecí slavnostně vystrojené lodice než z okénka opatřeného mříží.

Hostiny. Zástupci všech spojenců a mezi nimi známé tváře. Moji přátelé! Docela jihnu. Pietro Rossi, který ve službách Benátek obléhá v Padově Mastinova bratra! Dokonce Arnošt neodolal a připojil se k průvodu vyslanců Bologni.

„Tak ty jsi mě chtěl zajmout, ničemo," řekl Karel Pietrovi, když se uvítali a konečně našli chvilku v ústraní.

„Měl ses dát. Prý jsi cestoval dost krkolomně," ušklíbl se Pietro. „Tady je přece příjemně."

„Nebylo by."

„Ale bylo." Pietro byl najednou smrtelně vážný. „Zakročil jsem hned. To až já jsem poznal, že nejsi mezi nimi. Ten mladý písař hrál svou roli skvěle."

„Takže je propustili na tvou přímluvu! Díky. Dost jsem se divil, že je nechali být. Ale u syna krále bys asi nic nezmohl."

„V nejhorším bych tě vykoupil."

„Jsi tak bohatý?"

„Dost,“ usmál se Pietro sebevědomě. „Mám přece svůj meč.“

Ano, jsi nejmladší bratr, nezbývá ti než se ohánět. A já jsem prvorozený. Vzdychl. „Vrátíš se do Bologni?“ obrátil se k Arnoštovi.

„Asi ano, nemáš-li pro mne jiné příkazy.“

Jiné příkazy! Tobě se stýská? Jezdíváš přece domů aspoň o vakacích. Pravda, letos se bojuje. Ale kdybys letos byl doma, tak bys věděl, že moje příkazy tam neplatí a sotva budou.

„Možná,“ řekl a hlas se mu zachvěl. Proč bych tam vlastně nemohl zajet s ním? Proč ne? „Řekni mi, jsou ještě moji přátelé v Bologni?“

„Odorik, Vitale a Přeclav ano. Chauliac se vrátil do Francie, to asi víš.“

Odmlka. „A doktor Giovanni?“ zeptal se Karel, když se nedočkal. „A jeho dcera? Ještě přednáší, když doktor není zdráv?“

Arnošt se usmál. „Pořád.“

„A pořád ji ještě nikdo neviděl?“

„Nikdo vlastníma očima.“

Nikdo. Všechno je, jak to bývalo. I ten dům se staženými žaluziemi...

„Promluvíme si potom,“ řekl Karel rychle, když spatřil nastrojené páže, které ho zvalo k dóžeti.

Ano, pánové, už se rozloučíme. S Feltre je třeba skoncovat. Dva tři dny možná. A dost radovánek. Obléknu kožený kabátec, možná i zbroj a budu se bít dál. Já si nemohu dovolit zlenivět v přepychu.

... Za den bych to do Bologni stihl. Je tam ten dům a teď v létě je prázdný. Kdybych požádal Pietra, zajel by předtím do krámku u dvou šikmých věží. A já ... Ne. I kdyby jí to vyřídili, nač? Pro jediný den! Lačná duše by se nenasytila. Jen pro tu chvíli a pak je prázdnota tím bolestnější. Ne. Nechme marnou touhu spát.

Proč marnou? Už nejsem královský syn. Pojď se mnou, řekl bych jí. Už ti nemohu nic nabídnout. A šla by. Paní Belluna a Feltre.

Ne, nešla by. Na mých rukou je krev a ještě bude. Mé jediné bohatství je můj meč, ne má hlava. Nikdy by neodpustila. Snad by se se mnou oddala studiu starých rukopisů, které jsem s těžkým srdcem

opouštěl v Udine. Ale čím je mi to snění o Velké Moravě, která už není?

Ne. Věděla by, že jsem pohrdl příležitostí dokázat, že jsem jí hoden. Kdybych odložil meč a přišel jako poutník, třeba bosý... Jenomže to mě ani nenapadlo. Nejsem ten, koho milovala. I když ona je stále ta, kterou miluju. Přes tu krev na mých rukou. Přesto, že ztracená moc mě neodolatelně láká a nikdy bez ní nebudu mít uspokojení a klid. Kvůli ní, kdyby to nepoznala ... Ne. Já bych o tom věděl. Věděl bych, že lžu.

Když se loučili, Arnošta už ani nezahlédl. Jeho odjezd provázely slavnosti, kde pro neznámého licenciáta nebylo místo. Jen Pietro Rossi se ještě vetřel, byl mezi kondotiéry mocný pán.

„Carlo!“

„Pietro P

Objetí, možná poslední. Příteli, sbohem. Ne, už tě nepošlu se vzkazem. A možná se už nesetkáme. Až válka skončí, odjedeš do Parmy nebo Luccy a já se budu drát na sever do Cadore, abych zajistil údolí před Aufenštejny a Gorickým. Nejde jen o to nemít je v Bellunu v zádech. Ale z údolí Adiže od Tridentu k údolí Piavy přes Feltre, Belluno a po úpatí Cadore až k Pustertalu už je slušná základna moci v blízkém sousedství Tyrolska. Signore. Dobře. Z Čech za mnou ani groš? Ještě líp, otče. Nepotřebuju.

Feltre se vzdalo za několik dní. Hrabata z Cenedy, páni z Camina jak krysy v díře. Jen biskup prozíravě unikl už dřív a nestálo ho to nic, jenom ta léna. A ta byla stejně dřív Mastinova. Zajatci slibují výkupné, dobře, milostivě kývám, račte se na záruky odebrat domů a splnit závazek.

Záruka pánů z Camina je roztomilá. Tři dcery pana Villanda, které tu byly s otcem. Necháš je na pospas bezbožnému vojsku? Ale jsme rytíři. Můj bratr sice přišel o slíbené ostruhy, protože jsme nesvedli kloudnou bitvu, ale jistě se tak cítí, když spolu se mnou slavnostně bere do ochrany nevinné mládí našich zajatkyň. Dokonce — je to možné? Já ho nepoznávám! Mladinká Ricarda cudně klopí oči před jeho zjevným obdivem. Obskakuje ji při hostině s nebývalou horlivostí a oči mu utíkají do výstřihu. Bláhovče! Doma

bys toho našel víc. Dívka je křehká, s drobným náznakem ňader, to tvoje Markéta ... Pořád je světlo, dny jsou dlouhé, sedíme venku a Jan si někde probůh sehnal loutnu a zpívá! A hlas mu najednou nepřeskakuje. Pohodu ruší jen tyrolští páni. Volkmar a dokonce i Janův přítel Tägen se mračí jako čerti. Takže, bratře, dost. Je mi to líto, rád bych ti dopřál trochu potěšení, když jsi tak nečekaně zaplanul, už jsem to od tebe ani nečekal, těší mě to, ale co se dá dělat. Jednou jsi choť Markéty, paní Tyrol, a ti tady tě budou žárlivě střežit. Tak protřelý nejsi, abys je oklamal. A konečně, slíbili jsme dívkám ochranu.

Připomínám to šeptem Janovi, který zrudl až po kořínky vlasů a zoufale se stydí. Rytíř, a tohle! „Jak sis mohl myslet," říká nepřesvědčivě. „Je tak líbezná a musí se cítit sama."

„Vždyť tu má sestry."

Jan sklopil oči a odklidil se stranou. Škoda, měl naději. Dívenka má teď oči plné slz, raději končím slavnost, už je tma a stejně je pozdě a vůbec, děti patří do postele.

Nejstarší sestra z Camina ale už dítě není. A není upejpavá. Jakže se jmenuje? Ovšem. Kateřina.

Ráno, zároveň spokojený i znechucený sám sebou, se plížil z ložnice, kde ještě spala dívka, na tváři úsměv po milostné noci. Nezlíbal ho. Odešel jako zloděj skoro po špičkách, aby ho nepřistihl bratr, kterému včera kázal o mravnosti. Jak jinak? Rytířstvím lze zaslepit mladé oči, dokud se nestanou očima vladaře, který své činy řídí jinou potřebou, než jakou mu diktuje vlastní srdce. To tak, popudit Volkmara a Tägena. Teď! Jak dlouho potrvá, než zjistí, že i já jsem závislý jen na nich a takřka bezmocný?

Boje. Cadore je podmaněno. Od Belluna až po Pustertal, kde české panství trvá už déle než rok. Belluno Karel svěřil Endrighettovi, Feltre Volkmarovi. Jan z Lipé, maršálek, velí vojsku. A už je ze zapuzeného uprchlíka skutečný vladař, který uděluje hodnosti. Projel dobyté území, pravda, všehovšudy pár vesniček v drsném horském kraji, ale co jsou koneckonců celé Korutany mimo Pustertal a několik měst? Teprve teď, po skončení bojů, nastává pravá chvíle pro vladaře. Budovat zemi v míru.

Pocit uspokojení nepotrval dlouho. Ještě nebyli ani zpátky v Bellunu, když se ve vojsku začala šířit horečnatá nemoc. Otrlí chlapi padali jako mouchy. Jan z Lipé. který obětavě procházel vozy s nemocnými, ulehl sám hned druhý den. A zle. Karel ho starostlivě vzal k sobě přes varování lékařů. Marně. Jan umřel hned tu noc, sotva týden po tom, co se ujal ve vojsku nejvyšší hodnosti. Tam ztrátu nahradil Zbyněk Zajíc. V srdci zůstala.

Hůř. Začíná churavět i Bušek, který u umírajícího probděl poslední noc. Lékaři vrtí hlavou. „Pane, nestane-li se zázrak ...“

Bušek. Nejbližší přítel. A Jan z Lipé. Karel se ještě dobře pamatoval, jak se spolu krčili pod smradlavou sítí. Přežil bratra Jindřicha sotva o pár měsíců. Co bude dál? Kdo ještě, z těch mně nejdražších?

Ale příští zpráva rozbila ráznou ranou stesk, který ho svazoval až k beznaději.

„Přišel vzkaz z Čech, pane. Od mého otce.“

Jindřich z Rožmberka potlačuje úsměv, kolem se nahrnuli páni z Čech a všichni se dívají vyčkávavě. A radostně. „Stalo se něco?“

„Nic. Jen král se vrátil do Francie. Už v červenci.“

On odjel?! Odjel! A co Beatrix? Ale oni neříkají — odjel. Vrátil se. Jako by v Čechách byl jen na návštěvě.

„Sám?“

Zní to,dost lhostejně? Nechci, aby chápali, ale oni chápou. Úsměvy zesílily.

„Jen se svým nejnovějším synem. Královna odjela dávno dřív.“

Odpusťte, přátelé! Ty mrtvý i ty umírající. Nejsem s to myslet na smrt, když se přiblížil život, aby vystřídal živoření. Mé srdce, ještě před chvílí sevřené žalem, pookřálo. Rozbušilo se štěstím. Jásá.

Jaký je vzkaz tvého otce, Jindřichu?“

„Žádný, pane. Jen tohle. Prý budeš vědět sám.“

TROUBY Z ROCHESTRU

Nad západem Evropy se stahovala mračna k bouři. Říše, přesycená desetiletí trvajícími spory a věčnými interdikty, nesla trpce stálé ostouzení, které nad ni stavělo vždy pravověrnou Francii. Bylo snadné ve zjitřeném říšském prostředí vzbudit hněv a obrátit ho proti sousedovi, s nímž na dlouhé hranici obou zemí vznikaly neustálé třenice, kde zvolna, ale jistě, nabýval vrchu francouzský král. Znovu se jitřil dávný spor, který vyvolal do života Karel Veliký, když se usadil v Cáchách a středem světovládné říše učinil země v Porýní.

Hesla za kanálem i v říši se začala podobat. Smrt odvěkému nepříteli! Eduard Třetí odložil jazyk své matky a královský dvůr se rozhovořil anglicky, stejně jako kolem Rýna dávno vládla němčina. Nepřítel, který rdousil jejich sebevědomí a práva, měl společné jméno: Francie. A ač Ludvík Bavor ani nesnil o tom, že by skutečně provedl velký čin k povznesení říše na první stupeň křesťanského světa, ochotně se připojil aspoň k pokřiku.

Eduard, povzbuzen úspěšným získáním mocného vládce, který mu pomůže Francii stisknout v rdousícím obklíčení, dal slavnostními fanfárami trubačů oznámit světu vypovězení války, která měla na století určit osud západní Evropy. A ač to netušil ještě nikdo, přesto celým západním křesťanským světem otřásl břeskný hlahol vyzývavých trub z Rochestru.

SEDMÁ RÁNA EGYPTSKÁ

Hluboká tma zvolna ztrácela svou jednolitost. V ložnici sice dosud splývaly obrysy předmětů, ale nepatrně se zjasňující čtverec okna zvěstoval, že se blíží svítání. Král Jan se ještě jednou převrátil na druhý bok ve snaze usnout. „Co je?“ zavrněla ze spánku Beatrix, když opatrně vytáhl paži zpod její hlavy. „Nic. Spi.“ Hluboký vzdech přešel v něžné pochrupávání. Jako když přede kočička. Nic, spi. To jsem to dopracoval, pomyslel si nevrle. Jak to, že nic, když se milenec za svítání vzbudí? Jenže byl vzhůru už celou řadu mučivých hodin od chvíle, kdy ho prudká bolest vytrhla z hlubokého spánku. Už přestala, ale hlava byla pořád těžká a jak se spánek odmítal k němu vrátit, zemdlenost spíš vzrůstala. Lože, kde spali dva, bylo čím dál tím nepohodlnější, ač bylo široké.

Jako před rokem ve Vratislavi, přepadla ho zlomyslná myšlenka, když se mu užuž zdálo, že znovu usne, a mátožná vůle ztratila schopnost obrany. Ne, odmítl ji a zprudka se posadil. Naděje na spánek byla pryč. A konečně co, už je ráno. Tiše vstal, přehodil si plášť a otevřel okno do budícího se dne. Jaro. Chlad noci byl spíš příjemný rozpálenému čelu a jemný vánek voněl. Kolem kvetou stromy. Za chvíli začnou šílet ptáci a už bych stejně nemohl spát.

Vratislav! Jak bych to mohl srovnávat? Hlavu mám prostě jako škopek a mám proč. Vyhlídka, která nás čeká, není růžová, i když, rozdrtíme-li s Filipem Eduarda, mám vlastně vystaráno s Ludvíkem. Nakonec budu rád, že mě neposlechl. Jenomže zvítězit není tak snadné v tom obklíčení, z něhož není úniku. Verbíři anglického krále předloni získali kdekoho, rozhazovali zlato, jako by ho sítěmi lovili z toho jejich moře místo ryb. Anglický král je houževnatec. Získal úvěry až ve Florencii a to všechno jen díky stádům ovcí, které se pasou v šťavnaté zeleni anglických luk. Kramářiček! Jak jsme se s

Filipem smáli, když zakázal posílat vlnu do Flander znepřátelenému hraběti! No a vida. Flanderským měšťanům splaskly pupky a rozzuřili se. Teď je ve Flandrech pánem Jakub z Artevelde a hrabě Ludvík se potlouká Francií jako já.

Jenomže mne jako krále uznávají i doma. Dokonce mi, ač neradi, i vyplácejí berni, a když jde do tuhého, nadšeně haraší zbraněmi a ženou se za mnou kamkoli. Že by se někdo z nich mně za zády spřáhl s Wittelsbachem, to je prostě směšná představa. A ve Flandrech anglická vlna stačí k rebelii. Vida. Ještě před třemi lety jsem s opovržením poslouchal Karlovo blábolení o přeložení obchodní trasy z lodí na Dunaji na souš přes Brno. Zdálo se mi, že zničit nepřítele lze jenom mečem. Zničil jsem ho mečem a stejně jsem nevyhrál. Protože Eduard kupčí s vlnou. Nakonec měl pravdu Karel.

Jenomže s Habsburky už neválčíme a sotva budeme. Albrecht je moudrý a Korutany jsou zisk, který nebude riskovat. Po Karlově cestě putují karavany a lodi plují po Dunaji dál. Dopraví se víc zboží. Aspoň do Čech. Ne, na Karla si Češi nemohou naříkat.

Ani já. Sehnal mi Avenzoara, a kdyby mi vůbec bylo pomoci, vím, že on by to dokázal. Varoval mě. Rád bych ho ještě jednou potkal a řekl mu, že by mě ani ve snu nenapadlo ho v pytli házet do Vltavy. A odměnil bych ho, jak si zasloužil. Co s okem! Co je pryč, je pryč. Neměl bych na to pořád myslet a pitvat každou mžitku, jestli to není *to*. Ne, dost. Levé oko je zdravé. Vidím. A dávám si dobrý pozor, abych ho nezranil. Až chorobně jsem úzkostlivý. Ne, tomu se nemůže nic stát. Mžitky před očima mívám, ale ty má teď asi leckdo. Jak by ne. Eduard dal Ludvíkovi zálohu na tři sta tisíc zlatých za spojenecký závazek! Zlato ovcemi nesmrdí. A ti, kdo slíbili jen na půl úst, aby se neznelíbili svému císaři, teď hlučně provolávají, s kým jdou.

Vlastně kdybych byl Wittelsbachem, sotva bych si vymyslel něco lepšího. Nebožtíkovi papeži Janovi by se takový omyl nestal, byl to intrikán před Bohem a lstivou hru prohlédl snadno. Sám se jich nahrál! Ale Benedikt je přímočarý. Intrika, kterou si vymyslel, je směšně prostinká a zranitelná. Chce mír mezi Francií a Anglií.

Bodejť ne, Avignon je nepříjemně vklíněn zrovna na hranici anglických držav ve Francii. Sídlo vypadalo bezpečné až idylicky, dokud Eduardovi nenarostl hřebínek. Pošťuchuje tu ve Flandrech, tu jinde, přijímá uprchlíky z Francie — on, syn francouzské princezny a potomka jednoho z mladších francouzských královských synů, na jehož dvoře se až donedávna mluvilo jenom francouzsky! Už ne. Pan Eduard je už Angličan a Francouzem být nechce, leda jako král. Vznesl i nárok. Jeho matka byla přece dcera slavného Kapetovce a Filip je jen Valois.

Ne, vůbec se nedivím Filipovi, ale měl si to dobře rozmyslet a všechno připravit dřív, líp a v skrytu. Kdybych byl po ruce, byl bych mu řekl do puntíku, co udělá mazaný Wittelsbach. Jenomže v anglickofrancouzském sporu se bůhvíproč s říší nepočítalo. Prý Filip myslel, že Ludvík má dost starostí doma a se spory s kurií! A že si vůbec, ale vůbec nemůže dovolit pohněvat francouzského krále, který má v Avignonu vliv.

Proč ne? Pohněval si i českého krále, který má zase vliv v Paříži. Výhodnější je vydírat. A přímo výhra je, když přitom zostudíme i přítele, který se tolikrát osvědčil při smírčím jednání. Pohrůžka, Jan Lucemburský odloží zlou tvář a přijde s prosíkem, chvíli se kocháme a potom nechám dopadnout ránu. Ne. S francouzským králem ne. Papež ho už neposlouchá, tak k čemu by mi byl? A vzápětí vyzývavá smlouva s Eduardem, aby všichni viděli, jak schlíple odtáhl ten domýšlivec, který si myslí, že má ještě vliv.

Nemyslel jsem si nic. Přisámbůh, že jsem jel do Frankfurtu se zaťatými zuby a najisto jsem očekával porážku. Jenomže mohl jsem to předem vysvětlovat Filipovi, který do mne skládal naděje? Neuvěřil by a ještě by si myslil, že se táhnu zpátky jako ostatní. Vždyť Eduard rozhazuje zlato a můj stále hladový měšec je z nejnenasytnějších. Jenže jsem rytíř a skutečné přátelství je mi svaté. Dost dlouho mi byl svatý i Wittelsbach. Mezi panovníky skutečné přátelství je zřídka, ale *je* mezi mnou a Filipem.

Možná že ani Filip tou dobou nespí a počítá jako já, s bledým čelem nastaveným vánku probouzejícího se dne. Zbytečně, jeho spojence by spočítalo malé dítě, prsty na rukou mu stačí a ještě

zbude. Český král. Můj syn, to je já, ale buďme velkorysí, tak tedy jako druhý Karel Moravský. Flanderský hrabě, ale ten může najímat leda ve Francii. Ferri Lotrinský. Možná ještě můj zeť, Markétin Jindřich. A dost. I strýc Balduin se kroutí.

Dorážím na něj, jako by to byla dáma mého srdce, ale pořád poslouchám jen výmluvy. Není mu dobře, nebo má zrovna nějakou cestu, a vůbec už stárne, taky je zadlužený, přece si pořád půjčuju, kde by vzal na žold, zvlášť kdyby nám Ludvík obstavil cla v Bacharachu, ostatně je církevní hodnostář, bude vhodnější zůstat stranou. Jednou se taky přece bude sjednávat mír.

Církevní hodnostář! Milý strýčku, málokdy ti to vadilo. To Lutyšský biskup nemá předsudky a se mnou jde do boje s potěšením. Vždycky z toho kouká aspoň zisk, když už ne sláva. Jaro. Aby nám vojáci nezaháleli, stiskneme s biskupem Adolfem aspoň bratránka Jana Brabantského, abychom nevyšli ze cviku. Nečekám sice tentokrát sto padesát tisíc zlatých, ale aspoň ho snad můžeme přimět, aby od smlouvy s Eduardem odstoupil. Možná ne. V nejhorším něco v pohraničí shrábnem.

Ostatní se tvrdě ohánějí tím, že jsou leníci svaté říše římské a nemohou jít proti císaři. A vždyť jste ho sám zvolil, dodávají ti zlomyslní. Ano, už víc než před dvaceti lety, čert mě ven. Barský? Možná. Aspoň Jindřich je mi to dlužen. Už za tu třísku v oku.

Otřásl se. Snad zimou. Ano, jistě zimou. Oblékl se sám a tiše vyšel ven. Ani se neohlédl po spící Beatrix. Rozespalý vrátný mu otvíral s otevřenými ústy, ať už zívnutím anebo údivem. Biskupovi hosté obvykle dlouho vyspávali a tohle nebyla ještě hodina ani pro sluhy. Ale český král je český král. To věděli i strážní u Lutyšské brány, když mu spouštěli můstek přes příkop. Jakkoli podivínský nápad nikoho nepřekvapil,, ani že vychází pěšky před východem slunce do polí.

Nádherné ráno. Květen. Ptáci v korunách stromů šíleli. Šel úzkou pěšinkou a na malou chvíli se mu podařilo na nic nemyslet. Měl jsem ji vzbudit, aby tu šla se mnou, pomyslel si. Bok po boku. V objetí. Jenomže by se asi zlobila. Beatrix ráda spí. Moc ráda. Dokonce i sama. Docela jí stačí, když ji uspávám.

Usmál se při vzpomínce. Smíření bylo snadné a vlastně se dostavilo samo od sebe. Když v létě přijel rovnou z Frankfurtu za Filipem do Pordoise, byl natolik plný starostí, že ji jen letmo pozdravil v tak samozřejmém prostředí francouzského dvora.

„Kde spíme?“ zeptal se jen roztržitě a večer si šel lehnout k ní. Manželé! Přece byli. Ráno odešel. Zrovna jako dnes, když spala, a rovnou se hnal do Lucemburku. Tady měl k zrádným porýnským knížatům blíž. Ani si nevzpomněl, aby jí vzkázal. Přijela sama a samozřejmě bez pana de Grancey. Trochu vyděšená. Našla ho u malého Václava, který se jako pravé zázračné dítě zrovna začal obracet na bříško. Vzal ji kolem ramen a spolu se dívali na ten div světa. Až když si všiml, že pláče, pochopil. Kdyby ji chtěl skutečně dojmout vznešenou velkomyslností, nemohlo se mu to zdařit líp.

„Nezeptáš se mě na nic?“ položila mu ožehavou otázku a zčervenala až ke kořínkům vlasů.

„Na co bych se měl ptát?“

Chvíli se na sebe dívali a Beatrix střídavě rudla a bledla pod jeho upřeným pohledem. Tvář viny? Ne. Kdybys mi byla nevěrná s tím Eudesem, schovala by ses, abych tě nenašel. V takových chvílích jsem rád, že nesršíš bystrostí jako jiné ženy. Až mě oklameš, poznám to.

„Snad čekáš na omluvu,“ řekl lehce. „Praha je hrozná a Češi nesnesitelní. Ale chtěla jsi to sama.“

„Já vím,“ zašeptala. „Všechno jsem zavinila já. Teď už se budeme mít pořád rádi, viď?“

Máme se rádi. Není to tak těžké, pohovořit si můžu s přáteli. A už jsme manželé skoro čtyři roky. Večer si zalaškujeme a pak se spí. Je to daleko příjemnější než shánět milenky a snažit se. Dřív mě to bavilo. Ale teď bývám rozmrzelý. To všechno ten Wittelsbach.

Slunce nesměle vyhlédlo za obzorem, ale ten jediný paprsek stačil. Král si zakryl tvář a prudce zastavil. Co to bylo? Křepčící černá matenice... Ne, mžitky. Obyčejné mžitky. Nízké slunce přece oslňuje každého.

Otočil se zády a tápavě se vracel. Minul biskupský palác a zamířil ke kapitulnímu chrámu. S lidmi už bývám neúspěšný. Dá se uprosit aspoň Bůh?

Vešel. Z nevyspání a hrůzy se mu udělalo mdlo a taktak se zachytil lavice, která zavrzala. Skupina kněží, která se modlila před oltářem, snad za úspěch biskupových zbraní, se zvědavě ohlédla po rušiteli. Nejisté popošel blíž a zastavil se. Jeden z nich ho poznal. Přeběhl k němu a horlivě ho chopil za ruku.

„Tudy, Vaše Veličenstvo," šeptal uctivě. „Račte dopředu. Jeho Excellence tu není, ale my..."

„Kdopak jste?"

„Kanovník. Hocsemius, Vaše Veličenstvo."

„Vy píšete kroniku?" Janovi bylo jméno povědomé.

„Jen pokorně zaznamenávám slavné činy, Vaše Veličenstvo."

Jan se mu najednou vytrhl a hrozivě se vztyčil. „Pročpak mě vodíš jako slepce?" vykřikl zlostně. „Je tady tma, ale já ve tmě vidím. Dobře tě vidím. Tebe i ty ostatní šašky. Co koukáte?" osopil se na skupinku kanovníků, kteří před ním vyděšeně ustupovali.

„Myslel jsem, přece," zakoktal kronikář, „Vaše Veličenstvo, jistě jsem nemínil se vás nějak výsměšně dotknout, my hluboce cítíme s vaším neštěstím..."

„S jakým neštěstím, ty vypasený měchu? S jakým neštěstím, ty škrábale? Vidím, i jak se ti ježí hrůzou vlasy. Tyhle, vidíš?"

V té chvíli kanovník zalitoval, že se jako jiní drží světských zvyků a kadeří si vlas dost dlouhý na to, aby se ho mohla zmocnit neurvalá pěst. „Jestli se opovážíš nenapsat do své kroniky, že přesně vidím i to, jak ti teď lezou oči z důlků," řekl král nebezpečně a za vlasy ho povytáhl na špičky, až mu do očí vhrkly slzy, „může tě slavná kapitula po kouscích sbírat na lopatu, rozumíš?" Mrštil jím na zem, ale vlasy nepustil. Vlekl ho za ně uličkou mezi lavicemi. „Vidím i stupeň, který ti odře boky," řekl s neveselým smíchem.

Hocsemius vyjekl při prudkém nárazu. „Přísahej," vyzval ho král třesoucím se hlasem. „Tady mi odpřisáhneš před oltářem, že o mně nebudeš psát žádné nesmysly. Přesvědčím se. Číst umím. A můžu."

Zarazil se. Číst! Při čtení se mi to stává nejčastěji. Pustil ho. „Nech toho," řekl unaveně, když kanovník začal koktavě shledávat slova slavné přísahy. „Vyrušil jsem vás při modlitbě. Pokračujte, prosím. Budu se modlit s vámi."

Poklekl na druhé straně a složil hlavu do dlaní. Kanovníci jeden po druhém se zvolna a opatrně vytráceli. Zůstal sám, ale slova modlitby se mu nevybavila.

DRAŽBA

Rhense, červenec roku třináctistého třicátého osmého. Schůzce kurfiřtů předcházely okázalé akce Ludvíka, „který se nazýval císařem", kdy brojil proti papeži i Francii jako nepřátelům říše. S prosbami nepochodil, tak zkoušel chvíli hrozit. Nastoupili jiní, aby za něj prosili. Ale poselství rýnských biskupů nepochodilo tím spíš. Papež odmítl jednat s kýmkoli krom kurfiřtů, pokud šlo o záchranu říše, či s pokořeným Ludvíkem, šlo-li jen o osobu.

Rozdělení, kterým papež ukazoval schůdnou cestu, pochopil či chtěl pochopit jen trevírský Balduin. Ale samozvaný císař se obklopil důvtipnými rádci. Spíš náhodou, když učenci minoritského řádu kdysi na útěku před papežskou inkvizicí hledali a našli útulek u dvora císaře, který se právě tehdy stal nechtěně kacířem. Bonnagrazia, Vilém Occam a Marsilius z Padovy dokázali filozoficky zdůvodnit každý z jeho neuvážených přemetů a dobře věděli, že jejich pán především musí vzbudit dojem, jako by jeho osoba byla spjata s říší nedílně. Ostatně jim spíš šlo o to rozdmýchávat spory, aby nebyli obětováni jako daň konečnému smíření.

Balduin jistě nechtěl, a možná důsledněji než druzí, aby se svrchovaná práva říše změnila v rohož pod papežskou papučí, ale chápal, jak důležité je najít cestu, schůdnou i pro kurii, protože rozdělená moc přestává být mocí a papež, byť v Avignonu, má titul římského biskupa, což musí respektovat každý, kdo chce být nazýván císařem římským.

Sbor kurfiřtů uvážil božskou podstatu královské moci a prohlásil,“že římský král, jimi zvolený, nepotřebuje papežskou aprobaci k tomu, aby mohl vykonávat vládu mu svěřenou. Trevírský arcibiskup dosáhl aspoň toho, že titul římského císaře byl uznán za závislý na korunovaci v Římě, provedenou se souhlasem papeže.

I tak to bylo příliš pro papežskou trpělivost a málo pro sebevědomí císaře. Bavor si svolal sněm na léto do Frankfurtu, kde měl být výnos kurfiřtů prohlášen říšským zákonem, doplněný a přiostřený: Plnost císařské moci je z milosti Boží bez prostřednictví kohokoli, nevyjímaje papeže.

Karel naslouchal pozorně Petrovi z Rožmberka. Zjara uvítal otcovu ruku podávanou k smíru či vlastně spíš jako obvykle hru na „nic se nestalo“. Jednoduchý vzkaz. Přijď za mnou s hotovostí, potřebuju tě.

Karel okamžitě vyhověl, a rád. Ale setkal se s nesnází. Ve Frankfurtu ho zastavil Ludvík Bavor, ač měl od něho svolení k průchodu jeho državami, a pod průhlednou záminkou, že Karlův průvod je příliš početný, zadržel mladého markraběte, aby měl čas ho strhnout na svou stranu. Že prý ho král Jan za sebou volá jenom proto, aby i syna smířil s císařem, jak už to on sám udělal před rokem. A že snad to muži jejich úrovně dokážou bez prostředníka, ne? Karel se vymluvil taktak, ale důsledně. Volá ho otec, tak musí napřed mluvit s ním, aby nevzniklo nedorozumění. Nato císař projevil otcovské obavy o jeho bezpečí v zjitřeném prostředí říše, taková hotovost a táhne na západ a možná na pomoc nepříteli, ne, on sám mladému příteli samozřejmě důvěřuje, ale vysvětli to ostatním.

Karel couvl. Za slib, že ani Ludvík Bavor nebude s králem jednat bez něho aspoň o věcech dotýkajících se rodiny a českých zemí. Vrátil se domů se svými pěti sty jezdci a do Lucemburska pokračoval v cestě jen Rožmberk. Sám za sebe a taky se vzkazem. Karel ho očekával netrpělivě. Pan Petr se vrátil za dlouho, ale zato přinesl zprávy ze světa, o kterém se teď Karel dovídal jen z doslechu. Francie. Svým způsobem to jeho vlast byla také. A na říši byl závislý. Rožmberk přijel z Rhensy s nemilou zprávou, že císařových přívrženců přibývá.

„Ani říšskou veřejnost neoklame jinak než dočasně," řekl Karel mrzutě. „Ale přítomnost bude pro nás ještě hezkou chvíli krušná. Šašek. Copak to jde natrvalo, škemrat o odpuštění a podbízet se v tajných poselstvích a navenek se stavět jako odpůrce staletých řádů? Z nich plyne i císařská moc. Jenom se divím, že vůbec připustil takovou formulaci, tu má jistě na svědomí Balduin. Uděluje-li císařskou hodnost pouze papež, tak už Wittelsbach pro nikoho není císařem. Jistě, papežův souhlas byl formální odjakživa a je lépe ho zachovat. Titul pak zní líp. Pán světa, potvrzený zástupcem Krista! Anebo vladař, zvolený jen německými kurfiřty?"

„O to jde," řekl Petr. „To jsme viděli už cestou zjara."

Ano, na to se Karel pamatoval předobře. Rozvášněné výkřiky a přemrštěná hesla, žádající si povznést říši nad všechny. Ludvík ho k sněmování nižších stavů tehdy určitě pozval kvůli tomu dojmu a nezklamal se, aspoň ne úplně. Dojem byl, i když nevedl ke Karlově povolnosti. Ale dobře mu z toho shromáždění nebylo. Jen s Rožmberkem mlčky vyměnili pohled a raději vyklouzli ven, než někdo pochopí, že jich dvou se všeobecné šílení nedotýká. Bavor je bláhový, jestli si myslí, že je ovládá. Dosáhne-li někdy smíru s papežem, což je cíl, po kterém prahne, ti všichni, kteří mu dnes provolávají slávu, po něm budou plivat. Zažil to ostatně už při římské korunovaci. Každý národ si nějak představuje svého císaře, Italové jako Němci. Přijde-li nový, neznámý, třeba je to on. Až časem se pozná, že to on prostě není. Ludvíkův čas v Itálii vypršel. A v Porýní?

„Co tomu říká otec?" zeptal se.

„Král v Rhense nebyl. Už jsem s ním nemluvil, jen jsem mu poslal do Lucemburska podle jeho přání zprávu. Víc nevím, jel jsem domů. Naštěstí se nás to netýká."

Ne, pane Petře, týká, bohužel. Bavor je nepřítel, o tom dnes nelze pochybovat. A čím víc poroste jeho moc, tím roste nebezpečí. I když on sám by o smír asi stál. Kdybych mu kývl, snad by mě nechal i projít. S pěti sty jezdci na pomoc Francii.

„Řekls mu, co ode mne chtěl Wittelsbach?"

Rožmberk se ošil. „Tvůj slavný otec bývá někdy zvláštní," řekl nerad. „Když jsem mu oznámil, že nás zastavili, zeptal se mě jen, jestli jsem byl u tvého jednání s Bavorem, a když jsem mu řekl, že ne, vyzval mě, abych už mlčel. Prý," zaváhal, „prý jsi mi, Výsosti, napovídal jenom to, co chceš, a že jsem bulík, když ti věřím."

Karel se neurazil. „Nejsi bulík," prohlásil docela vážně. „Řekl jsem ti pravdu."

„Já vím. Ale Jeho Veličenstvo mi nebylo možné přesvědčit. Ostatně nevyslovil žádné podezření. Jen o tom nechtěl mluvit. Krom toho, měli jsme tolik závažného jednání, že... Prostě už jsme se k tomu nedostali. Král se domnívá, že se na něj zlobíš, a to konečně není žádná urážka. Válečný konflikt nevypukl, takže se nedá říci, žes ho zklamal. Těch pět set vojáků by musel v Lucembursku živit."

Ano, aspoň na tom se ušetřilo. Karel vzdychl. To *závažné jednání* si dovedl představit. Pan z Rožmberka měl neustále rostoucí pohledávky, které se těžko splácely. Ostatně nebylo divu, že je vymáhal. Sám už i přes své pohádkové jmění upadl do dluhů u pražských měšťanů, kteří ho upomínali docela drze, protože v nouzi pomáhal zacpat nejhorší trhliny ve stále děravém královském hospodářství, z něhož utíkalo stříbro do všech stran. A nebyl sám. Předloňské tažení královskou pokladnu zatížilo, že by se Karel při svém návratu nejspíš rozplakal, kdyby mu nebylo stydno. Z toho, co dva roky pracně budoval, zbylo jen rozestavěné zdivo příštího paláce. I toho musel načas nechat, než sehnal aspoň něco a vymanil Blanku z dluhů, v nichž na Moravě beznadějně uvízla.

Chudinka ustaraná se rozplakala štěstím, když se objevil. Svým způsobem to byl zážitek vidět Blanku z Valois, jak odpočítává nejen groše, ale i měďáky. Ale je jistě hrdost manžela vidět svou choť spíš šťastnou. Měsíce trvalo, než mohli aspoň začít vystupovat, jak se na markraběcí manžele sluší. A to jen po domácku. Pozvání Otty Rakouského uvítala Blanka s jásotem a Karel bez váhání kývl. K tomu stačí šaty a družina, a o zbytek se postarají hostitelé. Čím větší družina, tím líp. Aspoň je nemusíme doma živit.

„Pověz mi, pane z Rožmberka," řekl, „docela v upřímnosti. Jistě víš, že jsem neodešel v dobrém a konečně ti to potvrdil i král.

Pravda, měli jsme spor. Vyvolal jsem ho sám a možná jsem neměl ani pravdu. Ale to se stává a nebylo to prvně. Jsi nejvyšší komoří a pan Pluh je tvůj přítel. Jistě víš, že za mnou z důchodů, které mi otec dřív přiznával, neodcházel ani groš. Dokonce ani má choť... To je právě to. Dovedu si dost dobře představit, proč je zakázal posílat za mnou. Ale držet v nouzi ženu mu není podobné. Chci vědět, kdo v tom měl prsty.“

„Chceš se mstít?“

„Ne, chci si dát jen pozor. Pro příště.“

Pan z Rožmberka chvíli uvažoval a nakonec se usmál. „Jsem rád, že nepodezíráš mne,“ řekl. „To by ses zeptal jiného.“

„A koho? Jindřich a Jan z Lipé nežijí a pan Pluh? Já si ho vážím, ale nikdy jsme se nesblížili. Odpovíš mi?“

„Nás, kterým jsi vykoupil zastavené hrady, byla celá řada. Nevím..

„Ale víš.“

„Leckdy padla zmínka, že jsi syn Přemyslovny a on se jenom přiženil. Na to byl citlivý. Možná šel někdo dál a varoval ho, že ho vyženeš.“

„Já?“ Karel zavrtěl hlavou. „Copak jsem Bavor, abych řezal větev, na které stojí královský majestát? Tomu přece nevěřil.“

„Kdoví. Byl vždycky podezíravý a někdy i právem. Tvá matka...“ zarazil se včas. Markrabí se na něj díval vyloženě zle. Samozřejmě věděl, jak to s jeho rodiči bylo, ale nemínil o tom hovořit s nikým, ani s Rožmberkem, jehož mlčenlivostí si byl jist. A kdyby mohl, zakázal by i sám sobě jen vzpomenout, o čem se dověděl až tady.

„Pořád jen okolkuješ, pane. Chci jméno,“ řekl nevlídně.

Petr se zamračil. „Jistě nebylo jen jedno, pane,“ řekl důstojně. „Najmi si špehy, chceš-li vědět víc.“ Otočil se a šel. Ale od dveří se vrátil. „Ani pan z Rabštejna nepatří k těm, kdo by týrali ženy,“ řekl vlídněji, když si uvědomil, že jeho mlčení může vrhnout pohanu na nevinného. „Máš pravdu, v králově příkazu o markraběnce nebylo ani slovo. Jenomže král asi neviděl v osobě pana podkomořího záruku, že splní jeho příkaz bez výhrady. Málokdo v zemi by k tomu byl ochoten. Pro jistotu mu přidělil dozorčího. A to takového, s

kterým se nemohl domluvit. Ten dostal do opatrování tvůj důchod a co měl dát paní markraběnce, si nejspíš nechal. Nám účty neskládal a král od té doby nebyl v zemi. Já i pan Oldřich, pokud se ti tvá choť svěřila, jsme jí vypomohli a ujišťuju tě, že to byl dluh, který na splacení tolik nespěchal. I když jsem občas už i já v nemilé tísni."

„Můj milý pane komoří, já i můj otec ti můžeme být dlužni, ale ne má choť. To už je za námi. Teď mi řekni to jméno."

Petr potřásl hlavou, jako by si řekl, taková tvrdohlavost, a usmál se. „Přece jsem ti už, pane, řekl až dost. Jistě víš, kdo tě má natolik v nenávisti, aby si král byl jist, že nepřejde na tvou stranu, a když ne, zeptej se pana Pluha. Také ho nemá rád. Já jsem Rožmberk a nebudu své jméno špinit donášením. Musíš se spokojit."

Spokojil se. Poslal za panem z Potštejna, tvrdě mu přikázal vyúčtovat všechno, co z jeho důchodů poslal za králem, a sám urychleně odjel za Blankou, která na něj, jistě netrpělivě, čekala ve Znojmě. To tak, zkazit jí svou nepřítomností návštěvu u švagra Otty! Zašvitořila by si sice po francouzsku s Janou, ale s manželem se vídala příliš zřídka na to, aby se netěšila z jeho blízkosti. Navíc bylo nad jiné důležité udržovat dobré vztahy s Habsburky. Zvlášť teď.

Blanka ho přivítala celá nesvá. „Kde jsi?" vykřikla rozhněvaně. „Od včerejška nás čekají ve Vídni. Už jsem se rozmýšlela, jestli nemám odjet sama, ale ani by se to nehodilo. Taky nechci. Sama jsem byla až dost. Od předloňského Nového léta ses tu za celých dvacet měsíců stavěl jen dvakrát na skok. To je manželství?"

„Jsem doma skoro rok," řekl chlácholivě. „V květnu jsem odjížděl a to ses ani nehněvala, když šlo o Francii. Kdybych opravdu chtěl být někde jinde, tak jsem ti mohl snadno namluvit, že mě tvůj bratr potřebuje. A vidíš, jsem zpátky u tebe. Zítra pojedeme do Vídně a budeme se pár dní jenom bavit."

Má pravdu, jsme moc málo spolu. Jak to ti druzí dělají, že se zastaví na skok doma a mají dítě každý rok? Malé Markétce už byly tři a nic. Blance to, zdá se, nevadí, ale mně čím dál víc. Pravda, jsme mladí. Ale tak příliš už také ne. Otec se asi v duchu smál, když mu Beatrix porodila hned napoprvé syna. A kdoví kolik jich ještě přibude.

Ta myšlenka ho zaměstnávala tak neodvratně, že k ránu ještě bděli, když někdo rozčileně bušil na dveře. „Kdo je to?“ rozkřikl se Karel vztekle, ale když poznal hlas rakouského švagra, jen si povzdechl, naposled políbil Blanku a šel otevřít.

„Chápu, že jsme se zachovali nezdvořile, ale přijel jsem teprve včera,“ řekl omluvně. „Chtěl jsem vypravit posla, ale myslel jsem, že to nestojí za to. Přece jsi kvůli tomu nejel v noci!“

„Ne, přijel jsem večer, už jste spali. Nechtěl jsem vás budit, ale ... Podívej!“

Otta byl zsinalý a zakoktával se. Karel si pobaveně vzpomněl na historku, kterou Jana vyprávěla Blance, o jeho útěku z bitvy před vlasaticí, a šel otevřít okno, s nímž rozrušený Otta marně zápasil. Taktak sám potlačil zděšený výkřik, jak jeho smysly naráz postřehly tu zkázu. Rachot, jako když v bitvě o sebe narážejí štíty, příšerný zápach a beztvará, vlnící se hmota všude po zemi. Teď se začala zvedat a Otta rychle přirazil okno. „Kobylky,“ řekl bez dechu. „Je jich všude plno. Kdyby sem vletěly...“

Blanka zaječela a schovala se pod peřinu. „Neboj se, dovnitř se nedostanou,“ řekl Karel. „A do nosítek taky ne. Ostatně to snad nejsou lidožrouti. Pojedu se podívat, jak to vypadá, dřív než vyrazíme. Chceš-li ovšem jet.“

Blanka vystrčila rozcuchanou hlavu a ulekaně se rozhlédla. „Já...“ Polkla. Zápach se dostal dovnitř a i Karlovi se z něj houpal žaludek.

„Zvedaly se, jako by chtěly letět k severu,“ řekl povzbudivě. „Z Vídně už budou pryč. Rozmysli si to. Na poničená pole se už nevrátí, neměly by co žrát.“

Otta se přemohl a odjel s ním. Brodili se s nepočetným doprovodem kupami praskajících těl, občas se zastavovali a chránili si tváře, když se nějaké hejno zvedlo a letělo dál. Takové nestvůry a v takovém množství Karel v životě neviděl. Mnohde sahaly jejich hromady koním až po kolena a kde letěly, bylo pod nimi černo jak před bouří. Jeli a kobylkám nebylo konce. Až pozdě odpoledne začaly jejich houfce řídnout a za nimi bylo vidět holou, zpustošenou zem.

„Vrátíme se,“ řekl Karel hluše.

„Mně je z toho smradu zle.“

Otta slezl s koně na holém místě, odkud obludy už zmizely, a zašel za ožraný strom, jehož holé větve vypadaly jako uprostřed zimy. A přece bylo léto. Karel se rozhlédl přízračnou krajinou a jeho tvář byla stejně bledá jako švagrova. Nevolnost přemohl, ale nebyl schopen jediné myšlenky, jak mu v hlavě seděl čirý děs. Pole už byla většinou sklizená, ale byl by to div, kdyby se nedostaly do stodol. Ovoce, tráva, stromy, všechno pryč. Egyptská rána. Jako by nebylo dost běd, které vyvolala pustošivá válka. Jak se má země vzpamatovat? Ještě hlad. Vyžerou-li takhle všechny kraje, kde vzít aspoň zrní na setí? A kde na chléb, aby lidé nepomřeli? Kde seno, aby nepomřel i dobytek? A v lesích zvěř?

U cesty zvolna lezla zkomírající kobylka s roztaženými křídly, jakoby pomalovanými kouzelnickými klikyháky. Vypasená a tlustá jako dlaň. Karel seskočil s koně a vztekle ji rozšlápl. Bestie. Všechny vás povraždit, panebože. Jak? Na nebi nebylo vidět ani ptáčka. Asi se poděsili a schovali. I kdyby ne, kolik by muselo být těch hladových zobáků! Ty zahubí až zima. A kdoví jestli se leckterá z nich neschová a nepřežije. Stačí jeden pár. Tyhle se jistě množí jako divé. Tyhle ano.

Zpátky se vraceli v pochmurném mlčení. Slunce pralo do mrtvých těl, rozsetých po holé zemi. Rozkládaly se rychle a páchly tím víc. U Znojma ještě okusovaly vinice.

„Jestli se odvážíš, tak pojedeme," řekl Karel Blance, která nakrčila nos, když se k ní přiblížil v načichlých šatech. „Kolem Vídně už asi nebudou. Neměly by se kde pást. Tady..." Odmlčel se. Radši nebýt při tom, jak se šťavnaté louky mění v poušť, pomyslel si malomocně. Stejně nemůžu nic dělat. Aspoň je moci obrátit, aby sežraly i toho Bavora!

Návštěva se moc nevydařila. I vévoda Albrecht myslel na kobylky a na ožebračenou zem. Popíjel s Karlem v chmurném mlčení. Jeho ruce už byly natolik pohyblivé, že udržel i pohár, když byl poloprázdný. Ale nepostavil se. Blanka a Jana tlumeně švitořily v koutku a vrhaly starostlivé pohledy na mlčící manžely. Jen Otta se snažil- bavit společnost. Jeho patnáctiletá choť seděla vedle něho a občas zvedla k manželovi oči s velice pochybovačným výrazem. Její dětské hry s Ottovými chlapci už asi pominuly. Oba se na konci stolu bavili s mladým Buškem z Velhartic.

Už tolik mrtvých. Karel si často vzpomněl na Buškova otce, který svou životní pouť skončil loni v Meranu. Karel ho tehdy obklopil lékařskou péčí jako nějakého vévodu. Marně. Koho z těch, po nichž můj pohled těká v této síni, vidím dnes naposled?

Kobylky vroubily jejich cestu, ještě když se vraceli. Přízračné lesy. Popleněná pole. Zničené zahrady. Ale ovzduší se vyčistilo. Hlavní síla odtáhla do Čech a už se objevili i ptáci a dobíjeli opožděný hmyz. Za sedmimílovým pruhem zkázy se objevila řídká tráva a dál v horách nepoškozené porosty. Jako by tudy táhlo vojsko v ukázněných útvarech. Dobytek v Podyjí bučel hlady, ale sever a Slezsko jsou snad nezasažené.

Nechal Blanku v Brně a vydal se po stopách kobylek do Čech, nesvůj, jako by nájezd zavinil. Přál jsem přece tu záplavu Bavorovi. Jak by se k němu dostaly jinak než přes mou zem?

Pozval si do Kolína cestou pana z Potštejna a pan z Potštejna se nedostavil. Nicméně se tentokrát aspoň namáhal poslat vzkaz. Prý je povinen skládat účty jedině králi Janovi. No dobře. Několik kupců si

stěžovalo, pane z Potštejna. Do Hradce dorazili otrhaní a vyděšení, jak zachránili stěží holý život v lesích u Mýta. Blíž kolem tvé Chocně si netroufá už vůbec nikdo. *Tvá* Choceň. Bohužel. Po druhé zástavu nevybavím, na to už neseženu ani groš. A stejně bych musel dobýt hrad mocí. Nežije už náš společný přítel Jindřich z Lipé, aby ti domluvil. Snad by ti domluvila tvá choť, jeho sestra. Jenže s ní mluvit nemůžu. A vlastně se mi chce spíš pomsty než toho hradu. Neřáde.

Když řekl panu z Rabštejna, proč potřebuje na žold, pan podkomoří ožil a zázrakem sehnal úvěry. Karel jen žasl. A pochopil v té chvíli, proč jeho otec vždycky sázel především na pana Pluha. S lichváři byl pravý kouzelník. Ostatně, jaká nákladná hotovost proti vlastnímu poddanému? Leckdo se s chutí připojil sám. I Rožmberk poslal menší četu. I Mikulášův švagr Jaroslav ze Šternberka.

Choceň nevzdorovala dlouho. Pan Mikuláš byl na Potštejně, když přitáhli, a než se dověděl, co se děje, od vyplašeného pacholka, který utekl, posádka byla v řetězech a zedníci rozebírali hradby.

Pan z Potštejna se dostavil k bourání, zuřící jako bůh pomsty. „Budu si stěžovat!“ řval, až se hory třásly. „Tohle je zvůle! To je lapkovství! Za to, že sloužím věrně svému králi...“

„Za to, že loupíš po cestách,“ řekl klidně Karel, který si nedal ujít příležitost užít si svoje zadostiučinění až do konce. „Tak se po právu děje hradům lapků. Odjakživa byly srovnávány se zemí. Nezajdu tak daleko, ale zboříme hradby. A do Litic dám vlastní posádku. A tak to zůstane až do příjezdu krále. Stěžuj si. Nechceš mi doufám tvrdit, že český král je přítel loupežníků.“

„Mikeško!“ promluvila káravě sestra pánů z Lipé v družině za Potštejnem. „To jsi mi neřekl!“

„Nebylo co. Všechno je výmysl a...“ Zmlkl. Karel postrčil kupředu kupce, kteří si stěžovali.

„Ale vás přece znám z trhu ze Svitav,“ řekla Eliška překvapeně. „To u vás jsem si vybrala to pěkné gentské sukno, pro které se můj choť druhý den vrátil. Hodně vám ukradli ti lapkové?“

Kupci se na sebe podívali. „Hlavně to sukno, paní,“ řekl jeden z nich jízlivě. „Právě to, které ti věnoval tvůj pan choť.“

„Protože nikdo nepřišel o život, požádej postižené, aby se spokojili náhradou, pane Mikuláši," řekl Karel vlídně. „Možná ti potom odpustím — za ty věrné služby."

Oněmělá paní Eliška vrhla sršící pohled na manžela, otočila koně a byla pryč. *Mikeška* dávno schlípl a teď byl jako na jehlách, taktak že se neřítil rovnou za ní. Ale Karlovi jezdci ho obstoupili.

„Já ... To je spravedlivé. Prosím o milost. Vyrovnám se docela podle tvého nařízení."

„Pusťte ho," řekl Karel. „Podkomoří všechno spočítá a pošle k tobě svého výběrčího. Hleď zaplatit hned, nebo to bude horší."

Pan Mikuláš ani nevyčkal konce odpovědi a hnal se za svou choti k Potštejnu. Jaroslav ze Šternberka se podíval poočku na markraběte.

„Mám velmi rád svou choť," řekl. „Vážím si jí nade všechno. Je vzorná žena a matka, ale má jedinou vadu. Je Mikšova sestra. Naštěstí se s ním nestýká."

To poučení by mělo platit pro všechny, pánové, pomyslel si Karel a podmračeným pohledem přelétl až příliš rozjařené tváře. Možná, že leckdo z vás přispěchal na pomoc, aby líp ukryl vlastní hříchy. Všechno je v Čechách najednou "hějak nesnadné. Copak je země v horším stavu než před pěti lety, když jsem přicházel? Nebo je to tím, že mi bylo teprve sedmnáct a dal jsem se snáz šidit? Mohl jsem začít stavět. Vykupoval jsem hrady. Pravda, dlouho se předtím neválčilo, ale že by otec dřív nevybíral berně, tomu nevěřím. Možná jsem jenom unavený. Když něčemu věnuješ příliš mnoho snahy a celé srdce, a když pak musíš začínat znova, znova od začátku s nemilou vyhlídkou, že takhle znova budeš začínat ještě stokrát a nevyřešíš nic...

Ještě ty kobylky! Podíval se na spasený pás země, který směřoval rovnou ku Praze. Odvahu. Potěšili jsme své srdce vítězstvím nad Mikeškou. Už je třeba spolykat i pelyněk.

Před Prahou se vyžraný pás náhle rozbil. Jako by se hejno rozptýlilo. Sem tam se dokonce udržely chomáče porostu. Karel jel nevěřícně po stopách. V Praze nic, ani na Zbraslavi. Až za Berounem se zase spojily a pokračovaly v hustém pásu přímo na západ.

Ovšem. K Bavorovi.

V ustrnutí se vracel. Zbraslavský mnich, který z kláštera doprovázel, mu vzrušeně vykládal o veíkeif útoku hejna ptáků, které rozehnalo před Prahou zhoub ný mrak. Moje město je jako zelená oáza uprostřed pouště. Měl bych se aspoň radovat z roho, že jsou pryč. Mohl jsem po nich poslat pozdrav Bavorovi.

Radost se nedostavila. Snad pro to tušení, které mu už celé týdny sedělo v týle. Když se při vjezdu do Prahy setkal s uříceným poslem, už věděl proč. Ve Vídni ve věku pouhých patnácti let zemřela Anna, rakouská vévodkyně.

ŘÍŠSKÝ ZÁJEM

Koblenz, třicátého prvního srpna roku třináctistého třicátého osmého. Hostitel Balduin Trevírský.

Když v předsíni chrámu svatého Kastora za přítomnosti sedmnácti tisíců rytířů a pánů přednesl anglický král Eduard svou žalobu na francouzského krále, který ho prý připravil o trůn jeho předků, a žádal pomoc říše k prosazení svých práv, nadšené ovace provázely Ludvíkův slib, že římská říše celou mocí přispěje k jeho vítězství.

Balduin Trevírský vévodil slavnosti s celou svou arcibiskupskou velebností a myslel si své. Sto tisíc zlatých, které dostal v hotovosti od anglického krále jako zálohu na žold pro své vojáky, jimiž měl přispět Anglii v tom boji, bylo dost, aby zviklalo jeho neústupnost, zvlášť když ve vzbouřeném říšském prostředí by zůstal sám. Nadšení ho nechávalo chladným a císařovým slibům nevěřil. Ale neměl jinou cestu než se přidat. Mohl se spolehnout na synovce, že ho v případě tísně v Paříži zaštítí stejně, jako on nikdy nedopustí napadení Lucemburska císařem.

Slavnost v Koblenzi mohla být dokonalá, kdyby ji nedoprovázel obludný smrad z rozkládajících se kobylek, které přitáhly do Porýní, jako by se mínily zúčastnit rokování jako věrní poddaní římského císaře. Mračna kobylek se sice nezvedala nad Rýn, ale po zemi bylo zkomírajících těl naseto. Chřupaly pod nohama i v chrámové

předsíni. Úsměvy vřelého přátelství, které oba králové přilákali do svých tváří, zvolna tuhly v křečovitý škleb. Rytíři a páni čichali k navoněným šátkům a nadšení zvolna vyprchávalo. Eduard rychle otevřel štědrou dlaň. Lesk zlata jakž takž rozptýlil chmurné úvahy o tom, že hnilobou možná páchne celá dohoda.

Kobylky ovšem hynou a možná měly jen z vůle nebes dosvědčit osud příštích nepřátel. A také zvýšit ceny. Němečtí páni byli spokojeni a jak čas odnášel mrtvolný puch, nadšení se vracelo.

Jen Balduin při vzpomínce ještě při návratu do Trevíru i nad hromádkou zlata krčil svůj jemný arcibiskupský nos a myslel si své.

„Zase jako tenkrát," ozval se za Janem Filipův hlas. „Kterou z nich uvedeš do neštěstí dnes? Beatrix mezi nimi není."

Není? Jan si uvědomil, že ve skupině dívek, které se v jeho zorném poli octly spíš náhodou, než že by jim věnoval nějakou pozornost, s bezpečnou určitostí nerozezná tváře, a s povzdechem se obrátil. Francouzský král se pokoušel tvářit vesele, ale také se mu to nedařilo. Amiens. Jaký rozdíl před čtyřmi lety a dnes!

„Stalo se něco?" zeptal se rovnou. Jistě se hodilo spíš, aby na králův úsměvný výpad odpověděl také nezávazným žertem, ale jeho vzrůstající mrzutost mu bránila čím dál víc v lehoučkém jiskření vtipných odpovědí, jimiž býval tak proslulý. Za chvíli mě přestanou všude zvát. Trčím jak balvan někde v ústraní a slovo aby ze mě páčil. Možná mě vůbec už zvou jenom ze soucitu. To vědět... Jenomže nemůžu po jeho vlastní zahradě za vlasy vláčet francouzského krále jako toho břichopasa z lutyšské kapituly.

Přemohl se. „Tenkrát mě z toho líbezného podívání vyrušil Balduin, ne ty," dodal zlomyslně.

Francouzský král sletěl ze své společenské výše, jen to žuchlo. „Ty ale umíš potěšit, jen co je pravda," řekl sklesle. „Chtěl jsem tě tou vzpomínkou jen rozptýlit."

„Rozptýlils mě," řekl Jan suše a ještě jednou se podíval na trávník se smějícími se dívkami, na kterém při vší snaze neviděl víc než rozmazané barevné skvrny. Ještě před několika dny si to neuvědomil. Naopak, zdálo se mu, že vidí docela jasně. Pravda je, že se, možná záměrně, už dlouho na dálku nepokoušel rozeznávat

podrobnosti. Konečně, k orientaci to stačilo a na čtení viděl, i když ho namáhalo. „Řekni to rovnou," vyzval Filipa vlídně. „Mezi námi dvěma si snad nemusíme na nic hrát. Máš zprávy z Koblenze?"

„Mám. A ty tu máš zprávy z Čech. Odbuď je rychle, prosím tě. Chci tě mít pro sebe bez vyrušováni"

Zprávy z Čech nebyly nic tak zvláštního. Jen delegace pražských měšťanů přišla pokorně prosit o schválení koupě domu pro pražskou radnici. Vykoktávali svou žádost trochu ustrašeně. Jan zprvu nepochopil jejich obavy. České problémy pustil z hlavy, zbytečně ho zatěžovaly. Stejně tam nedokážu víc než občas vyždímat berni. A už ani víc nechci. Bývaly doby — Ale ty jsou pryč.

„Markrabí o tom ví?" zeptal se.

„Ovšem, ale..." Z koktání nakonec pochopil, oč jde. Pražané usilovali o radnici už před dvaceti lety a tehdy jim ji slíbila královna Eliška. Městu, které se vzbouřilo i s ní proti němu. První akt pomsty po jeho vítězství byl, že to zakázal. Dvacet let! Za tu dobu se na leccos zapomnělo. Co mně záleží na jejich radnici!

Milostivě je propustil a přikázal Machaultovi, aby zařídil potřebné v kanceláři. Filipa našel jako tehdy s Pierrem pod velkým stromem uprostřed trávníku, kam se nikdo k nim nemohl přiblížit nepozorován. Někdo byl s nimi. Jan ho nepoznal, ani když se přiblížil na několik kroků. Povědomý, to trochu byl. Ale nic víc.

„Jindřich Mónch z Basileje," představil ho Pierre de Rosières. „Přijíždí přímo z Koblenze. Vaše Veličenstvo může před ním mluvit jako před námi. Je náš." .

„Mám rád *naše lidi,"* řekl Jan a usmál se. Rytíř se mu líbil. Takhle zblízka rozeznával jeho rysy i bystrý pohled, na obrátku zase neproniknutelný. Tvář proměnlivá, nesnadno k zapamatování. Proto mi připadalo, že ho znám. Neocenitelná tvář — pro jisté služby. Basilej. Říšské město na Rýnu, ale i na hranici Franche-Comté. Toho Pierre vybral skvěle.

Mónch se uklonil. „Slyšel jsem příliš mnoho o Vašem Veličenstvu. Jsem hluboce šťasten, že vás poznávám zde, mezi vyvolenými. Zdálky už jsem samozřejmě měl mnohokrát tu čest."

„Bylo jich tam na sedmnáct tisíc," vpadl Filip přímo doprostřed věci. „Sedmnáct tisíc rytířů a pánů. Kdyby každý z nich postavil jenom deset mužů..." Rty se mu zachvěly.

„Všichni nepůjdou," řekl Pierre útěšně.

Francouzský král jen mávl rukou. „Mluv," vyzval rytíře.

Jan bloudil pohledem po okolí, zatímco poslouchal. Ovšemže dostal pozvání do Koblenze jako předtím do Rhensy i Frankfurtu. Nepřišel bez omluvy. Snad by byl Filipovi prokázal větší službu, kdyby byl osobně přítomen, ale už se mu hnusilo poslouchat hysterický pokřik zfanatizovaných Ludvíkových stoupenců. Jeho minoritě rozuměli své práci. I říšští biskupové strpěli raději exkomunikaci. To byl od Ludvíka moudrý tah, že je získal. Z kazatelen se dokáže mnoho a mít tam přívržence Avignonu — ale vesnický farář poslouchá svého biskupa. Víc, než mu řekne on, o církvi neví. Od časů podvůdku s abdikací Ludvík nabral dech. Tenkrát si ověřil moc veřejného rhínění, když se ho podaří ovlivnit. A jeho hesla jsou přitažlivá. Smrt odvěkému nepříteli! Říše nade vše.

Když přišla řeč na Balduina, Jan se rozesmál.

„Co je tu k smíchu?" urazil se Filip. „Chceš mi snad namluvit, že ho tvůj strýc chce podvést?"

„Ten starý hrabivec!" Jan se ještě chvíli smál a potom zvážněl. „Ne," řekl. „Vůbec ho nechce oklamat. Za sto tisíc zlatých! A to je jenom záloha, jestli jsem správně rozuměl. Balduin je neúplatný jenom do jisté míry, jako ostatně všichni. A anglický král ji překonal."

„I ty jsi neúplatný jenom podmíněně?"

„Já? Vůbec nejsem neúplatný. Prodám kdeco. Ale ani za všechny poklady světa skutečného přítele. Krom toho, můj milý, za všechno může tvůj papež. Ne Balduin."

„Můj papež vůbec není můj papež. Vždycky dá práci, aby poslouchal, a pokaždé se vzpouzí. S Janem to bylo jednodušší."

„No vidíš. A právě tvůj Jan dosadil do Mohuče Jindřicha z Virneburgu, když kapitula zvolila Balduina. Co mu zbývalo než opřít se o Bavora, chtěl-li si správu arcibiskupství zachovat? Benedikt jenom neodvolal Virneburga, nic víc. Ostatně Balduin vyhověl

papeži a tím i tobě a před třemi lety Mohuč uvolnil. A co se stalo? Jindřich z Virneburgu honem honem přeběhl na stranu Ludvíka.“

„Víš dobře, že jsem se u papeže přimlouval. Nešlo jen o tvého strýce, šlo i o tebe. Málokdy mi co odepřel, ale tohle ano. A spojuješ se ty snad proto s mými nepřáteli proti mně? Mohls být přece sám římským králem.“

„Ano, ano. A ty bys dnes neměl starosti s Anglií. A můj syn by měl Korutany. Nechme toho. Nebudeme plakat jako baby a ohlížet se po tom, co je pryč. Co navrhuje Jeho Excellence?“

Příští kardinál Pierre konečně promluvil. „Nedomnívám se, že by ještě letos mohlo dojít k boji. Ale kdyby Vaše Veličenstvo souhlasilo, bylo by dobře podívat se k anglickým državám na jihu Francie. Guyenne je sice prohlášena za francouzskou, ale Anglie tam vládla řadu let. Ve skutečnosti je prohlášení francouzského krále pouze formální a země stojí stále při Eduardovi. Ale jistě se najdou i tací, kteří váhají. Jde o to, aby jejich počet rostl. A aby věděli, že mají proč váhat a že se jim váhání vyplatí. Počítá-li anglický král s podporou francouzského jihu, bylo by zlé, kdyby se nezklamal. Proto jim za odměnu musí ručit osobnost dostatečně skvělá, ale pochopitelně to nemůže být sám francouzský král. Jeho místodržící, to už je jiná. Ale vybavit skutečnými právy královské moci lze — zase jen krále.“

„Rozumím,“ řekl Jan. „Až k Limoges je panství francouzského krále nepřerušené. Jde tedy o Languedoc.“

Languedoc, spojený s vlastní Francií jen úzkým mostem Auvergne. Kolem řádka místních hrabat a vévodů, sice spřátelených, ale suverénů. Zato královská država Languedoc je obkličuje z jihu a výběžkem Agenois je vklíněn do samého srdce vévodství Akvitánie. Protíná všechny čtyři její provincie anebo se jich aspoň dotýká. Guyenne, Albret, Querpy a Gaskoň. A co víc, uprostřed Languedocu leží Montpellier se slavnou lékařskou fakultou. I Avenzoar je tam, možná. V každém případě ten Chauliac. A přímo na hranicích Avignon, kde je možné se nenápadně setkat s Pierrem. Jeho jmenování kardinálem papež jistě neodřekne. Dá se očekávat každou chvíli.

„Dobře," usmál se. „Pro tento zvláštní případ bych byl rád, kdyby mi zde pan Mónch mohl dělat společnost. Občas se budu muset na něj spolehnout. Nerad bych zasvěcoval někoho dalšího a na mne je příliš vidět."

Nezvyklý úkol ho příjemně rozptýlil. Raději se ani nesetkal s Balduinem, který mu několikrát vzkazoval. Už proto bude lépe zmizet na jihu. Jakmile se schýlí k mrazíkům, už nedojde k válce. Brabantský by mi sice jistě všechno vrátil rád, je teď přece spojenec mého nepřítele, ale ani za těch sto tisíc Balduin snad nezapomněl, že je Lucemburk. Vpád do mého hrabství by nedopustil a bez jeho souhlasu si netroufnou.

„Vánoce strávíme na jihu, moje milá," řekl Beatrix v listopadu. „V zimě je tam mnohem příjemněji než tady. Chceš?"

„Na jihu? A kde?"

„Kde budeš chtít. Jestli chceš, usadím tě v Avignonu."

Beatrix ohrnula nos. „Za Benedikta tam moc rušno nebude."

„Můžeš navštěvovat dvory okolních pánů," pokračoval svůdně. „A viděla jsi vůbec někdy moře? Na jihu je stokrát krásnější než v Bretani. Modré jako nebe. Možná i modřejší než tvoje oči."

Beatrix zčervenala potěšením. Dávno nevelebil její půvaby. „A kde budeš ty?" zeptala se s mírným podezřením.

„Já budu s tebou, dokud to jen půjde," řekl něžně a políbil ji na oči. „Určitě ti neujedu do Lucemburska ani do Čech, to ti přísahám. Vezmi si s sebou, koho chceš, třeba i pana de Grancey. Byl bych rád, kdyby ses nenudila, když už tě unáším z Paříže. Nebo chceš raději zůstat?"

Zazářila. „Ty bys zůstal?"

„Já ne. Ty."

Posmutněla. „Ne, nechci, mohu-li být s tebou. Mám strach, že by ses mi odcizil. Co jsme odjeli z Čech, býváš - zvláštní."

Zvláštní? Ty moje chudinko! Co ty víš.

Den před odjezdem se objevil pan Monch jako čertík ze škatulky.

„Jsem k službám Vašemu Veličenstvu," řekl. „Mám jet před vámi, s vámi či za vámi?"

Jan si vybral jeho společnost a nelitoval. Spřátelili se hned na prvním noclehu. Guillaume de Machault posmutněl a skoro to vypadalo, že na úspěšného rytíře žárlí. Chvíle, kdy bylo dáno Guillaumovi, aby ho obveseloval, trávil král teď s Mónchem. Jeho sekretář poklesl na úroveň lepšího služebníka. Důvěrníkem královských tajemství byl pan Mónch. Dokonce i těch, o kterých sám král neměl zdání.

„Zajímá mě cvičení koní," řekl jednou na vyjížďce. „Dovolilo by Vaše Veličenstvo, abych se věnoval tomu vašemu?"

„Co ho chcete naučit?" zeptal se král zvědavě. „Umí všechno."

„Umí všechno, co umí kůň prvního jezdce. Ale nemá kázeň koně v řadě."

Jsem první jezdec!" odsekl král popuzeně. „Proč v řadě? Já?"

„Vyjádřil jsem se špatně, Veličenstvo," řekl Mónch zkroušeně. „Ne, určitě ne v řadě, spíš..." Nenašel odvahu pokračovat.

„Vezměte jiného," řekl král stroze. „Mám koní víc."

Brzy si všiml, že Mónch projíždí skutečně jednoho z královských koní. „Už jste ho něco naučil?" zeptal se jízlivě.

„Jistě, Veličenstvo. Chcete se přesvědčit?"

„Dívám se," řekl Jan. Dvorek, kde byli, byl dost malý, aby si troufl rozeznat parádní kroky.

„Tady nic neuvidíte. Jenom venku, v trysku."

Jan se na něj rychle podíval. V trysku! Už vlastně jezdil jenom klusem, víc si netroufal. Ale kdybych měl srazit vaz, na tak přímou výzvu... „Dobrá, vyjedeme si. Podkoní!"

„Veličenstvo, jestli dovolíte, tak sami dva, prosím."

Jan nic nenamítal. „Vyberte místo. Předvádíte se vy. Já jsem jen divák." S úsilím ze sebe vysoukal to lživé slovo. Divák! Já?

„To ne, Veličenstvo," usmál se Mónch. „Musíme jet spolu, jinak nepoznáte nic. Jde o souhru mezi dvěma koni a jezdci."

Zastavil se. Dosud jeli krokem. I Jan zadržel koně.

„Co mám udělat?"

„Rozjet se tryskem. Louka je příhodná, nejsou na ní krtiny ani jamky, rovný pruh se táhne dobře několik mil. Vybral jsem si ji ke zkoušce už dávno. Troufal bych si tu cválat i v bezměsíční noci."

Proč mi to říká?! „Nebojte se, umím vést koně. Jezdím déle, než vy jste na světě.“

„Vaše Veličenstvo je proslavený jezdec,“ usmál se Mónch. „Říkají, že když jedete kolem, zdá se, jako by proletěl duch. *A to už budou říkat vždycky.* Chtěl jsem jen vysvětlit, proč jsem vybral tu louku. Nic víc.“ Přehodil uzdu do levé ruky, kterou se dotkl Janova sedla. „Račte, prosím.“

Jan pobodl koně. Několik mil šílené jízdy. Blaho. Aspoň jednou ještě. Děkuji. Monchova ruka se stále dotýkala jeho sedla. Kůň zůstal nepatrně pozadu s chřípím stočeným k šíji druhého koně a jeho plec se téměř dotýkala královy nohy. Jan se pootočil, stejně na cestu neviděl. Stěží rozeznal výraz rytířovy tváře, jen se mu zdálo, že se usmívá. Lesk očí nezpozoroval. Snad jsou zavřené. Znamená to... ? Zalomcoval jím vztek. Strhl prudce koně stranou z vytčené cesty. Druhý ho následoval jako přilepený k jeho boku. Rytíř otevřel oči a zpozorněl, ale netroufl si promluvit. Uzdu pořád nechal volně viset v ruce, která se dotýkala královského sedla. Úžlabina. Skok. Král ho nečekal, ale byl příliš dobrý jezdec, než aby neudržel rovnováhu. Teď už to poznal, pomyslel si. Záleží na tom? Vždyť to věděl dřív. V zoufalství pobídl vší silou koně, který se hnal cesta necesta.

„Pozor na hlavu,“ řekl Mónch tiše. Jan na poslední chvíli uhnul před visící větví, která ho jen letmo sekla do čela. Zarazil zprudka koně a otřel krev. Nebýt toho upozornění, byl by dole.

Mlčel.

„Vaše Veličenstvo provedlo zkoušku důrazněji, než jsem měl v úmyslu,“ řekl Mónch jakoby nic. „Ale nevadí. Aspoň jsem se přesvědčil, že už je vskutku dokonalý. Co tomu říkáte?“

„Proč myslíte,“ řekl Jan přiškrceně, jak mu vyschlo v hrdle, „proč myslíte, že potřebuju právě takového koně?“

„Protože Vaše Veličenstvo miluje prudkou jízdu a není vždycky příjemné dávat úzkostlivě pozor na cestu. Lepší, když koně vede někdo jiný a jezdec se může volně rozhlížet.“

Rozhlížet se! Znělo to tak naprosto vážně, že na chvíli zaváhal. Ne, upozornil mě přece na tu větev. Ví. Vysmívá se? Mně?

Na chvíli ho zachvátila zuřivost a prudce se obrátil k svému společníkovi. Zblízka rozeznával jeho tvář i oči, které neuhnuly. Kdyby si v nich přečetl stopu soucitu — ale ne. Dívaly se přátelsky a chápavě. Pravda.

Smutné, ale věru, že na tom všem nic veselého nebylo. „Přesedni," řekl místo zlostného výbuchu. „Zkusím to."

Byla to rozkoš hnát se zase jednou tryskem s větrem rozrážejícím se o čelo. Také Mónch odbočil z louky, sotva zjistil, že král se dokáže poddávat jeho vedení. „Překážka," řekl, když se přiblížili k živému plotu. Bez nesnází ho zdolali kůň za koněm. „Příkop," ohlásil před potokem. Přesný skok a hnali se dál. Od přesahujících větví na lesní cestě tlačil koně stranou. Příkop. Rovina. Překážka.

Jako duchové s vlajícími plášti se hnali šerou zimní krajinou. Kdo je viděl proletět kolem, jenom se zděšeně pokřižoval. Radši jít z cesty, když jede český král.

Mónch zvolnil a zastavil koně. Byli zpátky.

„Děkuji," řekl král tiše a hlas se mu zachvěl. Vzal ho za ramena a bez váhání ho políbil na obě tváře. „Díky, Mnichu."

K Beatrix vpadl rozjařený jako dávno ne a žertoval v kruhu jejích paní. Najednou si všichni s podivem vzpomínali, jak okouzlující společník býval český král. A pořád je. Kdo o tom pochyboval?

Beatrix, rozesmátá a uzardělá, se dala vylákat do šera ložnice, vzrušená jako o svatební noci. Kde je pan Eudes! Byl-li vůbec. Kdože to usínal po prvním objetí? My dva spolu? Takový nesmysl. Pomluva, jak jsi na to vůbec přišla? To se ti jen něco zdálo, miláčku.

Temná noc. Vzývám tvoje půvaby a vypočítávám ti je po paměti. Zlatavou pihu na tvé tváři, stvořenou k líbání. Tvé oči. Důlek v bradě, bělostné hrdlo a — mám mluvit dál? Ne. Máš ráda hold mých dlaní, ale tvůj sluch je ostýchavý. Podívej, zavřu oči. A mlčím. Už nevidím. I ostatní smysly mě bohatě odškodňují za ten ústupek tvé cudnosti. Už nikdy se nebudu dívat, když ti to tak vadí. Rozumíš? Jen kvůli tobě. Nebudu se už dí-Vat. Nebudu.

Je ráno. Zavřené oči se otvírají. Ne, pihu nevidím. Ale snad tam je, v noci jsi neprotestovala. Důlek cítím, když beru do dlaně třesoucí se bradičku, ty pláčeš? Oči máš plné slz. Jistě máš. Co

jiného by mi teď horce skanulo na ruku. A ostatně tě mlha činí krásnou. Možná i krásnější, než jsi.

Zavíráš polibkem mé oči a říkáš zajíkavě: „Ne! Vždyť jsi slíbil! Nedívej se na mne. Ráno jsem ošklivá."

Avenzoara jsem nenašel. Ne, ani Chauliaca. Je prý až v Lyonu, ale jistě by přišel i tak. Guillaume mi zjistil, že jezdívá lodí do Avignonu, ale nakonec jsem si uvědomil, že mám vlastně strach. Ne. Vidím. Vidím aspoň tak, že ve společnosti vypadám v nejhorším případě nevšímavě a konečně jsem král, i tady, díky pověření jsem tady vlastně v jedné osobě i francouzský král a prosebníci se musí hlásit ke mně, ne já k nim. Krásné ženy? Jděte. Mám mladou a svůdnou choť. Přece ji nebudu urážet tím, že se dvořím jiné. A venku s mým Mnichem na koních vypadáme jak jezdci z Apokalypsy. Dost se mi podivovali celý život, ale nikdy, nikdy jsem nelétal tak zběsile jako teď. A budu. Už vždycky budu. Díky, Mnichu. Aspoň to.

Vycvičil celou řádku koní. Všech barev, všeho věku, hřebce i kobyly. Kdykoli si kteréhokoli mohu vybrat. Stačí, když jezdec po mé levici pojede bezpečnou cestou. Ani mi nemusí nic říkat. Skok poznám podle zavlnění koňského těla pode mnou. Dlouho mi dával lekce jako ranhojiči o pohybu svalů. Už je poznám po hmatu. Zvykám si nenamáhat zrak a vypomoci si jinak, když to jde. A jde to. Zvlášť když můžu přibrat na pomoc pohled zblízka, který mě ještě neklame, jenom se rozmazává. Lehounce. Jenom jako ve snu.

Teď, když jsem našel Mnicha a nejsem sám na tu hrůzu, snáším ji líp. A taky lépe vidím. Aspoň ne hůř než dřív. Už jsem hluboce vděčný i za to málo, co mi zbylo. A co se možná i zachová. Měsíc, snad dva, se nekoná černý mumraj, oko nečervená a neslzí. Ani obraz se nezhoršuje. Snad je to tím, že jsem teď vyrovnaný. Při rozčilení vždycky vidím hůř, ale jaképak tady rozčilení? Intrika běží hladce. Přicházejí z Gaskoně i odjinud. Mnich se vyzná. Já jenom potvrzuji jeho sliby a odměňuju. A když se mi zachce, miluju svou Beatrix.

Radši se vyhýbám Avignonu. I spojení s Pierrem obstarává Mnich. Je ze mne provinční monarcha stranou všech ožehavých

sporů. Cítím se skvěle. Cítím se skvěle jako nikdy a... Ale k čertu, ne! Chybí mi vzrušení. Ta pohoda mě přestává těšit, sotva se zaběhla. V noci se vrtím a přemýšlím, co se tam venku děje. Tam ve světě za hranicemi mé idyly. Asi se přece jen za Pierrem vypravím jednou sám. Nejsem přece stonavý děda, k ďasu.

Jako na znamení, že se osud usmířil a i náhoda mi posluhuje, sotva domyslím, přijíždí Pierre sám, aby skoncoval s mou nečinností, o které jsem si ještě před hodinou myslel, že mě plní blahem, a právě před minutou, že je odporná.

„Vaše Eminence," říkám, protože Pierra už zdobí nach kardinála, „právě jsem vás chtěl vyhledat."

Pierre se znepokojil. „Zlé zprávy?" zeptal se.

„Ne, právě naopak. Z Akvitánie nehrozí nebezpečí. Dost možná, kdyby chtěl Eduard přistát tady, že se budou i bránit. Ale za to neručím. Docela jisté je jen to, že nám při boji odtud nevpadnou do zad. Víc, tuším, nebylo mým úkolem."

„Přeje-li si tedy Vaše Veličenstvo už opustit náš nudný kout..."

Přeju si to? Váhám jen vteřinu pro ten pocit štěstí, který jsem po dlouhé době poznal jenom tady, ale ne, už vybledl a nepřivolám ho, nic na světě nelze opakovat. „Kde je mne třeba teď?"

„Přijímalo Vaše Veličenstvo posly z Lucemburska?" zeptal se Pierre místo odpovědi.

Směju se. „Všichni nosili Balduinovy vzkazy. Nejdřív prosil, potom se hněval, pak vyhrožoval a teď už zase škemrá."

„Výborně. To je nejlepší chvíle k návratu."

„K návratu kam?"

„Do lůna svaté říše," řekl Pierre jízlivě. „Bavor už couvá. Neví to vůbec nikdo, jenom francouzský kabinet. Ale je třeba dohodnout podrobnosti. Střeží ho anglický král a kdejaký man, zpracovaný jeho minority. Vy ho znáte daleko líp než já. Myslíte, že se mu chce do skutečné války a do dobývání Avignonu i s papežem?"

„Mne má rád asi jako kočka svoje blechy," ušklíbl jsem se. „Řekněte Filipovi, že sáhl vedle, jestli se na mne chce spolehnout."

„Z Bavora se stal zajatec svého kličkování," řekl Pierre vážně. „A vy jste jeho jediný možný osvoboditel. Jediný z nás všech nebudete

jeho okolí podezřelý, když s ním budete mluvit mezi čtyřma očima. Kdekdo ví, že jste poslední kurfiřt, kterého zoufale shání do svého souhvězdí. Jste pro něj dvojnásobně cenný. Jako kurfiřt i jako přítel Francie. Tentokrát bych do bližších podrobností nezasvěcoval vašeho strýce, i když — snad — by nenamítal nic.“

To ses mě trochu dotkl, pane Pierre. Jsem jelimánek? Ne, jen ať si Balduin svou smetánku vylíže sám. Nechám si svoji.

„Můžete jenom získat,“ šeptá Pierre úlisně, ale já vím své.

„Anebo ztratit,“ řekl jsem. „Bude chtít, abych mu složil manskou přísahu. Už pětadvacet let na to marně čeká.“

„V tak vážné věci, která se týká suverenity vašeho království...“

„Jaká je nálada v Porýní?“

„Pořád stejná. Spíš horší. Teď už je Bavor ve vleku sil, které rozpoutal. A je mu úzko, věřte.“

Miluju podvodné hry s podvodníkem. I když veřejně předvádět byť i klamné ponížení není žádná slast. „Dovolíte-li, pošlu napřed Mnicha. Je říšský man a těžko může někdo vědět, čím se zabýval v posledních měsících. Byl tulák odjakživa, pokud vím. A potvrdí-li on, co uvidí na vlastní oči, že všichni čekají, až Ludvík ohněm a mečem pokoří Francii, vyvrátí Avignon a na Petrův stolec posadí svého papeže, pojedu. Ulevím mu, chudáčkovi. V nejhorším mu složím i ten lenní slib. Odškodní mě, až budu vidět, jak ho jeho bývalí přívrženci cupují na kousky, až nechá na holičkách Eduarda. Čest říše. Má jí plnou hubu, tak ať ho zadáví. Pro něj žádná čest není stravitelná.“

„Žehnej vám Bůh.“

Pierre vztahuje svou kardinálskou ruku tak velebně, jak to umí jen on. Představuju si vášnivé skřeky minoritů kolem Wittelsbacha a uvědomuju si ten propastný rozdíl. Filip má Pierra, Bavor je. I kdyby mě k Filipovi netáhlo nic víc a nic jiného neodpuzovalo na Ludvíkovi, Pierre by stačil, abych se mezi nimi rozhodl. Miluju dokonalost.

Skláním koleno, doufám, se stejnou elegancí, jako on vztahuje svou žehnající dlaň. A já i on cítíme stejné uspokojení z toho

nádherného obrazu. Jak svatá musí být pře, v jejímž jménu takový kardinál žehná takovému králi!

ZÁVAN PEKLA

„To není možné!“ Karel rozčileně vyskočil, až skoro porazil stůl, u něhož seděli. Číše poskočily a konvice se převrátila. Rudé víno stékalo širokým proudem po stole. Rudolf Sasicý vstal, aby unikl té záplavě, a mlčky pozoroval Karla celou dobu, kdy pozorní číšníci odklízeli pozůstatky panovníkova výbuchu. Nejel sem s valným potěšením. Jenom na výslovnou prosbu českého krále za kancléřem, či spíše za bývalým kancléřem, olomouckým biskupem, s nímž měl vyhledat a prohlédnout listiny o českém panování v Budyšíně a Zhořelci. Těžko se mohl vyhnout sdělení, co se ve Frankfurtu přihodilo. Už proto, že král Jan připojil i vzkaz pro syna.

„Když dovolíte, přivolám ještě pány, kterých se to týká.“ Karel se už ovládl a jeho hlas zněl chladně a rozhodně. „Alespoň ty, kteří jsou právě v Praze. Pan z Rožmberka a pan Hynek z Dubé snad mohou oprávněně vyjádřit mínění ostatních.“

Čekali v zasmušilém mlčení. Vévoda Rudolf věděl, že by měl přesvědčit mladého markraběte (pokud teď ovšem vůbec byl markrabí) o nutnosti a správnosti otcova kroku, byl přece také říšským kurfiřtem a stál a padal s říší, ale v hloubi duše chápal, že ten rozhněvaný mladý muž je v právu. Taková příkoří jako Lucemburkové v říši od císaře nezakusil nikdo, i když leckdo měl dost pádné důvody si stěžovat. Ale nikdo z nich se více nezasloužil o Bavorův vzestup než právě český král.

„Měl byste uvážit, že vlastně získáváte,“ porušil konečně saský vévoda ticho. „Z Tyrol, na které si ještě nedávno dělal nárok, chce přece císař jeden jediný hrad, uznal váš výboj v Pustertalu, dokonce potvrdil i váš zisk v Itálii, kde jste předloni se svým bratrem získal Feltre, Belluno a celé Cadore. Nejen to. Váš otec má otevřenou cestu k znovunabytí bohaté Brescie. A záruka, že už se nemusíte obávat napadení, je pro zemi pravým požehnáním. Nadto šel císař ve své

snášenlivosti tak daleko, že nemá námitky ani proti vojenské pomoci vašeho otce francouzskému králi, ačkoli jeho vlastní spojenec a říšský vikář, král Eduard, je s ním ve válce.“

„Zvláštní spojenci, kteří bojují proti sobě, byť i na cizí půdě,“ ušklíbl se Karel. „Ostatně na těch dohodách nezáleží. Nejsou a nebudou v platnosti. Jediný hrad v Tyrolech? Žádný, pane. Feltre, Belluno i Cadore držíme z vůle akvilejského patriarchy a o Pustertalu máme dohodu s rakouským vévodou. To stačí. Je jediný, kdo by proti tomu mohl mít námitky. Váš císař poslední. Pro mne římská říše od smrti mého děda nemá císaře, s kterým bych mohl potvrzovat smlouvy.“

„Milý příteli,“ řekl Rudolf shovívavě, „vám se to mluví. Nejste říšský kníže, protože jste jen prvorozený syn. Ne vladař. Jako takový byste také byl vázán právním řádem říše a až jednou odejde váš slavný otec, budete.“

„Jde o to, kdo bude římským císařem, až já budu králem,“ odsekl Karel. „Můj otec Bavorovi nepřísahal pětadvacet let. Nechápu, proč to udělal teď, kdy se naše cesty rozcházejí víc než kdy jindy, ale já to bez říšských lén také mohu vydržet čtvrt století. A déle. Déle, než vydrží pohromadě celý váš Wittelsbach.“

Rudolf Saský věděl, že by se asi měl ohradit proti takovému zlehčování, ale mlčel. Tohle nebyla jeho pře. Ať si to mladík vyřídí se svým otcem. „Král vám to vysvětlí nejlíp sám, až se vrátí,“ řekl jen upjatě. „Máte tu na něj počkat. Přijede.“

„Ještě je ve Frankfurtu?“

„Ne, sněm dávno skončil. Odjel zatím do Lucemburska.“

„Co!“ Karel vyskočil znovu a Rudolf taktak zachytil kácející se konvici. Tentokrát byl připraven. „To mám na vysvětlení čekat další tři roky? Či déle? Pojedu do toho jeho Lucemburska. A u všech ďasů, přísahám, že mi odpoví!“

Také pan Petr z Rožmberka a Hynek Berka z Dubé naslouchali se smíšenými pocity. Za ta léta dobře věděli, že od krále lze očekávat leccos. Ale určitě ne kapitulaci před Ludvíkem Bavorem.

Když už se chystali na cestu, Rudolf Saský, který se v Praze s bývalým kancléřem podle králova přání věnoval vyhledaným

listinám, je zadržel. „Jste moc horkokrevný, pane," řekl Karlovi mírně. „Když řekl váš otec, že přijede, tak přijede. Ještě se minete cestou."

„Právě proto beru s sebou tyhle pány," odsekl Karel. „Jednak mají spolu se mnou přivěsit pečeti k těm nehoráznostem, a potom znají přesně cestu, kudy můj otec jezdívá."

Hnali se zběsile kolem Norimberka. Na připomínku loňské nezdařené cesty Karel jen mávl rukou. Měl pravdu. Nepočetné družiny si nikdo ani nevšiml. Když sesedali na noc v Miltenbergu, přiběhl Rožmberkův panoš s dobrou zprávou: ve městě se právě ubytoval i český král.

Karel se okamžitě vydal za otcem. Ani se po cestě neumyl, ani nepřevlékl. Samozřejmě, český král nepotřeboval vyhledávat zájezdní hostince jako jeho syn. Znali ho všude a v každém městě byl k jeho službám aspoň jeden patricijský dům.

Karlovi vyšel vstříc muž, kterého neznal. „Jsem Jindřich Mónch z Basileje," představil se, „v pokorných službách jasného českého krále. Mohu vás zdvořile požádat, pane, abyste před Jeho Veličenstvo vstoupil jen v klidu a v přátelství?"

„Je to snad něžná dívka?" odsekl Karel. „Jestli mu rozčilení škodí, divím se, že se mu před měsícem ve Frankfurtu tak lehkomyslně vystavil. Je to můj otec, váš ne. Veďte mne."

Mónch pokrčil rameny a šel napřed. Vstoupil do jedněch dveří a řekl: „Vaše Veličenstvo, přišel vás navštívit váš syn."

Karel hněvivě popošel, ale zas couvl až do dveří, jak ho vyděsil králův výraz. Ne, byl to jen výraz očí, protože král se usmíval.

„Vítám tě, chlapče. Pojď, ať tě obejmu." Vstal a rozevřel náruč vstříc Mónchovi, který byl blíž.

Než se Karel vzpamatoval, otcův nový společník ho popadl za rukáv a strčil ho na svoje místo tak rychle, až zakopl a málem upadl přímo do rozevřené náruče. Král ho zachytil a přiblížil svou tvář až k němu. „Jsi unavený, viď," řekl vlídně. „Motáš se jako opilý. Pořádné jídlo a číše vína to spraví. Jdi to zařídit, Mnichu. Chci si s chlapcem promluvit beze svědků."

„Pan z Rožmberka a pan z Dubé ..." začal Karel.

Král přimhouřil oči a zadíval se ke dveřím. „Promiňte, pánové, nevšiml jsem si vás v té radosti, že zase vidím syna," řekl prázdné místnosti. „Teď nás do zítřka omluvte." Zneklidněl a zaposlouchal se, jak mu ticho bylo podezřelé, ale už tu byl Mónch s Machaultem a v nastalém ruchu by se ztratily jakékoli odcházející kroky.

Karel si rozepjal límec, který ho škrtil, a otřel si zpocené čelo. „Už odešli," řekl nesvým hlasem. „Ráno je najdeme v hostinci. Máš pravdu. Bude líp, když napřed si promluvíme sami."

„Přece vidím, že odešli," utrhl se na něj král zlostně. „Proč mi to říkáš? Přines větší poháry, Machaulte. Z těch mrňousů ať pijou ženy. Můj syn je muž. Vidíš, jak se cítí? Přišel mi vyhubovat."

Karel se podíval na stůl a zavrtěl hlavou. Skutečně, číše byly mimořádně malé. Mám přeludy? Když vidí tohle... Král přešel ke stolu jistě a křepče a bez tápání usedl do křesla. Obrysy nablízko ještě viděl a jeho zbystřené smysly mu dovolily pohybovat se jako dřív. Dohodnutá hra s poháry, které s sebou vozili pro ten účel, měla návštěvníky předem zbavit nevítaného podezření.

To ale Karel pochopil až druhý den, kdy se táž scéna opakovala před Rožmberkem a Hynkem z Dubé. Teď se mu zdálo, že otec žertoval. Jak s tím objetím, tak s vítáním nepřítomných pánů.

„Poníženě děkuju za vlídné uvítání," řekl upjatě a uhnul před Janovou rukou, která se vztáhla k pohlazení. Nedokázal odkrýt důvod nezvyklé něžnosti a to ho nutilo být opatrný. „Nicméně bych přesto rád věděl, proč jednáš za mými zády o otázkách takové důležitosti."

„Mohl bych ti snadno odpovědět, že nejspíš proto, že jsem král. Mám právo jednat o čem chci a s kým chci bez poručníka. Ale rád bych ti připomněl, že před rokem, když jsem tě čekal, ty jsi se radši bavil s panem Ludvíkem a uzavřel s ním dohody na témže místě, jako letos já. Nevím, co mi na tom zazlíváš. Ty jsi měl k tomu ještě méně práva."

„Já jsem s ním nejednal!" vybuchl Karel. „Naopak! Velice stál o to mě získat a slíbil mi, že neuzavře s tebou žádnou dohodu, které bych já nebyl účasten."

„To ti přece splnil," usmál se král. „Bez tvého potvrzení úmluva platná není."

„O žádné úmluvě nevím," prohlásil Karel stroze. „Pro mne není a nikdy nebyla. Od samého začátku je ničím.i Nic nebylo řečeno, nic jsi nesmluvil a já nic nepotvrdím.^

Tak to vidím já a přinejmenším ti dva páni, kteří se uvolili přijít se mnou."

„Skoda, že jsem raději nejmenoval Mikeše z Potštejna," prohodil Jan lehce. „Ten by mi jistě pečeť neodepřel a nadto byl přítomen."

„Potštejn byl ve Frankfurtu? Proč?"

„Nejdřív za mnou a potom za císařem. Přišel si stěžovat. Prý jsi mu rozbořil jeho hrad Choceň z pouhé svévole."

Karel se zarazil. „Komu stěžovat?"

„Nejdřív mně. A když jsem ho vyhodil, usoudil, že výrok jednoho kurfiřta může pozměnit celý kurfiřtský sbor. Přece — to možná nevíš — bylo usneseno, že jeden kurfiřt, nebo i dva, tři se musí podrobit v říšských otázkách vůli celku."

„Ty jsi dovolil, aby jednali o právu českého krále ve vlastní zemi jako o říšské otázce?" vybuchl Karel. „Připustil jsi, aby kdejaký rýnský biskup ..."

„Kdejaký rýnský biskup není kurfiřtem. Ostatně se to na přetřes ani nedostalo. Ten Ludvík, kterého tak pomlouváš, to nepřipustil."

„Chceš mě dojímat?" zeptal se Karel zamračeně. „Ty sis skutečně myslel, že mě přemluvíš, abych potvrdil takovou nehoráznost?"

Všiml si, že otcovy prsty tápou po stole dřív, než se chopil číše, a znovu se ho zmocnila hrůza. Král se napil, opřel se dozadu do křesla a odpověděl jediným slovem: „Ne."

„Já ti nerozumím," zakoktal zaskočený Karel. „Ty ses pokořil a skládal jsi manský slib — jen tak? Týdny jste smlouvali ty dohody a dosáhnout jich jistě nebylo snadné — a nepočítal jsi s tím, že vůbec vejdou v platnost?"

„Ne."

Karel chvíli uvažoval, než našel přijatelné vysvětlení. „Obelhal tě. Ty jsi mu uvěřil, že už je dohodnutý se mnou."

Král zavrtěl hlavou a řekl do třetice: „Ne."

Dlouho bylo ticho. Karel, který si připravil výmluvnou tirádu na vyjádření svého rozhořčení, teď zaraženě mlčel. Promluvil až král.

„Přestávám věřit, že ses vůbec kdy setkal s tak jasným intelektem, jakým vládne náš přítel kardinál Pierre de Rosières, když tě tak poslouchám," řekl uštěpačně.

„Ale bude to asi tím, že vy Češi jste zatraceně těžkopádní. Jsi tam moc dlouho. Načichl jsi."

„My Češi jsme citliví na své postavení v říši," odsekl Karel. „Tím spíš by měl být český král. Též moravský markrabí, jak jsem slyšel. Co jsem vlastně teď já? Titul mi udělil kdysi kdosi, kdo k tomu zřejmě nemá žádné právo."

„Bavor ti nějaký dá, když budeš hodný," usmál se král. „Pojď sem a nevztekej se. Když budeš chvíli poslouchat, jak se sluší na uctivého syna, snad pochopíš a přestaneš mi spílat."

Karel ho vyslechl, a i když pro něho stál český zájem daleko před Francií, byl ochoten uznat, že pro konečné vítězství nad hlavním protivníkem je třeba užít někdy i nedůstojné lsti. Ale stále se měnící zmatek mezinárodních vztahů stejně nezaručoval, že to bude co platné. Nicméně králův pro něj nepochopitelný čin se mu už nezdál tak odsouzeníhodný, jako snad ještě před hodinou, a hlavně se už nemusel obávat nátlaku, který ze strany otce byl vždycky nepříjemný.

„Jindřich Dolnobavorský se s ním smířil už v únoru," řekl.

„Já vím. Pojedeme k němu, musím mu vysvětlit, proč jsem chtěl, aby to udělal."

„Tatínku!" řekl Karel pobouřeně. „Já chápu, že ty sleduješ svůj cíl a konečně jsem ochoten i uznat tvé právo vystavit posměchu vlastní osobu, ale chtít to od jiných a ještě bez vysvětlení?"

„Přece ti říkám, že mu vysvětlení dám. Zůstaň tu do rána, ještě by ses mi někde opil s Rožmberkem. Chci tě mít u sebe. Moc dávno jsme se neviděli. Naposled ...","

„Naposled jsi mi vykal," usmál se Karel. „A říkal jsi mi pane."

„Vidíš, oč jsem slušnější než ty? Ty jsi mi říkal zloději. Těch pět set hřiven ti dám. Hned z příští berně. Neměj strach."

Odjeli do Landshutu v dobré shodě, až se Rožmberk s Hynkem z Dubé divili. Připravovali se na tuhý spor a čekali z královy strany nelítostný nátlak, protože jakékoli potvrzování dohod, které uzavřel on sám, pokládal vždycky za přední věc své cti. Teď nic. Karel mu zřejmě odepřel poslušnost a on ho zahrnuje něžností a láskou. Až kupodivu. Jel po jeho boku, dokonce o koňskou hlavu pozadu, on, který se hnal vždycky v čele!

Jeli pomalu. Řadu dní se zdrželi v Norimberku a až za dva týdny se dostali do Landshutu. Jan riskoval a známým domem prošel v čele své družiny ještě před Karlem. Měl štěstí. Markéta se mu sama vrhla do náruče a ruku v ruce s ní se snadno dostal k Jindřichovi.

Mladý vévoda mu zvědavě popošel vstříc. Vyhověl přání svého tchána jako vždycky na pouhý vzkaz, ale tak úplná změna politické orientace ho zarazila. I když, marná sláva, bez Jana v Čechách se proti svému strýci v Bavorsku držel jen s nesnázemi a smíření uvítal.

Když ho Jan zahrnul vodopádem vysvětlujících slov, vyměnili oba manželé pohled spíš zděšený. Karel ho zachytil. Stiskl otcovu ruku a Jan se odmlčel. „Co je?“ zeptal se Karel. „Vy jste se nepohodli?“

„Ne, naopak.“ Markéta si dodala odvahy. „Částí dohody byla svatební smlouva, že si náš Jan vezme Bavorovu dcerku. Trval na tom. Namítala jsem, že je zasnoubený, ale...“

„To nech na mně,“ řekl Jan. „Bude se cukat, sňatky, to má rád, přišel jim na chuť, jak se na mě pár desetiletí díval. Ale Kazimírovo přátelství je příliš cenné a nemůžeme si dovolit...“

„Před čtrnácti dny se sňatek vykonal,“ řekla Markéta. „Je mi to líto, ale nemohli jsme jinak. Ostatně jsi ani slůvkem nenaznačil, že dohoda nemá být skutečná.“

„Jak jsem to mohl naznačovat poslům?“ rozzuřil se Jan. „To vám na tom všem nebylo nic divného? Panebože! Prodají chlapce Bavorovi! Jeden můj vnuk bude francouzským králem a druhý... Uvědomuješ si, co jsi udělal?“

„Ne,“ řekl Jindřich vzdorovitě. Vzkazuje, co ho napadne, a když poslechnu, tak se zlobí. „Neuvědomuju. Čekám, že mi to řekneš ty, jako mi říkáš všechno.“

Jan položil ruku na Markétinu a změnil tón. „Buď opatrný, synu," řekl vážně. „Řeknu ti, co jsi udělal, a nezní to moc hezky. Vykopal sis hrob. Jako Janův tchán by po tvé smrti Bavor měl právo vztáhnout ruku po tvém vévodství."

„Mlč!" vykřikla Markéta a rozplakala se. „Mlč, tatínku !"

„Jak vidím, na můj dvůr tě už nic neláká, když jsi mi navrhl schůzku tady," řekl Karel Robert potměšile. Nebylo to tak docela pravda, protože uherský král mu vzkázal sám, kde bude.

Bratislava Karlovi vyhovovala především pro blízkost k hranici. Král Jan zůstal v Brně a už z těch dvou dnů, kdy ho musel nechat samotného, byl Karel značně neklidný. I když s ním krom ostatních byli Mónch a Machault, kteří věděli. Ostatně díky chatrným zbytkům zraku byl stále soběstačný a při rychlé jízdě ho bezpečně vedl Mónch a vlastně kdokoli. Sám dlouho nepostřehl, když jeli vedle sebe, že bezděčně střeží jeho bezpečí. Jenomže král byl silně nedůtklivý a nepřál si, aby kdokoli věděl, co ho potkalo. A byl bystrý, dobře rozeznal, kdo se přetvařuje. Takže bylo nutné hrát jeho hru a střežit jeho tajemství. Ani Blanka ještě nepoznala, že je skoro slepý.

Karel zatoužil svěřit se se svým trápením uherskému strýci, ale odolal. Raději přijal lehký tón královského laškování. Věděl, nač Karel Robert naráží. Při každé návštěvě se pilně dvořil jeho dceři Kateřině. Vždyť který rytíř neskládá krásné ženě hold. Samozřejmě si uvědomoval, že je ženatý a ona zasnoubená, což mezi dětmi králů tvořilo propast k nepřekročení. Ale rád se díval na hluboce modré oči a ušlechtilé čelo. I na rty, samozřejmě. Vůbec by se rád podíval i dál a dalo by se říci, že je zamilován, nebýt pevné vůle, která mu hned na začátku zakázala pomyslet na víc než na příležitostný stisk ruky a dvorný vzdech. Ostatně s ní pobyl za ty necelé čtyři roky, kdy ji viděl prvně, všehovšudy jen pětkrát. Naposled letos o masopustě, kdy se vdávala. Nebýt toho, byl by možná se schůzkou počkal, až bude uherský král zpátky ve Vyšehradě. Velice rád se s půvabnou Kateřinou setkával. Možná i pro to jméno.

„Máš oči všude, strýčku," odpověděl s úsměvem. „To asi prozíravý vladař musí. Vezmu si z toho poučení. Ano, svídnický

vévoda je šťastný muž. Ale jelikož mám doma už jednu líbeznou choť, nezbývá mi než mu to štěstí přát. Nejsme Saracéni.“

„Ale někdy bychom rádi byli, vid“?“ usmál se Karel“ Robert. „Aspoň my muži. Spokoj se s tím, že KateřiniW bratr bude tvůj zeť.“

A moje dcera uherskou královnou. Moje jediná dce^ ra. Díváš se na mě potměšile. Máš mě rád, ale určitě tě také napadlo, že kdybych neměl syna, může s Markétou tvůj Ludvík zdědit české království. A vlastně je dost s podivem, žes o tom ještě nezačal vyjednávat. Ale na všechno nejspíš ještě dojde. Vždyť proč bys jinak tak důrazně trval na tom, že moje dcerka má na ženichově dvoře vyrůstat už od svých tří let? Ještě daleko víc miluješ Kazimíra, a přece ses neudržel, když ze svého manželství s litevskou princeznou má zatím jenom dcery, ačkoli Kazimír je jen o málo starší než já a může zplodit synů nepočítané. K té smlouvě jsem sám přivěšoval pečeti jako svědek. Zemře-li jednou Kazimír bez dědice, na polský trůn nastoupí syn jeho sestry Alžběty, uherský král.

Kazimír se sebevědomě usmíval, když jsme pečetili. Pročpak by nevyhověl podivínskému strýci, který ho chová jako vlastního? Pravda, u Karla Roberta nemusí mít strach, že by mu pomohl do hrobu dřív, aby vlastního syna zplodit nestačil. U královny Alžběty bych si zdaleka nebyl jist, ale je vlastní Kazimírova sestra a pyšnější na bratra než na chotě. Pořád se cítí jako Piastovna.

Karel Robert v poslední době často postonává. Před Kateřininou svatbou mu bylo obzvlášť zle, přijel jsem tehdy za ním vlastně proto, ne kvůli dceři. Jeho skon se čekal každým dnem, ale zotavil se. Ne, dobře nevypadá. Nátlak na dědickou smlouvu mohu čekat každý den.

„Bratr není totéž,“ odrazil předpokládaný útok předem. „Až budu mít syna, ožením ho jedině s dcerou svídnického Jindřicha a sňatek našich děti všechno napraví.“

Kde jsem tohle slyšel? blesklo mu hlavou a vzpomněl si na sestru Markétu. Naděje na spojení s Kazimírem byla pryč. Jestlipak to už ví? Wittelsbach ho jistě neopomněl zpravit. A není náhrada. Kazimír má jenom dvě dcerky. Ročního chlapce má sice i sestra Bonna, ale to je budoucí francouzský král. Tam se sňatkové aliance berou úplně

jinými cestami než v Čechách. Věno polské princezny nemůže zajímat Francii, leží daleko přes celou říši, a spojenecký závazek? Nebyl by k ničemu ani Kazimírovi.

A možná Ludvíkovi šlo spíš o to než o Dolní Bavory. Stejně je blízký příbuzný i bez toho sňatku a pro Kazimírovy dcery má sám dost svobodných synů z druhého manželství s Markétou Henegavskou. Druhý Ludvík, Vilém, Albrecht. Co na tom, že je ještě maličký; když mu nevadilo mluvit při obřadu za nemluvně, z tříletého by vymámil odpověď tím spíš.

Uherský král si povzdechl. „Jistě," řekl zdánlivě nesmyslně. „Tvůj otec žije a máš ještě bratry. Vraťme se k našim dohodám."

Šlo o svár, který znovu vznikl na uherskoštýrské hranici. Už nebyly žádné překážky k jeho urovnání a Karel se milerád nabídl za prostředníka. Už v zimě ho o to žádal rakouský vévoda Albrecht, kterému celý spor byl krajně nemilý. Věděl, že s očima pozorně obrácenýma k říši, odkud každému trvale hrozí nebezpečí od chtivého císaře, je třeba mít dobře krytá záda. Ale neklidný Otta, stále ozdobený záštitou říšských pravomocí, si nedal pokoj při vyhlídce rozšířit štýrské državy do Uher. Ludvík to věděl a vytrvale ho popichoval. Tomu se hodila každá neshoda a Otta mu prostomyslně naletěl. Šlo to tak daleko, že Karel Robert pohrozil vypovězením spojenecké smlouvy.

Překvapený Albrecht se teprve dověděl, oč jde, a důrazně vzkázal pro bratra do Štýrského Hradce. Za takových okolností se mu nelze divit, že zprávu o bratrově těžké nemoci bral jako nejapnou výmluvu. Poslal pro něj nosítka s ozbrojeným doprovodem, který si vynutil uposlechnutí vévodova rozkazu.

Jenomže Otta stonal doopravdy. Cestu nevydržel a do Vídně ho přivezli mrtvého. Pro rodinu to byla rána, ale pro sousedy to znamenalo, že nadlouho zmizelo habsburské nebezpečí. Jediný dospělý Habsburk byl mrzák a nejstarší Ottův syn teprve dvanáctiletý. První Albrechtova starost nutně byla smířit se rychle znovu s Karlem Robertem.

Karla zpráva zastihla hned po návratu z Uherského Vyšehradu spolu s nemilou zvěstí o ostudné události z Frankfurtu, a cizí starost

pochopitelně odsunul za tu vlastní. Ostatně o mnoho nešlo. Mezi dvěma tak moudrými muži, jako byli vévoda Albrecht a uherský král, smluvit mír bylo hračkou. V tom se nezklamal.

V Brně ho čekalo překvapení. Rakouská vévodkyně Jana, která si přijela pro odpověď. Karel je s Blankou zastihl v dokonalé shodě uprostřed francouzského štěbetání. Český král oplýval roztomilostmi a vychvaloval šaty obou žen, jako by na nich viděl každý steh. Machault byl vzorný zpravodaj a značně usnadňoval podvůdek svého pána.

Na jedno zapomněl. Anebo snad nic nepostřehl, rakouskou vévodkyni zahlédl jen jednou a ještě pod pláštěm. Zatímco král Jan si její rozpačitost nad svou chválou vysvětloval ostýchavostí před tak zkušeným světákem, užaslý Karel, s nímž si Blanka vyměnila poťouchlý pohled, si všiml, že pravou příčinu skrývá zřasený šat. Jana bývala štíhlá a ostatně ani její pohublá tvář nenasvědčovala tomu, že se spravila. Docela neslušně se zakoktal.

Jana rychle vstala a odvedla ho stranou. „Není to nejvhodnější, vím," řekla se zářícíma očima, „ale nemohu o tom mluvit s nikým jiným než s tebou. Jsem nevýslovně šťastná. Budeme mít děťátko." Docela zapomněla na obřadné mezidobí, kdy si vykali. „Blanka by mi to nevěřila, ale ty ano, viď?"

„Co by ti nevěřila?" zeptal se nejapné. Ještě nebyl úžasem schopen vážit slova.

„Že jsem blažená, když mě obejme muž, jako je můj choť," pokračovala spíš ze setrvačnosti pocitu pohody, který ji vytrvale zaplavoval. Teprve se zpožděním jí došel možný výraz otázky. „Snad si nemyslíš..vybuchla tlumeně, „že bych mohla, a jemu na očích..." Přemohla se. „Ne," dodala spíš shovívavě než rozezleně. „Takových asi bude víc. Ale já ti přísahám, že kdybych podlehla hříšné slabosti, která by nezůstala bez následků, že bych byla mrtvá dřív, než by to odhalil. Miluju Albrechta. A vždycky budu. Teď tím víc."

„Odpusť mi, prosím tě. A věř mi, že mě taková neomalenost ve snu nenapadla. Jen jsem se v úžasu neobratně vyjádřil."

Jana se usmála při pohledu na jeho uhýbající oči. Bojíš se, abych si v nich nepřečetla tu nestoudnou otázku, kterou nikdo, vůbec nikdo nevysloví, ačkoli jistě znepokojuje všechny, kdo věří v mou počestnost. *Jak?*

Copak mohla někomu vyprávět o té podivuhodné noci, která začala tak tragicky? Otta byl mrtev a Albrecht k neutišení. Cítil se krutě vinen tou smrtí. V noci se drželi za ruce. Nikdy nedovolil, aby spala s ním, ale tentokrát se bál zůstat sám. Bál se černé samoty, v níž se výčitky množí jako odporný hmyz. Bůh mě potrestal předem. Věděl za co, opakoval sebemrskačsky. Už to nemohla poslouchat. Otta často lhal, řekla nemilosrdně, ačkoli ten mrtvý ještě ležel v kapli nepochován. Jak jsi mohl tušit, že nelže zrovna tentokrát? Mlč! okřikl ji. Je mrtev a já jsem ho zabil. Bůh ... Tak se ho zeptej, řekla. Chtěj něco nemožného. Splní-li se ti to, jsi nevinen. Sama se lekla svých slov, ale už je nemohla vzít zpátky. Neodpověděl. Dlouho mlčel, až myslela, že usnul. A najednou řekl docela jiným hlasem, znělo to skoro nepřátelsky, pojď ke mně, jestli se té zkoušky nebojíš. Poslechla. Zdráhavá, úzkostlivá. A zcela nezkušená. Nic nenasvědčovalo možnému úspěchu. A přece.

Jak? Bože můj docela samozřejmě. Jak se to stává mezi milenci. Když jsem se sklonila k jeho tváři, byla vlhká slzami. Smísily se s mými.

„Žijeme spolu od Ottovy smrti," řekla nahlas. „Jako jiní. A už to tak zůstane."

Když šli večer spát, Blanka ani nevyčkala, až se zavřou dveře za poslední paní fraucimoru, a vyprskla smíchy. „Nikdy jsem netušila, že tatínek je tak rozpustilý," vypravila ze sebe. „Ne! S tou přezdvořile ušlechtilou tváří! Chudinka Jana. Ale bylo to k popukání, když vytrvale velebil to umné řasení. A přitom nedal ani mrknutím najevo, že si všiml, že Jana je těhotná. Vždyť by to mohl přehlédnout leda slepý!"

„Mlč!" zahřměl Karel vztekle.

Blanka se polekala. „Co je ti? Já vím, že to nebylo zrovna pěkné, zvlášť když Albrecht je... To nepochopím. Tvářila se, jako by byla kdovíjak šťastná. S mrzákem! A ještě dítě."

„Potrestám tě,“ řekl Karel sveřepě a objal ji. Ne zrovna s nadšením. Celý přízračný večer s ubohou snahou kdysi skvělého otce, která ho zavedla k nechtěné trapnosti, s vítězně vzdornou ženou, která dosáhla svého lidského štěstí bez ohledu na výsměch či urážlivé pohledy, na něm ležel jako těžký mrak. „Jsi zlomyslná jako stará klepna. Vůbec ti to nesluší. Postarám se ti o zábavu, abys nemohla tolik myslet na druhé. Chci mít syna. Od Markétina narození uplynuly už čtyři roky. To je ostuda.“

„Leda tvoje," ohradila se. „Syna! Vyhradil sis na to zase jen jeden večer. Vrátil ses v poledne a ráno zase odjedeš. Ty by ses mohl divit leda tomu, kdybych ho měla."

Ráno vyrazili. Když jeli krokem, pouštěl Karel otce do čela. Při cvalu se nenápadně vyměnili. Ne, nikdo by neřekl, že skoro nevidí. Ale co bude dál? Měl bych být stále s ním, ale zůstane tady? A — *chci to?* Obecná berně zase ožebračila zem. Za co mám cítit větší zodpovědnost? Za otce? Za království? Za tisíce těch, kteří by mohli žít v blahobytu a strádají? Karel Robert udělal z Uher bohatou, kvetoucí zemi. Pravda, má v horní zemi zlato, ale i Čechy jsou zlaté a stříbrné. Ne, vyhladovělý lid a chudnoucí města, to není chlouba panovníka. Můžu to napravit? S ním ne. A bez něho?

Král najednou zastavil koně. „Proč se mnou vlastně jedeš?" zeptal se nepřátelsky. „Ve Vratislavi tě nepotřebuju."

„Ne? Čekals na mě v Brně. Domníval jsem se, že ti snad bude třeba mé pečeti. Občas ji postrádáš, jako ve Frankfurtu."

„V Brně jsem zůstal spíš u krásných žen. Ty svou choť vyloženě zanedbáváš." Král se ušklíbl. „Já tu svou vlastně taky. To už je náš osud. Ale myslel jsem, že máš nějaké jednání kolem Potštejna."

Původně bral synovu přítomnost jako samozřejmost, ale najednou v něm vzrostlo nepříjemné podezření, že syn ví a bojí se ho opustit. Už proto, že spor s Potštejnem došel tak daleko, že už nebylo možné ho dále protahovat. Dali vzpurného pána obeslat k soudu, aby se zodpovídal z porušení zemských práv. Vzkázal, že se nedá soudit jako zemězrádce, neboť se cítí v právu. Šlo o věc tak vážnou a bezprecedentní, že Rožmberk se za ním vypravil sám. Pan Mikuláš ho přijal s poctami, pohostil ho, ale prohlásil, že nikam nepojede, že je pan z Potštejna a ne nějaký lapka, aby se dal vodit k soudu usmrkaného mladíka. To doslova, ač mu pan z Rožmberka jasně řekl, že ho volá sám král a ne jeho syn. Pan z Potštejna prý králi sloužil vždycky věrně, takže jde o omyl. A s jeho synem se bavit nemusí ani on, ani nikdo jiný. Nejvyšší komoří ho suše upozornil, že tedy musí být připraven nést důsledky, a vzdálil se tentokrát bez pozdravu.

Karel dal sbírat hotovost. Vladař dbalý své cti si sotva mohl počínat jinak a navíc to pan Mikuláš se svou urážlivostí značně přehnal. Lapka byl, i když ne snad nějaký. Z jeho hradu se šířil postrach nejen po okolí. Drze si na lup vyjížděl až skoro k Hradci a byli i mrtví. Nejeden. A najednou si Karel jede nejen za uherským králem, ale ještě se táhne do Vratislavi. Proč?

„Pan Mikuláš mi neuteče," řekl Karel dost sebevědomě. „Smetu ho na zpáteční cestě, neměj strach."

„Potštejn není ledajaký hrad. A pamatuj si, synu: Když se král zaplete do sporů s vlastními pány, a dokonce se už chystá řešit je zbraní, tak musí zvítězit. Nebo odejít do Lucemburska. Ty, pokud vím, jsi v Čechách rád. To já jsem naštěstí nebyl a starý pan z Lipé nebyl Mikeš z Potštejna. S ním bylo možné uzavřít mír se ctí. Ale tenhle? Pravda, mně byl věrný a nenadržoval proti mně Přemyslovcům, ale všechno má svou mez. Loupežníky jsem nikdy netrpěl. A taky nebude nikdo obcházet mé rozhodnutí a odvolávat se do říše."

„Mám maršálka."

„To nemyslíš vážně. Ještě by neřád říkal, že se bojíš. Nebo mám jít já? Ale je to především *tvůj* spor."

Karel ustoupil. Nechtěl ho dráždit a král měl nepochybně pravdu. Spor s Potštejnem bylo třeba přivést do konce. „Dobře. Pojedu s tebou do Olomouce a pak obrátím do Čech. Až to vyřídím, přijedu k tobě."

„Bude mě těšit," řekl král zdvořile a po straně se usmál. Měl i jiný důvod, proč nechtěl, aby se mu Karel díval na prsty. Od chvíle, kdy zjistil, že naděje na zpříznění s Kazimírem je pryč, měl pocit, že je třeba lépe zabezpečit slezské državy. Už dávno mu jeho přívrženci ve vratislavské kapitule nabídli pevnost Milíč, které se právem říkalo *klíč brány k polskému království* pro její polohu na hranici Polska v mělkém vodním příkopu říček Barycze a Mlynówky. Tvrz patřila vratislavskému kostelů, ale odjakživa v ní piastovští vévodové vládli společně s kapitulou. Jemu však biskup Nankier to starodávné právo odepřel. Pravda, nebylo nikdy písemně potvrzeno, a když Karel před čtyřmi lety přijímal vládu ve Vratislavi, vůbec se nezdálo nutné

popouzet rozhněvaného biskupa ještě přímým nátlakem. Taktak že se s českým panováním vůbec smířil a tehdejší smlouva s Kazimírem zajišťovala přátelství. Teď, kdoví. Možná je polský král urážlivý, a buď jak buď, žádoucí titul už má a může se stát, že důležitější se pro něj stane přátelství Branibor. Zvlášť až umře starý uherský král, který má kupodivu takovou vášeň pro Karla. Prý teď často stůně. V každém případě je lepší se pro budoucnost zabezpečit a Milíč Kazimíra dráždit nemůže. Odjakživa je vratislavská.

Jindřich z Vrbna, arcijáhen vratislavské diecése a zároveň purkrabí v Milíči, je Nankierův člověk. Ale uvidíme. Biskup je popudlivý stařík a dávno se mohli znepřátelit. Neuškodí popovídat si.

Do Vratislavi dorazil v náladě značně chmurné. Dva roky. Když jsem tu byl naposledy... Kdypak asi z Odry vylovili tělo toho felčara? Možná tam ještě někde leží mezi ostrůvky, zapleten do kořenů stromů. Ubožák. Možná byl nevinný. Ne, to už neudělám nikdy. Není smrt, která by mohla vykoupit můj zrak. Na druhé oko vidím mizerně, ale pořád líp než tehdy na to odumřelé.

Cesta je známá, mohu vést koně v čele družiny až do hradu. Lidé se sbíhají, asi ano, volání, kterým mě vítají, vychází z více hrdel, než aby to mohli být jen náhodní chodci v ulici. Vida, všude mě vidí raději než v začarované Praze. Čert ví, čím to je. Kamkoli přijedu, tak vždycky hledím vyždímat co nejvíc měšců a co nejdůkladněji. Bůhví, proč právě Čechům to vadí o tolik víc než jiným. Jsou to skrblíci. Vlídně kynu. Vratislav je milé město a za *to* přece nemůže.

To se toho nahromadilo! Občas nahlédnu do listiny, aby bylo dobře vidět, že si mohu ověřit, co mi Machault předčítá. Pravda to není. I pohled zblízka už ztrácí na jasnosti a písmena mi černě křepčí před očima. A možná to, co zpitvořené a svíjející se vidím, ani nejsou písmena. Mnicha jsem poslal pro Jindřicha z Vrbna. A čekám.

Přicházejí. Arcijáhen je rozechvělý. Možná nechtěl přijít, ale Mnich mu už domluvil. Zatím se utápím v líbeznostech. O Milíči vůbec není řeč. Zatoužil jsem jen pohovořit s církevním hodnostářem, když biskup mé nemá rád. Nevím proč. Neporadil by

mi pan Jindřich, který ho přece zná, jak mohu usmířit jeho hněv? Přece jsem ani nesáhl na církevní statky. A mohl bych. Moci mám dost.

Malinké zahrození a už jsem zase jako beránek. Purkrabí mi sedl na vějičku. Jak taky ne. Hodujeme přece jako přátelé u stolu, který se prohýbá lahůdkami — ale skutečně jen lahůdkami, které moc nesytí. Všechno je mírně přesolené a víno teče proudem. Že já mám před sebou zvláštní mísu, to není vůbec divné. Mis je na stole! A na traviče snad nevypadám.

„Víno si vozím z Francie," říkám. „Zdejší mi nechutná. Co mu říkáte, pane?"

„Skvělé." Jindřich už trochu blábolí. Víno je lahodné. A chutná nevinně, ale je to prevít. Dobře ho znám. Sám piju jiné. Trpčí. Arcijáhen si dolévá v blažené pohodě. Kdypak se zase dostane k tak vzácnému vínu! Francouzští kupci sem nechodí tak často, a když, tak všechno víno jde na sklad pro královského hejtmana. Mé Veličenstvo to tak přikázalo hned, když jsme ujali Vratislav.

Můj host už je zjihlý. Pravá chvíle. Vstávám a pouštím na stůl pěst, jen to zadunělo. Přece jen jsem si napřed odstrčil mísu a místo připravil, trochu mám obavy, ale dopadlo to dobře, ne, žádná mísa ani číše, ne. Zadunělo jen dřevo a Jindřich zděšeně vyskočil. Ale Mnich, který za ním stojí určitě s výrazem sveřepého kata, ho strčil zpátky do křesla. „A jak je vůbec možné," hřímám jako archanděl na božím soudu, „jak je možné, že mi tvůj biskup upírá práva vratislavských vévodů? Víš, co bych mohl udělat z vašeho kostela? A z vašich domů? Třísky! Takhle!" Mnich rychle obešel stůl a podstrčil mi připravené dřevo. Jednou ranou ho lámu o kraj stolu. Prasklo až příliš snadno, ale Jindřich nic nepoznal. „Mohu vzít Milíč útokem a všechny uvnitř pobít!" řvu dál. „Nevěříš?"

Mnich ho postrčil, možná trochu příliš, a nešťastný arcijáhen mi už klečí u nohou. A žebroní. Co bych za to dal, kdybych se mohl potěšit výrazem jeho očí! Ale už mě musí uspokojit jenom hlas.

„Můj bože, pane Jindřichu," říkám zase vlídně. „Vstaňte přece! Vždyť jsem jen žertoval. Jsem rozjařený, možná trochu příliš. Pojďte, napijeme se, ať oba zapomeneme. Vždyť nač bych

potřeboval vyvracet vaši pevnost, když jste mi už slíbil přijmout do ní mou posádku?“

„Já? Že jsem slíbil?“ Pan Jindřich se zakoktal.

„Já jsem vám hluboce vděčný. Překvapil jste mě. Ale přátelství, to hory přenáší. Samozřejmě vím, že za ten krásný čin vás nemine protivenství, váš biskup je zavilý, ale ujišťuju vás, že pod mou výsostnou ochranou vám nikdo neuškodí. Dovolte, ať vás obejmu! Mám příliš velkou radost, že jsme to smyli bez boje. Osvědčil jste se jako pravý přítel lidu, jemuž válečný konflikt nikdy neprospívá. A ostatně kdo by chtěl bojovat proti svým. Že? Víte co? Napijeme se ještě spolu a nemusíte se vůbec obtěžovat z Vratislavi.“

Arcijáhen se napil na kuráž a půjčil Machaultovi svoje pečetidlo. Mnich se skupinou žoldnéřů odcválal k Milíči. Ještě v noci, je to pěkně daleko. Než vybavil tvrz naší posádkou a vrátil se, bylo druhé ráno a Jindřich z Vrbna dávno pod stolem. Já málem s ním. Dorážel jsem ho bez zábran. Machault a Mnich mě odvedli a arcijáhna, který střídavě náramně falešně prozpěvoval anebo hlučně chrápal, nacpali do nosítek a zdvořile doprovodili do jeho vratislavského domu.

Odpoledne se probouzím, otvírám oči a zdá se mi, že vidím líp. Možná, že úspěch léčí. Možná, že všechnu mou bídu zavinil ničemný Wittelsbach. I v Languedocu se mi vedlo líp. Tam jsme zase napálili anglického krále. Jestlipak Karel zvládl Potštejna? Zatím nic, žádná zpráva. K hotovému už může klidně přijet. Milíč je naše a vlastně se mi po něm trochu stýská. Vyjedu si trochu s Mnichem. Ano, vyjedu si a pozvu několik sousedních vévodů. Večer se opijeme jako bohatýři, to oni umějí. Ne, vůbec by mě netěšilo být úředníkem. Zatím dost s listinami. Až se vyspíme z opičky. Anebo s nějakou krasavicí? Řeknu Mnichovi. Hostina s vévody musí být slavná. Ještě po létech si budou vyprávět.

„Co je to?“ Král nemile vyrušen zvedl hlavu.

„Je tady vratislavský biskup, Vaše Veličenstvo,“ řekl Mónch ode dveří, ale zůstal u nich stát a pro jistotu je ještě přidržel nohou.

Král pobaveně potřásl hlavou. Rány na dveře vypadaly, jako by se kdosi pokoušel vyvrátit je z veřejí. „Kdo to tluče?“

„On sám.“

„Osobně?“ užasl Jan a podívalse na Boleslava Lehnického.

Vévoda se zamračil. Pochopitelně chtěl probrat svou věc do konce dřív, než král zapomene anebo změní názor. Jan to naprosto neměl v úmyslu. S Boleslavem strávil řadu dnů, které ho vítaně rozptýlily. Břežsko-Lehnický vévoda byl dobrý společník. A žádný nekňuba. Jan, sám uhlazený, měl neurvalce rád. Byla s nimi zábava. A co dokázal s ženskými! Ano, Boleslav má pravdu, Vratislav byla vlastně jeho a já jsem ho okradl. Tak proč bych ho trochu neodškodnil? Má dva dospělé syny — jako já — a je samý dluh — taky jako já. Jenže on nemá odkud brát, já ano. A vždyť mu nedávám tak moc, když mu na nějakou dobu propůjčím Hlohov. Stejně to nebude na dlouho. Začne zlobit a okrádat měšťany, jako bych ho neznal, a já se jich budu muset zastat a zase mu ho vezmu. Ne, pošlu na něj Karla. Já mám Boleslava rád.

Viděl Boleslavův napjatý pohled a usmál se. „Ať biskup počká,“ řekl Mónchovi. „Pečetím s vévodou důležitou smlouvu a Jeho Excellence se mi neohlásila. Jistě bych si ve vší úctě udělal na něj čas.“

Mónch pootevřel dveře, aby mohl vyřídit vzkaz, ale rozzuřený stařec vrazil dovnitř. Boleslav překvapením až hekl a Jan poznal, že ho skutečně neoklamal zrak, který na blížícím se biskupovi rozeznával lesk slavnostního ornátu.

Chvíli bylo ticho a Mónch, když viděl, že biskupovi v příchodu nezabrání, leda přímým násilím, které určitě nebylo vhodné, přešel za krále, naklonil se k němu a řekl tiše: „Vyštrachal z hábitu zmuchlaný papírek. Vypadá to, že Vašemu Veličenstvu něco chce číst.“

Přečetl. A hned třikrát. Důrazné napomenutí, aby hrad vrátil. Pisklavý stařecký hlas se pokoušel slavnostně hřímat, ale přeskakoval samým rozčilením. Když četl po třetí, král ho přerušil.

„Já nejsem hluchý, Vaše Excellence,“ řekl s vybranou zdvořilostí. „Milíč jsem zabral z moci vévodské a práva vaší kapituly i moje v ní určitě lépe ochrání moje posádka. Jen bych vám uškodil, kdybych teď vyhověl vaší výzvě. A vůbec kdykoli v budoucnu.“

Biskup vylovil ze svého ornátu krucifix, vysoko ho zvedl a za souhlasného mumlání čtyř kanovníků, kteří ho doprovázeli, vyřkl zvýšeným hlasem a tentokrát po paměti, jak se to řadu dní pro lepší vyznění učil, proti králi jménem Nejsvětější trojice děsivou církevní klatbu. Sám Boleslav Březský ztuhl jako socha. V jeho víc než bouřlivém životě se mu nic podobného nestalo.

Jan zůstal klidný. Wittelsbacha a jeho přívržence stihly daleko horší klatvy, dokonce od samotného papeže, a nikdo si z nich nic nedělal. A po pravdě řečeno se nikomu ani nic nestalo.

„Podívejme," řekl jen, aby přerušil trapné ticho. „Tahle kutna usiluje o trnovou korunu. Snad by ses měl, biskupe, obrátit radši na pohany, chceš-li se mermomocí stát mučedníkem. Tady s tím nepochodíš."

Biskup se rozzuřil a proklel ještě městskou radu, to hnízdo německých zmijí, které krále pošťuchuje.

„A pročpak vlastně říkám krále," prohodil náhle jízlivě a přestal se třást vzteky, jak ho napadla velebnější pomsta. „Stejně jde jednom o králíka. Do skutečného krále má daleko."

Jan se zamračil. Tohle se ho už dotklo. „Co tím chcete říci?"

„Skutečný král nemusí žebrat za hranicemi o korunovaci," prohlásil biskup vítězně. „Skutečný král má ve své zemi sídlo arcibiskupa, jako polský král, uherský král a každý, kdo není jen — králík."

S tím odešel. Dlouho bylo ticho. Boleslav si netroufl ani promluvit. Král se konečně ovládl. „Zajdi za radními, Mnichu, a řekni jim, že jsou prokletí. Možná jim to biskup zapomene sdělit. A ještě jim řekni, že já mu odpouštím. A... Ne. Už nic. Rychtář se stejně doví, až odjedu."

Tak daleko má vlídnost nesahá, ty starý plesnivče, abych jim ještě zakazoval vyvodit důsledky. Já vím, že s ohněm u zadnice teď honemhonem prcháš před mým hněvem nejspíš do Nisy a nejspíš s celou kapitulou, či aspoň s těmi, kdo s tebou přišli sem. Stejně nevím, kteří to byli. Až ke dveřím jsem nedohlédl. A i tak — já se snad mám špinit s každou kutnou? Klidně to přenechám měšťanům. Ale až odjedu, dřív nic. Já chci mít ruce čisté.

Králík! Nejsi tak prostoduchý, jak jsem myslel. Dobře víš, čím ozbrojit bezzubou klatbu, aby zranila. Arcibiskupství v Praze. Už mě to před lety přestalo pálit, ale aby se mi kdejaký dědek mohl posmívat? Já mám konečně strýce arcibiskupa. Řeknu to Karlovi, ať má radost. Se mnou se to tak nerýmuje. A jestli nezdolal Potštejna, tak mu to právem patří. I Čechům. Budou mít králíka Karlíka.

Pomalu bude čas jet o dům dál. Moje panství je velké. Zhořelec. Budyšín. A co dál? Lucemburk? Praha? Francie?

„Pojď, napijeme se," řekl Boleslavovi. „Listinu líp připraví v kanceláři. Přece si my dva nebudeme lámat hlavu s nějakým písařem. A přisámbůh, že nevstanu od konvice, dokud nepřijede můj syn."

SOUMRAK RYTÍŘSTVÍ

Jedenácté století, století nejslavnějších výprav za osvobozením Svatého hrobu, bylo také stoletím rozkvětu rytířství, které vzniklo z potřeby křesťanského světa proměnit ideál své víry v mužný čin. Navenek ukazovalo jen svou ušlechtilou tvář. Co bylo uvnitř, nevíme. Ale zůstalo symbolem mužné odvahy a cti a rytířský boj, vedený rovnou zbraní muž proti muži, nutil vladaře vést vojsko s rozvahou. Skutečný rytířský panovník vyjížděl do boje v čele a s mečem v ruce. Válka se rozhodovala v slavných rytířských bitvách. Boj zblízka, tváří v tvář. Na dálku zatím zpívaly jen šípy.

Ztluč dohromady sedm a půl dílu amonia s půldruhá dílem uhlí z milíře. K tomu pak přidej jeden díl pekelné síry.

Nic nového. Pohanské čáry dávno sloužily Arabům a ještě dříve na východě je znaly národy Kitaje. Západnímu světu je objevil v předcházejícím století anglický františkánský filozof Roger Bacon, který studoval na slavné Sorbonně a umění experimentu pokládal za královnu věd. Ďábelský doktor. Čaroděj. Tři čtvrtě tisíciletí po Číňanech smísil ledek draselný s dřevěným uhlím a sírou a vyvolal zlé duchy v podobě hrubého černého písku, jemuž se začalo říkat *střelný prach* a během několika staletí udělal pány světa z bílé rasy, která si rychle a nejdokonaleji přivlastnila ďáblův vynález.

Vžila se tradice, že první v Evropě použil střelného prachu a děl anglický král Eduard Třetí ve slavné bitvě u Kresčaku. Jistě by bylo symbolické, kdyby rytířský český král Jan skončil svůj život v bitvě, která předznamenala konec éry rytířství. Jenomže u Kresčaku se střílelo jenom šípy. Eduard se při překotném tažení stěží mohl vláčet s těžkopádnými kusy, které by v otevřeném boji stejně natropily méně škody než rámusu. Ale i kdyby se hustý bílý dým vznášel nad bojištěm, v žádném případě by to nebylo prvně, kdy byl střelný prach v Evropě použit. V Itálii i Francii byl od počátku století při vhodných příležitostech užíván celkem běžně. Metal koule špatně ovladatelných děl a trhal zdi.

Karel vyrůstal ve Francii a žil v Itálii řadu let. Byl zvídavý. Určitě jeho pozornosti neunikl ani ďáblův vynález a jeho účinky.

Obléhat hrad je v podstatě nudná záležitost. Jde o to, kdo vydrží déle. Většinou jsou to obléhatelé. Je-li jich dost a nespěchají-li, můžou počkat, až na hradě dojdou zásoby. Někdy to trvá měsíce a někdy i roky. Útok na hradby stojí vždycky příliš mnoho obětí, než aby to stálo za to. Ale někdy to jinak nejde. Například u Potštejna to vypadá, můžeme-li věřit zkazkám sebraným po okolí, že hrad je podkopán bludištěm tajných chodeb, které ústí v lesích kdovíkde. Takže si hradní pán může doplnit zásoby, kdy se mu zachce. Snad proto se o Potštejnu říká, že je nedobytný.

Žádný hrad není nedobytný, pane Mikuláši. I když do kopce na ty strmé hradby... Kdybychom chtěli čekat do zimy, počkali bychom na první sníh a podle stop bychom pak snadno objevili ty tvoje tajné chodby. Jenomže v zimě se už špatně leží polem. Jistě, mohl bych. Ale chci ti ukázat svou sílu, nejen trpělivost.

Několik týdnů nic. Na náhlý přepad není pomyšlení a v první chvíli každý vzdoruje. Vlasatá hvězda mi na pomoc nepřispěchá a kdoví, jestli by na tebe platila. Možná ten den, když se zatmívalo slunce. Jenomže to jsem byl ještě na Moravě. Neuvědomil jsem si to včas.

Pak prudký útok. Najednou, když to nečekají a už si zvykli na to, že bude klid. S nacpanými žaludky se posmívají hrozbě hladu. Ale do času. Než se stačí vyhrnout na hradby s oštěpy a šípy, už jsme

zase pryč. Jenom v příkopu na nejrovnějším místě se objevila hromádka kamenů. Ještě několikrát a utěšeně roste. Už si jí všimli na hradě a zneklidněli. Bránu teď ve dne v noci střeží četa po zuby ozbrojených žoldnéřů. Ale základ je učiněn a už nám nic nezabrání vyrovnat příkop. Možná i navršit val.

Bavíme se. Každý pán dal sestrojit několik praků a mužstvo po okolí shání kamení. Nakonec vybíráme i kameny z polí. Šťastní sedláci. U praků se střídají nejpřesnější střelci. Písaři zapisují zásahy. Kdo přestřelí či nedostřelí, tomu se jeden kámen škrtá. Příkop je zasypáván stále výš. A zatím v lese nejblíž k bráně v noci kácíme stromy a ve dne na mýtině, kam z hradu není vidět, přitesáváme kmeny. Nejen na berany. I do rovna, aby se příkop dal překlenout lávkou, z které by se ozbrojenci nesmekli.

Hradní posádka zatím pozoruje, jak den za dnem nad zasypaným příkopem narůstá val. Pravda, hradní zeď tak snadno nepřesáhne, ale přesto vypadá hrozivě. A jednou večer, když to čekají nejmíň, ještě za šera ty přitesané kmeny rychle táhnem k bráně a už je tu most. Ještě se nesetmělo úplně a beran buší do brány. Večer nás nečekali. Rychle se shánějí dohromady a i hlídka u našeho náspu opouští stanoviště. V tu chvíli se po něm rojí zbrojnoši a přistavují žebříky, stačí krátké. Ti uvnitř pobíhají sem a tam a ve tmě a zmatku nevědí, kam skočit dřív. Kdo přijde s pochodní, je terčem nepřiteli. Než se vynoří pan Mikeš a spořádá svou čeládku zběsilým křikem, je pozdě. Ti, kteří přeběhli, rychle obsadili chráněné stanoviště u prolomené brány. Chvíli se bojuje, naši obsazují průlom, brána je naše, ale nic dál, to do rána stačí. Hrad neznáme a mohli bvchom padnout do zálohy. Teď se Potštejnští pokoušejí stáhnout do věže nad branou, kterou opustili ve snaze uhájit dole, co se dá, a našli ji obsazenou. Nová posádka na ně metá oštěpy a šípy, brání se jako sršni, jsou to nejotrlejší chlapi, které jsem tu měl, a výhrůžné se objevují další v bráně, kterou zatím hlídali jenom zvenčí. Domácí prchají přes nádvoří a ukrývají se v hradu. Je ticho, že bys slyšel upadnout jehlu. Jako by všichni rázem pomřeli. Naši se stáhli ven, před branou zevnitř by byli snadným terčem, ale zůstávají u otvoru, číhají stejně

jako ti nad nimi v okénkách věže a napínají zrak, aby nám hned za ranního šera mohli říci, kudy udeřit.

Pan z Potštejna má teď na vybranou. Buď uteče podzemním bludištěm a začne zdálky vyjednávat, než ho zase vezmeme na milost, nebo se spolehne a dobrovolně se vydá, anebo se bude rvát až do konce. Moc neuvažuju, dám-li či nedám-li tu milost. Z těch tří možností pan z Potštejna určitě vidí jenom jednu. Zvlášť když za svítání v bílém šatu přichází přes nádvoří k bráně jeho choť. Sama, jen s dětmi.

„Tvůj choť udělal dobře, že tě poslal k nám," řekl jsem sice přísně, ale bez hněvu. „S ženami a s dětmi neválčím."

Neposlal ji. Ještě dal po ní, sprosťák, střílet. Taktak jsme uskočili před šípy za nízký chlívek, kde jsme v podřepu pokračovali v našem hovoru.

„Co s ním uděláš?" vzlykla. „Necháš ho aspoň žít? Prosím!"

„Kde je?"

„Zavřel se ve velké věži. Zbytek hradu už není k uhájení. Chtěl nás vzít s sebou. Bože můj! Vždyť máme děti!"

„Dovolil ti odejít?" Karel si vzpomněl na ty šípy a podivil se.

„Ne." Popotáhla. „Zavřela jsem se s dětmi ve sklepě a chůva mu řekla, že jsme šli do věže napřed."

„Měla bys svému choti domluvit," řekl vážně. „Jsi jediná, kdo s ním něco svede."

„Už ne. Od té doby, kdy jsi mu zbořil Choceň, jako by to byl někdo jiný. Hněvala jsem se na něj — velice. Já jsem vůbec neměla tušení, co dělá. Nejdřív mě odprosil a přísahal mi, že už nikdy... Myslela jsem, že slovo dodržel. Pak odjel, prý za králem. Až když přišel pan z Rožmberka, pochopila jsem. On není zlý! Bývali jsme spolu tolik šťastni. Změnil se."

„Ne, nezměnil se," přerušil ji Karel. Ženské slzy ho dojímaly a u téhle milé paní to byl zrovna hřích, že musí plakat, ale nezbývá jí než prohlédnout. Skutečnost je tvrdá a budoucnost bude ještě mnohem tvrdší, jak se zdá. „Jen tys ho neznala. Všichni se dokážeme přetvařovat tváří v tvář své lásce, když si ji chceme udržet. A ty jsi

Eliška z Lipé, nezapomeň. Mít ženu jako ty je hrdost každého. Udělal pro tebe hodně, ale všechno ne.“

„Neměl už příležitost.“

„A co ty šípy?“ zeptal se. Znělo to spíš smutně než hněvivě. Kdyby byl ochoten panu z Potštejna odpustit ještě tisíc vlastních urážek, tak tohle ne. Střílet na vlastní děti!

„Pomátl se!“ vykřikla. „Určitě nebyl při smyslech! Jistě si ani neuvědomil, že jsme to my!“

„Tak proč ses schovávala ve sklepě? Pojď, odvedu tě pod ochranou svého štítu a děti vezmou zbrojnoši.“

Otřela slzy a podívala se mu zpříma do očí. „Ne,“ řekla pevně. „Až odvedou děti do bezpečí, já s ním promluvím. Je to můj choť.“

Čekali. Děti prošly bez nehody. Eliška vystoupila z úkrytu.

„Mikeši!“ vykřikla. „Proboha tě prosím, vzdej se! Zachovej dětem otce a mně manžela!“

„Děvko!“ zařval. „Mám shnít ve věži, zatímco ty se budeš s ním pelešit?“

Eliška strnula. Karel vyskočil a taktak ji strhl zpátky, když je shora zasypal roj šípů. Eliška neplakala, nevykřikla. Jako by si vůbec nevšimla, oč jde. S nevěřícím úžasem se dívala na krvácející paži, o kterou zavadil dobře mířený šíp.

„Mikeško,“ řekla jen bezradně a omdlela.

Vynesli ji za hradby pod spojenými štíty.

Ten den bez valného odporu dobyli zbytek hradu. Pan z Potštejna byl teď v nevýhodě. Útočníci mohli proniknout k úpatí věže, aniž byl s to je ohrozit. Ale její brána byla pevná. Obránci mohli kdykoli použít tajné chodby a zmizet. Kdoví kde venku ústila. Budiž, do země se nepropadnou. Ale Karel silně pochyboval, že to Mikuláš udělá.

„Budeme dobývat věž?“ zeptal se Vaněk z Vartemberka třetí den, když se nic nedělo.

Karel zavrtěl hlavou. „Ne, strhnu ji.“

„Proč nikdo nedělá podkopy?“

„Dělají je.“

Vaněk zavrtěl hlavou a šel se podívat za Šternberkem, který řídil práce kopáčů. Překvapilo ho, že vidí jenom hluboké, poměrně úzké díry. Taky jich nebylo příliš mnoho.

„To takové zdivo nestrhne," řekl pochybovačně.

Když se objevili bratři z Lipé, sledovaní skupinou mužů v cizokrajném kroji a naloženými muly, všichni se vzrušili. Pan Čeněk z Lipé jim konečně prozradil, kde byl a proč. Taková novinka!

V případě pana z Potštejna chtěl Karel ukázat sílu a nesáhl k obyčejným prostředkům. Už při dlouhém obléhání si dal pozor, aby se ani jednou nezmýlil. Prozatím se mu dařilo, ale vrcholný důkaz převahy královské moci ještě čeká. V Čechách už samozřejmě leckdo slyšel o střelném prachu. V Itálii se používal bezmála čtvrt století, ale tady to byly zatím jen pověsti, přestože i českému králi posloužil střelný prach už před patnácti lety při obléhání Met. Byl s ním pan Heřman z Miličína a byl snad jediný, kdo v Čechách ten zázrak znal.

Ve skutečnosti to byl zázrak jen zdánlivý, zkušený střelec kamennou kouli metacím strojem zamíří líp a vymrští ji téměř stejnou silou. A bez nebezpečí, že ho těžká roura při zpětném nárazu zmrzačí. Karel se se střelným prachem seznámil v Itálii a o jeho možnostech se dověděl něco víc. Velká věž Potštejna byla přesně to pravé místo, kde bylo možné neznámou sílu vyzkoušet.

Hned na počátku obléhání poslal Čeňka z Lipé do Belluna, aby v Benátkách opatřil náklad i lidi k jeho obsluze. Teď se jen dívali na práci Benátčanů, kteří běhali od díry k díře a brebentili řečí pro většinu přítomných neznámou. Nakonec založili do každé díry dlouhý provaz a táhli je ven přes hradbu. Karel s hlásnou troubou a vystoupil na násep. Dva zbrojnoši ho kryli štíty.

„Mikuláši z Potštejna!" vykřikl. „Naposled tě vyzývám, vzdej se královské moci! Za hodinu ani ty a nikdo z těch, .<do jsou s tebou, nebude naživu."

„Zůstanu tady!" vykřikl Potštejn zpátky.

„Jak chceš. Vybral sis svůj hrob."

Mikuláš se rozchechtal. „Blázni! Vy si myslíte, že tuhle věž, mou věž, strhnete na provazech? Mne nedostane nikdo, pokud nebudu chtít!“

Karel si dal přivést koně a odcválal k lesíku, odkud mohl: mít jakž takž přehled. Na jeho pokyn všichni opustili svá místa a stáhli se k nim. Obránce věže to překvapí o. V oknech se objevovaly udivené tváře a nahoře v ochozu se ukázal sám Mikuláš. Benátčané zapálili šňůry a úprkem se hnali za ostatními.

Výbuch pod mocným zdivem věže nebylo ani moc slyšet. Jenom to temně zadunělo, věž se zachvěla v základech, vypadalo to, jako by ji nějaký obr mírně nadzvedl, a pak zmizela v bílém mraku. Ozval se rachot jako z pekla. Když se kouř rozptýlil, zbývala z hrdé věže hromada kamene. Místo jásotu se z hrudí obléhatelů vydra: jen dlouhý vzdech. Nečistý duch, který tak příhodně zasáhl v královských službách, zanechal po sobě neklamný sirný pach.

Karel se vzpamatoval první. „Vykopejte je,“ přikázal. „A jestli něco zbylo z hradního pána, vydejte pozůstatky rodině.“

Odjel uprostřed zaraženého mlčení, které jen prohloubilo večerní ticho. Karel se ani moc nedivil, že vítězným vojákům není do zpěvu. Jen úspěšní Benátčané zasedli kolem ohně a spokojeně se přeli o výši svých zásluh. Češi je obcházeli obloučkem. Možná jim připadali spíš jako zřízenci samotného pekla.

Karel jen přenocoval v Hradci a rozjel se za otcem do Vratislavi. Zastihl ho na odjezdu.

„To je dost, že jdeš,“ přivítal ho král v dobrém rozmaru. Několik týdnů, strávených ve společnosti Boleslava a řádky rozpustilých pánů, z nichž žádný neměl tušení, že je rozeznává jen po hlase, mu spravilo náladu. „To ti ten Mikeš dal dost práce. Uzavřels příměří?“

„Ne. Zasypala ho věž jeho hradu. Odmítl se vzdát.“

Jan se ušklíbl. „Lepšího buřiče než mrtvého nenajdeš nikde. Pojď, oslavíme to v Budyšíně. Už mě čekají. Chtěl jsem se ještě stavit ve Zhořelci, ale zdrželi mě. Nestihneme to.“

„A potom?“ zeptal se Karel. „Vrátíš se do Čech?“

Jan přiblížil tvář až k němu a zkoumavě se na něj zadíval. „Chceš, abych se vrátil?“

„Jsi král. Uděláš, co se líbí tobě. Ne mně.“

„Takže nechceš.“ Král se zase narovnal. „Jenomže, můj milý, já jsem se ještě nerozhodl. Vlastně mě Praha docela láká. Na jaře mě přijali velmi pohostinně. Ani jsem to nečekal.“

Ovšem, vybrali berni. Karel se smutně usmál. Zase to začne od začátku. Co vykoupím, to zastaví. A já ani nemám zač kupovat. Ostatně, chci to? Aby odjel do světa, kde ho každý pohled zraní a až se s ním setkám příště, bude už slepý úplně? Nebo se stane zázrak?

„Tvá vůle je mi svatá,“ řekl velice poslušně a pokorně. „Budu jen rád, když se neodloučíme.“

Ale ukázalo se, že ani královská vůle nerozhoduje. Sotva dva dny pobyli v Budyšíně, když se přihnal na zpěněném koni posel, který Jana hledal už několik dní. Z Francie. Vzkaz byl stručný a naléhavý. Anglický Eduard v Hennegavě shromažďuje vojsko u Valenciennes.

CVAL RYTÍŘSKÝCH KONÍ

Bylo to dost zvláštní hnát se s hotovostí přímo středem wittelsbašských držav na pomoc nepříteli Bavorova spojence. Bylo to sotva rok, kdy se pokoušel o totéž, vyzbrojen glejty a docela zjevně v míru, a přísní strážci ho nepustili. Pravda, letos byl odhodlán si průchod proklestit třeba zbraní, ale nikdo se neměl k tomu, aby je zastavil. Skoro ho to mrzelo. Byl plný hořkosti a vzteku a bezmocného soucitu. V Praze ho stihla zpráva, že jeho švagr Jindřich těžce stůně. Jen sebral hotovost, která se ve spěchu dala, Petra z Rožmberka ustanovil správcem Čech a vyrazil rovnou do Landshutu.

Pozdě. Jindřich byl mrtev dávno dřív, než Karel vůbec dostal sestřin uplakaný vzkaz, a Landshut mu vůbec neotevřel brány. Ani se nedověděl, kde je Markéta a její syn. Jen poslal zpět Rožmberkovi vzkaz se žádostí o přispění a chvátal dál. V říši, která loni šílela protifrancouzskými hesly, teď, když se chystalo ke skutečné srážce, byl klid. Wittelsbašská hotovost spala. Anebo plnila tichou dohodu, o níž ti, o které se nositel císařské moci opíral, neměli ani zdání. Karel si trpce uvědomil, že výsledek francouzskolucemburské intriky se souhrou zlomyslných náhod obrátil znovu proti lucemburskému rodu. Kdyby dodržel závazek Anglii, nebyl by teď Ludvík v Landshutu a Dolní Bavory by zůstaly uchráněny. O to by se už postaraly posily z Čech.

Otec ho vlastně z Budyšína poslal do Prahy, ale Karel věděl, že napjatě čeká, co udělá. Loni se přece vrátil. Nechtělo se mu na sobě nechat příhanu nespolehlivého spojence. Loni o nic nešlo, vůbec nedošlo k boji. Letos je to jiné. Se všemi spojenci, i když nepřijde hlavní císařova síla, a bezpečně usazen i< Valenciennes Eduard

Anglický se bez větších potíží dostane přes francouzskou hranici, a nebudou-li Francouzi na místě včas, v jednom rozběhu až k Paříži.

V Trevíru nastala situace skutečně zvláštní. Karel se setkal se strýcem Balduinem, který ho bouřlivě objal po dlouhém odloučení, a pak oba sebrali své čety a spěchali na pomoc svým spojencům. Každý jinému.

DYPTONGUS

Dvojí jazyk. Označení, užívané v tajných listinách trevírské arcibiskupské kanceláře už samo svědčí o přátelském vztahu, jaký k císaři choval jeho věrný spojenec Balduin. Nadšené Porýní ještě s očekáváním hledělo vstříc chvíli, kdy vítězná zbraň Wittelsbacha povznese říši nad všechny, když už zasvěcenci v skrytu přemítali o francouzských nabídkách, které měly vyvážit zlato z Anglie.

Nikdo se nikdy nedověděl, co zůstalo skryto pod halasným ujednáním s českým králem zjara ve Frankfurtu. A vůbec se s jistotou nedá říci, zda Ludvík byl hned od začátku připraven nechat na holičkách anglického spojence. Byl určitě ochotnější líbat papežův palec než probít se k němu násilím vyvrácenými branami jeho sídla, ale snad by k slíbené pomoci vytáhl aspoň naoko nebýt toho, že se mu náhle v kritické chvíli otevřela vyhlídka na lákavé dědictví.

Dávno žádostivě pokukoval po Dolních Bavorech, kde ze všech synů jeho bratranců Štěpána a Otty zůstal naživu jen energický Jindřich, zeť českého krále, který obsadil všechny jejich državy. Mladý muž, ale smrt si nevybírá. Není dokladu o tom, že by mu ji připravil zrovna Ludvík, ale v každém případě mu přišla vhod. Vždyť krátce předtím se mu podařilo za Jindřichova jediného syna provdat svou novorozenou dcerušku. Dyptongus. Druhým jazykem mluvil za ni při obřadu, který byl výsměchem svátosti manželství. Nevěsta v peřince. I na ubohé dítě ukázal prst Boží. Nikdy nepromluvilo.

Zatímco anglický král u Valenciennes netrpělivě očekával slíbenou pomoc římského císaře, Ludvík předobře věděl, že musí

jednat rychle, chce-li bavorské dědictví uchvátit. Spojenecký závazek, říšská čest, nadšená vlastenecká hesla — všechno šlo stranou před podnikem, který sliboval okamžitý zisk, zvýšený nadto tajnou nabídkou francouzského krále, která před císařem otvírala slibné vyhlídky.

Na sklonku září bylo zřejmé, že čekat na císaře déle je zbytečné. Anglické vojsko se spojenci z Brabant a blízkého okolí překročilo francouzskou hranici bez něho. Eduard Třetí, který do výpravy vkládal naděje úměrné vloženému zisku, netajil svoje zklamání nad nepatrnou cenou Bavorových slibů. A snad si i vztekle vzpomněl na smrad z uhynulých kobylek, který provázel slavné sbratření s tím, kdo si troufal nazývat se Augustus a rozmnožitel říše. Zůstal jen rozmnožitelem držav své rodiny.

Král Jan už s vojskem opustil Lucemburk, když tam Karel konečně na sklonku září dorazil, ale snadno našel jeho stopu. Král s nerozlučným Mónchem mu vyjel vstříc a jeho tvář, rozjasněná už vyhlídkou blízkého boje, se rozzářila uspokojením nad synem. Před měsícem byli v Budyšíně, v lenivé mírové pohodě a nepřipraveni. Záměrně mu poručil, aby zůstal doma, a čekal, co udělá. Nezklamal se.

„Jsi tu právě včas," řekl. „Filip je někde o Péronne a čeká na zbytky své hotovosti. Moc si zatím nemůže dovolit. Dal obsadit Cambrai, ale Eduard je pohyblivý. Odtáhl, když ho marně obléhal, a už je ve Francii. Kdoví, kudy ho napadne se hrnout k Paříži. My ho teď musíme trochu střežit. Jsem rád, že tě tu mám."

Byl rád hlavně proto, že s Karlem po boku mohl postrádat Móncha, který neúnavně slídil po stopách Angličanů. S úspěchem. Nazítří přinesl zprávu, že Angličané míří k opatství Honnecourt.

„Výtečná novina!" zvolal Jan. „Hájit opatství je skvělé. Mniši mají zásoby, ochráncům vyvařují a vždycky tě odmění."

Zprávu o smrti Jindřicha Dolnobavorského přijafcelkem klidně. Byl tak zaujat francouzským válčením, že mu unikal dosah věci. Pro Markétu našel jen několik soucitných slov, a už se hnal s rukou na Monchově sedle blíž k bojům. K opatství se dostali den před Angličany. Večer seděli spolu v refektáři v teple, u vína a v pohodě.

„Jeho Císařské Veličenstvo se ani nenamáhá předstírat, že dodrží závazek," prohodil Jan a znělo to užasle. „To jsem ho věru měl za chytřejšího. Za tváření a trochu povyku nic nedá. Takhle tu pohádkovou zálohu bude muset vracet. Že pustil tebe, to mě nepřekvapuje, na to není vidět, ale on? Ovšem, Jindřichova smrt ho zaskočila. To si nemohl nechat ujít za všechny pocty světa."

Karel si pomyslel, že Jindřichova smrt zaskočila spíš je, ale řekl jen: „Prý se k Angličanům připojí Braniboři. Proto Eduard okolkuje u hranic. Čeká."

„Prosím tě, těch pár korouhví! To bude zklamání. Ostatně pochybuju, že je poslal Bavor. Mladý Ludvík táhne spíš na vlastní pěst. Myslí si, že je rytíř, a spojenecké závazky mu jsou svaté. Ten se nevyvedl po tatínkovi." Jan náhle zvážněl. „Ty si myslíš, že jsem moc rychle oplakal zetě Jindřicha, viď?" zeptal se znenadání. „Ne, to by si nezasloužil. Ani on, ani Markéta. Ale teď není čas lítosti, je čas činů. Škoda, žes v Landshutu nebyl včas, ale možná by to nebylo moc platné. Ne tam se rozhodne o Markétině osudu."

„A kde?"

„Tady, hochu." Král zaťukal prstem do desky stolu. „Ve Francii. Jenom francouzský král má dost moci, abychom společně s ním mohli stisknout Wittelsbachovi chřtán. Nebo ho přechytračit s pomocí Avignonu. Mladý Plantagenet začal zlobit moc nevhod. Moc. Nezbývá nám než vyznamenat se po boku vítězné Francie. A pak..."

„Wittelsbach zatím v klidu spolyká Dolní Bavory. My se bijeme tady, možná vtrhne i do Čech. Anebo vyžene Jana z Tyrolska."

„Dokud ho v Tyrolech nechtějí tyrolští páni a v Čechách čeští páni, nepořídí nic. Nepodceňuj je, měl bys je znát líp."

„A budou-li ho jednou chtít?"

„Češi?!"

Karel se usmál. „Češi ne. Ale přece, přiznej, že je to trochu zvláštní. Z Landshutu nepřítel může ohrozit zemi a já jsem z Čech odvedl hotovost k Honnecourtu."

„Tak proč jsi to udělal? Přece jsem ti nic neporučil."

„Ale čekals mě."

„To ano. Byl jsem si jist, že to pochopíš. A ty to chápeš. Tváříš se, že ne, jen proto, že se chceš se mnou hádat.“

Možná to byla pravda. Karel se bezděky vzpouzel pochopit taktiku, k níž ho otec přitahoval za drápek skoro proti jeho vůli. Někdy měl pocit, že se tím syn císaře Lucemburka vysmívá přemyslovské tradici. Přemysl Otakar i Václav Druhý, každý z nich svým osobitým způsobem vytvořil nový mocný stát, ale ten se pokaždé po smrti svého tvůrce zhroutil a nový vladař musel začít úplně od začátku jen z dávné mocenské základny, Čech a Moravy. Pokud ovšem chtěl vůbec rozepnout křídla za hranice. Jan Lucemburský, ačkoli dělal dojem, že se o Čechy moc nestará, proměnlivý zisk Přemyslovce Václava proměnil v trvalou hodnotu aspoň v té jeho části, kde to šlo. V elegantním toku svých dobrodružných cest s houževnatostí a trpělivostí dokonale skrytou připoutával k Čechám jedno slezské knížectví po druhém. A ač často ztrácel dosavadní zisky v bezedné potřebě stříbra, vždycky je dokázal nahradit. Čeho by teprve dosáhl při větší hospodárnosti!

Ale snad právě to patřilo k jeho půvabům, i když jistě ne pro vysávané země. O nikom nekolovalo víc průpovídek a fantastických pověstí. Dokonce silou vůle překonal svou životní tragédii tak, že dosud o jeho slepotě věděli jen nemnozí. Copak může nemít orlí zrak král, který létá ze země do země, jako by měl křídla?

Podíval se na otce. A možná ti vzdoruju jen proto, že chci být sám sebou a nepodobat se nikomu. Možná zvítězím, podaří-li se mi najít vlastní cestu právě tam, kam jsi mi ukázal. Přemyslovci začínali vždycky od začátku. Já nemusím. K tvému královskému dědictví se hlásím. Proč ne i k tomu, které vidět není, ale které právě tebe činí velikým? Jsem tvůj syn. Tvůj prvorozený syn a dědic. Ovšem ne v Lucembursku. Zamračil se. Ten osten ho rozladil jako vždycky. Beatrix!

Rozešli se chladně, ač to nijak neodpovídalo jejich rozpoložení, když zasedli u vína. Ale druhý den je zase sblížil. Ještě se nerozednilo, když Mónch naléhavě budil oba.

„Angličané se chystají k útoku. Nebudou čekat déle než do svítání.“

Jan i Karel byli zvyklí procitnout okamžitě. Tábor před opatstvím byl ohrožen, i když bděly stráže. Ostatní neurvale vzbudil břeský hlahol trub. Hotovost se ještě za šera zázračnou rychlostí spořádala a obklopila opatství, kde se modlili nemile probuzení mniši. Sám opat odsloužil venku kratičkou mši, jak bylo zvykem. Bezbožní Angličané se přiblížili bez posvěcení.

Snad i to vojákům dodává sebedůvěry, pomyslel si Karel, který obřad sledoval trochu netrpělivě. Zdálo se mu, že při hrozícím nebezpečí není čas. Kde by byl, kdyby chtěl sloužit polní mši před Primierem! Podíval se na svého jindy tak netrpělivého otce a zastyděl se. Vojevůdce musí myslet i na odvahu vojáků, na jejich pocit, že jsou v právu a že jen oni se bijí za svatou věc. Zanedbané vojsko se snadno změní v bandu prchajících darebáků. Ne, i na slavnostní vydechnutí je nutné obětovat čas. Ten není ztracený.

„A teď, hochu," řekl Jan v dobré náladě, nevzpomínaje na včerejší nevlídné rozloučení, „jim ukážeme. Mnichu, pojď."

Karel s obavami sledoval přípravy, které svědčily o tom, že král se chce hnát do boje v čele. Ale Jan pro to měl dobrý důvod. Krom zatím nepřiznaného pocitu, že smrt na vrcholu slávy by pro něj byla vysvobozením z nesnesitelných útrap úplné slepoty, teď, dokud ještě rozeznával matné obrysy a jejich pohyb, v čele vojska věděl, že ten, kdo je před ním, je nepřítel. Na jiném místě neměl jistotu, že nevráží meč do svých lidí.

Mónch držel korouhev a vedl koně. Vlastně jsou sebevrazi, napadlo Karla s děsem, když viděl odhodlanou dvojici vyrážet kupředu pod českým lvem. Slepý měl meč a ten, který viděl, byl beze zbraně. Neměl ani štít. Karel vedl svou družinu úprkem, aby se dostal před ně, ale Mónch ho zahlédl a naklonil se ke králi.

„Zpátky!" zařval král. „Nepleť se mi do cesty, synu! Místo v čele je moje. dokud jsem živ!" Ale ani on, ani Mónch nenamítali nic, když se připojil těsně ke královu druhému boku.

První útok odrazili beze ztrát. Do večfera jich Angličané vedli ještě pět. Pokaždé bez úspěchu. V noci Mónch s několika Čechy přepadl spící tábor Angličanů. Ti druhý den už jenom chabě zaútočili a pak se stáhli. Eduard Plantagenet nepřišel dobývat nějaké opatství.

Jeho cíl je francouzská královská koruna. A tu lze nalézt buď v bitvě na špičce vítězného meče, nebo v Paříži.

Ani českolucemburské vojsko neodpočívalo. Z boku sledovali nepřítele, který se hnal dál a ještě před St. Quentinem se spojil s Ludvíkem Braniborským. Jan Lucemburský uhnul před tou silou, přebrodil Oisu dřív než Angličané a spojil se u Buironfosse s Filipem. Konečně se jednotlivé oddíly přestaly plahočit sem a tam a obě velká vojska se rozložila proti sobě.

Jan Lucemburský a Ferri Lotrinský odjeli vyjednávat. Karel je sledoval znepokojeně, ale král už v jízdě i bez Móncha získal na jistotě, jak si zvykl spoléhat i na zbystřený sluch. Mluvil vévoda. Král posupně mlčel a dával najevo, že bývalí přátelé na straně nepřátel jsou pro něj vzduch. Promluvil, až když si byl jist, že stojí před anglickým králem. Obřadně se pozdravili a smluvili rytířskou bitvu nazítří na loukách u Clairefontaine.

Ve francouzském táboře se radili dlouho přes půlnoc, zatímco Angličané se připravovali. Jan mlčel. Toužil po bitvě, ale věděl, že by to nebylo moudré. Anglický král už víc než měsíc platí drahý žold a jeho vojáci jsou unaveni. V noci mrzne. Francouzi mají své zázemí a nejsou odkázáni jen na prochladlé stany. A spojencům z říše, které jejich císař nechal na holičkách, se zvolna zajídá sahat do vosího hnízda za něho. Vláčet se jinovatkou, dát se pobíjet, když houf picujících vojáků padne do zálohy, a hladovět, když se nevrátí s kořistí. Bitvu. Jsme najati pro boj, a ne pro živoření. Zítra se utkáme v poli, i když každý z nás ve francouzském vojsku má blízké přátele, a pak sbohem. Vyčkávání už bylo dost.

Jan věděl o náladě v nepřátelském vojsku od Móncha, který se dokázal procházet mezi Angličany, aniž kdo poznal, že mezi ně nepatří. Ale mlčel a nepřipojil svůj hlas k těm, kteří od bitvy zrazovali. Dotázán pokrčil rameny a řekl: „Já jsem smluvil bitvu. Budou si myslet, že se bojíme.“

Flanderský hrabě Ludvík de Nevers se ušklíbl. „Nemusíme ustupovat,“ řekl. „V našem postavení na nás útočit nemohou. Jsem ochoten jít k anglickému králi sám a říci mu, že když na nebi dominuje štír a planety opouštějí konjunkci, je nebezpečí

oboustranně hrozivé. Jde přece o vítězství, a ne o vyvraždění obou vojsk. Krom toho jste si nepovšimli, že je dnes čtvrtek. Copak v pátek se někdo půjde bít? Prosím, k bitvě se dostavíme, ale až v sobotu. A to už planety budou v kvadratuře a předpověď tak zlá, že ...“

„Ne,“ přerušil ho Jan. „V sobotu nastoupíme. Nejsem zbabělec.“

V sobotu nenastoupili. Angličané se stáhli zpátky blíž spřátelenému území. Podrážděný Eduard ústy vyslanců znovu nabízel bitvu a neskrblil urážlivými narážkami. Francouzové ho následovali k hranici, ale nevyšli na rovinu, kde je čekal. Zdlouhavé jednání o místo bitvy, které se francouzskému králi nikdy nehodilo, skončilo tím, že Eduard rozpustil vojsko. Spíš se mu rozuteklo. Stáhl se k pobřeží a zostudiv důkladně zrádného říšského spojence před jeho lidmi, rozezleně se nalodil a vrátil se se svými zpátky přes kanál. Měl pravdu. Se silou těch dvou tisíc slíbených jezdců s družinami, kteří se nedostavili, mohl zaútočit i na vojsko v pevných pozicích.

„Zrovna takhle hnal kdysi můj děd Václav Přemyslovec z Čech Albrechta Habsburka,“ řekl Karel vesele Janovi, když se vraceli do Paříže. „My Češi můžeme být vzorem i tvému francouzskému králi, co říkáš? Jenže Václavovo vítězství bylo tenkrát úplné. Albrechtovi nezůstala ani ta hotovost k rozpuštění. Co dělat. Žák se napoprvé mistrem nestane.“ Honem se stáhl zase zpátky-

Jan na něj vrhl nevraživý pohled. Filip, který harcoval po jeho druhém boku a drzou poznámku neslyšel, se chlácholivě usmál. „Tak už se nemrač, Nevers měl pravdu. Eduard odtáhl jako spráskaný pes a zajdou mu chutě na tak drahá dobrodružství. A jestli ti jde o tvou válečnou slávu, ty jsi se přece vyznamenal. Jediný. Pověsti o tom, jak jsi sám proti celé nepřátelské síle uhájil Honnecourt, tě dávno předběhly až do Paříže. Ženy šílejí. Tak co ti vadí?“

„Nic,“ řekl Jan. „Vůbec nic.“

Ano, co mi vadí? Že jsem zůstal živ? Možná i to, milý Filipe. Řadu měsíců jsem neviděl svou choť, a už ji neuvidím. Jen uslyším. Když jsem odjížděl, rozeznal jsem ještě na několik kroků i kadeř rusých vlasů. Dnes, až se jí při polibku podívám do očí, ten pohled

zblízka, jediný, který mi zůstal, vykoupím krutou bolestí a možná i prohloubením toho věčného stínu. Dříve zářící kadeř už je pro mne mdlá jako listí, které slyším šustit pod kopyty koní. To uschlé. Které ztratilo už všechnu barvu. Ne, měl jsi svést tu bitvu, Filipe. U Honnecourtu nebyli lučištníci, jen ulekaní pěšáci. Anglické šípy mají sílu a jezdce v čele neminou, když nenastaví štít. Vadí mi, že žiju?

„Ty jedeš se mnou?“ zeptal se Filip překvapeně. „Beatrix na tebe jistě čeká v paláci.“

Už je tu Mnich. Ve společnosti francouzského krále mě nemohl včas zastavit. Co dělat. Dodatečně se loučím a zajíždíme do průjezdu. Dům znám a stoupám nahoru sám a jistým krokem. Vlastně mi nevadí už nic. A nejmíň, že jsem živý.

„To jsi ty?“ Beatričin hlas zazněl nějak rozpačitě a Jan se zarazil na prahu. Zbystřené ostatní smysly mu napověděly, že v místnosti ještě někdo je. Ano. Proti světlé skvrně okna postřehl pohyb, jako by se něco zvedalo ze země.

„Dovoluji si Vašemu Veličenstvu složit nejuctivější hold,“ řekl hlas pana de Grancey před ním a v rozporu s obsahem slov zněl velmi nepřátelsky. Zvedal se. Odkud? Sedadlo v těch místech není, tak ze země. A kde byla prve ona? Její hlas zazněl ze stínu, kde nic nerozeznával. Mlčky stál a upřeně se díval do míst, kde mu stín v okně naznačoval postavení jeho možného soka. Jen možného?

„Zač hold, pane?“ zeptal se konečně svrchu. „Za účast v boji, do kterého jste se vy nedostavil? Jistě. Je příjemnější a taky bezpečnější dělat ochránce ženám v zázemí, kam my jsme nepřítele nepustili.“

„Jene!“ okřikla ho Beatrix nesměle a vzala ho za ruku. Nejradši by ji odstrčil, ale takhle aspoň věděl, kde je.

„Francouzský král určil, kdo má zůstat v Paříži,“ řekl Grancey odměřeně, a jak se mu zdálo, posměšně. „Či by Vašemu Veličenstvu bylo milé, kdyby zbrojnoši anglického krále vnikli do ulic, kde stojí palác, v němž žije vaše choť?“

„Jste drzý spratek, Grancey,“ řekl král chladně. „Žádám vás, abyste odešel.“

Mladík vzplanul. „Pochybuje-li Vaše Veličenstvo o mé statečnosti, prosím. Jsem ochoten vám ji dokázat zítra v šraňcích a přejete-li si, tak na život a na smrt.“

„Eudesi!“ vykřikla teď zase Beatrix, ale zůstala stát u Jana a stiskla pevněji jeho ruku.

„Já nezabíjím miláčky žen, pane,“ řekl Jan posměšně. „A při klání si soky vybírám sám. Takové, kteří jsou mě hodni. Ne kdekoho.“

„Zvlášť když ten kdekdo je o dvacet let mladší,“ popíchl ho Grancey vztekle, jak ho popudila nevšímavost královny, která visela láskyplným pohledem v tváři svého chotě. Věděl ovšem, že král na jedno oko nevidí, jeho výraz už nemohl nikoho mýlit, ale to ztratil následkem zranění při turnaji a nikoho zatím ve snu nenapadlo, že téměř nevidí ani na druhé. Chtěl se před Beatrix vyznamenat aspoň statečností, když už ne vítězstvím, protože Jan Lucemburský byl sok, z něhož šla hrůza. 0 jeho hrdinství v právě uplynulých bojích šly městem legendy.

Parchant, pomyslel si král a v první chvíli měl pocit, že musí omdlít, jak se v něm najednou všechno řítilo kamsi do bezedná. Před ní. Snad ví... Stiskl pevněji Beatričinu ruku a roztočený svět se zase zastavil. „Měl bych vás dát zbít svým pacholkům,“ řekl opovržlivě, když se mocí vymanil z děsivého pocitu neodvratné pohromy. „Protože za ránu mi nestojíte. Ale kvůli své choti, která bůhvíproč si vás váží, s vámi arénu vymetu osobně. A teď račte.“

Ustoupil ze dveří. Slyšel, jak Grancey prochází kolem s kratičkým zaváháním, jako by čekal aspoň slůvko od Beatrix, která se jen těsněji přimkla k manželovi. Za mnou dveře, přede mnou okno, řekl si Jan, když kroky dozněly. Křeslo je vpravo. Snad ho neposunuli, je těžké. Pustil Beatrix a pružným krokem jako kdykoli jindy zamířil přímo ke křeslu. Těsně u něho už viděl opěradlo, vyhnul se a bez tápání usedl. „Doufám, že jste se dobře pobavila, paní,“ řekl odměřeně, „když jsem byl pryč.“

Dlouho bylo ticho. Copak? Hledá odpověď? Ale přiškrcený hlásek nasvědčoval spíš tomu, že jenom bojovala se slzami. A už ji cítil. Klečela u něho a tiskla tvář do jeho klína. Naklonil se a už ji

taky viděl. „Proč jsi zlý?“ vzlykla. „Já jsem se tolik těšila, až se vrátíš!“

„Ano?“ zeptal se nebezpečně. „Viděl jsem, jak jste se těšila. Bohužel ne se mnou.“

Tentokrát se rozhořčila. „Ne, to už přestává všechno!“ vykřikla a vyskočila. „Chceš mě týrat? Co jsi viděl? Nic jsi nemohl vidět! Proč lžeš? Grancey přede mnou kleká často. Rytíř přece smí učinit paní svého srdce i choť jiného. Rytířská láska je prosta všeho nečistého.“

„Ó,“ protáhl jízlivě. „Já jsem vás tedy pošpinil!“

Beatrix se rozplakala k neutišení. Zželelo se mu jí a ostatně si zoufale přál jí uvěřit. Vědět! Ona přece ví, co mohl vidět, když vstoupil. Troufala by si tak drze to popřít mně do očí? Ale tak důvtipná ani pohotová není, aby mě dokázala klamat den co den, kdyby věděla. A určitě by mě spíš litovala, než abych u ní stále nalézal stopy bezedného obdivu, který v ní zůstal od dívčích let, kdy jsem byl hrdinou jejích snů i rytířských klání. Grancey! Nevlídně použila jeho příjmení. Přetvařuje se, nebo na něj skutečně zanevřela pro ten sprostý výpad, jehož následky bohužel ponesu jen já?

„Pojď sem,“ řekl z ničeho nic vlídně a pohladil ji po vlasech. „Neviděl jsem samozřejmě nic. Ale za těmi zavřenými dveřmi jste byli dlouho sami, to snad připustíš.“

„Tak málo mi věříš?“ zeptala se ukřivděně. „Jsem přece královna a tvoje choť. Mám tě odprosit? Ale proč? Nic jsem neudělala. I ty se přece často dvoříš jiným ženám. Takový je rytířský mrav.“

„Nikomu se nedvořím už pět let,“ řekl vážně. „Co mám tebe.“

Byla to pravda. Beatrix mírně zrozpačitěla, protože neznala pravou příčinu jeho nebývalé zdrženlivosti a vysvětlení bylo lichotivé. Ale skutečné viny si vědoma nebyla. Jan jí svým podezřením křivdil. Ani ve snu ji nenapadlo oklamat ho skutečně.

„Lituju toho,“ řekla procítěně. „Ne proto, že bys byl v právu, ale Grancey si nezasloužil ani jediný můj úsměv. Takový...“

„Smažme to,“ řekl rychle. „Nebudu hnát spor do krajnosti a zostouzet tě takovým utkáním. To je totéž jako přiznat i jemu právo bít se o tebe. Vysvětli mu to a necháme to být. Omluvu nežádám.“

Ale zklamal se. „Cože!“ vybuchla Beatrix. „Ty bys ho chtěl šetřit? Zrovna jeho? Za ty drzosti? Jenom ať pozná, co to je. Proč zostudit? A mne? V klání se často utkávají i nerovní. Toužím ho vidět pokořeného a v prachu a právě před tebou. Zklamal mě. Není rytíř, jeho myšlenky nemohou být čisté, když žárlí na chotě.“

„A co když porazí on mne?“ zeptal se Jan opatrně a snažil se, aby to znělo jako žert. „To jsi neuvážila?“

Rozesmála se. „Ale miláčku! Ty a on! Taková představa je k smíchu.“ Zvážněla. „Chceš být šlechetný, ale přísahám ti, že v mých očích ti vůbec neubude lesku, když svou pohrůžku i provedeš. Začal přece on. Tys to nechtěl.“

Ne, nechtěl jsem to. Já to vůbec nechci, ale můžu to říci před tebou? Mám se pro posměch tribun vyválet jako zralá hruška _při turnaji pod prvním úderem? Ne, to se přece stává. Řeknu Mnichovi, aby mi povolil řemen u sedla. Tak okatě, abych spadl ještě dřív, než se s ním srazím. Osud si to nepřeje, řeknu jí pak, a už nenastoupím. Velkomyslně ho prohlásím vítězem. Všichni budou vědět, že mě neporazil, a ... Pane Bože! Jak rád bych ho viděl letět přes kolbiště a rozplácnout se někde na hrazení! Ne, to už neuvidím. Ale aspoň cítit ten úder a vítězství!

Noc probděl. Celkem příjemně, ale věděl, že se objetím jen rozptyluje před přívalem chmurných myšlenek.

„Musíš spát,“ šeptala mu Beatrix vytrvale už od půlnoci. „Už je skoro ráno a dnes bude to klání, musíš spát!“

Ano, také jedna výmluva. Objímal ji tím horoucněji a modlil se, aby mu stačily síly. „Nechci se připravit o noc s tebou po tak dlouhém odloučení,“ lhal zaníceně. „Ať si mě Grancey třeba povalí. Jsem si jist, že i s tím by se mnou měnil. Nevymlouvej se.“

„Já se přece nevymlouvám!“ ohradila se. „Ale mám strach. Měl by ses vyspat. Měl bys...“

„Co mně záleží na mínění čumilů! Teď? A co na něm záleží tobě!“ odbyl ji se smíchem a vytrvale ji budil, kdykoli mu přišly černé myšlenky. Do rána oka nezamhouřili.

Když se den přihlásil pozdním svítáním, stulila se mu sama do náruče. „Máš pravdu, co na tom záleží!“ vzdychla šťastně a dodala k

jeho zklamání: „Ale postavit se mu musíš. Ještě by tvrdil, že máš před ním strach. Slyšels ho přece! Stejně zvítězíš.“

Opustil ji a dal si zavolal Moncha. „Slyšel jsi včera?“ zeptal se chmurně.

„Slyšel, ač nerad, Vaše Veličenstvo. Pan de Grancey je drzý kluk. Není třeba, abyste se ponižoval takovým utkáním.“

Jan vzdychl. „Je to třeba. Bohužel.“

„Ale.. .“

„Poslouchej mě. Nezapneš řemen u sedla. Chci spadnout dřív, než se utkáme.“

„Proč? To není nutné. Vaše Veličenstvo může zvítězit. Pan de Grancey není žádný harcovník, z kterého by šla hrůza.“

Jan po něm otočil překvapeně hlavu. S Monchem hrál dávno otevřenou hru. „To je nesmysl. Zahlédnu ho až v poslední chvíli a jen jeho stín.“

„Kůň je vycvičený a povede vás přesně. Já si před zápasem zjistím, kudy vede zbraň a jak drží štít. Někdo to vědět bude, Vaše Veličenstvo může být bez obav. A při nárazu zpříma snad není pochybnosti o tom, kdo spadne ze sedla. Pád v plném trysku, zvlášť když nevidíte na kopyta koně, by mohl být smrtelný.“

Jan si vzdýchl. Smrtelný pád! A toho myslíš, že se bojím? Teď? Ale ne pro radost Granceymu. „Mám to zkusit?“ zeptal se nejisté a hlas se mu zachvěl marnou touhou ještě naposled zvítězit.

„Vaše Veličenstvo je pánem svého rozhodnutí,“ řekl Mónch. „Ale svou radu jsem vám už dal a nevezmu ji zpět.“

Jsi můj přítel, Mnichu. Ne, ty mě určitě nechceš vidět poraženého. Jsi můj přítel. „Dobrá,“ řekl a usmál se, křivě, ale přece. „Zkusím to. Naposledy.“

Na koně vsedl sám, když ho ustrojili, spustil hledí a rychle si zopakoval, co mu řekl Mónch. Kůň půjde přímo na něj, až ho vypustím. On štít držívá rovně. Skloňte dřevec kolmo před sebe, ale ne špičkou dolů. Tak, aby vyletěl obloukem, nejen spadl. Je to působivější. A štítem stačí, když se zakryjete. Nepokoušejte se zachytit jeho ránu. Když mine, jeho chyba.

Ržání koní a rozčilený křik. Kolik už bylo těch turnajů, můj Bože! Dnes poslední. Nebýt Eudesa, ani bych si neuvědomil ten zvláštní zážitek: Naposled. Kdy, kdy to bylo předtím? To jsem si ještě byl jist vítězstvím. Dnes nejsem. Vím, že by se musel stát zázrak, ale nebudu zbabělý. Mnich věří mé zkušenosti, proč ne já? Vím, jak se on bude nejspíš držet a koně uslyším. Je stejně vysoký jako můj, Mnich mi ho vybral opatrně. Přece ho smetu. Musím.

„Teď," řekl Mónch polohlasně a pobídl koně, který se dal do cvalu. Letím. Ať neřvou, proboha! Ztichli. Už slyším svého protivníka. Je tak blízko, že... Rána. Soupeřův dřevec lehce škrtl jen o kraj mého štítu. Můj dřevec je zas volný a já letím dál. Mé srdce jásá. Jako bych viděl vítězný oblouk jeho pádu. Tribuny šílí, zdá se mi, že slyším Beatrix, pozor, bariéra se blíží, raději přestávám řídit koně a nechávám ho jít zpátky k Mónchovi. Radosti se mi chce ho líbat, ale nechám si to pro svou choť.

Jan seskočil s koně sám, ale cítil, že se mu třesou kolena.

„Kam spadl?“ zeptal se.

„Až na hrazení,“ usmál se Mónch. „Ránu jste neslyšel ?“

„V tom řevu? Vstal, nebo leží?“

„Odnášejí ho,“ řekl Mónch. Jeho hlas zněl starostlivě, což Jan ve svém štěstí přeslechl. Jistě by se trochu podivil, kdyby mezi pacholky, kteří s překotnou rychlostí sbírali ze země jeho padlého soka, rozeznal známé tváře Karlovy družiny.

„Veď mě,“ řekl. „Nevím, kde sedí královna a jsem unavený.“

Mónch vytáhl plášť víc na rameno, aby splývал dozadu tak daleko, že se jeho záhyby lehce dotýkaly ruky krále, a šel pomalu před ním, jako by mu jen razil cestu mezi zvědavci.

„Miláčku!“ slyšel Beatričin hlas. Mónch ustoupil. Jan podle dohody z jemného rychlého stisku pochopil, že místo po její levici je volné, a veden hlasem nenucené usedl. „Ani jsem nečekala, že ho zpražíš tak dokonale.“

„Jsi lenoch,“ ozval se za ním francouzský král. „Skácet jednoho chlapečka! To ti stálo za to. Ty už se do šraňků nevrátíš?“

Jan v rozčilení, které ho jen zvolna opouštělo, neviděl vůbec nic. Teprve za dlouho začal rozeznávat nejbližší rozmazané tvary. Vztáhl ruku k Beatrix, pohlazením paže od ramene našel její prsty, stiskl je a zvedl ke rtům.

„Plním jen rozkazy své paní,“ řekl s úsměvem. „Ne, nebaví mě kácet chlapečky. Je to nuda. Toho jednoho jsem chtěl vytahat za uši, ale měl na nich přilbu. Na mou duši, v životě do šraňků už nenastoupím. Ať se tuží mládí. Budu se dívat a dvořit se přitom ženám, jako to dělávali jiní. Ti ať si teď místo mne natlučou hřbet.“

„Chudák Eudes!“ řekla Beatrix usměvavě. „Teď, když se tak protloukl, už se na něj nezlobím.“

Zato pan de Grancey se zlobil. Ba přímo zuřil, když mu bleskově navlékali zbroj v kůlně za kolbištěm, zatímco přivolaný ranhojič třel octem spánky Heřmana z Miličína, který ležel na zemi na houni. „To mi zaplatíte !“ syčel vztekle. „Budu si stěžovat!“

„U koho?“ zeptal se chladně Karel, který mu stále držel ruku zkroucenou za zády. „Myslíte, že vám někdo uvěří takovou nehoráznost? Vy a český král!“

„Mám svědka. Můj panoš ...“

„Váš panoš je teď můj panoš, odešel k mé družině,“ řekl Karel shovívavě a pokynul mladému Buškovi z Velhartic. „Ale ten zde je k vašim službám, dokud si nenajdete jiného.“

Heřman z Miličína se konečně pohnul a roztřeseně vstal. Rozradovaný Mónch vrazil do dveří. „Skvělé!“ řekl a objal pana Heřmana. „Měl jsem z toho strach, ale pochopil jste výtečně!“

Večer, když zachmuřeně dávali dohromady celý plán, nikdo nevěřil ve víc než nejvýš poloviční úspěch. Soupeři se při střetnutí přece často minou. Karel chtěl nastoupit sám, ale rozmluvili mu to. Pana de Grancey bylo třeba střežit větší autoritou, než mohl mít nějaký zbrojnoš. Ani Mónch se nehodil. Králi by bylo divné, že je u něho někdo jiný. Nakonec los padl na pana Heřmana, který krále Jana doprovázel od svých dětských let, kdy ho brával s sebou už jeho otec. Dopodrobna si dovedl představit každý králův krok a postavou byl věrným obrazem Eudesa. Nic netušícího Granceyho lapli poměrně snadno za přispění podplaceného panoše. Byli u toho všehovšudy čtyři, na jejichž naprostou mlčenlivost se Karel mohl spolehnout. Včetně Guillauma de Machault, který svou slabou ruku básníka dokonce přiložil k dílu a obětavě ji vecpal do úst zajatého rytíře, který měl v první chvíli nešťastný nápad křičet. V okolním ruchu to zaniklo. Pan Eudes, který se nerad zesměšňoval, raději odpřisáhl, že po dobu svého zajetí nevydá ani hlas. Slovo dodržel.

Možná se dalo spolehnout na jeho rytířskou Čest i potom. Karel ho chvíli zkoumavě odhadoval, ale Eudes ho předešel.

„Váš otec je zbabělý parchant, pane,“ řekl vyzývavě. „A zbabělá chasa jsou všichni Češi. Rád bych věděl, kdo v jeho zbroji vedl v bojích jeho vojáky a toho bych požádal o zadostiučinění, protože to je mezi vámi jediný hrdina. Královně řeknu pravdu. Ať si neuvěří.“

Karel se rozhodl. „Můj otec je na obě oči úplně slepý, pane,“ řekl, „chápete-li, co to znamená. Pro skutečný boj má cvičeného koně, který se drží sousedního jezdce. Vy jste ho drze urazil před jeho

chotí a nemohl jsem dopustit, aby se pokořil. On nemá tušení, že nesrazil vás. A já vám přísahám, jestli se to doví ať on anebo kdokoli, ve chvíli, kdy to vyslovíte, budete vlastně už mrtev. Dám vás zabít. Úkladně jedem. To je ošklivá smrt a neuniknete mi nikam na světě. Teď, dáte-li mi slovo rytíře, vás pustím. A přejete-li si, dám vám zadostiučinění sám. Také jsem bojoval u Honnecourtu.“

Grancey se na něj strnule díval, jako by nebyl s to pochopit, o čem je řeč. „To jsem netušil,“ řekl bezradně. „Ano, tím se všechno mění. I pro mne, navždycky. Máte mé slovo, můžete se na ně spolehnout.“ Otřásl se, jako by se probudil ze zlého snu. „Vaši výzvu rád přijímám, pane,“ vykřikl hněvivě. „Mohl jste mě ušetřit a říci mi pravdu včas. Nenastoupil bych. Ale určitě bych nepřijal tu trapnou roli ve vaší komedii. Vy vidíte jenom svého otce. Mám také svou čest. Na tom zadostiučinění trvám, pane.“

„jak si přejete.“ Karel měl turnaje rád stejně jako král Jan a od Anniny svatby se stal daleko zkušenějším bojovníkem. Dal se ustrojit do zbroje, zatímco Grancey s mladým Buškem ho čekal na druhé straně ohrazení. Bylo slyšet pochvalné výkřiky. Obecenstvo vždycky ocenilo toho, kdo se po pádu vrátil do boje.

Najednou zmlkly. Karel nasedl na koně a vyjel do arény. Byla prázdná. Jen na zemi ležel pohozený dřevec na znamení, že pan de Grancey vzdal boj a odejel.

Večerní hodokvas byl jako každý jiný, jen Karel seděl zamlkle a pozoroval svého otce vedle zářící Beatrix. Zde, v síních královského paláce, musel sám převzít úlohu Jindřicha Móncha. Přece ten podvod není možné táhnout do nekonečna. On si vede zatím skvěle, ale jednou se prozradí. A já nemůžu nadosmrti sedět uprostřed pařížských slavností. Jeho choť by měla znát pravdu, ale je právě Beatrix pro pravdu ta správná choť? Vzpomněl si na Granceyho téměř něžně. Škoda, že si před pěti lety nevzala jeho. Všem by nám bylo dnes líp. Po krutém sdělení sice už od něho nehrozí královské cti nebezpečí, ale kdoví, co bylo. Mónch mi vyprávěl, jak vznikla celá hádka. Byli spolu sami a *něco* bylo určitě. Co? Měl bych otci přát to pohanění, ale nemohu. Tahle zrzavá kráska je naše neštěstí.

Eudes zmizí a přijde jiný, kdo se chytí na ty boubelaté půvaby. Kéž bych jí křivdil!

Křivdil jí, ale v jeho mysli všechno zapadalo s trapnou přesností. Eudes, souboj, šepot o samotě. A hlavně vlastní vůle, protože nepřiznané jí křivdit chtěl.

Král vzal z Beatričina ramene do rukou hedvábnou stužku, ovinutou kolem stonků několika květů, a přiblížil ji až k očím. „Dvorný verš, vida," odvážil se, jak se mu zdálo, že rozeznává dva rozmazané černé řádky. Znělo to lehce a samozřejmě.

„Ve jménu krásy, která mě opustila,

já, který ji ve jménu cti opouštím," zarecitovala zrůžovělá Beatrix zpaměti a s citem.

Jan pustil stužku, zavřel oči a prudce se napřímil. „Machault píše nesmysly," zasmál se s přemáháním. „Už mi je ani nepředčítá. Ví, že bych mu je potupil."

„Vždyť to zní krásně," zastala se Beatrix básníka.

„Jenže to nedává žádný smysl."

„Ať. Stuha je krásná a hlavně květiny. Podívej, dokonce voní. Jistě nebylo snadné je sehnat. Myslela jsem, že jsou od tebe."

„Kdo jiný by mohl poroučet mému básníkovi," řekl Jan dvorně, vstal a se zavřenýma očima zatápal po opěradlu židle.

Karel pochopil, že je mu třeba pomoci, a pospíšil si. „Omluvíš nás?" naklonil se k Beatrix zdvořile, ačkoli by ji nejraději uhodil do rozesmáté tváře. „Velice potřebuju pohovořit s otcem."

Jan se vděčně opřel o jeho paži. „Díky," zamumlal. „To ta hlava. Někdy třeští k prasknutí." Ztěžka usedl a opřel hlavu o čaloun na stěně. Karel stál před ním a snažil se zakrýt ho očím zvědavé společnosti. Četl! Četl?

„To psal Grancey," řekl na zkoušku.

„Grancey?" Král se zachmuřil. „Asi máš pravdu. Na toho mladíka je to pitomoučké až dost. Proč jsi ho chtěl skolit ještě ty? Beatrix mi říkala, že..." Zarazil se. Málem se podřekl. Zhluboka se nadechl a uvolnil vyšívaný límec.

Karel otevřel okno do studené podzimní noci. Spíš zimní. Vzduch voněl prvními vločkami, které se lehounce snášely z těžkých mraků. Už netály. Mrazy si pospíšily.

„Vidíš, jak září hvězdy?“ řekl lehce. „Nádherná noc.“

„Ano. V rozhodujícím postavení už střídá Štíra Střelec a podle něj se bude měřit pohyb planet. Hvězda na hrotu jeho šípu se třpytí kromobyčej jasně a postavení Marsu se k ní blíží. Příhodný čas pro boje.“

„Já to nevidím,“ řekl Karel a místo na oblohu se díval upřeně do otcovy tváře. „Spoléhám víc na úsudek astrologů než na svůj zrak.“

„Já ne,“ řekl král. Dnešní úspěch mu dodal sebevědomí a zachtělo se mu ohromit i prozíravého syna. „Mohou tě obelhat. Vždyť je to docela snadné. Podívej, Střelec je nízko při západním obzoru. Z těch dvou hvězd blízko u sebe ta nejvzdálenější a nejjasnější je hrot nasazeného šípu. Vidíš? Tam. Podívej se.“

„Nemohu, protože obloha je zatažená,“ řekl Karel smutně. „Není vidět ani jedinou hvězdu. Padá sníh.“

Král dlouho mlčel. „Jak dlouho víš, že nevidím?“ zeptal se nakonec sotva slyšitelně.

„Od chvíle, kdy jsme se setkali v Miltenbergu.“

„Mnich ti to řekl?“

„Ne. Poznal jsem to sám.“

Nikdy se neprozradil, že to ví. Klamou mě všichni?

Ještě nevyslovil otázku, když Karel k němu přiklekl a vzal ho za obě ruce. „Neštěstí není hanba,“ řekl naléhavě. „Smiř se s tím. Něco přece vidíš.“

„Velmi zblízka a rozmazaně. Když se snažím o víc, vyčerpá mě to až k mdlobě, jako před chvílí. Nevím, jestli se vzpamatuju a budu se moci vrátit mezi ně.“

„Kdyby věděli...“

„Ne.“ Král ho přerušil, rychle a rozhodně. „Mám Mnicha, Machaulta a teď i tebe. Dokážu ledaco. Přece jsi viděl dnes na kolbišti.“

„To bych ti neradil opakovat,“ řekl Karel a bylo mu přetěžko. „Zázrak se neopakuje. Aspoň ne dost často, abys mohl dál klamat.“

„Je tady Grancey? Nechtěl jsem se ptát.“

„Není.“

„Doveď mě zpátky. Už je mi líp. Ne, počkej ještě. Kdoví, kdy se zase sejdeme. Až oslavíme vítězství, vrátíš se jistě do Čech.“

„Ne,“ řekl Karel. „Myslím, že se tam ještě nevrátím.“

Jan se nezeptal na nic a tiše čekal na vysvětlení.

„Myslím, že jsem už pochopil, co jsi mi říkal před

Honnecourtem,“ pokračoval Karel. „Nevím, jestli máš pravdu. Chci to poznat sám. Ať ano nebo ne, musím určitě i já opřít moc českého krále o spolehlivější základ, než je říšské prostředí, které se rozkládá pod rukama a nenajdeš v něm ani jediný pevnější svazek, na který můžeš sázet. Jen zmatek vášní, které rozpoutal Wittelsbach. A vím, že pro mír v Čechách je třeba ho zničit. A že to nedokážu s chromým Albrechtem, churavým uherským králem, vrtkavým Kazimírem a nevýbojným bratrem. Po Jindřichově smrti nemáme v říši spolehlivou oporu. Až na lucemburského hraběte, který ale nemá Čechy rád.“

„Nezlob,“ usmál se Jan. „Právě lucemburské hrabství je ten pevný most, který tvoje Čechy spojuje s okolním světem. S Francií. A přes Francii s Avignonem. Bez spojení s nimi není skutečné moci ani na východě Evropy.“

„Chtěl bych se setkat s Pierrem dřív, než odjedu. Já, na rozdíl od tebe, musím své styky hledat přímo. Francouzský král není žádný můj přítel, i když se na mne kvůli tobě usmívá, a lucemburské hrabství jako most k Čechám? To žertuješ. Tam přece jednou povládne syn té paní.“

Uklouzlo mu to proti jeho vůli a ihned zalitoval. Chvíle sblížení s otcem byla vzácná a nerad ji pokazil.

Jan vstal. „To víš, že tam povládne,“ řekl lehce. „Jsem moc rád, že to říkáš, a spolehni se, že se o to postarám.“

Vrátil se ke stolu bez pomoci. „Kdepak je milý pan Eudes?“ zahlaholil a rozhlédl se vyzývavě po místnosti. „Nikde ho nevidím. Snad jsem mu neublížil?“

„Chystá se na cestu,“ promluvil za ním Karel, který zpovzdálí střežil jeho kroky. „S družinou, která hájila Paříž, se chystá vyhovět

výzvě aragonského krále. Přece víte, že osmanské hordy z Ceuty se přeplavily přes úžinu a vylodily se ve Španělsku. Možná už dobyly Algeciras. Možná se blíží ke Granadě a chystají se k obnově emirátu. Zatím jsou daleko. Ale možná, že brzy ohrozí i Francii.“

Chvíli bylo zaražené ticho. „Nestraš dámy,“ řekl Jan přísně.

Francouzský král si odkašlal. Vzal na sebe křižácký závazek a vlastně měl na pomoc spěchat první. Jenže měl na mysli honosnou výpravu do Svaté země a krom toho v bezprostředním ohrožení z Anglie, které trvalo i pro příští léta, nemohl a ani nechtěl nasadit všechny síly země v bojích za Pyrenejemi.

„Podívejme se,“ řekl vesele, aby rozhovor odvrátil nezávazným směrem. „Eudes prchá stejně jako při vaší svatbě. Láska krásné Beatrix k hrdinnému choti ho každých pět let vrhá do náruče pohanů. Je to jistě ušlechtilejší snaha než chtít na kolbišti zdolat nezdolného. Připijme na jeho zdraví a na úspěch francouzských zbraní! Jinde jich na štěstí třeba nebude.“

Karel se podíval na otce, velkolepého ve středu společnosti i při jeho slepotě. Bez jeho rady v Evropě už řadu let nikdo s konečnou platností neuzavřel svůj spor. Koho chce, povznese. Rozdrtí, koho nechce. Taková je skutečnost. Byla. Bude? Vždycky byl všude, kde se něco dělo, a odhadoval své možnosti s nadhledem. Na všech bojištích zvedal svůj meč vždycky v první řadě. Svou pověst si tvrdě vybojoval. Nikdo ji nemůže získat zadarmo.

Český král. Já jsem prvorozený syn českého krále, a ač jsem nevykonal málo, královské skutky na mne teprve čekají. Nemohu prostě převzít jeho žezlo. Musím si zasloužit své.

„Já jedu také,“ prohlásil, sotva tichnoucí šum hlasů dovolil, aby jeho slova zazněla celou místností. „Eduard Plantagenet je bezpečně za kanálem a ani aragonský král nemůže bez nás vyřešit svůj spor.“

Král se usmál do prázdna, kde tušil syna, a v té chvíli Karel ucítil tak silně jako nikdy osudné sepětí téže krve. On a já. Tak rozdílní, a přece stejní. Oplatil všechápající úsměv, ač slepec ho vidět nemohl. V očích měl tmu, ale v sluchu i jemu zazněl bouřlivý cval rytířských koní, který je unáší k slávě a doznívá až za hrobem.

Kapitoly

LEŤ ORLE! 6
RODINNÁ SETKÁNÍ 40
ROK ČESKÉHO KRÁLE 64
PATRONKA MUDRCŮ 83
LÉTAVICE 109
ZTRACENÝ RÁJ 126
ZDE JSOU LVI 142
CO ZŮSTANE V RODINĚ 160
HRÁTKY ČESKÉHO KRÁLE 188
SVATBY 207
HOŘKÁ CHUŤ DNEŠKA 230
NOSITELÉ KRÁLOVSKÉHO JMÉNA 250
STOPA NAŠICH ČINŮ 278
ŠACHOVÁ PARTIE 307
SEN O ČECHÁCH 341
DOBRODRUH 378
SEDMÁ RÁNA EGYPTSKÁ 411
ZÁVAN PEKLA 442
CVAL RYTÍŘSKÝCH KONÍ 471

Vysvětlivky

ZLATÉ ROUNO 9
KOŘENY 10
KUKAČČÍ VEJCE 20
STOPOU CÍSAŘE 30
ZAŠLÁ SLÁVA 42
VŽDY ROZMNOŽITEL ŘÍŠE 67
LEGENDA O SVATÉ KATEŘINĚ 86
ZLATÉ OSTRUHY 122
DĚDICTVÍ PŘEMYSLOVCŮ 146
BEZ ČESKÉHO KRÁLE NIKDO NEVYŘEŠÍ SVŮJ SPOR 161
STÍN HERESE 182
VÝPRAVA DO SVATÉ ZEMĚ 205
KDYŽ KNÍŽE UMÍRÁ 233
KORUNA BOLESLAVA CHRABRÉHO 247
ZEMĚ NA BŘEZÍCH ODRY 269
POTÍŽE SE SPRAVEDLIVÝM 290
V ZAJETÍ BABYLÓNSKÉM 316
VYDĚRAČ 322
DĚDICTVÍ ARPÁDOVCŮ 346

VELKÁ MORAVA 355
PŘÍLIŠ VYSOKÁ DIPLOMACIE 374
TROUBY Z ROCHESTRU 409
DRAŽBA 417
ŘÍŠSKÝ ZÁJEM 429
SOUMRAK RYTÍŘSTVÍ 463
DYPTONGUS 472

Ludmila Vaňková
CVAL RYTÍŘSKÝCH KONÍ

První díl trilogie
Přebal, vazba a výtvarný doprovod Michal Houba.
Odpovědná redaktorka Monika Kaslová.
Technický redaktor Michal Pelz.
V edici Česká próza vydalo nakladatelství Melantrich, Praha 1988.
Vytiskl Mír, n. p., závod 3, Opletalova 3, Praha 1
A A 27,9. VA 31 (il. 1,70).
Stran 472.
Náklad 50 000 výtisků.
První vydání.
Kčs 33,-
32-034-88
13/33